GEORGII
CODINI
EXCERPTA
DE
ANTIQUITATIBUS
CONSTANTINOPOLITANIS.

GEORGII CODINI
ET ALTERIUS CUJUSDAM ANONYMI
EXCERPTA
DE ANTIQUITATIBUS
CONSTANTINOPOLITANIS,

Edita in lucem opera & ſtudio

PETRI LAMBECII HAMBURGENSIS:
cum Latina verſione, & Animadverſionibus neceſſariis.

ACCEDUNT MANUELIS CHRYSOLORÆ EPISTOLÆ TRES
de comparatione veteris & novæ Romæ.

ET IMP. LEONIS COGNOMINE SAPIENTIS ORACULA
cum Figuris, atque antiqua Græca Paraphraſi.

Addita eſt etiam Explicatio Officiorum ſanctæ ac magnæ Eccleſiæ, juxta eorum ordinem,
Interprete BERNARDO MEDONIO *Toloſate*.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA,
M. DCC. XXIX.

EMINENTISSIMO

ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO,

S. R. E.

CARDINALI,

DOMINO MEO SUMMA OBSERVANTIA COLENDO,

PETRUS LAMBECIUS S.

MULTA *sunt*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *quæ homini ad immortalem gloriam aspiranti viam prabent; verum aut me amor propriæ opinionis fallit, aut ulla nec honestior, nec compendiosior potest reperiri, quam vel ipsa eruditio, vel quæ eruditis exhibetur benevolentia & benignitas. Harum altera quibuscumque egenis & obscuris terræ filiis ad summam laudem aditus patet; dummodo natura aptam iis non denegarit indolem, nec ipsi profectui suo debita diligentia, famæ autem legitima non desint ambitione. Altera illis dumtaxat ad claritudinem pervenire licet, quibus eam generis, potentiæ, & fortunarum amplitudinem largiri Deus voluit, ut protegere alios possint & sustentare. Illi*

ergo hos colunt, ut necessariis ad studia adminiculis potiantur: hi contra illos fovent, ut monumentis litterarum nominis & virtutis suæ memoria apud posteros celebretur; ita utrique per se indigentes, alteri alterorum vigent auxilio. Quare beatissimos ego semper existimavi, qui hanc velut omnibus numeris perfectam felicitatem consecuti sunt, ut pariter splendidissimo vitæ statu, & merito haud vulgaris eruditionis venerabiles sint atque conspicui. In his Te numero, EMINENTISSIME PRINCEPS, *qui cum majestate sacræ purpuræ, & Pontificalis familiæ prærogativa, satis sine ullo aliunde petito splendore fulgeas: adeo tamen litterarum studio inter publica tantæ dignitatis munera & fuisti semper, & etiamnunc es deditus; ut cum iis, qui tota vita aliud nihil egerunt, jure & audacter de multifariæ scientiæ palma possis contendere. Testatur enim hoc ditissima tua lectissimaque Bibliotheca, qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habet, aut magnificentius: testatur haud exiguus præstantium ingeniorum numerus, quibus aula tua numquam non fuit exornata: testatur publicum doctissimorum virorum de Te judicium, qui sæpe gravissimarum quæstionum arbitrium Tibi detulerunt. Quod cum ita sit, abunde, ni fallor, apparet, quibus ego nunc causis impulsus, volumen hoc Originum Constantinopolitanarum Eminentissimo nomini tuo dedicare audeam. Nempe jam primum minime dubito, quin pro singulari tuo erga litteras affectu, quicquid hoc munusculi litterarii est, lætissimo vultu sis excepturus: deinde præcavebo hac dedicandi ratione, ne exprobrari mihi possit, quod olim Anacharsin Philosophum in Græcorum ludis improbasse refert Laertius;* ἀγωνίζεσθαι μὲν τοὺς τεχνίτας, κρίνειν δὲ τοὺς μὴ τεχνίτας. *Certum denique habeo, obtensam nominis tui auctoritatem non honori tantum laboribus meis fore, sed & præsidio adversus malevolorum improbas detrectationes. quod videlicet nemo sanus ea lacessere ausurus quæ Tibi optimo acerrimoque scriptorum Censori probantur. Et hæ quidem præcipuæ ex iis sunt, quas cum omnibus eruditis communes habeo causas, cur Tibi potissimum,* EMINENTISSIME PRINCEPS, *quicquid hoc & qualecumque est libri, merito ac lubens consecrem: insuper vero alias multas privatim habeo, quas domesticas appellare lubet; easque tanto cæteris graviores existimo, quanto vehementius* ἀχαριστίας *crimen subire vereor. Etenim repetenti mihi memoriam omnis ejus temporis, quod studiorum causa exteris regionibus perlustrandis impendi, vix ullus occurrit dies, qui singulari aliquo tuo in me collato beneficio non sit notabilis. Advenientem me primum Lutetiam humanissime per eos, qui tum rebus tuis agendis ibi præerant, excipi curasti. Mox ipse Lugduno reversus, participem me fecisti mensæ; admisisti inter intimos; &, ut paucis omnia complectar, tanto me prosecutus es affectu, ut majorem ab avunculo non potuissem desiderare. Eamdem benevolentiam Romæ postea expertus sum, ubi integrum biennium in aula tua commoranti mihi, ea videndi multa & discendi fuit occasio; ut vere gloriari possim, plus me in luce illa & strepitu aulico, quam in ullo Academiæ recessu & umbra profecisse. Reversus deinde in Galliam, incredibile memoratu est, quantam ex commendatione tua cum aliis multis locis utilitatem perceperim; tum vero imprimis Tolosæ, cujus urbis illustrissimus Archiepiscopus Dn.* CAROLUS DE MONTCHAL, *vir sanctitatis simul, & prudentiæ, & eruditionis rarissimæ, continuos octo menses in palatio suo plus quam paterna liberalitate & cura me tractavit. Plura ejus generis addere inconveniens esse credo & superfluum: tum quod ipsa hæc beneficiorum enume-*

ratio quid nescio videatur habere levitatis & arrogantiæ; tum quia vel ex minimo eorum, quæ jam dicta sunt, satis superque elucet, quanta obligationis necessitate Tibi sim devinctus. Accipe igitur, EMINENTISSIME PRINCEPS, *& boni consule qualemcumque hunc juvenilis diligentiæ meæ fructum, quo pariter & gratitudinem meam Tibi studeo declarare, & quanti faciam judicii tui acumen, & auctoritatem nominis. Quod si forte nonnusquam editionem minus feliciter curatam deprehendes; ignoscas velim, & benigne reputes, ex quo hæc Lutetiæ absoluta reliqui, triennium jam præteriisse; ideoque quicquid sub prælo commissum est erroris, absentiæ meæ esse tribuendum.* VALE.

Dabam Hamburgi prid.
Id. Decembr. M.DC.LIII.

INDEX AUCTORUM,

QUI IN GEORGII CODINI ET ALTERIUS ANONYMI

Excerptis de Antiquitatibus CP, citantur.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ

περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

GEORGII CODINI

EXCERPTA

EX LIBRO CHRONICO

de Originibus Constantinopolitanis.

1. ΦΑΣΙ μὲν τινες Ἀργείους πρώτους τῇ θεῷ χρησάσῃ, A

Ἔνθα δύο σκύλακες διερὴν μάρπτουσι θάλασσαν,
Ἔνθ' ἰχθὺς, ἔλαφός τε νομὸν βόσκουσι τὸν αὐτὸν,

πήξασθαι τὰς οἰκήσεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ Κύδαρός τε καὶ Βορβύζης ποταμοὶ τὰς διεξόδους ποιοῦνται· ὁ μὲν τῶν ἀρκτῴων, ὁ δὲ τῶν ἑσπερίων προρρέοντες, καὶ κατὰ τὸν τῆς Σεσιμήτρης νύμφης βωμὸν τῇ θαλάττῃ μιγνύμενοι. Ἐπεὶ οὖν κατὰ τὴν εἱμαρμένην ἀφίκοντο, καὶ θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι, κόραξ τῆς ἱερουργίας ὑφαρπάσας βραχὺ μέρος, εἰς ἕτερον μετέθηκε τόπον, ὃς ἔχει τὴν Βοσπόρου προσηγορίαν· βουκόλου δὲ τοῦ ὄρνιθος ὑποδείξαντος πτῆσιν, ἀφ' οὗπερ καὶ Βουκολία ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἐκλήθη. Ἕτεροι δὲ τῆς Μεγαρίας ἱστόρησαν, ἀπὸ Νίσου τῆς νῦν καταγωνίας, εἴσπλουν ἐν αὐτῷ ποιησαμένους τῷ τόπῳ ὑφ' ἡγεμόνι Βύζαντι, οὗπερ τὴν προσηγορίαν μυθεύουσι τῇ πόλει προσγραφῆναι. οἱ μὲν οὖν διαφόροις ἐχρήσαντο λόγοις. ἡμεῖς δὲ πιθανὴν τὴν ἱστορίαν τοῖς θέλουσι παραδώσομεν, ἐκ τῆς Ἰνάχου θυγατρὸς Ἰοῦς τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι. B

2. Ἰνάχου γὰρ τοῦ Ἀργείων βασιλέως γέγονε θυγάτηρ Ἰώ. ταύτης δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Ἄργος, ὃν πολυόμματον λέγουσιν. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἐρασθεὶς τῆς κόρης, πείθει τὸν Ἑρμῆν δολοφονῆσαι τὸν Ἄργον. λυθείσης αὐτῇ τῆς παρθενίας ὑπὸ Διὸς εἰς βοῦν μετετράπετο. Ἥρα δὲ χολωθεῖσα τῷ γενομένῳ, οἶστρον ἐπιπέμπει τῇ δαμάλει, καὶ διὰ πάσης ἐλαύνει τῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν

FERUNT Argivos primum oraculo Pythiæ monitos,

Hic ubi miscentur madido duo flumina ponto,
Cervus ubi & piscis vescuntur pabulo eodem:

suas fixisse sedes eo in loco, in quo Cydarus & Borbyaes fluvii, quorum alter ab arcto, alter ab occasu venit, apud aram Sesimetræ nymphæ mari miscentur. Cum igitur fato eo delati sacrificio indigenis diis litarent, corvus particulam victimæ subreptam alium in locum deportavit, qui Bosporus cognominatur: pastore volatum avis indicante, unde & Bucolia locus ille vocatus est. Alii vero memoriæ prodiderunt, Megarenses, a Niso genus ducentes, illic appulisse, duce Byzante, a quo etiam urbi nomen inditum esse volunt. Illi igitur diverse hac de re narrant: nos vero historiam cognoscere cupientibus, quod vero simile est, commemorabimus, ab Jo Inachi filia initium facientes. Inachi enim Argivorum regis filia fuit Jo: hujus virginitatem custodiebat Argus, quem multoculum fuisse ajunt. Ast ut Jupiter puellæ amore captus; Mercurio auctor fuit, ut dolo Argum occideret, ipsam imminuta virginitate in vaccam mutavit. Quamobrem indignabunda Juno, œstro juvencam stimulavit, & per

Edit. Par. pag. 1.

omnes terrarum marisque tractus circumegit. At ubi in Thraciam pervenit, Bospori nomen ei loco reliquit. Inde progressa est ad Cydari & Borbyzæ confluentes, ejusque loci multa incolis futura prædixit, atque Ceroessam peperit, a qua locus iste Ceras nuncupatur. Alii nominis causam ad situm loci potius referunt: alii ob fructuum abundantiam Amaltheæ capræ cornu appellant. At Ceroessa adulta, & incredibili pulchritudine cæteras omnes Thraciæ virgines longe antecellens, ex congressu Neptuni Byzantem peperit, ita nominatum a nympha Byze, quæ illum in Thracia enutriverat: cujus aquas ad hoc usque tempus cives hauriunt. Hic igitur juvenis ubi ad ætatis florem pervenit, dum moraretur in Thraciæ montibus, feris & barbaris juxta metuendus, per legatos a loci dominis ad amicitiam societatemque invitatus est. Cumque eum Melias Thraciæ rex ad feræ certamen ablegaret, & victor inde cum gloria reversus Byzas, devictum taurum Diis patriis offerret ad fluminum illorum quæ diximus concursum, apparens derepente aquila victimæ cor abripuit; & ad extremum Bospori littus avolans, subsistit e regione Chrysopoleos, quam Chryses Agamemnonis e Chryseide filius, post necem patris, Clytemnestræ insidias fugiens, & Iphigeniæ quærendæ intentus, sepulcri sui monumentum indigenis reliquit, cum mors illic eum occupasset. Cæterum Byzas in extremitate Bosporii maris urbem designavit, & Neptuno Apollineque, ut fertur, adjuvantibus, mœnia omni prædicatione excellentiora exstruxit. Septem enim turres ita coaptavit, ut loqui inter se & responsare viderentur. Quippe si tubæ, aut alius aliquis sonus turres illas percuteret, altera alteri sonum ad ultimam usque transmittebant. Est & aliud, quod ab harum rerum scriptoribus memoriæ proditum, minime silentio præteribimus: turrim scilicet, quæ Herculis nuncupatur, hostium arcana civibus prodere solitam narrant. Absoluto muri ambitu, delubra quoque condidit: & Rheæ quidem templum, & simulacrum in loco nuncupato Basilicæ erexit, quod etiam ut Fortunæ fanum a civibus colebatur. Neptuni quoque templum juxta mare exstruxit, ubi nunc Menæ Martyris ædes est: Hecates autem, ubi Hippodromus: Dioscurorum Castoris, & Pollucis, ad fluminum confluentes, in quo etiam a morbis homines liberabantur. Prope Strategium Ajaci, & Achilli aras erexit, ubi etiamnunc thermæ, cognomento Achilleæ sunt. Præterea Amphiarao vati in regione Sycæna, quæ a ficubus nomen habet, ædem dedicavit; & aliam Veneri paulo supra Neptuni fanum: Dianæ vero, & Minervæ ad montem Veneris. Urbe sic constituta, supererat ut incurrentes Barbaros submoveret, & imprimis Hæmum Thraciæ tyrannum, qui ad Byzantis urbem progressus, ipsoque Heroe ad pugnam provocato, cuncta vastare decreverat. Cæterum Byzas, non exspectato adventu Barbari, singulari certamine eum adortus in monte co-

Edit. Paris. pag. 3.

A Θρακῶν ἀφίκετο χώραν, ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ κατέλιπε Βόσπορον. αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέρας ἐπανελθοῦσα, καθ᾽ ὃ ὁ Κύδαρός τε καὶ Βαρβύζης συμμίγνυνται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀπεκύησεν, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται. ἄλλοι δὲ μάλιστα τῇ θέσει τῆς χώρας τὸ ὄνομα προστιθέασιν· οἱ δὲ τῇ τῶν καρπῶν εὐφορίᾳ, τὸ τῆς Ἀμαλθείας αἰγὸς κέρας προσαγορεύουσιν. Ἡ τοίνυν Κερόεσσα τραφεῖσα καὶ παραδόξῳ μορφῇ λαμπρυνθεῖσα, πολὺ τὰς Θρακίας ὑπερέβαλλε παρθένους. τῷ δὲ θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίκτει τὸν καλούμενον Βύζαντα, τὸ ὄνομα λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θρᾴκην νύμφης Βύζης, ἧς μέχρι καὶ νῦν οἱ πολῖται τῶν ὑδάτων 3.

B ἀρύονται. Ὡς δὲ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε, καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἐνδιέτριβεν ὄρεσι, φοβερὸς πρὸς τοὺς θῆρας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενος πρεσβείας ἐδέχετο ὑπὸ τῶν τοιούτων, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτρεπόμενος. Ὡς δὲ καὶ Μελίας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ δόξας ὁ Βύζας ἀπηνέγκατο, τὸν ὑπαχθέντα ταῦρον τῇ ἱερουργίᾳ προσφέρων, καὶ τοὺς πατρῴους ἐξιλασκόμενος δαίμονας, κατὰ τὴν τῶν εἰρημένων ποταμῶν σύμμιξιν, ἀετὸς ἀθρόως φανεὶς, τὴν καρδίαν ὑφαρπάζει τοῦ θύματος, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἀκτῆς ἀποπτὰς, ἔστη ἄντικρυς τῆς Χρυσοπόλεως, ἣν Χρύσης ὁ παῖς ἐκ Χρυσηΐδος γεγονὼς τοῦ Ἀγαμέμνονος, φυγὼν τὴν τῆς Κλυ-

C ταιμνήστρας ἐπιβουλὴν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν, καὶ πρὸς τὴν τῆς Ἰφιγενείας ζήτησιν ἐπειγόμενος, μνῆμα τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς, τοῖς ἐγχωρίοις τὸ ὄνομα τοῦτο κατέλιπε, φθασάσης αὐτὸν ἐκεῖ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. ὁ μὲν οὖν Βύζας κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἁλὸς διέγραψε πόλιν· Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀπόλλωνος, ὥς φασι, συνεργούντων, ἀνῳκοδόμει τὰ τείχη, λόγου τε παντὸς κρείττονα μηχανώμενος. τοὺς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαι τὸ καὶ διηχεῖν ἀλλήλοις συνήρμοζεν. εἴποτε γὰρ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα τοῖς πύργοις ἐπεφοίτα, ἕτερος ἐξ ἑτέρου τὸν ἦχον μετεδίδου, καὶ τῷ πρὸς τὸ πέρας κειμένῳ παρέπεμπον. Ἀλλὰ μὴν, καὶ ἄλλο τι τοῖς ταῦτα συγγράψασιν εἰρημένον οὐ παραλείψομεν. τὸν γὰρ Ἡρακλέους πύργον ἱστάμε-

D νον ἐντὸς τοῦ τείχους, τὰ τῶν πολεμίων μεταδιδόναι μυστήρια λόγος ἦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ τείχους στεφάνην, καὶ τὰ τεμένη τῶν Θεῶν ἀπειργάζετο. Ῥέας μὲν κατὰ τὸν τῆς Βασιλικῆς λεγόμενον τόπον, ναόν τε καὶ ἄγαλμα καθιδρύσατο, ὅπερ Τυχεῖον τοῖς πολίταις τετίμητο. Ποσειδῶνος τὸ τέμενος πρὸς τῇ θαλάσσῃ ἀνήγειρεν, ἔνθα νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακατέσκευασται. Ἑκάτης δὲ κατὰ τὸν νῦν τοῦ ἱπποδρομίου τόπον. τῶν δὲ Διοσκούρων Κάστορός τε, καὶ Πολυδεύκους, ἐν τῇ τῶν ποταμῶν μίξει, ἐν ᾧ καὶ λύσις τῶν παθῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγίνετο. ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου Στρατηγίου, Αἴαντός τε, καὶ Ἀχιλλέως βωμοὺς ἀνέθηκεν, ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. Ἀμφιάρεως δὲ τοῦ ἱερέως ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς ᾠκοδόμησε ναὸν, οὗ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν 5.

E συκοφόρων δένδρων ἐδέξατο. ἀνωτέρω δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ἱεροῦ τὸ τῆς Ἀφροδίτης προσαγορεύεται τέμενος. Ἀρτέμιδος δὲ, καὶ Ἀθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄρος. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ διεπράξατο πόλιν, ἐχρῆν λοιπὸν τοὺς ἐπιόντας αὐτῇ ἀπωθῆσαι βαρβάρους, καὶ μάλιστα τὸν Αἵμονα, ὃς τύραννος Θρᾴκης ὢν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τοῦ Βύζαντος πόλιν· τὸν δὲ τὸν ἥρωα προσκαλούμενος εἰς μάχην, καὶ διαπορθεῖν ἅπαντα προθυμούμενος· οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβά-

ρυ Αἵμονος, πρὸς μόνον διαγωνίζεται, καταβάλλει τὸν A
Αἵμονα ἐπὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ λόφον. ὁ μὲν οὖν Βύζας
μετὰ τὴν εἰρημένην νίκην ὡς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἤλαυνε τοὺς πο-
λεμίους· Κρύσης δὲ ὁ τῶν Σκυθῶν βασιλεύς, περαιωθεὶς
τὸν Ἴστρον, καὶ πρὸς αὐτὸν διελθών, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πό-
λεως τείχη, πρὸς ὃν καὶ ἡ τοῦ Βύζαντος γυνή, μηδὲν καταλογι-
σαμένη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τῇ γυναικείᾳ χειρὶ χρη-
σαμένη, διηγωνίζετο, σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρα-
κόντων συμμαχίᾳ. οὓς γὰρ κατὰ τὴν πόλιν ὄφεις, εἰς ἓν τῶν χω-
ρίων συλλαβοῦσα, ἐφρούρει, ἀθρόως τοῖς ἐναντίοις ἐπιφα-
6. νεῖσα, καὶ δίκην βελῶν ἀκοντίων ἔπεμπε τὰ θηρία, καὶ πλεί-
στους καταλυμηναμένη, τούτῳ τῷ τρόπῳ διέσωσε τὴν πόλιν.
ἐντεῦθεν τοίνυν ἀρχαῖος μῦθος φέρεται, μὴ δεῖν τοὺς κατὰ τὴν
πόλιν ἁλισκομένους ὄφεις ἀπολλύειν, οἷα εὐεργέτας αὐτῆς B
γενομένους. οὐ μετὰ πολὺν χρόνον Στρόμβος ἀνὴρ τοὔνομα, καὶ
αὐτὸς ἐκ Κεροέσσης τεχθείς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι,
πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν. ἐκινεῖτο τοίνυν ἅπαντα τὰ
Σκυθικὰ γένη· συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες,
καὶ Ῥοδίων οὐκ εὐκαταφρόνητος δύναμις· ὅ, τε τῆς γείτονος
Χαλκηδόνος τοπάρχης Διναιός, ἐκ Μεγάρων ἄποικος ἐκεῖ-
σε γενόμενος, ιθ. ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Βύζαντος αὐταρχί-
ας. Χαλκηδὼν δὲ ὠνόμασται τὸ χωρίον, ὡς μέν τινές φασιν,
ἀπὸ τοῦ Χαλκηδόνος ποταμοῦ, ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ τοῦ παιδὸς
Κάλχαντος τοῦ μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου γενομέ-
νου· ἄλλοι δὲ ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως τῆς Εὐβοίας, ἀποίκων
ἐκεῖσε παραπεμφθέντων, οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν, πα-
ρεωρακότας τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ οὖν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Δι- C
ναιὸς εἰς συμμαχίαν ἧκε τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς προσορ-
μῆσαι τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ βασιλέως αὐτῆς Βύζαντος μεταλλά-
ξαντος, καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν
7. καλούμενον Ἀνάπλουν ἀφίκετο, ἔνθα καὶ διατρίψας Ἑστίαν τὸν
τόπον ὠνόμασε. μικρὸν γε μὴν ὕστερον ἐμβὰς ἐν τῇ πόλει,
καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπωσάμενος, δεύτερον αὐτὸς ἐστρατήγησε
τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων. καθ' οὓς χρόνους καὶ δρακόντων πλεῖ-
στα γένη ἐπεφοίτησε τῇ πόλει, καὶ τοὺς οἰκοῦντας αὐτὴν διέφθει-
ρεν· οὓς δὴ τῇ τῶν καλουμένων πελαργῶν ἐπιφορᾷ διεχειρί-
σαντο, Ποσειδῶνος αὐτοῖς, ὥς φασι, συνεργήσαντος. οὐ
μετὰ πολὺ δὲ τῶν ὀρνίθων αὐτοῖς ἐναντία φρονούντων, καὶ θάνα-
τον ἔτι ἐπαγόντων, τούς τε ἁλισκομένους ὄφεις πρὸς τὰς τῶν
ὑδάτων δεξαμενὰς ἀκοντιζόντων, καὶ τοῖς γε πολίταις ἐν D
ταῖς λεωφόροις ἀφανῶς ἐφαλλομένων, ἐν ἀφασίᾳ διετέ-
λουν· ἀνὴρ δέ τις τῶν ἐκ Τυανῶν τοὔνομα Ἀπολλώνιος, ἐκ
λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργούς, ἔν τε προσώποις ὁ-
ρῶντας ἀλλήλους, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσιν, οὐ συγ-
χωροῦντες ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει τὸ τῶν πελαργῶν γένος.
ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις, τοῦ στρατηγοῦ Διναιοῦ τὸν βίον με-
ταλλάξαντος, Λέων τις τῶν Βυζαντίων τὴν ἀριστοκρατίαν ἐ-
δέξατο, ἐφ' οὗ Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, Ἀ-
8. μύντου παῖς γεγονώς, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν ἐπο-
λιόρκει τὴν πόλιν, διώρυξί τε, καὶ πολεμικαῖς μηχαναῖς τοῖς
τείχεσι προσπελάζων· καὶ ταύτην ἂν εἷλε ῥᾳδίως, νυκτὸς
ἐπιλαβομένης ἀσελήνου, καὶ ὄμβρου καταρραγέντος ἐξαισί-
ου, εἰ μή τις αὐτοῖς τῶν θείων γέγονε συμμαχία, τοὺς κατὰ τὴν πό- E
λιν πρὸς ὑλακὴν ἀναστήσαντος κύνας, καὶ νεφέλας πρὸς τοὺς
ἀρκτώους ἐπάγοντος τόπους· ἐξ ὧνπερ οἱ δῆμοι ἐπεγερθέντες,
ἤδη τὴν πόλιν ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ γεγενημένην ἐρρύσαντο, ἀ-
ναλαβόντες τοὺς διαφθαρέντας πύργους τοῖς ἐκ τῶν τάφων
παρακειμένοις λίθοις, καὶ ἀνοικοδομήσαντες τὰς ἐπάλ-
ξεις τοῦ τείχους, οὗ δὴ χάριν τὸ τεῖχος τυμβοσύνην ἐκά-
λεσαν. λαμπαδηφόρου Ἑκάτης ἀναστήσαντες ἄγαλ-

gnomine prostravit. Post hanc victoriam, cum hostes in Thraciam usque Byzas persequeretur, Scytharum rex Odryses, trajecto Istro, ad ipsa mœnia progressus, urbem obsedit, cum quo Byzantis uxor, hostium multitudine imperterrita, muliebri manu decertavit, serpentum auxilio Barbarum circumveniens: angues enim quos in urbe uno in loco collectos asservabat, eos subito in hostes sagittarum, & jaculorum instar immisit, & plurimis hoc modo interfectis, urbem servavit. Atque hinc fluxit antiqua illa fabula, nefas esse quemquam serpentes in urbe captos, quippe qui ei saluti fecerint, occidere. Non longo post tempore Strombus quidam, & ipse Ceroessæ genitus, numeroso exercitu adducto, bellum Byzanti intulit. Universa itaque Scythica natio commota est: præstantissimi etiam Græcorum, & Rhodiorum non contemnendæ copiæ convenerunt, unaque vicinæ Chalcedonis dominus Dinæus, qui deducta Megaris colonia, novemdecim annis ante Byzantis principatum, sedem illic sibi elegerat. Chalcedon autem appellata est, ut quidam volunt, a fluvio Chalcedone: sive ut alii, a Calchantis vatis filio, qui post Trojanum bellum vixit: alii vero, a Chalcide Eubœæ urbe, unde missi illo coloni, quos & cæcos appellarunt, quod solum Byzantii non animadvertissent. Cæterum Dinæus cum magna classe suppetiatum Byzanti veniens, cum ad urbem appellere non posset, Byzante ejus rege paulo ante defuncto, & universo populo ea re perturbato, ad Anaplum, ut vocant, pervenit, ibique commoratus Hestias loco nomen dedit: nec multo post urbem ingressus est, & barbaris profligatis, ipse secundus Byzantiorum præturam gessit. Hac tempestate varia serpentum genera urbem infestabant, & perniciem civibus afferebant, quos Neptuni ope, ut ajunt, ciconiarum superventu interfecerunt. Paulo post, cum aves inimicum animum induissent, serpentesque, quos ceperant, in cisternas projicerent, & cives in plateis publicis adorirentur, stupore perculsi erant: sed vir quidam Tyaneus Apollonius nomine, tres ciconias ex lapide albo, obversa facie se mutuo aspicientes erexit, quæ ad hoc usque tempus durant, neque ciconias in urbem venire permittunt. Post hæc Dinæo præfecto mortuo, Leo quidam Byzantii summum magistratum suscepit, sub quo Philippus Macedonum rex, Amyntæ filius, magnis copiis admotis urbem obsedit, & cuniculis aliisque machinis bellicis muros aggressus est. Et sane facile eam expugnasset, nocte illuni, & immensa pluvia adjuvantibus, nisi quis Deus tulisset opem, & canes per urbem ad latratum excitasset, nubesque lucidas ad Septentrionem produxisset. Ea re suscitati cives urbem jam fere a Philippo captam conservarunt, turresque & murorum propugnacula labefactata, ex lapidibus sepulcralibus restaurarunt, ejus rei gratia illum murum cognominarunt Sepulcretum, erecta simul lampadifera Hecates statua. Postea vero ad pugnam navalem reversi, illustri

Edit. Paris. pag. 4.

clade Macedones affecerunt: quamobrem Philippus, bello ita finito, Byzantiis cessit. Postquam autem Leo quoque excessit e vita, Atheniensium Imperator Chares, cum quadraginta navibus in auxilium Byzantinorum profectus, ad bellum contra Philippum, occupavit promontorium Propontidis, quod inter Chalcedonem & Chrysopolim situm est, ibique periculum belli subiit. In eodem loco conjugem, expeditionis comitem, morbo extinctam sepulturæ tradidit, & aram ei posuit cum columna, in qua damalis seu juvenca conspicitur ex lapide polito: hoc enim nomine nuncupata fuerat Charetis illa uxor, ut liquet ex adscriptis hisce versibus, qui usque adhuc supersunt.

Edit. Paris. pag. 5.

Inachiæ non sum signum bovis, haudque vocatur
A me adversum illud Bosporium pelagus.
Hanc etenim prius ira gravis Junonis abegit
Usque Pharum; sed ego mortua sum Cecropis.
Atque Charetis eram conjux, illumque sequebar
Nempe Philippeis navibus oppositum.
Bucula dicta fui: conjux nunc grata Charetis
Terrarum gemino lætor utroque solo.

Cum vero Chares Athenas navigasset, Protomachus præturam excepit, qui cum obturbantes Thracas armis subjugasset, ærea trophæa eo in urbis loco, qui Miliarium dicitur, statuit. Hoc etiam mortuo, Timesius quidam Argivorum civitati adscriptus primum ad pontum Euxinum, in loco nuncupato Ephesiate, (ubi quondam Ephesii, coloniis eo deductis, urbem ædificare conati, secundo Byzantinum oraculum audiverunt:

Felices, sacram qui Ponti in faucibus urbem
Threicioque sitam condent in littore cives,
Hic ubi cæruleum lambunt duo flumina pontum,
Piscis ubi, cervusque cibo vescuntur eodem.)

urbem ex adverso condere incipiens, cum spe excidisset, ad Byzantios se contulit, universique populi Imperator designatus, totam civitatem majorem, splendidioremque reddidit. Leges etiam de quotidianis commerciis promulgavit, & consuetudines instituit civiles, quibus elegantes, ac humanos cives effecit: ad hæc fana Deorum plurima, partim ipse extruxit, partim prius extructa adornavit. Nam templum in promontorio Propontidis positum, quod Jason olim duodecim Diis dedicaverat, dirutum restauravit, & in portu Phrixi Dianæ ædem renovavit. Post hunc Calliades Byzantii dux, in externis & civilibus bellis strenuus, celebre illud & admirandum Byzantis simulachrum in Basilica consecravit, cum hanc inscriptione

Magnanimum Byzantem cum grata Phidalea,
Erexit junctis Calliades statuis.

Et hæc quidem Byzantiis partim sub optimatum, partim sub tyrannorum imperio diversis temporibus acciderunt. Cæterum postquam consulari virtute Romanum imperium reliquas

A μα. αὖθις δὲ πρὸς συμμαχίαν τραπέντες, περιφανῶς τοὺς Μακεδόνας ἐνίκησαν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθέντος τοῦ πολέμου, Φίλιππος παραχωρεῖ Βυζαντίοις. Ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξεν, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς Χάρης, σὺν ναυσὶ μ΄ εἰς συμμαχίαν Βυζαντίων ἐλθὼν, πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥ τις μεταξὺ κεῖται Χαλκηδόνος καὶ Χρυσοπόλεως· καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ προσορμίσας, ἀπόπειραν ἐλάμβανε τοῦ πολέμου· ἔνθα καὶ τὴν γυναῖκα συνεπομένην ἔχων αὐτῷ, νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν, ἐν τάφῳ κατέθηκεν, ἀναστήσας αὐτῇ βωμὸν καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου. ὑπὸ γὰρ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκέκλητο ἐκείνη ἡ γυνὴ τοῦ Χάρητος, ὅπερ καὶ διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκεῖσε στίχων ἀριδήλως ἐμ- 9.
B φαίνεται, μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς διασωζομένων χρόνων· εἰσὶ δὲ οἱ στίχοι οὗτοι·

Ιναχίας οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῖο
Κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόρειον πέλαγος.
Κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺ χόλος ἤλασεν Ηρας
Ες Φάρον· ἡ δ᾽ ἐγὼ Κέκροπις εἰμὶ νέκυς.
Εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος. ἔπλων δ᾽ ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος,
Τῇδε, Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοίδιον δ᾽ ἤκουον ἐγὼ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
Εὐνέτις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέροις.

τοῦ δὲ Χάρητος εἰς Ἀθήνας ἐκπλεύσαντος, Πρωτόμαχος τὴν στρατηγικὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ὃς τοὺς ἐπαναστάντας
C Θρᾷκας καταδουλωσάμενος τοῖς ὅπλοις, ἐν τῷ καλουμένῳ Μιλίῳ, τόπῳ τῆς πόλεως, χάλκεα ἀνέστησε τρόπαια. κατοιχομένου δὲ καὶ τούτου, Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Ἀργείοις τραφέντων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ, (ἔνθα ποτὲ Ἐφέσιοι ἀποικίας πέμψαντες, καὶ πόλιν οἰκοδομεῖν πειραθέντες αὖθις τοῦ Βυζαντίου ὑπήκουσαν λόγου·

Ολβιοι οἳ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν,
Ακτὴν Θρηϊκίην τ᾽ ἔνυγρον παρὰ τὸ στόμα Πόντου
Ενθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν
Ενθ᾽ ἰχθὺς, ἔλαφός τε νόμον βόσκονται ἐς αὐτόν.)

ἀντικαταστῆσαι πόλιν ἐπιχειρήσας, καὶ διαμαρτὼν τῆς ἐλ-
D πίδος συνοικίζεται Βυζαντίοις· καὶ στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς τοῦ παντὸς δήμου, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν εἰς τὸ μεῖζον, καὶ περιφανέστερον μετερρύθμισε, νόμους περὶ τῶν καθ᾽ ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος, καὶ ἔθη καθιστὰς πολιτικὰ, δι᾽ ὧν ἀστείους τε, καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀνέδειξεν· ἱερά τε θεῶν πλεῖστα, τὰ μὲν αὐτὸς ἀνεστήσατο, τὰ 10.
δὲ καὶ πρὶν ὄντα διεκόσμησε. τὸν γὰρ πρὸς τῇ ἄκρᾳ τῆς Προποντίδος θαλάσσης κείμενον ναὸν, ὃν Ἰάσων ποτὲ τοῖς δώδεκα θεοῖς καθίδρυσε, κατηρειπωμένον ἀνήγειρε· καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φρίξου λεγομένῳ λιμένι Ἀρτέμιδος οἶκον ἀνεκαίνισε. ἐπὶ δὲ τούτῳ, Καλλιάδης στρατηγήσας τοῦ Βυζαντίου, ἄριστά τε πρὸς τοὺς ὀθνείους καὶ ἐμφυλίους πολέμους ἀγωνισάμενος, τὸ περιβόητον καὶ θαυμαστὸν τοῦ Βύ-
E ζαντος ἄγαλμα, κατὰ τὴν λεγομένην Βασιλικὴν ἀνέθηκε, καὶ ἐπέγραψεν οὕτως·

Τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν,
Κίοσι κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀριστοκρατουμένων τῶν Βυζαντίων, ἔτι δὲ καὶ τυραννουμένων κατὰ διαφόρους συμβέβηκε χρόνους· ὡς δὲ τῇ τῶν ὑπάτων ἐπιτείᾳ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πάσας ὑπερεβάλλετο τὰς δυναστείας,

κατεδούλωσε δὲ καὶ Ἕλληνας, εἰκότως αὐτῷ καὶ Βυζάν-
τιοι πειθόμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ μετά τινας χρόνους,
Σεβήρου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος, αὐτοὶ τὴν τοῦ τυραν-
νήσαντος τῆς Ἑῴας Νίγρου προτιμήσαντες ἐλπίδα, εἰς
χεῖρας ἐλθεῖν ἐτόλμησαν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἀφαι-
ρεθέντες τῶν πολιτικῶν δικαίων, καὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς
τοῦ τείχους καταλυθείσης, Περινθίοις ἐπεχθῆσαν δου-
11. λεύειν, τοῖς καλουμένοις Ἡρακλεώταις. παυσαμένης
δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Σεβήρου, αὖθις τοῦτον ἔσχον εἰς Βασι-
λέα, ὃς καὶ εἰς μείζονα καὶ περιφανῆ κόσμον ἐπανήγα-
γε τὸ Βυζάντιον. λουτρὸν μὲν μέγιστον κατὰ τὸν τοῦ ἱππίου
Διὸς βωμὸν, ἤτοι τὸ Ἡρακλέους καλούμενον ἄλσος,
ἀνήγειρεν· ἔνθα δὴ καὶ τοὺς Διομήδους δαμάσαντες ἵπ-
πους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν. καὶ τὸν αὐτοῦ πλη-
σιάζοντα χῶρον τοῦ Ἱπποδρομίου, τοῖς τοῦ Διὸς ἀνακει-
μένον κούροις, ἰκρίοις τε καὶ στοαῖς διεκόσμησεν· ἔν-
θα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι, τὰ τῶν ἐφόρων γνω-
ρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβε-
λίσκοις. Καὶ μέχρι μὲν οὖν περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τοῦ
τοῦ παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζε-
το. ἀπὸ δὲ τοῦ Βύζαντος μέχρι τοῦ Σεβήρου, ἔτη διῆλ-
θον ἑξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπαναπτέον τὸν λόγον, καὶ διηγητέον, ὅπως Σε-
βῆρος τοῦ Βυζαντίου ἐκράτησεν· ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆ-
ρος, κατείληφε τὸ Βυζάντιον, κρατοῦντος τότε αὐτοῦ
Νίγρου, τοῦ υἱοῦ Τιμησίου· καὶ εἰρηνικὰς σπονδὰς μετὰ Νί-
γρου ποιήσας, εἰσῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸ
Βυζάντιον. Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κα-
κῶς ἐπολιορκοῦντο καὶ ἐλυμαίνοντο, ἐξῆλθεν ὁ Σεβῆ-
12. ρος κατὰ Μακεδόνων, ὑπερμαχῶν Βυζαντίων. μέλλων
δὲ ἐξέρχεσθαι, τὴν ἰδίαν θυγατέρα τῷ τοῦ Νίγρου υἱῷ
εἰς γυναῖκα παρέδωκε. τὸν γὰρ στρατὸν αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος
κατέλιπεν ἐν Χρυσοπόλει· ἐν δὲ τῇ τοῦ γάμου δοχῇ
ἔστησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο φιλόσοφοί τινες Ῥω-
μαῖοι, Φόρτων, καὶ Μαρκίων καλούμενοι, καὶ εἶπον
πρὸς τοὺς ἐσθίοντας Βυζαντίους, ἠγάγομεν χαρὰν ἀ-
κερδῆ, καὶ λύπην ἀζήμιον. προσκαλεσάμενος δὲ Νί-
γρος τοὺς φιλοσόφους αὐτοῦ, ἐποίει ἔρευναν περὶ τοῦ ῥή-
ματος. ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη διερμηνεῦσαι αὐτό. εἷς
δέ τις τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀνακειμένων, ἀγχίνους
πάνυ, ἤδη γηραιὸς, ἀναλογισάμενος τὸ ἀπόφθεγμα
εἶπε· τοῦτό ἐστιν ἱππικὸς, καὶ ἀγωνιστικὸς ἀγών. τότε
ὁ Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθέρου αὐτοῦ
Νίγρου, ἔκτισε δύο λουτρά· ἔσωθεν μὲν τῆς πό-
λεως καὶ πλησίον τοῦ παλατίου ὂν, τὸ καλούμενον
Ζεύξιππον· ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως, τὰ νῦν καλού-
μενα Καμίνια, λουτρὸν εὐμέγεθες καὶ ἀξιοθαύμαστον.
ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο
χιλιάδες ἐλούοντο. ἥπτετο δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ
Μηδικοῦ πυρός. Τὸ δὲ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον ἱπ-
ποδρόμιον, ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου, κήπων
13. ὄντων ἐκεῖσε δύο τινῶν ἀδελφῶν, καὶ γυναικός χήρας.
μέχρι μὲν οὖν τοῦ χαλκοῦ κίονος Τετραπλεύρου, πε-
διὸς ἦν ὁ τόπος. ἀπὸ δὲ τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφεν-
δόνης, κρημνοῦ ὄντος, κίονας εὐμεγέθεις καὶ κτίσμα-
τα ἀνηγέρθησαν. ἔνθα δὴ καὶ ἡ ψυχρὰ καλουμένη κι-
στέρνα ἐστὶ, διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος. τὸ δὲ
ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ τοῦ
Σεβήρου. κατελείφθη δὲ τὸ ἕτερον ἀτελὲς, διὰ τὸ
ἐλθεῖν εἰς αὐτὸν ἀγγελίαν, ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι

A omnes poteſtates ſuperaverat, redacta jam in ſervitutem Græcia, metito ſe quoque illi ſubmiſerunt Byzantii. Aliquanto tamen poſt, Severo Romanis impetante, Nigri Orientis tyranni partes ſecuti, cum Imperarore manus conſerere auſi ſunt: quamobrem jure civitatis mulctati, mœnibuſque urbis funditus everſis, Perinthiorum cognomento Heracleenſium ſervitio addicti ſunt. Sed ſedata mox Severi indignatione, rurſus eidem patuerunt Imperatori: qui etiam majoribus, atque illuſtrioribus ornamentis Byzantium reſtituit. Nam balneum eaſtruxit ampliſſimum juxta Jovis equeſtris aram, & lucum Herculis, qui domitis ibi B Diomedis equis, Zeuxippi nomen loco dediſſe creditur. Item vicinum Hippodromum, Dioſcuris ſacrum, tabulatis & porticibus exornavit, ubi uſque nunc metæ Deorum præſidum judicia exhibent, ova nimirum æneis obeliſcis impoſita. Quouſque igitur Severus ſuperſtes fuit, ab ejus filio Antonio urbs Antoninia appellabatur. A Byzante autem uſque ad Severum anni ſexcenti octoginta quinque elapſi ſunt. *Edit. Pariſ. pag. 6.*

Sed revocanda oratio eſt, & narrandum, quomodo Severus Byzantio potitus ſit. Profectus Roma Severus, Byzantium venit, quod Niger Timeſii filius tunc occupaverat: paciſque fœdere ſancito, cum proceribus ſuis C urbem ingreſſus eſt. Poſtea vero cum Byzantii gravi Macedonum obſidione premerentur, Severus contra Macedonas egreſſus, pro Byzantiis pugnavit. Exiturus vero, filiam ſuam Nigri filio uxorem dedit: exercitum enim ſuum Severus Chryſopoli reliquerat. Cum igitur nuptiæ celebrarentur, duo quidam Philoſophi Romani, quibus Phorton, & Marcion nomen erat, menſæ aſtiterunt, Byzantinis epulantibus dicentes: Inane gaudium, & dolorem indemnem adduximus. Quare Niget, vocatis ad ſe Philoſophis ſuis, quid ſibi hoc dictum vellet, inquiſivit. Sed nullus interpretari poterat. Unus autem ex D convivis, admodum ingenioſus, jam ſenex, apophthegma illud conſiderans, Hoc eſt, inquit, equeſtre, & gymnicum certamen. Tum Severus in honorem affinis ſui Nigri duo balnea condidit, unum in urbe vicinum Palatio, quod Zeuxippus nuncupatur: alterum vero extra urbem, quod nunc Caminia vocatur: balneum magnum & mirabile, adeo ut propter vaſtam ejus magnitudinem bis mille *pag. 7.* hominum quotidie in eo lavarentur. Succendebatur autem hoc balneum igne Medico. Cæterum Hippodromus, qui uſque huc integer permanſit, ab eodem Severo eaſtructus fuit, cum prius in eo loco eſſent horti duorum fratrum & cujuſdam viduæ. E Erat quippe ad æream uſque columnam Tetrapleuri, planus locus: inde vero uſque ad Sphendonen, magnas columnas & ſubſtructiones erexere, eo quod locus eſſet valde præruptus, quam etiam ob cauſam Ciſternæ quam frigidam vocant, deſtinatus eſt. Unam quidem graduum partem ipſe Severus abſolvit; alteram autem imperfectam reliquit, quia ipſi nuntiabatur,

Gallos Romam depopulari : quare statim illo se contulit, ubi etiam morbo comitiali vitam finivit, anno imperii decimo septimo. A morte vero ipsius usque ad imperium Constantini magni anni sexaginta & ultra elapsi sunt. Cæterum trecentesimo sexagesimo & secundo anno post Augusti Cæsaris principatum, cum Roma vetus ejusque res jam declinare cœpissent, Constantinus Constantii filius Imperio potitus, novam hanc & perpulchram urbem Constantini nomine insignitam condidit §. Cumque mirabili pulchritudine eam adornasset, muros quoque versus Troadenses porticus longe protulit. Præterea balnea & duo templa magnifica extruxit, juraque omnia ad veteris Romæ instar ei attribuit, & in foro Strategio, ubi olim militum duces dignitates suas suscipiebant, columnæ lapideæ insculpi curavit. Ad hæc suam, & matris Helenæ statuas erexit, atque locum nominavit Augusteum. Senatoribus etiam, Romæ ipsum secutis, valde munificum se præbuit, & ædes illis donavit, quas propriis sumptibus extruxerat. Idem aquæductum in urbem perduxit, duosque erexit arcus in Foro, ita enim locum vocant; tum quoque purpuream illam & illustrem columnam, cui ipsius Constantini statua imposita est, quam solis instar civibus prælucere cernimus. Hæc autem statua de columna decidit, & decem circiter homines, illic tunc præsentes oppressit, quinto Aprilis, decimæ quartæ indictionis, anno supra sexies millesimum & sexcentesimum decimo quarto, vigesimo Imperii D. Alexii Comneni, hora circiter tertia, oborta caligine, & austro vehementer spirante. Hanc vero aeris perturbationem excitaverat stella crinita, dicta Acontias, quæ vespera Parasceves primæ hebdomadis apparuit. Idem Constantinus quoque Senatui curias ædificavit, & locum nominavit Senatum. Inibi Jovis Dodonæi signum, & duæ Palladis Statuæ sunt positæ. Populo etiam demerendo singulis annis panes diurnos elargitus est, quos Palatinos, eo quod ex Palatio præberentur nominavit. Vinum insuper, carnes oleum, & frumentum distribui instituit, quibus etiam usque in præsens tempus civitas fruitur, symbolorum loco tesseras ab ipso sparsas proferens. Præterea commerciorum leges ex æquo & bono promulgavit, & urbem muris amplissimis cingens varieque exornans, ad instar veteris Romæ splendidiorem reddidit. Imprimis duo templa extruxit, unum S. Irenes, alterum SS. Apostolorum : tum omnes paganorum superstitiones abrogavit. Plura deinde alia templa ædificavit, de quibus paulo post dicemus. Templum S Sophiæ ligneo tecto opertum condidit, unde quadringentæ viginti septem statuæ ablatæ sunt, quarum major pars fuere gentilium, Jovis videlicet, & Cari, & Diocletiani : præterea duodecim signa : Luna quoque & Venus, & Arcturi sidus duabus Persicis columnis impositum, & Polus australis, & sacerdos Minervæ, Hieronem Philosophum vaticinantem a latere habens : Christianorum vero

Edit. Paris. pag. 8.

A τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ἣ δὴ τὰ καὶ τε-
λευτᾷ, νόσῳ ἐπιληψίας, βασιλεύσας χρόνους δεκαε-
πτά. παρῆλθον δὲ χρόνοι ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα, ἄχρι
τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. Ἐν δὲ τῷ τεια-
κοσιῷ καὶ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος
μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῶν πραγμά-
των αὐτῆς ἤδη πρὸς τὸ πέρας ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος
ὁ Κωνσταντίου παῖς, τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος,
τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν, τὴν λε-
γομένην Κωνσταντίνου. Θαυμαστὴν γὰρ προσεργασάμενος
τῷ κάλλει, πόρρωθεν καὶ τὰ τείχη μετέστειλε κατὰ τὰς
Τρωαδικὰς ἐκβολάς. λουτρά τε, καὶ ἱεροὺς δύο οἴκους με-
γάλους ἀνήγειρε, καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ,
B ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπεδέ-
χοντο, ἑαυτὸν ἐπὶ λιθίνης ἀνέγραψε στήλης, καὶ τῆς
αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἄγαλμα, καὶ 14.
τὸν τόπον ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον· τοῖς τε συνακολουθή-
σασιν αὐτῷ ἀπὸ Ῥώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο,
οἴκους αὐτοῖς δωρησάμενος, οὓς ἐξ ἰδίων ἐδείματο
χρημάτων. ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ ὁ τῶν ὑδάτων ὁλκὸς προσε-
τέθη τῇ πόλει. ἀνέστησε δὲ καὶ δύο ἁψῖδας πρὸς τὸν
καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος
κίων, ἐφ' ὅπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος, ὃν ὁρῶμεν
δίκην ἡλίου τοῖς πολίταις ἐκλάμποντα. τοῦτο γοῦν τὸ
ἄγαλμα κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κίονος, καὶ φόνον τῶν ἐκεῖ-
σε εὑρεθέντων ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ὡσεὶ δέκα
C εἰργάσατο, κατὰ τὴν πέμπτην δηλαδὴ τοῦ Ἀπριλ-
λίου μηνός, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης Ἰνδικτιῶνος,
τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ καὶ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου
ἔτους· εἰκοστὸν ἔτος ἀγούσης τῆς Βασιλείας τοῦ κυ-
ροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη,
ὅτε γνόφος ἐγένετο καὶ βίαιος νότος ἔπνευσε σφο-
δρός. τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ Ἀκοντίου ὀλυθέντος, τὴν
τοιαύτην τοῦ ἀέρος τάραχον ἐξεργασαμένου, τοῦ φανέντος
κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς τῆς πρώτης ἑβδομάδος.
οὗτος δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐποίησεν οἴκους, καὶ σε-
νάτον τὸν τόπον ὠνόμασεν. ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Δωδωναίου
Διὸς ἵσταται ἄγαλμα, καὶ δύο τῆς Παλλάδος ἱδρύμα- 15.
τα. ἐφιλοτιμήσατο δὲ καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἓν ἕκαστον ἔ-
D τος, παρέχων ἄρτους ἡμερησίους, ὀνομάσας αὐτοὺς πα-
λατίνους, τοὺς ἐκ τοῦ παλατίου χορηγουμένους. οἶνόν τε καὶ
κρέας, καὶ ἔλαιον, καὶ σιτηρέσια τάξας, ὧν καὶ μέχρι
τοῦ νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει, τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων κα-
λάμων φέρουσα τὰ γνωρίσματα. νόμους τε, καὶ συμ-
βόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου.
τείχεσί τε μεγίστοις περικλείσας τὴν πόλιν, καὶ δια-
φόροις κοσμήσας τρόποις, εἰς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας
Ῥώμης, περιφανεστέραν ἀπέδειξεν. ᾠκοδόμησε δὲ ἐν
πρώτοις ἱεροὺς οἴκους δύο· ἕνα μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁ-
γίας Εἰρήνης, ἕτερον δὲ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὰ
τῶν Ἑλλήνων ἅπαντα καθεῖλε θρησκεύματα. εἶτα καὶ
ἄλλους πολλοὺς ἀνήγειρεν, οὓς μετ' ὀλίγον εἴπομεν. ἔκ-
E τισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον· ἀφ' ἧς ἀφῃρέθησαν
στῆλαι τετρακόσιαι εἰκοσιεπτά· καὶ πλείονες μὲν Ἑλλήνων
ὑπάρχουσαι, Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, καὶ
τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ
ἀρκτοῦρος ἀστήρ, παρὰ δύο Περσικῶν στύλων βασταζόμε-
νος, ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ Ἱερίβοια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀ-
πὸ τοῦ πλευροῦ, Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔ-
χουσα. τῶν δὲ Χριστιανῶν ὀλίγαι τινές, ὡς εἴπομεν. 16.

Ἔκτισε δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου ὁ ἀγαθοδότης βασιλεύς, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δρομικόν, καὶ τοῦτον ποιήσας ξυλόστεγον. ἀλλὰ καὶ μνημοθέσια τῶν βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας Ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζῴδιον. ὡροσκοποῦντος γὰρ καρκίνου, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, ἐπήξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἐν ἐννέα μησὶ τό, τε χερσαῖον καὶ παράλιον τεῖχος, μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων, τῶν ἐν τῇ πόλει δομηθέντων ἀπαρτίσαντες, τῇ ιά. τοῦ Μαΐου μηνός, τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονε, καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις. Ἐπὶ δὲ τῇ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ διέταξεν ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους, τὴν αὐτοῦ στήλην ὁρᾶσθαι μετὰ τῆς εἰρημένης τιμῆς, ἱππικοῦ ἀγομένου, τῷ κατὰ καιρὸν βασιλεύοντι καὶ τῷ δήμῳ, καὶ ἀπέρχεσθαι μέχρι τοῦ σάματος. Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς Βα-

17. σιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, συμπραττόντων αὐτῷ καὶ συνευδοκούντων εἰς τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῆς θεοφρουρήτου πόλεως, Εὐφράτου παρακοιμωμένου, Οὐρβικίου καὶ Ὀλυβρίου τῶν πραιποσίτων, Ἰσιδώρου, καὶ Εὐστοργίου, καὶ Μιχαὴλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων Πατρικίων ὄντων, καὶ Ὀνωρατίου ἐπάρχου, καθὼς ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοασηκρῆτις ὁ γραμματικός, καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστής, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος, Ἐλεύσιός τε διάκονος ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρώϊλος ὁ ῥήτωρ, ὁ πολλὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας καὶ Ἡσύχιος ὁ ταχυγράφος. Οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμενοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων, ἀκριβῶς ταῦτα συνεγράψαντο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βύζαντος πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἔκτισε δὲ τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· καὶ τὸν θόλον τῆς Ἑπταλύχνου, ὃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται, ἔσωθεν τῶν σχολῶν, καὶ τὸ τριβουνάλιον, καὶ τὰ νῦν ὀνο-

18. μαζόμενα Νούμερα, καὶ αὐτὰ εἰς παλάτιον· καὶ τὰ δέκα ἐννέα Ἀκκούβιτα, καὶ τὸ Στέψιμον, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ εἶχε χειμερινὸν κοιτῶνα. Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν Μαγναύραν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐκκλησίαν, καὶ τὸ γενικόν, καὶ τὸ ἰδικόν, καὶ τὸ Βεστιάριον, καὶ τὴν Καβαλάν, καὶ τὸ Σίγμα, καὶ τὸ Ὠάτον, πρὸς τὴν νέαν ἀείμβον, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς, καὶ τὸ κάτοπτρον λουτρόν, καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐπάνω, μέχρι τοῦ Γερανίου. καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λουτρὸν τοῦ οἰκονομίου, τὸ πλησιάζον εἰς τὸ Τζυκανιστήριον, ἔχον ἐνθήκας ἑπτά, καὶ δώδεκα στοάς, καὶ κολύθαβον εὐμεγέθη· ἔξωθεν δὲ ὑπῆρχε· καὶ αἱ μὲν ἑπτὰ ἐνθῆκαι, εἰς μίμησιν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν· αἱ δὲ δώδεκα στοαί, τῶν δώδεκα μηνῶν τὰς κράσεις. ἐσώζετο δὲ μέχρι τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ. Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Τζυμισκῆς κατέλυσεν αὐτό, καὶ ἐκ τῆς ὕλης ἔκτισε τὴν χαλκῆν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. Βουλόμενος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς Ῥώ-

19. μης, εὗρε τὸ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτό.

admodum paucæ, ut dixi. Extruxit etiam optimus Imperator templum S. Agathonici, & S. Acacii, & SS. Apostolorum, quod adjuvante ejus matre, oblongum fecit, & ligneo laqueari operuit. Imperatorum quoque monumenta fecit, in quorum uno & ipse conditus est. Sciendum autem est quod anno mundi quinquies millesimo octingentesimo trigesimo septimo, tertio mense secundæ indictionis, vigesimo sexto Septembris, Sole Sagittarii signum ingresso, cancro horoscopante, primo anno ducentesimæ quintæ olympiadis, fundamenta murorum Occidentalium jecerint: cumque novem mensibus, maritimum & terrestrem murum, cum aliis urbanis ædificiis absolvissent, undecimo Maii Encænia urbis celebrata sunt, & Constantinopolis nomen ei impositum est. Constituit vero Constantinus, ut imposterum quotannis die Urbis natali, statua ipsius cum solito honore ludis circensibus, Imperatori populoque ad tribunal Hippodromi spectanda proponeretur. Hæc facta sunt anno duodecimo Imperii Constantini magni, adjuvantibus in structura civitatis divino præsidio munitæ, Euphrate Accubitore, Urbicio & Olybrio præpositis, Isidoro, & Eustorgio, & Michaele primo vestiario, utroque Patricio, & Honorifio Præfecto: quemadmodum memorant, Eutychianus a Secretis primus Grammaticus, & Eutropius Sophista, qui Juliano Apostatæ in Perside simul adfuit: & Constantinus epistolographus, & Eleusius Diaconus, Philosophus, & Troilus rhetor, qui multos magistratus cum honore gessit, & Hesychius notarius. Hi omnes, quæ suis oculis tum viderunt, accurate scriptis mandarunt. Anno igitur duodecimo imperii sui, ut dictum est, Constantinus Byzantis urbem ampliavit, vocavitque Constantinopolim. Condidit etiam Palatia, a Chalce & Excubitis: ibidemque SS. Apostolorum templum extruxit, & tholum Heptalychni, qui usque adhuc intus in scholis conservatur: præterea Tribunal ejusdem Palatii, & quæ nunc dicuntur Numera: item novemdecim Accubita, & Stepsimum, & templum S. Stephani, in quo hyberno tempore pernoctabat: extruxit quoque Magnauram & templum Dominicum, tum ærarium publicum & privatum, & Vestiarium, & Cabalam, & Sigma, & Oatum, proaimum Ecclesiæ novæ, & cætera usque ad portam ferream: & balneum pellucidum, & Palatia superiora usque ad Geranium: tum Chrysoclavum, & balneum magnum Oeconomii, proaimum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat, & duodecim porticus, & amplissimum natabulum figuris variatum. Et septem quidem receptacula, similitudinem septem planetarum, duodecim vero porticus, duodecim mensium temperamenta referebant. Permansit autem integrum usque ad Imperium Nicephori Phocæ, cujus successor Joannes Tzymisces illud evertit, & ex materia Chalcen condidit, in qua sepultus est. Cæterum cupiens etiam Constantinus in urbe sua Circum ad imitationem Romani ædificare, eum, quem

Edit. Paris. pag. 9.

Severus imperfectum reliquerat, ipse absolvit: unam nempe graduum partem, quibus ascenditur ad duo ambulacra: & supra cancellos, sphendonen, metas & factiones. Omnia autem ærea signa & simulacra ex variis locis & civitatibus collecta ad ornatum urbis erexit. Similiter & columnas ambulacrorum, quæ pavimento stravit tessellato. Ipse vero ibi primum gymnicum & equestrem ludum
Edit. Paris. pag. 10. edidit. Verum statua, quæ pedes alatos habet, deducta est e magna Antiochia, & Bellerophontis est, qui illic colebatur. De reliquis statuis, quot & quales eæ sint, & unde quælibet venerit, & quare fuerint erectæ, postremo breviter dicemus. Cæterum cum vellet Constantinus magnus urbem suam maxime a Romanis habitari, annulos præstantissimi cujusque viri occulte accepit, & misit ipsos contra Persarum regem Saporem: videlicet quatuor magistros Adam, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Sallustium Præfectum, Modestum, & Eubulum cum magno exercitu in Persiam misit, ubi sexdecim menses commorati sunt. Interea Constantinus magnus, missis Romam legatis, eorum uxores, liberos & familias accersivit. Misit etiam architectos, ut domos eorum, & cujusvis locum situmque sive in ora maritima sive continenti; tum formam structuræ, earumque gradus & scalas observarent. Adsumtis igitur familiis Senatorum, Byzantium redierunt, ibique singula simili modo ædificia exstruxerunt, eorumque familiis dederunt inhabitanda. Cum itaque acceptis sexaginta quinque centenariis tributi, ex Perside victores rediissent, Imperator eos convivio excepit, & dixit illis tentandi causa: Numquid abituri estis Romam? illi autem responderunt, se intra duos menses nondum eo reversuros. Tum Imperator, vesperi, inquit, dabo vobis ædes vestras. Jusserat enim Euphrati accubitori suo, qui & Constantinum magnum Christianum fecerat, ut unicuique suas ædes restitueret. Ut igitur viderunt portas, atria, gradus, mensuram, & formam, altitudinem & prospectum fenestrarum Romanis similes, putabant se per somnium esse Romæ; cum vero & familias suas invenirent, obstupescebant: ubi vero eas interrogarunt, & uti res gesta esset, intellexerunt; tum demum crediderunt, non esse phantasiam, verum prudentiam Imperatoris, qui hoc pacto invitos & nolentes ibi habitare coegisset. Loca autem ex nominibus eorum denominata sunt. Philoxenus cisternam condidit, cui nomen Philoxeni: Probus templum Prodromi exstruxit, quod Constantinus Caballinus, seu Copronymus mutavit in officinam fabrilem dictam Probi. Dominus in regione Mauriani domum ædificavit, in qua
pag. 11. habitat Agricolaus. Darius ædem Canaristæ uxoris Scleri condidit: Maurus vero domum, quæ nunc dicitur Bellonæ. Rhodanus domum nuncupatam in Cælis condidit: Sallustius autem eam, quæ Contomiti appellatur. Mo-

A ἤγειρε τὸ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων, τῶν δύο περιπάτων. καὶ ἄνω τῶν καγκέλλων, καὶ τὴν σφενδόνα, καὶ τοὺς καμπτῆρας, καὶ τοὺς δήμους. πάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα, καὶ τὰ ξόανα, ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πόλεων ἀθροίσας, ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως. ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τῶν περιπάτων. ἐπάτωσε δὲ τοὺς αὐτοὺς περιπάτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἀπετέλεσεν αὐτὸς πρῶτον γυμνικὸν, καὶ ἱππικὸν ἀγῶνα. ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἀρσενικοὺς πόδας, ἧκεν ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν ἐκεῖσε. Ὁπόσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ τίνες εἰσὶ, καὶ πόθεν ἥκασιν ἕκαστοι, καὶ διὰ τί ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐρῶ. Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆ-
B σαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν λαθραίως τὰ δακτυλίδια αὐτῶν, ἑνὸς ἑκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν τῶν Περσῶν Βασιλέα, ὅστις ἐκαλεῖτο Σάβαρος· τέσσαρας μὲν μαγίστρους, τὸν Ἀδὰμ, τὸν Προτάσιον, τὸν Σκό- 20.
λυμβρον, τὸν Φιλόξενον. ὀκτὼ δὲ πατρικίους, τὸν Πρόβον, τὸν Δομνῖνον, τὸν Δάριον, τὸν Μαῦρον, τὸν Ῥοδανὸν, τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον, τὸν Εὔβουλον, μετὰ πλείστου στρατοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι. Ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ῥώμην, ἀνελάβετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς φαμιλίας. ἔπεμψε δὲ καὶ κτίστας μηχανικοὺς, ἵνα ἴδωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ
C τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου, ποῦ κεῖνται, καὶ ὅπως, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τὰς ὑπωρείας, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων, καὶ τὰς ἀνόδους οἷαι ἦσαν κοχλιώδεις. καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν, ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔκτισαν ὅμοια ἕκαστα, καὶ ἐκάθισαν ἐντὸς αὐτῶν τὰς φαμιλίας τούτων. Ἐκεῖσε ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ ἐπακτὰ κεντηνάρια τετρακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ Βασιλεὺς, καὶ ποιήσας εὐωχίας εἶπεν αὐτοῖς. Θέλετε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην; δοκιμάζων αὐτούς· οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔφη· ὀψὲ, ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν. προστάξας Εὐφράτῃ τῷ
D παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν μέγαν Κωνσταν- 21.
τῖνον Χριστιανὸν, ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποδοῦναι αὐτῶν τοὺς οἴκους. ὡς γοῦν εἶδον τοὺς πυλεῶνας, καὶ τὰς αὐλὰς, καὶ τὰς ἀνόδους, ὁμοίας τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὰ μέτρα, καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ ὕψη, καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων. ἔδοξαν εἶναι ἐκ φαντασίας εἰς τὴν Ῥώμην. εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν. ἐρωτήσαντες δὲ τὰς ἑαυτῶν φαμιλίας, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν, ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα, ἀλλὰ φρόνησις τοῦ Βασιλέως, ὅτι ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους ᾤκισεν ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας. ὁ Φιλόξενος κινστέρναν ἔκτισε, τὴν ἐπονομαζομένην Φιλοξένου. ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Προ-
E δρόμου, ὅνπερ ὁ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον, τὸ λεγόμενον Πρόβου. ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὅνπερ ἔχει ὁ Ἀγρικόλαος. ὁ Δάριος ἔκτισε τὸν Κανατίσσας τοῦ Σκληροῦ. ὁ Μαῦρος ἔκτισεν οἶκον, ὃς λέγεται νῦν τοῦ Βελλονᾶ. ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ Σαλτίων ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κορδομίτου. ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς ἁγίους Ἀπο-

ςόλους

22 σόλυς, τὴν λεγόμενον τοῦ Λαμπρῦ. αἱ δὲ τρεῖς πυλαιῶ- A νες ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου. ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρας ἐμβόλους, ἀπὸ τοῦ παλατίου μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν ἐγχοράγους θόλους. ὁ μὲν εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Τζυκανιστηρίου καὶ τῶν Μαγγάνων, καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τῶν Εὐγενίου, καὶ διήρχετο μέχρι τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. ὁ δὲ ἕτερος, ἀπὸ τῆς Δάφνης, καὶ τῶν Σοφιῶν, μέχρι τῆς Ῥάβδου. οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἔμβολοι, ἀπὸ τῆς Χαλκῆς, καὶ τοῦ Μιλίου, καὶ τοῦ φόρου, μέχρι τοῦ Ταύρου, καὶ τοῦ Βοὸς, καὶ τοῦ ἑξακιονίου. ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι, καὶ στῆλαι χαλκαῖ ἄπειροι, εἰς καλλωπισμὸν τῆς πόλεως. Ἔκτισε δὲ καὶ τοὺς μυδρῶνας, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς ἔφερεν ἀπὸ Βουλγαρίας. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχοράγους ἐπὶ πᾶσαν B τὴν πόλιν, βαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον τῶν ἐμβόλων. διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινὰ, καὶ ἐνσκήπτωσι νόσοι πολλαὶ, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρχεσθαι τὰς δυσώδεις ὕλας, καὶ κατέρχεσθαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴρηται, παρὰ Οὐρβικίου πραιποσίτου, καὶ Σαλουστίου ἐπάρχου, καὶ τῶν λοιπῶν, καταλιπὼν αὐτοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια, εἰς τε τοὺς ἐμβόλους, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς, καὶ τὰ τείχη.

23 αὐτὸς δὲ ἦν κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας ἐκείνους, ἔκτισε πόλεις, τήν τε Περθλάβαν, τὴν Δίστραν, τὴν Πλίσκουβαν, καὶ τὴν Κωνσταντίαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Οὐρβικίου εἰς χρόνους δύο ἥμισυ, ἀπὸ φωνῆς Ἑρμείου. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ Ἁρματίου. τὴν C δὲ κόρτην αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέθετο, ὅτε ὑπέταξε τοὺς Βυζαντίους. εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν, ἔκτισε τὰ παλάτια τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανὰς, καὶ τὰ καλούμενα Κώνστα. ἔστι δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Τυβάκη, καὶ τοῦ Ὀβηρίτζη, ὅνπερ ἔχει ὁ ἀκροπολίτης. τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον εἰς τὰ περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

A destus ædificavit domum ad SS. Apostolos, quæ Lampri dicitur: tria vero ejus atria Eubulus extruxit. Idem quatuor porticus condidit a Palatio usque ad eum locum terrestris muri, in quem sordes efferuntur. Una incipiebat a Tzycanisterio, Manganis, Acropoli, & turre Eugenii, & pertingebat usque ad S. Antonium: altera a Daphne & Palatio Sophiano, usque ad Ecclesiam Dei genitricis nuncupatam Raudum. Reliquæ duæ porticus a Chalce, Milio, & Foro, usque ad Taurum, Bovem & Hexaelonium pertendebant. Supra porticus autem ambulacra erant lapide quadrato strata, & statuæ æreæ innumeræ, ad ornamentum urbis. Præterea latrinas con- B didit, & aquæ ductus ex Bulgaria in urbem perduxit. Fecit etiam cloacas subter universam urbem transeuntes, æquantes profunditate altitudinem porticuum, ne ex malo odore morbus nasceretur, sed omnis fœtida colluvies per eas in mare deflueret. Hæc itaque, ut dictum est, Urbicius Præpositus, Sallustius Præfectus, & reliqui condiderunt. Imperator autem, sexcentis auri centenariis ad porticus, aquæductus & muros exstruendos relictis, ipse adversus Scythas profectus est, illisque subjugatis, urbes condidit Persthlabam, Distram, Pliscubam, & Constantiam. Hæc Urbicius, duobus annis & dimidio, hortatu Her- C miæ ædificavit. Præterea extruxit Constantinus ædes Harmatii vulgo dictas, ubi cortem suam currusque posuit, cum Byzantios subjugasset. A nomine autem trium filiorum condidit palatia, quæ Constantii & Constantis nominantur. Struxit etiam domum Tubacæ & Oberitæ, in qua præfectus arcis habitat. Cæterum de templis & reliquis, quæ Constantinus magnus ædificavit, postea in libro de Edificiis dicturi sumus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι τοῦ Βύζαντος τὰ παλάτια ἐν D τῇ ἀκροπόλει ἦσαν· ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν. ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρίνας ἀψῖδας, τὰς ὑπεράνω τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχηγοῖς, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια. ἤρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ

24 τοῦ Βύζαντος, ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς ἀκροπόλεως, καὶ διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ διήρχετο εἰς τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀχιλλέως λουτρόν. ἡ δὲ ἐκεῖσε ὁρωμένη ἀψὶς, ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου, πρότερον πόρτα ἦν χερσαία τοῦ Βύζαντος. καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ λεγομένου μιλίου. ἦν δὲ κἀκεῖσε πόρτα τῶν Βυζαντίων χερσαία. καὶ διήρχετο E εἰς τοὺς πλευτοὺς κίονας τῶν Τζυκαλαρείων, καὶ κατέβαινεν εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπτε πάλιν διὰ τῶν Μαγγάνων καὶ Ἀρκαδιανῶν, καὶ ἔφθανεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. εἶχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἰκοσιεπτά. καὶ τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως. ἡ δὲ δευτέρα, καθὰ διὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐκτίσθη, ἐστὶν αὕτη· κατὰ μὲν τὸ παράλιον μέρος,

Georg. Cod. de Orig. CP.

DE FORMA ET AMBITU Urbis Constantinopolitanæ.

Sciendum est, quod Byzantis Palatium in Acropoli extiterit, & templum S. Menæ antea fuerit fanum Jovis: quamobrem etiam nunc in marmoreis ejus arcubus, qui duabus maximis columnis sustentantur, Jovis & Saturni statuæ supersunt. Ille nimirum antiquis Principibus mos erat, ut non nisi in arcibus urbium Palatia sua extruerent. Sub Byzante igitur, uti hodieque, incipiebat murus a turri Acropoleos, & pergebat usque ad turrim Eugenii: inde ascendebat ad Strategium versus, & progrediebatur usque thermas Achilleas. Arcus vero, E qui ibi visitur, & nunc Urbicii appellatur, erat olim terrestris porta tempore Byzantis. Hinc in Chalcopratia tendebat murus, & porro usque ad Miliarium, ubi altera erat porta terrestris. Inde procedebat ad volutilea columnas Tzycalariorum, & descendebat ad Topos, & rursus deflectebat per Mangana & thermas Arcadianas, atque ita demum revertebatur in Acropolim. Continebat autem totus

Edit. Paris. pag. 12.

muros viginti septem turres. Hæc igitur erat urbis forma sub Byzante: secunda vero, quam a Constantino magno accepit, ita se habet. Latus quidem maritimum ab Acropoli & turri Eugenii promotum est usque ad Zeugma S. Antonii, & a Topis ad S. Dei genitricem cognomine Raudum. Verum murus terrestris protensus est usque ad Hexacionium, & a Miliatio usque ad veterem portum Præcursoris, & monasteria Studii & Icasiæ: inde pergebat usque ad cisternam Boni, & templum SS Martyrum Manuel, Sabel & Ismael: hinc rursus descendebat ad locum nuncupatum Harmatii, & desinebat in templo S. Antonii. Hæc urbis forma duravit annos centum & triginta duo, decem Imperatorum tempore: Theodosius vero Junior quinto imperii anno, cum terræ motus esset, & muri collaberentur, propterea quod Amalechitæ & Chazinzarii in urbe habitabant, & Trisagium impie irridebant, preces & supplicationes in campo tribunalis una cum Patriarcha Proclo instituit. Cæterum cum jam per multas horas Kyrie eleison cantassent, parvum quidam puer, cunctis aspectantibus, in aerem susceptus audivit angelos cantantes: Sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis: puero iterum in terram demisso populus ad eumdem modum cecinit, desiitque terræ motus: & imperator omnes hæreticos ex urbem eiecit, murosque ab Hexacionio usque ad portam auream protulit. Quare etiam pone Elephantos istic collocatos, statuam suam erexit, & murum maritimum a Raudo usque ad portam auream extendit, & a S. Antonio, in loco nuncupato Harmatii sito, usque ad Blachernas & portam auream. Duæ autem factiones populi, ab ipso ei rei destinatæ, muros istos condiderunt, uti habetur in libro de Ædificiis.

Edit. Paris. pag. 13.

A προσετέθη ἀπὸ μὲν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου πύργου, μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων Τόπων, μέχρι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ῥάβδου. τὸ δὲ χερσαῖον τεῖχος 25. ἀνέβαινεν ἕως τὸ ἐξακιόνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου, καὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βόνου, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ισμαὴλ· καὶ κατήρχετο εἰς τὰ Ἀρματίου, καὶ ἐπληροῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα τοῦ τείχους, ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα δύο, δέκα βασιλέων αὐτοκρατορησάντων. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος B εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, σεισμοῦ γεγονότος, καὶ τῶν τειχῶν καταπιπτόντων: διὰ τὸ τοὺς Ἀμαληκίτας τοὺς Χατζιντζαρίους οἰκοῦσαι ἐν τῇ πόλει, καὶ βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ Τρισάγιον, ποιήσας ὁ Βασιλεὺς ἱκεσίαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ Πατριάρχου Πρόκλου, κραζόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας. πάντων δὲ ὁρώντων, ἡρπάγη παιδίον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσεν ὁ παῖς τῶν ἀγγέλων μελῳδούντων καὶ ὑμνούντων. Ἅγιος ὁ Θεὸς, ἅγιος ἰσχυρὸς, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. 26. κατελθόντος δὲ τοῦ παιδὸς ὁ λαὸς οὕτως ἐμελῴδει· καὶ ἔστη ὁ σεισμὸς εὐθέως· καὶ ἐξώρισεν ὁ Βα- C σιλεὺς πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐξέβαλε δὲ τείχη ἀπὸ τοῦ ἐξακιονίου μέχρι χρυσείας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὄπισθεν τῶν ἐλεφάντων, καὶ ἀνεβίβασε τὸ παράλιον τεῖχος, ἀπὸ τῆς Ῥάβδου μέχρι τῆς χρυσείας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τὰ Ἀρματίου, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ τῆς χρυσείας. οἱ δὲ δύο δῆμοι ἔκτισαν τὰ τείχη παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντες, καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει.

DE ADIABENE.

HÆc regio Mesopotamiæ obiacet, orientem versus, ultra Tigridem. In ea Naphtha bitumen gignitur. Dicitur autem Adiabene, quod plures in ipsa sint fluvii & transitum reddant difficilem. Ibi etiam sita est Ninive. Cæterum bitumen coctis lateribus & minutis lapillis permistum, ædificia quovis ferro solidiora efficit. Illic quoque est Averni ostium, unde gravis exudat halitus, qui odore suo quodvis tam terrestre quam volatile animal perimit. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit & restringitur, eoque modo aves ulterius volantes discrimen evadunt: omnia vero, quæ circumsitus Asiæ tractus continet, odore suo corrumpit, præterquam Eunuchos.

D

ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΒΗΝΗΣ.

ΑΥΤΗ ἡ χώρα κεῖται πρὸ τῆς Μεσοποταμίας ὡς ἐπὶ ἀνατολὴν, πέραν τοῦ Τίγρεως. ἐν αὐτῇ δὲ ἐστιν ἡ ἄσφαλτος, ἡ λεγομένη Νάφθα. λέγεται δὲ Ἀδιαβηνὴ, διὰ τὸ εἶναι πλείονας ποταμοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ δυσχερεστέραν ποιεῖν τὴν διάβασιν. ἐκεῖ που ἐστὶ καὶ ἡ Νινευή. τοσαύτην δὲ ἀσφάλειαν ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν ἡ ἄσφαλτος, ὥστε ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις καὶ τοῖς λεπτοῖς λίθοις συμμιγεῖσα, ἰσχυροτέρα γίνεται παντὸς σιδήρου. ἐκεῖσε δὲ ἐστι τὸ Ἄορνον στόμα ἐξ οὗ δεινὸν πνεῦμα ἀναδίδοται, ὡς ἐπίγειον ζῶον ἅπαν καὶ πετεινὸν ἀποφθείρειν, εἴπερ τύχοι ὀσφρανθῆναι· καὶ οὐ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἀνεισι καὶ πάλιν ἀντανακλᾶται, καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται. καὶ τὰ περὶ Ἀσίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων.

A

ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ, στηλῶν, καὶ θεαμάτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Ἰάνου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰάνου ἱστοροῦσι τετράμορφον, διὰ τὰς τεσσάρας τροπάς. ἄλλοι δὲ πλάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ κλεῖδα κατέχειν, ὡς ἀρχὴν τοῦ χρόνου, καὶ ἄνοιξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ θυρεόν. ἕτεροι δὲ τῇ δεξιᾷ χειρὶ
27. κρατεῖν ψήφους τριακόσια, τῇ δὲ εὐωνύμῳ ἑξήκοντα πέντε, ὡσανεὶ πατέρα τοῦ χρόνου.

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος δόρυ.

Τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ ἀνδρεῖον. ὁμοίως καὶ ἀσπίδα, διὰ τὸ πᾶσαν ἐπιβουλὴν διὰ τῆς σοφίας ἀπωθεῖσθαι: ἡ αὐτὴ γάρ ἐστι τῷ νῷ. καὶ περικεφαλαίαν διδόασιν αὐτῇ, διὰ τὸ εἶναι τῆς σοφίας τὸ ἀκρότατον, ἀθέατον. καὶ ἐλαίαν, ὡς καθαρότητος οὐσίας οὔσης. φωτὸς γὰρ ὕλη ἡ ἐλαία. καὶ Γόργονα διδόασιν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῇ, διὰ τὸ ταχὺ τοῦ νοῦ.

Περὶ τοῦ ἀγάλματος κρατοῦντος κιθάραν.

C

Κιθάραν ἐπὶ χειρῶν πλάττουσι τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τῆς παντὸς ἁρμονίας. κιρνάμενος γὰρ τοῖς λοιποῖς ἄστρασι, καὶ τίκτει καὶ ζωογονεῖ·

Περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος ψαλίδα χαλκοῦν.

Τὴν Ἥραν λέγουσιν εἶναι τὸν ἀέρα· καὶ ἐπεὶ ὁ ἀὴρ καθαίρει, ποιοῦσι τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα χαλκῆν. ἀπὸ μεταφορᾶς ψαλίδος, τῆς ἄνω κειρούσης τὰς τρίχας, καὶ καθαρὸν ἀποδεικνυούσης τὸ σῶμα.

28. ### Περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος πύργον.

D

Τὴν Δήμητραν οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν καλοῦσι· καὶ ἐπειδὴ ἕδρα πάσης πόλεως ἡ γῆ ἐστιν, ὡς βαστάζουσα τὰς πόλεις, πλάττεται πυργοφόρος.

Περὶ ἀγάλματος κτένα φέροντος.

Τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει. ἐπειδὰ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ, κνήφην λοιμώδη γένεσθαι, καὶ ξυρωμένων πασῶν, γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀχρεῖοι. εὐξαμένας δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ, ἀνατριχωθήναι, τιμῆσαι τὸ αὐτὴν ἀγάλμασι κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ
E
ἄρρενος καὶ θηλείας ὄργανα. αὐτὴν γὰρ λέγουσιν ἔφορον γενέσεως τοῦ παντός. καὶ ἀπὸ τῆς ὀσφύος τὰ ἄνωθεν, λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλειαν. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον· ὅτι Αἰνείας ὁ υἱὸς αὐτῆς πλεύσας μέχρι τῆς δύσεως, μετὰ τοῦτο ἵππῳ ἐπέβη, καὶ τὴν μητέρα ἐτιμήσατο τοιούτῳ ἀγάλματι.

Georg. Cod. de Orig. CP.

DE SIGNIS, STATUIS & aliis spectatu dignis Constantinopoli.

De simulacro Jani.

SIMULACRUM Jani quadriforme esse tradunt, propter quatuor anni conversiones. Alii fingunt eum dextra manu clavem gestare, quasi principium temporis, atque anni aperturam & Janitorem. Quidam vero formant ipsum, dextra manu trecentos, sinistra autem sexaginta quin-
B
que calculos tenentem, tamquam patrem anni.

De simulacro hastato.

Minervæ simulacrum hastam tenet ad significandum ejus constantiam, & fortitudinem similiter etiam clypeum, quod omnes insidiæ sapientia repellantur, Minerva enim & mens, idem sunt. Galeam porro illi tribuunt propterea quod sapientiæ culmen sub aspectum non cadit: & oleam ob naturæ puritatem; quippe quia hujus materia est olea. Gorgonem quoque in ipsius *Edit. Paris.* pectore collocant, ob mentis celerita- *pag. 14.* tem.

C

De simulacro tenente citharam.

Fingunt Apollinem manibus tenere citharam; solem nempe intelligunt, qui auctor est consonantiæ omnium rerum. Admixtus enim reliquis astris, omnia generat & producit.

De simulacro tenente forficem æneum.

Junonem dicunt esse aerem, & quoniam aer purgat, fingunt Junonis simulacrum gestare forficem æneum, sumpta translatione a forfice, quo capilli resecantur & corpus glabrum redditur.

D

De simulacro turrigero.

Cererem veteres terram vocant; & quoniam cujusque urbis sedes terra est, fingitur turrita quasi urbes gestaret.

De simulacro pectinem gerente.

Veneris simulacrum pectinem gerit. Olim enim mulieribus Romanis accidit, ut pestilenti prurigine laborarent: cumque omnes raderentur, nulli usui eis pectines fuerunt. Nuncupantes autem Veneri votum, capillos receperunt, & Deam simulacris honorarunt pectinem gerentibus: fingunt eam quo-
E
que barbatam, & maris atque fœminæ instrumenta genitalia habere: eo quod præsidem esse Deam ajunt universæ generationis, & a lumbo quidem superiore virum, cætera fœminam. Præterea fingunt eam equestrem, propterea quod Æneas ejus filius cum ad occasum navigaret, equum postea conscendit, & matrem hujusmodi simulacro honoravit.

A

De simulacro Jovis.

Simulacrum Jovis figuræ sedere superne nudum, inferne tectum; & læva quidem manu sceptrum tenere, dextra vero aquilam protendere. Quod autem sedeat, stabilitatem potentiæ significat: quod superne sit nudum, innuit ipsum intelligentibus & cælestibus mundi partibus esse conspicuum. Cætera teguntur, quod Deus humi repentibus est ignotus. Sceptrum in læva, potestatis indicium: Aquila altera manu extenta, significat eum spiritibus aeris imperare, ut aquilam volucribus. Alias etiam ipsum fingunt tria mala gestantem manu, quod universus terrarum orbis in tres divisus sit partes.

Edit. Paris. pag. 15.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός.

Ἄγαλμα πλάττουσι τοῦ Διὸς καθήμενον, ἔχον τὰ μὲν ἄνω γυμνά, τὰ δὲ κάτω σκεπασμένα. κρατεῖ δὲ τῇ μὲν εὐωνύμῳ χειρὶ σκῆπτρον, τῇ δὲ δεξιᾷ ἀετὸν προτείνει. καὶ τὸ μὲν καθέζεσθαι, τὸ ἑδραῖον τῆς δυνάμεως αἰνίττεται· τὸ δὲ τὰ ἄνω γυμνὰ ἔχειν, ὅτι φανερὸς τοῖς νοεροῖς καὶ τοῖς οὐρανίοις τοῦ κόσμου μέρεσι. τὰ δὲ λοιπὰ σκέπεται· διά τι τοῖς χαμαιζήλοις ὁ Θεὸς ἄγνωστος· τὸ δὲ τῇ λαιᾷ σκῆπτρον κατέχειν, τὸ ἐξουσιαστικόν· τὸ δὲ τῇ ἑτέρᾳ προτείνειν ἀετόν, δηλοῖ, ὅτι τῶν ἀεροφόρων πνευμάτων κρατεῖ, ὡς ὁ ἀετὸς τῶν μεταρσίων ὀρνέων. διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία 29.

B κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν οἰκουμένην.

De simulacro Mercurii alati.

Græci & Romani veteres secundum falsam eorum mythologiam dicunt Mercurium Jovis & Majæ filium esse, id est, mentis & prudentiæ: nam ex mente & prudentia oritur oratio. Propterea etiam alatum fingunt, quia sermone nihil est velocius: Unde Homerus verba vocat alata. Præterea fingunt eum omnium deorum natu minimum, quia non senescit oratio: atque etiam quadratum, ob veri sermonis firmitatem & constantiam.

Περὶ ἀγάλματος πτερωτοῦ Ἑρμοῦ.

Τὸν Ἑρμῆν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, κατὰ τὴν αὐτῶν πεπλανημένην μυθολογίαν, υἱὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας, οἷον τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρονήσεως. ἐκ τοῦ γὰρ νοῦ καὶ φρονήσεως ὁ λόγος γεννᾶται. διὰ τοῦτο καὶ πτερωτὸν αὐτὸν ποιοῦσι, ὡς ταχύν. οὐδὲν γὰρ λόγου ταχύτερον. καὶ Ὅμηρος, ἔπεα πτερόεντα. πάντων δὲ νεώτατον αὐτὸν ἐργάζονται, διὰ τὸ μὴ γηράσκειν τὸν λόγον. ἀλλὰ καὶ τετράγωνον αὐτὸν ποιοῦσι, διὰ τὴν στερρότητα τοῦ ἀληθοῦς λόγου.

C

De simulacro Mercurii marsupium gestante.

Mercurium lucri auctorem perhibent & præsidem mercaturæ, eamque ob causam marsupium illi tribuunt. Phœnices quoque Deos suos fingunt gestare aurea marsupia, quod aurum sit potentiæ symbolum. Græci vero eos fingunt armatos, quod armis humanum genus subjugetur.

Περὶ ἀγάλματος Ἑρμοῦ βαστάζοντος μάρσιπον.

Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν. ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζειν μάρσιπον. ἀλλὰ 30.
καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς Θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια χρυσᾶ, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας. οἱ δὲ Ἕλληνες σιδηροφοροῦντας αὐτοὺς πλάττουσιν, ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένους τὸ ἀνθρώπινον.

De simulacro gratitudinis.

Gratitudinis simulacrum dextera sceptrum tenet, quod ingenio sit candido. Sinistra vero librum, quod probus vir recordatione opus habeat, quæ librorum adminiculo acquiritur.

Περὶ ἀγάλματος Εὐγνωμοσύνης.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Εὐγνωμοσύνης τῇ δεξιᾷ χειρὶ σκῆπτρον

D κατέχει, ὡς ἀγχίνου οὔσης τῆς εὐγνωμοσύνης. τῇ δὲ ἀριστερᾷ βιβλίον, διὰ τὸ τὸν εὐγνώμονα δεῖσθαι ἀναμνήσεως, ἥτις διὰ βιβλίων γίνεται.

De statua Priapi.

Simulacrum Priapi, quem Horum Ægyptii indigitant, forma humana fingunt, dextra sceptrum tenens, eo quod terra, marique appareat: sinistra vero penem tentum contrectans, quod occultata in terra semina producat. Habet etiam alas, & in medio alarum circulos disco similes: illas quidem propter celerem ejus motus, hos vero ob rotunditatem corporis solaris. Eumdem enim Priapum atque solem esse existimant.

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Πριάπου.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ Πριάπου, τοῦ Ὥρου παρ' Αἰγυπτίοις καλουμένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι, τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ὡσανεὶ παρὰ τὸ φανῆναι τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν. ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ἐντεταμένον, ὅτι τὰ κρυπτὰ ἐν τῇ γῇ σπέρματα, φανερὰ καθίστησιν. ἔχει δὲ καὶ πτερά. κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδεῖς κύκλους. τὰ μὲν πτερά, διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως.

E τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. τοῦτον γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν.

De simulacro Terræ.

Terram vocant Vestam, eamque fingunt mulierem, tympanum gestantem, quod terra ventos in se concludat.

Περὶ ἀγάλματος τῆς γῆς.

Τὴν γῆν λέγουσιν Ἑστίαν, καὶ πλάττουσιν αὐτὴν γυναῖ- 31.
κα, τύμπανον βαστάζουσαν. ἐπειδὴ τοὺς ἀνέμους ἡ γῆ ὑφ' ἑαυτὴν συγκλείει.

Περὶ ἀγάλματος ἔχοντος ἐν τῇ κεφαλῇ κέρατα. A

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου, τοῦ διὰ ἀνδρείαν ὀνομασθέντος Νικάνορος, τοῦ δόντος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀντιόχῳ Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἐρασθέντι αὐτῆς, καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα ἀσθενήσαντι, καὶ ἐπικρυπτομένῳ. γνωσθέντι δὲ ὑπὸ Ἐρασιστράτου τοῦ ἰατροῦ. φασὶ δὲ συνόντα Σέλευκον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι, ταῦρον θυομένῳ ἀποδράντα, μόνον Σέλευκον περιγενέσθαι αὐτοῦ, τῶν κεράτων κρατήσαντα· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ περιτιθέασι κέρατα.

De simulacro cornuto.

Simulacrum hoc est Seleuci, qui propter fortitudinem cognominatus est Nicator, & filio suo Antiocho dedit propriam conjugem Stratonicen, amore illius capto, & præ amore ægrotanti, & dissimulanti morbum, quem Erasistratus medicus deprehendit. Cæterum tradunt Seleucum cum Alexandro Macedoni sacrificanti taurus effugisset, bestiam cornibus prehensam, solum tenuisse, eaque de causa capiti simulacri ejus coronam imponunt.

Περὶ Ἀτραβατικῶν. B

Ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς ἐπινικίοις, καὶ παρόντων πρέσβεων, ἐνεδύοντο χλαμύδας ποικίλας, ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφύρας, ἢ ἄλλως πως πολυτελεῖς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις, ξηραμπελίνας τῷ χρώματι, ἃς ἐκάλουν Ἀτραβατικάς, ἀπὸ τοῦ χρώματος. τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσιν. ἢ ὅτι μετὰ τραβέων ταύταις εἰώθασι χρῆσθαι. τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες.

De Atrabaticis.

In festis, & victoriis, & præsentibus legatis, induebant tunicas variegatas, auro & purpura, vel alia se ornatas: in vulgaribus autem conventibus, xerampelino colore tinctas, quas vocant Atrabaticas, aut quia nigrum appellant atrum, aut quoniam illis una cum trabeis uti solent: nam vestes sumptuosæ nominantur trabeæ.

Περὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος.

32\. Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, ἐχόρευον οἱ ῥεγεωνάρχαι ἐν τῷ Γουστείῳ, ἤγουν τῷ ὀψοπωλείῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ καιρόν. τὸν αὐτὸν οὖν τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγουστεῶνα καλοῦσιν· ἐν ᾧ καὶ στήλας ἔστησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός. διὸ καὶ ἐπωνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστεῖον, πρότερον Γουστεῖον λεγόμενον, ἤγουν ὀψοπώλιον. C

De Augusteone.

Quinta die mensis Octobris, præfecti regionum urbis in Gusteo seu foso cibario, choreas ducebant in honorem Imperatoris illius temporis. Hunc igitur locum vulgus Augustionem nominat. Ibidem Constantinus magnus sibi suæque matri statuam posuit, eamque ob causam locum vocavit Augusteum seu Augustalem, cum antea Gusteum sive forum cibarium appellabatur.

Περὶ στηλῶν τῶν ἐν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου.

Ἐν μὲν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου, ἵσταντο δύο στῆλαι Ἑλένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέσον αὐτῶν, γράφων. εἷς ἅγιος, εἷς κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός, ἀμήν. ὁμοίως καὶ δύο πτεχυδρόμων στῆλαι πτερωταί· ἀνετέθησαν δὲ παρὰ τοῦ τὸν φόρον ἐπαρχοῦντος. D

De statuis in arcu Cameræ fori.

In arcu Cameræ fori collocatæ erant duæ statuæ, Heleoæ & Constantini, & in earum medio Crux, cui inscriptum erat: unus sanctus, unus Dominus, Jesus Christus in gloria Dei Patris, Amen. Item visebantur ibi duæ Angelorum statuæ alatæ: erectæ autem fuerunt a Præfecto fori.

Περὶ τοῦ ἐν Αὐγουστεῶνι ἀγάλματος ἐφίππου, κρατοῦντος σταυρὸν καὶ σφαῖραν.

Κτίσας ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐκαθάρισε τὴν αὐλὴν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν, τὸ πρότερον οὖσαν Γουστεῖον, ἤγουν ὀψοπώλιον. διὸ ἔστησε τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἔφιππον ἐπὶ κίονος· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος σταυροῦ ἐν αὐτῇ,
33\. ὡς διὰ τῆς εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως, τῆς γῆς πάσης ἐγκρατὴς γεγονώς· σφαῖρα μὲν ἡ γῆ, διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος. πίστις δὲ ὁ σταυρὸς, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ προσηλωθέντα σαρκὶ Θεόν. τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει κατὰ ἀνατολὰς, στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπώσεως τῆς χειρὸς βοῶν. στῆτε Πέρσαι, καὶ μὴ πρόσω χωρεῖτε, οὐ γὰρ συμφέρει ὑμῖν. E

De statua Equestri in Augusteone, tenente crucem & globum.

Cum Justinianus templum sanctæ Sophiæ exædificasset, repurgavit quoque aream ante ipsum sitam, eamque marmoribus exornavit, cum antea Gusteum sive forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi supra columnam erexit, quæ sinistra manu tenet globum, cui crux superinfixa est, significans, quod ob fidem in crucem universi terrarum orbis Imperium adeptus sit. Globus nempe terram significat, ob rotundam ejus figuram: fidem vero Crux, quia Deus in carne illi fuit affixus. Dexteram manum versus orientem extendit, Persarum seditionem innuens, eosque extensione & repulsu manus provincias Romanas invadere vetans, his quasi verbis: state Persæ, nec ulterius progredimini, neque enim conducet vobis. pag. 17.

De cruce in septentrionali parte fori collocata. A

In septentrionali parte fori collocata est Crux, instar illius quam Constantinus magnus in cælo vidit, auro obducta, habensque in apicibus rotunda mala. Ibidem filiorum ejus statuæ auratæ usque in hodiernum diem conspiciuntur.

Περὶ τοῦ ἐν τῷ βορείῳ μέρει φόρου ἱσταμένου σταυροῦ.

Ὅτι περὶ τὸ Βόρειον μέρος τοῦ φόρου ἵσταται σταυρὸς, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσέμπλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριακοῖς μέρεσι στρογγύλοις, μήλοις. ἔνθα καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

De Xerolapho.

Xerolapham quidam prius Theama vocabant. In illo enim sexdecim cochleæ erant, & statua Dianæ, & Severi conditoris, & Theamatium tripes. Ibi Severus multa sacrificia fecit, eodemque in loco multa oracula edita sunt. Quo tempore etiam puella virgo illic immolata est. Fuit etiam thesis Astronomica, quæ annos triginta tres duravit. In eodem Xerolapho, ut vulgo fama fertur, collocatæ erant statuæ Theodosii Junioris, & Valentiniani, & Marciani infra columnam, quæ postea terræ motu corruerunt.

Περὶ τοῦ Ξηρολόφου.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρώην τινὲς Θέαμα ἐκάλουν. ἐν αὐτῷ γὰρ ἵστανται κοχλίαι δεκαὲξ, καὶ Ἀρτέμιδος στή-
B λη, καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσαντος, καὶ θεαμάτων τρίπους.
ἔνθα ἐθυσίαζε πολλὰς θυσίας Σεβῆρος, καὶ χρησμοὶ
πολλοὶ ἐν τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καιρὸν καὶ κόρη 34
παρθένος ἐτύθη. καὶ θέσις, ἦν ἀστρονομικὴ, τριάκοντα ἓξ χρόνους διαρκέσασα. ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος, καθὼς ὁ διαπρεπόμενος λόγος φησὶ, τρεῖς στήλας εἶχε τοῦ τε μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Μαρκιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας.

De duabus crucibus latronum, & urceolo unguentario.

In inferiori parte columnæ fori depositæ erant duæ cruces duorum latronum, C qui una cum Christo crucifixi sunt: & urceolus vitreus unguenti, quo Christus inunctus fuit, & multa alia admiranda, quæ a Constantino magno ibi collocata, Theodosius magnus, quo tutius asservarentur, inde abstulit.

Περὶ τῶν δύο σταυρῶν τῶν λῃστῶν, καὶ τοῦ βικίου τοῦ ἔχοντος μύρον.

C Ὅτι κάτωθεν τοῦ φόρου, κεχωσμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροὶ, καὶ βίκιον μύρου οὗ ἠλείψατο ὁ Χριστὸς, καὶ πολλὰ ἕτερα σημειοφορικά. τεθέντα μὲν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀσφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

De ponte, qui est ultra S. Mamantem.

Edit. Paris. pag. 18.

Ultra sanctum Mamantem erat pons magnitudine æqualis Chalcedonensi duodecim fornicibus constans, infra quem magnus fluvius transibat, in primis mense Februario. Ibidem stabat Draco æreus, D & quod quidam in draconem isto ponte habitare crederent, multæ virgines ibi immolatæ sunt, & magna copia ovium, boum & volucrium. Nam quidam Basiliscus qui a parte Numeriani Cæsaris stetit, loci amore captus, ædes ibi extructas inhabitavit, & templum maximum Jovi excitavit, quod cum cæteris omnibus ædificiis Zeno secundo sui Imperii anno evertit.

Περὶ τῆς γεφύρας πέραν τοῦ ἁγίου Μάμαντος.

Ὅτι εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα πέραν ἵστατο γέφυρα μεγάλη, ὁποία τῆς Χαλκηδόνος, δώδεκα καμάρας ἔχουσα. Ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθης, καὶ μάλιστα τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ Δράκων ἵστατο
D χαλκοῦς, καὶ διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἰκεῖν τὴν
γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, καὶ πλήθη προβάτων, καὶ βοῶν, καὶ ὀρνέων. Βασιλίσκος γάρ τις ἐρασθεὶς τοῦ τόπου, ὃς ἦν εἰς τὴν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καί-
σαρος κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν τοῦ 35
Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. Ταῦτα δὲ πάντα, Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ κατέστρεψεν.

De S. Mena.

Cum Ecclesia S. Menæ in arce repurgaretur, magna ibi multitudo ossium gigantum in ampla quadam fossa reperta est, quæ Anastasius Imperator cum summa admiratione conspi- E catus, in Palatium transponi curavit.

Περὶ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα εὑρέθη, ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅτινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ Βασιλεὺς,
E εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὀστᾶ εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

De statua Eunuchi in Chelone.

In templo S. Martyris Procopii in Chelone statua cujusdam Eunuchi posita fuit, in cujus pectore hæc inscripta erant: Quisquis hoc signum loco

Περὶ στήλης εὐνούχου ἐν τῇ Χελώνῃ.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵσταται εὐνούχου τινὸς, ᾗ ἐν τῷ στήθει ἐγράφη. ὁ μετατιθεὶς θεμά-

θεματια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονεν. οἱ δὲ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ᾐτήσαντο τὸν Βασιλέα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντιφέρουσι Βασιλεῖ, στήλην θεῖναι τῷ Εὐνούχῳ Πλάτωνι. ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱππόδρομιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

A moverit, laqueo pereat. Erat autem statua Platonis cubicularii, qui temporibus Basilisci Imperatoris vivus arsit. Cum autem cognati ejus postulateot ab Imperatore, ut memoriæ illorum, qui Impetatori adversaretur, Platoni Eunucho statua poneretur, haudquaquam prohibuit. Cum vero templum S Martyris renovaretur, in Hipodromum statua illa translata est. Ædes autem ipsius Eunuchi hodieque supersunt in Cheloue.

36. Περὶ τοῦ τόπου τοῦ καλουμένου Κυνηγίου.

Ἐν τῷ Κυνηγίῳ, τὸ πρῶτον ἐρρίπτοντο οἱ βιοθάνατοι. ἦσαν δέ τινες ἐκεῖσε στῆλαι. ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ ἀναγνώστης μετὰ Ἱμερίου χαρτουλαρίου, εἶδεν ἐκεῖσε στήλην μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν πάνυ. Ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ἱμέριος, θαύμαζε ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστιν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμῖνος ὁ κτίσας, καὶ Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας. παραυτὰ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ κροῦσαι τὸν Ἱμέριον, καὶ παραυτὰ θανατῶσαι. ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν φυγόντος, καὶ καταγγέλλοντος τὸ πραχθὲν, οὐδείς μοι ἐπίστευσεν, ἕως ἂν ὅρκοις αὐτὸ ἐβεβαίωσα. οἱ δ' οὖν οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος, καὶ οἱ φίλοι τοῦ Βασιλέως, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ κυνηγίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἐθαύμαζον. Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι εὗρον, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον, ὑφ' οὗ Φιλιππικὸς ὁ Βασιλεὺς πληροφορηθεὶς, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζώδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι.

De loco Cynegio.

In Cynegium olim violenta morte peremti projiciebantur, eoque in loco statuæ quædam positæ erant. Huc Theodorus Anagnostes cum Himerio, Chartulario profectus, vidit statuam minime longam, sed valde latam. Me igitur eam admirante, inquit Himerius, quisnam Cynegium condidit? tum ego; Maximinus condidit, Aristides vero dimensus est. Quo dicto, protinus statua illa ex alto delapsa, Himerium afflixit, ut extemplo moreretur. Me autem perterrito, & ad templum confugiente, &, quod acciderat, annuntiante, nemo id, donec jurejurando confirmarem, credidit. Aliquot igitur ex peremti cognatis & familiaribus Imperatoris mecum ad Cynegium abierunt, & antequam Himerium prostratum animadvertissent, statuæ casum admirati sunt. Cæterum Joannes quidam Philosophus, pridem se invenisse dixit, fore ut isto signo præclarus quidam vir opprimeretur. Quamobrem Philippicus Imperator illud signum in eodem loco terra obrui jussit.

Edit. Paris. pag. 19.

37. Περὶ τῶν δύο στηλῶν Βηρίνης τῆς τοῦ μεγάλου Λέοντος.

Δύο στῆλαι εἰσὶ τῆς Βηρίνης, μία μὲν νοτιωτέρα πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, μετὰ τὴν ἄνοδον τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων· ἑτέρα δὲ ἄντικρυς αὐτοῦ, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου γέγονε ζῶντος Λέοντος Μακέλλη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. ἡ δὲ τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἡνίκα Βασιλίσκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔστεψε, φυγόντος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς.

Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη, ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ, τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ ἐστηλώθη.

Ἀρκαδίας τῆς γυναικὸς Ζήνωνος, τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ συνοικεσίῳ, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγομένων Τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου μέρεσιν, εἰς Ἀρκαδιανὰς ἐστηλώθη, ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκου, καὶ σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε. τῆς δὲ πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Ἀριάδνης καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ Βασιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς ἵστησαν.

38. Ὅτι ἐν τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδίμου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ Παλατίου, ἀνηγέρθη στήλη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδνη ἵστανται. καὶ ἕτεραι δύο στῆλαι πεζαὶ ἐπὶ κίονος βραχέως ἵστανται, Σεκούνδου φιλοσόφου ἐλεγεῖα ἔχουσαι. ἄντικρυς δὲ τῆς χαλκῆς ἀψῖδος, Γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἡμίσειαι δύο, αἳ τοῖς εἰσι χρυσέμβαφοι γυναικεῖαι. ἤχθησαν δὲ καὶ ἀπὸ Ἐφέσου ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στῆλαι ὀκτώ. καὶ αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν ἐν τοῖς παλαιοῖς Παλατίοις προσπήγνυσαν εἶναι, Κωνσταντίνου, καὶ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν

De duabus statuis Verinæ, uxoris Leonis magni.

Duæ sunt statuæ Verinæ, una austrum versus prope S. Martyrem Agathonicum post ascensum graduum: altera e regione, prope templum S. Barbaræ. Quæ ad S Agathonicum est, superstite adhuc Leone Macela ejus marito, posita est: quæ prope S. Barbaram, post ejus obitum, quando Basiliscum fratrem suum coronavit, Zenone genero fugato.

Euphemiæ uxoris Justini Thracis statua posita est in templo S. Euphemiæ, quod ipsa condidit.

Arcadiæ secundæ uxoris Zenonis statua collocata est, prope gradus, qui vocantur Topi, in regione Michaelis Archangeli, in thermis Arcadianis. Ibi olim Zeno judicium exercuit in eos, qui Basilisci partes secuti fuerant, & locum illum fecit Secretum. Primæ autem uxoris ejus Ariadnæ, ipsiusque Zeonis statuæ positæ sunt ad portam regiam domus nuncupatæ æreæ.

Paulo superius in eadem Chalce, prope ambulacrum Palatii, erecta est statua inclytæ Pulcheriæ. Ibidem visuntur Zenonis & Ariadnes statuæ, & aliæ duæ pedestres supra columnam exiguam, Secundi Philosophi distichis ornatæ. Ex adverso autem arcus ejusdem Chalcæ, spectantur capita duo Gorgonum, facie muliebri, dimidiata & auro obducta. Ex templo Dianæ Ephesiæ octo statuæ allatæ fuerunt, qua-

rum quatuor in regione Tauri in Palatio antiquo collocatæ sunt, Constantini, & Juliani, & uxoris liberorumque ejus, & Galli; reliquæ quatuor positæ sunt in sinistra parte Chalce: ubi & Crux a Justiniano posita cernitur: & statua inaurata Belisarii, & Tiberii Thracis & Justiniani, & cognatorum ejus statuæ septem, aliæ ex ære, aliæ ex marmore factæ. Duo etiam illi equi, qui supra Gorgonum capita in ante dicto arcu stant, a Justiniano S. Sophiæ conditore, ex Dianæ Ephesiæ templo illuc
Edit. Paris. pag. 20.
translati sunt. In eodem loco Maximini statua posita est. Conspiciuntur ibidem statuæ totius familiæ Theodosii magni, & Mauricii & uxoris liberorumque ejus.

In fornice Miliarii statuæ sunt Constantini magni & Helenæ. Ibidem quoque conspicitur crux, quam illi orienti obtendunt. Mediam vero crucem ambiebat catena clausa atque magice consecrata, in qua fortuna urbis credebatur consistere, ut scilicet, quousque illa catena integra maneret, urbs omnium gentium victrix esset futura, & ab hostium incursionibus libera. Clavis autem catenæ sub basibus columnarum defossa fuit.

In eodem Miliario positæ sunt statuæ Sophiæ uxoris Justini Thracis, & Arabiæ filiæ ejus, & Helenæ consobrinæ ejus.

Statuam magni Leonis Macelæ, nuncupatam Pittacen, erexit Euphemia germana ejus soror, quia ibi domum haberet: solebat autem Imperator singulis septimanis eam invisere, quoniam prudens admodum erat, & perpetuam servabat virginitatem. Quotquot igitur ab aliis injuria affecti erant, vel cives, vel provinciales, vel ex quacumque alia orbis parte, libellos suos gradibus ejus columnæ imponebant, asservantibus illos ei rei destinatis ministris, a quibus postea Imperatori, istuc venienti, offerebantur, & accipiebat ibi ex tempore quilibet sententiam suam. Quando autem in Palatio commorabatur Imperator, quotidie primo mane ablegabat aliquem ex Cubiculariis, ad recipiendos a prædictis ministris oblatos libellos supplices, ad quos ipse statim respondebat, & responsiones per hebdomadarios seu Cubicularios remittebat ad columnam Pittacii, custodibus restituendas, qui illas porro suam cuique supplicantium reddebant. Quare qui cito sibi satisfieri cupiebant, vespera illic deponebant postulationes suas, & postridie primi responsum accipiebant. Hinc locus Pittacia dictus.

In tribunali Palatii, statuæ collocatæ erant Eudociæ uxoris Theodosii, & ipsius Theodosii, & Marciani, & Constantini. Ibidem solemnes fiebant saltationes duarum popularium factionum, usque ad Heraclium.

Thermæ Zeuxippi a Severo conditæ sunt, & arte quadam ita paratæ, ut candelis vitreis succenderentur. Aqua autem ferventissime bulliens aerem quoque balnei calfaciebat. Quod postea stolidi quidam mortales sustulerunt.
pag. 21.

Statua in armamentario posita, Phocæ tyranni est, quam ille septimo an-

A αὐτοῦ, καὶ Γάλλου. αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τῷ τῆς χαλκῆς εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἐπεπήγει, καὶ στήλη χρυσεμβαφὴς Βελισαρίου, καὶ Τιβερίου, καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκὸς, καὶ Ἰουστινιανοῦ. ὁ πρῶτος λεπτοειδής. καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ στῆλαι ἑπτὰ, αἱ μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαῖ. καὶ δύο ἵπποι, οἱ ἐπάνω τῶν Γοργονοειδῶν ἱστάμενοι ἐν τῇ ἀψῖδι, καὶ οὗτοι ἐκ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ ἀπὸ Ἐφέσου ἤχθησαν, ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, 39.
τοῦ ἀνιστάντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ ἐστήλωσεν αὐτὰ, διὰ τὸ μὴ ἀντιζηλεῖν τοὺς ἵππους. ὁμοίως καὶ τὸν σταυρὸν διὰ τὸ ὡραῖον. καὶ Μαξιμίνου στήλη ἐν αὐτῷ ἵσταται βαρυτάτη, ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ὑπάρχει, καὶ τοῦ Μαυρικίου, καὶ τῆς γυναικὸς
B αὐτοῦ, καὶ τῶν τέκνων ἵσταται.

Ἐν δὲ τῇ καμάρᾳ τοῦ Μιλίου, στῆλαι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰσίν. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὁρᾶται πρὸς ἀνατολὴν βασταζόμενος ὑπ' αὐτῶν. μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατένιον κλειδομένον καὶ ἀποστοιχειωμένον, τοῦ παντὸς ἔθνους ἀνέλλειπτον εἶναι, καὶ νίκην πᾶσαν τῶν ἐθνῶν ἐπιφέρειν, τοῦ μηκέτι ἰσχύειν προσεγγίσαι ἢ προσψαῦσαι, ἀλλὰ πόῤῥω ἀπέχεσθαι, καὶ ὑποστρέφειν ὡς ἡττωμένους. ἡ δὲ κλεὶς τοῦ κατενίου κατεχώσθη εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων.

Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ Μιλίῳ στῆλαι ἵστανται Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ.

C Ὁ λεγόμενος Πιττάκης, ἡ στήλη ἐστὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ Μακέλου, ἣν ἀνήγειρεν Εὐφημία ἡ τούτου γνησία ἀδελφὴ, διότι οἶκος ἦν αὐτῇ ἐκεῖσε, καὶ ἑκάστῃ ἑβδομάδι εἰς αὐτὴν ἀπήρχετο ὁ Βασιλεὺς Λέων, διὰ 40.
τὸ εἶναι αὐτὴν σώφρονα καὶ παρθένον. καὶ πάντες οἱ ἀδικούμενοι, εἴτε πολῖται, εἴτε θεματικοὶ, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖσε εἰς τὰς βαθμίδας τοῦ κίονος ἐτίθουν τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ἐκεῖσε τῶν πεζευτῶν. καὶ ὁπόταν ἤρχετο ὁ Βασιλεὺς, ἐδίδοντο αὐτῷ, καὶ παρευθὺς ἐλάμβανεν ἐκεῖσε ἕκαστος τὴν λύσιν αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἦν ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ Παλατίῳ, καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἔπεμπε ἑβδομάριον τινὰ, καὶ ἀνελαμβάνετο ἀπὸ τῶν πεζευτῶν τὰ ῥι-
D πτόμενα δεητικὰ Πιττάκια, καὶ ἐδίδου καθ' ἑκάστην ὁ Βασιλεὺς τὰς λύσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν διὰ τῶν Πιττακίων τοῖς ἑβδομαρίοις ἢ κοιτωνίταις αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὴν * αὐλὴν τοῦ Πιττάκη, καὶ ἐδίδουν τοῖς φυλάσσουσι, κἀκεῖνοι τοῖς * στήλην
δεομένοις. Διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διοικεῖσθαι ταχέως, ἑσπέρας ἐτίθουν τὰς δεήσεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον τὸ πέρας. ἐκ τούτου ἐκλήθη ὁ τόπος 41.
Πιττάκια.

Ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ Παλατίου, Εὐδοκίας τῆς γυναικὸς Θεοδοσίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου, Μαρκιανοῦ τε καὶ Κωνσταντίνου στήλας ἔστησαν. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν ἐγγένοντο ἕως
E Ἡρακλείου.

Ὁ δὲ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευάσθη, καὶ ἐστοιχειώθη, μετὰ κανδήλας ἅπτεσθαι ὑαλίνας· τὸ δὲ ὕδωρ ζέειν σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ. ἀλόγιστοι δέ τινες ἐλθόντες τοῦτο κατέστρεψαν.

Ἡ στήλη ἡ ἱσταμένη ἐν τῷ ἀρμαμέντῳ Φωκᾶ τοῦ στρατιώτου ἐστὶ, καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ

Βασι-

Βασιλείας περὶ τὸ τέλος σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὴν
ἐν τῷ κτισθέντι κίονι, καὶ μετὰ τὸ ἀναγαγεῖν αὐτὴν,
παρελθουσῶν ἡμερῶν δεκαοκτὼ, κατηνέχθη τῆς Βα-
σιλείας αὐτοῦ. τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος.

Ὁ αὐτὸς δὲ Φωκᾶς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ
ἐν τῷ Μιλίῳ, μήπω ὀροφώσας αὐτόν. ἐκεῖσε δὲ
42. ἦν ἕως τότε ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουρσόρων, καθ' ὃν
τόπον ἐνευροκόπησε τὰ κουρσόρια καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι
ἐσχημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἤλλαξε μέ-
χρι τῆς χρυσείας πύλης, μετὰ τὸ ἀνελθεῖν καὶ βασι-
λεῦσαι ἔστησεν ἐκεῖσε δύο ἵππους κουρσόρους ἐνευροκο-
πημένους, καὶ βωμοὺς λιθίνους τετραδισίους σύνεγγυς τοῦ
ναοῦ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε, Δίπτυον αὐ-
τὸν ὀνομάσας τὸν τόπον. ἐκεῖσε γὰρ καὶ εἰκόνας τέσσα-
ρας μετὰ ψηφίδων χρυσῶν, Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἱ-
στόρησεν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐλθὼν καὶ κρατήσας, ἐ-
τίμησε τὸν ναὸν, σκεπάσας αὐτὸν, καὶ μετονομά-
σας εἰς τὸ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰω-
άννου, ὄνομα τοῦ Θεολόγου.

Τὰ δὲ Λαύσου, οἶκος ἦν Λαύσου Πατρικίου καὶ
πραιποσίτου, ὅστις ἀρχὰς καὶ πολλὰς δόξας διή-
νυσεν, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ Θεοδο-
σίου τοῦ μεγάλου. Ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ ποικίλων
καὶ πολυτελῶν μικρῶν κιόνων καὶ μαρμάρων. οὗτος
43. δὲ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρ-
χεν. ἐν ᾧ καὶ ἀετοὶ λίθινοι, καὶ φιάλαι, καὶ βαθ-
μοὶ τετράγωνοι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵσταντο μέ-
χρι τῆς σήμερον.

Πλησίον δὲ τῆς ἀψῖδος τοῦ Μιλίου, στήλη ἐστὶν ἔφιππος Τραϊανοῦ, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἔφιππος στήλη Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἀρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου, καὶ Ἀδριανοῦ, πλησίον τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἀμφότεροι ἔφιπποι τὸν βωμὸν ἵστανται, ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσι πλησίον τοῦ κίονος κάτωθεν.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη ἐκ χρωμάτων Φιλιππικοῦ ἐστι τοῦ πρᾳοτάτου.

Περὶ τῆς Βασιλικῆς κινστέρνης.

Ἡ λεγομένη Βασιλικὴ κινστέρνα, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἡ δὲ καθεζομένη ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐκεῖσε μεγάλη στήλη, ἔστι τοῦ Σολομῶντος, ἣν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἀνεστήλωσε, κρατοῦντος τὴν σιαγόνα αὐτοῦ, καὶ ὁρῶντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅτι ἐνικήθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος ὑπὲρ τοῦ παρ' αὐτοῦ κτισθέντος ναοῦ Ἱερουσαλήμ. ἐκεῖσε δὲ ἵστατο στήλη καὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐπὶ δύο κιόνων τετραδικῶν χρυσεμβάφων, ὄπισθεν τῆς Βασιλικῆς πλησίον τοῦ Μιλίου.

Θέαμα πρῶτον.

44. Ἐν αὐτῇ τῇ Βασιλικῇ χρυσοφόρῳ ὀπίσω τοῦ Μιλίου
ἦν ἀνδρείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ
Ἑξάμον Ἡρακλείου τοῦ Βασιλέως) καὶ γονυκλινὲς Ἰουστινια-
νοῦ τοῦ τυράννου. ἐκεῖ ὁ Τερβέλης ἐδημηγόρησε. ἐν οἷς
ἐλέφας ἵστατο παμμεγέθης, ὑπὸ Σευήρου κατεσκευασ-
μένος. ὄρος δὲ ἦν πρὸ τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν, ἔνθα
ἦν ἡ σχολὴ φυλαττόντων πολλή. ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκό-
πος ἐναντίαις ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενος. καὶ τοῦ οἰκή-

no sui Imperii supra columnam erigi curavit, octodecim ante diebus, quam Imperio dejiceretur. Vivebat tunc temporis S. Symeon.

Idem Phocas templum S. Phocæ extruxit in Milio, sed absque concameratione, ubi usque tunc mutatio erat equorum cursus publici, eoque in loco nervos equorum incidit. Exinde autem quoniam ibi olim mutatio erat terrestris, mutatis equis usque ad portam auream perrexit. Postquam vero in urbem reversus, & Imperio potitus est, erexit ibi duos equos, enervatos, & aras quadratas lapideas, prope templum S. Phocæ a se conditum, & locum nominavit Diippium. Ibidem quoque collocavit quatuor imagines Constantini & Helenæ, ex aureis crustis vermiculatas. Cæterum Heraclius, ubi in urbem venit & Imperium suscepit, ornavit illam Ecclesiam, tectoque operuit, &, commutato nomine, S. Apostolo & Evangelistæ Joanni nuncupato Theologo, dicavit.

Lausiaca, domus erat Lausi Patricii & Præpositi, qui multos gessit magistratus, magnosque adeptus est honores, sub Arcadio Theodosii magni filio. Exornavit autem illam domum variis pretiosisque columnis & marmoribus. Hæc una erat ex duodecim illis, quas extruxit Constantinus magnus; quare etiam usque ad nostra tempora, aquilæ lapideæ, & phialæ, & gradus, & areæ quadratæ pro ornamento urbis inibi supersunt.

Apud arcum Miliarii, statua est equestris Trajani, & prope hanc alia equestris Theodosii junioris.

Arcadii autem filii Theodosii, & Hadriani statuæ equestres positæ sunt juxta statuam Theodosii magni, in regione Tauri, prope columnam, in parte inferiori.

Statua colorata in thermis Zeuxippi posita, Philippici est principis mansuetissimi.

De Basilica sive regia Cisterna.

Cisterna Basilica a Constantino magno condita est. Quæ vero ibi visitur magna statua in solio sedens, Salomonis est, quam Justinianus magnus erexit, maxillam manu sustentantis & S. Sophiam admirantis, quod magnitudine & pulchritudine templum Hierosolymis, ab ipso conditum illa superaret. Ibidem collocata erat statua Theodosii magni supra duas columnas quadratas & auro obductas pone Cisternam regiam prope Miliarium. *Edit. Paris. pag. 22.*

Spectaculum primum.

In ipsa Basilica prope Miliarium posita erat statua virilis inaurata (ibidem erat Examon Heraclii Imperatoris) & genuflexa Justiniani Tyranni. Illic Terbelis concionatus est, eodemque in loco stabat ingens Elephas a Severo erectus. Erat autem collis ante partem graduum, ubi schola custodum Urbis excubabat. Habitabat etiam ibi argentarius qui lancibus iniquis in venditis utebatur. Hujus taberna cum ab

Elephanto eversa esset, mortem minabatur ejus custodi, nisi belluam cohiberet. Magister autem Elephanti cum minas ejus nihili faceret, interfecit ipsum falsus ille libripens, & Elephanto devorandum objecit. Bellua vero necdum cicurata ipsum una sustulit. Quo audito Severus Elephanto sacrificavit, & in eodem loco ipsius belluæ ejusque magistri statuas erigi curavit. Ibidem quoque Hercules multis sacrificiis colebatur, qui postea in Hippodromum translatus est. Juliano vero Consule Romæ Byzantium devectus est cum aliis decem statuis.

Spectaculum secundum prope Miliarium.

In Miliario jam inde ab antiquis temporibus supra duas columnas stabat currus Solis, quasi volans, cui juncti erant quatuor equi coloris ignei. Ibi vero Porphyrius auriga faustis Venetæ factionis acclamationibus exceptus fuit, postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium & Byzantem. Ubi vero ille currus in Hippodromo subversus fuit, fecit Constantinus novam statuam fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat. Ponebatur autem in Senatu usque ad diem urbis natalem. Cæterum ob crucem, quam capiti ejus Constantinus insculpi curaverat, Julianus eam in foveam projici & terra obrui jussit.

De Ario.

In eo loco Arius abominanda morte obiit a camera Senaculi, quod erat in foro viginti novem palmos. Ibidem pius Theodosius Arium & una cum ipso Sabellium, Macedonium, & Eunomium ad notandam eorum ignominiam, marmori adeo vicino terræ insculpi curavit, ut a prætereuntibus stercore, urina & sputo conspurcarentur. *Edit. Paris. pag. 23.*

De Senatu.

In Senatu, ut quidam tradunt, codicilli antiquitus custodiebantur: nam ibi Patritii eos accipiebant, usque ad tempora Constantini. Ibidem Callistratus primus dignitatem consularem suscepit, acclamante populo: Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehetur. Quare ille perterritus ad Ecclesiam confugit, & quamvis Constantinus juraret se nullam ei injuriam illaturum, attamen ille minus fidens, primum presbyter, postea vero Episcopus creatus est.

De columna fori.

In inferiori parte columnæ fori Palladium, & multa alia admiranda posita fuerunt. Circuitus autem fori tantus est, quantus fuit ambitus tentorii Constantini magni, quod Romæ Byzantium veniens isthic fixerat.

Duæ autem illæ semirotundæ porticus tunc temporis stabula erant circum tentorium: & illa columna, cui

A μανίας αὐτοῦ προθυμένου, ἀπείλει τῷ τῷ ἐλέφαντι φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν. ὁ δὲ θηροκόμος, μὴ ἐνδίδου, ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης, δίδωσι βορὰν τῷ ἐλέφαντι. τὸ δὲ θηρίον ἀτίθασσον ὂν, καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὁ Σεβῆρος ἀκούσας, τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παριωθὺς ἀνεστηλώθησαν τό, τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος. ἔνθα καὶ Ηρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος, ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ιουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Ρώμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, εἰσήχθη δὲ μετὰ στηλῶν δέκα.

B

Θέαμα δεύτερον πλησίον τοῦ Μιλίου.

Οτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις, ἅρμα ἡλίου ἱπτάμενον παρὰ δύο στηλῶν, ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων ὑπῆρχεν. ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον. ἐπειδὴ καὶ Βύζας ἐκεῖσε εὐφημίσθη. κατενεχθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορούμενον, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου σκευασθὲν ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως εἰς τὸ στάμα εἰσῄει, στεφανωθὲν ἐξῄει. ἐτίθετο δὲ ἐν τῷ Σενάτῳ, ἕως τῶν ἐπιόντων γενεθλίων τῆς πόλεως. διότι δὲ ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν εἶχεν, ὃν ἐχάραξε Κωνσταντῖνος, Ιουλιανός αὐτὸ βο- 45.

C θύνῳ κατέχωσε.

Περὶ τοῦ Αρείου.

Ενθα Αρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ σενάτου ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Αρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶν τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Αρείου καὶ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Ευνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτουσιν αὐτοῖς.

Περὶ τοῦ Σενάτου.

D

Οτι τὸ Σενάτον, ὡς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κωδικέλλων φυλακτήριον. ἐκεῖσε γὰρ οἱ πατρίκιοι ἐλάμβανον αὐτοὺς ἕως Κωνσταντίνου. καὶ Καλλίστρατος πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκεῖσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος. Καλλίστρατος ἐντυχὴς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει. Ο δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ Εκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος γὰρ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἀνασχόμενος, ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα Επίσκοπος. 46.

Περὶ τοῦ κίονος τοῦ φόρου.

E

Υποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ Παλλάδιον στοιχεῖον, καὶ ἕτερα σημειοφορικὰ πολλά. Ο δὲ κύκλος τοῦ φόρου ἐστὶ τὸ ἴσον τῆς τοῦ σκηνῆς τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐν ᾧ αὐτὸς ἵπηξεν ἐκεῖσε, ὅτε ἀνῆλθεν ἀπὸ Ρώμης.

Οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε σταῦλοι γύρωθεν τῆς κόρτης, καὶ ὁ περίβλεπτος κίων αἴων,

καὶ ὁ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἥλους ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δίκην ἀκτίνων, ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Περὶ τῶν Ἀρτοπωλείων.

47. Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτοπωλείοις κιονάριον ὀκτὼ περιφέρον τοῦ, καὶ παῶνας, καὶ ἀετοὺς, καὶ λέοντας, λαγωούς τε, καὶ κριῶν κάρας, καὶ στρουθίων, καὶ κοράκας, καὶ τρυγόνος, καὶ μυὸς, καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεως, καὶ γοργόνας δύο, μίαν μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν καὶ ἑτέραν ἐξ εὐωνύμων. ἡ μία τὴν ἑτέραν κατ' ὄψιν βλέπουσα, ὑπὸ μαρμάρων ἐγγεγλυμμέναι, καὶ χοιρῶν ἀγέλας πλῆθος. ἵσταντο δὲ μέχρι Ζήνωνος. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων ἐκεῖσε περαιωθείσας τὰς γοργόνας, ἔλεγεν ἱερογλυφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ τῶν μελλόντων, δηλώσας τὰς ἱστορίας πάσας σὺν τῷ ὀνόματι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τυπωσαμένου ταῦτα. τοῦ δὲ αὐτοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ πλεῖστον συχνάσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης, καὶ γελάσαντος, Καλλίστρατός τις συρφετὸς, κάπηλος τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος διαβάλλει τὸν Γαληνόν. Ὁ δὲ Ζήνων τοῦτον ἀνῄρηκε. λέγουσι δὲ, καὶ ἔστιν ἀληθὲς, ὅτι αἱ ἀγέλαι
48. τῶν χοίρων ἐκεῖσε διερχόμεναι, εἰς τὸν Ἀρτοτυριανὸν τόπον, μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχεται, καὶ οἱ ταύτας ἐλαύνοντες τύπτουσι τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων σφοδρῶς, μέχρις ὅτου αἷμα χυθὲν ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτῶν εἰς θυσίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, οὐ μεθίστανται ἐκ τοῦ ἐκεῖσε. ἡνίκα δὲ χυθῇ αἷμα ὀλίγον, ἀθρόως ὁρμᾷ ἡ τῶν χοίρων ἀγέλη. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἀληθές.

Ὅτι ἐν τῷ Ταύρῳ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἵσταται. ἦν δὲ πρώην ἀργυρᾶ. ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Αλωνίτζιον. ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἐστήλωται Θεοδόσιος. οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ μὲν Ὁνώριος, ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψῖδος τῆς πρὸς δυσμάς. ὁ δὲ Ἀρκάδιος ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λιθίνῃ ἀψῖδι. ὑπερθεν δὲ τῶν περιβλέπτων μεγάλων κιόνων τῶν τετραδισίων, μέσον δὲ τῆς αὐλῆς
49. ἐστὶν ἔφιππος, ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ τὸν Βελλεροφόντην. ἤχθη δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας. τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου λιθόξεστον, ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει, τῶν Ῥώσων μελλόντων πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν· καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς, καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει. ὁ πὺς ὁ εὐώνυμος τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον· ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας κίων ὁ κυρτὸς καὶ ὁ ξηρόλοφος τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐν ἱστορίαις ἐγγεγραμμένας.

Ὅτι τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιον, οἱ υἱοί εἰσι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁπόταν δὲ ὁ μέγας ἐτελεύτησε, τοῦ Κωνσταντίνου ὄντος ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι. Κώνσταντος δὲ ἀπὸ δύσεως καὶ Γάλλου ἐρχομένων, συνήφθησαν ἐκεῖσε, ἀσπάζοντες ἀλλήλους. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Φιλαδέλφιον, οὐχ ὅτι ἐκεῖ συνήφθησαν,

Constantinus statuam Apollinis sub nomine suo imposuit, infixis capiti radiorum instar, aliquot clavis passionis Christi Dei nostri, ut veluti sol civibus suis preluceret.

De Artopolis.

In Artopoliis visitur statua, que exornata est capitibus pavonis, aquile, leonis, leporis, arietum, passerculorum, cornicis, turturis, muris, felis & hucule: item Gorgones due ex marmore sculptæ, una ad dextram, altera ad sinistram, facie sibi invicem obversa, & demum copiosus porcorum grex. Persliterunt autem usque ad Zenonem. Ceterum Galenus quidam medicus & philosophus, istac preter Gorgonas transiens, Hieroglyphica esse dixit, iisque astronomicum futuri presagium contineri, & cunctas declaravit histotias cum nomine Constantini magni, qui illa erexit. Cum vero Galenus multum jam enarrasset, & in iis intelligendis occupatus, que Zenonia Verina olim eventura essent, in risum promperet, Callistratus quidam homo nihil, qui caupo- *Edit. Paris. pag. 24.* nariam exercebat, Zenonem Constantinopolim redeuntem, eo usque in Galenum calumniis instigavit, ut ipsum interficeret. Porro commemorant, & sane res ita se habet, quod, cum aliquando greges porcorum istac transducerentur, ad locum nuncupatum Artotyrianum, in media fornice, unde ascenditur, licet subulci porcos vehementer fustibus contunderent, eos tamen loco isto prius movere non potuerint, quam sanguinem naribus in speciem sacrificii profunderent. Quo paulum saltem profluente, statim totus porcorum grex uno impetu se ab eo loco commovere cepit.

In Tauro collocata est Theodosii magni statua, que prius argentea fuit. Ibi olim Palatium erat, & Hospitale Romanorum nuncupatum Alonitzium, in quod ab exteris nationibus venientes recipiebantur. Ibidem supra magnam columnam visitur statua Theodosii magni: filiorum autem ipsius, supra arcus lapideos, Honorii ad Occidentem, Arcadii vero ad Orientem. In medio ejusdem areæ statuam equestrem magne columne quadrate sustinent, quam alii Jesu Nave, alii Bellerophontis esse dicunt: allata fuit ex magna Antiochia. Ceterum basis lapidea quadrilater equestris illius statue habet insculptas historias rerum novissimarum, que Urbi accident cum a Russis expugnabitur. Item parvum illud signum ereum virile, quod ad pedes ante dicte equestris statue vinctum & genuflexum visitur, eadem continet. Preterea quoque pes levus equi, quod in eo inscriptum est, presignificat. Similiter & magna columna concava, & Xerolophus ultimos Urbis casus figuratos exhibent.

Spectaculum cui Philadelphii nomen, statue sunt filiorum Constantini magni; postquam enim ipse obiit, Constantius in partibus Orientis degens, & Constans cum Gallo ab Occidente veniens, ambo in hoc loco conjuncti se invicem salutaverunt. Vocatur autem locus ille Philadelphium, non pro-

pterea quidem, quod ibi conjuncti fuerint, sed quoniam primi eorum congressus signum istic erectum est. Alii vero dicunt, quod locus qui nunc vocatur Philadelphium, antiquitus propugnaculum fuerit & porta terrestris a Caro extructa. In hoc loco stabat prius statua fori, quam inde curru in forum devexerunt, vel, ut alii diverse tradunt, a Manaura.

Edit. Paris. pag. 25. Statua in foro posita, multisque celebrata hymnodiis, ut fortuna urbis ab omnibus adorabatur erecta supra columnam, Sacerdote præsente cum supplicatione & centies clamante, Kyrie eleison. Capitulo autem ejus columnæ admiranda quædam & miraculosa superimposuerunt, & solemne festum totos quadraginta dies actum fuit, atque ipse, Imperator copiosam annonam distribuit. Cæterum postridie natalitia Urbis celebrata sunt, & magni Circenses acti, eoque die Urbs nominata est Constantinopolis.

Crucem in Philadelphio erexit Constantinus magnus, supra columnam inauratam & lapideis vitreisque crustis intextam, ad Crucis, quam in cælo vidit, & columnæ porphyreticæ formam. Præterea quoque filiis suis statuas posuit throno insidentes, & e regione earum columnam hyeroglyphycis notis inscriptam, quæ ultimum Romanorum rerum statum variis figuris prænunciant. Stabat autem e regione filiorum Constantini magni, qui in thronis sedent, & eorum qui se invicem amplectuntur.

Modium quod vocant, horologium erat, & examen modii, positum supra arcum Amastriani, inter duas manus, a Valentiniano constructum, quare etiam iis vicinum est signum Lamiæ. Infra autem in volumine manuum historiæ inscriptæ sunt, quas periti earum rerum facile interpretantur. Cæterum cum lege sancitum esset, ut modius frumenti cumulate venderetur, mercator quidam contra edictum ad regulam alicui vendidit: qua de re certior factus Imperator, manus illi amputari jussit, easque una cum modio in exemplum publice erigi curavit. Ibidem quoque collocatum erat horologium.

In loco nuncupato Amastriano, positæ erant Solis in curru marmoreo, & Herculis recubantis statuæ: Ibidem Lycus fluvius est, qui a lupo nomen habet. Item visuntur ibi testudines plenæ avibus, & dracones octodecim, & statua marmorea domini cujusdam Paphlagonis, & alia statua servi ex Amastriana regione Paphlagoniæ oriundi, urina & stercore obruta. Uterque autem in eo loco dæmonibus immolatus fuit. Ibidem visuntur columnæ candidæ in figuram semirotundam erectæ: multæ etiam dæmonum suscitationes ibi fiebant.

In loco nuncupato Bove, maxima erat fornax, bovis figuram gerens, in qua malefici puniebantur. Quare etiam Julianus multos Christianos in ea combussit. Gerebat autem illa fornax maximi bovis formam, ad cujus exemplar

pag. 26. postea similis bos in Neorio extructus est. Integra autem permansit illa fornax usque ad Phocam tyrannum, qui ultimus omnium ab Heraclio in eo combustus est. In eodem loco arcus erecti erant, similes illis, qui in Xerolopho

A ἀλλὰ τῆς ὑπαντήσεως αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. ὡς ἕτεροι φασὶν, ὅτι τὸ νῦν καλούμενον Φιλαδέλφιον, ἐν ᾧ ἐστι βόθρῳ ἀψὶς, προτείχισμα ἦν καὶ πόρτα χερσαία, τὸ παλαιὸν ὑπὸ Κάρου κατασκευασθεῖσα. ἐκεῖ οὖν ἵστατο ἡ στήλη τοῦ φόρου, ἣν εἰς Καρούχαν ἤνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδελφίου, ὡς δὲ ἄλλος ἀποκρινόμενος λέγει, ἀπὸ Μαναύρας.

Ἡ ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα στήλη, πολλὰς ὑμνῳδίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη 50.
παρὰ πάντων, ὑψωθεῖσα ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ μετὰ κραυγῆς τὸ Κύριε ἐλέησον βοῶντος ἑκατοντάκις, καὶ ἄνωθεν ἐκεῖσε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ κίονος ἐπέθησαν θαυμαστὰ καὶ παράδοξα. καὶ πανή-
B γυρις περὶ τούτου γέγονε τεσσαρακονθήμερος, καὶ σιτηρέσια πολλὰ τότε ὁ Βασιλεὺς δέδωκε. τῇ δὲ ἐπαύριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ μέγα ἱπποδρόμιον, ὅτε ἡ πόλις ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Τὸν δὲ εἰς Φιλαδέλφιον ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἐπὶ κίονος κεχρυσωμένου διὰ λίθων καὶ ὑέλων, κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον, ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ πορφυροῦ. καὶ ἐποίησε στήλας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐτύπωσεν ἐπὶ θρόνου καθίζεσθαι. ἐποίει δὲ καὶ τὸν κίονα ἐκεῖνον, ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐξόδους, καὶ γράμματα Ῥωμαϊκοῖς τὰ 51.
ἔσχατα σημαίνοντα. ἵστατο δὲ ἀντικρὺς τῶν δύο υἱῶν αὐ-
C τοῦ ἐπὶ θρόνου καθεζομένων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων.

Ὅτι τὸ λεγόμενον Μόδιον ὡρολόγιον ἦν, ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. ἵστατο δὲ ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ Αμαστριανοῦ, μέσον τῶν δύο χειρῶν κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ, διὸ τὸ καὶ τὴν Λαμίαν εἶναι ἐγγὺς αὐτῶν. ὑποκάτω δὲ ἐν τῷ εἰλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσίν. οἱ δὲ πεπειραμένοι διερμηνεύουσιν αὐτάς. ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κυμύλιον πιπράσκεσθαι. εἷς δὲ τῶν ἐμπόρων πιπράσκει τινὶ σῖτον, ῥίγλιον τὸ μόδιον. γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεὺς, ἔκοψε τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἀπεστήλωσεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως καὶ τὸ μόδιον. ἐχρημάτισε τὸ ὡρολόγιον.

D Ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Αμαστριανοῦ ἥλιος ἵστατο ἐν αὐτῷ, ἐν ἅρματι μαρμαρίνῳ στηλωθεὶς, καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος. ἔνθα καὶ ποταμὸς, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος. καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ δράκαιναι δεκαοκτώ. καὶ μαρμάρινος στήλη 52.
ἱσταμένη ἐκ χώρας Παφλαγονίας δεσπότου, καὶ ἑτέρα κεχωσμένη ἐν τῇ κόπρῳ καὶ οὔροις, δοῦλος τοῦ ἐκ χώρας Ἀμάστρων Παφλαγόνος. ἐκεῖσε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐτύθησαν τοῖς δαίμοσιν ἀμφότεροι, καὶ ἀνεστηλώθησαν ἐκεῖσε καὶ καλλωπισμὸς κιόνων λευκῶν σιγματοειδῶς ἀνεγερθέντων. ἐγένοντο δὲ ἐκεῖσε δαιμόνων ἐπιστασίαι πολλαί.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παμ-
E μεγέθης ἐκτισμένη, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν. ἔνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο. ὅθεν καὶ Ἰουλιανὸς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατέκαυσε Χριστιανούς. ἦν δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύπος παμμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀνετυπώθη. ἦν δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ. Ἀλλὰ ὑπὸ Ἡρακλείου ἐφανίσθη λόγῳ φονέως. Ἐν αὐτῷ δὲ

τῷ τόπῳ καὶ ἁψῖδες ὅμοιαι τῷ ξηρολόφῳ ἔχουσαι ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἱστορίας λιθίνας.

Τὸ Ἑξακιόνιον χρύσεον ἦν τεῖχος παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν. διήρκεσε δὲ χρόνους λβʹ. μέχρι τῆς Βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων ἔχων
53. στήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τούτου χάριν λέγεται Ἑξακιόνιον. ἵσταντο δὲ ἐκεῖ στῆλαι πολλαί. συνέτριψε δὲ ταύτας ὁ Βασιλεὺς Μαυρίκιος. ἔτι δὲ εἰς τοὺς νῦν σωζομένους κίονας ἵσταντο αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι στῆλαι.

Τὸ δὲ τὸ νῦν λεγόμενον Τετράπυλον, πρώην ὠνομάζετο Τετράβιον, καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα, μέχρι Ζήνωνος. ἦν δὲ ἐκεῖσε Κυβούκλειον ἐπάνω κιόνων ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν, καθ᾽ ὁμοίωσιν τῆς Ῥώμης, οἱ δὲ συγγενεῖς τοῦ τελευτῶντος Βασιλέως, καὶ ἡ Αὐγοῦστα προλαμβάνοντες τὸ ἐξόδιον, καὶ ἐθρήνουν ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ Κυβουκλείου, καὶ ἀπέλυον τὰ βῆλα, πρὸς τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι, ἢ κατοπτεύειν τοῦ λαοῦ τινά. καὶ κατ᾽ ἰδίας ἐκόπτοντο οἰμωγάς, καὶ θρηνοῦσι σφοδρῶς ἕως ὡρῶν ἕξ. καὶ ἐκ τότε ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἐκήδευον αὐτόν· εἶθ᾽ οὕτως ἀνθυπέστρεφον αἱ γυναῖκες.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Ἑξακιόνιον στήλη ἐπὶ βραχέως
54. κίονος, κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ὑπῆρχε Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ, τοῦ νεωτερίζοντος υἱοῦ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Σίγμα ἐπὶ κίονος ὑπάρχει Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ἣν ἀνήγειρε Χρυσάφιος εὐνοῦχος ὁ Τζουμᾶς καὶ παρακοιμώμενος.

Αἱ δὲ στῆλαι τῶν Ἐλεφάντων τῆς χρυσῆς πόρτης ἤχθησαν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν, παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, ὅπερ ἐκτίσεν εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τῶν δύο μερῶν τοῦ δήμου ἀπὸ χιλιάδων ὀκτώ, ὄντων δημάρχων Μανδαλᾶ γένους τῶν Βενέτων, καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ μέρους Πρασίνων, μετὰ καὶ Εὐλαμπίου συγγενοῦς. ἑνώθησαν δὲ οἱ Βένετοι ἀπὸ Βλαχερνῶν· οἱ δὲ Πράσινοι ἀπὸ χρυσίας πόρτης, καὶ ἑνώθησαν εἰς τὴν μυρίανδρον πόρτην, τὴν καλουμένην Πολύανδρον. οὕτω δὲ ἐκλήθη Πολύανδρος, διὰ τὸ ἀμφότερα τὰ μέρη ἐκεῖσε ἑνωθῆναι, αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι, αἱ ἱστάμεναι εἰς τὴν χρυσίαν, ἥκασι παρὰ Βιγιλίου ἀστηρήτου καὶ ἀστρονόμου, κατὰ τὴν γυναικείαν, τὴν κατέχουσαν τὸν στέφανον εἰς τύπον τῆς πόλεως. ἄνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν εἰσὶ καὶ λοιπὰ
55. μικρὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνουσι τοῖς πεπειραμένοις ἀκριβῆ πολλὴν γνῶσιν.

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, καὶ ἵστατο πρώην εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὅτι τῷ στρατῷ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον. καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόπολις παρὰ τῶν Μακεδόνων. ἵστατο δὲ ὡς εἴρηται, ἡ στήλη εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὡς ἀνήγειραν αὐτὴν οἱ λαοί, χρόνους ἑξακοσίους τεσσαρακονταοκτώ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν αὐτὴν ἐν τῇ πόλει. Ἐκεῖσε δὲ ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδίον ἦν ὁ τόπος. ἐκ δὲ τοῦ στρατοῦ ὠνομάσθη στρατήγιον

Τὸ δὲ Μονόλιθον, τὸ ἱστάμενον ἐκεῖσε ἀπόκλασμα ἦν τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ ἱππικόν. ἧκε δὲ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν παρὰ Πρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου.

Ἵστατο δὲ εἰς τὸ αὐτὸ Στρατήγιον καὶ ὁ Τρίπους ἔχων

A spectantur, & continent simulacra & historias lapidibus insculptas.

Hexacionium erat locus muro septus, auroque ornatus a Constantino magno: duravit autem annos triginta duos, usque ad Imperium Theodosii Junioris. Extra eum stabat columna, cum statua Constantini magni, unde ipse locus Hexacionium appellatus fuit. Ibidem & aliæ multæ statuæ collocatæ erant, quas una omnes confregit Mauritius. Columnis autem hucusque integre relictis impositæ erant statuæ, ea Urbe Cyzico allatæ.

Tetrapylum prius Quadrivium vocabatur, & duravit annos centum & sexaginta usque ad Imperium Zenonis. B Ibidem cubiculum erat columnis suffultum, a Constantino magno extructum ad similitudinem illius quod est Romæ. In isto loco consanguinei defuncti Imperatoris, & ipsa Augusta, ante funeris elationem lugebant mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis e populo intrare aut introspicere posset: & lessum ibi sex horarum cum multo planctu faciebant, exinde funus comitabantur ad templum Sanctorum Apostolorum; eoque composito revertebantur mulieres.

Statua in Hexacionio columnæ exiguæ imposita Septentrionem versus, Constantini erat cognomento cæci junioris filii Irenæ.

In porticu cui nomen Sigma, C columna statuam Theodosii Junioris, filii Arcadii sustinet, quam erexit Chrysaphius Eunuchus & Accubitor.

Statuæ Elephantorum portæ aureæ allatæ sunt Athenis ex templo Martis, a Theodosio juniore, qui condidit murum terrestrem ad Blachernas usque, intra sexaginta dierum spatium, opera duarum factionum populi, quæ octo millia hominum continebant. Venetæ quidem factionis perfectus erat Mandalas, Prasinæ vero Charsias ejus frater cum Eulampio. Utraque autem factio Veneta a Blachernis & Prasina a porta aurea, coniungebatur in porta nuncupata Myriandra, quæ alias quoque nuncupatur Polyandra, quod ambæ factio- D nes ibi unitæ fuerint. Reliquas statuas in porta aurea posuit Vigilius a secretis & astronomus: uti etiam statuam muliebrem coronatam, quæ Urbis figuram refert: sunt præterea supra & infra alia quædam parva simulacra, quæ ejus rei peritis magnam præbent scientiam. *Edit. Paris. pag. 27.*

Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est, quæ prius Chrysopoli stetit, quoniam ibi exercitui suo duplex stipendium uno eodem tempore erogavit; quare illud oppidum a Macedonibus Chrysopolis nominatum fuit. Annis autem sexcentis quadraginta & octo, postquam hæc statua Chrysopoli erecta est, Constantinopolim eam transponi cura- E vit Constantinus magnus. Propter planitiem vero loci milites ibi exerceri solebant, unde Strategii sive campi militaris a milite accepit.

Monolitum ibidem positum, fragmentum erat illius, quod in Hippodromo stat. Allatum autem est Athenis a Proclo Patritio, tempore Theodosii Junioris.

In eodem Strategio collocatus erat

Tripos, præteritarum, præsentium & futurarum rerum notitiam continens: item polus australis, & catinus Tricaccabi, qui positus est in loco nuncupato Tziri: his enim pro oraculo erat. Eidem loco propinqua erat fortuna Urbis, quam Bardas Cæsar, patruus Imperatoris Michaelis, in alium locum transposuit; reliqua vero confregit. De Monolito chronicon auctor eamdem refert historiam. Cæterum Strategium parvum dicitur statua Leonis Macelli.

Portus Sophianus constructus est a Justino Curopalate marito Sophiæ cognomento Lobes. In medio hujus portus visuntur quatuor statuæ, Sophiæ nempe & Justini, Arabiæ & Vigilantiæ matris ejus. Earum duæ ablatæ sunt a Philippico; continebant autem notas rerum futurarum.

Portum Eleutherii extruxit Constantinus magnus; in eo stabat lapidea statua Eleutherii a secretis scapulare super humeros & ligonem manu gestans, utrumque lapideum. Cum autem erigeretur statua Theodosii supra columnam in Tauro, terra fossili in hunc portum ingesta, totus oppletus est.

Crucem collocatam supra columnam prope Artopolia, in aula lapidibus strata, erexit Constantinus magnus, quo tempore Urbem condidit. Antiquitus autem utriusque factionis aurigæ equos ibi agitabant, verba hæc bene ominata proclamantes, Potentia crucis sit eorum auxilium. Ibidem quatuor erant portæ æreæ pro numero factionum, & totidem porticus in circuitu, & alia multa admiranda. Hæc ita permansere usque ad Theophilum, qui ejus loco ibi extruxit vallem planctus, & mancipia, servosque a negotiatoribus ejusmodi isthic venum proponi jussit.

Edit. Paris. pag. 28.

A τὰ παρῳχηκότα, τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι. καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Τρικακκάβη, ἡ τεθεῖσα εἰς τὰ Τζύρου. εἰς μαντεῖον γὰρ ἦν ὁ τόπος. πλησίον δὲ ἐκεῖσε καὶ ἁ τύχα τᾶς πόλεως. ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ 56.
θεῖος Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως μετέθηκε καὶ παρέλυσεν αὐτά, καὶ συνέτριψε. περὶ δὲ τοῦ Μονολίθου ὁ χρονικὸς δηλοῖ τὴν αὐτὴν ἱστορίαν. ὁ δὲ μικρὸς Στρατήγιος ὑπάρχει στήλη τοῦ Λεομακέλλη.

Ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβᾶς. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἵστανται τέσσαρες στῆλαι Σοφίας, καὶ Ἰουστίνου, Ἀραβίας, καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ αἱ μὲν δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον B δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἵστατο δὲ καὶ στήλη λιθίνη Ἐλευθερίου ἀσηκρήτου, φέρουσα ἐπ᾽ ὤμων σκαπούλιον, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρί, ἀμφότερα λίθινα. κτισθείσης δὲ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου, ὁ χοῦς ἐχώνετο εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐγεμίσθη.

Τὸ δὲ σταυρεῖον, τὸ ἱδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον
τῶν Ἀρτοπωλίων, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, ἀ- 57.
νηγέρθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκτίσθη ἡ πόλις, εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς ἵππους ἑκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι, καὶ εὐφημίζοντες ἔλεγον· τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις βοήθεια αὐτοῖς. C ἐκεῖσε δὲ ἵσταντο καὶ πύλαι χαλκαῖ τεσσάρων μερῶν, καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες, καὶ συμπεριφορικὰ πολλά, καὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ἐκ τούτου δὲ ἐκτίσθη κοιλὰς κλαυθμῶνος παρ᾽ αὐτοῦ. καὶ προσετάγησαν οἱ σωματοπρᾶται ἐκεῖσε πιπράσκειν τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα.

De Hospitali Theophili.

In loco nuncupato Zeugmate supra collem, ubi nunc prælongum conspicitur ædificium, in quo ægroti curantur; ibi olim a Constantino magno lupanar extructum fuerat, præter quod nullum aliud in Urbe inveniebatur. Stabat illic supra columnam lapideam Veneris statua, quam colebant meretricum isthic habitantium amatores. Circa columnam vero erant cellæ, cancellis & cortinis distinctæ, intra quas amantes libidinibus suis perfruebantur. Præterea quoque inserviebat illa statua mulieribus & virginibus, quarum suspecta erat pudicitia, his enim factum fateri nolentibus, parentes & cognati dicebant: eamus ad statuam Veneris, & illa puritatis tuæ indicium faciet. Post, ubi illuc venerant, quæ extra culpam erat, illæsa accedebat: contra vero, si qua vitiata appropinquaret columnæ ejus statuæ, illi, licet repugnanti, subito quodam impetu, vestes discerpebantur, ita ut pudenda palam apparerent. Idem eveniebat uxoribus adulteratis, eodemque indicio convincebantur. Huic violatæ pudicitiæ testimonio omnes cum summa admiratione fidem adhibebant: ipsis quoque accusatis factum postea non amplius negantibus. Soror autem uxoris Justini Curopalatæ statuam hanc confregit, eo quod ipsa quoque, denudatis pudendis adulterii convinceretur, equo illac transvehens ad balneum Blacher-

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου, ὅπερ ὁρᾶται εὐμήκης κτίσμα νοσοκόμου, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον. ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλαστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ ἐρώντων τὰς D ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον. καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς κίονας μετὰ κανκέλλων καὶ κουρτίνων. καὶ οὕτως ἐκεῖσε ἐν
ἀσωτίᾳ οἱ ἐρῶντες ἐτέρποντο. ἦν δὲ καὶ στήλη τῶν ἐν ὁ- 58.
πολήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. ἐκείνων δὲ μὴ θελουσῶν ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς τε καὶ φίλοι· ἀπέλθωμεν εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς στήλης. καὶ ὅτε ἐπλησίαζον, ἡ μὲν ἄμεμπτος διήρχετο ἀβλαβής. ἡ δὲ διεφθαρμένη, ἡνίκα ἐπὶ τὸν κίονα τοῦ ἀγάλματος ἐπλησίαζεν, ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη ἐπισπασίᾳ ἀθρόᾳ, ἐσηκοῦτο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἑαυτῆς αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν λα- E θραίως ἐμοιχεύοντο, τοῦτο ἐγίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγχοντο. καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ἐπίστευον τῇ γενομένῃ πορνείᾳ. ἐκεῖναι γὰρ παρ᾽ εὐθὺς ὡμολόγουν. ἡ δὲ γυναικαδέλφη Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν, συνέτριψε τὴν στήλην, διὰ τὸ καὶ αὐτῆς τὸ αἰδοῖον φανῆναι μοιχευθείσης, καὶ διερχομένης ἐκεῖσε ἐφ᾽ ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν,
διὰ τὸ ἐξαίσιον ὄμβρον γενέσθαι, καὶ μηκέτι δύ- 59.

ναθαί τινα περιπατεῖν, πλὴν ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν.

Τὰ δὲ λεγόμενα Κοντάρια, Βίγλα ἦν ἐκεῖ μεγάλα τὸ πρότερον, ἕως ἑπτὰ χρόνους ἐφυλάττοντο ἐκεῖσε. πολέμου δὲ γενομένου δύο ἔτη, ναὸς ᾠκοδομήθη εἰδώλου μικρὸς ὑπὸ Γαλλιηνοῦ, ὃν καθελὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, τῆς Θεοτόκου ναὸν ἀνήγειρε, καὶ ἐχάραξε τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα ἁγίαν Θεοτόκον, καὶ ἑαυτόν. καὶ ἐπετέλεσε πανήγυριν ἡμέρας δώδεκα. ὅστις ναὸς μετωνομάσθη ἡ ἁγία Θέκλα. τότε δὲ καὶ τὸ Μιλίου ἡ καμάρα, χερσαία πόρτα ἦν, καὶ εἰς τὸ Δίππιον ἦν ἡ ἀλλαγά. αὐτὰ δὲ τὰ λεγόμενα Κοντάρια, μέγα ὄρος ἦν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς Βίγλης τῶν Βυζαντίων, πτοουμένων τοὺς δυτικούς.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Βιγλέντια, ἦν ἰσχυροτάτη φυλακὴ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπόρθη.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο, ἐν ᾧ καὶ ἀγορὰ τῶν θαλασσίων ἐμπόρων ἦν. ἐπὶ δὲ τοῦ

60\. Ἰουστινιανοῦ μεταποιηθεὶς τὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένα.

Ὁ ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἁψίδων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐκτίσθη, ὡς ὁρᾶται.

Ἡ καλουμένη Ἀσπάρου κινστέρνα ὑπὸ Ἀσπάρου καὶ Ἀρδαβουρίου ἐκτίσθη, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος, καθ' ἣν ἀμφότεροι, πληρωθείσης αὐτῆς, ἀνῃρέθησαν. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἦν, ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀετίου κινστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου πατρικίου ἐκτίσθη, στήλη ἵστατο ἐκεῖσε τοῦ αὐτοῦ Ἀετίου.

Τὴν δὲ Βώνου κινστέρναν ἔκτισε Βῶνος Πατρίκιος, ἀνελθὼν ὑπὸ Ῥώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικῶν θόλων.

Ὅτι ἀπὸ Ῥώμης πολλὰ κομίσαντες εἴδωλα, τὰ μὲν ἔστησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ. ἐξαιρέτως δὲ ἑξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου. ἀπὸ Νικομηδείας στῆλαι πολλαὶ ἤχασιν, ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίκυφος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ Βασιλέως. ὁμοίως καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν, καὶ

61\. ἀπὸ Κυζίκου, καὶ Καισαρείας, καὶ Τράλλης, καὶ Σάρδης, καὶ Μωκισσοῦ, καὶ ἀπὸ Σεβαστείας, καὶ Σατάλων, καὶ Χαλδείας, καὶ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ Κύπρου, καὶ ἀπὸ Κρήτης, καὶ Ῥόδου, καὶ Χίου, καὶ Ἀτταλείας, καὶ Σμύρνης, καὶ Σελευκείας, καὶ ἀπὸ Τυάνων, καὶ Ἰκονίου, καὶ ὑπὸ Βιθυνῶν Νικαίας, καὶ ἀπὸ Σικελίας, καὶ ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἀνατολῆς τε, καὶ δύσεως ἤχασι διάφοραι στῆλαι καὶ θεάματα παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλώθησαν.

Ἀρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ ἱππικῷ ἐστιν, ἔνθα οἱ παλαίοντες δοκιμάζονται.

Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὑπεράνω τῶν καγκέλλων ὁρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἤχασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἐν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν, ἔφιπποι στῆλαι καὶ πεζαί, Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ πρὸς γέλωτα ἔστησαν·

Αἱ δὲ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἡ μὲν μία ἐστὶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δηλοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἑτέρα ἐν ᾗ καὶ πλοῖον ὑπάρχει, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστὶν, ἡ ἐκ τῆς Χαρύβδεως ἐσθίουσα τοὺς ἀνθρώπους. καὶ ἔστιν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὃν κατέχει ἐν τῇ χειρὶ ἐκ τῆς κορυφῆς, ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι γῆ καὶ ἡ θά-

narum; etenim adeo ingens fuerat pluvia ut alia via non nisi in dromonibus Imperatoris, eo adire posset.

Quæ nunc Contaria vocantur, prius vigilium erant excubiæ, quæ ibi durarunt annos septem. Post bellum autem bienne fanum illic a Gallieno ædificatum est, quo destructo, Constantinus magnus S. Deiparæ templum ejus loco erexit, eique incidi curavit Imaginem Christi & sanctæ ejus matris, & sui ipsius, & celebravit festum dedicationis integras duodecim dies. Hoc templum postea S. Theclæ cognominatum fuit. Tunc temporis fornix Milliarii porta erat terrestris, & in loco nuncupato Diippio, mutatio equorum cursus publici. Ipsa vero Contaria magnus mons erat, ubi Byzantii populorum Occidentalium invasionem metuentes excubias agebant. Biglentia ut vocant firmissima erat custodia Constantini magni cum Byzantium occupavit.

Neorii sive Natalis prima fundamenta posuit Constantinus magnus; illic forum erat eorum qui maritimas negotiationes exercebant, quod postea sub Justiniano translatum est in portum Juliani. *Edit. Paris. pag. 29.*

Aquæ ductum magnorum arcuum Valens extruxit, qualem nunc videre est.

Asparis cisterna sub Leone magno ab Aspare & Ardaburio Patriciis condita est: qua absoluta, ambo inibi interfecti fuere. Domus autem Asparis erat, quam deinde possedit Basilius Accubitor.

Ad cisternam Aetii, quam Aetius Patritius construxit, ipsius Aetii statua posita erat.

Cisternam Boni, Bonus Patricius Roma rediens condidit, eamque cameris cylindricis texit.

Ex simulacris Roma advectis, aliquot multa in Hippodromo collocata sunt; in primis vero sexaginta, inter quæ etiam Augusti est. Nicomedia quoque multæ allatæ sunt statuæ, quarum una, nempe Diocletiani, hucusque in Hippodromo superest; stat autem ad medium tribunal Imperatoris. Præterea magna statuarum & signorum copia a Constantino magno deducta est Athenis, Cyzico, Cæsaria, Trallibus, Sardibus, Mocisso, Sebastia, Satalis, ex Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Rhodo, Chio, Attalia, Smyrna, Seleucia, Tyanis, Iconio, Nicæa Bithyniæ, & ex Sicilia, omnibusque aliis tam Orientis quam Occidentis Urbibus, quæ sua quæque in columna erectæ & collocatæ fuerunt.

Dianæ statua in Hippodromo posita est, ubi palestritæ exercentur.

Quatuor inaurati equi supra cancellos positi ex Chio allati sunt sub Theodosio juniore.

In ambulacro duarum factionum stabant equestres statuæ & pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosii, ut & Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratia.

Ex duabus Hippodromi statuis, quæ belluas gignunt, homines devorant, una denotat Justinianum tyrannum, & quæ recuperato imperio gessit; altera vero, quæ navim appositam habet, secundum aliquos Scylla est, homines a Charybde absorptos devorans; atqua ille, quem capite præbensum tenet, Ulyssem refert. Alii autem, jam devoratos, terram & mare septemque sæcula, vel ut alii volunt, diluvium innuere;

illum, qui solus superest, septimum hoc sæculum significare ajunt.

Statuam sellæ insidentem, alii Verinam uxorem Leonis magni esse dicunt, alii Minervam, ex Græcia deductam.

Edit. Paris. pag. 30. Statua Hyeoæ ex magna Antiochia a Constantino magno advecta est. Quæ præterea in Hippodromo spectantur signa virilia & muliebria, & variæ equorum statuæ, & lapideæ columnæ metarum earumque obelisci ærei, & monolithi sculpturæ, & statuæ curules cum earum basibus figuratis, & porticuum columnæ cum suis sibi capitulis & spiris, item pectora statuarum in sphendone, & gradus & folia, hæc omnia unde eo perlata fuerint, adscriptum est. Sed præcipue in portis æreis omnes visuntur historiæ ultimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam & incredibilem rerum quæ futuræ sunt, memoriam. Similiter etiam per totam Urbem statuas consecratas erexit, & qui ejus generis apotelesmatum peritiam habent, omnia manifesto deprehendent. Præterea quoque in tripodibus Delphicis, & statuis equestribus inscriptum est, quam ob causam positæ sint, & quid significent.

Augustus Octavianus mense Augusto primum consulatum iOivit, eamque ob causam hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, Augustum appellavit. Ejusdem mensis die 19. obiit. Die autem vigesimo tertio Septembris natus fuit, & secundo die ejusdem mensis Antonio devicto solus imperium obtinuit: Quare hunc mensem honoravit, & indictionem ab eo initium sumere voluit.

Narrant Appianus, Dio, atque alii historiæ Romanæ scriptores, Cæsarem aliquando Nicopoli Durrachium navigantem, cum magna tempestate coorta, gubernator, Cæsarem dissimulato habitu non cognoscens, animo consternaretur, aperientem se gubernatori dixisse: Obluctare tempestati: nam Cæsarem vehis & Cæsaris fortunam; eoque dicto animum gubernatori reddidisse, & tempestate fortuito sedata, evasisse incolumem.

Cranus unus septem Philosophorum, qui Athenis comitati sunt Eudociam, uxorem Theodosii junioris, petiit ab Imperatore ut sibi liceret videre signa, quæ in Hippodromo asservantur; cumque post cætera omnia vidisset quoque statuam dictam vulgo Perichytam, & asinum ipsi præeuntem. Hic ille ad præsentes se convertens, quis eam posuerit interrogavit; atque ubi Valentiniani esse cognovit; o miserum, inquit, rerum statum, quando ita asini præferentur hominibus, ut hi a tergo illos ærumnose subsequi cogantur. Nomina autem illorum septem Philosophorum hæc erant: Cranus, Catus, Pelops, Nerva, Silvanus,

pag. 31. Apelles & Curvus. Hisce præsentibus Imperator aliquando equitans, vidit eos admirabundos: sed admirationis causam quærenti, Imperatori ita respondit Apelles: miramur, Imperator, quod olim mutatis Olympiis equi homines conscendent: item Nerva dixit: malum præsagit reginæ Urbium, quod cum signo fortunæ, aliud signum concurrit. Post hunc Silvanus videns signum genuflexum, hoc inquit, denotat, item

A λασσα, καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνές εἰσιν οἱ ἐσθιόμενοι, οἱ δὲ κατακλυσμόν. ὁ περιὼν δὲ ὁ ἕβδομος οὗτος αἰών. 62

Ἡ δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σελλίον, οἱ μὲν Βερίναν τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου Λέοντος εἶναί φασιν, οἱ δὲ Ἀθηνᾶν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθοῦσαν.

Ἡ δὲ Ὑαίνα ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἤχθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ τά τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεια, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπτήρων αἱ λίθιναι κίονες, καὶ οἱ χαλκοὶ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἡνιοχευτικαὶ στῆλαι σὺν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν ἐνιστόροις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες, μετὰ τῶν κεφαλῶν καὶ ποδίσκων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν σφενδόναις στηθέων, καὶ συν-B στρεμμάτων, καὶ σκαλίων, καὶ φύλλων ὁπόθεν ἐκεῖσε εὑρίσκεται γραφή. κατ' ἐξαίρετον εἰς τὰς χαλκᾶς πύλας, τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν τῶν μελλόντων εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ἃς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς εἰς μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων, διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. ὁμοίως 63. καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν στηλωτικῶν ἀποτελεσμάτων, εὑρήσουσι πάντα ἀληθῶς. ὁμοίως καὶ οἱ τρίποδες τῶν Δελφικῶν κακκάβων, καὶ ἔφιπποι στῆλαι γράφουσι, δι' ἣν αἰτίαν ἔστανται, καὶ τί σημαίνουσιν.

Ὁ Αὔγουστος ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτόν, Σεξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον ὀνομάσας Αὔγουστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησε τῇ ιθ' τοῦ μη-C νός. τῷ δὲ Σεπτεμβρίῳ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ'. καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν Ἰνδίκτου, τιμασάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται.

Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππιανός, Δίων τε, καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοί, ὡς ὁ Καῖσαρ ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυρράχιον διαπερῶν, μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορήσαντος, ἀγνοοῦντος δέ, ὅτι τὸν Καίσαρα φέρει, ἦν γὰρ κεκαλυμμένος, τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι, ἀνακαλυψάμενος εἶπε πρὸς τὸν κυβερνήτην. Πάλαιε πρὸς τὸν κλύδωνα, Καίσαρα φέρεις 64. καὶ τὴν Καίσαρος τύχην. ὥστε τὸν κυβερνήτην ἐπιμελέστερον προστεθέντα, καὶ τῆς τύχης διδούσης, γαλήνην γε-D νέσθαι καὶ διασωθῆναι.

Κράνος ὁ φιλόσοφος εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τυγχάνων, τῶν τῇ Εὐδοκίᾳ συνελθόντων ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν ἡρμόσατο ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδόσιος ὁ μικρός, ᾔτησε τὸν Βασιλέα θεάσασθαι τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα· καὶ δὴ πάντα ἰδών, ἀλλὰ καὶ τὸν Περιχύτην λεγόμενον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν ὄνον προλαβόμενον, στραφεὶς ἠρώτα· τίς ὁ στήσας; καὶ μαθών, ὅτι Οὐαλεντινιανός, ὢ συμφορᾶς, φησί, καὶ οὐαί, ὅταν οὕτω καὶ ὄνοι προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων, ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων. ἦσαν δὲ οἱ φιλόσοφοι κατονομαζόμενοι οὕτω. Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νέρουας, Σιλβανός, Ἀπελλῆς, καὶ Κύρβος. ἱππεύοντος δὲ τοῦ Βα-E σιλέως, καὶ αὐτῶν ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων, ἔφη ὁ Βασιλεύς· τί ὁρῶντες θαυμάζετε; ἀποκριθεὶς δ' ἐκ τούτων ὁ Ἀπελλῆς εἶπε· Θαυμάζομεν, ὦ Βασιλεῦ, ἅτε τῶν Ὀλυμπίων ἀλλασσομένων, ἵπποι γενήσονται ἀνθρώπων ἐπιβάται. Νέρουας ἔφη· Κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχεῖον συντρέχει. Σιλβανὸς τὸ ἐκλάζον ζώδιον ἰδὼν ἔφη· τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ἔσον-

ται

ται καιροὶ ἀγόνατοι. ὁ δὲ Κύρβος, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἰδὼν· ὦ δῆμε, ἔφη, δι' οὗ δήμιοι πλεονάσουσιν. ὁ δὲ Πέλοψ ἰδὼν τοὺς ὅρους τῶν ἵππων ἠρώτησε, τίνος τὸ πρόβλημα; τινῶν δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων, ἐκεῖνον φάναι, ἢ φιλόσοφος ἄκυρος, ἢ Βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον τετραμέροισι ζῳδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον καὶ εἶπεν· ὦ πτραπέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀπείρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ καὶ αὐτὸς προτραπεὶς εἶπε· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. Εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσιν, ἵνα τί ἡ πόλις διὰ τούτων δοκεῖ συνίστασθαι;

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως, ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, χεῖρα ἐπὶ προσώπου κατέχον, ὦ βία, ἐβόησεν, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν ἐζημιώθη· καί τις αὐτῷ ὑποδείξας γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ, ὑπαναγνοὺς φησίν· ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ ὡς ἐμοὶ ἄρα κέρδος ἦν, τὸ μὴ ἀναγνῶναι.

Θησαυρὸς Θεὸς σέβεται, Ἄραβες δὲ μάλιστα τι-
66. μῶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ λίθος ἐστὶ μέγας τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δ΄ εὖρος β΄. βάθος ἕν. ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσηλάτου. τούτῳ θύουσι, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἱερείου προχέουσι, τοῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ δὲ οἶκος ἅπας ἐστὶν ὁλόχρυσος. οἵ τε γὰρ τοῖχοι χρύσεοι, καὶ τὰ ἀναθήματα πολλά εἰσιν. ἔστι δὲ τὸ ἄγαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτοὶ σέβονται αὐτό.

Ἐκ τοῦ Ἰκονίου Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας στῆλαι ἤχθησαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱστορεῖται τὸ παρὰ Περσέως πρὸς τὸν δράκοντα γεγονὸς θαῦμα. Δράκων γὰρ ἐμφωλεύων ἐκεῖ, καὶ κατὰ καιρὸν συνηθείας ἐδίδουν κόρην παρθένον καὶ ὡραίαν. τότε παρέχον τὴν Ἀνδρομέδην παρθένον ὡραίαν καὶ καλήν. διερχόμενος οὖν ὁ Περσεὺς, καὶ τῆς κραυγῆς ἀκούσας τῆς παρθένου, ἐπυνθάνετό τι ἂν ὀδύρεται. καὶ αὐτὰ ἐξηγήσατο, ὅτι τῷ θηρίῳ προτίθεμαι εἰς βοράν. καὶ ὃς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι Γοργόνην ἐκτεμὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀγαγὼν, τῇ κόρῃ τὸ μὴ προσβλέψαι τὴν Γοργόνην παραγγείλας, καὶ αὐτὸς στραφεὶς ὀπισθοφανῶς δείκνυσιν αὐτὴν τῷ δράκοντι, καὶ ἅμα τῷ βλέψαι ἀπεσπαράθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔσχε τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, παρὰ Φιλοδώρου λογιστοῦ, διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνης τῷ δράκοντι τὸν Περσέα. εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναεία. εἶτα ἐπληρώθη θρηνῳδίας,
67. καὶ οὕτως ἐκλήθη Θρῆνος. παρὰ Φιλοδώρου δὲ, Ἰκόνιον. ἔνθα καὶ συμβιώσαντες Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδη ἐτελειώθησαν. ἐπάνω οὖν τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐστηλώθησαν ἀμφότεροι. αἵτινες στῆλαι ἤχθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. ἔστησαν δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου, πλησίον τοῦ Τζυκανιστηρίου.

Ἐν δὲ τῇ καταγείῳ πόρτῃ τῇ νῦν πληρεστάτῃ, στοιχεῖον ἵστατο τῆς Φειδαλίας Ἑλληνίδος οἶμαι δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βύζαντος. ἀρθείσης δὲ κελεύσει τοῦ Βασιλέως τῆς στήλης, θαῦμα ἦν ἰδέσθαι, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ εἶναι σεισ-

pora enervata instare. At Carus, oculos in populum referens exclamavit: o populum carnificibus aliquando abundaturum. Pelops autem carceres Hippodromi conspiciens, cujusnam illud repagulum esset interrogavit; quibusdam vero Theodosii affirmantibus, respondit: aut Philosophus sine auctoritate, aut non verus Imperator. Porro Carus signum videns muliebre, quadratis Zodiaci figuris conscriptum dixit: Versuti pariter atque inexperti ex te procedent. Idem ille ut pergeret admonitus, omnia, inqoit, infortunata mihi videntur: & si hæc signa, uti experimento constat, vera pronnnciant, quare ergo hæc Urbs earum virtute videtur consistere?

Sub Imperatore Anastasio magno Asclepiodorus Philosophus magnum illud signum in Hippodromo videns, quod manu faciem sustulit, repente exclamavit; o vim ingenii, & prudentiæ, cui uni omnium hominum necessitas incumbit. Cum vero quidam ei litteras marmori incisas ostendisset, iste perlectis illis dixit: melius est non enunciare, quæ futura portenduntur; & quantum ad me attinet, saliæ essem si eas non legissem.

Thesaurum Deum, Arabes maxime colunt, cujus simulacrum est lapis quadrangulus, non figuratus, quatuor pedum altitudinem, duarum latitudinem & unius profunditatem habens. Collocatum vero est supra basim inauratam. Huic sacrificant, sanguinemque victimæ profundunt;.hoc enim illis pro libamento est. Tota ædes ejusque parietes ex auro sunt, & plurima illic offeruntur donaria. Habet ejus simulacrum colitque Petra Arabiæ civitas.

Iconio statuæ Persei & Andromedæ deductæ sunt: ibi enim mirabile illud certamen Persei cum Dracone accidisse referunt. Stabulabatur illic Draco, cui stato tempore virgo dabatur nobilis & pulchra. Objecta ei fuit Andromeda virgo forma imprimis conspicua, cujus lamenta cum Perseus illuc transiens audisset; plangendi causam quærenti, ipsa omnem rem enarravit, nempe quod esca immani bestiæ exposita esset. Hoc *Edit. Paris. pag. 32.* audito Perseus abscissum Gorgonis caput, quod virginem intueri antea vetuerat, obtendit, & versa retrorsum facie Draconi monstravit, qui simulatque illud vidit, periit. Hinc locus ille, ut tradit Philodorus logista, dictus est Iconium, quod Perseus ibi Gorgonium caput Draconi ostenderit. Nuncupabatur autem prius illa Urbs Danaja; deinde, quoniam impleta erat lamentationibus, Threnus cognominata fuit: & tandem Iconium ob præmissam Philodori narrationem. In hac Urbe Perseus & Andromeda vitam exegerunt, unde ipsorum statuæ portæ civitatis fuerunt impositæ, quæ postea Constantinopolim deductæ, collocatæ sunt in thermis Constantinianis prope Tzycanesterium.

In subterranea porta, nunc oppleta, signum stabat Phidaliæ, Græcę illius, ut opinor antiquissimę, quę uxor fuit Byzantis. Cumque jussu Imperatoris statua inde auferretur, terribile visu erat, quàm locus ille aliquamdiu terręmotu concuteretur. Hoc uti omnes, ita ipse quoque Imperator valde admiratus

processionem instituit; quo facto, via tandem precibus S. Sabæ, qui tunc temporis Constantinopoli commorabatur, terræmotus desiit.

In Neolea supra columnas albas posita est inaurata statua muliebris, currui insistens, & juxta ipsam ara cum vetulo. Ibidem quoque conspiciuntur quatuor aurati equi, & auriga currum agitans, dextera gerens parvam statuam, quam, ut ante dictum est, Constantinus magnus pro fortuna Urbis coluit, & cives usque ad Theodosium magnum solemni celebritate honorarunt. Albis enim omnes induti vestibus, statuam illam currui impositam, cum cereis deducebant a cancellis usque ad solium Imperatorium Hippodromi. Hoc autem fiebat quotannis die Urbis natali; ibidem supra duas columnas collocata erant simulacra Adami, & Evæ, & Prosperitatis & famis.

In portu Neorio bos maximus ex ære stabat, quem ferunt semel in anno mugire solitum, eoque die mali quid Urbi accidere.

Mauritii ejusque uxoris & liberorum statuæ ad portam æream supra imaginem Christi manibus extensis positæ erant, quas ipse Mauritius fieri curaverat; reliquæ vero statuæ illic collocatæ, ex terra Attica deductæ sunt: inter quas una est Philosophi cujusdam, ut tradit Ligurius. Postquam vero Mauritius a Phoca tyranno interfectus fuit, Diaconus quidam nomine Acatus, unus ex sectatoribus Eutychis hæretici, videns victos magistros suos, & ipse profugit ad castellum cognomento Serapionis situm in regione Persarum, atque statim Perittio Præfecto præsidiario significavit debilitatem civium Chalcedonensium, addens insuper, ipsum primo accessu facile eos subjugare posse. Quare supradictus Persa, sine mora se cum septem mille militibus in viam dedit, tantaque celeritate invasit Chalcedonem, ut civibus vix satis relinqueretur temporis ad transferendum reliquias S. Euphemiæ Constantinopolim, a quibus in primis impius ille proditor Acatus ultum ire festinabat, Eutychianæ sectæ scriptis illatum dedecus, & quod infortunato Eutychi istam metropolim concedere noluerant. Inter cætera, quæ tunc temporis Persæ prædando abstulerunt, fuit quoque aureum illud & encausto elaboratum signum solis cognominati Croni, quod in Persiam deductum, pro Deo coluere.

F lit. Paris. pag. 33.

Sub Leone Isauro, multa antiqua signa aversa & ablata sunt, quod is omnino irreligiosus esset.

In cavis subterraneis templi S. Mocii locus erat nuncupatus Triceodum, ubi olim, cum templum illud idololatriæ adhuc serviret, gentiles sacra sua peragebant: post templi vero consecrationem destructus & eversus fuit, multaque Gentilium & Arianorum sepulcra in ejus solo reperta sunt.

In Septentrionali porta Castri Panormi, quod a Pagano quodam Panormo ferro atque ære permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps, ibi res memoranda contigit. Cum enim aliquando illud castrum sævo arderet incendio, totaque Urbs una cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cujus porta stabat supradicta statua,

A μένον. ὥστε πάντας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν Βασιλέα θαυμάσαι
καὶ λιτὴν ἐπελθεῖν. καὶ μόλις παυθῆναι τὸν σεισμὸν, Σάβ-
βα τοῦ ὁσιωτάτου τοῦ τότε ἐνδημοῦντος, καὶ εὐξαμένου ὑπὲρ
τούτου.

Ἐν τῇ λεγομένῃ Νεωλέᾳ εἰς τοὺς πλευτοὺς κίονας, στή-
λη γυναικεία χρυσέμβαφος ἵσταται ἐπὶ ἅρματος, καὶ βω-
μὸς μετὰ μοχαρίου. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσα-
ρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χει-
ρὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προγραφή, εἰς τύ- 68.
χην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. καὶ ἕως τοῦ
μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γινόμενον.
μετὰ κηρῶν μελανοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀφικεύοντες, ἐ-
πάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγ-
B κέλλων. τοῦτο δὲ ἐξετέλουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑόρταζον
τὸ γενέθλιον. ἐκεῖσε δὲ ἔγχωδοι ἐστηλώθησαν εἰς τοὺς δύο
κίονας ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, καὶ ἡ Εὐθηνία καὶ ὁ Λιμός.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου βοῦς ἵστατο χαλκοῦς
παμμεγεθέστατος. κράζων δὲ αὐτὸν ἔλεγον ὡς βοᾷ μίαν
τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
ρᾳ, ἢ ἐταράζετο.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ
ἵστατο ἐν τῇ Χαλκῇ, ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος, ἐκ-
τεταμένας τὰς χεῖρας ἐχούσας. ὑπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Μαυρικίου
κατεσκευάσθησαν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἥκασι
γῆς. φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος.
μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον, εἷς
C τις διάκονος τῶν μαθητῶν Εὐτυχίου τοῦ αἱρετικοῦ, ὀνόματι
Ἄκατος, ἰδὼν ἡττηθέντας τοὺς περὶ αὐτοῦ διδασκάλους,
καὶ ἐκεῖνος ἀποδράσας κατέλαβε κάστρον τι καλούμενον Σε-
ραπίωνα. τοῦτο δὲ ἐτύγχανεν ὂν ἐν τῇ παρὰ Πέρσαις ῥη- 69.
γίων. καταμηνύει δὲ Περιττίῳ τῷ φρουράρχῳ περὶ τῆς ἀσθε-
νείας τῶν ἐν τῇ Χαλκηδόνι οἰκούντων. προσθεὶς ὅτι ἅμα τῷ
καταλαβεῖν αὐτὸν τούτους χειρώσασθαι. καὶ δὴ τάχα ἀμελλητὶ
στρατεύσας ὁ ῥηθεὶς Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν ἑβδο-
μήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλκηδόνα· οἱ
δὲ μόλις ἴσχυσαν διαφυγεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν
τιμίων λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὑπὲρ ἧς τὸ πλέον
ἐσπούδαζεν ὁ προδότης καὶ ἀνίερος Ἄκατος, θέλων ἀμεῖψαι
αὐτὴν, διότι τοὺς αἱρέσεως αὐτῶν τόμους κατέχωσεν.
D ἅμα δὲ καὶ διότι οὐ συνεχωρήθη Εὐτύχιος ὁ ἀτυχὴς τῆς τοιαύ-
της ἐπιτυχῆσαι μητροπόλεως. λεηλατήσαντες δὲ τότε τὰ
ἐκεῖσε πάντα οἱ Πέρσαι, ἔλαβον καὶ τὸ χρυσέγκαυστον ἄ-
γαλμα τοῦ ἡλίου Θεοῦ, τοῦ λεγομένου Κρόνου, καὶ ἀπήγαγον
εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς Θεόν.

Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου πολλὰ θεάματα ἀρχαῖα πα-
ρελυλύθησαν καὶ ἠφανίσθησαν, διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγι-
στον αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς κύφοις ἦν τὸ λεγό-
μενον Τρίζωδον κάτωθεν. ἐν ᾧ καὶ ἀστρονόμουν ποτὲ οἱ Ἑλ-
ληνες, εἰδωλείου καὶ τοῦ ναοῦ ὄντος. ἀλλ' ἐπάρθη καὶ ἠφανί-
σθη, ἱερωθέντος τοῦ ναοῦ. καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ Ἑλλήνων
καὶ Ἀρειανῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ πάτῳ, καὶ σαπνώματά τινα 70.
E συγκεχωσμένα εἰς πλῆθος.

Ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ κάστρου Πανόρμου, ὃ
ὑπὸ Πανόρμου τινὸς Ἕλληνος ἐκτίσθη, διὰ σιδήρου καὶ
χαλκοῦ ἀναμεμιγμένου, ἵστατο στήλη γυναικεία δικά-
ρηνος. ἔνθα δὲ καὶ καλόν τι πρᾶγμα ἐγεγόνει. ἐμπρη-
σμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς
πόλεως μετὰ καὶ τῶν τειχῶν αὐτῆς ἀφανισθείσης τὸ πυρ-
γίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, οὗ ἡ ῥηθεῖσα στήλη ἵστατο, μό-

A τον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὀργυίας εἰκοσιπέντε ὑπεχώρει τοῦ τοιούτου ζωδίου. ὅτις τοῦ Χοσρόου πολιορκήσαντος τὴν πόλιν παρελήφθη ὑπὸ Περσῶν, καὶ ἔστιν ἕως τοῦ νῦν λατρευόμενον ἐν Περσίδι. καθ' ὃν χρόνον ᾐχμαλώτευσε Χοσρόης καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν σὺν τῷ Πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ. ὃν ἀνηλωκὼς ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἡράκλειος Ῥωμαίων ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, ἀνελάβετο τὰ ῥηθέντα τοῦ τιμίου σταυροῦ ξύλα, μετὰ καὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἁπάσης, καὶ ἠγάγετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, Θεοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι, καὶ δι' εὐχῆς Μοδέστου τότε Πατριαρχοῦντος τῆς τοιαύτης πόλεως.

Τὸ δὲ Σμύρνιον καλούμενον, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς ἐν τῷ πρὸς βορρᾶν μέρει ὀργυίας δέκα. ἐν ᾧ εἰσι στῆλαι ἐννέα, B ὧν αἱ μὲν ὑπάρχουσι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης, καὶ τοῦ πραιποσίτου Ἰλαριανοῦ, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἰδίου πατρὸς, διὰ τὸ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μοιχεῦσαι ζητεῖν τὴν μητρυιὰν Φαύστην, ἣν τινα βαλανεῖον πυρωθὲν ἐδέξατο, καὶ ἐκεῖ ἀπερρίφθη. Ἑλένη δὲ ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἄδικον ἀναίρεσιν ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς, ἠδολέσχει ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει τούτου. Διὸ καὶ μεταμεληθεὶς ὁ τούτου πατὴρ ἐπένθησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, μὴ λουσάμενος ὅλως τὸ σῶμα, μηδ' ἐπὶ κλίνης πεσών. ἐποίησε δὲ καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, ἐπι- C χρυσώσας ἐν μέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκ χρυσίου τελείου, ἐπιγράψας ἐν τῷ μετώπῳ οὕτως· Ο ΗΔΙΚΗΜΕΝΟΣ ΥΙΟΣ ΜΟΥ. ταύτην δὲ ποιήσας μετάνοιαν, πολλὰ καὶ τὸν Θεὸν ἐξελιπάρησεν, ἵνα ἀφεθῇ
72. αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι ὑπάρχουσι Σευήρου, Ἁρματίου, Ζευξίππου, Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ Σενάτῳ παλάτια κτίσαντος. καὶ οὗτοι πάντες παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐστηλώθησαν, ἃς οἱ Ἀρειανοὶ ἐπὶ Οὐάλεντος τοῦ παρανόμου κατέχωσαν ἐκεῖσε.

Ἐν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν οἱ ἡνίοχοι ζευξίππων, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ, οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταν- D το, αἵ τινες ἀπεκεφαλίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν. αἱ δὲ χαροῦχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων κατεχώσθησαν ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ ἱπποδρομίου παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

Οἱ δὲ ιβ. κόφινοι τῶν περισσευμάτων πρότερον μὲν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Σενάτου κατέκειντο, εἶτα ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ φόρου κατεχώσθησαν.

Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, δρομικῇ τὸ πρότερον οὔσῃ, εἰς εἰδωλεῖον τελούσῃ, τετρακόσιαι εἰκοσιεπτὰ στῆλαι ἵσταντο, ἃς ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ἐν τῷ μέλλειν κτίσαι τὸν θεῖον ναὸν, ἀφείλετο, καὶ διεμερίσατο τῇ πόλει. οἱ δὲ πεπειρα-
73. μένοι τῶν προειρημένων, τὴν πόλιν περιερχόμενοι, οὐκ E ὀλίγα εὑρίσκουσιν. αἱ πλείονες δὲ ὑπῆρχον Ἑλλήνων, ὡς προείρηται, Ἀπόλλωνος, τοῦτ' Διὸς, καὶ Καράτου τοῦ πατρικίου, Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ Σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος ἀστὴρ παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν Ἥρωνα φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα.

A non tantum non fuit læsa, sed flamma viginti quinque ulnas inde refugit. Post, ubi Chosroes urbem expugnavit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. Eodem tempore cepit Chosroes Jerosolymam, auferens inde sanctam & salutarem crucem Christi cum Zacharia Patriarcha, quam devicto Chosroe, Heraclius Romanorum Imperator vigesimo Imperii sui anno, una cum sacrosancto ligno crucis & omnibus captivis recepit, atque Constantinopolim reduxit, Dei gratia adjuvante, nec non precibus Modesti, tunc Patriarchæ illius Urbis.

Locus nuncupatus Smyrnium habet Septentrionem versus concavitatem sub- *Edit. Paris.* B terraneam decem ulnarum: Inibi posi- *pag. 34.* tæ sunt novem statuæ, interque eas Constantini magni & Faustæ uxoris ejus, & Hilarionis Præpositi, & Crispi filii Constantini; cui Herodotus & Hippolytus Chronographi tradunt caput fuisse amputatum a patre Constantino magno, quod falso suspicaretur ipsum Faustæ novercæ pudicitiam sollicitasse, quæ postea balnei æstu suffocata est. Helena vero Constantini mater ægre ferebat injustam mortem illius juvenis, dignitatem Cæsaris jam adepti, & assiduo nil aliud vel loquebatur vel meditabatur, quam præcipitem & injudicatam ejus condemnationem; quare tandem quoque pater sera permotus pœnitentia, integros quadraginta dies ipsum luxit, C tanta animi ægritudine, ut numquam nec lavaret corpus, nec lecto recumberet. Præterea statuam ei posuit ex argento puro & ex parte inauratam, præter caput; quod ex puro puto auro confectum erat, inscriptis in fronte his verbis. Filius meus injuria affectus. Hac igitur ratione pœnitentiam agens, Deum quoque multis & assiduis precibus, illius peccati veniam exoravit. Reliquæ statuæ sunt Severi, Harmatii, Zeuxippi, Vigilantii, & Eleutherii, qui Palatium Senatus condidit. Hæ omnes statuę a Constantino magno erectæ erant, quas sub Valente hæretico Ariani in eo loco terra obruerunt.

In Senatu statuæ aurigarum circen- D sium positæ erant, in organo scilicet astronomico, ubi etiam Dianæ & Veneris statuæ erant collocatæ. Ibidem Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis occisus fuit. Cæterum currus peremptorum aurigarum sub porticu Hippodromi a Theodosio Imperatore depositi fuerunt.

Duodecim corbes reliquiarum primum quidem in Palatio Senatus collocati erant: postea vero in porticum Fori transpositi fuerunt.

In Ecclesia magna S. Sophiæ, quæ prius forma oblonga erat, & idolorum cultui serviebat, stabant quadringentæ viginti septem statuæ, quas magnus Imperator Justinianus, templum illud divino cultui ędificaturus, inde abstulit E & per Urbem distribuit. Harum non paucas docti urbem perambulantes inveniunt. Major autem earum pars, ut supra dictum est, erant gentilium, Apollinis nempe, Jovis, Cari, Diocletiani, & duodecim signorum cęlestium, item Lunę, Veneris, & Arcturi sideris, quod duę Persicę columnę sustinent; & Poli australis, & sacerdotis Minervæ, a cujus latere stabat Hero Philosophus

Edit. Parif. pag. 35. fatidicus. Christianorum etiam statuæ A inter eas erant non paucæ, ex quarum numero quarundam facienda est mentio; Constantini magni, Constantis, Gallieni, Theodosii, Juliani Cæsaris, & alterius Juliani præfecti, Licinii Augusti, Valentiniani, Theodosii ejusque filii Arcadii, & Serapionis Consulis. Helenæ matris Constantini tres inter eas erant statuæ; una ex marmore prophyretico, altera ex crustis argenteis supra columnam æream, tertia vero ex ebore, quam posuit Cyrus Rhetor.

Manaim præfectus militum, post Scythas fortiter devictos, statuam meruit in loco nuncupato Horreo, quem quidam etiam vocant Modium. Erat autem olim Horreum, ubi nunc stant columnæ & arcus ante domum, quæ B appellatur Crateri: ibidem collocata erant modius æreus & horologium, & duæ manus ereæ hastis infixæ. Neque hoc silentio prætereundum est, modium sub Valentiniano ibi statutum fuisse; tunc enim modiorum usus Constantinopoli cœpit. Principio autem modius ille ex argento factus erat, ut perspicue declarat Theodoretus: Cæterum manus æreæ propterea supra modium positæ sunt. Cum Imperator sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, & naviculario vetuisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti dextra manus amputata est. Hinc igitur manus illæ formatæ sunt, ut neque dantes neque recipientes statutis contradicerent. C Ibidem supra arcum ejusdem Valentiniani statua collocata erat, dextra gerens examen argenteum, quod ad pactam barbaris pecuniam solvendam a Cyro Protectore ablatum est, quo tempore recuperato Imperio Justinianus Rhinotmetus secundum imperabat.

Menandri vatis statua Constantinopolim deducta fuit & collocata ad ædes, sive in Artopolio. Erat autem tota ex argento ductili confecta, latitudine octo cubitorum, & quindecim longitudine. Hanc confregit pius Imperator Marcianus, & nummos ex ea cusos pauperibus distribuit.

Arbaburius præfectus militum sub Leone magno Imperatore, in regione D Thracia, Herodiani statuam invenit, incurvam prorsus & obesam. Quare ejus deformitate permotus, eam confregit quo facto in ea invenit centum & triginta tres libras auri. Hoc vero statim cum magno gaudio Imperatori nunciavit, qui arrepta occasione ipsum e medio sustulit. Ille autem cum jam interficeretur, ultima hæc verba cum lacrymis & lamentis protulit: Nemo umquam, pag. 36. qui aurum plumbo admiscuit pœnam meruit; ut nunc mihi evenit. Hæc ubi dixit, continuo occisus est. Equidem Philosophi illac transeuntes non aliam causam mortis Ardaburii fuisse putant quam demolitionem statuæ Herodiani. Simul etiam cum Ardaburio Aspar ejus E frater & collega præfecturæ faterno plane animo mortem obiit; cujus statua equestris in Taurina regione urbis hucusque integra servatur. Domum vero Asparis postea possedit Basilius Accubitor.

Ad dextram fori partem statuæ duodecim ex marmore porphyretico erant, & totidem Sirenes inauratæ, quas vulgus equos marinos vocat. Harum duæ

A ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγων ἐ-
πιμνησθῆναι. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ Κώνσταντος, καὶ
Γαλλιηνοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος, καὶ ἑτέρου
Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ,
καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑ-
πάτου, καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν
μία πορφυρὰ διὰ μαρμάρου, ἑτέρα διὰ ψηφίδων ἀργυ-
ρῶν ἐν χαλκῷ κίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύρου
ῥήτορος προσενέγκαντος.

Ὁ Μανιὴλ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Σκύθας κατὰ
κράτος, στήλη ἀξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ Ὡρείῳ,
ὅ τινες καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον,
ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες καὶ ἀψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον
B οἶκον τοῦ Κρατηροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ Ὡ-
ρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπὶ ἀκοντίων. περὶ δὲ τὸν μό- 74.
διον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ Οὐαλεν-
τινιανοῦ ἐτυπώθη. τότε γὰρ καὶ ἀρχὴ μοδίων ἐπὶ τῇ ἐν
Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνηρευνήθη. τοῦτο τὸ ἀργυ-
ροῦ τυπώσαντος. ἄργυρος δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώθη τὸ νό-
μισμα. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανώτατα. αἱ
δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἐκ τούτου ἄνωθεν προσετυπώθησαν. τοῦ
Βασιλέως τὸ κουμέλιον μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ ἀν-
τέρειν δὲ τοῖς ναυτιῶσι προστάξαντος, ἐν τῷ κατωγέμῳ
μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν καὶ ἐτυπώ-
θησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν,
ἀμφότερα ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ἔν-
C θα τοῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο εἰς τὴν ἀψί-
δα, ἑξάμιον ἀργυροῦν τῇ τῇ δεξιᾷ κατέχουσα, ὃ καὶ
ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ Προτίκτορος ὑποχω-
ρείου, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμή-
του.

Μενάνδρου μάντεως στήλη ἐπηνέχθη ἐν τῇ πό-
λει, καὶ ἔστη ἐπὶ τὸν ἀρτοτυελικὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸ
Ἀρτοπώλιον. ἦν δὲ ἀργυροήλατος, πλάτος ἔχουσα
πηχῶν η΄ καὶ μῆκος πηχῶν ιε΄. ἣν κατεάξας ὁ εὐσε- 75.
βὴς Βασιλεὺς Μαρκιανὸς, ἐχάραξεν εἰς ἀργύρια,
καὶ διένειμε τοῖς πένησι.

Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ εὐ-
σεβοῦς Βασιλέως, ἐν τοῖς Θρακῴοις μέρεσιν, Ἡρω-
D διανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπίκυρτον πάνυ καὶ παχεῖαν, καὶ
θυμωθεὶς διὰ τὸ ἀνείδεον αὐτῆς, κατέστρεψεν αὐτήν·
ἐν δὲ τῷ καταθραύειν εὗρεν ἐν αὐτῇ χρυσίου λίτρας ἑ-
κατὸν τριάκοντα τρεῖς, καὶ αὐτίκα μετὰ προθυμίας
προεμήνυσε περὶ τούτου τῷ Βασιλεῖ. καὶ ὁ Βασιλεὺς
εὑρὼν ἀφορμὴν ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐν δὲ τῷ σφάζεσθαι,
ὀδυρόμενος ἔλεγεν· οὐδεὶς μολύβδῳ χρυσίον καταμί-
ξας, ἐπιζήμιος εὑρίσκεται, οἷα παρὰ τῷ αὐτῷ νέ-
τῳ Βασιλεῖ ὡς ἐμὲ συμβέβηκε. καὶ οὕτως ἀπεκτάνθη.
ἔνθα καὶ οἱ διερχόμενοι τὸν τόπον μάλιστα φιλόσοφοι οὐ
τοῖς προτέροις κακοῖς τὸν θάνατον Ἀρδαβουρίου ἐπέβαλ-
λον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως.
ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελ-
E φὸς αὐτοῦ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο. οὗ
καὶ στήλη ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν ἕως τῆς δεῦρο ἐσώζετο
ἐν ἵππῳ καθημένη. τὸν οἶκον τοῦ Ἄσπαρος ἔσχε Βασί-
λειος ὁ παρακοιμώμενος.

Κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ φόρου, στῆλαι ἐν μαρ-
μάροις πορφυροῖς ἦσαν δώδεκα, καὶ Σειρῆνες δώδε-
κα· ἃς οἱ πολλοὶ θαλασσίους ἵππους ἐκάλουν. ἦσαν 76.
δὲ χρυσέμβαφοι. δύο ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἡμῶν καθηρέ-

θησαν, καὶ τρεῖς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπενήχθησαν· αἱ δὲ λοιπαὶ σώζονται.

Η δὲ τύχη τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἁψῖδι τοῦ φόρου, ἣν Μιχαὴλ ὁ Ραγκαβὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως κελευσθεὶς ἐχειροκόπησεν, ἵνα μὴ ἰσχύωσι τὰ δημοτικὰ μέρη ἐπανίστασθαι κατὰ Βασιλέων·

Εν τῷ φόρῳ ὁ σταυρὸς ὁ μέγας γράφει, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. οὗτος δέ ἐστιν ἀντίτυπος, οὗ ἐθεάσατο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρυσέμβαφοι, υἱοὶ αὐτοῦ εἰσιν. καὶ ἐν τοῖς ὀπισθίοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης, ἐλέφας χαλκοῦς ἵστατο, ἔνθα καὶ παράδοξον ἐδείχθη θέαμα. σεισμοῦ γάρ ποτε γεγονότος, καὶ πεπτωκότος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὄπισθεν ποδῶν κατεαγότος, οἱ ταξεῶται, (ἔθος γὰρ ἦν, παρ' αὐτοῖς τὸν φόρον φυλάττεσθαι) συνδραμόντες τοῦ ἐγεῖραι τὸν ἐλέφαντα, εὗρον ἔσωθεν αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀστᾶ ἀνελλιπῆ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, ἐν ᾧ γέγραπτο. Αφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. Ο δὲ ἔπαρχος εὔνους τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῇ πόλει τυγχάνων,
77. λαβὼν ὅλον τὸ τοιοῦτον ζώδιον, εἰς προσθήκην τοῦ δημοσίου νόμισμα ἐχάραξεν. ἀλλὰ καὶ χοῖρος ἵστατο ἄνωθεν τῶν κατὰ συστάδην ἱσταμένων κιόνων, σημαίνων τὴν κραυγὴν τῆς πανηγύρεως, καὶ γυμνὴ στήλη πλησίον αὐτοῦ, σημαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων.

Συστημάτια δὲ ἵστανται μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων, ἐν οἷς δηλοῦνται ἐν ἱστορίαις τὰ μέλλοντα γενέσθαι ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πάντα ἐστήλωσεν Απολλώνιος ἐκεῖνος ὁ Τυανεὺς, ὁ σοφὸς καὶ ἄριστος ἀστρονόμος, καὶ ἐστοιχειώσατο ὀνόματι ἐπικρατείας ἕως τέλους αἰώνων.

Εν δὲ τῷ μεγάλῳ Μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἵσταται ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ μῆλον καὶ στηλοειδές τι στεφανοῦν ἀνδροείκελον ἄγαλμα ἔχοντος, ἣν ἀναγείρας, τῇ πόλει πολλὰ σιτηρέσια δέδωκεν.

Οἱ δὲ ἐκεῖσε ὀκτὼ κίονες, καὶ οἱ ποδίσκοι, ὁμοίως καὶ τῶν Αρταπωλίων ὀκτὼ κίονες, καὶ τῶν Τζυκαλαρίων τῆς χαλκῆς, ἔχουσι ἱστορίας πολλὰς, ἃς καὶ Καλλίνας ἐχρύσωσεν.

Εν δὲ τῷ Ξηρολόφῳ, ὃν πρώην θέαμά τινες ἐκάλουν, ἵστηνται κοχλιάδες ις'. καὶ συνθετὸς Αρτεμις, καὶ ἕτεραι πολλαὶ στῆλαι εἰς τὰς ἁψῖδας. ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Θεοδοσιακὸς φόρος.

78. Οτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ, πλησίον κατὰ ἀνατολάς. ἃς τινας οἱ Αρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι πυρὶ παρέδωκαν ἐν τῷ Κορωνίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τῆς τῆς Θεοτόκου ἀπεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ Χριστοῦ, καθὼς Αγγυρανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ Αναστάσιος ἡμῖν παραδεδώκασιν.

A subversæ sunt: tres ad S. Mamantem translatæ; reliquæ etiamnum ibi extant.

Fortuna urbis ærea cum modio posita erat in Orientali arcu fori. Huic Michael Rangabe jussu Imperatoris manus amputavit, ne factiones populi quicquam contra Imperatores moliri possent.

In magna cruce Fori scriptum est: Sanctus, Sanctus, Sanctus; eamque Constantinus magnus ad instar illius fieri curavit, quam viderat in cælo. Statuæ vero inauratæ quæ ibi conspiciuntur filiorum ejus sunt. Præterea olim ad sinistram magnæ statuæ Elephas æreus stabat, ubi res visu mirabilis accidit.
B Cum aliquando terræ motu collapso unus pedum posteriorum casu diffringeretur, Taxeotæ, quos moris erat forum custodire, accurrentes ad erigendum elephantum, ossa imminuta in eo invenerunt corporis humani integri, & tabellam, cui inscriptum erat. A Venere Virgine sancta ne mortua quidem separor. Præfectus autem, qui Imperatori & urbi bene volebat, totum illud signum augendo ærario publico in nummos redegit. Ibidem etiam stabat porcus, supra columnas contiguas, multitudinis strepitum denotans: & prope visebatur alia statua nuda, significans impudentiam eorum, qui vendunt & qui emunt.

C In medio Foro compages quædam seriesque figurarum columnis impositæ visuntur, quæ res Urbi aliquando eventuras indicant. Illas vero omnes erexit Apollonius Tyaneus, astronomiæ scientissimus, iisque nomina successiva Imperatorum usque ad sæculorum finem insculpsit.

In magno Miliario collocata est Theodosii statua equestris ex ære, manu gerens pomum, & parvam statuam ipsum coronantem. In ejus dedicatione annonam largissimam populo præbuit, Edit. Par. pag. 37.

Octo autem quæ illic sunt columnæ cum suis spiris, totidemque aliæ in Artopoliis positæ, atque columnæ Tzycalariorum & quæ stant in Chalce, omnes illæ multas continent historias, quas Cal-
D linas inauravit.

In Xerolopho, quem prius Theama sive spectaculum quidam vocabant, erant testudinea sedecim, & Dianæ statua composita, & complures aliæ supra arcus. Tandem vero denominatus est Forum Theodosianum.

Imagines Metrophanis Alexandri & Pauli a Constantino magno tabulis ligneis incisæ erant & collocatæ supra magnam columnam Porphyreticam ad Orientem, quas Ariani rerum potiti in miliario aureo combusserunt una cum imagine S. Deiparæ & ipsius Jesu Christi infantis, ut Ancyranus Chronographus libro decimo, & Anastasius memoriæ prodiderunt.
E

ΠΕΡΙ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ο Αγιος Αγαθόνικος ὑπὸ Αναστασίου πρότερον, καὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον ἀνηγέρθη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ Πατριάρχαι

DE ÆDIFICIIS
Constantinopolitanis.

Templum S. Agathonici primo ab Anastasio, secundo autem a Justiniano magno renovatum est. In hoc

templo intra quinquaginta annos septem Patriarchæ Episcopatum gessere, & quatuor Imperatores coronati sunt. Ob quam vero causam mutatum sit non novi. Vicinum huic templo erat Palatium maximum. Cæterum sub Tiberio socero Mauricii mutatum est & inclusum intra Palatium Imperatorium.

Murus Occidentalis magnarum portarum sub Leone magno & pio renovatus est: Quo tempore supplicatio habita fuit, & cantatum quadragies, Kyrie eleison: acclamante factione Prasina: Constantinus & Theodosius magnus & Leo fortiter vicerunt.

Murus maritimos autea neglectos Tiberius Apsimarus renovavit, secundo autem restauravit eosdem Theophilus.

Templa SS. Mocii & Menæ dicavit Constaotinus magnus, cum prius essent fana idolorum. Et quidem S. Menam, ejectis dumtaxat simulacris, & novo indito nomine, uti erat reliquit. Integram vero ipsius structuram, cum vestibulis & sacris vasis annis centum & sexaginta novem post procurarunt Pulcheria & Marcianus.

Templum S. Mocii dupulo tunc majus, quam nunc est, media parte contraxit Constantinus magnus, & altare ibidem

Edit. Paris. pag. 38.

erexit. Quoniam vero ibi olim S. Mocius loteremtus fuerat, ea re templum hoc ipsius nomini dicavit, ejusque corpus illuc transtulit.

Tempore Theodosii magni ejiciebantur Ariani Ecclesia magna; posteaque reversi, permissu Imperatoris occuparunt templum S. Mocii. Septimo autem anno, postquam hoc templum ab Arianis ædificatum & possideri cœptum fuerat, corruit, dum sacra fierent, plurimosque illorum oppressit. Tempore autem Justiniani magni denuo templum illud extructum fuit, & hucusque salvum permansit.

Constantinus magnus ædificavit Ecclesiam vererem S. Irenæ, & templum S. Sophiæ oblongum, & S. Agathonicum, & S. Acacium cognominatum Heptascalum, sive ad septem gradus. Templum vero SS. Apostolorum una cum ipso mater ejus exstrui curavit, forma oblonga & tecto ligneo opertum. Item monumenta Imperatorum, in quorum uno ipse cum matre conditus est.

Monasteriom Bethleem condidit S. Helena: item aliud nuncupatum Grastrix. Causa autem ejus denominationis hæc est. Helena Constantini mater, sacram Christi crucem Hierosolymis afferens, ingressa est Constantinopolim per portam quæ vocatur Littorea, & quæ supra crucem reperta erant, lilia, phylla, basilica, triacontaphylla, sampsucha, balsama, ea omnia, quo conservarentur, in vasis plantavit, atque ibi deposuit, & Monasterium in eodem loco nomine Gastria extruxit.

Palatium & Gerocomium nomine Littoreum condidit eadem S. Helena; similiter & S. Theodorum cognominatum Claudii.

Urbicius, qui præfuit structuræ, ædificavit templum S. Juliani propriis sumtibus. Ibidem erant castra Romanorum.

In loco nuncuparo Alonitzio, prope Taurum, Palatium terrestre extruxerat Constantinus magnus, ad recipiendum Romanos proceres. Cum vero

A ἐπισκόπησαν ἑπτὰ ἐπὶ χρόνους πεντήκοντα, καὶ Βασι-
λεῖς ἐστεφαφόρουν ἐκεῖσε τέσσαρες. δι᾽ ἣν δὲ αἰτίαν μετ-
ποιάθη ὑπὸ Θυμοῦ, οὐ γινώσκεται. καὶ παλάτιον δὲ ἦν
πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μέγιστον. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πεν-
θεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, διολισθὲν εἰς τὰ Βασίλεια.
Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐ-
πὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε
καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον τεσσαρακοντάκις
ἐξεβόησαν, καὶ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξε. Κων-
σταντῖνος καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας, καὶ Λέων, εἰς κρά-
τος ἐνίκησαν.
Τὰ δὲ τείχη τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀνεκαινίζοντο ὑπὸ 79.
Τιβερίου Ἀψιμάρου· ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦσαν πά-
B ρυ, καὶ ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.
Τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ τὸν ἅγιον Μηνᾶν ἐποίησεν
ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ναοὺς ὄντας τὸ πρὶν εἰδώ-
λων· καὶ τὸν μὲν ἅγιον Μηνᾶν, καθὼς ἦν εἴασεν,
ἐκδιώξας δὲ τὰ ἀγάλματα, ἐπωνόμασε τὸν ναὸν οὕ-
τω. τὴν δὲ πλείω αὐτοῦ οἰκοδομὴν ἐποίησε μετὰ χρόνους
ρξθ΄. Πουλχερία καὶ Μαρκιανὸς, σὺν τοῖς προαστείοις
καὶ ἱεροῖς σκεύεσι.
Τοῦ δὲ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἄλλα δύο μάκρα
μείζονος, παρ᾽ ὃ ἐστι νῦν, ἐξέκοψε τὸ δημόσιον τοῦ να-
οῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον.
διότι δὲ ἀνῃρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε, τούτου χά-
ριν ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν, ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶ-
C μα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔφερεν.
Εν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξωρίζον-
το οἱ Αρειανοὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐλθόντες
πάλιν, κατῴκησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου καὶ παρ-
εκάλουν τὸν Βασιλέα κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καὶ γέγονε·
ἀφ᾽ οὗ δὲ ἀνεγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Αρειανοὶ, καὶ δοξάζεται παρ᾽
αὐτῶν ἔτη ζ΄. καὶ πίπτει λειτουργούντων αὐτῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ
ἔτει, ὅτε καὶ Αρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡ-
μέραις Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς
καὶ ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον.
Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνήγειρε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν πα- 80.
λαιὰν, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν δρομικὴν, καὶ τὸν ἅγιον Α-
γαθόνικον, καὶ τὸν ἅγιον Ακάκιον τὸν Επτάσκαλον. τοὺς
D δὲ ἁγίους Αποστόλους ἔκτισεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ,
δρομικὸν ξυλόστεγον ποιήσασα· καὶ μνημεῖα τῶν βασι-
λέων, ὧν οὗτος κεῖται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ οὗτος.
Τὴν μονὴν τῆς Βηθλεὲμ ἔκτισεν ἡ ἁγία Ελένη, καὶ τὰ
Γάστρια. καλοῦνται δὲ οὕτω, διότι κομίσασα ἀπὸ
Ιερουσαλὴμ τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς πόρ-
της τῆς Ψαμάθου, καὶ τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖσε ἐπάνω τοῦ σταυροῦ
κρίνα τε, καὶ φύλλα, καὶ Βασιλικὰ, καὶ τριακοντάφυλλα,
καὶ κόστους, καὶ σάμψυχα, καὶ βάλσαμα ἐφύτευσεν εἰς
γάστρας εἰς τὸ διασωθῆναι. ἐκεῖσε δὲ ἀπληκεύσασα,
ὠνόμασε τὸν τόπον Γάστρια, καὶ μονὴν ἀνήγειρεν.
Τὰ δὲ Ψαμάθου τὰ παλάτια, καὶ τὸ Γηροκομεῖ-
ον ἐκτίσθησαν καὶ αὐτὰ παρὰ τῆς ἁγίας Ελένης. ὁ-
E μοίως καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος τοῦ Κλαυδίου.
Τὸν δὲ ἅγιον Ιουλιανὸν ἀνήγειρεν Οὐρβίκιος, ὁ
παρεστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἐξ οἰκείων ἐξόδων,
ἐν ᾧ καὶ ἦσαν ἄπληκτα τῶν Ρωμαίων.
Εἰς τὸ καλούμενον Αλωνίτζιον, τὸ πλησίον τοῦ
Ταύρου παλάτια ἦσαν χερσαῖα, παρὰ τοῦ μεγάλου
Κωνσταντίνου κτισθέντα, πρὸς τὸ ἀπληκεύειν τοὺς
προκρίτους τῶν Ρωμαίων. Εν οἷς καὶ Θεοδόσιος

81. ὁ μέγας πένης ὢν καὶ ἀνελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔξω τοῦ παλατίου ἐπλάκευσεν εἰς τὸν Ῥουφῖνον τὸν σκυτοτόμον, εἰς τὴν βάσιν τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ αὐτὸς Ῥουφῖνος, ἔσχατος ἐγένετο παρὰ Θεοδοσίου μάγιστρος, ὃς ἔκτισε τὰς Ῥουφινιανάς.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε λόγῳ τοῦ Βασιλικοῦ ἐργοδοσίου. ἐκλήθη δὲ Μάγγανα, διὰ τὸ τὰ Μάγγανα πάσης τῆς πόλεως, καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν σκεύη.

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν πανεύφημον, τὴν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ὁ αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, κοσμήσας τὸν ναὸν διὰ πολυτελοῦς ὕλης, μετὰ δὲ υμη΄. ἔτη, ὁ μισόθεος Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος, ἁρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης κατέρριψεν. μετὰ δὲ χρόνους λζ΄. Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη Αὐγοῦστα ἡ Ἀθηναία, τοῦτον πάλιν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τὸ ἅγιον λείψανον ἐν Λέσβῳ εὑροῦσα ἀνεκόμισε.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ πῆξαι τὸ θεμέλιον, κατὰ τὴν παρ᾽ αὐτοῦ γενομένην σχηματογραφίαν, πεζὸς ἐξῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ. ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον, ἔλεξαν αὐτῷ οἱ ἄρ-

82. χοντες αὐτοῦ. ἐνταῦθα ποίησον τὸ τέλος τοῦ τείχους. ἐκεῖνος δὲ ἔφη. ἕως οὗ στῇ ὁ προσαγωγός μου, ἐκεῖσε πληρώσω. μόνος γὰρ ἐκεῖνος ἑώρα τὸν ἄγγελον προπορευόμενον αὐτοῦ. ἀπελθὼν οὖν μέχρι τοῦ Ἐξωκιονίου πεζὸς, μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ἐθεάσατο τὸν ἄγγελον τὴν ῥομφαίαν πήξαντα, καὶ μηνύσαντα ἴσως ἐκεῖ στῆναι αὐτόν. διὰ γὰρ τοῦτο ἔπηξεν ἕως ἐκεῖσε τὸ τεῖχος, καὶ ἔστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ φόρου, ὅτι εἰς μίμησιν τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτίσθη κυκλοειδῶς, καὶ ψεύδονται οἱ τοῦτο λέγοντες. τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ἤδη προλαβόντες εἴπομεν. ἐκεῖσε δὲ ἦν καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου.

Εὑρὼν δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὰς φυλακὰς τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸ στρατήγιον, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς τοὺς κατακλείστους ἐφρούρει. διήρκεσαν δὲ χρόνους σπγ΄. μέχρι τῆς Βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππαδόκος.

Τὸ νῦν καλούμενον Πραιτώριον, οἶκος ἦν Πατρικίας χήρας ὀνόματι Μαρκίας. διὰ γὰρ τὸ εἶναι πονηρὰς τὰς φυλακὰς καὶ ζοφώδεις καὶ πλήρεις δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ ὑποφέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους,

83. δέδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκᾷ τῷ Βασιλεῖ, καὶ οὕτως ἐποίησεν αὐτὸν πραιτώριον.

Τὰ δὲ Νούμερα καὶ τὴν χαλκῆν, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀργὰ, ἐποίησαν αὐτὰ φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος καὶ οἱ καθεξῆς.

Τὸν ἅγιον Φιλήμονα, καὶ τὸν ἅγιον Εὐδόξιον, ἀνήγειρεν Εὐδόξιος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἀναστάσιος παρὰ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησε μετὰ ἔτη ση΄. τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὴν Χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον, καὶ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Ἑπτάσκαλον ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν, ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κτίστωρ, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἅγιον Ἀκάκιον.

A Theodosius magnus, tenuioris adhuc fortunæ, ut primum Constantinopolim venit, divertit extra hoc Palatium ad Rufinum sutorem, ad basim columnæ Tauri. Hic Rufinus ultimo a Theodosio magister creatus fuit, & ædificavit thermas Rufinianas.

Mangana quoque extruxit Constantinus magnus ceu officinas imperiales. Dicta autem sunt Mangana quod illic reposita essent omnia instrumenta bellica & materiæ mechanicæ, & apparatus necessarius ad oppugnanda mœnia.

Item templum S. Euphemiæ in Hippodromo condidit Constantinus magnus, & pretiosa exornavit materia; quod post quadringentos quadraginta & octo annos Constantinus Copronymus muta- *Edit. Paris. pag. 39.*

B vit in Armentarium & sterquilinium publicum, reliquiis S. Euphemiæ cum loculo in mare projectis. Post annos vero triginta septem pene Atheniensis hoc templum reædificavit, & sanctas reliquias apud Lemnum insulam repertas, eo iterum transtulit.

Constantinus magnus urbis suæ fundamenta positurus juxta formam quam designaverat, ipse pedibus circumivit, comitantibus eum proceribus suis: qui, ubi usque in forum perventum fuit, monuere, ut illic pomærio finem statueret. Ille vero respondit: non nisi ubi is, qui me præcedit ductor constiterit, finem faciam. Videbat nimirum solus angelum præeuntem. Progressus igitur pedi-

C bus cum toto Senatu usque ad Exocionium, vidit ibi angelum, defixa in terram romphæa, stationis indicium facere, quare ipse quoque ibi substitit, & finem pomærio statuit.

Forum ad imitationem Oceani circulari formæ constructum esse, quidam falso referunt. Veram autem formæ ejus causam nos supra diximus. Ibidem horologium æneum, Cyzico deductum, collocatum erat.

Cum Constantinus in Strategio carceres antiquos Byzantii invenisset, ipse etiam eodem in loco reos asservari voluit. Permansere autem istic carceres publici annos ducentos octuaginta tres, usque ad Imperium Phocæ Cappado-

D cis.

Ædificium, quod nunc vocatur Prætorium, olim domus erat viduæ Patriciæ, nomine Marciæ, quæ sortem acerbam carceribus inclusorum miserata, quod fætore, caligine, & angustia loci excruciarentur, accepto pretio domum suam Phocæ Imperatori concessit, qui ex ea fecit Prætorium.

Numera & Chalcen Constantinus magnus extruxit: sed quoniam nulli usui erant, ideo Heraclius & reliqui deinceps Imperatores ea in custodiam mutarunt.

Templa S. Philemonis & S. Eudoxii ædificavit Eudoxius Patricius & Præfectus magni Constantini.

Templum S. Anastasii Irene cum fi-

E lio Constantino cæcato extruxit. Martyrium vero consummavit S. Anastasius tempore Heraclii, annis ducentis & octo post Constantinum magnum.

S. Procopium in Chelone & S. Acacium Heptascalum condidit B. Constantinus magnus: posteriori vero primus nomen imposuit Justinianus S. Sophiæ conditor.

Edit. Paris. pag. 40. Mesolophum sive Medituillium in me-
dio situm est septem collium urbis:
tres scilicet ab utraque parte sunt, & in-
ter utrosque Mesolophum, quod vulgo
etiam Meiomphalum, sive Urbis ombe-
licum vocant.

In Chalce statuam æream Domini no-
stri Jeso Christi erexerat Constantinus
magnus: Leo autem pater Caballini si-
ve Constantini Copronymi eam evertit.
Quæ hodieque illic visitor musivi ope-
ris imago Dei, posita fuit ab Irene A-
theniensi. Prima autem illa ærea sta-
tua annos quadringentos & quindecim
ibi stetit, cujus virtute mulier sanguinis
profluvio laborans sanata fuit, & multa
alia facta fuerunt miracula.

Locus nuncupatus Eugenii domus erat
Eugenii Patricii, qui vixit tempore Theo-
dosii magni: & mutata fuit ab eo in
templum S. Deiparæ.

Templum S. Deiparæ cognominatum
Urbicii, ædificavit alius quidam Urbi-
cius Patricius & magister militum Orien-
tis, qui de re militari scripsit tempore
Anastasii Dicori, centum & octuaginta
annis post conditam Constantinopolim.
Domunm vero ejus una erat in Tauro,
altera in Strategio.

Locus dictus Protasii nomen habet a
Protasio magistro cujus supra mentionem
fecimus. Quæ vero hodieque ibi visi-
tur ecclesia S. Deiparæ, ædificata est
ab Imperatore Justino Curopalate, mari-
to Sophiæ cognomento Lobes, Justinia-
ni magni ex sorore nepote, annis du-
centis & quinquaginta duobus post Pro-
tasii tempora.

Templum Archangelorum nominatum
Sterilis, a Patricia quadam sterili co-
gnomen accepit, & fuit tempore Leo-
nis Macelli parvum Oratorium. Annis
autem septuaginta quinque postquam il-
la mulier obiit, extruxit ibi templum
Justinianus magnæ Ecclesiæ conditor,
quod terræ motu subversum post annos
trecentos & triginta octo renovavit
Basilius Imperator, & insuper ablatam
ex Strategio phialam æream illinc trans-
posuit. Idem evertit statuam dictam
Conopionem, quæ muscis, culicibus,
cimicibus, lendibusque obsita isthic e-
recta fuerat.

Ecclesia S. Joannis, cognomento Ar-
cadiana, condita fuit ab Arcadio, qui
sex millia civium sibi ad processionis
obsequium elegit, eosque vocavit Arca-
dianos. Summo enim amore & bene-
ficentia illos prosequebatur.

Topi prope S. Lazarum propterea ita
pag. 41. vocati sunt. Basiliscus Drungarius &
Patricius insurrexit adversus Zenonem
Imperatorem decimo mense post secun-
dum Imperii ejus annum, & fugavit
ipsum, ejusque loco duos annos Impe-
rio præfuit. His exactis Zeno cum po-
tenti exercitu ex urbe Antiochia rediit
Constantinopolim. Basiliscus autem,
ubi Harmatium cum omnibus suis co-
piis ad Zenonem transivisse cognovit,
continuo cum uxore & liberis in Eccle-
siam antiquam S. Irenæ confugit. Qua-
re Zeno ibi curavit fieri loca judiciaria,
& sedes pro universo clero & Senatu in
quorum omnium consessu & præsentia
condemnavit Basiliscum, & relegavit
eum in Limnas castrum regionis Cap-
padociæ, ubi, reserato ostio inclusus,
fame & siti enectus fuit. Ob hunc igi-
tur judicum consessum, locus ille To-

A Τὸ καλούμενον Μεσόλοφον, μέσον ἐστὶ τῶν ἑπτὰ λό-
φων, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λό-
φους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς, καὶ τοῦτό ἐστιν μέσον, ὃ κα-
λοῦσιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον.

Ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ, στήλη χαλκῆ ἦν τοῦ Κυρίου ἡ-
μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου σταθεῖ-
σα. ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καβαλλίνου ταύτην κατή- 84
γαγεν. ἡ δὲ νῦν διὰ ψηφιδίων ὁρωμένη εἰκὼν τοῦ Θε-
οῦ, ἱστοράθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας. ἡ δὲ χαλ-
κῆ ἐτύγχανε χρόνους υιε'. ἐξ ἧς γυνὴ αἱμοῤῥοοῦσα ἰά-
θη, καὶ ἕτερα πολλὰ θαύματα ἐπετελοῦντο.

Τὰ λεγόμενα Εὐγενίου, οἶκος ἦν Εὐγενίου πα-
τρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ
B ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ναὸν τῇ Θεοτόκῳ.

Τὰ λεγόμενα Οὐρβικίου ἡ Θεοτόκος, παρ' ἄλλου Οὐρ-
βικίου ἐκτίσθη πατρικίου καὶ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρ-
βάτου, τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις
Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, μετὰ χρόνους ρπ'. τοῦ κτισθῆναι
τὴν Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἦν εἰς τὰ καμή-
λου, καὶ ἕτερος αὐτοῦ οἶκος εἰς τὸ στρατήγιον.

Τὰ καλούμενα Προτασίου, ὁ μὲν τόπος ἐκ τοῦ ἀνω-
τέρω ῥηθέντος Προτασίου ἐκλήθη. ἡ δὲ νῦν Ἐκκλησία
τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ Βασιλέως,
τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς Λωβῆς, τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου,
ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Προτασί-
ου ἕως τοῦ κτίτορος Ἰουστίνου, διῆλθον χρόνοι σνβ'.

C Τὰ λεγόμενα Στείρου, ὁ ναὸς τῶν Ἀρχαγγέλων,
στείρας γυναικὸς ἔλαβε τὴν προσηγορίαν, ἀπὸ
πατρικίας οὔσης καὶ παιδοποιησάσης· καὶ ἐν τοῖς 85.
χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εὐκτήριον μικρὸν ἦν.
ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάσθη ὁ τρόπος, καὶ τελευτησάσης,
διῆλθοσαν χρόνοι οε'. καὶ ἐκτίσθη ὁ ναὸς παρὰ Ἰουστινιανοῦ τοῦ
κτίτορος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. συμπτωμένου δὲ αὐτοῦ
ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, μετὰ χρόνους τλη'. ἀνεκαίνισεν αὐτὸν Βα-
σίλειος ὁ Βασιλεύς, ὅστις καὶ ἐκ τοῦ στρατηγίου ἄρας τὴν φιά-
λην τὴν χαλκῆν, τέθεικεν αὐτὴν ἐκεῖσε. παρέχυσε δὲ
καὶ τὸν Κωνωπίωνα, ὃς ἦν ἐσταλωμένος μετὰ μυιῶν καὶ
κωνώπων καὶ ἐμπίδων καὶ κονίδων.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀρκαδιανὰ, παρὰ Ἀρκαδίου ἐκ-
D τίσθη, ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς
ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ. ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρ-
καδιανούς. πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτοὺς, καὶ εὐεργέτει.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι, οἱ πλησίον τοῦ ἁγίου Λα-
ζάρου, διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν οὕτως. ὁπότε ἐπανέστη Βα-
σιλίσκος, δρουγγάριος καὶ πατρίκιος, Ζήνωνι τῷ Βα-
σιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ
μηνὶ, καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν, καὶ ἐκράτησε Βασιλίσκος τῆς
Βασιλείας ἔτη δύο. ὑποστρέψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ
δυναστείας στρατοπέδων ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχεί- 86.
ας, ἦλθε μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ πόλει. τοῦ δὲ Ἀρ-
ματίου τὸν στρατὸν τοῦ Βασιλίσκου προδώσαντος τῷ Ζή-
νωνι, ἔφυγε Βασιλίσκος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς
E τέκνοις αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. ὁ
δὲ Ζήνων ὥρισεν ἐκεῖσε γενέσθαι τόπους κριτηρίων,
καὶ θρόνους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ τῆς συγκλήτου,
καὶ καθησθέντων ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασε
τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς λίμνον χώ-
ραν Καππαδοκίας. ἔσωθεν καστελλίου, τῆς δὲ θύ-
ρας σφραγισθείσης, ἀπὸ λιμοῦ καὶ δίψης ἐξέλιπε. τού-
του χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, διὰ τοὺς καθησθέντας
ἐκεῖ-

ἐκεῖσε κρηπῖς. ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῶν τρι- A κλίνων παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνιδέντα.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ὁδηγὸν, Μιχαὴλ ὁ μεθυστὴς ἔκτισεν, ὃς καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. πρότερον δὲ εὐκτήριον ὑπῆρχε πολλῶν τυφλῶν, ἐν τῇ ἐκεῖσε πηγῇ νιψαμένων καὶ βλεψάντων, διὰ τὸ ἀναβλέψαι οὖν ἐκεῖσε τοὺς τυφλοὺς, ἐκλήθη ὁδηγός.

Τὸ Καραβίτζιν τὴν Θεοτόκον ὁ αὐτὸς ἔκτισε Μιχαήλ· ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
87. ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη καὶ καθήρπαξε ταύτην Νικηφόρος πραιπόσιτος ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως. ἡ δὲ χήρα πολλάκις ἐγκαλέσασα τὸν Βασιλέα, B ἔμεινεν ἀδικίαστος, κωλυομένη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος πραιποσίτου. ἐξαπορήσασα οὖν ἡ γυνὴ, τινὰς τῶν παιγνιωτῶν, οἳ ἦσαν εἰωθότες τοῦ Βασιλέως ἐνώπιον παίζειν, προσεκαλέσατο εἰς βοήθειαν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο διὰ μηχανῆς τινος, δηλοποιῆσαι τῷ Βασιλεῖ. καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου, καραβίτζιν ἀγαγόντες μετὰ ἀρμένου, καὶ ἐπάνω τῶν τροχῶν τῆς ἁμάξης θέσαντες, εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ Βασιλικοῦ στάματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ἐπεβόων εἷς τῷ ἄλλῳ· Χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦ δὲ μὴ δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι ἀντιλέγοντος, ὁ ἕτερος μεγάλῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον τοῦ Βασιλέως ἐβόησεν. Ὁ πραιπόσιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ κουμπάριον γε- C μᾶτον κατέπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις τοῦτο καταπιεῖν; χάνε, κατάπιε αὐτό. τοῦτο τοίνυν ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς ἠρώτησεν· ἆρα γε ἀκμὴν οὐκ ἐδικαιώθη ἡ γυνὴ, καὶ μαθὼν μὴ δικαιωθεῖσαν, ἐκάλεσεν αὐτίκα Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λε-
88. γόμενον μυάρχην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ, κομίσαι ξύλα καὶ φρύγανα, καὶ ποιῆσαι κάμινον ἐν τῇ σφενδόνῃ, καὶ κατακαῦσαι ἐν αὐτῇ τὸν πραιπόσιτον, μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ. Λάθρα οὖν τὸν πραιπόσιτον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἔπαρχον διά τινα ὑπόθεσιν. κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἔπαρχος, ἐκόντισεν εἰς τὴν κάμινον. εἶτα προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπῆρεν ἡ χήρα τὸ ἴδιον κουμπάριον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστά- D σεως τοῦ πραιποσίτου. ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἦν ἡ οἰκία τῆς χήρας, καὶ ἔλαβε προσηγορίαν καλεῖσθαι τὸ Καραβίτζιν.

Τὸ Τζυκανιστήριον ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔκτισε. τὸ δὲ στάβλον τὸ τρουλλωτὸν ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κοσμήσας αὐτὸ διὰ μαρμάρων πολυτελῶν. Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν παρεξέβαλε τὸ Τζυκανιστήριον, καὶ ἐπλάτυνεν. ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν Ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὰ Σφωρακίου, Σφωράκιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου E
89. τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς δέ τι μέρος τῶν πινσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας, χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο. μετὰ δὲ ρλγ΄. ἔτη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου, ἐπεκαύθη μέρος τι τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνῳκοδομήθη παρ' αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς Βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἐλθών τις Ῥωμαῖος, εὔξασθαι εἰς τὸν ναὸν, εἶδε Ῥωμαϊκὰ γράμματα ἐπί τινος τῶν πινσῶν, καὶ

porum nomen adeptus est. Eousque vero pertingebant Triclinia magni Palatii a Constantino magno condita.

Templum S. Deiparæ cognomine Viæ ductricis ædificavit Michael Methysta, quem Basilius Macedo interemit. Prius vero oratorium erat complurium cæcorum. qui in fonte ejus loci se lavantes, visum receperant: quamobrem ipsum quoque templum Viæ ductricis cognominatum est.

Ecclesiam S. Deiparæ nuncupatam Carabitzio sive Navicellam idem Michael extruxit. Cæterum ob hanc caussam ita cognominata est. Erat vidua quædam tempore Theophili Patris ejus, quæ triremem habebat miræ magnitudinis, eamque vi ipsi eripuit Nicephorus Præpositus, domesticus Imperatoris. Et licet vidua ea de re sæpius ad Imperatorem appellaret, adeo tamen a supradicto Præposito impediebatur, ut jus suum contra ipsum obtinere non posset. Quare ad extremam detrusa desperationem, in auxilium vocavit aliquot ex mimis, qui coram Imperatore jocari solebant; illi vero promiserunt ei, se dolo quodam hanc rem Imperatori indicaturos esse. Cum igitur ludi circenses agerentur introduxerunt naviculam cum carbaso, quam currui impositam a cancellis usque ad solium Imperatoris protraxerunt, & coram Imperatore collocantes, unus alteri acclamabat: Aperi os, & degluti illam naviculam; Cumque alter se id facere posse negaret, respondit ille magna voce, ita ut ab Imperatore exaudiri posset: Nicephorus Præpositus plenam triremem viduæ deglutire potuit, & tu ne rantillam quidem? Quo audito interrogavit Imperator, an nondum jus suum illa mulier obtinuisset, & cum cognosceret nondum factum esse, illico ad se vocavit Theodorum Protospatharium & Præfectum nuncupatum Myarchen, & eum jussit adportare ligna & virgulta, & ignem parare in sphendone, & Præpositum, uti erat amictus comburere. Clanculum igitur Imperator Præpositum sub alio quodam prætextu ablegavit ad Præfectum, a quo ille comprehensus & in caminum projectus est. Postea autem, ut jusserat Imperator, vidua propriam navem recepit, & insuper mediam partem bonorum Præpositi. Cæterum ubi nunc est Ecclesia, domus antea erat illius viduæ, & hinc locus ille Carabitzin vocatus est.

Edit. Parif. pag. 42.

Tzycanisterium primo condidit Theodosius junior: Postea vero Michael Theophili filius trullatum addidit stabulum, quod pretioso marmore exornavit. Demum autem Basilius Macedo Tzycanisterium ampliavit. Idem Imperator præterea extruxit ecclesiam novam sanctæ Deiparæ in foro, & S. Diomedem.

S. Theodorum cognomento Sphoracii Sphoracius Patricius tempore Arcadii & filii ejus Theodosii extruxit, & in illa templi parte, ubi Pinsi Catechumenorum sunt, abdidit tria centenaria auri. Hujus templi pars quædam post triginta tres annos sub Mauricio conflagravit, & ab eodem reædificata est. Imperante autem *Leone* sapiente, Romanus quidam templum illud orandi causa ingressus, vidit litteras latinas in uno Pinsorum scriptas, legitque & Im-

peratori earum significationem declaravit: a quo ille magna remuneratus pecunia, allectus insuper fuit in ordinem Illustrium.

Idem Sphoracius ædificavit quoque templum sancti Joannis Præcursoris, in Conche.

Oratorium S. Georgii ædificavit Mauricius Imperator.

Tetradisium octangulum prope Chalceen, octo erant porticus sive loca concamerata, in quibus commorabantur Doctores omnium scientiarum, quos semper Imperatores in consilium adhibebant, neque fiebat quicquam absque eorum consensu. Multi etiam ex illis creabantur Patriarchæ & Archiepiscopi. Duravit autem ista Doctorum successio centum & quatuordecim annos, usque ad decimum annum Imperii Leonis Syri, Patris Constantini Copronymi. Hic enim divina privatus gratia, doctores illos improbitati ejus assentiri nolentes, præ ira omnes cum toto ædificio combussit; sedecim nempe numero, professione vero monachos.

Edit. Paris. pag. 43.

In Chalcoprateis tempore Constantini magni habitabant Judæi, & vendebant ibi æramenta. Post centum vero & triginta duos annos expulit eos inde Theodosius junior, &, loco repurgato, templum S. Deiparæ extruxit. Hoc autem templum terræ motu dejectum, reædificavit Justinus, ex Curopalata creatus Imperator, & insuper ei possessiones immobiles largitus est.

Locus nominatus Illi, domus erat Illi Magistri, qui multos gessit magistratus tempore Leonis Macelli & Zenonis. Idem Illus imperium invasit, & collectis ex populo septuaginta mille militibus, adversus Zenonem insurrexit, qui ad ipsum debellandum ablegavit fratrem suum Longinum Magistrum. Commisso autem prælio apud magnam Antiochiam, victus est Longinus, & via solus universo deleto exercitu, Antiochiæ fuga servatus est. Verum Zeno iterum Joannem Patricium cognomento Curvum misit cum magna Scytharum & Macedonum manu: cum quo congressus Illus in Seleucia, omnino devictus est: sed fuga in quoddam castellum elapsus, & a propriis servis proditus, jussu supradicti Joannis decollatus est. Reliquos etiam ejus proceres comprehendit, & una cum capite Illi hastæ infixo ad Zenonem deduxit. Cæterum imperavit Illus menses viginti sex.

Locus dictus Phocolisthum, ut quidam referunt, cognomentum ex eo habet, quod Phocæ tyranni equus ibi cæspitaverit & ceciderit. Panodorus autem Ægyptius & Theodorus Thebanus Philosophus tradunt, hunc locum olim extra Byzantium fuisse multis frequentatum latronibus; Constantinum vero magnum, cum urbe potitus esset, summa cum diligentia eos pervestigasse, multosque ex iis captos inibi furcis affixisse, atque exinde locum nominatum esse Fulcolestum, sive Furcam latronum.

Ubi nunc est templum S. Theclæ, quod dicitur ad Contaria, ibi olim tempore Byzantis mons fuit. Quo vero tempore Hæmus Thraciæ rex ad ipsum debellandum venit, Byzantii hastas ceciderant ex illa montis parte, quæ etiam

A ἀναγνοὺς αὐτὰ, ἐγνώρισε τῷ Βασιλεῖ τὴν δύναμιν αὐτῶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐδωρήσατο αὐτῷ κτήμασι, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν Ἰλλούστριον.

Τὸν Πρόδρομον τὸν εἰς τὴν Κόγχην, ὁ αὐτὸς Σφωράκιος ἀνήγειρε.

Τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκτισε Μαυρίκιος ὁ Βασιλεύς.

Τὸ δὲ Τετραδίσιον τὸ ὀκτάγωνον, τὸ πλησίον τῆς χαλκῆς, στοαὶ ἦσαν ὀκτὼ, ἤγουν καμαροειδεῖς τόποι, ἐν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς, οὓς εἶχον εἰς συμβουλὴν οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεύοντες, καὶ δίχα τῆς αὐτῶν συναινέσεως οὐδὲν ἐπράττετο. ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἐγένοντο Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιεπίσκοποι. ὁ δὲ τόπος καὶ

B κατὰ διαδοχὰς οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι διέμειναν ἔτη ριδʹ μέχρι τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. οὗτος γὰρ παρατραπεὶς τῆς θείας χάριτος, καὶ γυμνωθεὶς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοὺς τοιούτους διδασκάλους τῇ παρανομίᾳ αὐτοῦ, πλησθεὶς ὀργῆς κατέκαυσεν αὐτοὺς ἅμα τοῖς οἰκήμασι δεκαὲξ ὄντας, σχήματι μοναχούς. 90.

Εἰς δὲ τὰ Χαλκοπρατεῖα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ἰουδαῖοι κατῴκουν χρόνους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα δύο, καὶ ἐπίπρασκον τὰ χαλκώματα. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος ἐξέωσεν αὐτοὺς, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας, ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε. συμπτωθέντα δὲ ὑπὸ σεισμοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν ἀνήγειρε, καὶ κτή-

C ματα ἐπεκύρωσεν αὐτῷ ἀκίνητα.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἴλλου, οἶκος ἦν μαγίστρου τοῦ Ἴλλου, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λέοντος Μακέλλου καὶ τοῦ Ζήνωνος. τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ἴλλος, καὶ λαοῦ ἀθροίσας ἑβδομήκοντα χιλιάδας, ἀντῇρε κατὰ Ζήνωνος. ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλε Λογγῖνον μάγιστρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολεμῆσαι αὐτῷ, καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθη Λογγῖνος πλησίον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς κατασφαγέντος, καὶ κατεδυνάστευσεν ὁ Ἴλλος σφόδρα. 91.

ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Ζήνων Ἰωάννην πατρίκιον, ἐπίκλην κυρτὸν, μετὰ Σκυθῶν, καὶ Μακεδόνων. καὶ ἐν Σελευκείᾳ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ Ἴλλου, ἐνί-

D κησεν αὐτὸν κατὰ κράτος· καὶ φυγὼν ὁ Ἴλλος εἴς τι φρούριον, παρεδόθη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων, καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἰωάννου τοῦ ῥηθέντος συλλαβόμενος δὲ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν Ἴλλου ἐπὶ δόρατος ἤνεγκε Ζήνωνι. ἐτυράννησε δὲ ὁ Ἴλλος μῆνας εἰκοσιέξ.

Τὸ δὲ καλούμενον Φουρκόλιστον λέγουσί τινες οὕτω κληθῆναι, ὅτι Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐφ᾽ ἵππου βαδίζοντος, ὠλίσθησε τὸ ἄλογον αὐτοῦ ἐκεῖσε, καὶ ἔπεσεν. ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεόδωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος φασὶ, ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ τόπος οὗτος ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦν, καὶ λῃσταὶ πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖσε, καὶ πολλοὺς τῶν Βυζαντίων ἐφόνευον· ὁ δὲ μέγας Κων-

E σταντῖνος μετὰ τὸ κρατῆσαι καὶ κτῆσαι τὴν πόλιν, πολλὴν ποιησάμενος ἔρευναν, καὶ κρατήσας τινὰς τῶν τοιούτων λῃστῶν ἀνεσκολόπισεν ἐκεῖσε αὐτοὺς, ἤγουν ἐφούρκισεν, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουρκόλιστος.

Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅστις ἐπιλέγεται τὰ Κοντάρια, ὄρος λέγουσιν ἦν ἐπὶ τοῦ Βύζαντος. καὶ τοῦ Αἵμου τῆς Θρᾴκης Βασιλέως ἐλθόντος πολεμῆσαι αὐτῷ, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ τοιούτου 92.

τῷ τόπῳ τῆς ὄρμης Κοντάρια, καὶ ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν A παρωνυμίαν. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐκεῖσε ναὸν τῆς Θεοτόκου. ὁ δὲ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ Κουροπαλάτων, εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνεν αὐτὸν, καὶ ἐπωνόμασε τῆς ἁγίας Θέκλης.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδᾶ, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἰουστίνου. τὸ δὲ ἐπώνυμον εἴληφεν ἀπὸ τοῦ Ἀδᾶ μαγίστρου ἔχοντος ἐκεῖσε οἶκον.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, Σοφία ἡ Λωβὴ, ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ἔκτισεν. ἔνθα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ εἶχεν. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι, στοὰ ἦν ἐκεῖσε μακροειδὴς, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθεῖσα, ἐν ᾧ καὶ ἀνήρχοντο οἱ φιλόσοφοι Θηβαῖοι, Ἀθηναῖοι, καὶ Ἑλλαδικοὶ, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντων. καὶ διήρκεσε B τοῦτο μέχρι Ἰουστίνου, καὶ πάντοτε ἐνίκων οἱ δυτικοί. ἐπὶ δὲ τούτου ἡττηθέντες, ἄλλο τι οὐκ ἀνῆλθον. περὶ δὲ τοῦ λιμένος τοιοῦτόν τι φέρεται. Λέγουσι γὰρ, ὅτι τῆς ῥηθείσης Αὐγούστης ἐν μιᾷ χειμώνης ἱσταμένης εἰς τὸ ἡλιακὸν

93 τοῦ παλατίου, καὶ ὁρώσης τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ἐν τῷ αἰγιαλῷ, διὰ τὸ μὴ εἶναι λιμένα, σπλαγχνισθεῖσα ἤρξατο ὀδύρεσθαι, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς τὸν Βασιλέα, ἱκέτευσεν αὐτὸν, ὅπως αὐτῇ παράσχῃ χρυσίον ἱκανὸν, καὶ Βασιλικὴν χεῖρα ἱκανὴν, εἰς τὸ ποιῆσαι λιμένα, ὁ καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς ὁ Βασιλεὺς, προσέταξε Ναρσῇ τῷ πραιποσίτῳ καὶ Τρωίλῳ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ κτίσαι λιμένα. οἱ οὖν βόθυνον μέγαν ὀρύξαντες, ἐποίησαν τοῦτον κτιστὸν, διὸ καὶ προσηγορί- C αν εἴληφε τῆς Σοφίας. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἀνήγειρε τέσσαρας κίονας, ἐφ᾽ ὧν ἔστησε τὰς δὲ τὰς στήλας ἑαυτῆς τε, καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς, καὶ Ἰουστίνου τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, καὶ Ναρσοῦ τοῦ ἐκεῖσε παριστάμενου. μετὰ δὲ τὸ κτισθῆναι τὴν πόλιν σνβ. χρόνων διελθόντων, ἐκτίσθη ὁ τοιοῦτος λιμήν.

Τὸ λεγόμενον Βύκινον οὕτως ἐκλήθη, τὸ παλαιὸν γὰρ σάλπιγγες ἦσαν χαλκαῖ ἐπάνω τοῦ τείχους. ὁ δὲ πύργος ἦν κυφὸς καὶ συριγγώδης. καὶ νότου γεγονότος, ἢ βορρᾶ σφοδροῦ, καὶ τῶν κυμάτων τῷ τείχει προσκρουόντων, ἀνήρχετο τὰ πνεύματα βίαια ἄνωθεν πρὸς τοὺς αὐλιακοὺς τῶν σαλπίγγων, καὶ ὑπηχεῖτο μέλος ξενίζον ἀκοὰς, ὅλον Σειρήνιον. ἦν δὲ ἄντι- D κρυ τούτου καὶ ἕτερος πύργος, καὶ δεχόμενος τὴν ἠχὼ τοῦ

94 τοιούτου μέλους, ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἦχον τὸν αὐτόν. ὁπόταν δὲ ἤθελε κινῆσαι Ῥωμαϊκὸς στόλος, ὁμοῦ πρῶτον ἐκεῖσε ἠθροίζετο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου, λιμὴν ἐτύγχανε μικρὸς, ἐν ᾧ ὥρμουν αἱ νῆες, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν χρόνων ἀμεληθεὶς ἐχωσθη. ἐκεῖσε δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. ἀπὸ δὲ τοῦ κτίσαντος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν.

Τὸν ἅγιον Πλάτωνα Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτι- E σεν, ἐναρχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. τοὺς δὲ κίονας τοὺς δέκα, τοὺς ἐνζῳδίους γλυπτοὺς, ἔφερεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ναὸν, ὧν οἱ μὲν δύο ἤρθησαν παρὰ Ῥωμανοῦ Βασιλέως τοῦ Λεκαπηνοῦ, καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν χαλκῆν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην Διηγησίαν ἁγίαν Ἄνναν, ἀθροίσεις ἐγίνοντο πάλαι τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν,

A nunc ea ex re Contaria nuncupatur. Sed Constaotinus magnum templum ibi ædificavit virgini Deiparæ, quod postea Justinus ex Curopalata creatus Imperator ampliavit & exornavit, addito cognomento S. Theclæ.

Templum S. Michaelis Archangeli cognominatum Adæ, ab eodem Justino conditum est. Cognomen vero habet ab Ada Magistro, cujus domus ibi erat. *Edit. Paris. pag. 44.*

Portum Sophianum Sophia cognomento Lobe sive mutilata, uxor Justini condidit, quo loco ipsius Palatium fuit. Id antequam in eo loco construeretur erat ibi oblonga porticus a Constantino magno condita, in qua Philosophi Thebani, Atheoienses & reliquæ Græ- B ciæ disserebant cum Constantinopolitanis, & semper superarunt Occidentales Philosophi usque ad Justinum: sub quo semel victi, numquam postea reversi sunt. Cæterum de structura portus hæc narrantur. Stans aliquando hyemali tempore supradicta Augusta in solario Palatii, vidit naves in littore fluctibus agitari, quod nullus ibi esset portus. Quare permota commiseratione Imperatorem adivit, rogavitque daret sibi necessariam auri copiam & regiæ manus sufficiens adminiculum ad faciendum portum. Imperator autem ejus petitioni annuens, Narsæ Præposito atque Troilo Protovestiario portus condendi curam injunxit, qui magnam fodientes C fossam, struxere portum, qui a supradicta Augusta Sophiæ nomen accepit. In medio hujus portus quatuor erexit columnas, quibus statuas superimposuit, suam nempe & Arabiæ filiæ suæ, & Justini mariti & Narsæ Præfecti structuræ. Factus autem est ille portus ducentis quinquaginta duobus annis post conditam Constantinopolim.

Buccinum locus ex eo ita appellatus est, quod ibi olim supra murum essent buccinæ æreæ; turris autem in fistularum modum concava erat. Austro igitur vel aquilone vehementius spirante, & fluctus maris ad murum allidente, spiritus intus cohibitus ascendebat usque ad foramina buccinarum, & Sire- D num instar edebat concentum auditu admirabilem: cujus sonum inde resultantem opposita turris excipiebat, & similiter resonabat. Quando autem profecturæ erant navales copiæ Romanorum, congregabantur prius in hunc locum, & juxta sonum turrium in navibus quoque turba canebant, atque ita demum discedebant.

Locus nominatus Hormisdæ, parvus erat portus, navibus stationem præbens, antequam conderetur portus Sophiæ. Postea autem per multos annos neglectus, & tandem totus oppletus fuit. Hic olim habitabat Justinianus magnus, priusquam ad Imperium perveniret. Cæterum a conditore ejus Juliano appellatus fuit portus Juliani.

E Templum S. Platonis condidit Anastasius Dicorus, sub principium septimi sæculi. Decem vero columnas sculptura ornata Thessalonica in hoc templum transtulit; quarum duæ ab Imperatore Romano dicto Lecapeno in Chalcen transpositæ fuerunt. *pag. 45.*

In templo S. Annæ nominato Diegeteæ maximum erat Triclinium, in quo antiquitus Demarchi delectum ha-

bitori, duas populi factiones congregabant; eaque consuetudo duravit annos quingentos. Accidit autem, cum Theodora Augusta Theophili, uterum gereos, per porticum Blacheroas aoiret, equum ejus ibi cespitare ante Narthecem ecclesiæ, idemque cum reverteretur in eodem loco ipsi evenire: quare per revelationem iu somno monita, ædificavit templum S. Annæ, quod nunc ibi visitur.

In loco cui nomen Mauriano babitabat olim Mauricius, cum adhuc Patricius esset & comes excubitorum. Postea vero ubi Imperio potitus est, Mauriani nomen locus accepit.

Admirandum templum S. Resurrectionis, in Mauriano, ædificavit sua impensa beatus Marcianus, & solum ubi illud extructurus erat, ubi tessellæ olim vendebantur, duobus millibus nummorum emit: eo quod S. Gregorii Theologi commentaria ibi inventa fuerint, in quibus aote quingentos annos ita scriptum erat: Bene novi fore olim, ut hoc templum majus & pulchrius renovetur: ut mibi prædicit Spiritus sanctus. Ecclesia autem saoctæ Resurrectionis prius parvum oratorium erat, & ligneo trullo tecta; postea vero Basilius Macedo aureo laqueari eam operuit. Idem Marcianus sanctam Irenem ad trajectum condidit & absolvit, cum antea idolorum delubrum fuisset; uti & Nosocomium, sive valetudinarium.

S. Theodorum ad Carbonaria Hilarion quidam Patricius tempore Leonis Macelli condidit.

Ecclesia SS. quadraginta martyrum Prætorium erat. Tiberius vero Thrax cum Anastasia uxore, eductis inde captivis, locum purgavit, & novo posito fundamento, muros extruxit usque ad altitudinem quatuor cubitorum. Quo mortuo, Mauricius ejus gener, Imperio potitus, structuram Ecclesiæ absolvit, soliumque in ea posuit.

Orphanotrophium S. Pauli, sempiternæ memoriæ imperator Justinus cum Sophia uxore ædificavit; uti etiam Nosocomium sancti Zotici, ubi debilibus qoies & alimenta ex eorum constituto præberentur.

Edit. Paris. pag. 46.

Sub Constantio Constantini magni filio Zoticus Patricius & Protovestiarius Monachorum fraternitatibus habitacula exstruxit, victum quoque & amictum sufficienter subministravit. Quare a Constantio silvestribus mulis alligatus, iisque ad cursum stimulatis, ioteremptus fuit.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Carpiaoi ædificavit Carpianus Patricius tempore Constantini Pogonati. Quę vero Bassi dicitur eam Bassus Patricius, cujus domus ibi erat, sub Imperatore Justiniano magno condidit. Huic indignata Theodora Justiniani uxor, caput fidiculis constringi jussit, ut præfocaretur.

Templom S. Artemii Anastasius Dicorus titulo S. Joanois Præcursoris primum erexerat. Ubi ipse, cum Protoasecretis adhue esset, habitavit. Postquam vero reliquiæ S. Artemii eo translatæ fuerunt, nomen ejus sancti templo impositum fuit. Præterea idem Anastasius ecclesiam S. Juliani condidit: quoniam puer cum parentibus suis Dyrrha-

A ϗ τρίκλινος ἦν ἐκεῖσε παμμεγέθεστατος, ϗ ὅτε ἄθ-
λον ποιήσασθαι οἱ δήμαρχοι ἔμελλον, ἐκεῖσε ἠθροίζον-
το. διήρκεσε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρας δὲ τῆς
Αὐγούστης τοῦ Θεοφίλου ἐγκύου οὔσης, ϗ ἀπερχομένης διὰ τοῦ
ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, ϗ τοῦ ἵππου αὐτῆς ἐκεῖσε ὀλισθή-
σαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ· πάλιν δὲ ὑποστρε-
φούσης εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, τοῦ αὐτοῦ ὀλισθήσαντος ἵπ- 95.
που, δι' ἀποκαλύψεως ἐν ὁράματι παρεγγυησαμένη,
ἀνήγειρε τὸν νῦν ὄντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης.
Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ, οἶκος ἦν Μαυ-
ρικίου τοῦ Βασιλέως ἔτι ὄντος πατρικίου, ϗ κόμητος τῶν
ἐξκουβιτόρων. μετὰ δὲ τὸ Βασιλεῦσαι ὠνομάσθη ὁ τό-
πος Μαυριανός.
B Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, τὸν εἰς
Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος ἤγειρεν ἐκ τῆς περιουσί-
ας ϗ τοῦ πλούτου αὐτοῦ. τὸν δὲ αὐτὸν ναὸν θέλων κτίσαι πρῶ-
τον εἰς τὰ ψηφὰ (ἔνθα ψηφίδας ἔθος ἦν πωλεῖν) ὠνή-
σατο τὸν τόπον εἰς δύο χιλιάδας νομίσματα. διὰ τὸ ὑπο-
μνήματα ἐκεῖσε εὑρεθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολό-
γου πρὸ ἐτῶν φ'. γράφοντα οὕτως. Ἀνακαινισθήσεται ὁ
ναὸς οὗτος εἰς κάλλος ϗ μέγεθος, δι' οἶδα, τὰ δέ μοι
λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πρῶτον γὰρ εὐκτήριον μικρὸν
ἦν ἡ ἁγία Ἀνάστασις, ϗ ξυλότρουλλος. ὁ δὲ Βασίλει-
ος ὁ Μακεδὼν ἐσκέπασεν αὐτὸν δι' ὀρόφου χρυσοῦ. ἀλλὰ
ϗ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα, ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς
ἔκτισε ϗ ἐπλείωσεν, εἰδωλεῖον πρῶτον ὑπάρχουσαν,
C Ὡσαύτως δὲ ϗ τὸ νοσοκομεῖον.
Τὸν δὲ ἅγιον Θεόδωρον τὰ καρβουνάρια, Ἰλαρίων 96.
τις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλλου ἀνήγειρε,
Ὁ ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, πραιτώριον ἐτύγ-
χανε. Τιβέριος δὲ ὁ Θρᾷξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀνα-
στασίᾳ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγὼν, ϗ τὸν τόπον ἀνακαθα-
ρίσας, ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα,
ϗ ἐξέβαλε τὰ τείχη μέχρι πηχῶν τεσσάρων. τελευτή-
σαντος δὲ αὐτοῦ, Μαυρίκιος γαμβρὸς αὐτοῦ κρατήσας,
ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν ϗ ἐθρόνισε αὐτόν.
Τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Ἰουστῖνος καὶ
Σοφία ἀνήγειραν οἱ ἀείμνηστοι. Ὡσαύτως δὲ ϗ τὸν ὅσι-
ον Ζωτικὸν, ϗ ἐτύπωσαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐ-
D κεῖσε ϗ σιτηρέσιον λαμβάνειν.
Ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου,
Ζωτικὸς πατρίκιος ϗ πρωτοβεστιάριος κτίζει τοῖς ἐν
Κυρίῳ ἀδελφοῖς κατοικίας, τροφὰς αὐτάρκεις αὐτοῖς ἐ-
πιχορηγήσας ϗ ἄμφια. διὸ ϗ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου
ἡμιόνοις ἀγρίοις προσδεθεὶς, κέντροις πληττόμενος ϗ
βιαζόμενος τρέχειν, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.
Τὰ Καρπιανοῦ τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρί-
κιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσ-
σου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Ἰου-
στινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἔχων αὐτοῦ ϗ τὸν ἴδιον οἶ-
κον· ᾗ τινος εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα Θεοδώρα ἡ γυνὴ
τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔσφιξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ
E χόρδας, ϗ ἔπνιξεν αὐτόν.
Τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος εἰς ὄ- 97.
νομα τοῦ Προδρόμου πρότερον ἀνήγειρε· ἔτι δὲ πρωτο-
ασηκρῆτις ὢν, ἐκεῖσε κατῴκει. μετὰ δὲ τὸ κομι-
σθῆναι εἰς αὐτὸν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου
ὠνομάσθη ὁ ναὸς τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου. ὡσαύτως δὲ
ϗ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος
ἀνήγειρεν, ὅτι ὅταν ἦλθε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ

ἀπὸ τοῦ Δυῤῥαχίου, ἔτι παῖς τυγχάνων ἐκεῖσε ἐμάνθανε τὴν γραμματικήν. A

Ὁ δὲ ἅγιος Προκόπιος τὸ Κονδύλιον, ἐκλήθη οὕτω, διὰ τὸ Κωνσταντῖνον τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου κονδυλίσαι ἐκεῖσε τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ ῥίψαι αὐτόν.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τὰ λεγόμενα Κινθήλια, ἀπὸ τοῦ κάμνειν ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ βαταλαρικά, οὕτως ἐκλήθη. καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα καρφία λέγονται κινθήλια.

Ὁ Ἀναστάσιος μετὰ Ἀριάδνης ἔκτισε τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῶν ἁγίων μ΄. ἀνήγειρε καὶ ναὸν ἕτερον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἔνθα καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἐτέθη.

Τὸν ἅγιον Πολύευκτον Ἰουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ ἀτίστορος τοῦ ἀγαγοῦ, ἔκτισεν ἐπὶ χρόνους τέσσαρας καὶ ἥμισυ, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων. γυναικαδέλφη δὲ ἦν ἡ τοιαύτη τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου. B

Τὰ δὲ Μεγεθίας ἀνήγειρε Μεγέθια δέσποινα ἐν τοῖς
98 χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός.

Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ Πονολύτρα, οὕτως ἐκλήθη, ὅτι μεγάλαι ἰάσεις ἐκεῖσε ἐπλουτοῦντο, καὶ πόνοι πολλοὶ ἐλύοντο.

Τὰ Ἀρεοβίνδου τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ἀνήγειρε Πέτρος μάγιστρος καὶ Κουροπαλάτης, ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου τοῦ Βασιλέως· διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου ἐκεῖσε ἐκλήθη οὕτω. μετὰ δὲ ἐνενήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ C Θρᾳκὸς ἐκτίσθη τὸ καὶ λοῦμα·

Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὰ Ὀλυβρίου, ἡ θεομισὴς Εὐδοξία κτίζειν ἀπήρξατο, καὶ ὕψωσεν ἀπὸ γῆς τὸ θεμέλιον μέχρι πηχῶν δύο. πικρῷ δὲ θανάτῳ ἁρπαγείσης, ἀνεπληρώθη παρὰ Ὀλυβρίου μαγίστρου τοῦ Ῥωμαίου, ἐκεῖσε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἔχοντος. ἐκόσμησε δὲ αὐτὴν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ κτήματα δέδωκε πολλὰ καὶ ἱερὰ σκεύη.

Τὰ δὲ Ἀρματίου οἶκος ἦν Ἀρματίου μαγίστρου τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου Ζήνωνος, ὃς καὶ προέδωκε τὸν στρατὸν, ἀντάραντος Βασιλίσκου κατὰ Ζήνωνος· ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνῃρέθη προστάξει Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τοῦ κοχλίου, τοῦ ἀνάγοντος εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. D

Τὰ δὲ λεγόμενα Πράσινα, διὰ τὸ εἶναι τοὺς στάβλους τῶν Πρασίνων, οὕτως ἐκλήθη.

Τὸ δὲ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία. Ἀρτάβασδος δὲ ὁ Βασιλεὺς ὁ γαμβρὸς Κωνσταντίνου τοῦ
99. Καβαλλίνου, ὅστις ἐπιβουλεύσας αὐτῷ, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας χρόνους τρεῖς, ἐτυφλώθη δὲ παρὰ τοῦ Κοπρωνύμου, νικήσαντος αὐτὸν, καὶ τῆς Βασιλείας πάλιν κρατήσαντος. αὐτὸς ἀκίνητα πολλὰ κτήματα ἐπεκύρωσε τῷ ῥηθέντι γηροκομείῳ, διότι οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. μετὰ δὲ σπ΄. ἔτη τῆς κτίσεως τοῦ γηροκομείου ἦν ὁ Ἀρτάβασδος.

Τοὺς δὲ κριοὺς τὴν κινστέρναν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, καὶ τὸ λοῦμα τὸ ὂν εἰς τὰ Ἀρματίου, ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, μετὰ δώδεκα χρόνους τῆς E Βασιλείας αὐτοῦ.

Τὸ δὲ καλούμενον Ζεῦγμα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἀνακομισθέντων, καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ἀχθέντος, ἐκεῖσε ἐζεύχθησαν μοῦλαι καὶ ἦραν αὐτὸ, καὶ ἤγαγον μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν.

Οἱ δὲ ἅγιοι ἀνάργυροι, οἱ ἐν τῷ Ζεύγματι, παρὰ

chio veniens, Grammaticam ibi didicerat.

Ecclesia S. Procopii cognominata Condulium inde nomen accepit, quod Constantinus Justiniani Rhinotmeti pater in eo loco equum suum pugnis instigans præcipitaverit.

Templum S. Joanois Præcursoris cognominatum Cinthelia ita appellarum est, quod ibi parvi clavi affigendis equorum soleis cuderentur. Ejusmodi enim clavi vocantur cinthelia.

Templum SS. quadraginta, quod est apud Thermas Constaotianas, Anastasius cum Ariadoa condidit. Idem aliud quoque titulo Protomartyris Stephani ædificavit, ubi sanctæ ejus reliquiæ positæ sunt.

S. Polyeuctum Juliana Valentiniani filia extruxit intra quatuor aonos cum dimidio, evocatis Roma architectis. Fuit autem hæc Juliana soror uxoris magni Theodosii.

Ædificium Megethiæ extruxit domina Megethia tempore Tiberii Thracis.

Ecclesia S. Deiparæ Ponolytræ ita cognominata est, quod magna isthic sanationum dona fierent, multique dolores & languores solverentur.

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Areobindi Petrus Magister & Curopalata, Germanus frater Mauricii Imperatoris condidit: Sed quod Areobindi domus ibi esset, inde ecclesia ita appellata fuit. Balneum vero ejusdem loci annis nonaginta duobus post sub Justino Thrace extructum est.

S. Euphemiam dictam Olybrii Deo exosa Eudoxia condere incœpit, & fundamentum ad altitudinem duorum cubitorum supra terram perduxit. Postquam autem illa acerba morte sublata fuit, magister quidam Olybrius, Romanus ibi habitans structuram absolvit, multisque pretiosis marmoribus exornavit, & fundis sacrisque vasis ditavit. *Edit. Parif. pag. 47.*

Locus vocatus Harmatii domus erat Harmatii Magistri, qui domesticus fuit Zenonis, & Basilisci exercitum ei prodidit. Quare ipsius Zenonis jussu interemptus est, cum per testudinem ascenderet ad tribunal Hippodromi.

Prasina autem eo quod Prasinæ factionis stabula essent, sic appellantur.

Gerocomium a Marciano & Pulcheria conditum est. Artabasdus autem Imperator, qui adversus Constantinum Caballinum insurgens, tres annos Imperium obtinuit, & postea ab eo debellatus, oculisque privatus fuit, is multas immobiles possessiones supradicto Gerocomio confirmavit, eo quod domus ejus ibi sita esset. Cæterum vixit Artabasdus annis ducentis & octuaginta post conditum Gerocomium.

Cisternam cognomine arietariam, & Gerocomium, & balneum, quod est in loco dicto Harmatii, extruxit Stephanus accubitor Mauricii Imperatoris duodecim annis post ejus Imperium.

Locus appellatus Zeugma ex eo nomen habet, quod reliquiis S. Protomartyris Stephani in urbem allatis usque ad hunc locum deductis, mulæ ibi currui junctæ sunt, quæ eas porro ad thermas Constantianas vexerunt.

Templum SS. Anargyrorum, sive Cosmæ & Damiani, in Zeugmate situm, ædificavit sub Theodosio juniore

A Proclus Patriarcha Constantinopolitanus, discipulus S. Joannis Chrysostomi.

Templum S. Eliæ, quod Petrion dicitur, legiones totusque exercitus Zenonis ex Perside redux collata magna auri summa, accedente etiam ipsius Zenonis & Ariadnæ auxilio extruxerunt, quibus ille in castris apparuerat.

S. Euphemiam cognomine Petræam, Anastasius Dicorus & uxor ejus Ariadna ædificarunt.

Gerocomium Geragathæ condidit Agatha Petri Patricii filia, fœmina longe pulcherrima. Propterea autem Geragatha nominata fuit, quoniam virginitatem suam usque ad senectutem illibatam servavit. B Hanc tandem Constantinus Copronymus violavit, & maximis ditavit opibus. Quare cum celebrarentur ludi circenses acclamavit ei populus: Agatham jam vetulam tu renovasti. Cæterum ipsa clanculum colebat sanctas imagines. Absoluto autem Gerocomio impius ille Copronymus omnes collegit imagines, easque in loco combussit.

Edit. Parif. pag. 48.

Ecclesia S. Juliani nominata Perdix, & qui eam inhabitabant sancti & venerandi monachi, assentiri nolenter detestabili sectæ Constantini Copronymi, ab eo simul combusti fuerunt; & plumbum templi calore dissolutum ad litus Sophianum defluxit. Cognomen vero Perdicis ei dedit Perdix ærea in uno ejus arcu ab ipso olim Constantino magno posita.

C In loco, qui vocatur Antiochi, domus erat Antiochi Patricii & Præpositi, qui bajulus fuit Theodosii junioris, filii Arcadii Imperatoris: & multos sub ipso magistratus gessit. Hic licet valde dives fuerit, attamen obiit pauper, propterea quod injustus esset & damnosus & fraudulentus.

Templa SS. Esaiæ & Laurentii ab Imperatore Marciano & ejus uxore Pulcheria ædificata fuerunt: quorum tempore sanctum corpus Esaiæ Prophetæ Hierosolyma allatum fuit.

In loco, qui vocatur Dexiocratis, domus erat Patricii ita nominati, qui vixit sub Theodosio juniore, & ibi templum atque Gerocomium exstruxit.

D Templum & Gerocomium, quæ vocantur Cariana, una cum porticu Mauricius Imperator condidit. Quia vero antea ibi domus erat Cariani Patricii, locus inde cognomentum accepit.

Magnam Ecclesiam Blachernarum Marcianus & Pulcheria ædificarunt, variisque & pretiosis marmoribus exornarunt. Blachernæ autem dictæ sunt, vel quasi Blachernæ, quod locus filicibus esset consitus: vel quasi Lacernæ, quod locus esset lacunosus & abundaret aquis, vel ob Ulachi cujusdam cædem.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ nuncupatur Conditorium sacrum, exstruxit Leo Macelas; ubi sacram illam arcam collocavit, in qua divina vestis S. Matris Dei E reposita erat. Idem quoque balneum ibi ædificavit, multasque possessiones & aurea argenteaque vasa & cimelia ei largitus est. Hoc templum olim extra portam erat: postea vero Heraclius muro illud circumdedit, eo quod multa ibi fierent miracula, & plurimi a morbis liberarentur.

Chrysobalandum sive Auricrumena domus erat Nicolai Patricii & Dome-

A Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πέτριον· ὑποστρέψαντος Ζήνωνος ἐκ Περσίδος, συνέδωκαν τὰ τάγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς
χρυσίον πολὺ, καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτοῖς συν- 100.
δρομὴν, μετὰ τῆς Αριάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν, ὅτι ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ταξειδίῳ.

Τὴν δὲ ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν Πέτραν, Αναστάσιος ὁ Δίκορος καὶ ἡ Αριάδνη ἀνήγειραν.

Τὰ Γαραγάθας τὸ γηροκομεῖον, Πέτρου πατρικίου θυγάτηρ ἔκτισε τοὔνομα Αγάθη, ὡραιοτάτη οὖσα πάνυ. ἐκλήθη δὲ γαραγάθη, διὰ τὸ φυλάττειν τὴν παρθενίαν αὐ- B τῆς μέχρι γήρατος. ὕστερον δὲ διέφθειρεν αὐτὴν ὁ Κοπρώνυμος δοὺς αὐτῇ πλοῦτον πολύν. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου ἔκραξεν ὁ δῆμος· ἡ Αγάθη ἐγήρασε, σὺ δὲ αὐτὴν ἀνενέωσας. ἦν δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σεβομένη τὰς ἁγίας εἰκόνας. πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομείου ὁ θεοστυγὴς Κοπρώνυμος ἀθροίσας τὰς εἰκόνας κατέκαυσεν ἐκεῖ.

Ο δὲ ἅγιος Ιουλιανὸς ὁ καλούμενος Πέρδιξ, καὶ οἱ καθήμενοι ἐκεῖσε μοναχοὶ, σεβάσμιοι ὄντες καὶ ὅσιοι, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τοῦ Κοπρωνύμου, κατεκαύθησαν παρ' αὐτοῦ ἅμα τῷ ναῷ. ὁ δὲ μόλιβδος ἀναλύσας κατῆλθε μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Σοφιῶν. ἐκλήθη δὲ Πέρδιξ, ὅτι ἵστατο Πέρδιξ χαλκοῦς εἰς μίαν τῶν καμάρων, σταθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

C Τὰ δὲ καλούμενα Αντιόχου, οἶκος ἦν Αντιόχου τοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου, καὶ βαΐουλου Αρκαδίου τοῦ Βασιλέως, πολλὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀρχὰς διανύσαντος. πλούσιος δὲ γενόμενος σφόδρα, πένης ἐτελεύτησε, διὰ τὸ ἄδικον καὶ ἐπιβαρὺ γενέσθαι καὶ δόλιον.

Ο δὲ ἅγιος Ησαΐας, καὶ ὁ ἅγιος Λαυρέντιος ἐκτίσθησαν παρὰ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν ἀοιδίμων βασιλέων, ὅτε ἤχθη καὶ τὸ ἅγιον σῶμα Ησαΐου τοῦ προφήτου ἀπὸ Ιερουσαλήμ.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους, οἶκος ἦν πατρικίου 101.
οὕτω καλουμένου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ᾧ ναὸν καὶ γαροκομεῖον ἐδείματο.

Τὰ Καριανοῦ, καὶ τὸν ναὸν, καὶ τὸ γηροκομεῖον, Μαυ- D ρίκιος ὁ Βασιλεὺς σὺν τῷ ἐμβόλῳ ἀνήγειρεν. οἶκος δὲ ἦν πρότερον ἐκεῖσε Καριανοῦ πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ προσηγορεύθη ὁ τόπος.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν, Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία ἀνήγειραν κοσμήσαντες αὐτὸν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ ποικίλων. Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ἢ ὅτι βλάχνα ἦσαν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ ἐκόπησαν, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός. ἢ ἐκλήθη λακέρνα, καὶ βλαχέρνα, ὅτι λακκώδης ἦν ὁ τόπος, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἐν αὐτῷ πολλὰ ὕδατα, ἢ ὅτι Βλάχου τινὸς κέρμα ἦν ἐκεῖσε.

Τὴν ἁγίαν σορὸν, τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀνήγειρε
Λέων ὁ Μακέλλης, ἔνθα κατετίθετο τὴν ἱερὰν σορὸν, ἐν ᾗ 102.
ἡ θεία ἐσθὴς τῆς Θεομήτορος ἀναπέκειτο. ἐκεῖσε πολ- E λὰ ἴχνη καὶ θαύματα γέγονεν. οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα καὶ ἐπεκύρωσε κτήματα πολλὰ, καὶ σκεύη, καὶ κειμήλια χρυσᾶ τε, καὶ ἀργυρᾶ. ἔξω δὲ τῆς πόρτας ἐτύγχανεν· ὑπὸ δὲ Ηρακλείου περιεκλείσθη, πολλῶν γινομένων θαυμάτων καὶ ἰάσεων ἐν αὐτῷ.

Τὸ Χρυσοβάλαντον οἶκος ἦν Νικολάου πατρικίου καὶ δομεστίκου τῆς ἀνατολῆς, ὃν ἀνήγειρεν εἰς ναοὺς δύο τοῦ Αρχιστρατήγου καὶ τοῦ ἁγίου Παντελεή-

μονος. διὰ δὲ τρόπον τοιοῦτον ἐνάγειρεν αὐτούς. τοῦ ῥη-
θέντος δομεστίκου ἐν τῷ φοσσάτῳ χρονίζοντος, ἐμοι-
χεύετο ἡ γυνὴ αὐτοῦ. εἶτα ὑπεισελθὼν ἐν τῇ πόλει,
καὶ φωράσας τὸ δρώμενον μῦσος, συλλαβὼν ἀμφοτέρους
μεληδὸν κατέκοψε. ὕστερον δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τοῦ φοβε-
ροῦ κριτηρίου, ἀνήγειρε τοὺς δύο ναούς. περὶ δὲ τὸ τέ-
λος ἐλθὼν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀδημονῶν, διὰ τὸ μὴ ἔ-
χειν χρυσίον, ὤφθη αὐτῷ κατ᾽ ὄναρ ὁ Ἀρχάγγελος λέ-
γων. ἄπελθε εἰς τὸν δεῖνα τόπον, πλησίον τῆς τοῦ
Ἄσπαρος κινστέρνης, καὶ εὑρήσεις βαλάντιον, χρυσίου λί-
τρας ἔχον ἑκατόν. ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ εὑρὼν αὐτὸ, ἀνε-
πλήρωσε τοὺς ναοὺς καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον, καθὰ γράφο-
μεν χρυσοβαλάνδιον.

103\. Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, ἥτις λέγεται τὰ Λιβά-
δια, ἐκτίσθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας μικρὰ καὶ πενι-
χρά. ὁ δὲ Μιχαὴλ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως εἰς ἔχθραν
ἐλθὼν μετὰ Θεοδώρας τῆς ὀρθοδόξου, τῆς μητρὸς αὐτοῦ,
καὶ τῶν ἀδελφῶν, κατεβίβασεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ παλατίου,
καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν, καὶ μεγαλύνας, καὶ
κτήματα πολλὰ δωρησάμενος. ἐκλήθη δὲ Εὐφροσύνης
ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Εὐφροσύνης τοὔνομα, κα-
λῶς βιωσάσης καὶ ἀσκησάσης.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον, ἐν τῷ κίονι ἵστατο στήλη Ἰου-
στινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου. ταύτην δὲ κατεβίβασε Βάρδας
Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ συνέτρι-
ψεν. ἐκλήθη δὲ ὁ τόπος τὸ Δεύτερον κατὰ τρόπον τοιόνδε.
Λεοντίου πατρικίου καταδυναστεύσαντος καὶ κρατήσαντος,
ἐξόριστον ἔπεμψε τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς Χερσῶνα, ὅστις ἐποίη-
σεν ἐκεῖ χρόνους δέκα. φυγῇ δὲ μετὰ ταῦτα χρησάμενος,
ἦλθεν εἰς Τέρβελιν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Βουλγάρων, καὶ ἔ-
γημε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα Θεοδώραν τοὔ-
νομα. ἔλαβε καὶ στρατὸν παρ᾽ αὐτοῦ, ἄνδρας πολεμι-
στὰς χιλιάδας ιέ. καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως, ζητῶν
τὴν οἰκείαν ἀρχήν. μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν πολι-
104\. τῶν, ὑπέστρεψε πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρ-
ταν, καὶ εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγωγοῦ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν
τόπον, οὗ ἵσταται ὁ κίων. αὐτόθι γὰρ εἶχε τὴν διά-
πνοιαν ὁ ἀγωγός, καὶ δεύτερον βασιλεύσας τὴν ἰδίαν
ἀρχὴν, τὴν στήλην ἑαυτοῦ ἔθετο ἐπὶ τοῦ κίονος, καὶ
ἐκάλεσε τὸν τόπον Δεύτερον. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖ-
σε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης, διὰ τὸ εἶναι τὴν γυ-
ναῖκα αὐτοῦ ἔγκυον, καὶ ὀπτανθῆναι παρὰ τῆς ἁ-
γίας, εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κτίσαι αὐτῇ ναόν.
ἀλλὰ καὶ τὸ ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφόριον ἐπὶ
τούτῳ κεῖται.

Τὸ δὲ Ξηροκήπιον ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἐκτίσθη
παρά τινος πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου
Θεοδοσίου.

Τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, καὶ
πλησίον αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σορὸν καὶ τὸ λείψανον κα-
τέθετο τοῦ προφήτου Δανιὴλ, καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Νι-
κήτα, καὶ ἑτέρων πολλῶν προφητῶν λείψανα, ἅπερ ἤγα-
γεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἀπελθοῦσα εἰς ψηλάφησιν τοῦ τιμίου
σταυροῦ, λέγεται δὲ, ὅτι οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος
Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Στουδίτης, διὰ
105\. τὸν φόβον φυγόντες τοῦ Συρογενοῦς Λέοντος τοῦ εἰκονοκαύ-
στου, ἐκεῖσε ἐκρύβησαν καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας. πεντα-
κόσια δὲ ἔτη διῆλθον, ἀφ᾽ οὗ ἐκτίσθη ὁ ναὸς, μέχρι τῆς
τῶν ῥηθέντων ποιητῶν κατοικίας.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Κάρπου καὶ Παπύλου,

A sticl Orientaliam, quam ille mutavit in
duo templa S. Archangeli Michaelis & S.
Pantelemonis, ob hanc causam. Uxor
supradicti Domestici, marito in castris
commorante, ab alio quodam adultera- *Edit. Paris.*
batur. Qua de re ipse certior factus, im- *pag. 49.*
proviso in urbem redit, & ambos simul
deprehensos articulatim consecuit. Po-
stea autem recordatione & metu extremi
judicii, duo hæc templa condidit. Cum
vero absoluta jam fere structura, defectu
pecuniæ plurimum angeretur, apparuit ei
in somno Archangelus dicens: Abi ad il-
lum locum vicinum Asparis Cisternæ,
& invenies crumenam centum auri li-
bras continentem. Domesticus igitur eo
accedens, crumenam invenit & consum-
mata templorum structura, locum, ut
B antea diximus, nominavit Chrysobalan-
dum.

Monasterium S. Euphrosynæ cognomi-
natum Libadia, primum ab Irene Athe-
niensi exiguum valde & paupertinum con-
ditum fuit: postea autem ubi Michael
Theophili filius cum Theodora matre
& sororibus suis simultatem habere cœ-
pit, e Palatio illas in hoc Monasterium
detrasit, quod ampliatum multis posses-
sionibus ditavit. Cæterum ab una Eu-
phrosyna, quæ bene & religiose vive-
bat, ita cognominatum est hoc Mona-
sterium.

In loco nuncupato Deutero sive Se-
cundo stabat Justiniani Rhinotmeti sta-
tua, quam postea Bardas Cæsar Patruus
C Michaelis filii Theophili dejectam con-
fregit. Appellatus autem est locus Deu-
teron ob hanc causam. Justinianus Rhi-
notmetus a Leontio Patricio rerum po-
tiente exul in Chersonem relegatus fuit,
ubi cum decem mansisset annos, profu-
git tandem ad Terbelim Bulgarorum
Principem, qui filiam suam Theodo-
ram ipsi in uxorem dedit, & insuper
exercitum quindecim militum millia sub-
ministravit. Hunc ille contra Constanti-
nopolim duxit ad repetendum Imperium
suum. Cum vero cives eum recipere
nollent, simulata fuga, apud portam
urbis quam vocant antiquam, clancu-
lum per aquæductum in urbem introru-
pit, eo loco, ubi nunc columna supe-
rest, quod ibi aquæ ductus spiraculum
D esset. Ita secundum adeptus Imperium,
statuam suam illic erexit, & locum vo-
cavit Deuteron sive Secundum. Ibidem
quoque templum S. Annæ ædificavit,
quod uxorem ejus gravidam per visum
monuit, ut in eo loco templum sibi con-
deret. Quo postea etiam sanctum ejus
corpus una cum ejus humerali transla-
tum fuit.

Templum S. Gregorii, quod cognomi-
natur Xerocepium, exstruxit quidam Pa-
tricius sub Theodosio majore.

Ecclesiam S. Romani B. Helena ædifi-
cavit, & prope eam deposuit capsam
cum reliquiis Prophetæ Danielis, &
magni Martyris Nicetæ, uti & aliorum- *pag. 50.*
que prophetarum reliquias, quas Hiero-
E solyma secum attulit. In hac Ecclesia
ferunt canonum auctores S. Josephum
& fratrem ejus Theodorum Studitam
metu Leonis Armenii Iconomachi pro-
fugos latuisse, & canones composuis-
se. Ex quo autem Ecclesia illa condi-
ta fuit usque donec supradicti poetæ ibi
habitarunt, præterierunt anni quingen-
ti.

Præterea etiam ædificavit S. Helena

Monasterium SS. Carpi & Babylæ ad imitationem sepulchri Christi, ex vario & admirando marmore, multisque possessionibus ditavit.

Cisternam Boni Bonus magister condidit, domesticus Heraclii Imperatoris; cui etiam Imperator adversus Persas profecturus custodiam urbis & vices suas demandavit.

Cisternam Mocensem Anastasius Dicorus exstruxit, cum tanta in urbe aquæ & frumenti esset inopia ut unus modius integro nummo veniret. Nomen vero hæc cisterna habet a vicino templo S. Mocii.

Locus nuncupatus Porphyropolium antiquitus vestibus purpureis tingendis destinatus erat.

Hospitale nominatum Sampsonis condidit S. Sampson auxilio Justiniani magni, quem ille a morbo liberavit.

In loco appellato Eubuli domus erat Eubuli Patricii, ab ipso exstructa tempore Justini Thracis.

Ædificium dictum Isidori B. Isidorus Eubuli frater condidit.

Templum S. Tryphonis, quod prope Eubuli est, Justinianus magnus ædificavit: alterum vero, quod est in loco nuncupato Basilisci, Justinus & Sophia condiderunt.

In loco vocato Basilisci domus erat Basilisci Patricii & Drungarii, quam Imperio potitus in amœnissimum Palatium mutavit: quo vetustate abolito, locus cognomentum retinet.

Antiquum Palatium Sophianum Mauricius ædificavit nomine Anastasiæ uxoris Tiberii socrus suæ. Post annos autem viginti & octo Heraclius, antequam imperaret, ibi habitavit, plurimum enim illo loco delectabatur; & ferunt, ibidem ei revelatum fuisse, fore ut aliquando imperio præesset.

Palatium, quod est supra murum & vocatur Bucoleonis, junior Theodosius condidit: Justinianus autem Triclinium exstruxit, quod ab eo nomen habet. Item ædificavit Triclinium aureum & Lausiacum.

Edit. Paris. pag. 51. Palatia Hippodromi & Quæstoris Constantinus magnus ædificavit.

Suburbium Daphne sic dictum est, quod statua ibi collocata esset fatidicæ Daphnes Apollini adamatæ. Adhæc moris erat, ut in eo loco Calendis Januariis populus Senatui laureas offerret.

Hippodromus Palatii ex eo nomen habet, quod moris esset Imperatoribus, ibi privatim ludos circenses exercere. Hæc consuetudo duravit a Constantino magno usque ad Irenem Atheniensem.

Signum fortunæ urbis stabat supra arcum Palatii, quod olim Roma a Constantino magno delatum Mauricius postea confregit.

Porta ferrea ob hanc causam ita nominata est. Cum columna porphyretica fori Roma adveheretur, triennium integrum ob enormem magnitudinem in via fuit. Cum vero tandem per supradictam portam ex navibus in urbem introducenda esset, & timerent, ne, quia locus fungosus esset & humectus, columna in terram depressa ulterius non posset provehi, ideo ferreis vectibus viam straverunt circa portam, quæ inde nomen retinuit.

A Ἄλσου, ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισεν, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ ποικίλων καὶ θαυμαστῶν μαρμάρων, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὴν κινστέρναν τοῦ Βώνου, Βῶνος ὁ μάγιστρος ἔκτισεν, ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος Ἡρακλείου, ὃν καὶ κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως ἀντ' αὐτοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ Περσῶν.

Τὴν δὲ Μωκισίαν Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἔκτισεν· ὅτε δὲ αὐτὴν ἔκτισεν, λεῖψις ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τοῦ σίτου μόδιον ἓν εἰς τὸ νόμισμα. ἔλαβε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστέρνα, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἁγίου Μωκίου.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Πορφυροπώλιον, τὸ παλαιὸν πορφύρας ἔβαπτον.

B Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψὼν, ὁ ὅσιος Σαμψὼν ἔκτισε συνεργείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, διότι ὁ ὅσιος Σαμψὼν αὐτὸν ἰάσατο ἐκ τῆς νόσου.

Τὰ δὲ Εὐβούλου, παρὰ Εὐβούλου πατρικίου ἐκτίσθη, ἐν 106.
τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός. ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε.

Τὰ δὲ Ἰσιδώρου, ὁ ὅσιος Ἰσίδωρος ὁ ἀδελφὸς Εὐβούλου ἔκτισεν.

Τὸν ἅγιον Τρύφωνα, τὸν εἰς τὰ Εὐβούλου, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνήγειρε. τὸν δὲ εἰς τὰ Βασιλίσκου, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία.

Τὰ δὲ Βασιλίσκου οἶκος ἦν Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου, ὅστις βασιλεύσας ἐποίησεν αὐτὸν τερπνὸν παλάτιον, ὅπερ ἐκ τοῦ χρόνου ἀφανισθέντος, ὁ τόπος περισώζει ἀκμὴν τὴν ἐπωνυμίαν.

C Τὰ παλαιὰ παλάτια τῶν Σοφιῶν Μαυρίκιος ἀνήγειρεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Τιβερίου. μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη Ἡράκλειος, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτὸν, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο. πάνυ γὰρ ἐφίλει τὴν τοιαύτην κατοικίαν· λέγεται δὲ, ὅτι καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη, ὅτι μέλλει κρατῆσαι.

Τὰ ἐπάνω τοῦ τείχους παλάτια τοῦ Βουκολέοντος, ὁ μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον, καὶ καλεῖται εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οὗτος ἐποίησε καὶ τὸ χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸ Λαυσιακόν.

Τὰ δὲ παλάτια τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ Κοιαίστορος, ὁ μέγας 107.
ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος.

D Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη, διὰ τὸ ἵστασθαι ἐν τῷ τόπῳ στήλην, ἥτις ἦν ἡ μαντικωτάτη ποτὲ Δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀλλὰ καὶ τύπος ἦν, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῇ πρώτῃ καλανδῶν Ἰανουαρίου, λαμβάνειν τοὺς συγκλητικοὺς δάφνας παρὰ τοῦ δήμου.

Ὁ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ἱππόδρομος ἐκλήθη οὕτως, ὅτι τύπος ἦν τοῖς βασιλεῦσιν, ὅτι κατ' ἰδίαν γυμνάζοντες, ἔτρεχον δι' ἵππων ἐκεῖ. καὶ ἦν τὸ ἔθος κρατοῦν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως, τὸ ἄγαλμα, ἦν ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ παλατίου ἱσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτήν.

E Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα ἐκλήθη οὕτως· ὁ πορφυροῦς μέγας κίων τοῦ φόρου, πλοϊζόμενος ἀπὸ Ῥώμης, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα. εἰς δὲ τὴν ῥηθεῖσαν πόρταν τῶν Σοφιῶν μέλλοντος ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τῶν χελανδίων, καὶ τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος, δεδοικότες, μὴ ὁ κίων χωσθεὶς, οὐ δυνήσεται ἐξελθεῖν, διὰ σιδηρῶν μοχλῶν κατέστρωσαν τὴν
πέριξ τὴν πόρταν ὁδὸν, καὶ οὕτως ἐκλήθη πόρτα σιδηρᾶ. 108.

Τὴν

Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐν ᾧ οἱ τεθνεῶτες θάπτονται Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία ἔκτισεν, ὅπως δωρεὰν ἐν αὐτῷ θάπτονται οἱ πένητες. πάνυ γὰρ εὐσεβεστάτη οὖσα πολλὰ γηροκομεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, καὶ πτωχοτροφεῖα ἐποίησεν, εἰς ἀποτροφὴν τῶν πενήτων. ἀλλὰ καὶ φόρων βάρη ἐξέκοψε. τρία δὲ μάλιστα ταῦτα τὰ ἀναγκαιότερα ἐποίησε, θανάτου, καὶ ζωῆς, καὶ ὑγείας. Θανάτου μὲν ξενοτάφιον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ζωῆς δὲ τὸ πιστωρεῖον, ὑγείας δὲ τὸν ξενῶνα, τὰ καλούμενα τῆς μακαρίας Εἰρήνης. A

Τὸν ἅγιον Διομήδην ἔκτισε μὲν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, Βασίλειος δὲ ὁ Μακεδὼν, διὰ τὸ λαβεῖν ἀπ' ἐκεῖσε τὸν περὶ τῆς Βασιλείας χρησμὸν, ἐπλάτυνε, καὶ ἐκάλλυνε, καὶ χρήματα πολλὰ ἀπεχαρίσατο.

Τὰ Στουδίου Στούδιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλη, καὶ κτήματα πολλὰ ἐθησαύρισε, καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέκειρε. B

Ἡ καλουμένη τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ πόρτα οὕτως ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτήριον μικρόν. ὅτε δὲ ἤχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μωσέως ἡ ῥάβδος ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐδέξατο αὐτὴν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖσε πεζὸς, καὶ
109. ἀνήγειρε μέγιστον ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἔνθα κατέθετο τὴν ῥάβδον. ἔκτισε δὲ μείζονα καὶ τὸν ἅγιον Αἰμιλιανόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπηνέγκατο τὴν ἁγίαν ῥάβδον ἐν τῷ παλατίῳ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἄχθη ἐλέφας μικρὸς ἀπὸ Ἰνδίας καὶ ἐτρέφετο εἰς τὰ Βασίλεια. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου, καὶ ἀπαγομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ, καταλλάκτης τὶς διερχόμενον αὐτὸν διὰ τοῦ Μιλίου, ἔπαισε μετὰ ῥάβδου σφοδρῶς. χρόνων δὲ διελθόντων δέκα, ἀνατραφεὶς ὁ Ἐλέφας, συνέβη καὶ αὖθις, ὡς ἔθος ἀπάγεσθαι εἰς τὸ ἱππικόν. περὶ δὲ τὸν τόπον τοῦ Μιλίου γενόμενος, καὶ τοῦ ποτὲ τύψαντος αὐτὸν ἀναμνησθεὶς, καὶ ἰδὼν ἐν τῇ τραπέζῃ καθεζόμενον, καὶ γνωρίσας, ἀθρόως δραμὼν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐπιβρυχησάμενος ἔκρουσε μετὰ τοῦ ὀδόντος αὐτοῦ, καὶ ἔσχισεν εἰς μέσον τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐθαύμασε πᾶς τὸ φυσιμνησίκακον τοῦ θηρίου. C

Τὰ δὲ Κλαυδίου οἶκος ἦν Κλαυδίου πατρικίου καὶ Κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου τοῦ Βασιλέως. D

Τὰ δὲ Κανικλείου οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς κοῖλα τοῦ ἱππο-
110. δρομίου παρὰ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ.

Τὸν τοῦ Ἐλευθερίου λιμένα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, κτίζων τὴν πόλιν. ἔλαβε δὲ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἀπὸ Ἐλευθερίου πατρικίου καὶ παραστησαμένου εἰς τὸ κτίσμα. ἵσταται δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμαρίνη Ἐλευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον. ὁ δὲ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, τὸν ἀναχωματισμὸν τοῦ κτιθέντος παρ' αὐτοῦ κίονος ἐν τῷ Ταύρῳ χώσας ἐν αὐτῷ κατέχωσε, καὶ ἠφάνισε τὸν λιμένα, πλακωτὸν ὄντα κάτωθεν καὶ βαθύτατον. E

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ἦλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας, ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει, πένης οὖσα καὶ ἐριανήθουσα ἐξ ὧν εἶχε τὴν διατροφήν. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι, ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A Cœmeterium S. Lucæ condidit Irene Attica, ut gratis ibi sepelirentur pauperes. Eadem singulari pietate mota, complures domus senibus, peregrinis & pauperibus sustentandis ædificavit. Item tributorum onera minuit. Imprimis autem tria hæc morti, vitæ, & sanitati extruxit: morti Xenotaphium sive Cœmeterium peregrinorum, vitæ Pistoriam sanitati, Hospitale quod Beatæ Irenæ dicitur.

Templum sancti Diomedis primus ædificavit Constantinus magnus: post eum autem Basilius Macedo id majus & pulchrius reddidit, multisque donavit divitiis, propterea quod inde oraculum de futuro imperio acceperat.

B Monasterium Studii Studius Patricius condidit tempore Leonis Macelæ, & plurimis ditavit possessionibus, atque monachos mille in eo instituit.

Porta S. Æmiliani nomen accepit a proximo templo S. Æmiliani, quod prius parvum erat oratorium. Cum autem sub Constantino magno virga Moysis in urbem afferretur, pedes eam in hoc loco excepit Imperator, & magnam condidit Ecclesiam S. Deiparæ, ubi eam deposuit, atque templum S. Æmiliani valde ampliavit. Cæterum postea sacram illam virgam in Palatium transtulit.

Tempore Theodosii magni juvenis elephas ex India adductus fuit, qui ale- *Edit. Paris. pag. 52.*
C batur in Palatio Imperatoris. Hic cum ad ludos circenses deduceretur, Collybista quidam ei, per Miliarium transeunti, fustem impegit quamvehementissime. Post annos vero decem Elephas, qui jam succreverat, iterum pro more ad Hippodromum ducebatur, & ubi ad Miliarium pervenit, reminiscens ejus, a quo olim ibi erat cæsus, & fortuito ipsum mensæ videns assidentem & recognoscens, subito impetu illuc accurrit, & hominem cum barritu adorsus, dente eum feriit mediumque discerpsit. Unde omnes in eo animali naturalem offensæ recordationem admirati sunt.

In loco nominato Claudii domus erat
D Claudii Patricii & quæstoris tempore Basilisci Imperatoris.

In loco dicto Caniclei, domus erat Theoctisti magistri & præfecti Caniclei, qui capite plexus fuit in caverna Hippodromi jussu Bardæ Cæsaris, qui patruus fuit Michaelis cognomine Ebriosi.

Portum Eleutherii Constantinus magnus struxit eodem tempore, quo ipsam urbem condidit. Nomen vero accepit ab Eleutherio Patricio, qui ejus structuræ præfuit. Ejusdem statua ibi posita erat, manu gerens ligonem & cophinum. Cæterum Imperator Theodosius junior, cum columnam cum statua sua in Tauro erigeret, terram fodiendo erutam, in
E hunc portum ingessit, atque eum opplevit; qui antea fundum lapide quadrato pavitum & altissimum habuit.

Ecclesiam S. Panteleemonis Theodora uxor Justiniani magni exstruxit: quoniam ex Paphlagonia Constantinopolim veniens, ibi habitaverat in porticu, paupercula tunc & lanificio sibi victum quæritans. Sed postquam ad Imperium pervenit, ædes illas paupertinas in Ecclesiam mutavit.

A Quam vocant Narsetis, domus erat Narsetis Patricii, & Præpositi Eunuchi, tempore Justiniani magni, quam ipse postea mutavit in Hospitale & Gerocomium.

Idem Narses templa SS. Probi Tarachi & Andronici ædificavit.

Templum S. Thomæ dictum Amantii, domus erat Amantii accubitoris tempore Anastasii Dicori, quam ipse mutavit in Ecclesiam: incendio autem consumtam restituit filius ejus Basilius.

Monasterium appellatum Martinacæ condidit Martinaces Patricius, avunculus Dominæ Theophanus, sub Michaele Methysta & Basilio Macedone.

Edit. Paris. pag. 53.

B Templum S. Joannis Præcursoris cognominatum Probi Probus Patricius exstruxit, item Palatium ædificavit admiratione dignum.

Toxara ut vocant domus erat Toxaræ manclavitæ, qui jussu Basilii Macedonis Michaelem Ebriosum in templo S. Mamantis occidit.

Templum Curatoris condidit Verina uxor Leonis Macellæ ad instar Sepulchri Christi. Structuræ autem Curator quidam domesticus ejus præfuit.

Ecclesiam Diaconissæ exstruxit Cyriacus Patriarcha tempore Mauricii Imperatoris. Ita vero denominata est, quod Patriarcha adhuc Diaconus ibi habitaret, & soror ejus ibidem esset diaconissa.

C Ecclesiam S. Anastasiæ Pharmacolytræ, Anastasius Dicorus ædificavit eo loco ubi Pharmaci cujusdam Patricii domus fuit.

Locus dictus Leomacellum ita denominatum fuit, quod Leo Macelas, antequam Imperio potiretur, carnes ibi vendiderit, & uxor ejus chordas torqueret.

In loco nominato Florentii domus erat Florentii Patricii & Ducis Antiochiæ, qui vixit tempore Arcadii Imperatoris, & domum suam mutavit in Gerocomium.

D Anthemiana domus erat Anthemii magistri, quem Marcianus Imperator in urbe coronavit, &, data ei in uxorem filia, quam ex prima uxore susceperat, Imperatorem Romam misit. Is vero domum suam in templum Gerocomium & balneum mutavit.

Monasterium Festinationis, condidit Anna Augusta Leonis Isauri. Cum enim gravida esset, & revertens ex Blachernis in via pariendi necessitate urgeretur, festine divertit ad quendam Protospatharium, & ibi peperit; domumque in Monasterium mutatam Festinationis vocavit, ob acceleratum partum. Eadem Augusta Monasterium Annæ ædificavit.

E Gerocomium Severi condidit Severus Patricius, frater adoptivus Constantini Imperatoris, qui nepos Heraclii fuit, & in balneo occisus est. Idem quoque templum exstruxit, quo loco domus ejus sita fuerat. Imperatore autem supradicto in Sicilia interemto, sumsit sibi hic Severus Romanam classem, & cum ea usque ad locum cui Phœnicis nomen est, pervenit.

Gainæ quæ vocatur domus erat Gainæ Patricii, qui tempore Arcadii Imperatoris Imperium affectavit in Thraciæ partibus, atque ibi occisus fuit.

A Τὰ Ναρσοῦ οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου εὐνούχου, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ μετετέθη εἰς ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον παρ᾽ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Πρόβον, Τάραχον, καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

Ὁ δὲ ἅγιος Θωμᾶς, ὁ τὰ Ἀμαντίου καλούμενος, οἶκος ἦν Ἀμαντίου παρακοιμωμένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Δικόρου. ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ναὸν ἀνήγειρεν. ὕστερον δὲ πυρπποληθέντα ὁ υἱὸς Βασίλειος ἀνήγειρεν.

Τὴν μονὴν τῆς Μαρτινάκη ἀνήγειρε Μαρτινάκης πατρίκιος, ὁ θεῖος τῆς Δεσποίνης Θεοφανοῦς ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυσοῦ καὶ Βασιλείου Μακεδόνος.

Τὸν Πρόδρομον τὰ Πρόβου Πρόβος πατρίκιος ἀνήγειρε, καὶ παλάτια ἔκτισε θαυμαστὰ πάνυ. 111.

B Τὰ λεγόμενα Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ μαγκλαβίτου, τοῦ ἀνελόντος κατ᾽ ἐπιτροπὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος Μιχαὴλ τὸν μεθυστὴν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα.

Τὰ Κουράτωρος ἐκτίσθη παρὰ Βηρίνης γυναικὸς Λέοντος τοῦ Μακέλλου, εἰς τύπον τοῦ τάφου Χριστοῦ. παρέστατο δὲ Κουράτωρ ἄνθρωπος οἰκεῖος αὐτῆς, εἰς τὸ κτίσμα.

Τὰ Διακονίσσης ἔκτισε Κυριακὸς ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. ἐπεκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ὁ Πατριάρχης ἔτι διάκονος ὢν ἐκεῖσε ᾤκει, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν Διακόνισσα.

C Τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν τὴν φαρμακολύτριαν, Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος ἀνήγειρεν. ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος πατρικίου τινὸς Φαρμακοῦ καλουμένου.

Τὸ λεγόμενον Λεωμάκελλον τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη οὕτως, ὅτι Λέων ὁ Μακέλλης, ὃς ἑρμηνεύεται σφαγεὺς, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι λέγεται, ὅτι κρέα ἐπώλει, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπλεκε χορδὰς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Τὰ Φλωρεντίου οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου καὶ Δουκὸς Ἀντιοχείας, τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ Βασιλέως ὅστις τελευτῶν ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

Τὰ Ἀνθημίου οἶκος ἦν Ἀνθημίου μαγίστρου τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ, ὃς καὶ ἔστεψεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, διδοὺς αὐτῷ τὴν ἐκ πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρα, 112.

D καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην Βασιλέα. ὁ δὲ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἀνήγειρε, καὶ λοῦμα.

Τὰ Σπουδῆς, Ἄννα ἡ Αὐγοῦστα ἔκτισεν, ἡ Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς. ἔγκυος γὰρ οὖσα, καὶ ὑποστρεφομένη ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν, τῆς τοῦ τεκεῖν αὐτὴν ὥρας παραστάσης, εἰσῆλθε μετὰ σπουδῆς εἰς οἶκόν τινος πρωτοσπαθαρίου, καὶ ἀπέτεκε, καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μονὴν, καὶ ἐπωνόμασε Σπουδῆς, διὰ τὸ κατεπείγειν αὐτὴν καὶ ἐπισπεύδειν τὸν τοκετόν. ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τὰ Ἄννης, ἡ αὐτὴ ἄνασσα Ἄννα ἐποίησε.

E Τὰ Σεβήρου τὸ γηροκομεῖον Σεβῆρος πατρίκιος ἔκτισεν ὁ ἀδελφοποιητὸς Κώνσταντος Βασιλέως, τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου, ὃς ἀνῃρέθη ἐν τῷ Βαλανείῳ εἰς Σικελίαν. ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν, ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐνταῦθα ἦν. μετὰ γοῦν τὸ σφαγῆναι τὸν ῥηθέντα Βασιλέα ἐν Σικελίᾳ, παρέλαβεν οὗτος τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως τοῦ καλουμένου Φοίνικος.

Τὰ Γαϊνᾶ, οἶκος ἦν Γαϊνᾶ Πατρικίου τοῦ τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρᾳκῷα μέρη, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου, καὶ σφαγέντος ἐκεῖσε. 113.

Τὰ Εὐσεβίου Εὐσέβιός τις ἔκτισε πατρίκιος, ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων ζυγῶν.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὰ Κύρου, Κῦρος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος ἔκτισεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὃς καὶ παρίστατο εἰς τὸ κτίσμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο παρὰ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπηθεὶς ἦν. ὅτι καὶ φωνὴ μεγάλη εἶπεν. Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει, καὶ προκόψει. ὅπερ ἀκούσας ὁ Βασιλεὺς, ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρναν.

Εἰς δὲ τὸ χρυσοκάμαρον, τὸ ὄπισθεν τοῦ μυρελαίου, ζώδιον ἵστατο χρυσοῦν, ἐξ οὗ ἐκλήθη Χρυσοκάμαρον. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ ἐκλάπη. εἰς δὲ τὸ Χρυσοκάμαρον τὸ πλησίον τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, ὅπου ἐστὶ τὸ Μωσηλὲ ὁ οἶκος, Χριστοῦ ὑπῆρχεν εἰκονισμός.

Εἰς τὰ δύο Μυρέλαια μύρα ἔρρεε, καὶ ἰάματα πολλὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν ἐστάλωθη παρὰ Ἡλιο-
114 δώρου ἀστρονόμου ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς· ἐν ᾧ εἰσὶν ἐστηλωμένοι οἱ δώδεκα ἄνεμοι. τὰ δὲ χαλκουργήματα τὰ μεγάλα ἤχθη ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυρραχίου. εἶχε δὲ αὐτὰ τις γυνὴ εἰς προῖκα αὐτῆς.

Τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Χαρέαν ἔκτισεν ὁ ἀδελφὸς Ναρσῆ πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Προκοπίας.

Ὁ ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας, εἰς τὸν Ταῦρον, ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστινιανοῦ, ὃς καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι παλάτια ἔκτισε, λόγῳ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Βιγλεντίας. ὑπὸ δὲ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα, Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου τοῦ μαγίστρου, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν, κατῴκει μετὰ Βιγλεντίας, καὶ συναινέσει αὐτῆς πάλιν ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου, τὰ Βιγλέντια καλούμενον.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον ἡ πόρτα ἀπὸ Γαληνοῦ, τοῦ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος, ἔλαβε τοὔνομα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος Κοντόσκαλος ἐπωνομάζετο.

Ἡ λεγομένη τοῦ Ψαρελαίου μονὴ, πρότερον Μυρόδωνος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Κοπρώνυμος διερχόμενος ἐ-
115 κεῖ, ἠρώτησε τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανόν. πῶς κέκληται ἡ μονή· τοῦδε μὴ εἰδέναι εἰπόντος, αὐτὸς εἰδὼς, καὶ ἐνυβρίσαι θέλων τὴν τῶν μοναχῶν βρῶσιν Ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε, καὶ γέγονε τὸ τούτου ῥῆμα κύριον ὄνομα τῇ μονῇ. οἱ δὲ ἐκεῖσε μοναχοὶ τηνικαῦτα ἐξέφυγον.

Ὁ χορτοβολὼν ὁ ὢν εἰς τὸ Βύκινον ἐκκλησία ἦν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἣν ἀνήγειρε Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας. ὁ δὲ Καβαλῖνος ἐποίησεν αὐτὴν χορτοβωλῶνα.

Εἰς τὴν καλουμένην Ψαμαθίαν εἴδωλον ἵστατο σεβόμενον παρ' Ἕλληνός τινος, ἔλεγον οὖν οἱ Χριστιανοὶ πρὸς τὸν σέβοντα αὐτό. κατὰ ψεῦσμα Θεός ἐστι τοῦτο τὸ σὸν εἴδωλον. καὶ ἐκ τούτου ἔλαβεν ἡ πόρτα τὴν τοιαύτην ἐπίκλησιν. ἢ ἀπὸ τὸ ὕψωμα θεῖον, διὰ τὸ ἄνωθεν ἵστασθαι τὸν τίμιον σταυρόν.

Ἡ πέμπτη λεγομένη πόρτα ἐκλήθη, διὰ τὸ εἶναι τὸν ἀριθμὸν τὴν πέμπτην.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A Ædificium nominatum Eusebii Eusebius quidam Patricias exstruxit tempore Justini & Sophiæ conjugum pissimorum. *Edit. Paris. pag. 54.*

Ecclesiam S. Deiparæ cognominatam Cyri, Cyrus Patricius & præfectus sub Theodosio juniore condidit. Idem structuræ terrestris muri præfuit, & a populo adeo dilectus fuit, ut publice exclamaret, fore, ut ad majorem proveheretur dignitatem. Quo audito Imperator eum Metropolitanum Episcopum Smyrnæ fecit.

Io Chrysocamera, quæ sita est post Myrelæum, stabat olim signum aureum, a quo Chysocamera nomen accepit. Hoc autem tempore Bardæ Cæsaris furto inde ablatam fuit. B In alteræ Chrysocamera, quæ est prope S. Acacium, ubi est domus Mosele, Christi imago asservabatur.

In duobus illis locis, quæ vocantur Myrelæa, unguenta scaturibant, & multi sanitati restituebantur, ope virginis Deiparæ: unde etiam nomen obtinuerunt.

Anemoduliam æreum in quo duodecim ventorum signa posita sunt, tempore Leonis Isauri ab Heliodoro Astronomo erectum fuit. Magna autem ejus simulacra æreæ Dyrrachio allatæ sunt a muliere quadam, quæ in dotem illa acceperat.

Ecclesiam S. Acacii dictam Chaream ædificavit frater Narsetis Patricii tempo- C re Justini & Procopiæ.

Templum S. Procopii cognominatum Vigilantiæ, quod situm est in Tauro, primus exstruxit Justinianus, qui etiam multa alia Palatia ibi ædificavit nomine Vigilantiæ germanæ suæ sororis. Sed istam Ecclesiam incendio absumptam, reædificavit Antonina uxor Belisarii Magistri, quæ vestitrix fuit Theodoræ uxoris Justiniani magni, suasa ipsius Vigilantiæ, cum qua post mariti sui mortem habitavit.

Porta, quæ vocatur Contoscalium, nomen accepit a Galino, qui structuræ portus præerat, & cognominabatur Contoscelus.

Monasterium, Psarelæi, antea nomi- D nabatur Myrodonis. Cum autem quodam tempore Constantinus Copronymus illud præteriens Camulianum Patricium interrogaret, quomodo id Monasterium vocaretur, atque is se nomen ejus nescire responderet, Imperator, qui bene illud noverat, nominari jussit Monasterium Psarelæi, illudens scilicet monachis, quod semper comederent pisces. Et Monasterium quidem hoc nomen retinuit: Monachi vero propterea inde profugerunt. *pag. 55.*

Fænile, quod est in loco nuncupato Buccino, prius ecclesia erat S. Apostoli Andreæ, quam exstruxerat Justinianus magnus. Constantinus vero Copronymus eam mutavit in fænile.

E In Porta, quæ vocatur Psamathea sive littorea, idolum stabat, quod colebatur a quodam gentili: Propterea igitur, quod Christiani ejus cultori dicere solerent: Falsus est & ementitus Deus hoc tuum idolum; ideo Porta sic nominata est: vel propter exaltatum ibi sanctæ, & venerandæ crucis signum, quod supra eam positum erat.

Porta, quæ vocatur Quinta, ex eo nomen habet, quod numero quinta sit.

Porta Charsiæ, ita dicta est a Charsia secundario factionis Venetæ, qui structuræ ejus loci præfuit, cum conderetur murus terrestris.

Porta quæ vocatur Xylocercos, nomen ex eo habet quod artifices eam struentes, propter magnam aquæ copiam ibi repertam, & crebram maris inundationem, roboreis tignis & palis in aqua defixis fundamentum superposuerunt.

Ecclesiam S. Deiparæ, quæ cognominatur ad Fontem, Iustinianus magnus condidit. Cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, & ex hoc templo, quod tunc temporis parvum oratorium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogavit, quidnam illud sibi vellet; Strategio autem quodam magistro & custode imperialis pecuniæ respondente, fontem ibi esse morbos sanantem, valde hoc admiratus est Imperator, & ex superflua materia magnæ Ecclesiæ ingens ibi & splendidum ædificavit templum, quod terræ motu collapsum Irene Attica reædificarit, ducentis & septuaginta septem annis post primam ejus ædificationem.

Templa imaginis non manufactæ & S. Joannis Theologi a beato Constantino primo exstructa fuerunt.

Ecclesiam S. Joannis Baptistæ Theodosius magnus condidit, quia ipso imperante sanctum ejus caput in urbem allatum fuit, quod Imperator cum Patriarcha Nectario in Hebdomo suburbio excepit, & in S. Joannis Evangelistæ templo deposuit, usque dum per Rufinum magistrum Ecclesia supradicta S. Joannis Baptistæ ædificaretur.

Monasterium Paulini Paulinus Magister condidit, qui valde familiaris fuit Imperatori Theodosio juniori, & una cum ipso educatus. Hunc postea Theodosius zelotypia occidit ob conjugem Eudociam Augustam. Quippe offerebatur aliquando Imperatori pomum miræ magnitudinis e Phrygia allatum, quod ipse plurimum admiratus eum qui attulerat, centum hyperpyris remuneravit. Pomum vero ex templo S. Sophiæ, ubi hoc ipsi oblatum erat, ad Eudociam Augustam misit, quæ illud accipiens, æque magnitudinem atque pulchritudinem ejus mirata fuit. Accedens autem ad eam Paulinus, & idem pomum simili cum admiratione spectans, dixit; Ubinam Domina egregius ille fructus repertus est? At ipsa, quæ eum amabat, Tu, ait, accipe illud. Paulinus igitur pomum ab ea acceptum Imperatori remisit, ignorans ab eo prius Augustæ illud donatum fuisse. Imperator autem pomum recipiens, & cognoscens idem esse, quod antea Augustæ miserat, ipsam ad se vocatam interrogavit: Ubi est pomum, quod tibi misi? Illa vero respondit: Paulino nostro fidelissimo dedi. Tunc Imperator illam quidem severa interminatione increpuit: Paulinum autem, dum ingrederetur Palatium, interfici jussit. Constituti igitur insidiatores eum in ascensu testudinis tenebrosæ aggressi sunt, cui tamen, solis auribus præfectis, vitam adimere non potuerunt. ipse enim, simulatque per insidias se circumventum sensit, recta inde profugit. Cæterum hoc ita evenit, miraculoso auxilio SS.

Edit. Paris. pag. 56.

A Ἡ δὲ Χαρσίου πόρτα ἐκλήθη ἀπὸ Χαρσίου, τοῦ δευτερεύοντος τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, ὅτι παρίστατο ἐκεῖσε, ὅτε ἐκτίζετο τὸ Χερσαῖον τεῖχος.

Ἡ Ξυλόκερκος πόρτα διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι οἱ τεχνῖται ἐν τῷ τόπῳ εὑρόντες ὕδατα πολλὰ, καὶ μὴ δυνάμενοι θῆσαι τεῖχος διὰ τὴν πολλὴν πλημμύραν, κέρκους καὶ πασσαλώματα μετὰ ξύλων ποιήσαντες, τεθήκασι τὸ θεμέλιον.

Τὴν Θεοτόκον τὴν καλουμένην πηγὴν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισε, ἀπερχόμενος γὰρ εἰς Θρᾴκην ἐπὶ τῷ κυνηγῆσαι, εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐξερχομένου ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, μικροῦ ἔτι ὄντος εὐκτηρίου, καὶ ἠρώτησε, τί ἐστιν; στρατήγιος δέ τις μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βα- 116.
B σιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ. ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστὶ Δέσποτα· καὶ ὁ Βασιλεὺς θαυμάσας ὥρισε, καὶ ἐκτίσθη ναὸς μέγιστος καὶ περικαλλὴς, ἐκ τῆς περισσευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑπὸ σεισμοῦ δὲ συμπτωθεὶς ἐκτίσθη πάλιν παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ἔχων ὁ ναὸς, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς Ἀθηναίας Εἰρήνης ἔτη διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά.

Ἡ δὲ ἀχειροποίητος, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκτίσθη.

Ὁ δὲ πρόδρομος ὁ στρογγυλόστεγος ἐκτίσθη παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὅτι ἐπὶ ἡμέρων αὐτοῦ ἤχθη ἡ τι-
C μία Κάρα τοῦ προδρόμου εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ Ἑβδόμου μετὰ Νεκταρίου Πατριάρχου, καὶ κατέθετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεολόγου. εἶτα διὰ τοῦ μαγίστρου Ρουφίνου ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου.

Ἡ μονὴ τοῦ Παυλίνου ἐκτίσθη παρὰ Παυλίνου μαγίστρου τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. σύντροφος γὰρ αὐτῷ ὑπῆρχεν. ὃς καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων. οὗτος ὁ Παυλῖνος ἀνῃρέθη παρὰ Θεοδοσίου, ζηλοτυπήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν βασίλισσαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εὑρέθη μῆλον παμμεγεθέστατον, ἀπὸ Φρυγίας κομίσαντός αὐτό τινος, ὅπερ λαβὼν ὁ Βασιλεὺς καὶ θαυμά- 117.
D σας, δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατόν. τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλεν Εὐδοκίᾳ τῇ βασιλίσσῃ ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐκεῖσε γὰρ ἄντι τῷ Βασιλεῖ ἐκομίσθαι, κἀκείνη λαβοῦσα κατεῖχε, καὶ ἐθαύμασεν ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ κάλλει αὐτοῦ. προσελθὼν δὲ Παυλῖνος, καὶ ἰδὼν παρὰ τῇ Δεσποίνῃ τὸ μῆλον, ἐθαύμασεν, εἰρηκὼς αὐτῇ· πόθεν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν εὑρέθη Δέσποινά μου; ἡ δὲ ἐρῶσα αὐτοῦ, λάβε τοῦτο, ἔφη. ὁ δὲ λαβὼν ἔπεμψε δῶρον τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, μὴ εἰδὼς, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐδόθη τῇ Δεσποίνῃ. ὁ δὲ Βασιλεὺς λαβὼν, καὶ γνοὺς, ὅτι, ὅπερ ἀπέστειλε τῇ Βασιλίσσῃ, μῆλον ἐστι, προσεκάλεσε τὴν Αὐγοῦσταν,
E καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὴν. ὅπερ ἔστειλά σοι μῆλον, ποῦ ἐστιν; ἡ δὲ εἶπε. Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα. ὁ δὲ αὐτὴν μὲν ἠπείλησε ῥήμασιν αὐστηροῖς. Παυλῖνον δὲ προσέταξε φονευθῆναι εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δὴ τα ἀνερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν, οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ προσταχθέντες τοῦτον φονεῦσαι, εἰ μὴ τὰ ὦτα αὐτοῦ μόνα ἐξέκοψαν. καὶ γνοὺς ἐκεῖ- 118.

ρος τὴν ἐπιβουλὴν ἔφυγε. τοῦτο δὲ εἰς θαῦμα τῶν ἁγί- A ων ἀναργύρων γέγονεν, ὡς ἂν πληρώσῃ τὸν ναὸν αὐτῶν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀκούσας, ὅπως αὐτὸς ἔφυγε τὸν προκείμενον φόνον, καὶ αἰσχυνθεὶς, ἄγνοιαν προυβάλλετο, καὶ τοὺς τολμητὰς ἀμύνασθαι ἔλεγεν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἤδη τετελειωκότα τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων ἀπεκεφάλισεν αὐτόν.

Τὴν ἁγίαν Σορὸν, τὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν. ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ ἀναγινώσκοντες μεγάλοι ἄνθρωποι, ἤγουν ὁ Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ ὁ κουροπαλάτης, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, καὶ Βάρδας Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων. ἐκεῖσε γὰρ ἐναπόκειται ἡ τιμία ζώνη καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς Θεοτόκου. τὸ δὲ ὠμοφόρι- B ον ἐν Βλαχέρναις.

Τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, τὸν πλησίον αὐτῆς, ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἀνήγειρεν. ἔνθα εἰσὶν ἐν σοροῖς λείψανα τῶν ἁγίων νηπίων, Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου, τοῦ προφήτου Ζαχαρίου, καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. ἐν δὲ τῷ δε-
119 ξιῷ μέρει τῆς ἁγίας σοροῦ εἰσὶ κείμενα τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν τὰ σώματα. ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ αἱ τρίχες τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Τὸ λοῦμα τοῦ Γερμανοῦ Γερμανὸς, ἐν τοῖς χρόνοις Οὐαλεντινιανοῦ στρατηγὸς γενόμενος Πελοποννήσου, ἀνήγειρε, οἶκον αὐτοῦ ἔχων.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπωνυμίας ταῦτα φησὶ Ἰωάννης Ἀντιοχεὺς, ὅτι εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ C τείχους εἶχον ἔθος πωλεῖν τοὺς βόας, ὃ καὶ ἐκράτει μέχρι τοῦ Κοπρωνύμου. εἷς δέ ποτε βοῦς οἰστρηλατήσας εἰσῆλθε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπέρασεν εἰς Χρυσόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Βοσπόριον.

Τὸν δὲ πύργον, ὃς καλεῖται τὸ κεντηνάριον, μέγαν καὶ περίφημον ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐδαπάνησε κεντηνάριον. σεισμοῦ δὲ γενομένου, καὶ τελείως χαλασθέντος, ἐκτίσθη παρὰ Θεοφίλου, καθὰ νῦν ὁρᾶται. φέρει δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐπώνυμον.

Τὸ παλάτιον Πέτριον Πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμιανὸν τὸν σύρον. πολλὰς ἀρ- D χὰς τῷ τότε ἀνύσαντα.

Ἡ δὲ μονὴ Ῥωμαίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ
120 Λέοντος Μακέλου παρὰ Αἵμωνος πατρικίου τοῦ Ῥωμαίου. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖσε ᾤκει.

Ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Προκοπίας, παρὰ Προκοπίας ἐκτίσθη τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευκιανοῦ, καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ῥαγγαβὲ τοῦ ἀπὸ Κουροπαλάτου.

Τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἔκτισεν Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία.

Τὰ δὲ ἁρμαμέντα ἡ μονὴ, ἤγουν ὁ ἅγιος Παντελεήμων, πρώην μὲν ὁ Μαυρίκιος ἁρμαμενταρεῖ- E ον αὐτὸ ἔκτισε. μετὰ δὲ χρόνους διακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτὼ, Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως μονὴν αὐτὸ ἐποίησε.

Τὰ Πικριδίου ἔκτισε Πικρίδιος ὁ κοιτωνάριος ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Τὸ δὲ Καστέλλιον Τιβέριος ἔκτισεν ὁ Βασιλεὺς, ὁ πενθερὸς Μαυρικίου, διὰ τὸ μὴ καῦσαι τὸν Χα-

Anargyrorum Cosmæ & Damiani, nempe ut inchoatum eorum templum exædificaret. Imperator vero, audiens eum vitæ periculum effugisse, præ pudore nil sibi hac de re cognitum fuisse simulavit, & insuper aggressores se punitūrum promisit. Nihilominus, post absolutum templum SS. Anargyrorum caput ei præcidi jussit.

Templum sacri conditorii in Chalcopratiis Justinus & Sophia ædificarunt. In vigilia autem viri magni lectorum officio ibi fungebantur, nempe Michael Rangabe Curopalata, antequam Imperio potiretur, & Bardas Cæsar, patruus Michaelis filii Theophili, & complures magistri. Ibi enim deposita est veneranda zona & vestis S. Deiparæ: humerale vero in Blachernis asservatur.

Prope supradictum templum idem Imperator ecclesiam S. Jacobi exstruxit, ubi suis in conditoriis asservantur reliquiæ sanctorum Innocentium, & Simeonis Theodochi, & Prophetæ Zachariæ, & Jacobi fratris Christi. Cæterum in dextra parte sacri conditorii posita sunt corpora sanctarum mulierum, quæ unguenta ad Christi sepulchrum tulerunt: in sinistra vero, comæ B. Joannis Præcursoris. *Edit. Paris. pag. 57.*

Thermas Germani Germanus, qui sub Valentiniano prætor fuit Peloponnesi, exstruxit, quod domus ejus ibi esset.

De Bosporii Portus denominatione refert Joannes Antiochenus, in illa muri parte, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur, boves olim veniisse, quod etiam moris fuit usque ad Constantinum Copronymum. Accidisse autem aliquando, ut bos quidam œstro percitus in mare desiliret & tranaret usque Chrysopolim, atque hinc Bosporium nominis originem traxisse.

Turrim, quæ vocatur Centenaria, Constantinus magnus magnifice & splendide exstruxit, & in ejus structuram centum librarum millia impendit. Hanc postea terræ motu dejectam reædificavit Theophilus ita ut hodieque visitur. Cæterum retinuit cognomen pristinum.

Palatium, quod vocatur Petrium, Petrus quidam Patricius tempore Justiniani magni condidit. Idem qui dictus etiam alio nomine Barsyamianus Syrus, multos eo tempore gessit magistratus.

Monasterium Romæ sive Romani condidit tempore Leonis Macelæ Hæmon quidam Patricius Romanus. Ibi enim in urbem veniens habitavit.

Monasterium Procopiæ exstruxit Procopia filia Nicephori Seleucensis, uxor Michaelis Rangabe ex Curopalata Imperatoris.

Templum S. Eustathii ædificavit Irene Attica.

Monasterium ad Armamenta, sive S. Panteleemonis, primo quidem a Mauricio in armamentarium exstructum fuit. Theodora autem uxor Theophili Imperatoris in Monasterium mutavit, post annos ducentos, quadraginta & octo.

Ædificium, quod vocatur Picridii, condidit Picrides cubicularius tempore Irenæ Atticæ.

Castelum ædificavit Tiberius Imperator socer Mauricii, ne Chaganus Bul-

gatorum princeps classem ejus combureret. Ibi enim naves suas subduxit, & locum munivit castello.

Templa B. Archangeli Michaelis in Anaplo & Sosthenio Constantinus magnus ædificavit.

Templum S. Mamantis Leo Macelas ædificavit, cum urbs sex integros menses continuo incendio flagrasset. Ibidem quoque Palatium exstruxit & Hippodromum privatæ Imperatorum auriga- Edit. Parif. pag. 58.
tioni destinatum: ubi etiam Michael Theophili Imperatoris filius a Basilio Macedone occisus fuit. Ferunt autem, durante illo incendio adeo sævam fuisse hyemem, ut alias numquam. Eodem quoque tempore puram putam stacteo pluit, ita ut ad spithamæ altitudinem vasa eo replerentur. Eodem S. Daniel in Anaplo degebat.

Monasterium S. Tarasii nomen habet a Tarasio Patriarcha, qui ibi sepultus est. Post obitum vero illius in Monasterium mutatum fuit.

Monasterium Damiani Damianus Accubitor natione Srblavus, condidit temporibus Theophili Iconomachi, & Michaelis filii ejus.

Ecclesiam S. Phocæ trans fretum, Basilius Macedo ædificavit: item S. Deiparæ templum in Foro, & ecclesiam novam in Palatio, & Palatium ultra fontes.

Ecclesiam trans fretum sitam, & auratis tegulis tectam piissimi Principes Justinus & Sophia condiderunt. Item Orphanotrophium S. Pauli & domum mutilaris recipiendis destinatam, quæ dicitur S. Zotici, & portum Sophiæ, & Palatia Sophiana trans fretum.

Columellas junctas, quibus signa crucis imposita erant, Romanus senior erexit.

Portum Eutropii condidit Eutropius Protospatharius & Quæstor temporibus Zenonis & Anastasii Imperatorum: ubi Mauricio & uxori ejus atque liberis capita præcisa sunt.

Ædificium, quod vocatur Maceliæ, Leo Protoasecretis exstruxit.

In Monasterio dicto Pelamidæ statua marmorea collocata erat, quam erexit Theophilus Philosophus tempore Constantini Porphyrogeniti.

Palatia sita in Heræo Justinianus magnus ædificavit, quæ postea exornavit Justinus ejus nepos. Vocatur autem locus ille Heræum, quod antiquitus ibi templum Junonis esset, vel Herium, quoniam cives olim ibi sepeliebantur, uti etiam nunc testantur multa marmorea monumenta.

Palatia, quæ sunt in Bryante, Tiberius Imperator & Mauricius ejus gener ædificarunt. Dictus autem est ille locus Bryas Prophetico præsagio futuri urbis fremitus, qui ibi olim exaudietur. Cum enim ultimus hujus urbis Imperator jussu divino ex urbe discedet, & proficiscetur Hierosolymam, traditurus Deo una cum suo diademate Imperium Romanorum, tunc in hoc colle nominato Bryante ipse & omnes, qui eum
pag. 59. comitabuntur, clamorem audient & strepitum populi remanentis in urbe.

Palatia Damatrii idem Imperatores ædificarunt. Visitur autem ibi παίδευμα Constantini, qui a matre Irene Attica excæcatus fuit.

Ædes Florentii & Callistrati, duo

A λον αὐτοῦ Χάγανον τὸν ἄρχοντα Βυλγαρίας. ἐκεῖσε γὰρ τὰ πλοῖα ἤγαγε καστελλώσας καὶ ὀχυρώσας αὐτὰ ἐκεῖσε.

Τὸν Ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλουν, καὶ τὸ Σωσθένιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε.

Τὸν ἅγιον Μάμαντα ὁ Λέων Μακέλης ἀνήγειρε, διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ. ἐν ᾧ ὁ Βασιλεὺς καὶ παλάτια ἔκτισε καὶ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ οἱ Βασιλεῖς ἡνιόχευον, ὅπου καὶ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως ἀνῃρέθη παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. λέγεται δὲ, ὅτι κατὰ τὴν τότε μονὴν τοῦ ἐμπρησμοῦ, καὶ χειμὼν γέγονε, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄλλοτε ποτέ. ἀλλὰ καὶ σακτὴν καθαρὰν ἔβρεξεν, ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεράμοις μέχρι
B σπιθαμῆς. τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ ἦν.

Τὸν ἅγιον Ταράσιον τὴν μονὴν, λέγουσιν ὅτι ὁ ἅγιος Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐκεῖσε ἐτέθη. καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο μονή.

Τὴν μονὴν τὰ Δαμιανοῦ, Δαμιανὸς παρακοιμώμενος ὁ σθλάβος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, καὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Φωκᾶν πέρα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔκτισεν. ὁμοίως καὶ τὴν Θεοτόκον ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὴν νέαν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὰ παλάτια πέρα τῶν πηγῶν.

Η δὲ πέραθεν τοῦ στενοῦ λεγομένη Ἐκκλησία χρυσοκέραμος παρὰ Ιουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων ἐκτίσθη, καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ
C ὁ ὅσιος Ζωτικὸς, ὁ εἰς τοὺς λωβούς. ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν καὶ αἱ Σοφιαναὶ τὰ παλάτια πέρα τοῦ στενοῦ. 222.

Τὰ δὲ ζευκτὰ κιόνια παρὰ Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος ἀνηγέρθησαν, καὶ εἶχον τοὺς τιμίους σταυρούς.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν, ἐκτίσθη παρὰ Εὐτροπίου πρωτοσπαθαρίου καὶ κοιαίστορος, ἐν τοῖς χρόνοις Ζήνωνος καὶ Ἀναστασίου τῶν Βασιλέων. ἐν ᾧ λιμένι ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν Μαυρίκιος, καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ, παρὰ Φωκᾶ τοῦ τυράννου.

Τὰ Μακελίας ἀνήγειρε Λέων ὁ πρωτασηκρήτης.

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ Πελαμίδι, στήλη ἵστατο μαρμαρίνη, ἣν ἀνήγειρε Θεόφιλος ἐν τοῖς χρόνοις
D Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ηραίῳ παλάτια ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ. ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ιουστῖνος ἐκαλλώπισεν. Ηραῖον δὲ ἐκλήθη, ὅτι πάλαι τῆς Ηρας ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖ. ἢ Ηρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται, καὶ δηλοῖ τοῦτο τὰ πολλὰ μαρμάρινα κιβούρια.

Τὰ εἰς τὸν βρύαντα παλάτια Τιβέριος ὁ Βασιλεὺς ἔκτισε, καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος. ἐκλήθη δὲ Βρύας προφητικῇ ῥήσει, διὰ τὸν μέλλοντα αὐτόθι ἀκουσθῆναι βρυγμὸν τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ὁ ταύτης τῆς πόλεως ἔσχατος Βασιλεὺς μέλλων ἐξελθεῖν προστάξει Θεοῦ, καὶ ἀπελθεῖν εἰς Ιερουσαλὴμ, καὶ ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ τὴν Βασιλείαν τῶν Ρωμαίων ἅμα τῷ στέμματι αὐτοῦ, ἐπειδὰν γενήσεται ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι, μετὰ πάντων τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ, τὴν βοὴν καὶ τὸν βρυγμὸν τοῦ ἐναπομείναντος λαοῦ τῆς πόλεως, ἤδη πορθουμένης.

Τὰ τοῦ Δαματρίου παλάτια οἱ αὐτοὶ Βασιλεῖς ἔκτισαν. ἔστι δὲ ἐκεῖσε τὸ παίδευμα Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, τοῦ τυφλωθέντος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου ἀπὸ δύο αὐτα-

δέλφων οὕτω καλουμένων ἐκτίσθη. μετὰ δὲ τὸν θάνατον A αὐτῶν ἐγένετο δύο μοναστήρια ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. μετὰ δὲ τετρακόσια καὶ εἰκοσιοκτὼ ἔτη Παῦλος Πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας παρῃτήσατο, καὶ κατελθὼν τῆς Πατριαρχίας, ἐκεῖσε ἡσυχάσας, μετὰ μῆνας τέσσαρας τέθνηκε.

Τὰ παλάτια τῶν Ἐλευθερίου, καὶ τὰ ἐργοδόσια, ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἔκτισεν. ἀπὸ δὲ τῶν Ἐλευθερίου παλατίων μέχρι τοῦ Ἀμαστριανοῦ, ἱπποδρόμιον ἦν, παρὰ τοῦ δευτέρου κτίτορος τῆς πόλεως τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου κατασκευασθὲν, ὅπερ κατέλυσεν ἡ Ἀθηναία, καὶ ἔκτισεν ἐν αὐτῷ τὰ Πιστώρεια.

Τὸ δὲ καλούμενον μέγα λουτρὸν πλησίον τοῦ Βοὸς ἐκ-
124 τίσθη παρὰ Νικήτα Εὐνούχου, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐ- B
πὶ τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Ἀρχιστράτηγος τὰ Ἀβάκια, ὁ πλησίον τοῦ Ξηρολόφου ἐκτίσθη παρὰ Λεωμακέλλη, ἐκλήθη δὲ οὕτω, διὰ τὸ εὑρεθῆναι ἐκεῖσε Ἀβάκια παμμεγέθη καὶ ἀξιοθαύματα.

Ἡ Παναγία Θεοτόκος τὸ Κρύσταλλον διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη, ὅτι τοῦ Λεωμακέλλου ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππῳ, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσε καὶ ἔδωκεν αὐτόν.

Περὶ δὲ τῶν Ἡρίων λέγεται, ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες τῶν πολιτῶν, πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐκεῖσε ἐθάπτοντο. ἔκτισε δὲ ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Ἰστέον, ὅτι καὶ πρῶτον εἰς τὸ C Βυζάντιον ἐλθὼν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας, ἐκεῖσε ἐκάθισε καὶ ἐδίδασκεν, εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τοῦ Γαλάτου πέραθεν. ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπό τινος Γαλάτου ἀνδρὸς ἐκεῖσε οἰκοῦντος. ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Ἁρματίου ἐποίησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο διδάσκων. ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας αὐτὸν καὶ γλύψας, ὃν ἔστησεν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ νεώριον, εἰς τὸ καλούμενον κερατέμβο-
125 λον, καὶ ἐδίδασκε κἀκεῖσε. ἐκλήθη δὲ οὕτως ὁ τοιοῦτος ἔμβολος, διότι στήλη τις ἦν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἵστατο ζώδιον, ἔχον ἐν τῇ κεφαλῇ τέσσαρα κέρατα, καὶ θαῦμα D ἐγένετο ἐν αὐτῷ. ὅστις γὰρ εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίας, ἡνίκα ἐλθὼν προσήγγιζε τῇ στήλῃ, εἰ ἦν ὡς ὑπελαμβάνετο, ἐγύριζεν ἡ στήλη ἐκ τρίτου, εἰ δὲ οὐκ ἦν, ἵστατο στιγῇ.

Ὁ τρίκλινος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου λέγεται Μαναῦρα διὰ τὸν τρόπον τοιοῦτον. Ἀναστάσιος Βασιλεὺς ὁ Δίκορος τῷ κϛʹ. ἔτει τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῷ τετάρτῳ μηνὶ, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἰλουμένων, ἀδημονῶν, καὶ μὴ φέρων, ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε. καὶ δὴ εἰσελθόντα εἰς τὸν τοιοῦτον Τρίκλινον, κατέλαβεν ἐκεῖσε αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. ὑπὸ γὰρ βροντῆς βιαίας καὶ κεραυνοῦ ἀπέψυξε, E καὶ ἐγένετο πυρίκαυστος. ὅτε δὲ ἀπέθνησκε, φωνῇ μεγάλῃ ἔφη· ὦ Μάνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ Τρίκλινος Μαναῦρα.

Τὸ Σίγμα τῆς Θεοτόκου πρῶτον μὲν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. εἶτα δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνέκτισε. μετὰ δὲ τριακόσια εἰκοσιοκτὼ ἔτη ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, σεισμοῦ μεγάλου γεγονότος, συνεπτώθη παντελῶς ὁ ναὸς, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, μηνὸς

A Germani fratres ita nominati exstruxerunt: quæ post eorum mortem in Monasteria mutatæ fuerunt. Hic post quadringentos & viginti octo annos tempore Irenæ Atticæ Paulus Patriarcha, deposita Patriarchali dignitate, requievit, & post quatuor menses mortuus est.

Palatia Eleutheriana & officinas eadem Irene condidit. Hippodromum vero, qui inter ædes Eleutherianas & Amastrianas, a secundo urbis conditore Theodosio juniore exstructus erat, demolita est Augusta, ejusque loco Pistrinæ ædificavit.

Thermas magnas, quæ sunt prope Bovem, exstruxit Nicetas Eunuchus & B Præfectus mensæ tempore Theophili Imperatoris.

Templum B. Archangeli Michaelis nuncupatum ad Abacos, quod est prope Xerolophum, ædificavit Leo Macelas. Ita vero nominatum est, quod ibi inventi fuerint Abaci magnitudinis admirandæ.

Ecclesia S. Deiparæ ad glaciem, inde cognomen habet, quod Leonem Macelam equo illac transvehentem hyemali tempore, glacies delapsa afflixerit.

De loco nuncupato Herio referunt, olim cives ibi sepeliri solitos, antequam conderetur cœmeterium S. Lucæ. Ibidem Constantinus magnus templum S. Georgii condidit. Sciendum C est, quod S. Andreas Apostolus Byzantium veniens, primum in eo loco consederit atque docuerit, & deinde ordinaverit S. Stachyn Episcopum ecclesiæ S. Irenæ trans fretum, in loco qui a Galata quodam ibi habitante, Galata vocatur. S. Andreas autem ante Constantinum magnum Byzantium venit, & in loco, qui dicitur Harmatii, tabernaculum struxit, atque ibi docuit. Sculpsit etiam propria manu signum crucis ex lapide, collocavitque in Ecclesia antiqua S. Irenæ. Postea migravit in Neorium, & ibi quoque docuit in portica, quæ cornuta ob hanc causam vocatur. Stabat ibi columnæ imposita statua, quatuor corona in capite D gerens. Quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam uxoris, ad hanc statuam accedebat, & si res ita se haberet, ut suspicabatur, ter in gyrum se vertebat statua; sin minus, stabat immobilis. *Edit. Paris. pag. 60.*

Triclinium magni Constantini propterea Manaura dicitur. Cum Imperator Anastasius Dicorus viginti sex annos & quatuor menses imperasset, accidit, ut tonitrua & fulgura circum undique Palatium vehementer impeterent. Quare consternatus Imperator, & hinc inde præ formidine cursitans, in hoc demum triclinio numinis ira perculsus, & penetrabili fulminis ictu ambustus fuit. Moribundus autem extrema hæc verba ma- E gna voce protulit: O Mana, aura pereo, atque hinc Triclinum illud Manauræ nomen retinuit.

Ecclesiam S. Dei Genitricis, quæ vocatur Sigma, Constantinus magnus primo condidit: deinde Justinianus magnus restauravit. Post annos autem trecentos viginti octo, imperante Basilio Macedone, magno terræ motu totum hoc templum collapsum est, die Dominico, qui nonus erat Januarii, & Sa-

Polyeucto sacer. Hac ruina omnes, quotquot in eo erant, oppressi sunt, & templum inde cognominatum fuit Sisma, id est, Conquassatio, sive Sema, id est, sepulcbrum. Vulgo autem vocatur Sigma.

Ecclesiam novam B. Archangeli Zeno & Ariadne ædificarunt.

Monasterium Procopiæ sanctimonialium Patruus Justiniani magni cum uxore Euphemia condidit, & post obitum ibidem sepultus est.

Monasterium Choræ prius oratorium erat. Postquam vero Priscus Præfectus & gener Phocæ tyranni eo relegatus fuit, sua impensa magnum & pulchrum monasterium ejus loco exstruxit, multasque possessiones ei largitus est. Cognominatur autem hoc Monasterium Chora, quod ibi olim ager seu prædium esset: quemadmodum etiam Monasteria Studii & Xerocerami, extra urbem sita erant.

Templum S. Mamantis condidit soror Mauricii Imperatoris. Illa enim, Mauricio & liberis ejus a Phoca tyranno interfectis, corpora eorum collegit atque ibi deposuit. Cæterum uxor Mauricii cum suis filiabus primum quidem a Phoca aliquantulum in Monasterio dicto novo inclusa fuit. Postea autem & ipsa & universa Mauricii cognatio ferro ab eo interempta est, & in mare projecta.

Monasterium S. Euphemiæ & sepulcra, quæ sunt in Petrio, Basilius Macedo condidit, & filias suas ibidem attendit.

Edit Paris. pag. 61. Ecclesiam S. Zotici prope cisternam Mocisiam prius Imperator Marcianus exstruxit; in qua etiam mortui corpus depositum fuit.

Templum S. Notariorum Theodosius ædificavit, & multis ditavit possessionibus.

Ecclesiam SS. Manuel, Sabel & Ismael, quæ sita est ad murum terrestrem, Theodosius magnus condidit. Postquam enim a Juliano Apostata fuerunt cremati, reliquiæ eorum ibidem in loco supplicii depositæ sunt.

Portam, quæ vocatur Antiqua, Constantinus magnus exstruxit. Eo enim usque antiquus & ab eo erectus murus terrestris pertingebat.

Templum S. Eleutherii Basilius quidam tempore Arcadii ædificavit.

Duo Monasteria, quorum unum S. Domninæ cognomento Alexandri, alterum vero S. Mauræ dicitur, tempore Theodosii magni condita fuerunt. Tunc enim sanctæ illæ fœminæ Roma venerunt, & impetrata ab Imperatore loci hujus, tunc inhabitati, copia, Monasteria ibi ædificarunt. Similiter etiam S. Dius locum ab Imperatore petiit, & Monasterium in eo exstruxit, quod vocatur Dii.

Monasterium quod vocatur Myriokeratum tempore Marciani Imperatoris conditum fuit. Referunt autem multi historici fuisse in hoc Monasterio suspensum cornu olei, quo Propheta Samuel reges Judæorum inunxit, atque hinc ita nominatum esse Monasterium.

Monasterium Xylinitæ Nicetas magister condidit tempore Leonis patris Constantini Caballini, a quo etiam decollatus fuit in Sphendone Hippodro-

A Ιανουαρίῳ θ'. τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ἐκτότε ἐκλήθη σεῖσμα, ἢ σῆμα. ἰδιωτικῶς δὲ καλοῦσι σίγμα. 126.

Τὸν μικρὸν Ἀρχιστράτηγον, τὴν νέαν, Ζήνων καὶ Ἀριάδνη συνήγειραν.

Τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Προκοπίας, ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ, ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη.

Ἡ χώρα πρῶτον εὐκτήριον ἦν. Πρίσκος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ τοῦ τυράννου, περιορισθεὶς ἐκεῖ, παρὰ τῶν ἰδίων ἔκτισε ταύτην μονὴν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχαρισάμενος καὶ κτήματα πολλά. ἐκλήθη δὲ χώρα, διότι ἐπὶ τῶν Βυζαντίων χωρίον ἦν

B ἐκεῖ. καθὰ καὶ ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχε, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ξηροκεράμου.

Ὁ ἅγιος Μάμας, ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μαυρικίου βασιλέως. μετὰ γὰρ τὸ ἀναιρεθῆναι παρὰ τοῦ Φωκᾶ τὸν Μαυρίκιον ἅμα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ, λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. ἡ δὲ σύμβιος Μαυρικίου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἐφρουρεῖτο παρὰ τοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ νέᾳ καλουμένῃ μονῇ, πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὕστερον δὲ ἀνῃρέθη παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὴ διὰ ξίφους ἀποτμηθεῖσα, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια Μαυρικίου, καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐρρίφησαν.

Τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας, καὶ τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐν τῷ Πετρίῳ, καὶ τὸ λουτρὸν, Βασίλειος 127.

C ὁ Μακεδὼν ἀνήγειρε, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε.

Τὴν ἁγίαν Ζωτικὴν, τὴν οὖσαν εἰς Μωκισίαν, ὁ ὅσιος ἀνήγειρε Μαρκιανὸς, οὗ καὶ θανὼν κατετέθη.

Τοὺς ἁγίους Νοταρίους ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀνήγειρε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ ἐπὶ τὸ Χερσαῖον τεῖχος ὁ μέγας ἀνήγειρε Θεοδόσιος. μετὰ γὰρ τὸ καυθῆναι αὐτοὺς παρὰ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ, τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ κατέθετο. Ἐπεὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ ἀρχαῖον καὶ

D παρ' αὐτοῦ κτισθὲν χερσαῖον τεῖχος.

Τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον Βασίλειός τις ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου ἀνήγειρε.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς τε ἁγίας Δομνίνας, ἣ ἐπονομάζεται τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη, ἣ λέγεται τὰ Μαύρας ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. ἐλθοῦσαι γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εὗρον ἄοικον τὸν τόπον καὶ αἰτησάμεναι τὸν Βασιλέα, δέδωκεν αὐταῖς τὸν τόπον, καὶ συνδρομὴν. καὶ ἀνήγειραν μονάς. ὡσαύτως καὶ ὁ ὅσιος Δῖος αἰτησάμενος τὸν Βασιλέα, τόπον λαβὼν, ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην. 128.

Ἡ μονὴ ἡ λεγομένη τὸ Μυριοκέρατον, ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ Βασιλέως. φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν

E ἱστορικῶν, ὅτι τὸ κέρας ἐκεῖνο τοῦ ἐλαίου, ᾧ ἔχριε Σαμουὴλ ὁ προφήτης τοὺς Βασιλέας εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἐκρέματο, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Μυριοκέρατον.

Ἡ μονὴ τοῦ Ξυλινίτου ἐκτίσθη παρὰ μαγίστρου Νικήτα ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ [illegible] τοῦ πατρὸς Καβαλίνου, παρ' οὗ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνα. ἔχει δὲ τὸ ὄνομα ἡ μονὴ, διὰ τὸ τὰς

μετα-

μοναζούσας χρᾶσθαι εἰς ὑπόδεσιν τοῖς ὑπὸ καλυμμένοις ξυλίνοις.

Ἡ μονὴ τῆς Εἰκασίας ἐκτίσθη παρὰ Εἰκασίας μοναχῆς εὐσεβεστάτης καὶ παρθένου ὡραίας τῷ εἴδει, ἥ τις σοφωτάτη οὖσα, καὶ κάνονας πολλοὺς, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύμαστα ἐποίησε καὶ ἐμελῴδησεν, ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ Βασιλέως.

Τὰ Σμαράγδου ἐκτίσθη παρὰ Σμαράγδου πατρικίου καὶ στρατηγοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλόστυλλος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ με-
129 γάλου. εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ καταπεχθεῖσαν, ἀνήγειρεν αὐτὴν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός.

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ, καὶ μυῖα καὶ ἄλλα μικρὰ ζωΰφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἀψῖδος τοῦ Ταύρου ἵσταντο. ἐστοιχειωμένα παρὰ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. ἕως μὲν οὖν ἵσταντο, οὐκ ἐφοίτων τῇ πόλει μυῖαι, ἢ ψύλλοι, ἢ κώνωπες. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Βασίλειος ἐξ αἰτίας ἀγνοίας κατήγαγε, καὶ ἠφάνισεν αὐτά.

Ἡ δὲ γυναικοειδὴς στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ στεφάνιον, Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, ἣν ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν αὐτῆς.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρὰ, οὕτως ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἀναιρεθέντων πολιτῶν, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐκεῖσε ἐτίθησαν, διὰ τὸ μὴ χωρεῖν ἀλλαχόθι θάψαι αὐτά. ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκαλία ἀπὸ τοῦ παραθύρου, καὶ μέχρι τοῦ καμιλαυκίου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν.

Τὰ δὲ παμμεγέθεστατα κτίσματα εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον, οἶκοι ἦσαν Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔτι ὄντος αὐτοῦ Πατρικίου.

130 Εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου τὰ Πατρικίας, γέγραπται, ὅτι ὅτε ἤρχοντο οἱ Βασιλεῖς μετὰ τῶν δεσποινῶν ἐπὶ προκλεύσεως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ ἵσταντο. ἦν γὰρ οἶκος ἐκεῖσε μέγας κτισθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε ἤλασαν καὶ ἐζώννυον τὸν Βασιλέα. ὁμοίως δὲ αἱ Ζωσται ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὰ Βασιλίδου ὁ ἅγιος Νικόλαος οἶκος ἦν πατρικίου Βασιλίδου καλουμένου, καὶ Κοιαίστορος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Αἱ χαλκαῖ πύλαι, αἱ πρότερον μὲν ἱστάμεναι εἰς τὸ Τρικύμβαλον τοῦ Τζυκανιστηρίου, ἐπήρθησαν παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου τοῦ φόρου εἰς τὴν νέαν.

Ἡ μονὴ τῶν Δαλμάτου παρὰ Δαλμάτου πατρικίου ἐκτίσθη. ἐξ οὗ καὶ Ἀψίμαρος, ὃς καὶ Τιβέριος, ὅτε ἀνῆλθε μετὰ τῶν χελανδίων, καὶ ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, τὸν Βασιλέα Λεόντιον καταγαγὼν, καὶ περιορίσας ἐκεῖσε, εἶτα ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐφρούρει μονῇ.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδου Σέργιος ὁ Πατριάρχης ἔκτισεν ὁ αἱρετικὸς, ἐν ᾧ καὶ τὸ βέβηλον αὐ-
131 τοῦ σῶμα κεῖται. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς κατηχουμένοις εὐκτήρια πάντα ὁ αὐτὸς ἔκτισε, δοὺς ἐκεῖ χρυσᾶ κειμήλια καὶ ἀργυρᾶ, καὶ πορφύρας διαχρύσους.

Τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πλησίον τοῦ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς Λέων ὁ φιλόσοφος ἐσμίκρυνε τοῦτον καὶ ὕλην πᾶσαν, τά τε μάρμαρα καὶ κίονας, καὶ τὰς χρυσᾶς ψηφίδας ἀπέ-

A mi. Nomen vero Xylinitæ inde habet hoc Monasterium, quod monachæ loco calceorum soleis ligneis uterentur.

Monasterium Icasiæ ædificavit Icasia virgo sanctimonialis piissima, & pulcherrima, quæ valde erudita fuit, & multos hymnos, & stichera, & alia quædam admirabiliter composuit tempore Theophili Imperatoris.

Monasterium Smaragdi, Smaragdus Patricius & Præfectus militum tempore Tiberii Thracis condidit, cujus illic domus fuit.

Ecclesiam S. Marci Prope Taurum, primo Theodosius magnus cum trullo ligneo exstruxit; Postea terræ motu collapsam reædificavit Romanus senior cognomine Lecapenus.

B Æreus culex & musca & alia insecta supra occidentalem arcum Tauri ab Apollonio Tyaneo posita erant. Quamdiu autem illa permanserunt integra, nec muscæ, nec pulices, nec culices urbem intrarunt. Cæterum Imperator Basilius Macedo ea dejecit atque confregit. *Edit. Paris. pag. 62.*

Statua muliebris ærea, posita in Phiala Hippodromi, Irenæ Atticæ est, quam in honorem ejus Constantinus filius posuit.

Locus nuncupatus Necra sive Cadaverum, ex eo nomen habet, quod sub Justiniano magno civium supplicio affectorum cadavera ibi deponerentur. Alibi enim ea sepeliri vetitum erat.
C Idem vero scalas ab ostio laterali usque ad Camilaucium muro sejunxit atque ita defunctorum corpora ibi condebant.

Maxima illa ædificia, prope templum S. Sergii, ædes fuerunt Justiniani magni cum Patricius adhuc esset.

De Ecclesiæ S. Deiparæ cognomine Patriciæ memoriæ proditum est Imperatores & Augustas tempore processionis ad S. Sophiam ibi stationem facere consuevisse. Etenim illic amplissimum erat Palatium, a Constantino magno exstructum. Huc igitur accedebant Patricii & præpositi, & succingebant Imperatorem: matronæ vero, quæ vocantur Zostæ, Imperatricem.

D Templum S. Nicolai cognominatum Basilidæ, domus erat Basilidæ Patricii, & Quæstoris Justiniani magni.

Portæ æreæ, quæ prius stabant in Tricymbalo Tzycanisterii, a Basilio Macedone ex portico Fori in Ecclesiam novam translatæ fuerunt.

Monasterium Dalmatæ, Dalmata Patricius condidit. Quare etiam Tiberius Apsimarus, postquam cum chelandiis suis Byzantium pervenit, & Imperio potitus est, Leontium Imperatorem, naso præciso, in hoc Monasterio inclusum custodivit.

Templum S. Georgii cognominatum Chalcidæ Sergius Patriarcha hæreticus exstruxit: ubi etiam prophanum ejus cadaver sepultum est. Idem quoque ædi-
E ficavit oratoria, quæ sunt in Catechumenis, & multa templo largitus est aurea & argentea cimelia, & purpureas vestes auro distinctas.

Ædem S. Stephani, prope Sigma, Constantinus magnus condidit: Imperator vero Leo Philosophus ad minorem formam redegit, & omnem ejus materiam, marmora, columnas, & aureas crustulas in templum omnium sancto-

rum transtulit, ubi depositæ reliquiæ S. Isaacii.

Ecclesiam S. Metrophanis Constantinus magnus exstruxit: uti etiam ædem sanctæ Trinitatis, quæ sita est in Exocionio, & nunc vocatur SS. Apostolorum. Edit Parif. pag. 63. Utramque vero vetustate collapsam Justinianus magnus restauravit.

De templo S. Joannis Præcursoris cognomine Illi tradunt maximum draconem olim in eo loco latitasse, ubi tum ærarium imperiale erat, & multos incaute illac transeuntes devorasse. Tandem vero S. Hypatius eo accessit, & fustem subtus clavatum draconi impegit, atque eum interemit. Hinc igitur locus denominatus est, vel, ut supra quoque diximus, ab Illo magistro, qui ob affectatum Imperium ab Imperatore Basilisco occisus fuit.

Ecclesiam S. Theophanis, quæ sita est extra veterem testudinem monumentorum Imperialium in templo SS. Apostolorum ædificavit Constantinus primus Porphyrogenitus filius Leonis sapientis.

Templum Salvatoris in Chalce Romanus senior condidit, & sub duabus parvis columellis altare, at nunc conspicitur, institutis ibidem duodecim Clericis. Deinde vero Joannes Tzimisces illud in præsentem magnitudinem & pulchritudinem provexit, & quinquaginta clericos in eo instituit. Præterea multis sacris donariis exornavit, & quicquid bonorum post reditum ex suo præsidio possidebat, ibi obtulit. Collocavit etiam in eo sacram Christi imaginem Beryto allatam, & ejus sandalia. Ipse quoque ibidem sepultus est.

Sacrum balneum in Blachernis Basilius junior filius Romani Porphyrogeniti cognomine Pueri, pretiosius quam ante fuerat exornavit, & auro argentoque obduxit.

Monasterium sancti Lazari Imperator Leo sapiens condidit, & monachos eunuchos in eo instituit. Eo etiam transtulit reliquias S. Lazari & Mariæ unguentiferæ, ex Cypro & Bithynia allatas.

Monasterium Tzautzæ tempore ejusdem Leonis Tzautzes magister exstruxit; cujus filiam Zoen Leo sapiens concubinam habuit.

Monasterium Libis tempore Romani senioris & Constantini Porphyrogeniti ædificatum fuit a Libe Patricio & Drungario classis navalis, qui etiam Hospitale condidit.

De ingentibus istis saxis, quæ sita sunt extra murum maritimum, hæc narrantur. Cum Constantinus magnus urbem hanc conderet, & fere totus ejus situs saxosus esset, lapicidæ ad porticus exstruendas loca deplanantes, montium apices exciderunt, iisque ad mare devolutis & undique disjectis, to-
64. tum littus adversus irruentem fluctuum violentiam communierunt: ideoque murus maritimus intra hasce petras erectus fuit, ut mare turbatum eis illisum frangeretur, & tranquille muria afflueret.

A θετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου κεῖται τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Ισαακίου.

Τὸν ἅγιον Μητροφάνην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν. ὡσαύτως καὶ τὴν ἁγίαν Τριάδα, τὴν οὖσαν εἰς τὸ Ἐξωκιόνιον, τὴν νῦν δὲ ἁγίους Ἀποστόλους ὀνομαζομένην. συμπτωθέντας δὲ ὕστερον ὁ μέγας Ιουστινιανὸς ἀνέστησε.

Περὶ δὲ τοῦ προδρόμου τοῦ Ἴλλου λέγεται, ὅτι πηγὴ ἦν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ δράκων ἐφώλευε παμμεγεθέστατος, (ἦν γὰρ ταμεῖον Βασιλικὸν ἐκεῖ) καὶ πολλοὺς ἀσκέπτως ἐρχομένους κατήσθιεν. ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος προσελθὼν, ἐπάταξε τὸ θηρίον μετὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, ἐχούσης ἧλον κάτωθεν σιδηροῦν, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν, ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν· ἢ, καθὼς ἄνω ἀνέπτραμεν εἰπό-
B μενοι, ἀπὸ Ἴλλου μαγίστρου τοῦ τυραννήσαντος καὶ ἀναιρεθέντος παρὰ Βασιλίσκου.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανὼ, τὴν οὖσαν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τῶν μνημαθεσίων Βασιλικῶν εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Τὸν Σωτῆρα εἰς τὴν χαλκῆν Ρωμανὸς ὁ γέρων ἀνήγειρε, ὑπὸ συρακαίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστιν ὁρώμενον τὸ θυσιαστήριον, ποιήσας κληρικοὺς ιβ΄. ὁ δὲ Τζιμισκὴς Ιωάννης, ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ὅπερ ὁρᾶται νῦν, μέγεθος καὶ κάλλος, τυπώσας κληρικοὺς πεντήκοντα. πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασιν αὐτὸν κατεφαίδρυνε, προσκυρῶν, ἅπερ ἀπὸ τοῦ ταξιδίου κατελθὼν ἐκέκτητο.
C ἀπέθετο ἐκεῖσε καὶ τὴν ἐκ Βηρυτοῦ ἁγίαν εἰκόνα, καὶ τὰ σανδάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν αὐτῷ.

Τὸ ἅγιον Λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν ὁ νέος Βασίλειος ὁ υἱὸς Ρωμανοῦ τοῦ καλουμένου παιδίου τοῦ πορφυρογεννήτου πολυτελεστέρως ἐκόσμησε, χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας, πλέον παρ' ὃ ἦν.

Η μονὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐκτίσθη. μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκεν. ἔφερε δὲ τὰ λείψανα ἀπὸ Κύπρου καὶ Βιθυνίας τῆς τε μυροφόρου Μαρίας καὶ Λαζάρου, καὶ ἐκεῖ ἐπέθετο.

Η μονὴ τοῦ Τζαούτζου ἐκτίσθη παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου, οὗ τινος τὴν θυγατέρα ἐμοίχευσε Λέων ὁ σοφὸς, Ζωὴν ὀνομαζομένην.

D Η μονὴ τοῦ Λιβὸς ἐν τοῖς χρόνοις Ρωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐκτίσθη παρὰ Λιβὸς πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων, ὃς καὶ ξενῶνα ἐποίησε.

Περὶ δὲ τῶν παμμεγεθεστάτων πετρῶν τῶν ἔξωθεν κειμένων τοῦ παραλίου τείχους λέγεται, ὅτι, κτιζομένης τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ σχεδὸν ἁπάσης πετρώδους ὑπαρχούσης ἰσάζοντες τοὺς τόπους οἱ λιθοξόοι, ὡς ἂν κτίσωσι τοὺς τε ἐμβόλους καὶ τὰ ἐξάερα, ἔκοπτον τὰς κορυφὰς τῶν πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων, καὶ κατεκύλιον πρὸς τὴν θάλασσαν. πανταχόθεν οὖν τοῦ αἰγιαλοῦ ῥιφέντες ἐποίησαν εἴργεσθαι τὴν ἐπιφορὰν τῶν κυμάτων. διὸ καὶ ἔσωθεν αὐτῶν ἔστησαν τὸ παράλιον τεῖχος, ὡς ἵνα κινουμένη ἡ θάλασσα καταθραύηται ταῖς πέτραις,
E καὶ γαληνιῶσα προσπελάζῃ τοῖς τείχεσιν.

DE STRUCTURA Templi S. Sophiæ.

CUM olim magna Ecclesia, videlicet S. Sophia, Idolorum esset de-

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

ΤΗΣ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας, εἰδωλεῖον τὸ πρὶν οὔσης, καὶ πολλῶν 133.

ἀγαλμάτων ἐκεῖσε ἱσταμένων, ἀφεῖλον αὐτὰ, καθὼς A προείρηται ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ Ἰουστινιανός. καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντῖνος πρώην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικὴν, ὁμοίαν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου, καὶ τῆς ἁγίας Δυνάμεως. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν, πλησίον αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ πληρώσας αὐτὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν, στήλας ἔστησε πολλὰς, ὡς προείπομεν. διήρκεσε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο, μέχρι τῆς Βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνου, κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, στασιάσαντες οἱ Ἀρειανοὶ, κατέφλεξαν τὸ στέγος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρχου Νεκταρίου τοῦ ἁγιωτάτου, εἰς τὴν εἰρήνην καθεζομένου τὴν παλαιάν. Διήλθοσαν δὲ χρόνοι δεκαέξ, καὶ ἦν ἀσκεπὴς ἡ ἁγία Σοφία. προστάξας δὲ B ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος Ῥουφῖνον τὸν μάγιστρον, ἐσκέπασε τὸ στέγος, διὰ κυλινδροειδῶν καμάρων. καὶ διήρκεσεν οὕτω μέχρι τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. Εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ Βασιλείας, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν σφα-
a 34. γὴν ἐν τῷ ἱππικῷ τῶν τριακονταπέντε χιλιάδων, ἀναιρεθέντων ἐκεῖσε, διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι παρὰ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, Ὑπάτιον τὸν Πατρίκιον καὶ δήμαρχον μέρους τῶν Βενέτων, ἐνέπνευσεν ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ Φιλάνθρωπος εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, τοῦ οἰκοδομῆσαι ναὸν, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ Ἀδὰμ, οὔτε γενήσεται. Ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς τοπάρχαις, καὶ σατράπαις, καὶ Δουξὶ, καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχηγέταις πάντων τῶν Βασιλικῶν θεμάτων ἀνα- C τολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, πέμψαι αὐτῷ ὕλην ἀνέκυσαν, εἰς τὸ ἀνεγεῖραι τοιοῦτον ἀξιοθαύμαστον, καὶ θεοφρούρητον, καὶ θεοφύλακτον, καὶ περικαλλῆ ναὸν, ὅπου δηλαδὴ εὑρεθῶσι κίονές τε, καὶ συστηματικὰ, σταθμά τε, καὶ ἀββάκια, καὶ καγγελοθύρια. Πάντες δὲ οἱ παρ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐξελθέντες, χαίροντές τε καὶ ἀγαλλιώμενοι, ἔπεμπον τῷ Βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ τὴν τοιαύτην ὕλην, συναγαγόντες αὐτὴν ἀπό τε ναῶν εἰδωλικῶν, καὶ παλατίων, λουτρῶν τε καὶ οἴκων, ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων τῆς οἰκουμένης. καὶ ἃ μὲν ὀκτὼ κίονες οἱ Ῥωμαῖοι, καθὼς φασὶ Πλούταρχος πρωτασηκρῆτις καὶ ἐπιστολογράφος Ἰουστινιανοῦ, μετὰ σχεδίων ἀπεστάλησαν παρὰ γυναικὸς χήρας ἀπὸ Ῥώ- D μης, ὀνόματι Μαρκίας· ὡς τινας εἶχεν εἰς προῖκα αὐτῆς. ἵσταντο δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου τὸν κτισθέντα παρὰ Οὐαλεριανοῦ τοῦ Βασιλέως Ῥώμης,
a 35. τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις. ἔγραψε δὲ τῷ Βασιλεῖ οὕτως· Ἀπέστειλά σοι Δέσποτα Βασιλεῦ, ὀκτὼ κίονας Ῥωμαίους, ἰσομήκεις, ἰσοκύκλους, τολμῶ εἰπεῖν καὶ ἰσοσταθμεῖς, ὑπὲρ ψυχικῆς μου Σωτηρίας. τοὺς δὲ ἑτέρους ὀκτὼ, πρασίνους κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάστους, , ἐκόμισεν ὁ στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ἀπὸ Ἐφέσου λελατομημένους. ἡ δὲ λοιπὰ πᾶσα ὕλη καὶ πάντες οἱ κίονες ἀπὸ Κυζίκου ἤχθησαν. ἑτέρους δὲ ἀπὸ Τρῳάδος, καὶ ἄλλους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων, καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν οἱ ἄρχοντες Βασιλέως ἀπέπεμπον. Συνήχθη δὲ πᾶσα ἡ ὕλη, χρόνους ἑπτὰ ἥ- E μισυ. τῷ δὲ δεκάτῳ δευτέρῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, ἐκ θεμελίων κατέλυσαν τὸν ναὸν τὴν δὲ ἅπασαν ὕλην αὐτοῦ ἰδίως ἀπέθεντο. οὐ γὰρ εἶχον χρείαν αὐτῆς τὸ σύνολον, διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἄπειρον κρείττονα ὕλην ἀθροῖσαι καὶ ἑτοιμάσαι. ἤρξατο γοῦν ἐξωνεῖσθαι οἰκήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων καὶ πλησιαζόντων. καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναικὸς ὀνόματι

A lubrum, simulachra ibi collocata, Constantinus magnus & Justinianus, ut antea dictum est, inde abstulerunt. Primum quidem Constantinus magnus eam instar Circi oblongam exstruxit, templi S. Agathonici & S. Potentiæ similem. Edificavit quoque prope magnam Ecclesiam sive S. Sophiam, templum sanctæ Pacis, quod cognominatur antiquum. Postquam vero S. Sophiam absolvit, multas in ea collocavit statuas, ut jam ante diximus. Structura autem illa duravit usque ad Imperium Theodosii magni. Hujus enim tempore, cum secunda Synodus Constantinopoli haberetur, Arriani seditione excitatæ, tectum magnæ Ecclesiæ exusserunt, sub Patriarchatu sanctissimi B Nectarii, in antiqua Irene præsidentis. Exinde totis sexdecim annis tecto S. Sophia caruit. Imperator vero Theodosius Rufinum magistrum operi præficiens tecto ex cylindrace fornicibus composito eam operuit: & ita permansit usque ad Imperium Justiniani. Quinto autem anno ejus Imperii post illam stragem, in qua triginta quinque hominum millia in Hippodromo interfecti sunt, quia duæ populi partes Hypatium Patricium, & Præfectum Venetæ factionis Imperatorem salutarant, Deus optimus & humanissimus Imperatori Justiniano mentem dedit, ut templum, quale ab Adamo non fuit, neque fiet, ædificaret. Scripsit etiam Præsidibus, C Toparchis, Satrapis, Ducibus & omnibus Præfectis omnium Provinciarum Imperii ad Orientem, Occidentem, Septemtrionem & Meridiem, ut sibi mitterent materiam ad extruendum tam mirabile & Dei præsidio munitum custoditumque, & pulchritudine conspicuum Templum, ubicumque videlicet invenirent columnas, lapides, tabulas & clathratas januas. Omnes igitur ei rei ab Imperatore Justiniano destinati, alacresque Imperatori materiam ejusmodi summiserunt, collectam ex delubris idolorum, Palatiis, balneis & ædibus omnium Provinciarum universi terrarum orbis. Cæterum octo columnas Romanas, ut refert Plutarchus primus D a secretis & ab epistolis Justiniano, vidua quædam nomine Marcia, quæ in dotem illas acceperat, Roma curavit eo ratibus pervehi. Stabant autem Romæ in templo Solis quod Valerianus Romanus Imperator, qui seipsum Persis in manum dedit, construxerat; sic vero Imperatori scripsit: Mitto tibi Domine Imperator octo columnas Romanas, longitudine & rotunditate, audio dicere, & pondere æquales pro animæ meæ salute. Alias octo columnas admirandas, coloris prasini, Constantinus Dux e latumiis excisas secum Epheso adduxit. Reliqua omnis materia & columnæ Cyzico advectæ sunt: alias ex Troade, alias ex Cycladibus insulis & E Athenis Præfecti Imperatoris miserunt. Omnis autem hæc materia septem annis cum dimidio collecta est. Anno vero duodecimo Imperii Justiniani, templum a fundamentis everterunt: omnem autem ejus materiam seorsim deposuit: nullo enim modo ea opus habebat, quoniam multo meliorem coacervaverat, & ad manus habebat. Cœpit igitur emere domos, illic atque in contiguis ædibus habitantium, ac primum

Edit. Parif. pag. 65.

cujusdam viduæ nuncupatæ Annæ, quæ cum recusaret Imperatori vendere, dixit: Etiam si quingentas libras nummum mihi obtuleris, tamen eam non tibi tradam. Imperator vero cum multos ex proceribus suis misisset, ut blanditiis mulierem demulcerent, nihil impetravit: Ipse autem mulierem accedens obnixe rogavit ut suam domum venderet: illa cum vidisset Imperatorem, cecidit ad pedes ejus suppliciter dicens: Domine Imperator, non quidem par est, me sero ædium pretio quicquam a te accipere, volo autem me in partem venire sumptuum structuræ hujus templi, ut & ego in die Judicii habeam mercedem, & post mortem meam sepeliar prope ædes meas, & identidem meæ donationis memoriam fieri. Locus autem ædium ejus, quem dedit magnæ Ecclesiæ, totum Scevophylacium cum templo S. Petri continet. Porro locus nuncupatus puteus sacer, & sanctum altare, & locus suggesti, usque ad mediam partem templi, erat domus cujusdam Antiochi ostiarii & Eunuchi, quam quinquaginta nummorum libris æstimabat. Indignante vero ipso, quod non posset justo pretio suam domum Imperatori vendere; Imperator justitiæ & probitatis amans, quod nollet quemquam injuria vel damno affici, mœstus animo cogitabat, quid cum illo ageret: Strategius autem Magister, thesauri Imperatoris Præfectus, ejusque adoptivus frater, Imperatori promisit, se aliquo commento illum victurum, ut ædes suas etiam invitus vendere cogeretur. Prædictus enim Antiochus ostiarius, Circensium studio flagrans, venetum colorem sive ceruleum amabat, illoque admodum delectabatur: Cum igitur ludi Circenses exercendi essent, Magister Strategius ostiarium comprehendit, eumque in prætorium inclusit, ipso ludorum die: at ille cum ejulatu & dolore clamans dicebat: Circenses spectem, & quicquid Imperator jusserit faciam. Imperatoris igitur jussu statim in caveam adductus est, ibique ædes suas, præsente Quæstore & universo Senatu subscribente vendidit, idque octoginta quinque libris auri. Dextera pars ubi Gynæconitis usque ad columnam S. Basilii erat domus Charitonis Eunuchi, cognomento Anseripedis, quam cum grata animi significatione Imperatori obtulit, duplo pretio, duodecim libris æstimatam. Sinistra vero pars Gynæconitidis usque ad columnam S. Gregorii Thaumaturgi erant ædes cujusdam Xenophontis sutoris, qui ab Imperatore duplum pretium, libras quatuordecim petiit, & ut Circensium die in circo sedentem quatuor agitatorum factiones adorarent. Sed populo & universo Senatu Imperatori dicentibus; Non licet nobis ipsi eum honorem soli Imperatori debitum exhibere; jussit Imperator eum a tergo adorari & vocari Principem inferorum, quod etiam ad hoc usque tempus observatur. Templi vero area, lavacrum & porticus narthecis, & quæ in ambitu ejus sunt, erat domus Damiani Patricii Seleuciæ, quam sex libris æstimatam, lubentissimo animo Imperatori obtulit. Imperator vero cum locum dimensus esset, invenit rotundum lapidem ab altari usque ad in-

Edit. Paris. pag. 66.

A Ἄννας, ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης ταῦτα πρᾶσαι τῷ Βασιλεῖ, ἔλεγε μέχρι νομισμάτων λίτρας φ'. ἐάν μοι παράσχῃς, οὐ δίδωμί σοι ταῦτα· ὁ δὲ Βασιλεὺς, πολλοὺς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἀποστείλας πρὸς θεραπείαν τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἴσχυσε. παραγενόμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς ἱκεσίαν τῆς γυναικὸς, ἐδέετο αὐτῆς περὶ τῆς ἐξαγοράσεως τῶν οἰκημάτων αὐτῆς. ἡ δὲ θεασαμένη τὸν Βασιλέα, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ δεομένη καὶ λέγουσα. Δέσποτα Βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν χάριν τιμῆς τῶν οἰκημάτων, οὐκ ὀφείλω λαβεῖν τι ἀπὸ σοῦ· θέλω δὲ κοινωνὸν κἀ- 136
μὲ γενέσθαι εἰς τὸν κτιζόμενον ναὸν, ἵνα ἔχω κἀγὼ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως μισθὸν, καὶ μετὰ θάνατόν μου ταφῶ πλησίον τῶν οἰκημάτων μου, καὶ διηνεκῶς μνημονεύεσθαί B με, ὡς κτῆμα δοῦσαν αὐτῷ. Ἔστι δὲ ὁ τόπος τῶν οἰκημάτων αὐτῆς, ὃν δέδωκεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, τὸ σκευοφυλάκιον ὅλον, σὺν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου. Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ, καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὅλον, καὶ ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, ἕως τῆς μέσης τοῦ ναοῦ, ὑπῆρχεν οἶκος Ἀντιόχου τινὸς ὀστιαρίου, καὶ εὐνούχου, ὃς ἀπετιμήθη, εἰς ὑπέρπυρα λίτρας ν'. τούτου δὲ δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πρᾶσαι ἀξίως τὸν ἴδιον τῷ Βασιλεῖ, ὁ Βασιλεὺς φιλοδίκαιος ὢν καὶ μισοπόνηρος, πρὸς τὸ μὴ θέλειν τινὰ λυπῆσαι ἢ ἀδικῆσαι, ἠθύμει ἀδημονῶν, τί ἂν πράξοι εἰς αὐτόν. Στρατήγιος δὲ Μάγιστρος, καὶ φύλαξ τῶν Βασιλικῶν χρημάτων, καὶ τοῦ Βασιλέως ἀδελφοποιητὸς, ὑπέσχετο τῷ Βασιλεῖ τοῦ νι- C κῆσαι αὐτὸν διά τινος μηχανῆς, καὶ πιπράσαι τὰ οἰκήματα αὐτοῦ καὶ μὴ βουλομένου. ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀντίοχος καὶ ὀστιάριος, ἐφίλει τὸ κυάνεον χρῶμα. φιλιππόδρομος ὢν, καὶ ἀντεποιεῖτο αὐτοῦ λίαν, καὶ ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ. ἱππικοῦ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι, ὁ Μάγιστρος Στρατήγιος, τὸν ὀστιάριον ἐφρούρησε, καὶ καθεῖρξεν αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον, τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐβόα μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνηρῶς, καὶ ἔλεγεν. Ἴδω τὸν ἀ- 137
γῶνα τοῦ ἱππικοῦ, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Βασιλέως ποιήσω. ὑπομνηθέντος δὲ τοῦ Βασιλέως, ἤγαγον αὐτὸν ἐν τῷ καθίσματι, καὶ ἐποίησαν ἐκεῖ τὴν πρᾶσιν, παρόντος καὶ τοῦ κοιαίστορος, καὶ ὑπογραψάσης πάσης τῆς συγκλήτου. ἐπράθησαν δὲ εἰς χρυσίου λίτρας πε'. Τὸ δὲ D δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπῆρχον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοὐπίκλην χηνόποδος, ἃ καὶ μετ' εὐχαριστίας πολλῆς δέδωκε τῷ Βασιλεῖ, διπλῷ τιμήματι ἀποτιμηθέντα λίτρας ιβ'. τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ, ὑπῆρχον οἰκήματα Ξενοφῶντος τινὸς ῥάπτου, καὶ ᾐτήσατο τὸν Βασιλέα, ἵνα λάβῃ διπλοῦν τὸ τίμημα λίτρας ιδ'. καὶ ποιήσῃ αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ καθεζόμενον προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. τῶν δὲ δήμων, καὶ πάσης τῆς συγκλήτου εἰπόντων τῷ Βασιλεῖ, οὐκ ἔξεστι προσκυνεῖσθαι αὐτὸν οὕτως, εἰ μὴ μόνον τὸν Βασιλέα, προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς, ἐξόπισθεν προσκυνεῖσθαι αὐ- E τὸν, καὶ ὀνομάζεσθαι ἄρχοντα τῶν καταχθονίων· καὶ τοῦτο φυλάσσεται μέχρι τοῦ νῦν. τὸ δὲ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ καὶ ὁ λουτὴρ καὶ οἱ νάρθηκες, καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν, οἶκος ἦν Δαμιανοῦ πατρικίου Σελευκείας, ἅ τινα ἀπετιμήθησαν εἰς λίτρας ς'. καὶ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης δέδωκεν αὐτὰ τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ Βασιλεὺς καταμετρήσας τὸν τόπον, εὗρε στρογγύλην πέτραν, ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς

κάτω ἁψῖδος, καὶ ἐθεμελίωσεν ἐκεῖ γύρωθεν τὰ θεμέ-
λια τοῦ μεγάλου τρούλλου. ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔ-
138 ξω νάρθηκος, εὗρε τόπον ἀλσώδη καὶ χαῦνον, καὶ ἐθε-
μελίωσεν. ἀρξαμένου δὲ τοῦ θεμελιοῦσθαι, προσκαλεσά-
μενος Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην, ἐποίησεν εὐχὴν πε-
ρὶ συστάσεως ἐκκλησίας. ὁ δὲ Βασιλεὺς, οἰκείαις χερ-
σὶ λαβὼν ἄσβεστον μετὰ ὀστράκου, ἔβαλεν εἰς τὸ θεμέ-
λιον πρὸ πάντων. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ἔγ-
γιστα εἰς τὸ Ὡρολόγιον, τὸν λεγόμενον Βαπτιστῆρα, καὶ τὰ
πλησιάσαντα τοῦ Μητατωρίου, ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ
μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἀλβίρ· ἐν ᾧ καὶ τὰ
διαβατικὰ σκεπαστὰ τοῦ παλατίου ἐποίησεν, ἵνα διέρ-
χηται ὁσάκις ἂν ἐθέλῃ. ὑπῆρχον δὲ μαΐστορες, τὸν
ἀριθμὸν ἑκατὸν, ἔχοντες ἀνὰ ἑκατὸν μισθίους προ- B
χειραρίους. ὁμοῦ οἱ κάμνοντες, χιλιάδες δέκα.
καὶ αἱ μὲν πέντε χιλιάδες τὸ δεξιὸν μέρος ἤρξαντο,
αἱ δὲ πέντε τὸ εὐώνυμον. εἶχε δὲ αὐτοὺς ὀξεῖς καὶ
πολλὴ σπουδὴ, εἰς τὸ ταχέως κτίζεσθαι. τὸ δὲ σχῆ-
μα τοῦ ναοῦ Ἄγγελος κατ᾽ ὄναρ ὑπέδειξε τῷ Βασι-
λεῖ. ἦν δὲ μαΐστωρ εἷς μηχανικὸς, καὶ πολλῆς γνώ-
σεως γέμων εἰς τὸ ἀνεγεῖραι ναοὺς ἐπιτηδείως. ἡ δὲ
κριθὴ ἵστατο βράζουσα εἰς κακάβους εὐμεγέθεις, καὶ
τὸν ζωμὸν αὐτῆς ἐμίγνυον μετὰ τῆς ἀσβέστου καὶ τοῦ ὀ-
στράκου. ἀντὶ δὲ ὕδατος αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὁ ζωμὸς
τῆς κριθῆς χλιαρός. ἔκοπτον δὲ καὶ τὰς φλοιὰς τῆς
πτελέας, καὶ ἐμίγνυον μετὰ τῆς ἀσβέστου, καὶ ἐποίουν
μάζας. καὶ οὔτε ἄγαν θερμὸν, οὔτε πάλιν ψυχρὸν C
ἐτίθουν, ἀλλὰ χλιαρὸν, διὰ τὸ κολλητικώτερον
139 εἶναι, καὶ τοὺς λίθους κολλᾷν δίκην σιδήρου· δύο δὲ
πήχεις τοῦ θεμελίου ἀπὸ τῆς γῆς ὑψωθέντος, ὥς
φησιν ὁ εἰρημένος ποιητὴς, καὶ ἀπογραφόμενος τὴν ἔ-
ξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνβ΄. μι-
λιαρήσια δὲ ἔφερον καθεκάστην καὶ ἐμίγνυον τὸν χοῦν,
καὶ ἔχυνον εἰς τὸ ὡρολογεῖον καὶ τῶν πέριξ κτισμά-
των. καὶ ἡνίκα ἔμελλον ὑποχωρεῖν γυρεύοντες τὸν
χοῦν ἕκαστος αὐτῶν, ὑπέρφορα εὕρισκε, καὶ ἀπήει
χαίρων, καὶ ἕτερα μιλιαρήσια ἀπέκειντο εἰς τὸ ὡ-
ρολογεῖον, καὶ ὅσοι ἀνεβίβαζον καὶ ἐκόμιζον λίθον,
ἢ ὄστρακον μετὰ ἀσβέστου ἢ βησάλου, ἐνὶ ἑκάστῳ ἐκ
τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐδίδου ἀργύρεον, διὰ τὸ μὴ βλασ- D
φημῆσαι ἢ στενάξαι τινά. ἐξ αὐτῶν δὲ εἷς στενά-
ξας, καὶ εἰπὼν τὸ οὐαὶ, ἔπεσεν ἀθρόως, καὶ συ-
νετρίβη καὶ ἀπέψυξε. τῶν δὲ πισσῶν ὑψωθέντων,
καὶ τῶν μεγάλων κιόνων σταθέντων, ἔμελλον μετ᾽
αὐτῶν καὶ τοὺς Ῥωμαίους κίονας στῆσαι. ἀλλ᾽ οὐκ ἐποίουν,
ἀλλ᾽ ἔστησαν τούτους εἰς τὰς τέσσαρας κόγχας. Ὁ δὲ
Βασιλεὺς, τὸ δειλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλὰ πολ-
λὴν σπουδὴν ἐποιεῖτο τοῦ ἔργου, καὶ ἐπορεύετο βλέ-
πων τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς οἰκοδόμους. ἤρχετο δὲ
μετὰ Τρωΐλου Κουβικουλαρίου αὐτοῦ. τὴν δὲ ἔξοδον
κατεῖχε Στρατήγιος ὁ ἀδελφοποιητὸς τοῦ Βασιλέως,
ὁ καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ἐπηγγείλα-
το δὲ αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτῶν καὶ E
τῶν καθημερινῶν ἀργυρίων, δὶς τῆς ἑβδομάδος
140 εὐεργετεῖν αὐτούς. ὁσάκις δὲ ἤρχετο εἰς θεωρίαν,
ἐφόρει λευκὸν κολόβιον, καὶ ῥάβδον λεπτὴν κατεῖ-
χε τῇ χειρί. σκεπασάντων δὲ ἐπάνω τὰς ἁψῖδας
ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων τῶν γυναικιτῶν·
καὶ ἀναλαβόντες εἰς τοὺς πισσοὺς, μέχρι τῶν κατη-
χουμένων, προσέταξε Στρατήγιος ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ὤ-

A feriorem arcum, & circum illum fundamenta jecit apsidis majoris sive trulli magni. A suggesto vero usque ad exteriorem narthecem, solum palustre & fungosum invenit. Cum autem fundamenta ponere ordiretur, Eutychio Patriarcha accersito, pro structura Ecclesiæ precatus est. Postea Imperator primus omnium calcem cum testa accipiens, fundamenti initium posuit. Condidit etiam oratorium S. Joannis, juxta Horologium, Baptisterium vulgo dictum; & ædificia vicina Metatorii, ut ibi subinde cum Proceribus suis commoraretur, & album sumeret: inde etiam usque in Palatium porticum transitoriam tectam fecit, ut quoties vellet eo accederet. *Edit. Paris. pag. 67.* B Erant autem Magistri numero centum, centenos singuli manuarios opifices mercenarios sub se habentes, ita ut summa decem millia operariorum essent: Quorum quinque millia a dextera, quinque a sinistra parte opus cœperunt. Magno autem studio contendebant, ut quamcelerrime opus absolverent. Cæterum templi formam Angelus per somnium Imperatori ob oculos posuit. Erat autem machinator quidam summæ peritiæ in exstruendis templis: Stabant etiam caccabi magni hordei bullientis, cujus liquorem calce & testa miscebant: liquor autem ille hordei tepidus aquæ vicem supplebat. Quin etiam dissectos ulmi cortices admiscebant calci, & in massam redigebant: qua C nec calida nimis, neque frigida ad structuram utebantur, sed tepida; quo tenacius adhærescebat, & lapides instar ferri conglutinaret. Fundamento autem duobus cubitis supra terram elevato, ut dictus auctor & expensæ rationum scriba refert, quadringenta quinquaginta duo auri centenaria expensa fuerant. Miliaresia vero quotidie afferebant, terræque ea permiscentes, juxta Horologium & circumsita ædificia humo obruebant; Ita cum ab opere abituri suam singuli terram circumcirca lustrarent, multa hinc inde inveniebant, & læti discedebant. Alia etiam miliaresia in Horologio exposita servabantur, & singulis qui lapidibus, calce, te- D gulis, aut cocto latere onusti ascendebant, pro labore, argentum distribuebatur, ne cui convitiandi aut conquerendi occasio esset. Quidam vero ex iis cum ingemiscens væ exclamasset, statim præceps dilapsus, & casu contusus expiravit. Cæterum post pilarum eductionem & erectionem magnarum columnarum, decreverant etiam una cum illis Romanas columnas collocare, quod tamen minime factum fuit, sed eas quatuor conchis fulciendis apposuerunt. Imperator autem somno pomeridiano abstinens, magnoque studio operi incumbens, fabros, & quadratarios circumeundo inspectabat; comitante eum Troilo cubiculario. E Verum Strategius adoptivus Imperatoris frater, ejusque pecuniarum custos, expensarum rationibus præerat. Præceperat autem ei Imperator, ut citra mercedem & diurnum argentum, bis illos singulis septimanis stipe aliqua muneraret. Quoties vero spectandi causa accedebat, albam gestabat tunicam, & exiguum baculum manu tenebat. Cum vero fornices porticuum muliebrium utrinque tegerentur, & a

Edit. Parif. pag. 68. pelis usque ad catechumenia opus iterum inchoaretur, jussit Strategius die septimo hora tertia, miliarisiorum summam magnam afferri, & magistros ad prandium accedere. Magister autem Ignatius filium suum reliquit, ut omnia instrumenta opificum sua inspectione custodiret: erat vero puer annorum circiter quatuordecim: puerum autem sedentem quidam candida veste indutus compellavit, quasi Eunuchus e Palatio missus, dicens; Qua de causa fabri opus Dei celeriter non perfecerunt, sed eo relicto omnes ad comedendum abierunt? respondit puer, Primo quoque tempore, mi domine, aderunt. At ille, abi cito, inquit, & accerse eos: Puero autem metuente ne qua ferramenta perirent, Angelus, qui ei apparuerat cum jurejurando dixit: Abi & voca illos, nam ego hinc non discedam donec redieris, testor sanctam Sophiam, quæ est verbum Dei, nunc ædificari cœptam. Tale igitur juramentum puer audiens, descendit & invenit patrem suum Ignatium, cui hæc omnia enarravit. Pater autem eum ad Imperatorem in baptisterio tunc prandentem duxit. Ille his auditis, omnes eunuchos ad se vocavit, cumque neminem ex iis puer agnosceret, intellexit Imperator Angelum Domini fuisse: Cæterum juramentum quod puer retulerat, observabat, tum quod albis vestibus amictus fuisset is, qui cum adolescente loquutus erat; & quod genæ ejus ignem spirassent, aliusque ab humano fuisset aspectus ejus. Imperator igitur valde lætatus, Deum quod opere ipsius oblectaretur, celebravit; & exinde nominatum fuit templum S. Sophia, tametsi Imperator de nomine illi imponendo deliberasset. Cum vero Imperator a multa sanctitate & virtute præcellentibus viris consilium petiisset, suaserunt ipsi, ne puerum eo reverti permitteret; si enim reverteretur, fore ut Angelus custos inde recederet. Horum ergo consilio paruit, & puerum muneribus ditatum ablegavit in insulas, ut ibi vitam transigeret. Angelus itaque juxta suum juramentum usque in hodiernum diem locum tuetur. Alloquium vero Angeli quo puerum compellavit, in dextera pilæ parte prope Sylagonum contigit. Cæterum cum usque ad secunda catechumenia eorumque columnas pervenissent, fornices extruxerunt; quibus circum undique tectis, Imperator propter inopiam auri vehementer angi cœpit. Stante autem ipso in su- pag. 69. periori fornicis parte, & structuram inspiciente, apparuit ei eunuchus facie venusta, dicens; Quid de pecunia sollicitus es? da mihi cras mane quosdam ex tuis proceribus, & afferam tibi pecuniæ quantum velis. Sequenti vero die cum Imperator ad structuram contemplandam prodiisset, ecce eunuchus illi apparens dixit: Da mihi aliquem virum, & ibimus: Dedit autem illi prædictum Strategium, Basilidem Quæstorem, Theodorum Patricium & Præfectum urbis, & Colocynthen, octo præterea famulos, & mulos cum bulgis viginti. Eunuchus his secum ductis urbe egressus est, cumque ad Tribunal venisset, Palatia mirabilia non manu facta apparuerunt. cumque ex equis descendissent, eunuchus unum cubiculum ape-

A ρᾳ τρίτῃ, μιλιαρίσια προσαγαγεῖν εἰς πλῆθος, ϗ
τὰς μαΐστορας κατελθεῖν εἰς τὸ ἄριστον. ὁ δὲ μαΐ-
στωρ Ἰγνάτιος, κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθορᾷν πάν-
τα τῶν τεχνιτῶν τὰ ἐργαλεῖα. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ
χρόνων δεκατεσσάρων. καθεζομένου δὲ αὐτοῦ, ἐφώ-
νησεν αὐτῷ λευκοφόρος τις, εὐνοῦχος δῆθεν ἐκ τοῦ
παλατίου πεμφθεὶς, λέγων αὐτῷ τίνος χάριν τὸ
ἔργον τοῦ Θεοῦ ταχέως οὐκ ἐπλήρωσαν οἱ κάμνοντες,
ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον πάντες ϗ ἐσθίου-
σιν; ὁ δὲ παῖς λέγει, ταχέως Κύριέ μου παρα-
γίνονται. κἀκεῖνος πάλιν εἶπεν, ἄπελθε ταχέως,
φώνησον αὐτούς. τοῦ δὲ παιδὸς φοβουμένου, διὰ τὸ
μὴ ἀπολέσθαι τι τῶν ἐργαλείων, ὁ φανεὶς ἄγγελος
B ἔφη μεθ' ὅρκου τῷ νέῳ, ἄπελθε, λάλησον αὐτοῖς,
ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῶν ὧδε οὐχ ὑποχωρῶ, ἕως ἂν ἔλθῃς,
μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸν
ναὸν κτιζομένην. τοῦτον οὖν τὸν ὅρκον ἀκούσας ὁ παῖς
κατῆλθε, ϗ εὗρε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰγνάτιον, ϗ ἐ-
ξηγήσατο αὐτῷ ταῦτα, ϗ αὐτὸς ἤγαγεν αὐτὸν τῷ
Βασιλεῖ. ἐκεῖσε ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ.
ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, μετεκαλέσατο πάντας
τοὺς εὐνούχους. ϗ μηδένα ἐξ αὐτῶν γνωρίσας ὁ παῖς, 141.
τότε ἔγνω ὁ Βασιλεὺς, ὅτι ἄγγελος ἐστὶ Κυρίου. ἐση-
μειώσατο δὲ τὸν ὅρκον ὃν εἶπεν ὁ παῖς, ϗ ὅτι λευ-
κοφόρος ἐστὶν ὁ λαλήσας τῷ νέῳ. ϗ αἱ παρειαὶ αὐτοῦ
πῦρ ἀπέπεμπον, ϗ ἐνηλλαγμένη ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ.
C μεγάλως δὲ χαρεὶς ὁ Βασιλεὺς, ἐδόξασε τὸν Θεὸν,
ὅτι εὐδοκεῖ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. ϗ ἐκεῖθεν ἔλαβεν ὁ
ναὸς τὴν προσηγορίαν, ἡ ἁγία Σοφία, ἀεὶ πρὶν
διαστασιαζομένου τοῦ Βασιλέως τί καλέσει τὸν ναόν.
Βουλευσάμενος δὲ ὁ Βασιλεὺς, πολλοὺς ὁσίους καὶ
ἀρετῇ μετιόντας, εἶπον. μὴ δεῖν ὑποστρέφειν τὸ
παιδίον ἐκεῖσε. ἂν γὰρ στραφῇ, ὁ φύλαξ ἄγγελος
ὑποχωρεῖ τοῦ τόπου. ὃ καὶ ἐποίησε. πλουτίσας γὰρ
τὸν παῖδα, εἰς τὰς νήσους ἐξέπεμψε διάγειν αὐ-
τὸν, ὡς τε φυλάσσειν τὸν ἄγγελον μέχρι τῆς σή-
μερον κατὰ τὸν ὅρκον αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ τὸ ῥῆμα
τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ
κιονίου πλησίον τοῦ Συλλαγόνου. φθασάντων δὲ εἰς
D τὰ δεύτερα κατηχούμενα καὶ τοὺς κίονας, ἀνηγέρ-
θησαν αἱ καμάραι. σκεπασθέντων δὲ τῶν πέριξ,
ἐγένετο τὸν Βασιλέα ἀθυμεῖν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
χρυσικὴν ποσότητα. ἱσταμένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀψῖ-
δι ὕπερθεν, ϗ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ
εὐνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ, τί λυπῇ περὶ χα-
ράγματος; δός μοι τινὰς αὔριον πρωῒ ἐκ τῶν μεγι-
στάνων σου, ϗ κομίσω σοι χάραγμα ὅσον ἂν βού-
λοι. τῇ δὲ ἑξῆς προελθομένου τοῦ Βασιλέως ϗ ὁρῶν- 142.
τος τὰς κτίσεις, ἰδοὺ ὁ εὐνοῦχος ὤφθη τῷ Βασι-
λεῖ λέγων, δός μοι ἄνθρωπον ϗ πορευθῶμεν. δέ-
δωκε δὲ αὐτῷ τὸν εἰρημένον Στρατήγιον, ϗ Βασιλεί-
δην Κοιαίστωρα, ϗ Θεόδωρον Πατρίκιον καὶ ἔπαρ-
E χον, ϗ Κολοκύνθην, ϗ ὑπηρέτας μέχρι τῶν ὀκ-
τὼ, ϗ ἡμιόνους μετὰ βουλγιδίων εἴκοσι. τούτους
λαβὼν ὁ εὐνοῦχος, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. ϗ ἐλθὼν
εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἐφάνησαν παλάτια ἀχειρο-
ποίητα θαυμαστὰ ἐκτισμένα. ἐκ δὲ τῶν ἵππων κα-
ταβάντες, ἤνοιξεν ὁ εὐνοῦχος κουβούκλιον ἓν, καὶ
ἦν τὸ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαράγματος.
ϗ λαβὼν πτύον ὁ εὐνοῦχος ἔβαλεν ὑφ' ἓν ἑκάστῳ

σαγμάριον, κοντινάρια δ'. ὁμοῦ κοντινάρια π'. καὶ A
ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν Βασιλέα. κλειδώσας πάλιν
ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. κομισάντων δὲ τὸ χρυ-
σίον τῷ βασιλεῖ, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς, πόθεν ἀπῆλ-
θον, καὶ τίς ὁ οἶκος καὶ ὁ ἄνθρωπος. ὅσα οὖν ἐθεάσαν-
το εἶπον τῷ Βασιλεῖ. ἐκδεχόμενος οὖν ὁ Βασιλεὺς τὸν
εὐνοῦχον, ἵνα ἔλθῃ. καὶ ἀπέστειλεν ὁ Βασιλεὺς πρὸς
αὐτόν. οἱ δὲ ἀπελθόντες, εὗρον ἄοικον τὸν τόπον,
πεδίον ὄντα. γνωρίσαντες οὖν ταῦτα τῷ Βασιλεῖ, ὑ-
πέλαβεν, ὅτι Θεοῦ θαῦμά ἐστι. καὶ ἔδωκε δόξαν τῷ Θεῷ.
μελλόντων δὲ τὸ θυσιαστήριον οἰκοδομεῖν, προσέταξεν
ὁ Βασιλεὺς γενέσθαι τὸν μύακα διάφωτον. διὰ τὸ μὴ
δέξασθαι βάρος τὸν τόπον· ἅτε ἀξύλῳ ἐρείσματι ἵνα
ἵδρυτο. οἱ δὲ τεχνῖται ἔλεγον, μίαν καμάραν φωτί- B
143. ζειν τὸ θυσιαστήριον. ἐδημόνει οὖν ὁ μαΐστωρ ὅτι ποτὲ
μὲν λέγει ὁ Βασιλεὺς, δύο καμάρας, ποτὲ δὲ μίαν.
ἑστῶτος οὖν αὐτοῦ καὶ κτίζοντος, ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου
ἐν ὁμοιώματι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοιαῦτα ἠμ-
φιεσμένος μέχρι ποδῶν, οἷα ἐκεῖνος, καὶ εἶπε τῷ μαΐ-
στορι, τρεῖς καμάρας ἔγειρε διὰ τὸ ἐλαφρότερον. πα-
ρευθὺς δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἀπελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ, ἔφη
τῷ Βασιλεῖ μὴ ἔχειν λόγον ἕνα. τότε ἔγνω ὁ Βασι-
λεὺς ὅτι ἀγγέλου τὰ ῥήματά εἰσι, καὶ εἶπεν, ὅτι,
εἴ τι ἄν σοι εἶπον τὴν χθὲς, ποίησον καίτοι τοῦ Βασι-
λέως μὴ ἀπελθόντος ἐκεῖσε. πάντες δὲ οἱ μοχλοὶ,
ὑπὸ σιδηρῶν μοχλῶν κατέχονται, ἐγκλιασμένοι σὺν
μολίβδῳ. ἔξωθεν δὲ τοῦ συνδέσμου τοῦ ὅλου κτίσμα- C
τος, ἡ ἄσβεστος μετὰ ἐλαίου χυτοῦ ἐστι πεπλασμένη
ἀντὶ ὕδατος, διὰ τὸ ἑδραῖον καὶ πάγιον. οὕτως ἔστη-
σαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις. ἀπέστειλε δὲ ὁ Βασιλεὺς
Τρωΐλον κουβικουλάριον, καὶ Θεόδωρον ἔπαρχον, καὶ
Βασιλείδην Κοιαίστωρα εἰς τὴν νῆσον τὴν Ῥόδον,
ὡς τὸ κάμινον ἐκεῖσε βήσαλα παμμεγέθη, σταθ-
μὸν ἔχοντα ἐπίσης. ἐσφράγιζον δὲ αὐτὰ σφραγῖ-
σι περιεχούσαις οὕτως· Ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς,
καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ Θεὸς τὸ πρὸς
πρωῒ πρωΐ. καὶ σφραγίζοντες ταῦτα μεμετρημένα
ἀπέστελλον τῷ Βασιλεῖ. ὁ δὲ σταθμὸς τῶν πέντε
βησάλων ἐκείνων ἑνὸς βησάλου ἡμετέρου εὑρίσκε-
ται, διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖνα κοῦφα, καὶ σπογγώδη, D
καὶ λεπτὰ, καὶ λευκά. ἐξ οὗ παρὰ τῶν ἰδιω-
τῶν φέρεται λόγος, ὅτι ὁ τροῦλος κισσήρινός ἐ-
144. στιν. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλ' ἐλαφρὸς ὁ πηλὸς καὶ λευ-
κός. μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξήγειρε τὰς τέσσαρας ἀψῖδας
εὐμεγέθεις. εἶθ' οὕτως τὸν τροῦλον ἀνὰ δώδεκα
τεθέντας βησάλων. ἐποίησε δὲ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν
περὶ συστάσεως ἐκκλησίας· καὶ ἐποίουν ὀπὰς,
βάλλοντες διάφορα λείψανα ἁγίων πάντων, ἕως
ἂν τρουλλωθῇ ὁ τροῦλος. ἦν δὲ σωτηρικὸς ὄρθιος
ἰσάμβος. εἶθ' οὕτως ὁμουσίωσαν, καὶ ὀρθο-
μαρμάρωσαν αὐτὸν, καὶ εἰς τοὺς κίονας καὶ
εἰς τὰς στοὰς, καὶ εἰς τὰ μεγάλα κιόνια ἔβα-
λον λείψανα ἁγίων ἐπισήμων. τὸν δὲ πάτον, E
διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μαρμάρων κατέστρω-
σαν, διά τε καὶ Ῥωμαίων πηγανουσίων, καὶ
τῶν λοιπῶν ῥοδοποικίλων. τὴν δὲ ἁγίαν τράπεζαν,
προσκαλεσάμενος τεχνίτας, ἐβουλεύσατο βαλεῖν
χρυσὸν καὶ ἄργυρον, λίθους τε τιμίους ἐν πάντη,
μαργαρίτας, χαλκὸν, σίδηρον, μόλιβδον, ὕαλον,
καὶ πᾶσαν ὕλην τετριμμένην. καὶ καταμίξαντες ἀμ-

A fuit, cujus pavimentum aureis nummis plenum erat: acceptaque pala, eunuchus singulis jumentis centenaria quatuor, quæ simul octoginta conficiunt imposuit, & ad Imperatorem misit, claudens iterum coram ipsis cubiculum: Sed ut Imperatori aurum attulerunt, interrogavit eos onde redirent: quis ille vir, quæ domus fuisset. Retulerunt itàque Imperatori quæ viderant. Imperator autem cum eunuchus diu expectatus non venisset, misit ad illum quosdam, qui cum eo venissent, invenerunt aream planam nullis ædibus occupatam. Hac de re certior factus Imperator, divinum miraculum esse intellexit, Deoque gloriam tribuit. Cum vero altare B ædificaturi essent, jussit Imperator concam ejus perlucidam fieri, ne locus nullis suffultus tignis nimio pondere gravaretur: opifices autem dicebant, unam cameram altari illuminando sufficere. Angebatur itaque magister fabrorum quod Imperator quandoque de uno, quandoque de duobus fornicibus loqueretur. Stante autem ipso & ædificante, venit Angelus Domini, Justiniani Imperatoris similis & ejusmodi vestibus, quibus ille, usque ad pedes indutus, dixitque magistro: Tres cameras propter levitatem extrue. Ignatius statim Palatium ingressus dixit Imperatorem in eodem proposito non manere: tunc Imperator intellexit, Angeli illa verba fuisse, dixit: Si tibi heri quid C dixi, facias: quamvis Imperator eo non venisset: omnes vero trabes ferreis vinculis cohibitæ, & plumbo ferruminatæ sunt. Extrinsecus autem universo ædificio consolidando calx cum oleo, loco aquæ, illita est propter firmitatem; Ita demum parietes marmore incrustarunt. Cæterum Imperator misit Troilum cubicularium, Theodorum Præfectum, & Basilidem Quæstorem in insulam Rhodum, at ibi lateres maximos pondere æquales fieri curarent. His lateribus impressa fuere hæc verba: Deus in medio ejus, non commovebitur. Adiuvabit eam Deus mane diluculo. Lateres his verbis inscriptos, & ad eamdem mensuram exactos Imperatoris miserunt. Quin- D que autem istiusmodi lateres, unum laterem nostratem pondere æquant, nam illi leves sunt, spongiosi, tenues & candidi. Hinc vulgus falso credit, trullam esse pumiceam, quia lutum illud leve est & candidum. Quin etiam quatuor magnos fornices eadem materia extruxit: & deinde ipsam trullam, duodecim lateribus eadem serie positis erexerunt. Interim sacerdos pro structura Ecclesiæ preces fundebat. Fecerunt etiam foramina, quibus varias omnium Sanctorum reliquias indiderunt, donec trulla armato opere perficeretur. Quam simul atque erecta fuit, recentem adhuc musivo opere & marmorea incrustatione exornarunt. Intra pilas vero & E porticus magnosque columnas, reliquias celebrium sanctorum abdiderunt. Pavimentum quoque diversis & pretiosis straverunt marmoribus, Romanis, scilicet rutæ colore virentibus, & cæteris roseo rubore variegatis. Ad sacræ vero mensæ structuram de communi artificum consilio, auro argento lapidibus pretiosis, & margaritis; ære quoque & ferro, plumbo, & vitro, omnisque generis materia communita invi-

Edit. Paris. pag. 70.

cem permixta & conflata, abacum five tabulam fuderunt adeo admirabilem & pretiosum, ut spectantibus stuporem injiceret. Imperator vero quotidie bis mille quingentos argenteos tumulo condebat, unde quisque opere suo absoluto mercedem accipiebat. Cæterum volebat Imperator parietaria marmora & totum pavimentum auro obducere: refragabantur autem ipsi Maximianus & Hierotheus consiliarius, Athenienses, Philosophi & Astronomi, qui dicebant, postremo sæculo venturos pauperes Reges, qui templum solo æquaturi essent: Si vero lapidum fieret, fore ut usque ad consummationem mundi permaneret. Eorum ergo consilio obtemperatum fuit; materia autem ut dictum est, collecta fuit spatio septem annorum & decem mensium. Multi vero historici septemdecim annis esse conditum templum affirmant, annumerantes ut videtur septem annos, quibus materia congesta est. Fecit etiam ciborium, columnas & fulcura altaris ex argento deaurato: pomum vero & lilia & crucem ciborii ex auro: suggestum item & solium ex auro: addens etiam lapides sardonychas & sapphiros unionibus & auro fusili ornatas. Vasa etiam aurea duodecim festorum & discos aureos & thuribula aurea fecit. Præterea trecenta sexagiota quinque prædia suburbana ei assignavit, & mille clericos constituit, qui cellas in circuitu templi habitabant. Operculum vero lapideum ex Samaria allatum fuit: erat autem illud, cui insidebat Christus, quando cum Samaritana loquebatur. Præterea tubæ ex Hierichunte allatæ sunt, quibus sonantibus, muri ejus corruerant. Supra has sella B. Constantini in superiori parte sancti Putei collocata erat: veneranda vero crux in Sevophylacio posita ad modum staturæ Christi Dei nostri adaptata Hierosolymis allata est. Cæterum in ambonem & soleam trecenta sexagiata quinque centenaria annui tributi Ægyptii impensa sunt, quæ olim a Constantino magno cum Sapore Persarum Rege constituta fuerant. In templum vero sine apparatu sacro, indumentis, & materia, quæ gratis Imperatori mittebatur, tria millia ducenta centenariorum expensa sunt. Vigesimo autem secundo die mensis Decembris totius templi structura absoluta est. Imperator itaque ea Palatio usque ad portam Augustei quadrigis vectus, inde cum cruce & Patriarcha Eutychio ad templum processit: a valvis autem regiis usque ad ambonem curriculo transcurrit, & manibus extensis in hæc verba erupit: Gloria Deo, cujus dignatione tale opus ad finem perducere merui: vici te Salomon. Fecit igitur sparsiones consulares, populoque centenaria per Strategium Magistrum distribuit. Justinianus vero solus Ecclesiam absolvit, nulla alterius cujusquam ope adjutus. Erat autem res mira visu, templum quodammodo maris similitudinem referre, ob varietatem pavimenti & auri fulgorem, quo ornamenta intercolumniorum, & columnarum capitella obducta erant. Cæterum duravit novus ambitus ab illo conditus annis septemdecim. Post obitum vero ejus Justinus Curopalates, Justiniani ex sorore nepos, cognomento justissimus, Imperio

Edit. Paris. pag. 71.

A φοῦρνα καὶ χωνεύσαντες, ἔχωσαν ἀββάκιον. καὶ ἐγένετο θαυμαστὸν καὶ ἀτίμητον· καὶ ὁρώμενον ἦν ἔκθαμβον. καθεκάστην δὲ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς δύο ἥμισυ χιλιάδας ἀργύρια ἔχωσεν εἰς τὸν χοῦν. καὶ ὅτε ἐπλήρου ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἔργον, ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανεν. ἐβούλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, καὶ τὸ πάτον ὅλον χρυσοῦν ποιῆσαι. ἀντεῖπον δὲ αὐτῷ Μαξιμιανὸς καὶ Ἱερόθεος ὁ καὶ σύμβουλος, Ἀθηναῖοι, φιλόσοφοι ὄντες καὶ ἀστρόνομοι, λέγοντες, ὅτι μέλλουσιν ἐλθεῖν ἐν τῇ ἐσχάτῃ γενεᾷ, ἄνακτες πένητες, καὶ ἐξεδαφίσαι τὸν ναόν. εἰ δὲ εἰσὶ λίθοι συνίστασθαι μέλλει ὁ ναὸς ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ ἐκ τῆς συμβουλῆς ἐγένετο οὕτως. καὶ ἡ μὲν ὕλη, ὡς εἴρηται, συνήχθη εἰς ἑπτὰ χρόνους
B καὶ μῆνας δέκα. πολλοὶ δὲ τῶν χρονογράφων, λέγουσιν εἰς δεκαεπτὰ ἔτη ἀνιδρυθῆναι· καταριθμοῦντες, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑπτὰ χρόνους οὓς συνήγετο ἡ ὕλη. 545.
ἐποίησε δὲ κιβώριον καὶ τοὺς κίονας καὶ τὰ στήθεα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτά, τὸ δὲ μῆλον καὶ τὰ κρίνα, καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιβωρίου ὁλόχρυσα. τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν, χρυσᾶ. σαρδόνυχας, καὶ σαπφείρους λίθους, διὰ μαργάρων καὶ χρυσίου χυμευτοῦ. ἐποίησε καὶ σκεύη χρυσᾶ τῶν δώδεκα ἑορτῶν, καὶ δίσκους χρυσοῦς, καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ· προσεκύρωσε καὶ προάστεια, τξε΄. ποιήσας, καὶ κληρικοὺς χιλίους. τὰ δὲ πέριξ κελλία, ὅσα τῶν κληρικῶν. τὸ δὲ στόμιον τὸ λίθινον ἤχθη ἀπὸ Σαμαρείας. αὐτὸ δὲ
C ἦν εἰς ὅπερ ἐκαθέσθη ὁ Χριστός, διαλεγόμενος τῇ Σαμαρείτιδι. αἱ δὲ σάλπιγγες ἀπὸ Ἱεριχὼ ἥκασιν, αἵτινες ἤχησαν, καὶ ἔπεσον τὰ τείχη αὐτῆς. ἡ δὲ στήλη τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὕπερθεν ἵστατο τοῦ φρέατος τοῦ ἁγίου ἐπάνω τῶν σαλπίγγων. ὁ δὲ τίμιος σταυρὸς ὁ ἱστάμενος εἰς τὸ σκευοφυλάκειον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, τὸ μέτρον ἔλαβε τῆς ἡλικίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν, ἐγένετο ἔξοδος, χρόνου πάκτου τῆς Αἰγύπτου, κεντηνάρια, τξε΄. καθὼς ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβάρου Βασιλέως Περσῶν. ὁ δὲ ναὸς ἔχει ἔξοδον, χωρὶς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐνδυτῶν, καὶ τῆς ὕλης τῆς ἐλθούσης δωρεὰν τοῦ Βασιλέως, κεν-
D τηνάρια γσ΄. ἐτελειώθη δὲ ὁ ναός, τῇ κβ΄. τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. 546.
καὶ ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου, ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουστεῶνος, ἐπὶ ἅρματος τετραΐππου, καὶ εἰσώδευσε μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Εὐτυχίου· ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ ἄμβωνος. καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἶπε· Δόξα τῷ Θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τελέσαι τὸ τοιοῦτον ἔργον, νενίκηκά σε Σολομών. καὶ ἐποίησεν ὑπάτεια· καὶ ἔδωκε κεντηνάρια τῷ λαῷ διὰ Στρατηγίου μαγίστρου. ὁ δὲ Ἰουστινιανός, μόνος ἐξετελείωσε τὴν ἐκκλησίαν, μηδενὸς ἑτέρου οἱανδήποτε συνδρομὴν ποιήσαντος. θαῦμα δὲ ἦν ἰδεῖν. ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας
E τοῦ ἐδάφους, δίκην θαλάσσης ἐφαίνετο ἐκ τῆς χρυσῆς θέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, καὶ τῶν κεφαλοκιονίων πάντων. διήρκεσε δὲ ὁ νεωτερικὸς κύκλος ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνιδρυθείς, χρόνους δεκαεπτά. μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἰουστινιανοῦ, ἐκράτησεν ὁ ἀνέψιος αὐτοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ [Κουροπαλάτων ὁ δικαιότατος. καὶ εἰς τὸν δεύτερον αὐτοῦ χρόνον ἡμέρᾳ ἕκτῃ ὥρᾳ πέμπτῃ, συνέβη πεσεῖν τὸ ξύλον, καὶ συν-

συμπεσεῖν τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα, καὶ τὴν πολυτί-
μητον σωλέαν, καὶ τὸ πολυποίκιλον πάτον. αἱ δὲ τέσσα-
ρες ἀψῖδες, καὶ οἱ κίονες πάντες, καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα
ἔμειναν ἀσάλευτα. ὁ δ' αὐτὸς Βασιλεὺς, προσκαλε-
σάμενος τεχνίτας ἔτι τότε περιόντας ἐκ τῶν ἐκεῖσε καμνόν-
των, ἐπυνθάνετο, τί ἂν εἴη τοῦτο; οἱ δὲ εἶπον, σπου-
δαίως ἔχων ὁ Βασιλεὺς ἐπαρεῖν τὰς ἀντινύτας καὶ τὰς
παντυρώσεις, ἅ τινα ἐδέχοντο τὸ ξύλον, ἀπῆρασι
ταῦτα ταχέως πρὸς τὸ μουσιῶσαι. καὶ ὅτι ὁ τροῦλος ὑψη-
147 λὸς ἐγένετο πολὺ πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι πανταχόθεν. καὶ ὅτι
τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔρριπτον εἰς τὸ ἔ-
δαφος, καὶ ἀπὸ τούτου ἔπεσεν ὁ τροῦλος. εἶπον δὲ οἱ τε-
χνῖται ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τροῦλος καὶ κυμβαλι-
B κὸς καθὼς ἐστι νῦν. ἔπεμψε δὲ ὁ Βασιλεὺς, εἰς τὴν Ῥό-
δον, καθὼς καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ. καὶ ἐκ τοῦ πρώτου πηλοῦ καὶ
τῶν σφραγίδων, ἐποίησε βήσαλα, καὶ ἔκτισε τὸν τροῦ-
λον, στοχαζόμενοι δὲ οἱ τεχνῖται ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ταχέως
χαλάσῃ, ἔκοψαν ἐκ τοῦ πρώτου ὕψους, ὀργυιὰς ιε'. εἴα-
σαν δὲ τὰ ξύλα, τὰς ἀντινύτας, καὶ τὰς πατυρώ-
σεις, χρόνον ἕνα. ἕως ἔλαβε τὸ ἔργον πῆξιν. τὸν δὲ
ἄμβωνα, καὶ τὴν σωλέαν μὴ δυνάμενος ποιῆσαι καθὼς ἦ-
σαν πρότερον, ἐποίησεν ὡς ὁρᾶται νῦν ἀργυρένδυτον.
ὁμοίως καὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν πολυ-
ποικίλους λίθους, ἀπέστειλε Ναρσῆν τὸν πατρίκιον ἐν
Προικονήσῳ, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν μάρμαρα τῆς γῆς ὅμοια.
τὰ δὲ πράσινα τέσσαρα ποτάμια, κατὰ μίμησιν τῶν τεσσά-
C ρων ποταμῶν, ἐγένοντο, τῶν ἐκβαινόντων ἀπὸ τοῦ πα-
ραδείσου εἰς τὴν θάλασσαν ὅτε δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις,
καὶ ἔμελλον ἐπαρεῖν τὰς ἀντινύτας τοῦ τρούλου, ἐγέμισαν
τὴν ἐκκλησίαν ὕδατος ἕως τῶν πρώτων κατηχουμένων.
καὶ οὕτως ἔρριπτον τὰ ξύλα τούτου ἕνεκεν λέγουσι τινὲς,
ὅτι καὶ ὁ Ἰουστῖνος αὐτὴν ἔκτισεν. ἀλλὰ ψεύδονται. ἔ-
148. χει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη, χρόνους υνη' πλησίον δὲ
τοῦ ναοῦ, ἔστησε τὴν στήλην αὐτοῦ εὐχαριστοῦσαν τῷ Θεῷ,
καὶ δεικνύουσαν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολίταις, ὅτι ἐγώ
εἰμι ὁ κτήτωρ. τὸν δὲ εἰρημένον μαΐστορα τῆς μεγάλης
ἐκκλησίας τὸν Ἰγνάτιον, διὰ τὸ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάν-
των ἕνεκεν τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίει, φο-
βηθεὶς ὁ Βασιλεὺς μή ποτε φιλιωθῇ, καὶ ἀναγορευ-
D θῇ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, μὴ θέλων δὲ τοῦτον
ἀποκτεῖναι, καθὼς πολλοὶ συνεβούλευον αὐτῷ, βλέ-
ποντες αὐτὸν ἀθυμοῦντα, συνώρισεν αὐτῷ ἐκ δευτέ-
ρου, ἵνα κτιζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ Αὐγου-
στεῶνος, ἐάσει αὐτὸν ἐκεῖσε, καὶ ἄρωσι τὰς σκαλώ-
σεις, ὅπως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τελευτήσει. ὃ καὶ ἐποίησε.
γνοὺς τοίνυν ὁ Ἰγνάτιος, μετὰ τὸ τελειῶσαι καὶ στῆσαι
τὴν ἔφιππον στήλην τοῦ Βασιλέως, ὅτι εἰάθη ἐκεῖ-
σε, ὠδύρετο. ὀψίας δὲ ἤδη γενομένης, εὗρε ἐπιτήδευ-
μα ἄριστον, τὸ λεπτὸν σχοινίον, ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ περ-
σίκιον αὐτοῦ, τὸ ὡσεὶ ὀργυιῶν πεντήκοντα πέντε. καὶ
τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὑποκαμισοβράκιον, καὶ τὸ σφικ-
τούριον, καὶ τὸ φακιόλιον αὐτοῦ λαβὼν, συνέδησεν
E αὐτὰ, καὶ ἔκλωσε καὶ ἐδοκίμασεν εἰ φθάνουσιν ἕως
κάτω. εὑρὼν δὲ ὅτι φθάνει, ἐλθούσης τῆς γυναι-
κὸς αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ πολλοῦ καὶ ὀδυρμοῦ, ἐφώ-
νησεν αὐτῇ, κοιμωμένης πάσης τῆς πόλεως, νὺξ
γὰρ ἦν βαθεῖα, ὅτι ὧδε κατελήφθην ἀποθανεῖν.
ἀλλ' ὕπαγε καὶ κρυφίως ἀγόρασον παχὺ σχοινίον, καὶ
ἄλειψον αὐτὸ ὑγροπίσσῃ, καὶ πάλιν ἐλθὲ, μεσού-
σης νυκτός. καὶ καταλαβούσης τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ, ἐχά-

A potitus est: secundoque ejus Imperii anno, feria sexta, hora quinta, trulla corruit, mirabilemque ambonem cum pretioso solio, & pavimentum variegatum continuit. Quatuor autem fornices, omnes columnæ & structuræ reliquæ salvæ manebant. Quare Imperator accitis architectis qui adhuc superstites erant, sciscitabatur, quid hoc rei esset: responderunt illi, cum Imperator obniae urgeret ut destinæ & fulcimenta quæ trullam sustinebant tollerentur, citius quam par erat sublata fuerant ad musivum opus perficiendum; tum quod trulla altior esset, quam ut undique conspici posset, quodque artifices scalasque in terram projecissent, indeque trullam corruisse. Suadebant

Edit. Paris. Pag. 72.

B autem opifices ut trulla plana & cava extrueretur, sicut nunc visitur. Imperator vero, quemadmodum avunculus ejus, in Rhodum misit, & ex eodem illo luto lateres eodem sigillo impressos fieri curavit, trullamque condidit. Opifices vero operam dantes ne & illa cito corrueret, priorem altitudinem, ad orgyas quindecim præciderunt: ligneas autem substructiones, & fulcimenta annum integrum reliquerunt, donec firmius opus consolidaretur. Cæterum ambonem & solium, cum non posset in pristinam formam restituere, argento obduxit, ut nunc videre est; similiter etiam ambonem. Cum vero non posset variegatos lapides invenire, Marsen Pa-

C tricium in Proconnesum misit, ut illinc lapides terræ colore similes adveheret. Quatuor autem Prasini coloris fluvii, ad imitationem quatuor fluminum, ex paradiso in mare exeuntium facti sunt: cum vero scalas conscendissent, & destinas ad trullam sufulciendam erecturi essent, Ecclesiam aqua implerunt usque ad prima catechumenia, & ita ligna in aquam projecerunt. Hujus rei gratia, quidam dicunt, Justinum quoque eam condidisse: sed falluntur. Cæterum quadringenti quinquaginta octo anni, ex quo templum conditum est, elapsi sunt. Prope templum, statuam suam collocavit, quæ Deo gratias agens, civibus indicat, quod ipse tanti operis

D conditor. Cum vero prædictus Ignatius magnæ Ecclesiæ ædificator, propter mirabilia opera, quæ faciebat, ab omnibus diligeretur, metuens Imperator, ne quando a duabus populi factionibus Imperator salutaretur, neque tamen eum vellet occidere, sicut multi ipsi anxio suadebant; contentus fuit, ut statuæ ab ipso in Augusteo erectæ, scalis ablatis, inclusus relinqueretur & ita fame periret. Cognoscens itaque Ignatius cum equestrem Imperatoris statuam jam perfectam erexisset, se ibi derelictum, vicem suam deplorabat: vespete autem facta prudens commentum excogitavit: tenuem nempe funiculum quem in suo marsupio habebat, circiter quinquaginta quinque orgyarum, &

E pallium & subindusiale & interculum & tiaram suam connexuit & glomeravit, tentavitque num ad terram usque pertingerent. Interim uxori suæ cum magno ejulatu & planctu supervenienti conquestus est, universa civitate quiescente (erat enim profunda nox) sibi isthic moriendum esse: dixitque ei: Abi & clanculum crassum funiculum eme & liquida pice inunge; media autem

Pag. 73.

nocte revertere. Cumque sequenti nocte illa venisset, dimisit ipse quæ habebat, & funiculum ab uxore annexum sursum ad se rettaxit, & pedi statuæ alligavit, eoque prehenso incolumis inde descendit. Fecit autem hoc eo, ut funiculus liquida pice iunctus manibus tenacius hæreret, ne alioqui præceps in terram delatus contunderetur: & ut funiculus postquam se demisisset combureretur. Proinde assumpta uxore & liberis noctu, Adrianopolim profectus est, ibique tres annos in habitu Monastico transegit, omnibus credentibus, dicentibusque eum apud statuam fame enectum esse. Postea Constantinopolim rediit, ibique commoratus est. Imperatori vero in processione ad templum SS. Apostolorum obviam occurit, petens ab illo ut ejus misereretur, & absque metu vivere permitteret. Imperator tandem illum agnoscens cum universo Senatu miratus est. Verum Imperator facto ignorationem prætendit, & multis beneficiis Ignatium afficiens indemnem dimisit, dicens: Ecce quem Deus vult vivere, mille homines non interficient. Ex eo igitur tempore, Ignatius magna cum tranquillitate vixit. Hucusque autem pertinet narratio eorum quæ ad magnam Ecclesiam spectant.

Templum magnum SS. Apostolorum, sicut dictum est, forma oblonga, trulla lignea, tectoque ligneo opertam invenit, quod Constantinus magnus & Helena condiderunt. Verum Theodora magni Justiniani uxor, multam curam adhibuit, eo quod Lycus amnis isthac subter laberetur, magnisque fundamentis positis, templum renovavit. Formam quidem & delineationem a templo S. Joannis Theologi quod Ephesi est desumpsit: omnem vero materiam, a S. Sophia, postquam ea cum oratoriis suis perfecta esset, accepit. Nam quadriennio post inchoatam S. Sophiæ structuram, templum hoc condi cœptum est. Cæterum cum jam musivo opere incrustandum esset, aurum Augustam defecit: cumque ob hoc angeretur, SS. Apostoli per somnium ipsi apparuerunt dicentes: De pecunia ne sollicita sis, neque a Justiniano marito tuo nummos pete; sed abi extra portam Dealocratis ad littus, & ibi invenies humo condita duodecim vasa fictilia auro impleta. Augusta igitur eo mittens, invenit ea plena, & singula nominibus SS. Apostolorum inscripta: illaque accipiens, gratiis Deo actis in templum expendit, & multos fundos, ornamenta, vasa aurea & argentea ei donavit. Templum itaque absolutum ut dedicari & consecrari posset æreas catenas lucernis sustinendis in eo suspendere cogitavit. Verum Imperator Justinianus, hoc intellecto, concedere noluit, ut priusquam Sancta Sophia consecraretur; & proposuit tota urbe edictum, ne quis catenas fabricaret & ibi suspenderet. Verum Augusta funiculos ex serico bona fide multaque industria contexuit, & argenteis candelabris suspensis, consecravit & dedicavit templum, magnam Ecclesiam antevertens. Reliquiæ vero Sanctorum Apostolorum sub altari repositæ Constantino Imperatore magni Constantini filio, opera sancti Martyris Artemii allatæ sunt. Suggestum autem, uti etiam-

Edit. Paris. pag. 74

A λασεν ἐκεῖνος ἅπερ εἶχε, καὶ συνδήσασα ἡ γυνὴ τὸ 149.
σχοινίον, ἔσυρεν ἐκεῖνος ἐπάνω, καὶ προσέδησεν εἰς τὸν
πόδα τοῦ ἵππου, καὶ κρατῶν αὐτὸ, κατέβη ὑγιής. ἐ-
ποίησε δὲ τοῦτο, ἵνα κολλᾷ τὸ σχοινίον ἐκ τῆς ὑγροπισσίου
εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὅπως μὴ συρεὶς, ἀθρόως πέσῃ
καὶ τριβείη· καὶ ἵνα τὸ σχοινίον καυθήσεται ὑπὸ τοῦ πυρὸς
μετὰ τὸ καταβῆναι. λαβὼν τοίνυν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ
τοὺς παῖδας νυκτὸς, κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, μετα-
σχηματισθεὶς κατὰ μοναχοὺς, χρόνους τρεῖς, πάντων οἰο-
μένων καὶ λεγόντων, ὅτι ἐπὶ τοῦ κίονος ἐτελεύτησεν ὑ-
πὸ τοῦ λιμοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπό-
λει, καὶ ἦν διατρίβων ἐν αὐτῇ. καὶ διερχομένου τοῦ Βασι-
λέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἀπήντησεν
B αὐτῷ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ μὴ φοβη-
θῆναι. γνωρίσας οὖν τοῦτον ὁ Βασιλεὺς ἐθαύμασε καὶ
πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ. προεβάλλετο δὲ ὁ Βασιλεὺς
ἄγνοιαν ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐπὶ τὸν Ιγνάτιον, καὶ πολλὰ δῶ-
ρα δοὺς αὐτῷ, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών· ἴδε ὃν
θέλει ὁ Θεὸς ζῆν, χίλιοι οὐκ ἀποκτείνουσι. καὶ ἐκτοτε
ἔζησεν ἐν εἰρήνῃ πολλῇ. Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὸ πέρας τὸ
κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν.

Τοὺς δὲ ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους, καθὼς
προείρηται, εὗρε δρομικὴν ἐκκλησίαν, ξυλόστεγον,
ξυλότρουλον, ανατεθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου
καὶ Ἑλένης. ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ιουστι-
νιανοῦ, ἀλλὰ καὶ πολλὴν σπουδὴν θεμένη, διὰ τὸ διέρχεσθαι 150.
C κάτωθεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀνεγείρασα θεμελίους
παμμεγέθεις, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν.
τὰ δὲ σχάρυφα, καὶ τὸ σχῆμα ἀπῆρε τοῦ ἁγίου Ιωάννου τοῦ
Θεολόγου ἀπὸ Ἐφέσου. τὴν δὲ ὕλην ἅπασαν ἔλαβεν ἀπὸ
τῆς ἁγίας Σοφίας μετὰ τὸ τελειωθῆναι αὐτὴν καὶ τὰ εὐκ-
τήρια αὐτῆς. ἀφ' ὅτου γὰρ ἤρξατο κτίζεσθαι ἡ ἁγία Σοφία
μετὰ τέσσαρα ἔτη, ἤρξατο καὶ αὐτὸς κτίζεσθαι ὁ ναός. ἐν
δὲ τῷ καιρῷ τοῦ μουσιώματος, ἔλειψε τῇ δεσποίνῃ χρυ-
σία ποσότης. καὶ ἀδημονούσης ἐπὶ τοῦτο τῆς Αὐγούστης
κατ' ὄναρ ἐφάνησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι λέγοντες αὐτῇ,
μὴ λυποῦ περὶ χαράγματος χρυσίου· μὴ δὲ Ιουστινια-
νῷ τῷ ἀνδρί σου ἐπιζητήσῃς νομίσματα· ἀλλὰ ἀ-
πελθοῦσα ἔξωθεν τῆς πόρτης Δεξιοκράτους εἰς τὸν
D αἰγιαλὸν, εὑρήσεις δώδεκα κεράμια γέμοντα χρυ-
σίου κεχωσμένα. ἡ δὲ Αὐγούστα ἀποστείλασα, εὗρεν 151.
αὐτὰ γέμοντα, καὶ ἔχοντα ἕκαστον αὐτῶν ἐπιγραφὴν τῶν
ἁγίων Ἀποστόλων τὰ ὀνόματα. καὶ λαβοῦσα ταῦτα,
δοξάσασά τε Θεὸν, ἐξωδείασεν αὐτὰ εἰς τὸν ναόν. καὶ
πολλὰ κτήματα καὶ ἀναθήματα, καὶ σκεύη χρυσᾶ τε καὶ
ἀργυρᾶ προσεκύρωσε. τελειώσασα δὲ τὸν ναὸν, ἐ-
μελλε κρεμάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις καὶ τὰς λυχνίας,
ὅπως ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐγκαινίσῃ αὐτόν.
γνοὺς δὲ ὁ Βασιλεὺς Ιουστινιανὸς, ἐφθόνησεν, ἵνα
μὴ προλάβῃ καὶ ἐγκαινισθῇ πρὸ τῆς ἁγίας Σοφίας.
καὶ παρήγγειλε πανταχοῦ τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ποιή-
σωσιν ἁλύσεις καὶ κρεμάσωσιν ἐκεῖσε. ἡ δὲ Βασίλισ-
E σα ἐποίησεν ἀπὸ μετάξης πλεκτὰ σχοινία, πίστει καὶ
μόχθῳ. καὶ κρεμάσασα τὰς πολυφώτους ἀργυρᾶς λυ-
χνίας, ἐνεκαίνισε καὶ ἐνεθρονίασε τὸν ναὸν, προλα-
βοῦσα τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. τὰ δὲ λείψανα τὰ
κείμενα κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἁγίων
Ἀποστόλων, ἤχθησαν παρὰ Κωνσταντίου Βασιλέως,
υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ τοῦ ἁγίου μεγαλο-
μάρτυρος Ἀρτεμίου. τὸ δὲ βῆμα, καθὼς ἐστι μέ-

σον, ὅπω καὶ γέγονε παρὰ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας. Τὸ δὲ μνημοθέσιον τῆς ἁγίας Θεοφανῶ, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε. τὸ δὲ ἔξω μνημοθέσιον τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ τῶν αἱρετικῶν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐποίησε, καὶ διὰ μουσίου ἐκαλλώπισεν αὐτὸ, καὶ ἐκεῖσε ἐτάφη. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ κτίσασα τὸν ναόν. τὸ δὲ μουσεῖον ἐκεῖνο, καὶ τὰ μάρμαρα ἀπῆρε Βασίλειος ὁ βασιλεὺς, ὅτε ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον.

A num in medio situm est, ita a Theodora Augusta extructum fuit. Memoriam S. Theophanus, magnus Constantinus posuit; monimentum vero exterius Orthodoxorum & hæreticorum magnus Justinianus condidit, & musivo opere exornavit, ibidemque sepultus est cum conjuge Theodora, quæ templum ædificavit. Cæterum musivum opus & marmora ejus templi Basilius Imperator abstulit, cum Ecclesiam cognomine Novam, forumque ædificaret.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ 152.

ἐτῶν μέχρι τῆς Βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν αὐτῇ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.

DE ANNIS AB ORBE CONDITO,

usque ad Imperium Constantini Magni: & de iis, qui in ipsa urbium regina regnarunt, usque dum ab Agarenis capta est.

Edit. Paris. pag. 75. A AB Adamo usque ad diluvium sunt anni 2242.

A diluvio usque ad turris ædificationem, sunt anni 525

A turris ædificatione usque ad Abraham sunt anni 530.

Ab Abrahamo usque ad exitum filiorum Israel ex Ægypto, sunt anni 430.

Ab exitu usque ad ædificationem templi Salomonis, sunt anni 800.

Ab ædificatione templi usque ad captivitatem Israelitarum, sunt anni 424.

A captivitate usque ad Alexandrum Macedonem, sunt anni 318.

Ab Alexandro usque ad descensionem Christi sunt anni 331.

B In summam vero usque eo dum Christus humanam induit naturam anni sunt 5500.

Sed sciendum est quod salutaris crucifixio Domini nostri Jesu Christi facta sit anno mundi 5534. cyclo solis 18 lunæ quinto, feria sexta, horæ nona, decimo octavo anno Imperatoris Tiberii.

A Christo autem usque ad Constantinum magnum sunt anni 325. & in summa ab orbe condito usque ad Constantinum magnum anni sunt 5825. Imperio igitur potitus est Constantinus magnus supradicto anno 5825. & duodecimo anno sui Imperii, Constantinopolim ædificavit. Simul autem Romæ & Constantinopoli imperavit annos 33. C

Constantius filius ejus imperavit annos 24. dies 11.

Julianus Apostata, prophanus & Deo repugnans, annos duos, dies 15.

Valentinianus pius & Dei amans, cum Valente impio & Ariano, imperavit annos 14.

pag. 76. Gratianus filius supradicti Valentiniani imperavit annos sedecim.

Theodosius magnus ex Hispania oriundus, pissimus & mali osor imperavit annos 17.

Arcadius & Honorius filii ejus, annos 13.

D Theodosius junior, filius Arcadii, Calligraphus, pissimus & virtutis amans, annos 42.

Marcianus, a Deo declaratus, omni probitate plenus, imperavit annos sex cum dimidio.

Leo Macela, pius & religiosissimus, annos 18.

Leo junior ipsius nepos, filius Zenonis imp. annum unum,

A ΑΠΟ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βσμβ΄.

Ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιΐας, ἔτη φκέ.

Ἀπὸ τῆς πυργοποιΐας ἕως τοῦ Ἀβραάμ, ἔτη φλ΄.

Ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, ἔτη υλ΄.

Ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, ἔτη ω΄.

Ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς αἰχμαλωσίας, ἔτη υκδ.

Ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἔτη τιη΄.

Ἀπὸ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς συγκαταβάσεως Χριστοῦ, ἔτη τλά.

B Ὁμοῦ χρόνοι μέχρι τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτη ͵εφ΄.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἡ σωτήριος σταύρωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γέγονε κατὰ τὸ ͵εφλδ΄. ἔτος. κύκλος 153.
τοῦ μὲν ἡλίου, ιη. τῆς δὲ σελήνης, πέμπτος. ἡμέρα ἕκτῃ, ὥρα ἐννάτῃ, τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς Βασιλείας Τιβερίου. (ἦν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, τουτέστι, τὸ νομικὸν φάσκα, μηνὸς Ἀπριλλίου ιέ. ἡ δὲ ἁγία ἀνάστασις τῇ εἰκοστῇ.)

Ἀπὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔτη τκέ. ὁμοῦ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη ͵εωκέ. Ὁ οὖν μέγας Κωνσταντῖνος ἐκράτησε τῆς Βασιλείας τῷ εἰρημένῳ ἔτει ͵εωκέ. καὶ ἐν τῷ C δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβασίλευσε δὲ τὰ ὅλα ἔν τε Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἔτη λγ΄.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ιά. ἡμέρας κδ΄.

Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁ βέβηλος καὶ θεομάχος ἔτη δύο ἥμισυ, ἡμέρας ιε΄.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος σὺν Οὐάλεντι τῷ δυσσεβεῖ καὶ Ἀρειανῷ, ἔτη δεκατέσσαρα.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος, ἔτη τρία.

Θεοδόσιος ὁ μέγας, ὁ ἐξ Ἰσπανίας, ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη ιζ΄.

D Ἀρκάδιος καὶ Ὁνώριος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, ἔτη ιγ΄.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὁ υἱὸς Ἀρκαδίου, ὁ Καλλιγράφος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ φιλάγαθος, ἔτη μβ΄. 154.

Μαρκιανὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἀπὸ Θεοῦ, ὁ πάσης καλοκαγαθίας ἔμπλεως, ἔτη ς΄. καὶ ἥμισυ.

Λέων ὁ Μακέλης, ὁ εὐσεβὴς, καὶ πιστότατος, ἔτη ιη΄.

Λέων ὁ μικρὸς, ὁ ἔγγονος αὐτοῦ, υἱὸς Ζήνωνος, ἔτος ἕν.

Ζήνων ὁ ἐπικληθεὶς ἀγόνατος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτη β'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας κδ'. A

Βασιλίσκος ὁ δυσσεβὴς, ἔτη β', μῆνας η'. ἡμέραν α'.

Καὶ πάλιν Ζήνων, ἔτη ια'. ἡμέρας δεκαπέντε.

Ἀναστάσιος ὁ Δίκορος, ὁ ἀπὸ Σιλεντρίων, ἔτη κζ'. μῆνας δ'. ἡμέρας γ'. ὁ πυρίκαυστος καὶ αἱρετικός.

Ἰουστῖνος ὁ Θρᾷξ, ὁ κράτιστος, καὶ εὐσεβὴς, καὶ μεγαλόδοτος, ἔτη ε'.

Ἰουστινιανὸς ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔτη λη'. καὶ ἥμισυ.

Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλάτων, ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ δικαιότατος, ἔτη ιγ'.

Τιβέριος ὁ Θρᾷξ ἔτη ε'.

Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη κ'. B

Φωκᾶς ὁ Καππάδοξ ὁ τύραννος καὶ αἱμοβόρος καὶ δυσσεβὴς, ἔτη η'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας η'.

155. Ἡράκλειος ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀφρικῆς, ἔτη τριάκοντα.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἔτος α'.

Κωνσταντῖνος ὁ ἔκγονος Ἡρακλείου, ὁ δυσσεβὴς καὶ μιαιφόνος, ἔτη κζ'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πωγωνάτος, ὁ τοῦ Δυρραχίου, ὁ εὐσεβέστατος καὶ πρᾳότατος, ἔτη ιζ'.

Τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου, ἔτη ͵ϛρκα'.

Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀγριώτατος, καὶ ἀκρατὴς θυμοῦ τυραννικοῦ, ἔτη ι'. C

Λεόντιος ἔτη γ'.

Ἀψίμαρος, ὁ καὶ Τιβέριος, ἔτη ζ'.

Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον, ἔτη ϛ'.

Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνιος, ὁ δυσσεβὴς, καὶ αἰσχρὸς, καὶ μιαρὸς, ἔτη β'.

Ἀναστάσιος, ὁ καὶ Ἀρτέμιος, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ πρωτοασηκρῆτις, καὶ φιλόσοφος, ἔτη β'.

Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτινὸς, ὁ πρᾳότατος καὶ συμπαθέστατος. ἔτος α'.

Λέων Ἴσαυρος, ὁ Κόνων, ὁ Συρογενὴς, ὁ μισάγιος, καὶ ἐναγὴς, καὶ ἀντίθεος, ἔτη κδ'. καὶ ἥμισυ, ἡμέρας ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κοπρώνυμος, ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, γεγονὼς καὶ σκωληκόβρωτος πρὸ τοῦ τεθνάναι, ἔτη λδ'. μῆνας γ'. D

156. Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, ὁ βέβηλος καὶ ἀποτρόπαιος, ἔτη ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ νεωτερίζων, τυφλωθεὶς, ὁ υἱὸς τῆς Εἰρήνης, ἔτη ιϛ'.

Εἰρήνη μόνη, ἔτη ε'.

Νικηφόρος, ὁ Σελευκεὺς, καὶ συμπαθὴς, καὶ φιλοδίκαιος, καὶ φιλόδακρυς, ἀπὸ γενικοῦ, ἔτη θ'.

Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος α'. μῆνας δ'.

Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ φιλάγαθος καὶ εὐσεβέστατος, ἔτη β'.

Λέων ὁ παραβάτης, ὁ Ἀρμένιος, ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀνήμερος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ζ. μῆνας ε'. E

Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς ὁ Ἀμοραῖος, ὁ καὶ ἀφροσύνης καὶ ἀπειροκαλίας ἔμπλεως, καὶ εἰκονομάχος, σὺν Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτη η'. μῆνας γ'.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ιβ'. μῆνας γ'.

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μεθυστὴς, μετὰ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τῆς εὐσεβεστάτης καὶ ὀρθοδόξου, ἔτη ιε'. ὁ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ϛ'. ἔτος καὶ μόνος ὁ μεθυστὴς, ἔτη ι'.

A Zeno cognominatus Agonatus, Pater Leonis junioris, imp. annos duos cum dimidio, dies 24.

Basiliscus imp. annos duos, menses octo

Iterum Zeno imperavit annos duos, dies 15.

Anastasius Dicorus, ex Silentiario, imperavit annos 27. menses quatuor, dies tres. Hic hæreticus fuit & fulmine combustus.

Justinus Thrax potens, pius & liberalis, imp. annos 5.

Justinianus magnus, nepos ejus ex sorore, magnæ Ecclesiæ conditor, imperavit annos 38. cum dimidio.

Justinus, ex Curopalata, Justiniani ex fratre nepos, justissimus, imperavit annos 13.

B Tiberius Thrax imperavit annos 5.

Mauritius ejus gener, piissimus & probissimus imperavit annos 20. menses 4.

Phocas cappadox Tyrannus, sanguinarius & impius imp. annos 8. cum dimidio, dies 8.

Heraclius Præfectus Africæ, imperavit annos 30.

Constantinus ejus filius imperavit annum unum.

Constantinus nepos Heraclii, impius & homicida, imperavit annos 27.

Constantinus filius ejus dictus Pogonatus, Dyrrhachinus, piissimus & mansuetissimus, annos 17.

A creatione mundi usque ad Imperium Justiniani Rhinotmeti, anni sunt C 6121.

Justinianus Rhinotmetus, Constantini Pogonati filius, ferox & animi tyrannici impotens, annos 10.

Leontius, annos tres.

Liberius Apsimarus, annos 7.

Justinianus secundum, annos 6,

Philippicus Bardanes, impius, impurus & scelestus, annos 2.

Anastasius, qui & Artemius, piissimus, Protoasecretis, & Philosophus, annos 2.

Theodosius Adramytenus, mansuetissimus & misericors, annum unum. *Edit. Paris. pag. 77.*

Leo Conon ex Isauria oriundus, impurus, Deoque & Sanctis inimicus annos 24. cum dimidio, & dies 5.

D Constantinus Copronymus, filius ejus, impius & impurus, qui a vermibus corrosus periit, annos 34. menses 3.

Leo filius ejus, ex Chazara natus, prophanus & abominandus, annos 5.

Constantinus Leonis & Irenes filius a matre excæcatus, annos 16.

Irene sola, annos 5.

Nicephorus ex Seleucia oriundus, misericors, justus, ex generali Logotheta annos 9.

Stauracius filius ejus, annum unum, menses 4.

Michael Rancabe, gener Nicephori, probus & piissimus, annos 2.

Leo ex Armenia oriundus, impius & ferox, cum Constantino filio, annos 7. E menses 5.

Michael Balbus, Amoræus, amens, ineptus, & imaginum hostis, cum Theophilo filio, annos 8. menses tres.

Thophilus filius ejus, annos 12 menses 3

Michael filius ejus, cognomento ebriosus, cum Theodora matre sua, piissima & orthodoxa, annos 15. Hic imperare cœpit anno 6349. & imperavit solus annos 10.

Idem Michael cum Basilio Macedone, annum unum, & mensem unum.

Basilius Macedo, qui Imperator creatus est anno 6374. imperavit solus annos 19.

Leo filius ejus cognomento Sapiens, cum Alexandro, anno 6397. imperavit annos 27. menses 8.

Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis, imperavit cum matre annos 8. anno 6422.

Romanus filius Abastacti, Lacapenus, cognomento senior, socer Constantini Porphyrogeniti, imperavit cum ipso & filiis suis annos 26 Hic Romanus Imperator creatus est die undecimo Decembris, octavæ Indictione, anno 6428. Postquam vero biennium imperavit, prima scilicet indictione anni 6430. edidit novellam de jure prælationis. Indictione autem secunda anni 6437. edidit novellam de potentibus in consortia pauperum succedentibus; quæ etiam ad præteritam primam indictionem sive tempus magnæ famis pertinet. Eamdem novellam indictione quintæ anni 6455. Imperator Constantinus confirmavit. Cæterum octodecim anni, quorum Decapolita in * * * meminit, numerantur a prima indictione annis 6437. Sed ab indictione prima anni 6430. sive tempore famis, ad quod hæc quoque Constitutio refertur, usque ad imperium Imperatoris Constantini.

Edit. Paris. pag. 78.

Iterum Constantinus Porphyrogenitus imperavit cum Stephano & Constantina, qui ab ipso imperio detrusi & in exilium acti sunt.

Imperavit igitur, ut supradictum est, Constantinus Porphyrogenitus cum matre annos 7. & iterum cum Stephano & Constantino uxoris suæ fratribus dies quadraginta duos: & solus cum Romano filio, annos 15. dies 19. indictione tertia anni 6437.

Dominus Romanus filius eius, cognomento Puer, cum filiis suis Basilio & Constantino Porphyrogenitis imperavit annos tres, menses quatuor. Basilius autem & Constantinus filii ejus, infantes, imperaverunt dies sex.

Nicephorus Phocas, qui a Tzimisce interfectus est, imperavit annos 6. menses 3. dies 6.

Joannes Tzimisces, annos 6 & mensem unum.

Dominus Basilius Porphyrogenitus cum fratre Constantino Porphyrogenito imperavit annos 55. menses 11. Nimirum Dominus Basilius annos 50. & Dominus Constantinus post mortem fratris solus, annos duos, menses undecim.

Constantinus Porphyrogenitus frater ejus, annos 2. menses 11.

Romanus Argyropylus cum Zoe filia supradicti Constantini, annos 5. menses 6.

Michael Paphlago ab eadem Zoe ad imperium vocatus anno 6541. Imperavit annos 7. menses 9.

Michael Calaphates, nepos ejus, ex Cæsare Imperator creatus & excæca-

A Ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ σὺν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι, ἔτος α΄. μῆνα α΄.

Καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ὃς ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ͵ϛτοδ΄. ἔτος, ὁ μόνος ἔτη ιθ΄.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σοφὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ τὸ ͵ϛτπζ΄. ἔτος, ἔτη κζ΄. μῆνας ὀκτώ. 117.

Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ἔτη η΄. κατὰ τὸ ͵ϛυκβ΄.

Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Ἀβαστάκτου, ὁ Λακαπηνὸς, ὁ πρέσβυς, ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔτη κϛ΄. ὁ τοιοῦτος Ῥωμανὸς ἀνηγορεύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια΄. Ἰνδικτιῶνος η΄. ἔτους ͵ϛυκη΄.

B μετὰ δὲ διετῆ χρόνον τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν πρώτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλ΄. ἔτους, ἐξέθετο, τὴν περὶ προτιμήσεως νεαράν. κατὰ δὲ τὴν δευτέραν Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλζ΄. ἔτους, τὸ περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων. ἀνακλᾷ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη νεαρὰ, καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν τηνικαῦτα πρώτην ἰνδικτιῶνα τυπέσι τὸν τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν. κατὰ δὲ τὴν πέμπτην τοῦ ͵ϛυνε΄. ἔτους ἐπεκύρωσε τοιαύτην νομοθεσίαν ὁ Βασιλεὺς Κύριος Κωνσταντῖνος. τὰ δὲ ιη΄. ἔτη, ὧν ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῇ λγ΄... μέμνηται, οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ͵ϛυλζ΄. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰνδικτιῶνος τοῦ ͵ϛυλ΄. ἔτους ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνακλᾷ ἡ τοιαύτη νομοθεσία, μέχρι τῆς 118.

C αὐτοῦ αὐτοκρατορίας τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Καὶ πάλιν Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου, οἳ ὑπ' αὐτοῦ τῆς Βασιλείας ἐξεβλήθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν.

Ὁ οὖν ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκράτησε τῆς Βασιλείας, ἔτη ζ΄. καὶ πάλιν μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γυναικαδέλφων αὐτοῦ ἡμέρας μβ΄. καὶ μονοκράτωρ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ, κατὰ τὴν τρίτην Ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ϛυλζ΄. ἔτους, ἔτη ιε΄. ἡμέρας ιθ΄.

Ὁ Κύριος Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ παιδίον σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βασιλείῳ τῷ Βουλγαροκτόνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς πορφυρογεννήτοις, ἔτη γ΄. μῆνας δ΄. ὁ δὲ

D Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ τούτου υἱοὶ, παμβρεφοι ὄντες, ἡμέρας ϛ΄.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ὁ ἅγιος, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Τζιμισκῆ, ἔτη ϛ΄. μῆνας γ΄. ἡμέρας ϛ΄.

Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς, ἔτη ϛ΄. μῆνα α΄.

Ὁ Κύριος Βασίλειος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη νβ΄. μῆνας ια΄. μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἤγουν ὁ κύριος Κωνσταντῖνος μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ μονοκράτωρ, χρόνους δύο, μῆνας ια΄. (καὶ προστάξας γενέσθαι τὰ ἰσοδικά, ἐτελείωσε ταῦτα ἐν ἔτει τῷ ͵ϛφγ΄. τὴν δὲ νεαρὰν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἐκθέμενος, ἐξεφώνησε ταύτην μηνὶ Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος θ΄. ἔτους ͵ϛφδ΄.) 119.

E Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἔτη δύο, μῆνας ια΄.

Ῥωμανὸς ὁ ἀργυρόπωλος σὺν Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἔτη ε΄. μῆνας ϛ΄.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἐν ἔτει ͵ϛφμα΄. σὺν τῇ αὐτῇ Ζωῇ, ἔτη ζ΄ μῆνας θ΄.

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Καῖσαρ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλαφάτης λεγόμενος, ὁ τυφλωθεὶς εἰς τὸ σίγμα, μῆ-

A νας δ'. ἡμέρας ιθ' ὃς καὶ ἐκπεσὼν τῆς Βασιλείας, προσέφυγε τῇ μονῇ τῶν Στουδίου, καὶ ἀνῶσι παρὰ τοῦ λαοῦ κατεχθεὶς, ἐν τῷ κιονίῳ τοῦ σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νικηφόρου ἐπάρχου τοῦ Καπάνους.

Αἱ δὲ δύο αὐταδέλφαι καὶ Δέσποιναι, ἥτε κυρὰ Ζωὴ, καὶ κυρὰ Θεοδώρα μοναρχήσασαι μῆνας τρεῖς, ἀνεκαλέσαντο Κωνσταντῖνον τὸν μονομάχον, ἐξόριστον ὄντα ἐν τῇ νήσῳ τῇ Μιτυλήνῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν Βασιλέα, συζυγέντα
160. τῇ Ζωῇ, μηνὶ Ἰουνίῳ ια'. Ἰνδικτιῶνος ι'. ἔτους ,σφν'. καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ὁ Μονομάχος, ἔτη ιγ'. μῆνας ζ.

Η κυρὰ Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔφθασε μοναρχῆσαι ἔτος ἓν, μῆνας η'. ἡμέρας κ'. εἶτα τὸν κύριον Μιχαὴλ τὸν γέροντα, τὸν ἀπὸ στρατιωτικοῦ Βασιλέα ἀναγορεύσασα, καὶ ζήσασα μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ε'. ἐτελεύτησε κατὰ τὴν B κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδικτ. τοῦ ,σφξδ'. ἔτους.

Ο Κύριος Μιχαὴλ ὁ γέρων ὁ στρατιωτικὸς, ἐκράτησε κατὰ τὴν κβ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, τῆς θ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ,σφξδ'. ἔτους. ἐξεβλήθη δὲ τῆς βασιλείας. κρατήσας ἔτος ἓν, ἡμέρας ια'.

Ο Κύριος ὁ Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς μετὰ Αἰκατερίνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ἡμέρας κδ'.

Ο Κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἔτη ζ' μῆνας ς'. καὶ τελευτήσας κατέλιπε βασιλεύουσαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν Δέσποιναν, τὴν κυρὰν Εὐδοκίαν τὴν μακρεμβολίτισσαν, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ κυρῷ Μιχαὴλ, καὶ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πορφυρογεννήτῳ. ἐκράτησεν οὖν καὶ ἡ κυρὰ Εὐδοκία ἡ δέσποινα σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτῆς μῆνας ζ. ἡμέρας δέκα. εἶτα λαβοῦσα ἄνδρα γνώμῃ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς συγ- C
161. κλήτου πάσης, τὸν κύριον Ρωμανὸν τὸν Διογένην ἀναγορεύσασα αὐτὸν Βασιλέα, κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ε' Ἰνδικτιῶνος τοῦ ,σφοε'. ἔτους.

Ο Κύριος Ρωμανὸς ὁ Διογένης, μετὰ τῆς κυρᾶς Εὐδοκίας, ἔτη γ'. μῆνας η' καὶ διαφόρως ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν, ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ ἐκρατήθη αἰχμάλωτος παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Τούρκων. ἀνηγορεύθη δὲ Βασιλεὺς ὁ Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, καὶ συμβασίλευσε ταύτῃ μῆνα α'. κατεβίβασε ταύτην καὶ ἀπὸ τότε μόναρχος αὐτὸς κληθεὶς ἐκράτησε τῆς βασιλείας. Ο οὖν Κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ υἱὸς τοῦ Κυρίου Κωνσταντίνου καὶ τῆς μακρεμβολιτίσσης κυρᾶς D Εὐδοκίας, μετὰ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη ς'. καὶ ἥμισυ. καταβιβασθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Βοτανειάτου, ἀπὸ προδοσίας τῆς συμβίου αὐτοῦ, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυθεὶς, ἀπεστάλη εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου. ὕστερον δὲ γέγονε καὶ μητροπολίτης Ἐφέσου.

Ο Κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, ἔτη γ'. καὶ ἥμισυ, κατεβιβάσθη δὲ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Απριλλίου μηνὸς τῆς δ'. ἰνδικτ. τοῦ ,σφπθ'. ἔτους, καὶ ἀποσταλεὶς ἐν τῇ μονῇ τῆς περιβλέπτου ἀπεκάρη.

Ο Κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ'. μῆνας δ'. καὶ ἥμισυ, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὴν ιε'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς, ἤτοι τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγί- E ας Θεοτόκου, ἰνδικτ. ια'. τοῦ ,σχκς'. ἔτους.

Ο κύριος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐκράτησε μηνὶ Αὐγούστῳ ιε' Ἰνδικτ. ια' τοῦ ,σχκς'. ἔτους, καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσε καὶ διαρέσας ἔτη κδ'. μῆνας ζ. ἡμέρας κγ'.

Ο υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος Κύριος Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐκράτησε μηνὶ Απριλλίῳ α'. ἰνδικ. ς'. τοῦ

A tus in Sigmate, imperavit menses quatuor, dies 19. Hic imperio detrusus, confugit in Monasterium Studii, & inde a populo extractus, & in columna Sigmatis excæcatus est a Nicephoro præfecto.

Cæterum duæ sorores & Augustæ, nimirum Domina Zoe & Domina Theodora, postquam solæ imperaverant menses tres, accersiverunt Constantinum Monomachum, in insula Mitylene exulantem, & Zoe ei in matrimonium data, Imperatorem creaverunt, die Junii undecimo, indictione decima anni 6550. Imperavit autem Monomachus annos tredecim, menses 7. Edit. Parif. pag. 79.

Domina Theodora Porphyrogenita imperavit sola annum unum, menses 8. dies B viginti: postea Dominum Michaelem seniorem Stratioticum declaravit Imperatorem, & cum eo vixit dies quinque. Obiit autem die 22. Augusti, indictione nona anni 6564.

Dominus Michael Senior ac Stratioticus dictus, imperare cœpit die vigesima secunda Augusti, indictione nona anni 6564. Detrusus autem est Imperio, cum imperasset annum unum, dies undecim.

Dominus Isaacius Comnenus cum Hæcaterina uxore sua, imperavit annos duos menses duos dies viginti quatuor.

Dominus Constantinus Ducas imperavit annos 7. menses 6. & moriens imperii hæredes reliquit Augustam Eudociam uxorem suam & filios Dominum Michae- C lem & Dominum Constantinum Porphyrogenitum. Imperavit igitur Domina Eudocia Augusta cum duobus filiis menses septem dies decem. Postea assensu Patriarchæ & universi Senatus nupsit Domino Romano Diogeni, & Imperatorem eum declaravit mense Martio, indictione quinta anni 6575.

Dominus Romanus Diogenes cum Domina Eudocia imperavit annos 3. menses 8. & diversis expeditionibus Persas aggressus, in tertia ipsemet a Sultano & Turcis captus est. Ejus loco Imperator creatus est Michael Ducas, & una cum matre sua Eudocia imperavit mensem unum. Postea vero eam in Monasterium detrusit, & solus impe- D rium administravit. Imperavit igitur Dominus Michael Ducas, filius Domini Constantini & Dominæ Eudociæ, cum Maria uxore sua annos sex cum dimidio. Dein proditione conjugis a Botaniate imperio dejectus, & in Monasterium Studii detrusus, & postea Ephesi Metropolita factus est.

Dominus Nicephorus Botoniates imperavit annos tres cum dimidio. Amisit autem imperium primo die Aprilis, quarta indictione anni 6589. & ablegatus est in Monasterium Deiparæ cognomento Spectabilis seu admirandæ.

Dominus Alexius Comnenus avus potentis & sancti Imperatoris nostri imperavit pie annos 37. menses quatuor cum dimidio. Obiit die 15. Augusti, E seu vespera assumptionis B. Deiparæ, indictione 11. anni 6626 pag. 80.

Dominus Joannes Comnenus, Porphyrogenitus, filius ejus imperare cœpit die 15. Augusti, indictione 11. anni 6626. & pie imperavit annos 24. menses 7. dies 23.

Filius ejus Porphyrogenitus Manuel Comnenus imperare cœpit primo die Aprilis, indictione 6. anni 6651. & im-

peravit pie annos 37. menses 5. dies 23 Obiit 24. die Septembris, indictione 14. anni 6689. hora tertia, & mutato nomine dictus fuit Matthæus monachus. Decimo autem die Septembris, indictione tertia anni 6678. Sive anno vigesimo octavo imperii ejus, natus est pulcherrimus filius ejus Porphyrogenitus Dominus Alexius Comnenus; Coronatus autem est a patre indictione 5. anni 6680. Die autem 27. Septembris, indictione 10. anni 6685. imperio decessit Dominus Manuel Comnenus. Indictione vero decima tertia anni 6688 secundo die Martii, die dominica Domino Alexio filio suo in matrimonium dedit Dominam Annam, nobilissimi Regis Franciæ filiam, cum arrhabone orationis, opera Domini Theodosii Patriarchæ Antiochiæ. Cæterum die 24. Septembris, indictione 14. anni 6689 hora tertia diei, quo pater ejus imperium terrestre cum cælesti commutavit Imperator renunciatus est, & pie imperavit cum matre sua Dominica Maria, quæ post assumtum ordinem monasticum Xene sive Peregrina nominata fuit, & imperii collegam habuit Dominum Andronicum Comnenum Protosebastum & Protovestiarium, annum 1. menses undecim dies tres. Postea vero sanctam illam fœminam Andronicus tyrannus clanculum interfici curavit, & annum unum, menses undecim, dies 24. omnia pro lubito administravit, atque demum, ipso Alexio Porphyrogenito strangulato, aperte imperavit annum unum, menses 10. dies 10. Deinde Isaacius Angelus ad Ecclesiam confugit, & inde cum incomposita populi colluvie, & custodibus, atque quibusdam suis cognatis & amicis, ipsoque Patriarcha Domino Basilio Camatero, ad magnum Palatium ivit, atque eo ingressus imperium suscepit. Andronicus autem quamvis sese in fugam dedisset, attamen ventorum adversorum vi impeditus & captus est in Ponto Euxino sive mari magno, atque illa passus est, quæ ipsum quidem pati par erat: Christianos vero & Romanos agere, non conveniebat. Imperavit igitur Dominus Isaacius Angelus annos novem. Ejus tempore in Zagoria initium cepit bellum Walachorum & Bulgarorum adversus Christianos Romanos, quo omnis anima prædando abacta, & tota fere occidentalis regio, potestati Romanæ subjecta, devastata est. Sed cum longo tandem post tempore Romani expergefacti expeditionem in eos pararent, & non mediocres coegissent exercitus, & nihilominus tamen cum solita pigritia & timiditate procederent,

Edit. Paris. pag. 81.

. . . .

frater Imperatoris Dominus Alexius, conciliato sibi favore exercitus, & quorumdam eorum, qui ei præerant, fratrem suum earum rerum incusare cœpit, quas ipse, postquam imperio potitus est, multo amplius commisit, & Imperator salutatus, solium ejus sine controversia occupavit. Quo audito Imperator Isaacius, qui venatum iverat, fugam tentavit, sed captus a familiaribus suis, quos præ cæteris magni æstimaverat, sibique fidissimos, excæcatus est in claustro Macræ, imperavitque Dominus Alexius annos 7. Væ autem Ro-

A ,ϛχϟέ. ἔτους, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ΄. μῆνας
ε΄. ἡμέρας κγ΄. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς Κύριον τῇ κδ΄. τοῦ
Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. ἰνδικ. τοῦ ,ϛχπθ΄. ἔτους, ὥ-
ρᾳ α΄ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαῖος μο-
ναχὸς μετονομασθείς. κατὰ δὲ τὴν ι΄ μηνὸς Σεπτεμβ. ἰνδικτ.
γ΄. ἔτους ,ϛχοη΄. ἤγουν ἐν τῷ κη΄. ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
ἐγεννήθη ὁ κάλλιστος υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος
Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. ἐστέφθη δὲ παρ' αὐτοῦ ὁ τοιοῦτος εἰς 163.
Βασιλέα κατὰ ἰνδικ. ε΄. τοῦ ,ϛχπ΄. ἔτους. μηνὶ Σεπτεμβ.
κζ΄. ἰνδικ. ι΄. ἔτους ,ϛχπε΄. γέγονεν ἐν τῷ ** κατάλυσις
τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. κατὰ δὲ τὴν ιγ΄. ἰνδ.
τοῦ ,ϛχπη΄. ἔτους, μηνὶ Μαρτίῳ β΄. ἡμέρᾳ κυριακῇ συνέ-
ζευξε τὸν κύριον Ἀλέξιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ γυναικὶ τῇ κυρᾷ Ἄν-
B νῃ, τῇ θυγατρὶ τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγὸς Φραγγίας μετὰ
ἀρραβῶνος εὐχῆς, τούτοις δοθείσας παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου κυροῦ Θεοδοσίου τοῦ Ἀντιοχείας. κατὰ δὲ τὴν κδ΄. τοῦ
Σεπτεμβ. μηνὸς, τῆς ιδ΄. Ἰνδ. τοῦ ,ϛχπθ΄. ἔτους, ὥρᾳ α΄. τῆς
ἡμέρας καθ' ἣν ὁ ἀείμνηστος πατὴρ αὐτοῦ τῆς ἐπιγείου Βα-
σιλείας ἠλλάξατο τὴν οὐράνιον, ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ,
καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ τῇ δεσποίνῃ
τῇ κυρᾷ Μαρίᾳ, τῇ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος
Ξένῃ μετονομασθείσῃ, ἐχούσῃ παραδυναστεύοντα τὸν πρωτο-
βεστιάριον κύριον Ἀνδρόνικον τὸν Κομνηνὸν ἔτος α΄. μῆνας ια΄.
ἡμέρας γ΄. εἶτα δὲ ἔνθεν μόνης ἀναιρεθείσης τῆς ἁγίας γυ- 164.
ναικὸς ἐκείνης παρὰ τοῦ τυράννου ἐκεῖ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράν-
νου αὐθεντικῶς ποιοῦντος ὅσα ἐβούλετο, χρόνον ἕνα, μῆ-
C νας ια΄. ἡμέρας κδ΄. εἶτα ἀποπνιγέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πορ-
φυρογεννήτου παρὰ τοῦ τυράννου, ἐβασίλευσεν ἀναφανδὸν ὁ
αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἔτος ἕν. μῆνας ι΄. ἡμέρας ι΄. μετὰ ταῦ-
τα ὑστέρως αὐτοῦ ὁ κύριος Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος προσφυγὼν
τῇ Ἐκκλησίᾳ, κἀκεῖθεν ἀπελθὼν σὺν τῷ συρφετώδει
λαῷ, καὶ τοῖς φυλακίταις, καί τισι τῶν συγγενῶν καὶ φί-
λων αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ τῷ Πατριάρχῃ κυρῷ Βασιλείῳ τῷ Κα-
ματηρῷ, εἰς τὸ μέγα παλάτιον, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ
τὰ τῆς Βασιλείας δεξάμενος, τοῦ Ἀνδρονίκου φυγόντος. ἀνέ-
μων δὲ, ἀνέμων βιαίων ἀντιπνευσάντων αὐτῷ ἐν τῷ Εὐ-
ξείνῳ πόντῳ, ἤτοι μεγάλῃ θαλάσσῃ, καὶ ἔπαθεν ὅσα
αὐτὸν ἴσως ἔδει παθεῖν. Χριστιανοὺς δὲ καὶ Ῥωμαίους ταῦτα
πρᾶξαι, ἀνοίκειον ἦν. ὅμως ἐβασίλευσεν ὁ Κύριος Ἰσαά-
D κιος ὁ Ἄγγελος ἔτη ἐννέα. ἐπ' αὐτοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ἡ ἐν Ζα-
γορίᾳ Βλάχων καὶ Βουλγάρων κατὰ τῶν Χριστιανῶν Ῥωμαί-
ων ἐπανάστασις, καὶ ἐληλατίσθη πᾶσα ψυχὴ, καὶ ἠφανί-
σθη πᾶσα σχεδὸν δυτικὴ χώρα, ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὖσα ἐ- 165.
πικράτειαν· ὀψὲ δέ ποτε ἐγερθέντες ἔνθεν ἐκεῖνοι καὶ ὁρ-
μήσαντες ἐκστρατεῦσαι κατ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγα ἐπισυ-
ναγαγόντες στρατεύματα, ὅμως καὶ οὕτως μετὰ τῆς συνή-
θους νωθρείας ἢ δειλίας περιπατοῦντες, ἆ, ἆ, τί ἂν εἴποι
τις, καὶ τῶν κατ' αἰγιαλῶν κατερχόμενοι κάστρων, καὶ ἀ-
πελθόντες μέχρι τῶν Κυψέλων, ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Κύρι-
ος Ἀλέξιος ὑποποιησάμενος τὸ στρατόπεδον, καί τινας τῶν
ὑπερεχόντων μετὰ τοῦ αὐτοῦ, ταῦτα αἰτιᾶσθαι τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἅπερ αὐτὸς μετὰ τὸ ἐγκρατὴς γενέσθαι τῆς Βα-
E σιλείας πολλαπλασίονα ἐνεδείξατο, ἀνηγορεύθη Βα-
σιλεὺς Αὐτοκράτωρ, καὶ ἀμάχως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς
σκηνῆς καὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. ἐκείνου πρὸς κυνηγέσιον ἀ-
πελθόντος. ὃ καὶ μαθὼν ἐκεῖνος φυγῇ ἐχρήσατο. ἁλοὺς
δὲ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὓς ἐν τάξει μεγάλων
ἀνθρώπων εἶχε, καὶ πιστοτάτων ἀνθρώπων, ἀπετυ-
φλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης, καὶ ἐβασίλευ-
σεν ὁ κύριος Ἀλέξιος ἔτη ζ΄. οὐαὶ δὲ τὴν Ῥωμανίαν
ἐν

ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· αὐτοῦ γὰρ Σαρδαναπάλου ζῶ- A
γοντος, καὶ μηδ' ὅλως μήτε αὐτοῦ, μήτε τῶν θεραπόν-
166. των αὐτοῦ οἵαν δή τινα στρατιωτικὴν ἢ ἀρχοντικὴν οἰ-
κονομίαν ἐνησχολημένων, τὰ μὲν περιλειφθέντα κά-
στρα καὶ αἱ χῶραι τῆς δύσεως λεία Βλάχων γεγόνασι καὶ
Κομάνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παραλίων, καὶ τὰ πλείω
δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωαννίτζη γεγόνασι καθ' ὁλόκληρον. τέ-
λος δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μόνην περιλειφθεῖσαν εἰς βασιλείαν
αὐτοῦ βασιλίδα τῶν πόλεων τοῖς Λατίνοις προὔδοτο, αὐ-
τὸς ἀνάνδρως καὶ ἀχράστως φυγών. τοῦ γὰρ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ
κυρίου Ἀλεξίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Ἰσαακίου φυγόντος ἐν-
τεῦθεν, ἀπελθόντος εἰς Ἀλαμανίαν, εἰς τὸν ἐπ' ἀδελ-
φῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, τὸν μετὰ στόλου Λατινι-
κοῦ βαρέως ἀπελθόντος, μετὰ τὸ ἐπισυναχθῆναι παν- B
ταχόθεν τοὺς στρατιώτας, καὶ σφαδάζειν ὑπὲρ τῆς πατρί-
δος αὐτῶν, ἐφαίνετο αὐτὸς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν πρὸς
τοὺς Λατίνους ὑπερθέμενος πόλεμον. τέλος νύκτωρ,
ὡς ὠνητὸν ἀπέδρα ἀνδράποδον. εἰσῆλθεν οὖν διὰ τῆς νυκ-
τὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον ὁ ἀνεψιὸς αὐ-
τοῦ κύριος Ἀλέξιος, καὶ ἀνηγορεύθη σὺν τῷ πατρὶ αὐ-
τοῦ Κυρίῳ Ἰσαακίῳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη * μῆνας ε'.
ὅτε δὲ ἑώρα ὁ χυδαῖος δῆμος, αὐθεντικῶς εἰσερχομέ-
νους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τοὺς Λατίνους καὶ μέγα κα-
167. κὸν παθεῖν ἐξ αὐτῶν ὑπώπτευσαν, ὃ καὶ ἐξ ἀποτε-
λέσματος ἀληθὲς ἐφάνη. συνῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκ-
κλησίᾳ, καὶ μετὰ πολλὰς ὀχλήσεις καὶ ἀναστασίας, ἀνη-
γόρευσαν Βασιλέα τὸν σεβαστὸν κύριον Νικόλαον τὸν Κα- C
ναβὸν, καὶ διήρκεσεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος κακο-
παθῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀλιγοστάς τινὰς ἡμέρας.
μαθόντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ παλατίῳ, τὸν μὲν κύριον Ἀ-
λέξιον παρέστειλαν τῆς ἀρχῆς. τὸν δὲ Δοῦκαν κύριον Ἀ-
λέξιον τὸν λεγόμενον Μούρτζουφλον ἀνηγόρευσαν, καὶ ὕστε-
ρον μετὰ μικρὸν ἀπέῤῥευσαν τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ
παλάτιον πρὸς τὸν Δοῦκαν Ἀλέξιον· ὁ δὲ Καναβὸς ἑάλω. καὶ
ἐβασίλευσεν ὁ Δούκας κύριος Ἀλέξιος ἔτη ** μῆνας β'.
ἔκτοτε οὖν ἀναισχυντότερον καὶ ἀναφανδὸν ἤρξαντο οἱ Λα-
τῖνοι τὴν ποτὲ βασιλίδα πολιορκεῖν τῶν πόλεων, καὶ
εἰς ἔργον τὸ προβουλευθὲν διὰ βραχέος ἐξενηνέχθη, καὶ ὁ
Βασιλεὺς ᾐχμαλωτίσθη, καὶ δούλη γέγονεν ἡ κυρία, καὶ
παντάπορος ἡ πολύολβος, καὶ ἐβεβηλώθησαν, οἴμοι, D
οἴμοι, τὰ ἅγια, αἱ ἅγιαι εἰκόνες κατεπατήθησαν, ἱπ-
ποστάσια γεγόνασιν οἱ θεῖοι ναοὶ, εἰπεῖν δὲ ὀλίγου τὸ
πᾶν, Ἐγκατελείφθη ἡ θυγάτηρ Σιὼν, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμ-
168. πελῶνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηλάτῳ, ἔρημος παν-
τὸς ἀγαθοῦ, πλήρης παντοίων κακῶν.

Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἀνὴρ γεννάδας καὶ κραταιός. οὗτος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ πρώτου Παλαιολόγου κυρίου Μιχαὴλ, διῆγον ἔχοντες τὰ βασίλεια ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῇ ἀντιπέραν δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως, φυγάδες ὄντες τοῖς Λατίνοις, ἔτη ιθ'.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν Ἰωάννης ὁ Δούκας, ὁ λεγόμενος Βατάτζης, συνετὸς καὶ βραχυρόχειρ ἀναφανεὶς ἔτη λγ'.

Ο κύριος Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη γ'. καὶ ἥμισυ. E

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησε καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κραταιὸς Μιχαὴλ ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων, ὃς ἐξέωσε τοὺς Λατίνους τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ πάλιν τὸν οἰκεῖον αὐτῆς κόσμον ἔτη κδ'. μῆνας β'. ἡμέρας κ'.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ εὐσεβέστατος, καὶ τοῦ νοῦ ἀσύγκριτος, ἔτη μέ. μῆνας ς'.

Georg. Cod. de Orig. CP.

A maniæ lo illis diebus; Imperatore enim Sardanapali instar vivente, & neque ipso neque ministris ejus ad militarem disciplinam & gubernationem imperii intentis, multa ea reliquis castris & regionibus occidentalibus & maritimis in Walachorum & Comanorum potestatem devenerunt: plurima vero integre a Joannitze occupata sunt. Tandem quoque ipsa urbium regina Constantinopolis, quæ sola in Imperatoris potestate supererat, turpi ipsius & inutili fuga Latinis prodita est. Cum enim nepos ejus Dominus Alexius Domini Isaacii filius, qui in Alemanniam confugerat ad Philippum, sororis suæ maritum, collectis undique militibus, B cum magna Latinorum classe inde reverteretur de patria sibi erepta dimicaturus, primo quidem Imperator bellum adversus Latinos de die in diem differre videbatur, demum vero per noctem quasi venale mancipium aufugit. Quare nepos ejus Dominus Alexius noctu Palatium Blachernarum ingressus, & cum Patre suo Domino Isaacio Imperator salutatus est, imperavitque menses quinque. Plebs vero cum Latinos pro libito magnum Palatium intrare videret, & quod postea eventus comprobavit, se magnum malum ab iis passuros esse conjectaret, in magnam Ecclesiam convenit, & post multas turbas & tumultuationes Imperatorem salutavit Dominum Nicolaum Canabum, C qui paucissimos dies ærumnose in Ecclesia magna permansit. His enim de rebus certiores facti, qui erant in Palatio, Dominum Alexium imperio abdicarunt, & ejus loco Imperatorem creaverunt Dominum Alexium Ducam Murtzuphlam. Paulo itaque post populus ab Ecclesia in Palatium discessit ad Dominum Alexium Ducam: captoque Canabo, imperavit Dominus Alexius Ducas menses 2. Tunc Latini Constantinopolim, olim reginam urbem, gravius & manifestius obsidere cœperunt, & brevi cœptum ad finem perductum est, captoque Imperatore, urbs domina in servitutem redacta est, & omnigenis oppleta miseriis; nam sacra prophanata sunt, & D sanctæ Imagines conculcatæ, & Deo sacrata templa in stabula equorum mutata, &, ut summatim omnia dicam, Derelicta est filia Sion ut umbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerio, vacua omni bono, & referta omnigenis miseriis.

Edit. Paris. pag. 82.

Theodorus Lascares, vir generosus & potens, & cæteri post ipsum usque ad primum Palæologum Dominum Michaelem, fugati a Latinis, Imperii sedem posuerunt in Asia, e regione scilicet Constantinopoleos, imperavitque Theodorus Lascares annos 19.

Post hunc imperavit Joannes Ducas cognomento Batatzes, annos 33.

Dominus Theodorus Lascares Secun- E dus, filius ejus Porphyrogenitus, imperavit annos tres cum dimidio.

Post hunc Imperio potitus est Michael primus Palæologorum, qui Latinos Constantinopoli expulit, eique pristinum splendorem restituit, imperavitque annos 24. menses 2. dies 20.

Andronicus filius ejus, piissimus & animi incomparabilis, imperavit annos 45. menses 6.

Michael filius ejus, secundus istius nominis ex Palæologis, nomine & re ipsa Imperator, imperavit annos 13. dies 22.

Andronicus filius ejus Porphyrogenitus, Gratiarum compendium, imperavit annos 31. menses tres.

Manuel filius ejus Porphyrogenitus, militum flos, & Imperatorum decus, imperavit annos 41.

Joannes Cantacuzenus, qui, postquam factus fuit Monachus, nominari voluit Joasaph, imperavit annos 14.

Joannes illius nominis secundus, Palæologorum sextus, Porphyrogenitus, assumto habitu monachi dictus Joasaph, imperavit annos duos cum dimidio.

Manuel secundus ejus nominis, filius Joannis, Porphyrogenitus, imperavit annos 12. menses 4. dies 25.

Edit. Paris. pag. 83. Joannes ejus nominis tertius, filius Manuelis, Porphyrogenitus, qui Synodum convocavit Florentiæ, & necessitate coactus ad Latinos inclinavit, una præsentibus cum aliis viris delectis, tum vero etiam ipso Domino Marco Metropolita Ephesino, imperavit annos 12. menses 3. & dies 10.

Constantinus Palæologorum ultimus, frater Joannis, Porphyrogenitus, Justissimus, solus totius Peloponnesi dominus fuit, & post mortem fratris Domini Joannis, ad Imperii fastigium evectus est, imperavitque annos 4. menses 5.

Sub hoc Imperatore anno 6961. Constantinopolis ab impiis Agarenis expugnata est, &, quæ prius omnium urbium regina fuerat, hostili manu capta est. Ipse etiam Imperator cum omnibus fere proceribus inter illam urbis desolationem ab iis occisus est, & martyrii coronam abstulit, cum neque Palatium Imperatorium impiis illis prodere vellet, neque periculum effugere quamvis posset.

A Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δεύτερος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει βασιλεὺς ὄντως, ἔτη ιγʹ. ἡμέρας κβʹ.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἡ τῶν χαρίτων συνδρομὴ, ἔτη λαʹ. μῆνας ἕξ.

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ στρατηγικώτατος, καὶ τῶν ἀνακτόρων κλέος, ἔτη μαʹ.

Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς, ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχὸς ἔτη δεκατέσσαρα.

Ἰωάννης τῶν παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος, ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχὸς, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη βʹ. καὶ ἥμισυ.

B Μανουὴλ ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς Ἰωάννη, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ιβʹ. μῆνας δʹ. ἡμέρας κεʹ.

Ἰωάννης τρίτος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ συγκροτήσας τὴν Σύνοδον ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ καὶ συγκλίνας κατ' ἀνάγκην τοῖς Λατίνοις, συμπαρόντων τῶν τε ἄλλων λογάδων καὶ αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μάρκου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μητροπολίτου Ἐφέσου, ἔτη κγʹ. μῆνας γʹ. ἡμέρας ιʹ.

Κωνσταντῖνος τῶν Παλαιολόγων ὁ ὕστερος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ δικαιότατος, μόνος ὢν δεσπότης ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου, εἰς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἀρθεὶς, ἔτη δʹ. μῆνας εʹ.

C Ἐπὶ τούτου ἐγένετο, οἴμοι, ἡ ἅλωσις τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν ἀθέων ἀγαρηνῶν ἐν ἔτει ͵ςϡξαʹ. καὶ ἐγένετο δορυάλωτος ἡ πρὶν βασιλὶς πασῶν τῶν πόλεων. ὃς καὶ ἀπεκτάνθη τότε παρ' αὐτῶν ἐν τῇ γενομένῃ χαλάστρᾳ, αὐτός τε καὶ πάντες οἱ λογάδες σχεδὸν, καὶ ἐκομίσατο τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον, μὴ θελήσας προδοῦναι τοῖς ἀθέοις τὰ βασίλεια, μήτε μὴν θελήσας τὸν κίνδυνον ἐκφυγεῖν, δυνατοῦ ὄντος.

ANONYMI COLLECTANEA, DE ANTIQUITATIBUS

Conſtantinopolitanis,

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ.

ΔΕΟΝ γινώσκειν, ὅτι ὁ ἅγιος Μώκιος πρώην μὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου πα-
ροικοδομήθη. Ελλήνων πλήθη ἐκεῖσε κατοικούντων πολλά. καὶ ναὸν εἶναι τοῦ Διὸς
ἐκεῖσε, καθ' ἣν ἔκτισε τὸν ναόν. πίπτει δὲ ὑπὸ Κωνσταντίου ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ὑπατείᾳ.
ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξορίζονται οἱ Αρειανοὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν,
καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἤρχθησαν, καὶ παρακαλοῦσι τῷ Βασιλεῖ κατοικεῖν
αὐτοὺς ἐκεῖ, ὃ καὶ γέγονε. παρελθοῦσαν ἀνεγείρουσι τὸν αὐτὸν ναὸν οἱ Αρειανοί, καὶ δοξά-
ζεται παρ' αὐτῶν ὁ ναὸς ἔτη ζ. καὶ πίπτει, ὡς λόγος ἔτι λειτουργούντων αὐτῶν, ἐν τῷ ζ.
ἔτει, καθ' ὃν Αρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ιουστινιανοῦ τοῦ Βασιλέως
ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναός, καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόξῃ. Μάρκελλος ἀναγνώστης φησὶν
ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κόνωνος τοῦ Ισαύρου πίπτει ὁ ναός.

Ο ἅγιος Αγαθόνικος ὑπὸ Αναστασίου τὸ πρότερον, καὶ Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον 172.
οἰκοδομήθη· ἐν ᾧ καὶ πατριάρχαι ἐπισκόπησαν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ζ' ἐπὶ χρόνους ι'. καὶ βα-
σιλεῖς στεφηφοροῦσιν ἐκεῖσε. δι' ἣν αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ Θυμοῦ. οὐ γινώσκεται. τοῦτο δὲ
παρέδωκαν οἱ πρὸ ἡμῶν, ὅτι καὶ παλάτιον μέγιστον πλησίον τοῦ ναοῦ τούτου ἦν. ὑπὸ δὲ
Τιβερίου τοῦ πρώτου μετεποιήθη διολιθὶν, εἰς τὰ νῦν βασίλεια.

Τὰ τείχη τὰ πρὸς θάλασσαν ἀνακαινίζονται ἐπὶ Τιβερίου Αψιμάρου. ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠ- pag. 86.
μελημένα ἦσαν πάνυ. τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν, ἐπὶ Λέοντος τοῦ με-
γάλου καὶ εὐσεβοῦς· καθ' ἣν καὶ ἐλιτάνευσαν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. ἐβόησαν. καὶ ὁ δῆ-
μος τοῦ πρασίνου ἔκραξαν, Λέων Κωνσταντῖνος εἰς κράτος ἐνίκησεν.

Εν τῇ κατωγίᾳ πόρτῃ τῇ πληριστάτῃ στοιχεῖον ἵστατο Φειδαλίας τινὸς Ελληνίδος. ἀρθεί-
σης δὲ τῆς στήλης, θαῦμα ἰδέσθαι μέγα, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ σείεσθαι, ὥστε καὶ
τὸν Βασιλέα θαυμάσαι, καὶ λιτὴν ἀπελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ οὕτω παῦσαι, Σάβα τοῦ ὁ-
σίου δι' εὐχῶν τοῦτο ποιήσαντος.

Εν τῇ λεγομένῃ νεωλκίᾳ ἵστατο γυναικεία στήλη, καὶ βωμὸς καρίδιον μικρόν. ἐν οἷς καὶ
ἵπποι χρυσίῳ διαλαμπεῖς τέσσαρες ἐπὶ διφρηλάτου θηλειῶν καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι κε-
χωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα. 173.

Τὸ δὲ πάνορμον κάστρον, ὑπὸ τοῦ πανόρμου Ελληνος ἐκτίσθη, διπλότειχον, ὑπάρχον
σιδήρου καὶ χαλκοῦ δίκην ἀναμεμιγμένον. ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ αὐτοῦ κάστρου,
ἵστατο συράκιον ἠχμῶδες, καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος. ἔνθα καὶ θέαμα γέγονε. ἐμ-
πυρισμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον κατειληφότος, καὶ πάσης τῆς πόλεως ἐδαφισθείσης, μετὰ καὶ
τῶν τειχῶν, ἵστασθαι τὸ πυργίον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, ἔνθα καὶ ἡ στήλη συνίστατο. ἀλλὰ
πολλάκις καὶ τοῦ πυρὸς προσεγγίζοντος τῷ τόπῳ, ὡς ὑπό τινος διώκοντος αὐτὸ ὄπισθεν ὡς
ὀργυιὰς ι'. ὑπεχώρει τῆς στήλης. αὕτη δὲ παρελήφθη ὑπὸ Χοσρόου τοῦ Περσῶν τυράννου,
καὶ ἐστὶν εἰς Περσίδα λατρευομένη ἕως τοῦ νῦν. καθὼς ὁ Παραδείσιος διοικητὴς, ἐκεῖσε
κρατηθεὶς καὶ ἐκφυγὼν, δῆλα πεποίηκεν ἐν τῷ χρονικῷ Ιππολίτου, τὸ τρίτον δημοσιευό-
μενον, ζήτει ἱστορίαν ἐξαίσιον.

Τὸ δὲ καλούμενον Σμύρνιον, πλησίον τοῦ τετραδισίου ἐμβόλου, ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς.
τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος, ὀργυιὰς ι' στήλας θ'. πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. εἰσὶ δὲ
αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστας, καὶ Ιλα-
ρίωνος πραιποσίτου, καὶ τοῦ παιδὸς τοῦ τρίτου Κωνσταντίνου τοῦ ὁμωνύμου, ὃν Ηρόδοτος καὶ
Ιππόλυτος χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός. ὃν καὶ λυπηθεὶς ὁ πατὴρ 174.
μετενόησε. καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας, ὡς ὁ λόγος ἔχει, μὴ λουσάμενος τὸ σῶμα, μὴ
ἀναψύξας ἐν κοίτῃ. ἐποίησε δὲ τὴν στήλην ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, βάψας αὐτὴν χρυσῷ
πλείστῳ. τὴν δὲ κεφαλὴν μόνην ἐκ χρυσίου τελείου, γράψας ἐν τῷ μετωπιδίῳ.

ἠδικημένος υἱός μου ταύτην στήλας, μετάνοιαν βαλὼν, ἐλιπάρει Θεῷ, ὑπὲρ ὧν ἐπλημμε-
λήσεν. αἱ δὲ λοιπαὶ ϛ. στῆλαι ὑπάρχουσιν Σεβήρου, Αρμάτου, Ζευξίππου, βουλευτοῦ κτί-
σαντος καὶ Ελευθερίου, τοῦ εἰς τὸ Σενάτον τὸ παλάτιον κτίσαντος. οὗτοι πάντες ξίφει παρε-
δόθησαν, καὶ ὑπὸ ἀδικήσαντος στηλωθέντες, συγχώρησιν παρὰ τοῦ πλημμελήσαντος ἐδυσω-
ποῦντο. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα τέκνα τοῦτο αὐτῷ ποιεῖν, καὶ ἐκ τούτου πολλοὶ ἕως Οὐά-
λη τοῦ Αρειανοῦ. οἱ σὺν Αρειανοὶ μὴ φέροντες τὴν ἧτταν τὴν ὑπὸ Κωνσταντίνου, ἐν τῷ εἰ-
Edit. Paris. ρημένῳ τετραδισίῳ ἐμβόλῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ταύτας κατέχωσαν.
pag. 87. Εν δὲ τῷ Σενάτῳ ἀπετέθησαν ἡνίοχοι ἐν Ζευξίπποις, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ
ὀργάνῳ. ἔνθα τῆς Αρτέμιδος καὶ τῆς Αφροδίτης ἵσταται στήλη, ἐν αἷς σκυτάλαις ἀπεκεφα-
175. λίσθη ὑπὸ τῶν Αρειανῶν Αρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας εἰρήνης. ἔνθα καὶ λέγουσι σείε-
σθαι τὰς στήλας ἕως ἡμερῶν τριῶν τοῦ θανάτου τούτου· αἱ δὲ καροῦχαι ἐν τῷ εἰλήματι κατε-
χώσθησαν, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται, ὅτι οἱ δώδεκα κόφινοι δέκα ἔτη ἐν τῷ νέῳ παλατίῳ τοῦ Σενά-
του πεποιήκασιν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ εἰλήματι κατεχώσθησαν, Μητροφάνους ἐπισκόπου Κωνσταντινου-
πόλεως τοῦτο συμβουλεύσαντος τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ.

Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφέρεται εἰς τοὺς πολλοὺς, ὅτι Μητροφάνους, καὶ Αλεξάνδρου, καὶ Παύλου,
αἱ εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο ἐν τῷ φόρῳ πλη-
σίον τῆς μεγάλης στήλης, τῆς ἐν τῷ κίονι κατὰ τὴν ἀνατολήν. ἅς τινας εἰκόνας οἱ Αρεια-
νοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι τῷ πυρὶ παραδέδωκαν ἐν τῷ κορωνίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τῆς Θεοτόκου ἀ-
πεικονίσματος, καὶ αὐτοῦ τοῦ σκιάσαντος σαρκὶ Ιησοῦ, καθὰ Αγκυρανὸς χρονογράφος ἐν
τῷ θυκαλόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Αναστάσιον ἡμῖν παραδέδωκεν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ αὐτὸς
Αναστάσιος.

Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, τῇ νῦν ὀνομαζομένῃ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, στῆλαι ἀφῃρέθησαν υκζ.
176. αἱ πλεῖσται μὲν Ελλήνων ὑπάρχουσαι. αἵ τινες ἐκ τῶν πολλῶν ὑπῆρχον, τοῦ Κρόνου καὶ τοῦ
Διὸς, καὶ Κάκου τοῦ πατρῴου Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ Σελήνη ἡ Αφροδίτη,
καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος. καὶ ὁ νομάτιος πόλος
καὶ ἡ ἱερίδια τῆς Αθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν Ηρωνα φιλόσοφον μαντεύουσα. ἐκ δὲ τῶν
Χριστιανῶν οὐκ ὀλίγαι μὲν ὡσεὶ ὀγδοήκοντα, καὶ δίον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγας μνημονεῦσαι,
Κωνσταντίνου, Κωνσταντίου, Κώνσταντος, Γαλλοῦ Καίσαρος, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντι-
νιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου καὶ Αρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Σεραπίωνος ὑπατικοῦ, καὶ Ελένης μη-
τρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρᾶ διὰ μαρμάρων. ἡ δὲ ἑτέρα διὰ ψηφίδων
ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι. καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντίνης, Κύρου ῥήτορος προσενέγκαντος. ἅς
τινας Ιουλιανὸς μεγίστας τῇ πόλει, τὸν ναὸν τὸν μέγιστον ἀπεγείρει μετὰ πίστεως καὶ πόνου,
οἱ δὲ πεπειραμένοι τῶν προειρημένων, περιερχόμενοι τὴν πόλιν, καὶ ζητοῦντες εὑρίσκου-
σιν οὐκ ὀλίγας.

Μαυριανοῦ στρατηγοῦ νικήσαντος Σκύθας κατὰ κράτος στήλη ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ κα-
λουμένῳ Ωρίῳ, ὅ τινες καλοῦσι μόδιον. τὸ δὲ μόδιον δίον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς,
ὅτι ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη. πάνυ γὰρ καὶ ἀρχιμόδιον παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
οἰκούντων. ἀνηρέθη δὲ καὶ δύο τοῦτο τοῦ ἀργύρου τυπώσαντες ἀργυρόν. ἀπαρχῆς ἐτυπώ-
177. θη τὸ νόμισμα, τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διαρρήδην τρανώτατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες
pag. 88. ἔκπαλαι ὑπέρχειν ἐτυπώθησαν. τοῦ γὰρ βασιλέως τοῦτο τὸ κυμάλιον μόδιον νομοθετήσαντος,
μὴ ἀντερεῖν δὲ τοῖς ναυτικοῖς προστάξαντος. καὶ τὰ σιτηρέσια εἰς ἐξαμφοτέρων τῶν ναυτῶν τῷ
βασιλεῖ *** σῖτον ἀπεμπόλουν ἐν τοῖς ἐκεῖσε δίκαιον ἄδικον καταγγείλαντος, ἐν τῷ
καταγαίῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν. ὅθεν ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβά-
νουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν, ἀμφοτέρους ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ὅθεν καὶ
Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ βασιλέως στήλη, ἔξαμον ἐν δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσαν ἁρπαγῆναι εἰσπάκ-
τον, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν εἶναι ἀργυρᾶν μικρὰν ὑπὸ τοῦ κυρίου προκτίτορος ἐπὶ Ιουστινια-
νοῦ.

Μεγάνδρου μάντεως κεκτῶν ἦκεν ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰκὼν, ἣν ἔστησεν ἐπὶ τὸν Αρτοπωλια-
νὸν οἶκον εἰς θέαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν στήλην εἰς μῆκος πηχῶν ιε΄. πλάτος δὲ ἥν τινα χυ-
τὴν μὴ ὑπάρχουσαν, ἀλλ᾽ ἐλατὴν, Μαρκιανὸς εἰς ὀβολοὺς ἐλάσας τοῖς δημοσίοις προσέ-
θηκεν. Αρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ Λέοντος τοῦ πάνυ, ἐν τοῖς Θρακῴοις μέρεσιν, Ηρω-
διανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπικου *** πάνυ καὶ παχεῖαν, θυμωθεὶς ὤλεσεν. ἥν τινα ὠλέσας,
χρυσίου λιτρῶν ρλγ΄. τάλαντα εὗρεν. ἃ μετὰ προθυμίας τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ᾽
178. ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐσφάττετο, καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν. Οὐδεὶς μόλυβδον χρυσῷ καταμίξας ἐπὶ ζημίας
ἐνδείξετο, οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ βασιλεῖ εἰς ἐμὲ συμβέβηκεν. ἔνθεν καὶ οἱ διερχό-
μενοι τῷ τόπῳ, καὶ μάλιστα φιλόσοφοι, οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τῷ θανάτῳ Αρδαβούριον
ἔβαλλον, ἀλλ᾽ εἰκὼν στήλης Ηρωδιανοῦ καταλύσεως. ὅτε καὶ Ασπαρ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἐ-
δέξατο. Ασπαρος δὲ στήλη ἐν τοῖς ταύρου σώζεται ἕως τῆς δεῦρο κατοχιᾷ ἐν ἵππῳ ***
γαντύῳ δεξιολαβεῖ, καθὼς ὁρᾶται.

Εν δὲ τῷ φόρῳ, τῷ δευτέρῳ τῆς ἀνατολῆς μέρει, ἐδείξαντο στήλας πορφυρᾶς τῶν μαρμά-
ρων ιβʹ. καὶ σηκωνὰς ιβʹ. ἃς τινὲς σηκωνὰς, οἱ πολλοὶ ἵππους καλοῦσι χρυσεμβάφους. ἐπὶ
δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόνοι καθορῶνται. τοὺς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ὁ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις ἐν
τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μετέθηκε μέρεσιν. αἱ δὲ δʹ. σώζονται ὡς τῆς δεῦρο.

Δέον γινώσκειν, ὅτι ὁ στρατηγὸς ὁ μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος· ἅγιος, παρὰ τοῦ
προεστῶτος τῷ φόρῳ ἀνηγορεύθη. ἔνθεν καὶ πεχυδρόμων δύο, καὶ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ε-
λένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σώζονται στῆλαι. τὸ δὲ προσέρχεσθαι πρὸς βορρᾶν καὶ ἀ-
πέρχεσθαι πρὸς ἀνατολὴν, στρατηγὸς ἀργυρέμπλαστος ἐν τοῖς ἀκροτηριακοῖς στρογγύλοις μή-
λοις, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνηγορεύθη, ὡς ἐθεάσατο. ἔνθεν
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι.

Εν αὐτῷ τῷ φόρῳ, καὶ ἐλέφαντος στήλη φοβερὰ ἵστατο, ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι, πλη-
σίον τῆς μεγάλης στήλης, ὃ καὶ παράδοξον ἐδείκνυτο θέαμα. Σεισμοῦ γὰρ γενομένου ποτὲ, 179.
καὶ αὐτὸς πεπτωκὼς, ἀπώλεσεν ἕνα τὸν ὄπισθεν πόδα. οἱ δὲ τοῦ ἐπάρχου βοήσαντες ταξεῶ-
ται, (ἔθος γὰρ τὰ τοῦ φόρου παρ' αὐτοῖς φυλάττεσθαι) συνδραμόντες ἐγεῖραι, εὗρον ἐν
τῷ αὐτῷ ἐλέφαντι ἀνθρώπου ὀστᾶ, ἀμφότερα ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρὸν, ὃ ἐν Edit. Paris.
τῇ κεφαλῇ ἔγραφεν. Αφροδίτης παρθένου ἱέρεως οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι. ὅπερ ὁ ἔπαρχος pag. 89.
τῷ δημοσίῳ προσέθηκεν εἰς νομία τοῖς προπαραδεδηλωκόσι.

Εν δὲ τῷ λεγομένῳ ἡλίῳ, Θεοδοσίου στήλη ἵστατο ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, ὃν ἀνεγείρας πολλὰ
στηρέσια τῇ πόλει προσέθηκεν.

Αἱ δὲ ἐν τῷ περιπάτῳ ἔφιπποι στῆλαι, γένος Γρατιανοῦ ἅπαν, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Βα-
λεντινιανοῦ· ἐξ αὐτοῦ καὶ κυρτοῦ Φερμιλλιανοῦ πρὸς γέλωτα γέγονεν, ὃ καὶ σώζεται ἕως τῆς
σήμερον.

Τὸν δὲ ξηρόλοφον ὡραῖον θέαμά τινες ἐκάλουν· ἐν αὐτῷ γὰρ κοχλίδαι ιϛʹ. καὶ Αρτεμις
συνθετὴ στήλη, καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος καὶ θεαμάτιον τυπωσῶν. ἔνθα καὶ θυσίαι πολλαὶ
παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σευήρου γεγόνασιν. ἔνθα καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ γεγόνασι.
καθ' ὃν καὶ κόρη παρθένος ἐτύθη, καὶ ἀστρονομικὴ θέσις εἰς λϛʹ. χρόνους διήρκε-
σε.

Τὸ δὲ ἑξακιόνιον τὸ λεγόμενον, εἶχε ποτὲ πτῶκα, καὶ κυνὰ, καὶ νεβρὸν παμμεγέθη,
τὰ τρία ὑπὸ ἑνὸς σιδήρου, καὶ πολλὰ ἕτερα θεάματα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐσώζοντο. ταῦτα 180.
Μαρκιανὸς παρέστειλε, καὶ ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μέρεσι προσέθηκε. καὶ λουτρὸν δὲ ὂν
εἰς μέγεθος, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐκινδύνευον διὰ τὸ λέγειν, μὴ δέξασθαι χρησμόν.

Εν δὲ τῷ ἁγίῳ Μάμαντι ποτὲ ἵστατο γέφυρα φοβερὰ, περὶ δώδεκα λόφους καὶ μαρμά-
ρας ἔχουσα. ποταμὸς γὰρ κατήρχετο ἐκεῖσε παμμεγέθης, καὶ μάλιστα, ὡς ἔλεγον, τῷ
Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ δράκων ἵστατο χαλκοῦς παμμεγέθης, διὰ τὸ λέγειν τινὰς,
δράκοντα κατοικεῖν ἐν τῷ γεφυρίῳ ἐκείνῳ. ἐν αὐτῷ οὖν πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν,
καὶ προβάτων, καὶ ὀρνέων πλήθη πολλὰ, καὶ βοῶν. Βασιλικὸς γάρ τις, ἐρασθεὶς τὸν τό-
πον, ὃς εἰς τὸν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε, κτίσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ
ναὸν παμμεγέθη τοῦ Διὸς ἤγειρεν. ταῦτα δὲ Ζήνων ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας καιρῷ
παρέλυσε.

Εν τῷ φόρῳ κάτωθεν τῆς μεγάλης πύλης ὑπάρχουσι σταυροὶ εἰς πλῆθος, τὸ σημεῖον
τοῦ στρατηγοῦ τοῦ μεγάλου φέροντες· ἔνθα καὶ τῶν δύο λῃστῶν, τῶν συσταυρωθέντων τῷ Χριστῷ
αὐτῷ τῷ τόπῳ κεχωσμένοι εἰσὶν, ἕως τῆς σήμερον. ἀλλὰ καὶ Βίασιον ὑελοῦν μύρου, ἐν ᾧ
ὁ Χριστὸς ἠλείψατο, καὶ πολλὰ ἕτερα εἰς πλῆθος σημειοφορικὰ ὑποκάτω τοῦ φόρου ὑπάρχου-
σιν, παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἀσφαλισθέντα, ἅ τι-
να κατ' ὄνομα εἰς μῆκος τοῦ μνημονεῦσαι ἐξαγόμεθα.

Πολλὰ ἐν τῷ στρατηγίῳ τῷ μεγάλῳ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ηὗρίσκετο, ὅθεν καὶ νομία ἐλ- 181.
ληνικὰ εἰς χάος πλῆθος παρέδωκεν. ὡς δὲ ἐγγράφως μὲν τοῦτο οὐχ εὕρομεν, παρὰ δὲ ἀν-
δρῶν τῶν ἐν πείρᾳ τῆς γραφῆς τυγχανόντων ἠκούσαμεν, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ στρατηγίῳ καὶ χρυ-
σὸς εἰς πλῆθος κατεχώσθη εἰς χάος πολύ. καὶ οὐκ ἠπίστησα ἀκούσας, ὅτι ἃ καὶ ἡμεῖς καὶ
οἱ πατέρες ἡμῶν ἐξέδωκαν ἡμῖν τὰ πλείω ἀγράφως καὶ οὐκ ἐγγράφως, ὡς ἴσασιν οἱ φι-
λομαθεῖς. ἐν δὲ τῷ μικρῷ στρατηγίῳ μόλιβδος πολὺς χρηματίζει. οὐ αὐτὸς ὁ μόλιβδος, pag. 90.
ἡ μολίβδου κατάθεσις ἔγγραφος, ἀλλὰ καὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου διὰ μαρμάρων γραφοῦ ποίη-
σις. τοῦτο δὲ ἐκ στίχων πινακιδίων μαρμαρικῶν, ἢ ἀναγνόντες, ἢ παρὰ τῶν ἀναγνωσάν-
των ἐρωτήσαντες, ταῦτα γεγραφήκαμεν.

Εν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὄρυγμα εὑρέθη μέγα, ὅτε ἐκαθαίρετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώ-
πων γιγάντων εἰς πλῆθος. ἅ τινα θεασάμενος ὁ βασιλεὺς Αναστάσιος, καὶ ἐκπλαγεὶς, ἐν
τῇ φωστῇ κατέθετο εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Εν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου, τοῦ ἐν τῇ χελώνῃ, στήλη ἵστατο εὐνούχου
τινὸς, ἣ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν· ὁ μεταθεὶς θεμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω. ὃν γὰρ

ἡ στήλη Πλάτωνος κυβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονε. τῶν δὲ γονέων αὐτοῦ αἰτησάντων τὸν βασιλέα, στηλωθῆναι τὸν δίνυχον Πλάτωνα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντεροῦσι βασιλεῖ, οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ μάρ-
182. τυρος ναὸν, μετετέθη εἰς τὸ ἱππορδόμιον. οἱ δὲ ὄνυχες τοῦ αὐτοῦ δινύχου σώζονται ἐν τῇ χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

ΕΚ ΤΩΝ ΗΜΕΡΙΟΥ ΧΑΡΤΟΥΛΑΡΙΟΥ

φράσις τῶν παρὰ Θεοδώρου, ὅτε παραγέγονεν ἐν τῷ κυνηγίῳ θέας χάριν. πολλὰ γὰρ ἡμῖν ἐμελήθη περὶ τοῦ ἐρευνῆσαι ἀκριβῶς, περὶ ὧν παρεκάλεσας, καὶ φανεροῦται τῆς ἀρετῆς ὦ φιλόκαλε.

ΑΠΕΛΘΟΝΤΩΝ ἡμῶν ποτε ἐν τῷ κυνηγίῳ, σὺν Ημερίῳ τῷ προλεχθέντι ἐνδόξῳ χαρτουλαρίῳ, τὰς ἐκεῖσε ἱστορῆσαι εἰκόνας, ἐν οἷς εὕρομεν μίαν στήλην μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν πάνυ. ἐμοῦ δὲ θαυμάζοντος, καὶ μὴ ἱστοροῦντος, φησὶν ὁ Ημέριος. θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστίν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, Μαξιμιανὸς ὁ κτίσας, καὶ Αριστείδης ὁ καταμετρήσας, παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους τοσούτου ὑπάρχοντος, καὶ δοῦναι τῷ Ημερίῳ, καὶ παρ' αὐτὰ θανατῶσαι· ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἕτερον ἐκεῖ, ἢ μόνους τοὺς τὰς ἡμιόνους ἡμῶν κατέχοντας, καὶ αὐτοὺς ἔξω τῶν ἀναβαθμῶν ὑπάρχοντας δειλιάσας μὴ κινδυνεύσω, σύρας τῷ δεξιῷ ποδὶ, ἔνθα τὰς καταδίκους ῥίπτειν ἐπεχείρουν. δειλιάσας δὲ τὸ ἄχθος, ἀφήσας ἐν τῷ στόματι τοῦ ἄχθους ἀνεχώρησα, πρόσφυγος γενόμενος ἐν τῇ μεγάλῃ Εκκλησίᾳ· καὶ καταλέγων τὸ πραχθὲν ἐν ἀληθείᾳ οὐκ ἐπιστεύομην ἕως εἰς ὅρκου
183. βεβαίωσιν ἐλθεῖν με. διὰ τὸ ποτὲ καὶ τοῦτο μόνον τηρῆσαι με τὸ κατόρθωμα, οἱ οὖν οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως φίλοι, σὺν ἐμοὶ ἐπορεύθησαν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα τοῦ ἀνδρὸς προσεγγίσαι, τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἠτένιζον θαυμάζοντες. Ιωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν, ὅτι μὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, οὕτως εὑρίσκω ἐν τοῖς Δημοσθένους συγγράμμασιν, ὑπὸ τούτου τοῦ ζωδίου ἀποκτανθῆναι ἔνδοξον ἄνδρα. ὃς καὶ παρευθὺ τῷ βασιλεῖ Φιλιππικῷ πλη-
Edit. Paris. pag. 91. ροφορήσας κελεύεται καταχῶσαι τῷ αὐτῷ ζωδίῳ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὃ καὶ γέγονεν διὰ τὸ μὴ δέχεσθαι κατελύσεως. Ταῦτα, φιλόκαλε, μετὰ ἀληθείας ἐρευνῶν, εὔχου μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. καὶ ταῖς ἀρχαίαις στήλαις, καὶ μάλιστα ταῖς Ελληνικαῖς πρόσεχε θεωρῶν.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΤΙ

συντομία γυναικῶν.

ΒΕΡΗΝΗΣ γυναικὸς Λέοντος τοῦ μεγάλου, πλησίον τοῦ ἁγίου Αγαθονίκου ἄνωθεν τῶν βάθρων ἐν κίονι χαλκῇ. ἔτι τῆς αὐτῆς ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ πρὸς νότον, πλησίον τῆς ἁγίας Βαρβάρας. ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη ἐν τῷ ἁγίῳ Αγαθονίκῳ ἔτι τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ζῶντος ἐστὶ· ἡ δὲ ἄνωθεν τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μετὰ τὴν τελευτὴν Λέοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ φυγὴν Ζήνωνος τοῦ
184. γαμβροῦ αὐτῆς, ὅτε Βασιλίσκον ἔστεψε τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους. Βερίνας ὀρθοδόξου Ελένης πολλὰ τὰ ἔτη. αὕτη γὰρ ὀρθόδοξος πάνυ.

Εὐφημίας Ιουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς, ἐν τοῖς Ολυβρίου πλησίον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἥτις ἐκκλησία ὑπ' αὐτῆς ἐκτίσθη, στήλη ἐν ἀναβάσει μικρᾷ πάνυ χρυσέμβαφος ὑπάρχουσα.

Εὐδοξίας γυναικὸς Αρκαδίου μεγάλη πάνυ, καὶ Πουλχερίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ ἑτέρων δύο θυγατέρων αὐτῆς ἀμφοτέρων ἀργυραῖ. ἔτι τῆς αὐτῆς Εὐδοξίας ἐν κίονι χαλκῇ, καὶ ἑτέρα ἐν τοῖς Αὐγουστείοις, δι' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἐσκελάσθη·

Αρκαδίας γυναικὸς Ζήνωνος τῆς δευτέρας, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου ἀρχιστρατήγου. ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκου, καὶ σέκρητον τὸν τόπον πεποίηκεν. ἔτι τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Αριάδνης, μετὰ καὶ αὐτοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ.

Εν αὐτῇ τῇ χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδίμου ὡς ἐν τῷ περιπάτῳ ἐν τῷ παλατίῳ ἔμπροσθεν ὑπάρχοντι, ἄνωθεν τῆς χαλκῆς ἐν τῷ μιλίῳ τῷ πρὸς ἀνατολὴν, Κωνσταντίνου καὶ Ελένης, ἄνωθεν τῆς καμάρας· ἔνθα καὶ σταυρὸς ** μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς πόλεως.

Εν τῷ αὐτῷ μιλίῳ Σοφίας τῆς γυναικὸς Ιυςίνου τοῦ μετὰ τὸν μέγιςον Ιυςινιανὸν, καὶ Α-
ραβίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ Ελένης ἀνεψιᾶς Σοφίας εὐμορφοτάτης πάνυ κεχρυσωμένη. Αρ-
καδίου καὶ Θεοδοσίου υἱοῦ αὐτοῦ ἐν τοῖς πλησίον Θεοδοσίου ςήλη τοῦ πατρὸς, ἀμφότεραι ἐφ'
ἵπποις ὅτε καὶ σιτηρέσια ἐδόθη πολλὰ, ἐξαιρέτως δὲ τῷ Πρασίνων μέρει, κράζοντος τοῦ 185.
δήμου· ὁ γόνος Θεοδοσίου Κωνςαντίνου ἐνίκησεν.

Εν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ Εὐδοκίας γυναικὸς Θεοδοσίου, τῆς ἔγγονος Θεοδοσίου,
Μαρκιανοῦ τε, καὶ Κωνςαντίνου. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις πλεῖςαι ἕως Ηρακλείου, τοῦτε Πρασίνου
καὶ Βενέτου μέρους γεγόνασιν.

ΠΕΡΙ ΘΕΑΜΑΤΩΝ. Edit. Paris pag. 92.

ΘΕΑΜΑ Α'.

ΤΟ ἐν τῇ βασιλικῇ ςοᾷ τῆς χρυσορόφου ἀνδρείκελον ἄγαλμα ὑπάρχον, (ἔνθα τὸ
ἑξάμιλον Ηρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη) τὸ γονυκλινοῦν, Ιυςινιανοῦ ἐςὶ μετὰ
τὸ δεύτερον τοῦ τὴν Κωνςαντινούπολιν τυραννήσαντος, καὶ πλησίον αὐτοῦ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,
ἀδελφῆς οὖν Βουζήρου Γλιαβάρου. μετὰ τὴν ἧτταν Τιβερίου υἱοῦ Αψιμάρου. ὅτε καὶ Φιλιππι-
κὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς χρυσορόφου βασιλικῆς ἀποδημιμάσθη, Τερβελῆ τοῦ Βουλγαρίας
ἐκεῖσε πολλάκις καθήσαντος· καὶ Πλιαβάρου Χάσαρι. πάκτα οὖν οὐκ ὀλίγα ἐκεῖσε ἐδόθη-
σαν, ἔνθα αὐτοῦ τοῦ τυράννου καὶ τῆς γυναικὸς τὰ ἀγάλματα. ἐν οἷς ἐλέφας ἵςαται παμ-
μεγέθης, ὡς οἱ θηριοδέκται ἡμῖν ἐβεβαίωσαν, μὴ γενέσθαι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ μέγεθος
τῶν ἐλεφάντων. τῶν δὲ μεγάλων ἕως οὗτος. οὗτος ὁ ἐλέφας ὑπὸ Σεβήρου τοῦ Κάρου Ελλη-
νος ἐτυπώθη θεάματι μετὰ τὴν παράδοσιν. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ χρυσορόφῳ βασιλικῇ τὸν ἐλέ- 186.
φαντα παραμένειν εἰς θέαμα ἐξαίσιον. ὅρον γὰρ εἶναι πρώτου μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν
οβ. ἔλεγον, ἔνθα καὶ χαλκῆ φυλαττόντων πολλῇ. ἐν αὐτῷ δὲ φασὶ τῷ ἐλέφαντι παραμέ-
νειν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ καρκινίλῳ ἀργυροκόπῳ ἐν πλατυζύγοις, ὥςε διατρέφοντι τῷ ἐλέφαντι φα-
σὶν ἀπειλὴν ὅτι κατεπορθήθη τοῦτο τὸ οἴκημα. καὶ πολλάκις διαβεβαιωσαμένου θάνατον
τῷ θηριοτρόφῳ, εἰ μὴ τοῦτο κρατήσει. αὐτὸς δὲ διὰ τὰς βαγύλας ἐλεφόρους
κρατῆσαι οὐκ ἐνεδίδου. ὃν καὶ φονεύσας ὁ αὐτὸς ζυγοπλάςης, τῷ ἐλέφαντι εἰς
βρῶσιν προέθηκε. τοῦ δὲ θηρίου ἀτιθάσου ὄντος, καὶ αὐτὸν ἐξαπώλεσεν. ὃ καὶ Σεβῆρος
ἀκούσας, θυσίας τῷ θηρίῳ οὐκ ὀλίγας προσήνεγκεν. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τόπῳ παραυθὺ καὶ
ἀπετυπώθησαν. ἔνθα καὶ Ηρακλῆς ἐλατρεύθη, πάμπολας θυσίας δεξάμενος καὶ ἐν τῷ
ἱπποδρομίῳ μετετέθη εἰς θέαμα τι μέγιςον. τὸ γὰρ πρότερον ἀπὸ Ρώμης ἐπὶ Ιουλιανοῦ
ὑπατικοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἰσήχθη, μετὰ καρούχας καὶ νεὸς καὶ ςηλῶν δώδεκα. ταύτη φη-
σὶν ἡ ἱςορία τοῦ θεάματος Σευήρου ἡ ξένη γέγονεν ἐπὶ Ανθίμου ὑπάτου. οὗ τινος τὰ Αν-
θημίου κατὰ τὴν κέλευσιν Νιζαμέντου ὑπάρχει τὰ ἀπὸ Περσῶν ἀντιπάκτων ἐχρηματίθησαν
ἐν ταῖς ἡμέραις Βύζου καὶ ἄστιον καὶ ἕως τῆς σήμερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐν πείρᾳ προτίθεν- 187.
ται θέαμα.

ΘΕΑΜΑ Β'. pag. 93.

Τῶν ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου.

ΕΝ τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου Διὸς ἅρμα ἐν τετράσιν ἵπποις πυρίνοις ἱςάμενον παρὰ
δύο ςηλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπάρχον. ἔνθα Κωνςαντῖνος ὁ μέγας ἀφωμοίωσε
μετὰ τὸν ἐκεῖσε Αζώτιον καὶ Βύζαν καὶ Αὔτην, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. εἶδες παλίνορτον
καὶ ἱμαθλιῶ. ὡς δὲ διςηβύσας μένει ἐν ςαδίῳ. τοῦ δὲ Πρασίνου μέρους λέγοντος, οὐ χρή-
ζομέν σε λαβεῖ, οἱ θεοὶ ἀνώτεροι αὐτοῦ εἶλον. τοῦ δὲ ἡλίου ἅρματος κατενεχθέντος ἐν τῷ
ἱπποδρομίῳ, δορυφορούμενον εἰσίει ςηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνςαντίνου κατασκευασθὲν, ὑ-
πὸ ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, ἐν βραβείοις πλείςοις εἰς τὸ ςάμα εἰσίει, καὶ ἔλα-
βεν ἔνθα παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνςαντίνου, καὶ ςεφανωθὲν ἐξίει. καὶ ἐτίθετο ἐν τῷ Σενά-
τῳ ἕως τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως. ὑπὸ δὲ Ιουλιανοῦ, διὰ τὸν χαραχθέντα ςαυρὸν, ἐν
αὐτῷ βοθύνῳ, ὅπου τὰ πλεῖςα θεάματα, καὶ αὐτῷ παρεδόθη. τοῖς δὲ πίναξιν ἐάν τις
ἐρευνήσει ἀκριβῶς τοῦ φόρου ἐπὶ πλεῖον θαυμάσει.

ΘΕΑΜΑ Γ'.

Τῶν ἐν τῷ φόρῳ.

ΒΑΛΜΑΣΑ κεντυρίων φίλος εἰδώλων πάνυ κατέαξε τὸ εἴλημα τοῦ πύργου ὡρολογίου θεᾶς χάριν, ὡς ἔλεγον. ὡς δὲ ἐν τῷ δοκεῖν μᾶλλον ἕως τοῦ κλέμματος. καὶ τοῦτο
188. ποιήσαντος ἔκλεψε τὸ Παλλάδης εἴδωλον ἀργυροῦν, καὶ τὰ βαλάντια Ασκληπιοδώρου ἀριθμοῦσαν τῶν τριῶν λιτρῶν. καὶ ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας κατασκευασθεῖσα σμαραγδινὸς πάνυ ἀλάβαστρος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τοῦ αὐτοῦ κεντυρίωνος Βαλμασὰ ἐπετίμησεν ἄξιον θανάτου, τὸ δὲ ἀναισχυντοῦντος, καὶ Θεοὺς ἐπικαλουμένου, ἀπετμήθη εἰς ἓν τῶν σκαλίων τοῦ αὐτοῦ φόρου. ἔνθα τὰ ἄριστα τὰ πρῶτα ὑπῆρχε. τὸ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ καμάρᾳ γεγονὸς ἄθεσμον οὐ σιωπήσωμεν. τὸ τοῦ μοιχοῦ Μαξεντίου εἴδωλον ἐκεῖσε προσεκυνεῖτο λατρευόμενον, καὶ τοῖς πολλοῖς εἰδωλολάτραις ἀγαπώμενον, Θεὸς ἱππόσιμος ἐλατρεύετο. διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸ μὲν κατέβαλε, τοὺς δὲ τοῦτο τολμήσαντας ξίφει ἀπεκεφάλισεν. ἔνθα καὶ Αρειος μετὰ ταῦτα τὸν μωρὸν θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ελλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος μετὰ λύπης καὶ τιμῆς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος. ἀλλ' οὐκ Αλέξανδρος ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τοῦτο παρεῖ *** ἕως τῷ ὀλεθρίῳ θανάτῳ τοῦτον παρέδωκεν.

Edit. Paris. pag. 94. Εν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ ἀπὸ τῆς καμάρας ἕως κθ'. παλαιστὰς ἔχων, ἐπὶ Θεοφίλου Θεοδοσίου ἀπετυπώθη Αρειος ἐν μαρμάρῳ, συγγειτνιῶντι τῇ γῇ, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος, Μακεδόνιος, Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην, τοῖς διερχομένοις σφεπείζειν τύποις, καὶ κόπροις καὶ οὖρα καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίαις ὀνειδίζεσθαι τοὺς τὸν υἱὸν ἀτιμήσαντας. ἃ τινα καὶ καθορῶνται σῶα ἕως τῆς σήμερον, τοῖς τὰ γεγραμμένα παρὰ ἡμῶν μετὰ φιλοσοφίας καὶ πόνου
189. διερευνῶσι.

ΘΕΑΜΑ Δ'.

Τὸ ἐν τοῖς ἀρτοπωλείοις πόρεις ὑπάρχον.

ΚΥΝΑΡΙΟΝ ἀπὸ μαρμάρου ὑδατὲ πλεῖστα ἐν τῇ νημέσει περιφέρων ὡς εἴκασι μύρμηκος λατρεύειν *** χείρουν. τοῖς θεωρεῖν κατὰ πᾶν ἐθέλουσι, τοῖς πᾶσι πρόκειτο· ταῦ δὲ καὶ αὐτοῦ, καὶ λεαίνας, λαγωοῦ καὶ κελῶν κάραι καὶ στρουθῶν, καὶ κορωνῶν, καὶ τρυγόνες μιᾶς καὶ γάλας, καὶ δαμαλίδες ἱμᾶσαι. καὶ γοργονίδες δύο ἀμφότεραι ἐκ δεξιῶν, καὶ ἐξ εὐωνύμων, ἡ μία τῇ ἑτέρᾳ κατόψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἀναγεγλυμμένων τὰ φυραθέντα κάτω τῶν αὐτῶν πυρῶν, ὅπου ἀρτοπωλεῖον. θέας ποιῶντα Κωνσταντίνου δρᾶμα. ἀλλὰ καὶ βούλαρος ὑπερβοὺς κατήρχως ὑπάρχων. ὡς τῇ γῇ διορύττειν ἐθέλειν τοῖς ὁρῶσι θέαμά τι μέγιστον. διέκειτο δὲ τοῦτο ἕως τῶν πολλῶν, καὶ μέχρι Ζήνωνος ἀρκέσαι τῆς ἱστορίας. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν ἀπὸ χρονογράφων πειραθεὶς ἐβεβαιώθη τὰς γοργονίδας τὰς μαρμαρίνας, ἅτε τὴν μίαν ἐκ δεξιῶν, ἅτε δὲ ἡ τὴν ἐξ εὐωνύμων, ἱερογλυφικά τινα καὶ ἀστρονομικὰ σχέδια συλλαβῶν, τῶν βασιλέων γράφειν τῆς ἱστορίας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῦτο ποιήσαντος, καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι τούτου προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης,
190. προσέχων ἐγέλασε. Καλλίστρατος δέ τις συγγενὴς μὲν τῷ γένει, κάπηλος δὲ τῇ ἀξίᾳ. ἐμβατεύοντι τῇ ἱστορίᾳ τῶν γοργονίδων Γαληνοῦ, καὶ μάλιστα συχνῶς· μετὰ τὴν ἀνάκαμψιν Ζήνωνος τὴν ἀπὸ Ισαυρίας, τὸ δεύτερον φατεαθεὶς ὁ αὐτὸς Γαληνὸς παρὰ τοῦ αὐτοῦ Καλλιστράτου. τοσούτους ἐμπαιγμοὺς ἐπ' ἑαυτοῦ καὶ βολίδας ὑπέμεινεν, ὥστε μέχρι τέλους τὸ πέρας ἐν τῷ αὐτῷ ἀρτοπωλείῳ καλανδίῳ, ἐν αὐτοῖς τοῖς ζῳδιακοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς σελεντίου ὑπάρχοντος, ξίφει ἀποκεφαλισθῆναι, κράξαντος τοῦ Πρασίνου μέρους καὶ τοῦ ὄχλου, δικαία ἡ κρίσις. Αριστείδης δὲ φιλόσοφος ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ τόπῳ τοιῶδε, ὃ καὶ φαίνεται ἕως τῆς σήμερον. Γαληνοῦ θηρία ἀδικία νεμομένη Ζήνωνι. καὶ τυπώσας τὴν γραφίδα, ἀπέδρα ἐν Χερσῶνι, καὶ ἐσώθη ἕως τῆς σήμερον.

pag. 95.

ΘΕΑΜΑ Ε'.

Τὸ ἐν τοῖς Αμαστριανοῦ Καρακάλλου τοῦ πραιποσίτου.

ΘΕΑΜΑΤΙΟΝ ἤτοι εἰδώλιον τῆς Βυζαντίου πόλεως πρωτεῦον ἀπὸ Τραϊανοῦ Μικκᾶς καὶ Γλαῦκος. ἐξ ὧν Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρωσθεὶς ἀναγνώσμασιν

Ζεὺς

Ζεὺς ἥλιος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ἅρματι μαρμαρολιθίνῳ Διὸς σκυταλίδης Αρισείδης Ηρα-
κλῆς ὁ ἀνακείμενος, ἡνίοχος Θεῶν ἐπιγράφων, Απόλλων παγκράτης. ἔνθα ὁ ποταμὸς ὁ
κύτλης Αἴτιος ὁ ἀπὸ λύκυ μυκολατρευόμενος. ἐν αὐτῷ χελῶναι μεταὶ ὀρνίθων, ἐν αὐταῖς
δράκαιναι ιε΄. Κυκουύτιος φιλόσοφος εἰδώλων προςάτης, καὶ θύτης γυναικὸς καὶ δύο τέκ- 191.
νων, μητρὸς Αγλαΐδης καὶ ἀδελφῆς Γραφεντίας. Εν αὐτῷ τῷ τόπῳ δαιμόνων ἐπιςασίαι καὶ
πτώσεις ἀπὸ βασιλέων τοῖς φιλοσοφῦσι. μάλιςα ἐὰν πόρσοι εἶεν τῇ γλώττῃ ἢ τῇ ἀπορίᾳ,
οἱ βασιλεῖς ἠλέθεροι. διὰ τῦτο τῷ γυμνῷ προσεχέποντα ζωδίῳ καὶ σιδηρίαν βοτάνην
σὺν κοχλίδι πιεζίσαντες καὶ τοῖς μυκτῆρσιν ὀπτήσαντες γαλυχεῖται τοῖς φίλοις τῦ ἀ-
νακτος. καὶ ἣν γνωςὰ ἐκ τύπων ἴσως θέλετε ὡς αὐτὰς γενέσθαι ὑμῖν. πολὺς δὲ ἄρ-
γυρος καὶ μάλιςα δηναρίων κατέχουσαι κάτωθεν. ἂν δὲ καὶ θησαυρὸς χρυσίυ, ὅτι θέα-
τρον ὑπάρχων καὶ τοῖς πολλοῖς βλέπειν ἐν ἡμέρᾳ Διὸς θυσίαις καὶ θαυμάζειν. σεισμῦ
δὲ γενομένυ ἀποθανεῖν ἐν αὐτῷ τῷ πίλματι. ὡς ἐπὶ Βύζα καὶ ἄντι· πρὶν Κωνςαντῖνος
τῇ πόλει, ἀλλὰ τῇ Ρώμῃ Θεὸς γινώσκων ἐφαίνετο. οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κινύραι Γαλιν-
δυχίυ τῦ δυκός. ἅ τινα καθορῶνται ἐν τῷ πυρὶ ἀρτεμισίῳ ἕως τῆς δεῦρο, ὅθεν Φιλόκα-
λε πολλὰς κόπυς διὰ τὴν σὴν ἀρετὴν ὑπομείναντες ὑδὲν ἠγανακτήσαμεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΟΟΣ.

ΤΟ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βοῒ θέαμα τρανῶς σοι ὑποδείξομεν, ὅπερ πλειςάκις δι' ἐπιςολῶν
ἡμῖν σημάνας δῆλόν σοι γενέσθαι ὦ φιλόκαλε. Βαλεντινιανῦ τῦ πραιποσίτυ Κώνςαν-
τος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ οἰκοδομηθῆναι γινώσκομεν. κάμινος δὲ παμμεγέθης μεγάλη ἕως 192.
ἡμῶν διασωθεῖσα, ἔνθα Ιυλιανὸς ὁ θεοςυγὴς προφάσει τῶν καταδίκων πολλὰς ἐν αὐτῇ
Χριςιανὰς κατέκαυσε. ἣν δὲ ἡ κάμινος φέρυσα βοὸς χαλκῦ παμμεγέθεςάτυ θέαμά τι.
ὅπερ κατὰ μίμησιν ἐν τῷ νεωρισίῳ λιμένι κατεπόθη. τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν
καύσεως παρηκολύθησεν τι μωμὸν ἕως Φωκᾶ τῦ ἀναξίυ. καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν αὐτὸν Φω-
κᾶν ὑπὸ Ηρακλείυ χωνευθῆναι τὸν βοῦν εἰς ἀκυλκαταμίαν, καὶ εἰς τὸν πόντον
περάσαι ἕνεκεν ςρατολογίας. ἣν δὲ τὸ κυλκάτον ἐν τῷ πόντῳ ςαθμῶν τῦ ἀργυρίυ κδ΄.
διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ χυτόν. ὅπερ καὶ ἐνταῦθα σώζεται ἕως τῦ σήμερον, τοῖς ὁρῶσιν εἰς λεμία
χωνευτὰ σκυθρωπὰ πάνυ.

ΖΗ ΕΚ ΤΟΥ ΜΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ Edit. Paris. pag. 96

τῦ Οφικίυ Διοσκόρυ ἐκ τῶν καθόραν ἐπὶ Μαυρικίυ Αὐγύςυ.

ΟΤΙ τὸ Σινᾶτον τὸ λεγόμενον τῦ φόρυ, ὐδὲν ἄλλο ἐτυμολογεῖται, ἢ μόνον Σινάτυ οἰ-
κοδομήσαντος τὸ Σινᾶτον, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ τρίλιθον ζώδιον, ἤτοι τρικέφαλον πορφυ-
ροειδῆ. ὃ ἔλεγόν τινες Κωνςαντῖνον τὸν μέγαν μέσον, Κωνςάντιον διώνυμον. Κώνςαν ἐν
τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν, εἰς πόδας ἀρκύμενον δύο, εἰς δὲ χεῖρας ἕξ. ξένον τοῖς ὁρῶσι θέα-
μα. ἄλλος ἀλλαχόθεν ὁρῶν, καὶ ἡ κεφαλὴ μία. ἐμπυρισμῦ δέ ποτε γενομένυ ἐν αὐτῷ
τῷ τόπῳ, καὶ πάντων ἐκεῖσε ἀχολυμένων, ὡς εἰπεῖν, κλαπῆναι τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο, 193.
ἐπὶ Θεοδοσίυ τῦ μικρῦ, τῦ Αρκαδίυ, ὃς εὐθὺς διὰ ταχυδρόμυ ἐν τοῖς ἐπαρχιωτικοῖς καὶ ἐν
τοῖς θαλαττίοις μέρεσι μετὰ ἀπειλῆς, εἰ μὴ φανείη τὸ θέαμα, καὶ οἱ τῦτο τολμήσαντες,
ὐκ ἰσχύσαντες εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἀπενεγκεῖν. φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ τῷ βασιλι-
κῷ, ἀποποιησάμενοι ἑαυτὰς, τό, τε θέαμα καὶ ἑαυτὰς ἐν τῷ βυθῷ ῥίψαντες κατεποντίσθη-
σαν, ὡς πολλῶν πλοίων καὶ σαργάνων ἐλθόντων καὶ κολυμβητῶν τινῶν, διὰ τὸ ἀδημονεῖν τὸν
Βασιλέα. δῶρα δὲ εἰς πλῆθος τεττόμενον καὶ ὡς φ΄. κεντηναρίων μεθ' ὅρκων φρικτῶν βεβαιο-
μένυ, τοῖς μέλλυσιν αὐτῷ ἐκβάλλειν ἐκ τῆς θαλάσσης, ὐκ ἴσχυσέ τις. τότε ὀργισθεὶς ὁ αὐ-
τὸς Θεοδόσιος, καὶ τὸν Σινάτυ οἶκον τῷ πυρὶ παραδέδωκεν, ὑπὸ τεσσάρων κιόνων βαςαζό-
μενον. καὶ μετέθηκε τὴν ςήλην Ελένης μητρὸς Κωνςαντίνυ καὶ αὐτῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῦ
Φαύςης θυγατρὸς Διοκλητιανῦ ἐν τῷ αὐτῷ Σινάτῳ, αὐτῦ μὲν καὶ τῆς γαμετῆς χαλκοχύ-
των κατὰ μέρος λιθοκολλήτων, αὐτῆς δὲ ἐκ πορφυρῦ μαρμάρυ περιφέρυσα. ἅ τινα καὶ σώζον-
ται ἕως τῆς δεῦρο.

Π Α Π Ι Α.

ΕΝ τῷ λεγομένῳ ςατῆρι, ὅπερ λέγεται μόλιον ἀλωπὸν εἶναι ἐκ μαρμάρυ πηγασυσίυ
εἰς μῆκος ὀργυὰς ι΄. πλάτος δὲ ὀργυὰς δύο ἥμισυ πρὸς νότον ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς 194.

πίκοις. πρὸς δὲ βοῤῥᾶν πρὸς τὸν παλαιὸν ναόν, ὅπερ ἐν τῷ στήθει ἔγραφον, δι' ἐμπλαστῶν
χρυσίων καὶ ἀργυρίων γραμμάτων· Ἀφροδίτη στηλῶν, ἐδόθη Πέρσαις ἐν πάκτῳ, ἐπὶ Α-
ναστασίου βασιλέως, ἀντὶ σταθμῶν χιλίων χρυσοῦ. καὶ τοῦτο δὲ ὁ αὐτὸς Παπίας ἐδίδαξεν
ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. ὅτι αἱ γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ, πρὸς μὲν
τὸ πρόσθεν περιπατοῦντι εὐωνύμως, πρὸς δὲ τὸ ὄπισθεν δεξιῶς, τῆς Ἀρτέμιδος θεᾶς,
ἐν τῷ ναῷ Ἐφεσίου ἧκασι. τὰς μὲν τέσσαρας ἐν τοῖς πρὸς μέρεσιν, ἐν τοῖς παλαιοῖς
παλατίοις πρὸς πηχθέντα Κωνσταντίνου. ἔνθα καὶ Ἰουλιανοῦ καὶ τῆς τούτου γαμετῆς. ἀλλὰ καὶ
Edit. Paris. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου καθορῶνται ἀγάλματα. τὰ δὲ δ' ἐν
pag. 37. τῆς προειρημένης πύλης εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς πεπηγὼς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ παλαιοῦ
καὶ Βελισαρίου, καινουργηθεῖσαι ἵστανται. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος καθορᾶται χρυσίμβα-
φος, ἡλιοκέφαλος, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ. καὶ Ἰουστῖνος αὐτόθι ὁ πρώτης
λεπτοειδὴς ἐπίφορος κατιδίαν πάνυ, καὶ τῶν συγγενῶν ἑπτά, αἱ μὲν ἐκ μαρμά-
ρου, αἱ δὲ καὶ χαλκαῖ, ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπιγινωσκόμεναι ἀκριβῶς τοῖς παροῦσι.
195. πολλὰ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ Λέων ὁ μέγας ἐμακάριζεν. ὅθεν καὶ μνήμην αὐτῆς
τῆς τελειώσεως ἐπετέλει, καὶ ἐν τῷ τάφῳ αὐτῆς αὐτὸς ἱστόρησε τὸ ταύτης ἴνδαλμα,
καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις δὲ θεωρῶν αὐτήν, ἐν ἱστορίᾳ τὸν βίον ὅλον αὐτῆς ἐμακάρι-
ζε. Μαρκιανοῦ δὲ στήλην καὶ Πουλχερίας ὁ αὐτὸς Λέων ἐν τοῖς Θεοδοσιανοῦ ἐμβόλοις
μεταστήσας, τῇ βασιλίδι πόλει προσέθηκε. Ἰουλιανοῦ χαραγαῖς Θεοδόσιος ὁ μέγας
ἠμαύρωσε. μεθ' ὧν καὶ τὴν τούτου στήλην ἔξω τῆς χαραγῆς ἑστηκυῖαν θεασάμενος ἠ-
ρυθρίασε, καὶ τοῖς συνεδρεύουσιν ἐπύθετο, τίνος ἂν εἴη τὸ χάραγμα; τῶν δὲ Ἰου-
λιανοῦ φησάντων, εὐθὺς ἐκεῖνον εἰπεῖν, ὅτι μέλαν ἄνθρωπον τὴν στήλην τεθέαμαι.
καὶ πάνυ ἐρυθρίασε, καὶ παραυτίκα ταύτην κατέαξε, καὶ δόγμα προέθηκεν, ὅτι ὅ-
που ἐὰν εὑρεθῇ ἐν χαραγαῖς νημίων τὸ τοιοῦτον ὑπόδειγμα, καὶ μὴ τῷ δημοσίῳ κα-
ταμηνυθῇ, δημευθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐξόριστος Κωνσταντινουπόλεως γένηται. πολὺς γὰρ Ἰουλια-
νὸς ἐν μαγγανείαις, ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις εἰς στήλας βασιλικὰς φασὶν ἐξεικόνιζε,
καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας, ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζε. μεθ' ὧν καὶ ἐν τῇ Νι-
κομηδαίων μητροπόλει, τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγκαυστον κατασκευάσας, καὶ τῆς
θεᾶς Ἀρτέμιδος, νόμοις ὁμοίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησὶν εἶναι καὶ
τῆς γαμετῆς ἰνδάλματα, ὅθεν τὸ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέ-
πεσεν.
196. Ἐν τοῖς Πανεάδος μέρεσι, τῇ ἐπονομαζομένῃ Καισαρείᾳ, τῆς Φιλίππου, διερχομένου Ἰου-
λιανοῦ, τὸ τῆς αἱμοῤῥοούσης ἴνδαλμα θεασάμενος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ τὸν ἀνδριάντα, ὡς ἔλε-
γον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα. ἐν οἷς κεκυφυῖα ἡ γυνή, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀν-
δριάντος Ἰησοῦ ἁπτομένη. μέσον τε βοτάνης εἶδος ἀλεξητήριον φάρμακον πρὸς πᾶσαν νό-
σον ἐπιτήδειον, ἐκφυέν· καὶ τυφλοὺς, ὡς φασί, τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐξελθόντας, ἰά-
σασθαι. τοῦτο δὲ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου καὶ ὁ Διακρινόμενος ἀκριβέστερον μέμνηται. ταῦ-
τα Ἰουλιανὸς θεασάμενος, ἐπύθετο τὸ μυστήριον, καὶ μαθὼν Ἰησοῦ εἶναι τὸν ἀνδριάντα, κατ-
έκλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ Διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἱ-
μοῤῥοοῦσαν, καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε· καὶ Διὸς εἴδωλον, καὶ Ἀφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατε-
θεικὼς, καὶ ἑαυτόν, ἐν οἷς καὶ ναὸν οἰκοδομήσας, ἐπέγραψε τάδε, Θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ,
Ἰουλιανὸς Πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει, ἔνθα καὶ Μαρτύριος ἐπίσκοπος πολλὰ ἐξυβρίσας αὐτοῦ, ἐκάη
pag. 98. πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν θεοῖς. Ἰουλιανοῦ βασιλεύοντος, πρὶν ἢ τῶν Ῥω-
μαίων καταλαβεῖν στήλην ἐν Βυζαντίῳ τούτου ἀνέστησαν ἐν τοῖς Κωνσταντιανοῦ ἐμβόλοις. καὶ ὁ
στρατηλάτης δὲ Δημόφιλος, χαίρων τῇ τῶν εἰδώλων θρησκείᾳ, ἐν πορφυρῷ κίονι ταύτην
ἀνέθηκε. μέγας θεοσεβὴς ὑπάρχων Ἰουλιανός. διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἐβασίλευσε καὶ ἐν Ῥώ-
μῃ, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰκόνας αὐτῷ ὑπὸ σανίσι καὶ χαλκουργήμασι μεγίστοις ἀνέθετο.
197. Γρατιανὸς μετὰ τὸ γῆμαι ἐν Ῥώμῃ παρεγένετο, καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γαμετὴν ἐν ἀργυ-
ραῖς στήλαις, εἰς ἄλλο θέαμα τῇ Ῥώμῃ προέθηκεν. Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου, ἐν τοῖς
Λεοντίου ἐμβόλοις ὑπῆρχε στήλη θαυμάσιος. ἔνθα Ζήνων τὰς ἐποψίας ἐποιεῖτο. Ζήνων,
Οὐαλεντινιανοῦ τὴν στήλην θεασάμενος ἀτυχῶν ἔφησε τοὺς μὴ εἰκόσιν εἰς μνήμην καθορᾶ-
σθαι Καίσαρας.

Ἐν τῷ βοῒ Κωνσταντίνου φοσάτον παρεσκευάσθη μέγιστον, καὶ πόλεμον αὐτῷ Βύζας πα-
ρετάξατο, καὶ ἀπέθανον Ἕλληνες, ὡς ὁ Σωκράτης φησίν, εἴκοσι χιλιάδες. παρελθὼν δὲ
ἐν αὐτῷ τῷ Βοΐ, σταυρὸς ἀργυροῦς κεχρυσωμένος ἐτυπώθη, καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰ-
κόνες, ἀμφοτέρων αἱ χεῖρες τὸν σταυρὸν κατέχουσαι. φασὶ τὸν Θεόδουλον, ὅτι τὰ λεγόμε-
να κοντάρια, βίγλαν εἶχον ἕως ἔτη ζ. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἔτη β. καὶ ναὸς
εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὡς ἔλεγον, Γαληνοῦ εἶναι. ὃν καθελὼν Κωνσταντῖνος, τῆς Θεοτό-
κου οἶκον ἀνήγειρε, καὶ ἑαυτὸν ἐγχαράξας, καὶ τὴν μητέρα καὶ Ἰησοῦν, καὶ τὴν παρθένον,
πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπετέλει εἰς ἡμέρας ιβ'.

Ἐν τοῖς βιγλευτίου ὑπῆρχε ἡ ὀχυρωτάτη βίγλα Κωνσταντίνου, γὰρ πρὸ τῆς ὀπτασίας

τῆς πόλεως ἤγειρεν. ἐκεῖ γὰρ, ὡς ἔλεγον, καὶ τὸν σταυρὸν περὶ δειλινὸν ὀφθαλμοφανῶς
ἐθεάσατο. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ τοῦ βιγλεντίου, Σκῦρος γάζης κατῴκησεν, ὡς καὶ πολε-
μήσας Μαξιμῖνος στρατηγὸς Κωνσταντίνου, ὡσεὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἀπέκτεινε. καὶ τότε οἱ λοι- 198.
ποὶ καταβάντες τῶν ἵππων, καὶ τὰ ξίφη κλάσαντες, τοῖς ποσὶ Μαξιμίνου ἐγκυλινδούμε-
νοι, σωτηρίας τυχεῖν ἱκέτευον, καὶ τυχόντες ἐκ τῶν ἰδίων χαλκουργημάτων Κωνσταντίνου
στήλην ἀνέθεντο.

Εν τῷ φόρῳ μ'. ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἐδοξάσθη, καὶ εὐφημίσθη παρὰ τοῖς μέρεσι καὶ πα-
ρὰ τοῖς ἄρχουσι τῆς αὐτῆς πόλεως. Κασσιάνος δὲ φιλόσοφος ἐν ὑψηλῷ τόπῳ ἀνελθὼν μετὰ
τὸ πεισθῆναι τοὺς ὄχλους, μεγάλῃ φωνῇ ἔκραξεν· ὑπὲρ προγόνων μὴ φρόνει, ὁ τῶν προγό-
νων καθαιρέτης. ὃν ὁ Κωνσταντῖνος μετακαλεσάμενος συνεκρότει, καὶ παρεκάλει τοῦτον παύ-
σασθαι Ἑλληνίζειν. ὁ δὲ ἰσχυρᾷ τῇ βοῇ ὑπὲρ προγόνων, καὶ ἀποθνήσκειν ηὐλόμενος ἐκα-
ρατομήθη ἐν τοῖς αὐτοῖς βιγλεντίου ἐμβόλοις, εἰς φόβον τῶν καταλειφθέντων γά-
ζων.

Η στήλη ἡ ἐν τῷ φόρῳ πολλὰς εὐφημίας ἐδέξατο, ἐν αὐτῇ τὸ πολίτευμα καὶ Ολβια-
νὸς ὕπαρχος, καὶ οἱ σπαθάριοι κουβικουλάριοι καὶ μόνον καὶ σιλεντιάριοι μετὰ κηρῶν ὀψικεύσαν-
τες, λευκὰς στολὰς ἀμφότεροι περιβεβλημένοι, ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως Φιλαδέλ-
φου, τότε δὲ προτείχισμα καλουμένου. ἐν οἷς καὶ πόρτα ἦν τὸ πρότερον ὑπὸ Κά- Edit. Paris.
ρου κατασκευασθεῖσα ἀνώνυμος ἐποχουμένη εἰς καροῦχαν. ὡς δὲ ὁ Διακρινόμενος φη- pag. 99.
σὶν, ὅτι ἐκ τῆς καλουμένης μαγναύρας· ἐν οἷς ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα καὶ πολλὰς, 199.
ὡς προείρηται, εὐφημίας δεξαμένη, εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ
πάντων, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξέρχεται. ἥκατον πάντων τότε ὑψοῦτο ἐν τῷ κίονι, τοῦ
ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον πάντων βοώντων ἐν ρ'.
μέτροις. πολλὰ οὖν ὁ Διακρινόμενος ἄνωθεν τοῦ κίονος φάσκει πράγματα τεθεῖναι,
ἔνθα ἡ στήλη ἵσταται. ἐν οἷς καὶ χαραγὴ βασιλικὴ Κωνσταντίνου ἡ λεγομένη σωτη-
ρίκιος χίλια κεντινάρια. τότε εὐφημίσθη ἡ πόλις κληθεῖσα Κωνσταντινούπολις. τῶν ἱε-
ρέων βοώντων· εἰς ἀπείρους αἰῶνας εὐόδωσον ταύτην Κύριε. καὶ οὕτω μετὰ πολλῆς δο-
ρυφορίας ἐμμέτρως μ'. ἡμέρας πανηγυρίσαντες, τὰ βασιλέως σιτηρέσια πάμπολλα
τοῖς ὄχλοις χαρισαμένου, ἀπῆλθεν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. καὶ οὕτω τῇ ἐπαύ-
ριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ ἱπποδρόμιον μέγα. πολλὰ κἀκεῖσε χα-
ρισαμένου, καταλείψας τὰ τοιαῦτα γενέθλια εἰς μνήμην αἰώνιον. ἐν τοῖς πλησίον
τοῦ σταυροῦ μέρεσιν, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν τῷ θέρει ἀδεῶς διέτριβεν. ἔνθα Σε-
βήρου τοῦ υἱοῦ Κάρου ὑπῆρχε παλάτιον, καὶ ναὸς εἰδώλων Θεοῦ Σεβήρου ὀνομαζόμενον.
ἔνθα καὶ τέσσαρες σώζονται καμάραι παμμεγέθεις καὶ αὐταὶ ὑπὸ Σεβήρου κατασκευα- 200.
σθεῖσαι πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν οἱ ὁ μισμῶν Θεὸν μακάρων καὶ Θεῶν βητγά-
μων ἔχουσαι εἴδωλα ἀργυρᾶ τε, καὶ χαλκᾶ, καὶ ἐξ ἐλεφαντίνων καὶ μαρμάρων,
ὡς λόγος φέρει, πολλῶν. ὡς εὐχὴ φησὶ ἐν αὐταῖς ταῖς καμάραις, καὶ πόλεμος
Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σεβήρου τὸν Ερκύλιον ἐνίκησε, καὶ ἐν ταῖς καμάραις τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐκρέμασε, καὶ μετὰ ταῦτα
τὰ εἴδωλα συγκαλέσας εἰς μέρος αὐτουργικὰ ὑπάρχοντα ἐκ τῶν αὐτῶν μαρμάρων εἰς
θέαν ἔταξεν. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἕως Ιουλιανοῦ ἐτιμωροῦντο κατάδικοι. ἐν τῷ αὐτῷ
τῷ τόπῳ ὑπερκειμένη πλάκα εἰς μῆκος ἄγαν καὶ ζωδίοις ἀναγεγλυμμένοις τοὺς πολέμους
Κωνσταντίνου ἕως τοῦ τρίτου σεισμοῦ προέκειτο δεικνύουσα. Κωνσταντίνου στήλη ἐκεῖσε ἄνω-
θεν τῆς καμάρας τῆς πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος ἐτυποῦτο, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ
δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα.

Εν τοῖς Φιλαδελφίου τῆς καλουμένης πόρτης μέρεσιν ἐνυπνιάσθη Κωνσταντῖνος. ἐκεῖ
πρῶτον πάντων τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ἐθεάσατο, τυπώσας αὐτὸν εἰς μῆκος καὶ πλά-
τος, ὡς ἴδεν, ἐν κίονι πορφυρῷ τετραπλεύρῳ χρυσώσας αὐτὸν, καὶ σημεῖον
σπόγγου ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ σταυροῦ ἀσφαλισάμενος. τῆς μητρὸς Ελένης καὶ αὐτοῦ,
καὶ τῶν υἱῶν, ἐξ αὐτοῦ τετραπλεύρου κίονος ἀνατυπώσας, εἰς θρόνους ἐτίμησε. 201.
πολλὰς ὑπατείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πεποίηκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ pag. 100.
τόπῳ ἐτιμήθησαν κεντυρίωνες, διὰ τὸ τὸν σταυρὸν ἐν πρώτῃ μέσῃ βαστάζειν γενόμενοι
ὑπεράνω Βαλλίβλιον καθήσαντες.

Πολλὰς Κωνσταντῖνος στήλας ἐν τῷ φόρῳ προέθηκε, μεθ' ὧν καὶ ἐξ ἰδίας κατασκευῆς
ἕως λ'. πρῶτον ὕπατος ἐν τῷ φόρῳ Καλλίστρατος ἐτιμήθη· καὶ ἕως βασιλείας Κων-
σταντίνου ὕπατοι κωδικέλλους ἐν τῷ φόρῳ ἐλάμβανον. ὁ δὲ Καλλίστρατος ὕπατος μεγά-
λως ἐτιμήθη ἐν τῷ φόρῳ, ὡς πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου δεξάμενος, τοῦ Πρασί-
νου μέρους βοῶντος· Καλλίστρατος εὐτυχὴς, καὶ εἰς ἄλλο προκόψει· ὁ δὲ φοβηθεὶς,
τῷ τοῦ ἁγίου τεμένει καταλαμβάνει, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ, ἐξῄτει πρεσβείαν. πολλὰ
Κωνσταντῖνος τῷ Καλλιστράτῳ ἐξωμόσατο, μὴ ἀδικῆσαι. ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, καὶ χειροτονη-
θεὶς πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται. ὃς καὶ ἐπισκόπησεν ὕστερον, ὅθεν μοι τὰ πολλὰ

ἐμφέρεται δειγύματα. Ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἀπετέθησαν εἴδωλα ἐκ τῆς Ῥώμης ἥκοντα ὡσεὶ
ξ΄. ἐν οἷς καὶ Αὐγούστου, ὡς οὐ γέγραπται μὲν, λέγεται δὲ τὸ ὁμοίωμα· πολλὰ ἡμῖν δι-
202. βεβαιοῦτο Φίλιππος ἔπαρχος, ὅτι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπάρχον ὁμοίωμα πεθαλικὸν κατα-
σκεύασμα ὑπάρχει Ποντίου τινος, τὸ ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς καθέδρας ἱστάμενον. ἐν δὲ
τοῖς γυναικείοις ὁμοιώμασι τὸ πλησίον τῶν Μήδων τοῦ ἐλεγίου, αἱ γεννῶσαι θῆρας καὶ
ἀνθρώπους ἐσθίουσι, τὴν μὲν μίαν Ἡρωδίαν μοι ἐτράνωσεν, Ἰουστινιανοῦ τοῦ ἀθέου δηλοῦ-
σα τὴν ἱστορίαν. τὸ δεύτερον, ἐν οἷς καὶ πλεῖον ὑπάρχει, μὴ πληρωθῆναι, ἀλλὰ πε-
ριμένειν. ὅπερ ἀκούσας ἐδάκρυσα, εἰ ἄρα γε τοιοῦτον πάλιν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπέλθῃ
ἀλόγημα. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἐν τοῖς τῶν καθίσμασι κατ' ἔτος ἐποχεῖτο ἐν ἵππῳ χαλ-
κῷ μετὰ τὴν νίκην Μήδων. ἡ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ καθεζομένη γυνὴ ἐν σελλίῳ χαλκῷ,
καὶ αὐτὴ ἄνωθεν, ὡς προείπομεν, ὁ μὲν Ἡρωδίαν ἐδίδαξε Βερίναν εἶναι τοῦ μεγάλου Λέον-
τος. ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ πλειόνων ἤκουσα, ἐξ Ἑλλάδος εἶναι τὸ εἴδωλον μᾶλλον τῆς Ἀθηνᾶς,
ὅπερ καὶ ἐπίστευσα· πολλὰ Φίλιππος ἱστόρησεν ὁ δυνάστης. μαθὼν καὶ τοῦτο παρέδωκεν,
ὅτι τὸ δρακονταῖον, Ἀρκαδίου μὲν ἐκτύπωμα ἐστίν. Ὀνωρίου δὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπίδειξις, ἐν
Ῥώμῃ βασιλεύοντος. ἔνθεν καὶ χρησμοὶ, καὶ πρὸ ἡμῶν, καὶ ἕως τῆς δεῦρο, οὐκ ὀλίγοι γε-
γόνασιν. ἡ δὲ ἄνωθεν τοῦ δρακονταίου ὕαινα ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς πρώτης εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν ἐλήλυθεν, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καθὼς ὁ προειρημένος Φίλιππος ἱστόρησεν.
ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ πολλοὶ φόνοι καὶ κακὰ γεγόνασιν, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν· ἐν
οἷς καὶ εὔφημον Ἀναστάσιος ὁ μοναχὸς δι' ἀληθείας τρόπων ἀντιλέγων τῷ βασιλεῖ, ἐκαύ-
203. θη. Εὐδοκίας Ἀθηναίας κατὰ μοῖραν δικασθείσης, κατὰ χάριν ηὔρατο τύχην, καθ' ἣν οἱ
αὐταδέλφοι, τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀκηκοότες εὐτύχημα, ἀνελθόντες συνεπειρῶντο φιλοσό-
φοις ζ΄· καὶ τῇ τύχῃ ἐξ ἀτυχίας ἐδεήθησαν ἱλασθῆναι· Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱπ-
πικὸν ἤλατο τοῖς φιλοσόφοις ἀρίστων. καὶ τοὺς αὐτῶν οὐκ ἐνέλησεν. ἦσαν δὲ τῶν ἀριθμῶν
Edit. Paris. pag. 101. ζ΄. Κράνος, Κάρος, Πίλοψ, Ἀπελλῆς, Οὐλβανὸς, Κύρβος, Νηρίας. οὗτοι συνῆσαν
εἰς τὸ ἱππικὸν τῷ βασιλεῖ, θέας Ὀλυμπίων. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁρῶν τοὺς φιλο-
σόφους θαυμάζοντας, ἔφη πρὸς αὐτούς· ὦ φιλόσοφοι εἰ θαυμάζετε, κατεφιλοσοφήθητε.
ὡς παραυτίκα ἀπαρνηθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν, Ἀπελλῆν ὀνόματι, καὶ εἰπεῖν, μὴ θαυμά-
ζειν ἐμὲ τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι ἵπποι ἀνθρώπων ἐπιβάται γενή-
σονται, ἀλλασσομένων τῶν Ὀλυμπίων. καὶ τὸ θαυμάζον ἀμβλυωπιάσει. Νηρίας δὲ ἀπε-
κρίνατο, κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχοντα. καὶ
ὁ Οὐλβανὸς ἰδὼν τὸ μεσημβρίας ζῴδιον, εἰς τὸ ἄνω τὸ γόνυ κάμψαν δίκην κεκμηκότα ἔ-
φη καλὸς ὁ στοχασάμενος. καιροὶ γὰρ ἐπὶ τούτῳ ἀγόνατοι. ὁ δὲ Κύρβος ἐν τῷ δήμῳ ὁρῶν
εἶπεν, ὦ δῆμε δίον δήμιοι πειρατεύουσι. Πίλοψ δὲ, τοὺς ἥρως τῶν ἵππων ἰδὼν, εἶπε·
τίνος τὸ πρόβλημα; Θεοδοσίου δὲ φήσαντος, Κωνσταντίνου, εἰπεῖν ἐκεῖνον ἢ φιλόσοφος ἄ-
κυρος, ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής. ἑώρα γάρ τι ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζῴδιον, τε-
204. τραμέρεσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν· ὦ τετραπέρατον, ἐξ οὗ ὁ Κων-
σταντῖνος, καὶ ἀπέρατοι ἔσονται. Κάρος δὲ προτραπεὶς παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λαλῆσαι φη-
σί· δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται. ὅτι εἰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύου-
σιν, ἵνα τί ἡ Κωνσταντινούπολις συνέστηκε. Κράνος δὲ, οὗτος καὶ λογισθεὶς τῆς Ἀθηνῶν φι-
λοσοφίας ἐλέγετο, μηδενὸς ἐπικεκοινωνηκυῖα. Τοῦδε βασιλέως πυνθανομένου, τίς ἡ αἰτία
** ατο ἐναργεία τὸ πλεῖον γέλω εἰς κόπτειν. Νάρκισσος δὲ πραιπόσιτος δίδωσι τῷ φι-
λοσόφῳ ῥάπισμα, εἰπὼν πρὸς αὐτόν· τῷ ἡλίῳ ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου σκότος ὑπάρχων. τοῦ δὲ καὶ
τὴν ἄλλην στρέψαντος, δίδωσιν ὁ Νάρκισσος. ὁ δὲ φιλόσοφος τῷ Ναρκίσσῳ ἔφη. οὐ διά σὲ λα-
λήσω, ἀλλὰ τοῖς γράμμασι δυσωπούμενος. τὸ δὲ πρόβλημα τοῦ Κράνου τοιοῦτον ἐστίν· οὗτος
ἐν τῷ βασιλεῖ τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ στοιχεῖα θεάσασθαι, καὶ τοῦ βασιλέως κελεύσαντος, εἵλετο εὐθὺς
ἐκεῖνος. ἔστι δὲ ἀνδρείκελόν τι ἄγαλμα, ἐπικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιέχον, γυμνόν τοι ὅλως.
κατὰ ἐν τοῖς Βρεττάνοις διδύμοις ἐπικεκαλυμμένον. τοῦ δὲ φιλοσόφου πυθομένου τίς ἂν
ἔφη ὁ στήσας; ἔφη τις ἀναγνώστης, ὅτι Οὐαλεντινιανὸς τοῦτο προύθηκεν. εἶπε δὲ
ὁ φιλόσοφος. ποῦ καὶ τὸν ὄνον. τοῦ δὲ φήσαντος ἡμῶν. εἰπεῖν ἐκεῖνον. ποτὲ ὄνος
ὡς ἄνθρωπος ἔσται, ὦ συμφοραὶ, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθῇ. ἀλλὰ μὴ ἔσω τοῦ
205. μαντείας. τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃ ἐφιλοσόφη-
σε Κράνος παρὰ Λιγυρίου ἀστρονόμου, κατὰ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος. Ἀσκληπιό-
δωρος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδὼν τὸ ζῴδιον τὸ μέγα, τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ, τὴν χεῖρα
ἐπὶ τοῦ προσώπου κατέχον ἔφη· ὦ βία, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια, εἰς μίαν ἀνθρώ-
που φρόνησιν ζυμωθεῖσα. καί τις αὐτῷ ἐπέδειξε γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ. τοῦ δὲ ὑ-
παναγνῶντος ἔφη· ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν ν *** εἶναι. ὡς κάματι κέρ-
δος τὸ μὴ ἀναγνῶναι. Δέον γινώσκειν ὅτι ἡ στήλη ἡ καλυμμένη ταῦρος Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μέ-
pag. 102. γας, ἐν ᾗ ποτε ἐδέχετο ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν δυνάστας. ἀργυραῖα δέ τις ἦν
πρώην, ὡς ὁ Σωζόμενος διδάσκει. Κλήμης δὲ τὰς ὁμοίας τὰς πολυμόρφους μαρμαρίνας
Κωνσταντίνου εἶναι φάσκει, τοῦ υἱοῦ Κώνστα. ὁ πίναξ *** ὁ λεγόμενος Δίων ὁ μέγας ἐστίν,

ὁ παρὰ πολλοῖς μακελάριος λεγόμενος. καθὼ *** τὰ δεξίματα τῶν βασιλέων ἐκεῖσε
ἐγίνοντο. ἀλλὰ καὶ παλάτιον ἦν ποτε συνιστάμενον, πλησίον τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς
ἁγίας Εἰρήνης. καθὼς Ιωάννης ὁ Διακρινόμενος λέγει. Δέον γινώσκειν, ὅτι τὸ λεγόμε-
μενον Αὐγουστεῖον, στήλας τρεῖς διαδέχεται, Κωνσταντίνου τὸ πρῶτον ἐν ω *** καὶ βασιλικαὶ
ἦσαν κάτω ε. τ̃ κίονος Κωνσταντίνου, Κώνσταντος καὶ Κώνσταν ***. Κωνστάντος καὶ Αικι-
νίου, ἀλλὰ καὶ ὕστερον Ιουλιανοῦ. ἐπὶ Θεοδοσίου οὖν τοῦ μεγάλου στήλη ἑτέρα τῷ κίονι δια-
δέχεται, ἀργυραία καὶ αὐτή. ἀλλὰ καὶ Αρκαδίου καὶ Ονωρίου ωρ *** τῇ γῇ. ὡς ὁ Θεό- 206.
δωρος φησί· ἐν δὲ τοῖς σωζομένοις γράμμασι φησὶ, Ιουστινιανός ἐστιν, ὁ νῦν καθορᾶται,
τὸ μέγιστον τοῦ φόρου ζώδιον. καθὰ φησὶ Θεοδώρητος καὶ Εὐσέβιος, ἐν οἷς δοκοῦσι σφά-
λεσθαι βιβλίοις, Ελλήνος εἶναι στήλην. καθ' ἣν ἀφιερώσας ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος δι'
εὐχῆς ἔστησεν. ἐν δὲ τοῖς Απολιναρίου καὶ Αλεξάνδρου συγγράμμασι, Κωνσταντίνου εἶναι
τοῦ μεγάλου, καθὰ καὶ Μιλίχιος ὁ χρονογράφος ἐξηγήσατο. ὁ τρίπης ὁ ἐν τῷ στρατηγίῳ
τῷ μεγάλῳ καθὰ Προμοιώτιος Αλέξανδρον λέγει εἶναι τὸν Μακεδόνα. ἐπίσατο δὲ καὶ ἐκ
τῶν γραμμάτων, καὶ ὅσοι τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐμφιλοχωροῦσι, μάλιστα οἱ ταῖς μαντείαις
στοιχειοῦντες, ἐπιγινώσκουσι τὸν Αλέξανδρον εἶναι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς, καὶ Κωνσταντῖνον
τὸν ἅγιον ἐκεῖ πρῶτον φόρον τῇ πόλει ταύτῃ ἀναστῆσαι. τὸ καλούμενον φιλαδέλφιον, Κων-
σταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου τοὺς υἱοὺς, ἀπὸ Γαλλίας τὸν ἕνα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν
ἐλθόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, μεγάλος τε ὑπαντῆς καὶ χαρᾶς γενομένης, ἀσπά-
σασθαι ἀλλήλους, καὶ παρελθοῦ στήλας αὐτῶν ἀνεγεῖραι τῇ πόλει τὸ σχῆμα ὑποσώζουσαν.
Ιουλιανοῦ δὲ στήλη καὶ Αναστασίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἣν διὰ τὸ εἶναι Χριστιανὴν ἐξέβαλε
τῆς βασιλείας. αὕτη δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Προμοιώτου ἀπεκείρατο. αἱ δὲ αὐταὶ στῆλαι 207.
μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ φιλαδελφίῳ.

Ο λεγόμενος ξηρόλοφος στήλην μὲν εἶχε, καθὼς ὁ Διακρινόμενος λέγει, τοῦ μικροῦ Θεο-
δοσίου καὶ Βαλεντινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος καὶ Μαρκιανοῦ. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέ-
ναι τὴν στήλην, καὶ ὡς λόγος λέγει, ἀνελθεῖν αὐτὴν ἄνωθεν τῶν ἑπτὰ κιόνων. καὶ
ὑποστρέψαι Μαρκιανοῦ καὶ Βάλεντος ἐν τῷ τελβουναλίῳ. ὁ λεγόμενος Νεώριος, ὁ καὶ Αρ-
κάδιος, ὃν κόνον ἐστοιχειώσατο, εὑρὼν τὸν τόπον πλείστοις πόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
λου ποιηθέντα. ἐν ᾧ καὶ ἀγοραὶ τῶν θαλασσίων ἐμπορευμάτων πρώην ὑπῆρχον ἐκεῖ. ἐπὶ
Ιουστινιανοῦ δὲ μετεποιήθησαν εἰς τὸν Ιουλιανοῦ λιμένα. ὁ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν Σεβή-
ρος καλεῖται, ὑπὸ Σεβήρου γὰρ ἐκτίσθη. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ ἱπποδρόμιον τὸ πρῶτον
ἔλαβε κτίσμα ἐν ὀλίγῳ. αἱ Κωνσταντιαναὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐκτίσθησαν, καὶ Edit. Paris.
ἡ λεγομένη φιάλη. στῆλαι δὲ πολλαὶ ἦσαν ἐν Κωνσταντιαναῖς, διέπισαν ἀξίαι θαύμα- pag. 103.
τος. ὁ ἀγωγὸς ὑπὸ Οὐάλεντος τοῦ Αρειανοῦ ἐκτίσθη, καθὼς γράφει Θεόδωρος. ἡ βασι-
λικὴ στέρνα ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. ἡ δὲ χαλκῆ στήλη ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ κιστέρνῃ κα-
θημένη, Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐστίν. ἡ στήλη ἡ ὄπισθεν τῆς Μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολι- 208.
κὸν μέρος τοῦ ὁλικοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστίν, καθ' ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας
αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεο-
δώρου τοῦ λεγομένου Σικαιῶν μονῆς. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, ἐπὶ Θωμᾶ τοῦ νέου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς καὶ συνήθεια
ἐποίησε, παρακαλέσας τὸν ὅσιον Θεόδωρον εἰπεῖν τῷ Φωκᾷ. παύσασθαι ἐκ τῶν ἀκαίρων
φόνων. ὃ καὶ ποιήσας ὁ ὅσιος, παρῄνει τῷ βασιλεῖ, μὴ ἀπανθρώπως χρῆσθαι τοῖς
ὑπηκόοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ᾔτησε σημεῖον παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν γενέσθαι διὰ
τὴν ποδάγραν, καὶ παύσασθαι τῶν πολλῶν φόνων. δεξαμένου δὲ τοῦ ὁσίου ἐρρύσθη
τῆς νόσου. αὐτὸς δὲ οὐδ' οὕτως ἐπαύσατο ἀποκτείνων. ὁ δὲ προειρημένος μοναχὸς ἐθάρρη-
σέ τινι περὶ τοῦ Φωκᾶ, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δεινῷ θανάτῳ θνήσκει, ἔτι φιλοσο-
φοῦντος Σεργίου τοῦ μετὰ τὸν νέον Θωμᾶν ἐπισκοπήσαντος. αὐτὸς γὰρ καὶ τῷ μοναχῷ ἐ-
θάρρησεν. ἔρχεται οὖν τοῦτο ἐν τοῖς ὠσὶ τ̃ βασιλέως Φωκᾶ, ἔτι τῆς στήλης ἐλαυνομένης,
καὶ τοσαύτῃ σπουδῇ ἐχρήσατο περὶ τῆς ἀναβάσεως τῆς στήλης. ὥστε καθὼς οἱ τότε ἐξηγή-
σαντο, ἔτι καὶ ἔτι πλείω φόνους αὐτὸν πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ χρήματα πάμπολλα τοῖς δου- 209.
λεύουσι ἐχαρίσατο πρὸς τὸ ταχῦναι. καὶ μετὰ ιε. ἡμέρας τοῦ σταθῆναι τὴν αὐτὴν στήλην,
κατηνέχθη τῆς βασιλείας, οὐδὲν ἄμεινον ὧν ἔπραξεν ἀπενεγκάμενος τὸν πικρὸν θάνατον.
Εν τοῖς λεγομένοις Μαρινακίου, στήλη ἵστατο, ἐν ᾗ καὶ παράδοξον θέαμα γέγονε. σεισμοῦ
γὰρ γενομένου, καὶ παντὸς τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπὸ θεμελίου φθαρέντος, καὶ τῆς στήλης πεσούσης
κάτω τοῦ κίονος, σταθῆναι αὐτὴν ὀρθὴν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο. δοκιμασθείσης
γὰρ τῆς στήλης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνατεθῆναι ἔμεινεν ἄχθος βαρύτατον ἔχουσα. τοῦτο δὲ ἔλεγον
γενέσθαι ἕως πλειόνων καιρῶν. τὴν δὲ στήλην εὑρίσκομεν εἶναι Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου,
οὕς τινα φιλόσοφον διασαφίσασθαι τότε. διὰ τὸν ἄδικον θάνατον Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου
σημειωθῆναι τὴν στήλην. ἕως γὰρ τότε δικαίαν ψῆφον ἀπένειμον τ̃ θάνατον τ̃ Αετίου. Εκ τ̃
λεγομένης Νικομηδείας στῆλαι πλεῖσται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὑπάρχουσιν. ὅθεν καὶ Διοκλητιανοῦ ἐν
τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως τ̃ δεῦρο, ἐπίχρυσος οὖσα, ἀναμέσον τ̃ λεγομένου καθίσματος.

Μαξιμιανοῦ στήλη ἐν τοῖς τῆς χαλκῆς μέρεσι ὑπάρχει βαρυτάτη πάνυ. ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅ-
παν Θεοδοσίου τοῦ ἀπάνω καθορᾶται ἐν στήλαις, ἕως τῆς σήμερον. αἱ γοργονίδαι λεγόμεναι
τέσσαρες ἐκ τῆς Ἐφέσου ἥκασιν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ. αἱ κατὰ τὸ σικὸν τῆς χαλκῆς πε-
Edit. Paris. ριφέρονται. ἔνθα καὶ σταυροῦ σημεῖον ἄνωθεν αὐτῶν ἵσταται τῆς λεγομένης· Ἀρτέμιδος ἡ στήλη
pag. 104. ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἵσταται, ἔνθα γυμνάζονται παλαίοντες. ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλα-
210. τίου, Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης τῆς σώφρονος ἔσχατον καὶ αἰσχρᾶς τὸ πρότερον, ἐν κίοσιν ἵσταν-
ται πεζαὶ στῆλαι, ἰάμβους ἐλεγείους ἔχουσαι, παρὰ Σεκουνδου φιλοσόφου μελετηθεῖσαι. ἡ
στήλη ἡ πρὸς τὸ Ζεύξιππον θεωροῦσα, ἤτοι ἔμπροσθεν, Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας ἐστίν,
καθ' ἣν καὶ ἐδοξάσθη Ἰουστινιανός, ὅτε ἐτίθετο ἡ αὐτὴ στήλη, κράζοντος τοῦ Πρασίνου
μέρους· Ἰουστινιανὸς καὶ Κωνσταντῖνος νέοι Ἀπόστολοι. ἐν εἷς καὶ Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμε-
τὴ παρὰ Πλουμβάτου φιλοσόφου ἰαμβικοῖς μέτροις τοὺς ἐπαίνους ἐδέξατο· ἡ ἐν τῷ πα-
λαιοτάτῳ λουτρῷ ὑπάρχουσα στήλη ἐκ χρωμάτων, ἤτοι τὸ Ζεύξιππον, Φιλιππικοῦ τοῦ
πρῴην ἐστίν, τοῦ κατ' ἄγνοιαν πλανηθέντος. ὡς δὲ ἔχει λόγος, τοιοῦτον αὐτὸ εἶναι,
οἷον τὸ πρωτότυπον, μεγάλως γὰρ ἐπῄνεσαν οἱ ζωγράφοι τὸν γράψαντα, ὅτι οὐκ ἐχώρησε
τὴν τοῦ βασιλέως μορφὴν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον. Ἐκ τοῦ λεγομένου Ἰκονίου στῆλαι ἥκασιν ἐν
Κωνσταντινουπόλει πλεῖσται. καθ' ἣν καὶ τοῦ Διὸς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται. τὰ τέσσαρα
ἱππάρια τὰ χρυσόβαφα, τὰ φερόμενα ἄνωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἐκ τῆς Χίου νήσου ἥκασιν ἐπὶ
Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἐκ τοῦ προειρημένου Ἰκονίου, Περσέως στήλη καὶ Ἀνδρομέδας θυγατρὸς
Βασιλίσκου ὑπαρχούσης, ὡς οἱ μῦθοι φασὶ καί τις τῶν ἱστορικῶν, δίδοσθαι θυσίαν τῷ
211. ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντι δράκοντι. ὑπὸ γὰρ ἦν ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, δίδοσθαι παρθένον κό-
ρην τῷ θηρίῳ, καθ' ἣν Ἀνδρομέδα δοθεῖσα, θανάτου αἰτία τῷ θηρίῳ ἔμελλε δίδοσθαι.
ὁ γοῦν προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἥκων, πύθεται κλαιούσῃ τῇ Ἀνδρομέδῃ, τί ἂν εἴη
δεδεμένη καὶ θρηνοῦσα; ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθίσαντος ἐκεῖ τὸ θηρίον·
αὐτὸς δὲ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πείρᾳ κατέχων, ὀπισθοφανῶς στραφείς, δείκνυσι θηρίῳ·
ὅπερ ἰδὼν ἐκεῖνος ἀπέψυξεν. ἐκλήθη οὖν Ἰκόνιον παρὰ Λογιστοῦ φιλοσόφου ἡ πόλις, διὰ
τὸ ἱκέσθαι τὸν Περσέα καὶ σῶσαι τὴν Ἀνδρομέδαν. φόνοις ἀτύχημα τῇ πόλει ἐκ τοῦ ἥ-
κοντος Περσαίου. ἣν δὲ ὄνομα τῇ πόλει, τὸ ἀπὸ γενέσεως Δορία· ἔπειτα ἐκλήθη Θρωνω-
δία. παρὰ δὲ Φιλοδώρου τοῦ Λογιστοῦ, ἐκ τοῦ ἥκειν τὸν Περσέα ἐκλήθη Ἰκόνιον· ἔνθα ἐ-
πλειώθη ὁ αὐτὸς Περσεὺς σὺν τῇ Ἀνδρομέδῃ ἐπάνω τῆς πόρτης τῆς πόλεως. καθ' ἣν
καὶ θυσίαι πολλαὶ γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ Δεκίου, καὶ Διοκλητιανοῦ, καὶ Μαξιμιανοῦ.
ἔνθα πλεῖστοι ἅγιοι ἐμαρτύρησαν. ἥκασιν οὖν τοῦ Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας αἱ στῆλαι,
ὡς λόγος ἔχει, ἐπὶ Κωνσταντίου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν. Ἐν τῷ
212. Κωνσταντιακαῖς λουτρῷ Ἀναστασίου στήλη ὑπάρχει, ἡ ὄπισθεν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μηνᾶ,
ἥτις στήλη ἐστάθη μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν βοοθυσίαν τῶν εἰδώλων· καὶ γενέσθαι πορνεῖον τὸν
τόπον, τοῦ βασιλέως τοῦτο κελεύσαντος, ἐπὶ τὸ ἀτιμασθῆναι τὸν τόπον. ἐν τῇ καλουμένῃ
Ἀετίου κιστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου Πατρικίου κτισθεῖσα ἐν ταῖς ἡμέραις Βάλεντος. ἔνθα ἡ
pag. 105. στήλη αὐτοῦ τοῦ Βάλεντος ἐν τῇ κιστέρνῃ σώζεται, δορυφορούσης αὐτὸν τοῦ Ἀετίου. ἡ λεγομέ-
νη Ἄσπαρος, ἐπὶ Ἄσπαρος, καὶ Ἀρδαβουρίου, τῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, οἰκοδομεῖ-
ται. καθ' ἣν Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος, πληρωθείσης αὐτῆς, τὸν ὄλεθρον ὑπομένουσι,
τὴν λεγομένην Κράνον νῆσον ἐστοιχειώσατο Βερῖνα, καθ' ἣν οὐδεμία εὑρίσκεται φροντίς,
τίνος χάριν ταύτην στοιχειοῦται. ἐν δὲ τῷ στοιχειωθῆναι τὴν αὐτὴν νῆσον, ἀθρόως θάνα-
τοι γεγόνασι πλεῖστοι, ὅθεν ἠρήμωται ἀπαρκέσασα μέχρι τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ τρίτου,
τὴν θάλασσαν προστάξαντος ἀναπλεῦσαι ἐν αὐτῇ εἰς τέλειον ἀφανισμόν.

ΤΕΛΟΣ.

MANUELIS CHRYSOLORÆ EPITAPHIUM

CONSTANTIÆ AD ARAM.

MANVEL CHRYSOLORAS

MILES CONSTANTINOPOLITANVS,

EX VETVSTO GENERE ROMANORVM,

QVI CVM CONSTANTINO IMP. MIGRAVIT,

VIR DOCTISSIMVS, PRVDENTISS. OPTIM.

QVI TEMPORE GENER. CONCILI CONSTANTIENS.

DIEM OBIIT,

EA EXISTIMATIONE,

VT AB OMNIBVS SACERDOTIO DIGNVS HABERETVR.

DIE XV. APRIL. CONDITVS EST ANNO M. CCCC. XV.

Ille ego qui Latium priſcas imitarier artes
Exploſis docui ſermone ambagibus , & qui
Eloquium magni Demoſthenis & Ciceronis
In lucem retuli , CHRYSOLORAS *nomine notus ,*
Hic ſitus , emoriens peregrina ſede quieſco ,
Huc me Concilii deduxit cura , trium dum
Pontificum Eccleſiam vexaret ſchiſma per orbem.
Roma meos genuit majores , me bona tellus
Byzantina tulit , cineres Conſtantia ſervat.
Quo moriare loco nil refert : undique cęlum
Pœnarumque locus menſura diſtat eadem.

Edit. Parif. pag. 107.

ΤΟΥ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ,

ΕΝ Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ καὶ νέας Ῥώμης.

ERUDITISSIMI VIRI

MANUELIS CHRYSOLORÆ EPISTOLA

AD JOANNEM IMPERATOREM,

QUA VETERIS AC NOVÆ ROMÆ comparatio continetur.

A ΑΡΙΣΤΕ Βασιλεῦ, ἃ μὲν ἔδει διὰ πολλῶν πρὸς τὸ σὸν κράτος ἀνενεγκεῖν, ἐν ἄλλοις γέγραφα, ἃ καὶ αὐτὰ εἰκὸς ἀφίξεσθαι μετὰ τῶν παρόντων. μᾶλλον δὲ πολλὰ μὲν πρότερον ἐντεῦθεν γέγραφα, οὐκ ὀλίγα δὲ εὐθὺς πρὸ τούτων. ἔδοξε δὲ ὅμως καὶ ταῦτα προσθεῖναι ἡδονῆς, οὐ χρείας ἕνεκεν. ἣν οὐ μικρὰν οἶδα καρπούμενος ἐκ τοῦ τοὺς ἐμοὺς λόγους πρὸς τὴν σὴν θειότητα ἀναφέρειν. ὕλην δὲ τῶν παρόντων λόγων, ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης λήψομαι. ἣν πρότερον μὲν ἀπὸ τῶν ἱστορουμένων περὶ αὐτῆς ἐθαύμαζον. νῦν δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς ὄψεως γενέσθαι θαυμασιωτέραν, ἢ ὡς ἄν τις ἁπλῶς εἰκάσειεν ἀπὸ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς κρίνω. καί τοι εἴρηται μὲν ἀληθῶς μέγιστα περὶ αὐτῆς οὐ μόνον παρὰ τῶν τῇ πατρίῳ φωνῇ περὶ τούτων συγγεγραφό- B των, ἀλλ' ἤδη καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων σχεδὸν πάντων, καὶ τῶν ἐλλογίμων, ὅσοι κατ' αὐτὴν γεγόνασιν. ὥστε τοὺς μὲν λόγους ὅλους, τοὺς δὲ βιβλία, ὡς οἶσθα, ἐγκώμια αὐτῆς καταλιπεῖν. ἄλλοι δὲ ἐν βραχέσι, μέγιστα περὶ αὐτῆς εἰρήκασιν, οἷον καὶ τὸ τοῦ σοφιστοῦ ἐκείνου τοῦ πάνυ φίλου καὶ οἰκείου, ὅπερ ἐν ὀλίγῳ μέγιστον ἐκεῖνος ἐν ἐπιστολῇ πρός τινα φησὶ περὶ αὐτῆς, οὕτω πως εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, εἰ καλῶς μέμνημαι τῶν ῥημάτων αὐτῶν, λέγων. Ἆρα μέμνησαι ἡμῶν εἰς Ῥώμην ἀπηρκὼς, καὶ θεώμενος, οἷα οὐ πρότερον πείθων τε σαυτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη, ἀλλ' οὐρανοῦ μέρος τι. ἡμᾶς μὲν γάρ σε μεμνῆσθαι θαυμαστὸν οὐδέν. ἐν γὰρ τοῖς αὐτοῖς ἡμεῖς καὶ οὐδενὶ καινῷ κα- C ταφρονοῖμεν ἂν τῶν φίλων. καί τοι πρὸς Ἕλληνα δήπου ταῦτα ἔγραφεν, ἢ Σύρον, καὶ αὐτοῦ πολίτην, οὐ μέμνημαι γὰρ καλῶς τοῦ ὀνόματος ἐκείνου. ἀκούομεν δὲ τὸ τῆς Ἀντιοχείας κάλλος παρὰ πολλῶν τε ἄλλων, καὶ αὐτοῦ δὲ ἐκείνου, ἐν οἷς ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου ταύτῃ λόγου, ἐγκώμια τῆς

A DE quibus prolixius ad te referendum erat, Optime Imperator, ea aliis litteris perscripsi, quas una cum hisce ad te pelatum iri puto: quin imo cum multa quidem jam ante hinc ad te scripserim, & non pauca etiam nuperrimis litteris: placuit tamen & hæc subjungere voluptatis, non utilitatis gratia: quam non exiguam me percipere sentio dum mea scripta sacræ tuæ Majestati offero. Materiam vero præsentis scriptionis ex hac urbe ca- *pag. 108.* piam, quam antea quidem ex aliorum relationibus admirabar: sed nunc ex ipsa inspectione multo eam magis admirandam judico, quam ex iis quæ de illa narrantur simpliciter aliquis conjiciat. Et sane maxima de ea referun- B tur, non ab iis solum qui vernacula lingua hisce de rebus scripsere; sed etiam a nostris ferme omnibus, maxime a viris doctis, qui in ea versati fuere: ita ut alii quidam orationes integras, alii libros de ejus laudibus, ut nosti, reliquerint. Alii autem paucis verbis maxima de ea dixerunt: quale & hoc Sophistæ illius tibi admodum chari & familiaris, quod in epistola quadam brevi verborum ambitu maximum de ea pronunciat, hisce verbis, si recte memini, in principio epistolæ usus: Fac nostri memoriam serves postquam Romam pervenisti, atque istiusmodi vides, qualia ante non videras; non terram illam, sed cæli particulam C esse tibimet ipsi persuadens. non enim mirum est nos tui meminisse. nam dum semper in iisdem, neque ulla in re nova versamur amicos respiceremus. atque hæc ad Græcum vel Syrum, civemque suum scripsit: nomen enim ipsum non satis recordor; cum tamen Antiochiæ pulchritudinem cum ab aliis multis, tum ab eodem Auctore celebrari audimus, ea

oratione qua patriæ suæ laudes commemorat, cui ab eadem nomen imposuit. quin & alius ejusdem civitatis, nunc vero etiam cælorum civis, cujus os atque lingua ab auro cognomen accepere, plurima passim de ea prædicat. vel ad eorum aliquem qui Asiam eo tempore incolebant: in qua Rhodus tunc erat & Smyrna, & pulcherrima orbis terrarum signa. erat quoque in eadem Ephesium Dianæ templum, & colossus Rhodius, & in Halicarnasso Mausoli sepulchrum. quorum omnium aut plerorumque reliquiæ tum adhuc conspiciebantur. aut si velis ex Ægypto vel Lybia eum fuisse ponamus: in qua Alexandrinam civitatem, & inter celebriora spectacula Thebas illas centum portis inclytas ac pyramides fuisse audimus; quarum umbras sole exoriente & occidente fere ad aliquot dierum iter projici ajunt: & quarum una eaque minima ipsam Memphim, atque omnia vicina loca jam inde ab illo tempore & adhuc nostra ætate ad quamcumque structuram non secus ac lapidicinis uti referunt, ita tamen ut numquam deficiat, quinimo integris, ut ajunt, civitatibus vicisque ex ea exstructis, vix exiguam ejus particulam consumsere. Verisimile autem erat, quicumque demum fuerit, illum cum Romam navigaret, Insulas ac Græciam obiisse: nec a vero abhorret eum jam antea Græciam perlustrasse, & Græciæ tunc temporis ocellum, Athenas. vel ex ipsa Græcia oriundum esse oportebat: neque illum de vulgo aliquem, qui hujusmodi nec vidisset, nec audivisset umquam; sed quemdam ex eruditioribus, cum quo litterarum commercium ei intercederet: & qui ipse ejusmodi spectaculis atque itineribus delectaretur. Quidnam ergo illud erat quod adeo eum posset percellere, ut Græciæ rerumque in ea visu dignarum oblivisceretur, videns qualia ante non viderat: & ipsam, & relictos in ea amicos contemneret: ac sibimet persuaderet non terram illam, sed cæli particulam quamdam esse? quare in utraque, ut dixi, lingua, maxima de ea prodita fuerunt. quin & barbaros ipsos, quotcumque litterarum non plane expertes sunt, plurima de illa in scriptis habere existimo. Sed ego qui hæc ad hyperbolen ab iis dici putabam, nunc nihil supra quam res habet dici video: talia sunt ea quæ videntur. licet nihil ferme integrum salvumque in ea remanserit; nec quicquam omnino ab injuria immune reperire liceat: cum alia quidem sua sponte præ temporis vetustate collapsa, alia violentas quorumdam manus experta fuerint. nam & huic Urbi idem quod nostræ accidit, ut ipsa sibi metallorum ac lapicidinarum loco esset: & quod de universo hoc dicimus, ipsa a seipsa nutriretur & consumeretur. Defecit autem ferme in omnibus: nihilominus in ipsis etiam ruinis ac ruderibus apparet qualis principio fuerit, tum structurarum magnitudo & pulchritudo. Quid enim in ea non pulchrum fuit? nec solum integra & conjuncta pulchra erant, sed disjecta quoque ac divisa pulchra apparent. quemadmodum in integro corpore pulchro manus vel pes, vel caput pulchrum est: & in magno corpore unum-

Edit. Paris. pag. 109.

A πατρίδος γράφει. καὶ ἄλλος δὲ αὐτῆς πολίτης, νῦν
δὲ καὶ τῶν οὐρανῶν πολίτης, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶττα ἔ-
τυχον τῆς ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ προσηγορίας, πλεῖστα πολλα-
χοῦ λέγει περὶ αὐτῆς. ἢ πρός τινα τῶν τῆς Ἀσίας τό-
τε οἰκούντων, ἐφ᾽ ἧς Ῥόδος ἦν τότε καὶ Σμύρνα,
καὶ τὰ ἀγάλματα τῆς οἰκουμένης. γεγόνασι δὲ ἐν
ἐκείνῃ, καὶ ὁ ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀρτέμιδος ναός, καὶ ὁ
ἐν τῇ Ῥόδῳ κολοσσός, καὶ ὁ ἐν Ἁλικαρνασσῷ τοῦ Μαυ-
σώλου τάφος· ὧν πάντων ἢ τινῶν ἔτι λείψανα ἑω-
ρᾶτο. εἰ βούλει δὲ θῶμεν ἐκεῖνον ἐξ Αἰγύπτου καὶ
Λιβύης εἶναι, ἐφ᾽ ἧς ἀκούομεν τὴν Ἀλεξάνδρου πό-
λιν, καὶ τῶν ὑμνημένων θεαμάτων τὰς ἑκατοντάπυλας
Θήβας ἐκείνας καὶ πυραμίδας γεγενῆσθαι· ὧν τὰς
B σκιὰς ἀκούομεν ὁδὸν τινῶν ἡμερῶν ὡς εἰπεῖν εἶναι,
ἀνίσχοντος τοῦ ἡλίου καὶ δυομένου· καὶ ὧν μιᾷ
καὶ τῇ σμικροτάτῃ λέγεται, τὴν Μέμφιν αὐ-
τὴν καὶ τοὺς περιοίκους πάντας τόπους ἐξ ἐκεί-
νων τῶν χρόνων ἔτι καὶ νῦν πρὸς πᾶσαν οἰκοδο-
μὴν ἴσα καὶ λατομίαις χρῆσθαι, καὶ μὴ ἐπιλεί-
πειν· μᾶλλον δὲ πόλεις ὅλας καὶ συνοικίας,
ὥς φασιν, ἐξ αὐτῆς οἰκοδομοῦντες, μόλις βρα-
χύ τι μέρος ἐκείνης ἀνηλωκέναι. εἰκὸς δὲ ἦν ἐκεῖ-
νον, ὅς τίς ποτε ἦν, πλέοντα εἰς Ῥώμην καὶ διὰ
τῶν νήσων καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀναχθῆναι. καὶ πρό-
τερον δὲ εἰκὸς ἦν αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν, καὶ
τὸν τῆς Ἑλλάδος τότε ὀφθαλμόν, τὰς Ἀθήνας
C λέγω. ἢ τινὰ ἔδει τοῦτον τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος
εἶναι. καὶ τοῦτον οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀθεάτων ἢ
ἀνηκόων τῶν τοιούτων, ἀλλὰ τῶν πεπαιδευμένων,
πρὸς οἷον ἐκεῖνον τι γράφειν εἰκὸς ἦν, καὶ αὐτὸν
τοῖς τοιούτοις θεάμασι καὶ ταῖς τοιαύταις ἀποδη-
μίαις χαίρειν· τί τοίνυν ἄρα ἦν ἐκεῖνο, ὃ τοῦτον
τοσοῦτον ἔμελλεν ἐκπλῆξαι; ὥς τε τῆς Ἑλλάδος καὶ
τῶν ἐν αὐτῇ θεαμάτων ἐπιλαθέσθαι, θεώμενον οἷα
οὐ πρότερον, καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ φίλων κα-
ταφρονῆσαι. πείθειν τε αὐτὸν ὡς οὐκ ἔστι γῆ αὕτη,
ἀλλὰ οὐρανοῦ μέρος τι; εἴρηται οὖν, ὅπερ εἶπον,
παρ᾽ ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν τύπων μέγιστα περὶ
αὐτῆς. οἶμαι δὲ καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτούς, ὅσοι μὴ
D γραμμάτων παντελῶς ἄμοιροι, πλεῖστα περὶ αὐτῆς
ἔχειν ἐν συγγραφαῖς. ἀλλ᾽ ἐγὼ ᾤμην ταῦτα παρ᾽
ἐκείνων πρὸς ὑπερβολὴν λέγεσθαι· νῦν δὲ ὁρῶ
μηδὲν πρὸς ὑπερβολὴν εἰρῆσθαι, τοιαῦτά ἐστι τὰ
ὁρώμενα. καί τοι μεμένηκε μὲν οὐδὲν σχεδὸν σῶον
ἐν αὐτῇ, οὐδ᾽ ἂν εὕροις τι ἀθῷον παντάπασιν ἐ-
πηρείας· τῶν μὲν αὐτομάτων ὑπὸ χρόνου κατερρυ-
ηκότων, τῶν δὲ χερσί τινων βεβιασμένων. συμ-
βέβηκε γὰρ καὶ ταύτῃ, ὅπερ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει,
αὐτὴν ἑαυτῇ ἀντὶ μετάλλων καὶ λατομιῶν εἶναι, καὶ
ὅπερ ἐπὶ τοῦ παντὸς ταῦτα λέγομεν, αὐτὴν ὑφ᾽ ἑ-
αυτῆς τρέφεσθαι καὶ ἀναλοῦσθαι. κέκμηκε δὲ ὡς
εἰπεῖν ἐν πᾶσι· φαίνεται δὲ ὅμως καὶ ἐν αὐτοῖς
E τοῖς ἐρειπίοις καὶ κολωνοῖς, οἷα ἐξ ἀρχῆς γέ-
γονε, καὶ τὸ τῶν οἰκοδομῶν μέγεθος καὶ κάλ-
λος. Τί γὰρ οὐκ ἦν τῶν ἐν αὐτῇ καλόν; καὶ
οὐ μόνον συγκείμενα καὶ συνεστηκότα ἦν ἄρα κα-
λά, ἀλλὰ καὶ διαιρεθέντα καλὰ φαίνεται. οἷον
σώματος ὅλου καλοῦ, χεὶρ ἢ πούς, ἢ κεφα-
λὴ καλή. καὶ μεγάλου σώματος, ἕκαστον τῶν με-
λῶν μέγα. οὐκ ὀλίγα δὲ αὐτῶν καὶ τῆς πλεί-

A τῷ μέρει μεμένηκε. καὶ πολλὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι γεγονότων, ὡς ἔνεστιν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων ἰδεῖν, ἐν αὐτῇ δείκνυται. κίονες καὶ λίθοι περιφανεῖς, καὶ στῆλαι καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάντες, καὶ γράμματα πλεῖστα Ἑλληνικὰ, τοῦ καλλίστου καὶ ἀρχαίου τύπου. πολλὰ δὲ καὶ τῇδε ἐν αὐτῇ παρ' Ἑλλήνων γέγονεν, ὡς ἔξεστιν ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν ἰδεῖν· καὶ φαίνεται τούς τε πολίτας αὐτῆς, ὡς παρὰ τῶν ἱστοριῶν ἀκούομεν, σφόδρα τοῖς Ἑλληνικοῖς ἥδεσθαι, καὶ πλείστους τῶν ἡμετέρων Ἑλλήνων ἐν αὐτῇ γενέσθαι. οὐ μόνον δὲ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυχειρίαν, καὶ τὴν τέχνην, εἰ δὲ βούλει τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα, ἔτι δὲ τὸ φρόνημα καὶ τὴν φιλοκαλίαν καὶ
B ἁβρότητα καὶ πολυτέλειαν τῆς πόλεως· ἔστιν ἀπὸ τῶν λειψάνων τούτων τῶν ἀνδριάντων, καὶ κιόνων, καὶ τάφων, καὶ οἰκοδομιῶν ἰδεῖν. ἀλλὰ καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν αὐτῆς, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ τὴν γνώμην, καὶ τὰς νίκας, καὶ τὴν πᾶσαν εὐδαιμονίαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ ἀξίαν, καὶ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις πεῖραν. οὐ γὰρ μόνον ἀγωγοὺς ὑδάτων ἀερίους ἔξεστιν ὁρᾷν πόῤῥωθεν ἐρχομένων, καὶ τειχῶν ὄγκον, καὶ στοῶν, καὶ βασιλείων, καὶ βουλευτηρίων, ἔτι δὲ ἀγορῶν, καὶ βαλανείων, καὶ θεάτρων πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος· ἀλλὰ καὶ ναοὺς περιφανεῖς πολλοὺς καὶ συνεχεῖς, ἄλλους ἀπ' ἄλλης προσηγορίας ὠνομασμένους, καὶ ἱερὰ, καὶ ἀγάλματα, καὶ ἀνδριάν-
C τας, καὶ τεμένη, καὶ στήλας τῶν παλαιῶν ἐκείνων καὶ περιφανῶν ἀνδρῶν, εἴ τις ὑπὲρ τῆς πόλεως τί εἰργάσατο, ἐκείνοις παρὰ τοῦ δημοσίου γενομένας, καὶ ἀριστεῖα, καὶ γεφύρας θριαμβικὰς, εἰς ὑπόμνημα τῶν θριάμβων ἐκείνων καὶ τῶν πομπῶν πεποιημένας. αὐτῶν τῶν πολέμων, καὶ τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τῶν λαφύρων, καὶ τῶν τειχομαχιῶν ἐγκεκολαμμένων, ἔτι δὲ ἱερείων ἐν αὐταῖς καὶ θυσιῶν καὶ βωμῶν γλυφὰς καὶ ἀναθημάτων. πρὸς δὲ τούτοις ναυμαχίας, καὶ πεζομαχίας, καὶ ἱππομαχίας, καὶ πᾶν εἶδος, ὡς εἰπεῖν, μάχης, καὶ μηχανημάτων τε, καὶ ὅπλων, καὶ τοὺς ὑπηγμένους δυνάστας Μήδους τυχὸν, ἢ Πέρσας, ἢ Ἴβηρας, ἢ Κελτοὺς, ἢ Ἀσσυρίους, κατὰ τὴν αὐτῶν στολὴν ἑκάστους καὶ τὰ δεδουλωμένα γένη, καὶ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατη-
D γοὺς, καὶ τὸ ἅρμα, καὶ τὰ τέθριππα, καὶ τοὺς ἡνιόχους καὶ τοὺς δορυφόρους, καὶ τοὺς ἑπομένους λοχαγοὺς, καὶ τὰ προϊόντα σκῦλα, ἅπαντα ὡσανεὶ ζῶντα ἐπὶ τῶν εἰκόνων ἐστὶν ἰδεῖν, καὶ συνεῖναι τί ἕκαστον ἦν, διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς γραμμάτων. ὥς τε δύνασθαι σαφῶς ὁρᾷν τίσι μὲν ὅπλοις, τίσι δὲ στολαῖς ἐχρῶντο τὸ παλαιὸν, τίσι δὲ ἐπισήμοις τῶν ἀρχῶν, ὁποίαις δὲ παρατάξεσι, καὶ μάχαις, καὶ πολιορκίαις, καὶ στρατοπέδοις· τίσι δὲ ἄρα ἢ θέσεσιν, ἢ περιβολαῖς, εἴτε ἐπὶ στρατείας, εἴτε οἴκοι, εἴτε ἐν ἐκκλησίαις, εἴτε ἐν βουλευτηρίῳ, εἴτε κατ' ἀγορὰν, εἴτε ἐν γῇ, εἴτε ἐν θαλάττῃ, εἴτε ὁδοιποροῦντες, εἴτε πλέοντες,
E εἴτε πονοῦντες, εἴτε ἀσκοῦντες, εἴτε θεώμενοι, εἴτε ἐν πανηγύρεσιν, εἴτε ἐν ἐργαστηρίοις, καὶ ταῦτα κατὰ τὰς τῶν ἐθνῶν διαφοράς. ὧν ἕνεκα ἐκθεὶς Ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἱστορίας συγγραψαμένων, δοκοῦσι τί προὔργου πεποιηκέναι. ἀλλ' ἐν τούτοις, ὥσπερ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὄντα, καὶ ἐν διαφόροις ἔθνεσι γινόμενα πάντα ὁρᾷν ἔξεστιν, ὥστε ἱστορίαν τινὰ πάντα ἁπλῶς ἀκριβοῦσαν εἶναι· μᾶλ-

A quodque membrum magnum. Sed non pauca horum etiam maxima sui parte remanseruot: tum multa eorum quæ in Græcia olim extitere, ut ex inscriptionibus videre licet, in ea visuntur: columnæ, lapides eximii, statuæ, signa, imagines, plurimæque inscriptiones Græcæ, pulcherrimæ ac veteris notæ. multa quoque hic ipsa Urbe a Græcis facta fuere, ut ex inscriptionibus videre est. & cives ejus, ut ex historiis cognoscimus, vehementer rebus Græcis fuisse delectatos, plurimosque nostrorum Græcorum in ea vixisse apparet. Verum non opes solum & dexteritatem, atque artificium, aut si velis magnitudinem ac majestatem, tum *Edit. Paris. pag. 510.*
B etiam prudentiam, splendorem, & luxum atque profusionem urbis ex hisce statuarum, columnarum, sepulchrorum, atque ædificiorum reliquiis perspicere licet: sed & superstitionem ejus & magnanimitatem, & ambitionem, tum sententiam, victorias, atque universam felicitatem, item imperium, dignitates & armorum peritiam. nam non solum sublimes aquæ ductus e longinquo adventantes videre licet, & murorum crassitiem, tum porticus, regiasque ædes, & curias, & fora, & thermas, & theatra ob numerum, & magnitudinem, atque pulchritudinem conspicua: verum & templa splendida multa & frequeotia, alia aliis cognominibus insignita: item fana, signa, ima-
C gines, delubra & statuas veterum illorum & illustrium virorum, ob merita erga civitatem ex publico positas, vel etiam virtutis monimenta, arcusque triumphales in triumphorum & pomparum illarum memoriam constructos: quibus prælia ipsa, mancipia, spolia, & mœniorum expugnationes insculpta sunt. Sacrificiorum præterea, victimarum, altarium & donariorum sculpturas. Ad hæc tam oavales quam pedestres & equestres pugnas, & ut ita dicam, quodcumque tandem pugnæ instrumentorum armorumque genus: item subactos principes, Medos forte vel Persas, vel Iberos, aut Gallos, Assyriosve suo quemque habitu: gentes-
D que subactas, & triumphantes de iisdem imperatores. item currus & quadrigas cum aurigis, tum stipatores ac subsequentes satellites, nec non antecedentia spolia omnia tamquam viva in effigiebus videre, & quid unumquodque fuerit ex adjunctis litteris dignoscere licet. ut manifeste queat perspici quibus armis, quoque habitu olim uterentur, quibus magistratuum insignibus, quibus acierum instructionibus & pugnis, queisque urbes obsidendi & castra metandi modis: quibus denique ornamentis & quo amictu militiæ vel domi, in comitiis, vel in senatu, vel etiam in foro: in terra, in mari, iter facientes, vel navigantes, sivu
E operi faciundo, sive corpori exercendo intenti, sivu ludos spectaotes, sivu in concionibus, sive in officiois, idque secundum diversos nationum ritus. quos dum Herodotus aliique nonnulli historici explicant, magnum operæ pretium fecisse videntur. Sed in hisce omnia ut iis temporibus sese habebant, *pag. 511.* quæque apud diversos populos fiebant, videre licet: ita ut accurata quædam historia sit: vel potius non tam historia,

quam oculatis, ut ita dicam, inspectio & præsens cognitio rerum omnium quæ tunc temporis contigerunt: & sane imitationis artificium cum ipsa rerum natura certat & condit, ita ut videaris integrum hominem, urbem, equum, aut exercitum videre, vel loricam aut gladium, vel armaturam integram: vel etiam captos, fugientes, ridentes, flentes, commotos, vel iratos. tum præter hæc omnia uncialibus litteris ascriptum: Senatus Populusque Romanus, Julio Cæsari forte vel Tito, aut Vespasiano, ob rem bene & fortiter gestam: victis hisce vel illis populis, vel ob patriam servatam, vel ob barbaros profligatos, aut aliud hujusmodi præclarum facinus. Sed quid priscos illos Meleagros, Amphionas & Triptolemos, aut si velis Pelopas & Amphiaraos, & Tantalos dicam, & quicquid hujus generis fabulosa & vetusta Græcorum historia commemorat? hisce viæ omnes plenæ sunt, plena antiquitatum monimenta & sepulchra, pleni ædium parietes. omnia præstantissimi & absolutissimi artificii, Phidiæ cujusdam aut Lysippi, vel Praxitelis, similiumve opera. adeout per urbem incedendo nunc huc nunc illuc oculo traharis: quod amore captis & vivam pulchritudinem cum admiratione curiose contemplantibus contingit. accedit mœnium ambitus, & totius urbis situs, tum etiam amnis fluentum, & agrorum atque suburbiorum quondam & villarum in iisdem amœnitas. Sed nec portuum navaliumque expers hæc orbs fuit: quorum alia intra mœnia erant, alia in ipsis fluvii ostiis, alia proxime sub urbis mœnibus: quarum adhuc reliquiæ visuntur; quarum demolitionem quoque omnibus nostri sæculi principibus difficilem futuram existimo, si difficile vocandum sit ubi quis rem factu impossibilem dicit. quin etiam voluptatis & oblectamenti gratia, tum ob civium quoque exercitium naumachiis intra mœnia in ipsa civitate utebatur, non dicam in flumine, sed in mari aut lacu quodam intra civitatem ad hoc præparato. atque ut certaminum, & gladiatorum, pugnarumque cum feris & curulium ludorum gymnasia & theatra erant, ita etiam ubi triremes confligerent. ita ut vere affirmare liceat quod alius quidam veterum nostrorumque de ea dixit: nihil tum temporis fuisse præter Romam. & antiqua quidem hujusmodi fuere. recentiora autem & quæ ad nostram veramque religionem spectant quis dicere poterit? vel quæcumque ex tanta lapidum hujusmodi & materiarum copia, & florente tum temporis præstantia artis, tum ea tanta pietate & devotione facta fuere? cum alia quidem antiquitatis monimenta ad novas structuras transferrentur: alia autem ex prophanis & immundis Sanctorum ædes; & ex fanis idolorum veri numinis templa fierent. quot enim Apostolorum templa sunt? quot Martyrum? quot Sanctorum & beatorum? quot divarum mulierum & virginum? tum vero corpora eorumdem & reliquias, sive integras, sive particulis divisas, & quicquid ad ipsorum memoriam, & communis humani generis gloriam commemoratur, quis enumerare poterit? Sane reliquiarum sanctarum conditorium, & rerum sacrarum thesaurum hanc urbem paucis verbis quis appellaret. ut quod ille, cujus initio memini,

Edit. Paris. pag. 121.

A λον δὲ οὐχ ἱστορίαν, ἀλλ' ἵν' οὕτως εἴπω, αὐτοψίαν τῶν τότε ἁπλῶς ἁπανταχοῦ γενομένων πάντων, καὶ παρουσίαν. ἥγε μὴν τέχνη τῶν μιμημάτων ἀληθῶς ἐρίζει καὶ ἁμιλλᾶται πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, ὥστε δοκεῖν ἄνθρωπον, ἢ ἵππον, ἢ πόλιν, ἢ στρατὸν ὅλον ὁρᾷν, ἢ θώρακα, ἢ ξίφος, ἢ πανοπλίαν, καὶ ἢ ἁλισκομένους, ἢ φεύγοντας, ἢ γελῶντας, ἢ κλαίοντας, ἢ κινουμένους, ἢ ὀργιζομένους. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις γράμματα μεγάλα λέγοντα. Ἡ Βουλὴ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὁ Δῆμος, Ἰουλίῳ εἰ τύχοι Καίσαρι, ἢ Τίτῳ, ἢ Οὐεσπασιανῷ ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας ἕνεκεν, νικήσαντι ἀπὸ τῶν δεινῶν, ἢ φυλάξαντι τὴν πατρίδα, ἢ ἐλάσαντι τοὺς βαρβάρους, ἤτε τοιοῦτον ἕτερον τῶν εἰρημένων. Τί δὲ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους, Μελεάγρους, καὶ Ἀμφίονας, καὶ Τριπτολέμους, εἰ B δὲ βούλει Πέλοπας, καὶ Ἀμφιάρεως, καὶ Ταντάλους, καὶ εἴτε τοιοῦτον ἕτερον ἐπὶ τῆς μυθικῆς καὶ ἀρχαίας ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας λέγεται, μεσταὶ μὲν τούτων ὁδοὶ, μεστὰ δὲ μνήματα καὶ τάφοι παλαιῶν, μεστοὶ δὲ οἰκιῶν τοῖχοι· πάντα τῆς ἀρίστης καὶ τελεωτάτης τέχνης, Φειδίου τινὸς, ἢ Λυσίππου, ἢ Πραξιτέλους, ἢ τῶν ὁμοίων ἔργα. ὥστε ἀνάγκη διὰ τῆς πόλεως ἰόντι, ποτὲ μὲν πρὸς τοῦτο, ποτὲ δὲ πρὸς ἐκεῖνο ἕλκεσθαι τὸν ὀφθαλμόν· ὅπερ συμβαίνει τοῖς ἐρωτικοῖς τούτοις, καὶ τὰ ζῶντα κάλλη θαυμάζουσι, καὶ περιέργως θεωμένοις. ἥγε μὴν τῶν τειχῶν κύκλος, ἥγε μὴν τῆς ὅλης πόλεως θέσις, τὸ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥεῦμα, ἡ δὲ τῶν ἀγρῶν, καὶ τῶν πρὶν προαστεί- C ων, καὶ τῶν ἐπαύλεων τῶν ἐν αὐτοῖς χάρις. ἦν δὲ οὐδὲ λιμένων ἄμοιρος ἡ πόλις, οὐδὲ νεωρίων ἢ ναυστάθμων, τῶν μὲν εἴσω τειχῶν, τῶν δὲ ἐπὶ ταῖς ἐκβολαῖς αὐταῖς τοῦ ποταμοῦ, τῶν δὲ ὀλίγον πρὸ τῶν τειχῶν, ὧν ἔτι καὶ νῦν λείψανα ὁρᾶται. ἃ καὶ τὸ καθελεῖν οἶμαι ἔργον ἂν ἦν. ὁμοῦ πᾶσι τοῖς νῦν λεγομένοις δυνατοῖς, εἰ χρὴ δυσχερὲς λέγειν, ὃ τις ἂν εἴποι ἀδύνατον. ἥγε καὶ θυμηδίας καὶ ψυχαγωγίας, ἔτι δὲ γυμνασίας τῶν πολιτῶν ἕνεκα καὶ ναυμαχίας εἴσω τειχῶν ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἐχρῆτο, οὐ λέγω, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ πελάγους τινὸς ἢ λίμνης, ἔνδον τῆς πόλεως ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πεποιημένης. καὶ ἦν, ὥσπερ γυμνάσια, καὶ θέατρα ἀγώνων, καὶ μονομαχιῶν, ἔτι δὲ θηριομαχιῶν, καὶ ἱπποδρομιῶν, οὕ- D τω καὶ τριηρομαχιῶν. ὥστε ἀληθῶς ἐξεῖναι λέγειν, οὐδὲν ἄλλο ἢ Ῥώμη τὰ τῆδε, ὅπερ τις ἕτερος τῶν ἡμετέρων καὶ παλαιῶν εἶπε περὶ αὐτῆς. Τὰ μὲν οὖν ἀρχαῖα τοιαῦτα ἦν. τὰ δὲ νεώτερα, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας καὶ ἀληθοῦς θρησκείας τί ἂν λέγοι τίς; ἢ οἷα εἰκὸς τὰ ἐκ τοσαύτης μὲν ἀφθονίας λίθων τοιούτων καὶ ὑλῶν. τοιαύτης δὲ τέχνης τότε ἀνθούσης, τοσαύτης δὲ φιλοθείας καὶ εὐσεβείας πεποιημένα; τῶν μὲν τῶν ἀρχαίων μετασκευασθέντων, τῶν δὲ ἐξ ἀνιέρων καὶ βεβήλων, ἱερῶν ἁγίων γενομένων, καὶ ναῶν θείων ἐξ εἰδωλείων. Πόσοι μὲν Ἀποστόλων ναοί; πόσοι δὲ μαρτύρων; πόσοι δὲ ὁσίων καὶ ἁγίων; πόσοι δὲ γυναικῶν θείων καὶ παρθένων, τάγε μὴν σώματα τούτων, καὶ τὰ λείψανα, εἴτε καθόλου, E εἴτε κατὰ μέρη, καὶ εἴτε πρὸς ὑπόμνησιν αὐτῶν λέγεται, καὶ τὰ πρὸς ἔνδειξιν τοῦ ἀνθρωπίνου τοῦ κοινοῦ Δεσπότου, τίς ἂν δύναιτο καταλέγειν; φαίη τις ἂν σορὸν ἁγίων λειψάνων, ἢ ἁγιασμάτων θησαυρὸν ἁπλῶς εἶναι τὴν πόλιν, οὐδ' ὅπερ ἐκεῖνος, οὗ κατ' ἀρχὰς ἐμνημόνευσα, εἶπε τότε, δικαιότερον ἐπὶ τῶν καιρῶν τούτων, οὐρανοῦ μέρος ῥηθῆναι δύνασθαι, διὰ τούτους τοὺς ἐνοικοῦντας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐῶ. τὰς δὲ δύο φα-

σάρας, ἢ ἡλίους, οὐρανοὺς ὅλους, τὴν τοῦ Θεοῦ δόξαν διηγουμένους, Πέτρον φημὶ καὶ Παῦλον, ὧν τὰ λείψανα ἐνταῦθα κεῖται, καὶ ὧν ἐπὶ τῶν μνήμης ταῦτα γράφω, τίς ἂν ἀξίως ἀγασθείη; τί δὲ τὴν εἰς τούτους ὥσπερ εἰς κοινούς τινὰς σατράπας καὶ ἡγεμόνας, ἢ ὑπάτους, συνδρομὴν πάσης τῆς Οἰκουμένης; θαῦμα ὄντως ἐστὶν ἰδεῖν ἀπὸ Ἱσπανίας καὶ Ἰβηρίας, καὶ Γαλατίας, καὶ τῶν Βρεταννικῶν νήσων, καὶ τῶν ἔτι δυτικωτέρων εἴ τινες εἶεν ἢ ἀρκτικωτέρων· ἔτι δὲ ἀπὸ Γερμανίας καὶ Σαρματίας, καὶ Παννονίας, τινὰς δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀσίας, καὶ τῶν ἁπανταχοῦ ἄλλοθεν, (τίς γὰρ ἂν αὐτούς τ' εἴη πάντας καταλέγειν;) οὐκ ἄνδρας μόνον πάσης ἡλικίας τε, καὶ τέχνης, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας ἤδη διὰ τοσούτων μὲν ὁδῶν, τοσούτων δὲ κινδύνων, καὶ τοσούτων δὲ πόνων, καὶ ψύχους, καὶ πηλοῦ, καὶ κόνεως, καὶ πνίγους, καὶ ταλαιπωριῶν, δεῦρο ἀφικνουμένας, ἵνα τὴν λάρνακα, καὶ τὴν θήκην, καὶ τὴν σορὸν, καὶ ταῦτα πόρρωθεν καὶ διὰ καταπετασμάτων, καὶ κιγκλίδων τῶν Ἀποστόλων προσκυνήσωσιν. ἵνα θέντες ἐπὶ τῆς κόνεως, καὶ τῶν ἐδάφους, καὶ τῶν περιφραττόντων λίθων, καὶ σιδήρων τὰ μέτωπα, καὶ τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας αὐτοὺς, καὶ δεσπότας, καὶ ἡλίους, ὥσπερ εἶπον, τῆς Οἰκουμένης ἀναφθέγξωνται. ἵνα μετὰ τοσαῦτα ἔτη τοῦ κηρύγματος, χάριν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ τοῦ σκότους ἀπαλλαγῆς ὁμολογήσωσι. καὶ ταῦτα ἐπὶ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης, ἐν ᾗ ταῦτα ἐκεῖνοι λέγοντες ἀπέθανον. ἔνθα τοσαύτη γέγονεν ἡ περὶ τῶν ἀντία τῶν ἀληθῶν δεισιδαιμονία τε, καὶ πλάνη, ὅση παρὰ τῶν ἐπὶ τούτοις εἰδώλων, καὶ ξοάνων, καὶ ναῶν δύναται δείκνυσθαι. ὅθεν τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἁπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης δόγματα ἐφέροντο, καὶ οἱ κατὰ τούτων δήμιοι ἐπέμποντο. ὅπου γε δὴ μὲν Νέρωνος τοῦ σφαγέως ἐκείνου καὶ ἀνοσίου, ἐνταῦθα δὲ Διοκλητιανοῦ, ἐκεῖσε δὲ Μαξιμιανοῦ τῶν διωκτῶν καταπεπτωκότες ἤδη καὶ κατασκαφέντες θάλαμοι, καὶ λελωβημέναι, καὶ ἡμιρραγεῖς στῆλαι ὁρῶνται. ἀλλὰ τούτους μὲν, καὶ ταῦτα βασιλέων γενομένας, καὶ αὐτοὺς ποτὲ παραστησαμένων, καὶ δουλωσαμένων, παρατρέχουσι· καὶ τί λέγω παρατρέχουσι; μᾶλλον μὲν οὖν λὰξ ἐνάλλονται, καὶ πὺξ παίουσι, καὶ περιρρηγνύουσιν, ὥσπερ εἶπον, καὶ καταπτύουσι, καὶ ἀνατρέπουσι· τούτοις δὲ πένησι, καὶ ἀλλοδαποῖς, μᾶλλον δὲ δούλοις, καὶ ὑπηκόοις ἐκείνων, τὴν πολιτείαν καὶ τὸ ἔθνος γενομένοις, σκηνοποιοῖς καὶ ἁλιεῦσι, μεθ' ὅσης ἂν εἴποι τις τέρψεως καὶ ἡδονῆς, εἰ δὲ βούλει στερνοτυπίας, καὶ εὐλαβείας, καὶ δακρύων κλίνουσι τὰς κεφαλὰς, σωτῆρας, ὅπερ εἶπον, καὶ προστάτας, καὶ οὐ τῶν παρόντων, καὶ γηΐνων κυρίους μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανῶν πυλωροὺς ἀνακαλούμενοι, αὐτοῖς τε, καὶ φίλοις, καὶ οἰκείοις, καὶ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ παρ' αὐτῶν δεχόμενοι σωτηρίαν. Οἱ δὲ κάθηνται ἐκ περιωπῆς ἄνωθεν μεγάλοι μεγαλωστὶ ψηφῖσιν ἢ λίθοις ἢ χρώμασιν, ἔτι δὲ ἀργύρῳ μόνῳ καὶ χρυσῷ εἰς τὸ ἀρχαῖον εἶδος τετυπωμένοι, ὥσπερ βασιλεῖς τινὲς, ἢ ἡγεμόνες, ἢ κοινοὶ πάντων δεσπόται κλεῖς ἔχοντες, σύμβολον τῆς δυνάμεως τοῦ δεσμεῖν, καὶ λύειν, καὶ σύμβολον τῆς ἰσχύος, καὶ ἀξίας τοῦ δεδωκότος. καὶ τὰ μὲν τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, ἢ τὰ Ἰουλίου Καίσαρος, ἢ Αὐγούστου, ἢ ὁτουοῦν ἄλλου, κἀνταῦθα ἐπὶ τῆς αὐτῶν πατρίδος ὑπὸ τῶν πλείστων ἀγνοούμενα ἀπήρ-

A tum dixit, id meliori jure hisce temporibus dici queat, eam cæli partem esse, ob hujusmodi incolas. Sed ista quidem prætermitto. Duo autem luminaria, vel soles, aut cælos integros Dei gloriam enarrantes, Petrum, inquam, & Paulum, quorum reliquiæ hic sitæ sunt; & ad quorum monimenta hæc scribo, quis digne admirabitur? quid de totius orbis ad eosdem, veluti communes quosdam præfectos, ducesque, aut præsides concursu dicam? miraculum profecto est videre ab Hispania, sive Iberia & Gallia, insulisque Britannicis, & si quæ ulterius versus occidentem, vel aquilonem distent: tum etiam ex Germania, Sarmatia, & Pannonia, nonnullos vero etiam ex Græcia & Asia, & quibuscumque B aliis ex locis, (quis enim omnes enumerare posset?) non viros solum cujusvis ætatis & professionis, sed & fœminas per tam longinqua itinera, per tot pericula & labores; per frigus, lutum, pulverem, æstum & molestias huc venientes, ut arcam & loculum, & conditorium Apostolorum, idque eminus & per cortinas ac cancellos adorent, ut pulveri, ac solo, & circumambientibus lapideis ferreisque claustris faciem & capita apponentes, servatores dominosque, &, ut dixi, soles orbis terrarum eos prædicent, ut post tot annos ob prædicationem veritatis, & ab errore ac tenebris conversionem gratias agant, idque in ea urbe, & in illo imperio, ubi ipsi hæc prædican- C tes mortem oppetiere, ubi a veritatis adversatiis tanta superstitio, tantusque error introductus fuit; quantus ex idolis, statuis, templisque ipsorum demonstrari potest. Unde edicta contra Christianos per totum orbem ferebantur. & carnifices in eosdem immittebantur. Ubi alio quidem in loco Neronis impii illius homicidæ, alibi vero Diocletiani, alibi Maximiani persecutorum collapsæ jam dejectæque ædes, & mutilæ, ac semifractæ statuæ visuntur. Sed hæc quidem monumenta, licet Imperatorum, & qui istos aliquando sistebant judicio, & ut mancipia tractabant, cursim prætereunt: & quid dico præterire? quin potius infestis calcibus proterunt, & pu- D gnis feriunt, atque, ut dixi, mutilant, conspuunt & subvertunt; hisce autem pauperculis & peregrinis, vel potius servis ac subditis illorum, professione, vitæque instituto, aulæorum tectoribus & piscatoribus quam maximo gaudio & voluptate, aut si malis, cum percussione pectoris, & devotione, lachrymisque capita inclinant servatores, ut dixi, & præsides, nec præsentium tantum atque terrenorum dominos, sed & cælorum janitores eos vocantes, & sibi, amicis, & familiaribus, atque orbi universo salutem exposcentes. Illi autem edito & conspicuo in loco lapillis tessellatis, vel marmoribus coloribusve, quinetiam argento mero E atque auro ad antiquam speciem majori forma magnifice efformati sedent, tamquam reges vel principes, aut communes omnium domini, claves ligandi solvendique potestatis symbolum gerentes, signumque virtutis & auctoritatis ejus qui potestatem illam dedit. Et populi quidem Romani, aut Julii Cæsaris, vel Augusti, vel cujuscumque alterius monumenta etiam hic in patria ipsorum plurimis incognita, pri-

Edit. Parif. pag 113.

stini decoris flore amisso, passim collapsa jacent. horum autem florent vigentque per orbem universum. Et memoria hic repeto pompam & solemoe festum, quod Londioi in Britannia, ipsius extarni maris, oceanique iosula, ante biennium, me ac comitatu meo præseote & spectante, ab ejus loci incolis hisce Apostolis celebrabatur. Cæsarem vero qui primus eos subegit, & cujus castella adhuc ibidem extant, alterum quidem ad trajectum; alterum vero dicto in loco ignorant. atque ego quidem existimo & ista nmnia, & Romanum imperium, & Imperatorum monatchiam ac principatum, gentiumque subjectionem propterea extitisse, ut hæc deinde sequereotur. Quid vero Apostolorum gloriam & venerationem atque honorem in ipsis corporibus, eorumque sepulchris eis exhibitum admirari & contemplari attinet? id enim ex imperio & principatu Ecclesiæ, & propter principes hosce in longa successurum serie videre & admirari licet. nequaquam enim sub imperio veteris illius Romæ tot Imperatorum edicta, tot plebiscita, & Senatusconsulta per taotam orbis terrarum partem prodiisse existimo, quot nunc longe lateque ab Ecclesia prodeunt. ea autem semper obsignant & confirmaot sigillorum loco effigies & capita Petri & Pauli; qui dicere jam amplius nequeunt: argentum & aurum non est mihi. Quis vero opes ab ipsis collatas enumerare poterit? videbor forte nonnullis rem nimium verbis eatollere: puto tamen omnes orbis principes quotquot ad nostram notitiam pervenere, simul junctos ex consuetis suis reditibus, bonisque, quorum distribuendorum potestas jure ad ipsos spectat, noo posse tantum conferre. conferunt autem hæc Petrus & Paulus: & conferre oecessum est: nec servare sibi vellent qui ea conferunt. necessum autem est Petri & Pauli successores, eorumque familiam hæc distribuere. & qui ea accipiunt, tamquam a dominis accipere videntur: conferentes autem tamquam domini conferant. oec quisquam contradicit: nisi quod nonnulli de rata aut irrita collatione invicem litigent. & hoc ipsum rursus illos djiudicare, & eorum quæ ipsi fecere, judices ac definitores esse oportet; sæpius autem & ab iis quæ alii constituere, provocationem ad eos fieri. Quid autem spirituales largitiones, quid nationum judices commemorem? namio templo SS. Apostolorum pto linguarum diversitate eernere licet hic quidem sedentem in throno, & auseultantem confessiones eorum, qui ea Britannicis insulis hanc ipsam ob causam accesserunt: isthic eorum qui ex Hispanis vel Gallia: alibi vero qui ea Dalmatia vel Dacia advenere. hos autem in plateis, vel per urbem, vel in Ecelesia promiscue alios aliam vocem proferentes audias. Quocirca non tunc solum Apostoli super dondecim thronos sedebunt, juxta Christi promissionem, judicantes duodecim tribus Israel: sed & hoc tempore illi in multis thronis judicum instar sedent, judicantes orbem terrarum: nec solum io primitiva Ecclesia, sed nunc quoque sua cuique lingua loquuntur, ita ut intelligi queant. Quinetiam decreta & constitutiones SS. Apostolorum quaqua-

Edit. Paris. pag. 114.

A θῆκε πανταχοῦ, καὶ ἀπερρύη· τὰ δὲ τούτων διὰ πάσης τῆς οἰκουμένης ἀνθεῖ καὶ θάλλει. Μέμνημαι δὲ τῆς ἐν Λονδινίῳ τῆς Βρεταννικῆς ἐπ' αὐτῆς τῆς ἔξω θαλάττης, καὶ ὠκεανοῦ, δεύτερον ἔτος τουτὶ ἐμοῦ, καὶ τῶν σὺν ἐμοὶ παρόντων, καὶ θεωμένων γενομένης αὐτοῖς πομπῆς καὶ πανηγύρεως παρὰ τῶν ἐκεῖ. Καίσαρα δὲ τὸν πρώτως ὑπαγαγόμενον αὐτοὺς, καὶ οὗ φρούρια ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ἐκεῖ, τὸ μὲν ἐπὶ τῆς διαβάσεως, τὸ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου, ἀγνοοῦσι. καὶ ἔγωγε οἶμαι, καὶ ἐκεῖνα πάντα, καὶ τὴν τῆς Ῥώμης ἀρχὴν, καὶ τὴν τῶν Αὐτοκρατόρων μοναρχίαν καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὴν τῶν ἐθνῶν ὑπακοὴν διὰ ταῦτα γεγονέναι, ἵνα ταῦτα ἀκολουθήσῃ. Τί δὲ χρὴ τὴν ἀξίαν τῶν Ἀποστό-
B λων καὶ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς εὐλάβειαν, καὶ τιμὴν ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις, καὶ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς τάφοις αὐτῶν θαυμάζειν, καὶ ὁρᾷν; ἔξεστι γὰρ τοῦτο ὁρᾷν τι, καὶ θαυμάζειν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐπὶ τοῖς πολλοστοῖς μετ' ἐκείνους δι' αὐτούς· οἶμαι γὰρ μηδέποτε ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥώμης ἐκείνης, λέγω τῆς παλαιᾶς, τοσαῦτα θεσπίσματα τῶν Αὐτοκρατόρων ἐκείνων, καὶ τοῦ δήμου, καὶ τῆς βουλῆς, καὶ διὰ τοσούτου μέρους τῆς Οἰκουμένης φοιτᾷν, ὅσα καὶ ὁσαχοῦ νῦν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. εἰσὶ δὲ οἱ θεσπίζοντες ἀεὶ καὶ οἱ κύρια ποιοῦντες διὰ τῶν σφραγίδων αὐτὰ, αἱ εἰκόνες, καὶ αἱ κεφαλαὶ Πέτρου καὶ Παύλου, οὐκέτι δυναμένων
C λέγειν· ἀργύριον ἢ χρυσίον οὐκ ἔστι μοι· τίς δ' ἂν ἀριθμήσειε, τὰ παρ' αὐτῶν διδόμενα; δόξω μὲν ἴσως τισὶ λέγειν ὑπερβολὰς, οἶμαι δὲ συνελθούσας ὁμοῦ πάσας τὰς ἐγνωσμένας ἡμῖν ἀρχὰς ἐκ τῶν ἀπονενεμημένων αὐταῖς ἐξ ἔθους, καὶ ἃ κύριοι κατὰ νόμον διανέμειν, μὴ τοσαῦτα δοῦναι δύνασθαι. διδόασι δὲ ταῦτα ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος. καὶ ἀνάγκη δὲ ταῦτα διδόναι, οὐδ' ἂν ἐκεῖνα κατασχοῖεν ἑαυτοῖς, οἱ ταῦτα διαδιδόντες. ἀνάγκη δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τοῦ κλήρου τούτων διανέμειν. καὶ οἵ τε λαμβάνοντες δοκοῦσι παρὰ δεσποτῶν λαμβάνειν· οἵ τε διδόντες ὡσὰν κύριοι διδόασιν. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων, πλὴν εἴ τινες κατὰ τὸ δεδόσθαι, ἃ
D μὴ δεδόσθαι, καὶ τίνι δεδόσθαι ἀλλήλοις ἀμφισβητοῖεν. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ δεῖ ἐκείνους αὖθις ἐπικρίνειν, καὶ τῶν γενομένων παρ' αὐτῶν αὐτοὺς εἶναι κριτὰς καὶ ὁριστάς. πολλάκις δὲ καὶ τῶν παρ' ἄλλων γινομένων εἰς αὐτοὺς τὴν ἔφεσιν διαβαίνειν. Τί δὲ τὰς πνευματικὰς δόσεις, τί δὲ τοὺς τῶν φυλῶν κριτάς; ἔστι γὰρ ὁρᾷν κατὰ γλώσσας ἐπὶ τῶν ναῶν τῶν Ἀποστόλων, ἐνταῦθα μὲν καθήμενον ἐπὶ θρόνου τὸν ἀκούοντα τοὺς ἀπὸ τῶν Βρεταννικῶν νήσων ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἥκοντας ἐξομολογουμένους· ἐνταῦθα δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Ἰβηρίας, ἢ Γαλατίας. ἐκεῖ δὲ τὸν τοὺς ἀπὸ Δαλματίας, ἢ Δακίας. αὐτοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ἢ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἢ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας συμμιγεῖς, ἄλλους ἄλλην φωνὴν προϊεμένους. καὶ οὐκ
E ἄρα ἐπὶ δώδεκα μόνον θρόνων τότε οἱ Ἀπόστολοι καθήσονται, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ· ἀλλὰ καὶ νῦν οὗτοι κάθηνται ἐπὶ πολλῶν θρόνων, ὥσπερ τινὲς δικασταὶ, κρίνοντες τὴν Οἰκουμένην. καὶ οὐκ ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν κατὰ τὴν αὐτῶν φωνὴν πᾶσι συνετὰ φθέγγονται. καὶ ἔξω τε, ὡς εἶπον, πανταχόσε τὰ τῶν Ἀποστόλων ψηφίσματα,

καὶ θεσπίσματα ἐκφοιτᾷ. καὶ δεῦρο πανταχόθεν ἔρχονται πολλῶν ἡμερῶν, ἤδη δὲ καὶ μηνῶν ὁδὸν μηδενὸς διώκοντος αὐτούς, κατηγοροῦντες μὲν ἑαυτῶν, ὃ Πλάτων ἐν Γοργίᾳ τοῖς βουλομένοις καὶ μέλλουσι δικαίοις εἶναι παραινεῖ, δεξόμενοι τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις, καὶ πληρώσαντες τὰς ἐπιτιμίας. ἐῶ γὰρ τοὺς ἐκ προσταγῆς πόρρωθεν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Οἰκουμένης τρέχοντας, ἢ ἀγομένους. Τίς δ' οὐκ ἂν ἐκπλαγείη τοῦ Πάπα ἀκούων ἐν κοινῷ συνεδρίῳ χρηματίζοντος καὶ χρησμῳδοῦντος; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε ταῦτα ὁρῶν; ἀλλὰ περὶ τούτων, τί χρὴ πλείω λέγειν; ὃ δὲ ἔλεγον, ὅσον ἐστὶ τὰ τῶν Ἀποστόλων λείψανα τῇ πόλει ταύτῃ, πάρεστιν ἀπὸ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Χρυσοστόμου ἐν τῷ τέλει τῆς πρὸς αὐτοὺς τούτους τοὺς Ῥωμαίους, εἰ καλῶς μέμνημαι, Παύλου ἐπιστολῆς ἰδεῖν, ἐν ᾧ τὸν ὅλον λόγον, καὶ τὸ χρυσοῦν σύγγραμμα ἐκεῖνο ὁ χρυσοῦς ὄντως οὐ τὸ στόμα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνὴρ ἐκεῖνος καταπαύει, ἐν οἷς ὥσπερ ἐνθουσιῶν δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις λέγει. Ἐβουλόμην τὴν πόλιν ἐκείνην ἰδεῖν, τὴν Ῥώμην λέγων, ἐν ᾗ τὰ καὶ τά, περὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς τῶν σωμάτων αὐτῶν ἐν αὐτῇ ταφῆς καὶ παρουσίας φάσκων. Ἐβουλόμην τοὺς πόδας ἐκείνους, ἐβουλόμην τὰς χεῖρας, ἐβουλόμην ἐκείνας τὰς κεφαλὰς ἰδεῖν. καὶ οὐ παύεται, ὥσπερ οἱ δυσέρωτες, κατὰ μέλη διεξιών, καὶ μυριάκις ταὐτὰ λέγων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐῶμεν ἤδη. οὔτε γὰρ κατ' ἐπιστολὴν τοσαῦτα λέγειν, καὶ ὅσα ἂν εἴποιμεν, οὐδὲν ἂν περὶ τούτων εἴημεν πρὸς ἀξίαν εἰρηκότες· ἄλλως τε ἠρξάμην μὲν ὡς ὀλίγα ἐρῶν, ἔλαθον δὲ ἐμαυτὸν σφόδρα ἐκβὰς τοῦ μέτρου. οἷα δὲ ἐπιθήκην τῶν ἐμῶν γραμμάτων, τοῦτο ποιούμενος, θυμηδίας τινὸς χάριν, ταῦτα ἐβουλήθην γράψαι. μάλισθ' ὅτι ἐν τοῖς σοῖς πρὸς ἐμὲ γράμμασι, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο εὗρον ἐγκείμενον, ὡς ὀλίγα ἐπιστέλλω. σπεύδω δὲ ταῦτα δοῦναι, μὴ πρὸ τῆς εἰς Βενετίαν αὐτῶν ἀφίξεως, αἱ τριήρεις τῆς πόλεως ἐκείνης φθάσωσιν ἀναχθεῖσαι. ἀλλ' ὄντως ἐν παντὶ πράγματι ἐκεῖνο ἐστὶ μᾶλλον δύσκολον, οἰκείως τὸ ἄρξασθαι, καὶ δεόντως τελευτῆσαι. καὶ τὸ ὅλον δὲ ἁπλῶς τοῖς ἄκροις ὁρίζεται καὶ μορφὴν λαμβάνει. καὶ πολλοὶ ὥσπερ ὅθεν δεῖ ἄρξασθαι οὐκ ἴσασιν, οὕτως οὐδ' ὅπου δεῖ τέλος ἐπιθεῖναι. ἀνάγκη δὲ τούτους ἀρξαμένους ἀεὶ λαλεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ τοσοῦτον χρόνον τὸν τρόπον τοῦτον πρὸς τὸ σὸν ὕψος ἐσιώπησα, ὥστε μόλις ποτὲ αὖθις ἀρξάμενος οὐ δύναμαι ταχέως λῆξαι. Συγγνώσῃ δέ μοι ὥσπερ ἐν τοῖς φθάσασι τῇ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον μέχρι τινὸς τοῦ λέγειν σιωπῇ, οὕτω νῦν τῇ πολυλογίᾳ, ἄλλως τε, καὶ περὶ τοιούτων πρὸς σὲ λέγοντος ἀνάγκη γε μὴν τέλος ἐπιθεῖναι. Οὐ βούλομαι δὲ ὅμως διὰ τοῦτο τὴν ἡμετέραν Πόλιν ἀδικῆσαι. ἀδικοίην δ' ἂν αὐτὴν ἐν τούτοις λήξας. Ἐγὼ γὰρ ταῦτα ὁρῶν, ὅσα ἐν οἰκοδομίαις καὶ αὐτοφυέσι κάλλεσι καὶ χειροποιήτοις εἶπον, ἄγαμαι μὲν τῆς ποτὲ μεγαλοπρεπείας καὶ δυνάμεως τὴν πόλιν, καὶ χαίρω ἐπὶ τούτοις μάλιστα ὅτι σφόδρα ὅμοια τοῖς παρ' ἡμῖν ὁρῶ. καὶ αὐτὴ δέ, ὡς οἶσθα, ἡ τινῶν ὁμοιότης μόνη τέρπειν πέφυκεν, ὅταν τινὰ σφόδρα ὅμοια ὁρῶμεν. μάλιστα ὅταν υἱὸν πατρί, ἢ θυγατέρα μητρί, ἢ ἀδελφοὺς ἀλλήλοις βλέπωμεν ἐμφερεῖς εἶναι. καὶ τούτους μᾶλλον εἰ τύχοιεν ἡμῖν ὁπωσοῦν προσήκοντες.

A versum, ut dixi, foras prodeunt: & huc undiquaque non solum multorum dierum, sed & mensium itinere confluunt nemine persequente, accusantes semetipsos, quod Plato in Gorgia eos, qui justi evadere cupiunt, facere præcipit, ut sententia istorum receptæ injunctam pœnam opere expleant. nihil enim de iis dico, qui ex præcepto inde *Edit. Parif.* ab ultimis terræ finibus vel ultro accurunt, vel inviti pertrahuntur. *pag. 115.* Quis vero non obstupescat dum in publico consistorio Papam responsa dantem & oracula fundentem audit? quis non admiretur dum ista videt? sed quid plura de his dicere attinet? id vero quod de Apostolorum reliquiis dicebam quantum huic Urbi conferant, videre li-
B cet ex Commentariis Chrysostomi in epistolam Pauli ad hos ipsos Romanos, si recte memini, sub finem; ubi vir non solum ore, sed & animo vere aureus, totum sermonem & aureum illud scriptum concludens, veluti divino futore concitatus, bis terve & sæpius exclamat: Cuperem videre urbem illam, Romam scilicet: in qua hæc & aliæ de Apostolis corporumque eorum sepulturæ, & præsentia referuntur: cuperem illos pedes cuperem manus, cuperem capita videre. Nec cessat, instar eorum qui impotenti amore laborant, singula membra recensere; & sexcenties eadem dicere. Sed hæc quidem nunc missa faciamus; neque enim litte-
C rarum modus tam prolixum sermonem admittit: & qualiacumque tandem dixerimus, nihil de iis pro dignitate dixisse videbimur: cum vero pauca duntaxat principio dicturus eram: sed non observavi me longius modum excessisse. Hæc autem velut appendicem litterarum mearum animi oblectandi gratia scribere volui: præsertim cum in tuis ad me litteris id quoque inter alia positum repererim, quod parum scribam. Hasce autem litteras dare festino, ne antequam Venetias perveniant, ejus civitatis triremes jam discesserint. Sed profecto in hujusmodi re id longe difficillimum est, recte incipere, & bene finire: nam tota res extremitatibus de-
D finitur, & formam iode accipit. & multi ut nesciunt unde incipiendum, ita neque ubi finis imponendus sit, quos, postquem cœperint, semper loqui necessum est. Ego autem tanto temporis spatio isto modo apud Celsitudinem Tuam silui, ut cœpta vix tandem iterum oratione cito desinere nequeam. Sed ut in præteritis intermissæ orationis silentio, ita nunc loquacitati meæ ignosces. Sed cum hujusmodi rebus apud te expositis finis necessario faciendus sit: nolo tamen propterea nostræ civitati injuriam facere. facerem vero si in hisce desinerem. Ego enim oculis hæc perlustrans, quæ de structuris & nativis ac arte paratis ornamentis dixi, admiror equidem priscam illius Urbis
E magnificentiam & potentiam, & iisdem delector: præsertim quod iis quæ apud *pag. 116.* nos extant, perquam similia esse videam: scis enim vel solam quarumdam rerum similitudinem delectationem conjunctam habere, ubi quædam persimillima videmus, præsertim dum filium patri, vel filiam matri, aut fratres sibi invicem similes esse conspicimus; idque multo magis si nos propin-

quitate quadam contingant. Existimo A autem nostram urbem habere, & ea quidem non pauca, quæ delectare aliquem possint, præsertim hominem patriæ amantissimum, dum a suis peregre abest. neque enim ullam umquam filiam matri adeo per omnia similem fuisse arbitror, quam illa huic. Et hæc licet ita se habeant, (nullam enim matri invidiam suboriri puto dum filia laudatur: ut econtra filiam matris laudibus invidere iniquum est.) nostram tamen palmam obtinere existimo: nam veteres quantum licet inter se comparo. Quid enim vel natura, vel ars in hac Urbe produxit, quod & apud nos non existeret? tum reliquiæ ipsæ reliquiis similes. Si qua enim in re hæc excellere vi- B deatur, nobis quoque non desunt alia quæ iis opponamus. Nam multa apud nos fuere, & sunt quoque hodie, quæ in ea non reperias: tum vero plurima in melius provecta fuere. idque non immerito. hæc enim ad nullum omnino proprium exemplar respiciens id satis habebat, ut cæteras omnes excelleret: illa autem hanc exempli instar intuens, & veluti ad primarium exemplar, ut satis superque perspicere licet, elaborata, multa & meliora & splendidiora produxit. nam hominum opera ubi cum aliis certant pulchriora evadere possunt: & parentum pulchritudo pulchritudinem liberorum, ut & magnitudo magnitudinem, majorem C ut plurimum producit: quod in matribus præsertim, non hominum duntaxat, sed & aliorum animantium fieri audimus. Quocirca non mirandum est, si cum ea magnitudine & pulchritudine sit prædita, majorem & pulchriorem produxerit. hæc enim matris laus est. Sicut vice versa matris pulchritudo filiæ pulchritudinem auget. nec aliam cum alia, sed ipsam quodammodo cum semetipsa, novam, scilicet Romam cum veteri comparare licet. ita ut iniquos in hujusmodi rebus arbitros esse nequaquam oporteat, præcipue nos, qui & illius & hujus bonorum particeps sumus: illius scilicet filii, hujus nepotes. Sed utraque nobis gloriandum est; D quemadmodum illi solent qui nobilitatem suam ad plures referunt, nec parentes solum magnos pulchrosque, sed & majores atque cognatos ejusmodi, aut fortassis etiam meliores possunt recensere. Parentibus autem maximopere exoptandum est, ait ille, ut a liberis vincantur, quod in his quoque nos suspicari oportet, quocirca admodum quidem pulchram & formosam matrem esse ajo: filiam tamen multo pulchriorem, ut nec isti alterius metropolim & matrem; nec huic alterius coloniam filiamque esse, nec umquam, sicut modo dixi, tanta in matre & filia, quanta in hisce, similitudo fuerit. ita ut hujus pulchritudo, instar ignis aut radii aliunde accensi ab illa acceperit aug- E mentum. Nam si nihil aliud nobis dicendum suppeteret, situs ille versus utramque continentem, Europam dico, & Asiam; & connexio septentrionalis & meridionalis maris, ita ut hinc continentium, isthinc æquorum, vel potius utrorumque beneficio orbem terrarum gentesque illius, tamquam communi quodam vinculo conjungat, rursumque a se invicem secludat ipsa vel-

Edit. Paris. pag. 117.

A καὶ νομίζω δὲ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι, καὶ τοῦτο δ' οὐκ ὀλίγον, ἃ τέρπειν δύναται ἄνθρωπον μάλιστα φιλόπατριν, τῶν οἰκείων ἀποδημοῦντα. οἶμαι γὰρ μηδεμίαν πώποτε θυγατέραν μητρὶ οὕτως ἀκριβῶς, ὥσπερ ἐκείνην ταύτῃ, ὁμοίαν γεγενῆσθαι. ἀλλὰ καὶ τούτων τοιούτων ὄντων, (οὐ φθόνος γὰρ οἶμαι μητρὶ θυγατρὸς ἐπαινουμένης· ὥσπερ αὖ οὐδὲ τοὐναντίον δίκαιον, θυγατρὶ φθόνον ἐγγίνεσθαι μητρὸς ἐγκωμιαζομένης,) ἡγοῦμαι νικᾶσθαι τὴν ἡμετέραν. τὰς παλαιὰς γὰρ ὡς ἔνεστι παραβάλλω, τί γὰρ ἐν ταύτῃ εἴτε τῶν φυσικῶν, εἴτε τῶν τεχνητῶν γέγονεν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν; καὶ τὰ λείψανα δὲ αὐτὰ τοῖς λειψάνοις ὅμοια. εἰ γὰρ καὶ ἐπί τινων αὕτη δοκεῖ πλεο- B νεκτεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτοις αὖ ἔχομεν ἡμεῖς ἕτερα ἀντιτιθέναι. πολλὰ δὲ γέγονε καὶ ἔστι παρ' ἡμῖν, ἃ μὴ καὶ παρ' αὐτῇ. καὶ πλείω δὲ ἀληθῶς ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆκται. εἰκότως· αὕτη μὲν γὰρ πρὸς οὐδὲν παράδειγμα τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν ἴδιον ἀφορῶσα, ἠρκεῖτο τῇ κατὰ πάντων ἁπλῶς ὑπεροχῇ. ἐκείνη δὲ πρὸς παράδειγμα ταύτην βλέπουσα, καὶ ὥσπερ πρὸς ἀρχέτυπον, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ταύτην γινομένη, πολλὰ πρὸς βέλτιον καὶ λαμπρότερον προήνεγκε. ἔργα δὲ ἀνθρώπων ἄλλοις ἁμιλλώμενα δύνανται ἐπὶ τὸ κάλλιον προβαίνειν· καὶ κάλλη δὲ γονέων κάλλιστα τέκνων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς τὸ βέλτιον συμβάλλεται, καὶ μεγέθεσι με- C γέθη, μάλιστα ὡς ἀκούομεν μητέρων οὐκ ἐπ' ἀνθρώπων, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων. Οὐδὲν τοίνυν θαυμαστὸν, οὕτω μὲν μεγάλην, οὕτω δὲ ἄρα καλὴν οὖσαν, μείζω καὶ καλλίω τετοκέναι· καὶ τοῦτο δὲ τῆς μητρὸς αὖ ἔπαινος γίνεται. καὶ τὰ τῆς μητρὸς αὖ κάλλη προστίθησι τοῖς τῆς θυγατρὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλην παρ' ἄλλην, ἀλλ' αὐτὴν τρόπον τινὰ παρ' ἑαυτὴν, τὴν νέαν παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ῥώμην παραβάλλειν. ὥστε οὐ χρὴ κακοὺς διαιτητὰς ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεσθαι, ἡμᾶς μάλιστα, οἳ καὶ τῶν ἐκείνης ἀγαθῶν καὶ τῶν ταύτης κληρονομοῦμεν. τῆς μὲν υἱοὶ, τῆς δὲ υἱωνοὶ τυγχάνοντες. ἀλλὰ δεῖ μᾶλλον ἐπ' ἀμφοτέραις D καλλωπίζεσθαι, ὥσπερ οἱ τὴν αὐτῶν εὐγένειαν πρὸς πλείους ἔχοντες ἀναφέρειν, καὶ οὐ γονεῖς μόνον μεγάλους καὶ καλοὺς, ἀλλὰ καὶ προγόνους τοιούτους ἢ ἐγγὺς, ἴσως δὲ καὶ ὑπερέχοντας δυνάμενοι καταλέγειν. γονεῦσι δὲ αὖ εὐχῆς ἔργον, ὥς τις ἔφη, παίδων ἡττᾶσθαι. ὥστε δίκαιον ἡμᾶς ἐν τούτοις ὑποπτεύειν. Λέγω τοίνυν καλὴν μὲν σφόδρα καὶ ὡραίαν γενέσθαι τὴν μητέρα, καλλίω δὲ πολλοῖς εἶναι τὴν θυγατέρα· μήτε μὴν ταύτην προσήκειν ἄλλης μητρόπολιν καὶ μητέρα εἶναι, μήτε ἐκείνην ἄλλης ἀποικίαν καὶ θυγατέρα· μήτε μὴν ἐν μητρὶ καὶ θυγατρὶ, ὅπερ ἔφην, ὅσην ἐν ταύταις ποτὲ ὁμοιότητα γενέσθαι· τό γε μὴν ταύτης κάλλος, E ὥσπερ τινὸς πυρὸς ἢ ἀκτῖνος ἔξαψιν, ἀπ' ἐκείνης ἐπίδοσιν εἰληφέναι. εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον λέγειν ἔχομεν, ἀλλ' ἡ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς ἠπείρους, τήν τε Εὐρώπην λέγω καὶ Ἀσίαν, θέσις, ἀλλ' ἡ συνάφεια τῆς τε ἀρκτῴας καὶ μεσημβρινῆς θαλάσσης, ὥστε τῇ μὲν διὰ τῶν ἠπείρων, τῇ δὲ διὰ τῶν θαλασσῶν, μᾶλλον δὲ δι' ἀμφοτέρων, ὥσπερ ἐν κοινῷ τινὶ συνδέσμῳ συνάπτειν καὶ κλείειν αὖθις ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ἐπὶ πυ-

λῶν

A λῶν ἱσταμένην, τὴν οἰκουμένην, καὶ τὰ ἐπὶ ταύτης ἔθνη, τίσιν οὐκ ἂν δόξειε μόνον χρήσιμον καὶ ὡραῖον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὸν εἶναι; ὅγε μὴν λιμὴν, νικῶν οἶμαι τοὺς ἁπανταχοῦ μεγέθει καὶ ἀσφαλείᾳ, πάσας ἂν τὰς ἁπανταχοῦ πώποτε γενομένας τριήρεις καὶ ὁλκάδας οἷός τε ὢν δέξασθαι· τὸ δὲ κύκλῳ καθ' ὅλην ὡς εἰπεῖν ἑαυτὴν θάλασσάν τε καὶ ἤπειρον πανταχόθεν ἔχειν, ὥστε τὴν αὐτὴν πάντῃ τε ἤπειρον καὶ νῆσον εἶναι, πρόσγειόν τε τὴν αὐτὴν ἅμα καὶ πελαγίαν· ὁ δὲ τῶν τειχῶν στέφανος ἀληθῶς καὶ κύκλος οὐκ οἶδα ἔν τινι δυναμένων λείπεσθαι τῶν Βαβυλωνίων· ἡ δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων πυκνότης καὶ τὸ μέγεθος καὶ ὕψος, ὥστε ἕκαστον, εἰ καὶ μόνος ἦν δήπου, καθ' ἑαυτὸν ἀντ' ἄλλης τινὸς ὅλης οἰκοδομῆς δύνασθαι θαῦ- B μα παρέχειν τοῖς θεωμένοις. ὧν δὴ καὶ μόνων τῶν ἀναγόντων εἰς αὐτοὺς κλιμάκων ἄξιον εἶναι θαυμάσαι τὸ μέγεθος, καὶ τὸν ὄγκον, καὶ οἰκοδομήν· αἱ δὲ τῶν τειχῶν πύλαι, καὶ ἡ τῶν ἐν αὐτοῖς πύργων λαμπρότης· τὸ δὲ πρὸ τοῦ τείχους τεῖχος ἕτερον, ἑτέρᾳ πόλει μόνον ἂν ἀντὶ ἐρύματος ἀσφαλοῦς ἀρκέσαι· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ τούτοις τάφρων διορυχὴ καὶ οἰκοδομὴ, καὶ τὸ τούτων εὖρός τε καὶ ὕψος, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς ὑδάτων· ὥστε ᾧ μέρει μόνον ἐλείπετο, καὶ ταύτῃ δοκεῖν πελαγίαν τὴν πόλιν εἶναι διὰ τούτων, ὥσπερ αὖ ἐν ᾧ μέρει πελαγία φαίνεται, πρόσγειον διὰ τῶν νήσων· ὥσθ' ὅπερ εἶπέ τις περὶ τῆς Ἀθηναίων πόλεως καὶ παραπλεῖν αὐτὴν δύνασθαι C καὶ περιπλεῖν, καὶ πεζεύειν, ταύτην δὲ δίχα περιζώσειν, καὶ αὖθις πελαγίους εἶναι διὰ ταύτης, τίνα δύναται καταλιπεῖν ὅλως ὑπερβολήν; μᾶλλον δὲ τίνι συγχωρῆσαι δύναται, ἐγγὺς αὐτῆς ἐλθεῖν ἢ ἐξισωθῆναι; Τάγε μὴν ἔνδον ἦν ὄντως ἄξια τῶν τειχῶν καὶ τοῦ παραδείγματος πρὸς ὃ τὴν ἀρχὴν ὡς ὑπογέγονε, καὶ τῆς μητροπόλεως, καὶ μητρὸς, καὶ τῆς ἀξίας, καὶ δυνάμεως τῶν οἰκισαμένων. δύο γὰρ τὰ δυνατώτατα, καὶ φρονιμώτατα ἔθνη, τὸ μὲν τότε ἄρχον, τὸ δὲ εὐθὺς ἄρξαν πρὸ ἐκείνου, καὶ πάσῃ τέχνῃ, καὶ φιλοτιμίᾳ, καὶ ἁβρότητι κομῶντα, Ῥωμαῖοί τε, καὶ Ἕλληνες, συνελθόντα ταύτην πεποιήκασι, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθ- D νεσι, καὶ τοῖς ἐκείνων εἰς αὐτὴν ἐχρήσαντο πρὸς ὑπηρεσίαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐξελέξαντο τόπον ἔδαφος τῇ πόλει, ἄξιον τῆς μελλούσης πόλεως, ἣν ἐβάλλοντο κατὰ νοῦν, καὶ τῆς ἡγεμονίας. ὅπως ἐπὶ ταύτης καθήμενοι ἔχωσιν εὐφυῶς κυβερνᾷν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ἐξελέγοντο δὲ ἄρα ταύτην οὐ μόνον πρὸς κυβέρνησιν τῆς οἰκουμένης πάσης, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάσης ὡς εἰπεῖν, τῆς οἰκουμένης, ἅτε κύριοι ταύτης ὄντες, καὶ μὴ ἀγνοοῦντες ὃ κατ' ἀρχὰς τῇ Ῥώμῃ καὶ πολλαῖς ἄλλαις τῶν πόλεων ἐνδόξοις ἀπὸ τύχης γενομέναις οὐ συνέβη. ἀλλὰ κατ' ἄλλας τύχας ἢ αἰτίας ὡς ἔτυ- E χεν ἄλλαι ἀλλαχοῦ γενόμεναι, εἶτα αὐξηθεῖσαι, οὐ δίκαιον ἔκριναν ἐκλιπεῖν αὐτὰς καὶ τὴν οἴκησιν πρὸς τὸ βέλτιον ἀμεῖψαι· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀπὸ τῆς τέχνης ὡς οἷόν τε ἦν ἐπήνεγκαν παραμυθίαν. τοῖς δὲ ἀπὸ τῆς χώρας, καὶ τῆς θέσεως ἠγάπησαν. ἔνιαι δὲ καὶ διὰ τέλους, ἠνείχοντο παρὰ τῆς φύσεως τοῦ τόπου ἀηδιῶν πολλῶν· ὥστε μὴ πᾶσιν εἶναι καλὰς, ἀλλὰ τοῖς μεγίστοις ἐλαττοῦσθαι· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ὀλίγον αὐξανομένων οἰκιῶν συμβαίνει. ἡ δὲ ἡμετέρα πρῶτον αὐτὸ τοὔδαφος, ὡς εἶπον, τοιοῦ-

Man. Chrys. Epist.

A ut ad portas sita, quibus quæso id non utile solum & pulchrum, sed etiam regium non videretur? nam portus meo judicio cæteris totius orbis magnitudine & securitate antecellens, omnium ubivis locorum contextorum triremium naviumque capax: tum quod tota, ut ita dicam, mari & continenti circumcirca cingitur, ita ut eadem & continens undique, & insula item terrestris simul atque maritima sit. mœnium quoque corona revera & ambitus, qui nescio an ulla in re Babyloniis cedere possit: & turrium in iisdem frequentia, magnitudo & altitudo; ita ut quælibet earum si vel sola esset, præ quavis alia integra structura admirationem spectatoribus incutere queat: cum vel sola gra- B duum quibus conscenduntur magnitudo, crassities, & structura admiratione digna sit: tum vero mœnium, portæ turriumque in iis eminentium splendor: & pro mœnibus antemurale, quod solum alteri civitati pro securo munimento sufficeret: tum adhuc fossarum egestio & structura, earumque latitudo & profunditas, & aquæ in iisdem copia: ut qua tantum parte ea deerat, isthic quoque illius beneficio, urbs maritima videatur: quemadmodum vice versa, qua parte maritima est, propter insulas vicinas continenti adhærere videatur: ut quod de Atheniensium civitate quidam dixit, eam & præternavigati & circumnavigari pedibusque circui- C ri posse, hæc etiam gemino ambitu circuatur, eademque nihilominus propter aquæ copiam maritima sit: hæc, inquam, omnia quid reliquum faciunt quo superari a quoquam possint? quin potius quo saltem accedi de proximo possint & exæquari? interiora autem urbis mœnibus & exemplari ad quod principio extructam fuisse dixi, & metropoli matrique tum conditorum gloriæ & potentiæ omnino respondebant. Duæ enim potentissimæ prudentissimæque gentes, quarum altera tunc temporis imperium obtinebat, altera paulo ante obtinuerat, omni artium & D ambitionis, deliciarumque genere excellentes, Romani, inquam, & Græci conjunctis studiis hanc perfecerunt, atque ea in re & reliquarum gentium omnium & suorum opera ac ministerio fuerunt usi. & principio quidem locum urbi condendæ elegerunt dignum sane & urbe quam animo moliebantur & imperio, ut in ea residentes totum terrarum orbem commode regere possent. Elegerunt igitur hanc non solum ad orbis universi gubernationem, sed etiam ex orbe universo, tamquam ejusdem Domini, nec ignorantes quid urbi Romæ multisque aliis celeberrimis civitatibus, quæ fortuito cœperunt, in principio E non obtigerit. nam cum aliæ aliis in locis diversos ob casus causasve extitissent, auctæ deinceps iniquum judicarunt deserere sedem suam, & in melius mutare: sed quantum licuit remedium ab arte adhibuerunt; loci autem situsque qualitatem boni consuluerunt. aliæ vero multas incommoditates ex loci natura provenientes perpetuo sustinuerunt, ita ut non omni commoditatum genere abundarent, sed maximis destituerentur: quod etiam in ædibus quæ sensim ampliores fiunt, contingit. Nostra autem Urbs primo solum ipsum,

Edit. Parif. pag. 118.

ut dixi, hujusmodi nacta est ex libere dijudicantium eligentiumque arbitrio, quale ad omnem delectationem & commodum, dignitatemque ei quæ orbis imperium habitura esset, conveniebat. Nec falsos fuisse etiam experientia ipsa nobis jam ostendit. Deinde omnes artes ad exornandam eam contulerunt divites statim sumptuosa, magnates magnifice, & reges regie ædificantes. Quomodo enim homines ex tali urbe talibusque ædibus profecti incommode, & sordida habitare potuissent? posteriores autem semper imitabantur priores, quod in structuris præcipue fieri solet. Quapropter natura Marmoream insulam ante januas ipsas ad ædificandum eis præparavit: veluti non ignara qualis urbs quibusque auctoribus istbic excitari debebat: & materiam atque apparatum ad pulchritudinem dignitatemque ejus necessarium jam autem se ponens. At illi nequaquam contanti marmore candido, & Thessalicis, Pariisque, & Peloponnesiacis illis variegatis lapidibus, etiam ex Arabia & Ægypto, tum ex Libya & Marmatica, quin imo ex ipsa torrida mundi regione ad hujus exædificationem saxa erui curabant. ita statim fundabant domus, quæ ob magnitudinem oppida integra esse poterant. templa autem hujusmodi struebant, ut humana arte & ab hominibus structa vix credas. Quod cum ex pietate in Deum fuerit profectum, recte ab ipsis factum fuit. Si enim sacrilegorum atque impiorum hominum tot ac talia fuerint, quotnam & qualia eorum esse oportebat qui verum numen colunt? & si dæmoniis a suis cultoribus hujusmodi ædificia extructa atque oblata fuere, quænam Servatori nostro grati animi monimenta offerenda erant quod ab iisdem nos liberasset? sed omitto hæc, omitto etiam tecta & operta ambulacra, quæ per omnem urbem quondam ostendebantur: ita ut totam sine luto vel liceret peragrare. omitto etiam columnas ex uno solidoque saxo, quarum singulæ turrim vel castellum aliquod non male constituere possent. Transeo porticus, bases statuarum, & pyramides: prætermitto regiarum ædium in diversis urbis partibus multitudinem, magnitudinemque & pulchritudinem, item theatra, castra, prætoria, circos, gymnasia, hyppodromos: ut & navalia & moles mœnibus portubusque objectas: tum fossas & fundamentorum ac murorum substructiones usque ad mare porrectas, & opportunas ex quavis parte navibus recipiendis stationes: quinetiam turres in medio maris & profundo pelago, & in ipso reciprocantium fluctuum vorticoso æstu, & in turribus hisce dulces aquas. Præter hæc sublimes & pensilas per murorum arcus aquarum ductus, quos fluvios aerios appellare possis, ex locis remotioribus ad aliquot dierum iter, ut ajunt, perductos: tum perfossa obstantium montium dorsa. Omitto etiam receptacula & cisternas quibus aquæ istæ primum excipiuntur: quæ ad aquæductus maris vel stagni instar obtinent: quarum aliæ tectis adopertæ visum latent, aliæ in propatulo & apertæ scaphis navigari possunt. earumque nonnullæ jam totus sub convexo fornicum, aliæ superius in tectis maxi-

Edit. Paris. pag. 119.

A τῶν κρινόντων, καὶ αἱρουμένων ἔχει κατ' ἐκλογὴν, οἷον ἔπρεπε πρὸς πᾶσαν τέρψιν τε, καὶ χρείαν, καὶ ἀξίαν τῇ μελλούσῃ τῆς οἰκουμένης ἄρξειν εἶναι. ὅτι δὲ καλῶς ἔκριναν, δέδεικται καὶ ἡμῖν νῦν ἀπὸ τῆς πείρας. εἶτα τὰς ἁπανταχόθεν τέχνας, εἰς καλλωπισμὸν αὐτῆς συνελέγκαν, εὐθὺς πλούσιοι πλουσίως, καὶ μεγάλοι μεγάλως, καὶ βασιλεῖς βασιλικῶς οἰκοδομοῦντες. πῶς δὲ ἔμελλον ἀπὸ τοιαύτης πόλεως, καὶ τοιούτων οἰκιῶν ἐλθόντες φαύλως καὶ σμικροπρεπῶς οἰκήσειν; οἱ δεύτεροι δὲ ἀεὶ ἐμιμοῦντο τοὺς προτέρους. ὅπερ ἐπὶ τῶν οἰκοδομιῶν μάλιστα συμβαίνει. προπαρεσκεύασε δὲ ἄρα ἡ φύσις αὐτοῖς καὶ τὴν πρὸ τῶν θυρῶν εὐθὺς μαρμαρίνην νῆσον πρὸς τὰς
B οἰκοδομίας. ὥσπερ εἰδυῖα, οἵα πόλις καὶ παρ' οἵων ἔμελλεν ἐκεῖ κτισθήσεσθαι, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἀποσκευὴν πρὸς τὸ ἐκείνης κάλλος, καὶ τὸ ἀξίωμα συμβαίνουσαν προαποτιθεῖσα. τοῖς δὲ ἄρα οὐκ ἤρκεσε τὸ λευκοῦ μαρμάρου οὐδὲ τῶν ἀπὸ Θετταλίας, καὶ Πάρου, καὶ Πελοποννήσου λίθων τούτων τῶν ποικίλων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Ἀραβίας, καὶ Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Μαρμαρικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς διακεκαυμένης τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ταύτης ὠρύττοντο· ὥστε ἐπήξαντο μὲν εὐθὺς οἰκίας, οἵας ἤρκεσαν ἂν πόλεις εἶναι τῷ μεγέθει. ἐδείμαντο δὲ ναοὺς, οἵους ἀπιστεῖσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ καὶ παρ' ἀνθρώπων γεγονέναι. ἀλλ' οὖν καὶ τῆς εἰς Θεὸν εὐσε-
C βείας συμβαλλομένης, καλῶς τοῦτο ποιοῦντες. εἰ γὰρ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ἀθέων γεγόνασι τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι, ποίους τινὰς καὶ πόσους ἐχρῆν εἶναι τοὺς τῶν τὸν ἀληθῆ Θεὸν σεβόντων; καὶ εἰ τοῖς δαιμονίοις παρὰ τῶν ἐκείνοις δουλευόντων δεδόμηται, καὶ προσάνεκται τοιαῦτα, τίνα ἔδει τῷ σωτῆρι χαριστήρια τῆς ἀπ' ἐκείνων ἀπαλλαγῆς προσενεχθῆναι; ἀλλ' ἐῶ ταῦτα. ἐῶ δὲ σκεπαστοὺς, καὶ φρακτοὺς δρόμους διὰ πάσης ποτὲ τῆς πόλεως διεκτεινομένους· ὥστε ἐξεῖναι ἄνευ πηλοῦ καὶ ἀκτῖνος πᾶσαν διϊέναι. ἀφίημι δὲ μονολίθους κίονας, πύργον, ἢ φρούριον ἕκαστον αὐτῶν καλῶς εἶναι δυναμένους. παραλείπω δὲ στοὰς, καὶ στηλῶν βά-
D σεις, καὶ πυραμίδας. ἀφίημι δὲ βασιλείων ἄλλων κατ' ἄλλα μέρη τῆς πόλεως. πλῆθός τε, καὶ μέγεθος, καὶ κάλλος, καὶ θέατρα, καὶ στρατήγια, καὶ ἀγωνιστήρια, καὶ γυμνάσια, καὶ ἱπποδρόμους· ἔτι δὲ νεώρια, καὶ προχώσεις τειχῶν, καὶ ὅρμων, καὶ διώρυχας, καὶ τοὺς προβεβλημένους τῶν θεμελίων, καὶ τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης λίθους, καὶ τοὺς ὑποδεχομένους ἐκ παντὸς μέρους ναυστάθμους. καὶ τοὺς ἐν μέσῳ τῆς θαλάττης, καὶ τοῦ πελάγους, καὶ τοῦ βυθοῦ, ἐπὶ τῆς δίνης αὐτῆς, καὶ τῆς παλιρροίας πύργους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γλυκέα ὕδατα. πρὸς δὲ τούτοις ἀγωγὰς ὑδάτων, ὑπογείους καὶ κρεμαστὰς αὖ διὰ τειχῶν, ἀερίους ποταμοὺς λέγεσθαι δυναμένους,
E πόρρωθέν ποθεν ἐκ μακροτάτου διαστήματος ἡμερῶν ὁδὸν, ὥς φασιν, ἀφικνουμένους· καὶ τὰς τῶν μεταξὺ παρεμπιπτόντων ὀρῶν διώρυχας, καὶ τὰς ὑποδεχομένας πρότερον τούτους δεξαμενὰς, θαλασσῶν, ἢ λιμνῶν λόγον πρὸς ἐκείνους τότε γε ἐχούσας, τὰς μὲν κατεστέγους καὶ ἀφανεῖς, τὰς δὲ ἀναπεπταμένας καὶ φανερὰς ὁλκάσι δυναμένας πλεῖσθαι. ὧν ἔνιαι νῦν αἱ μὲν ἐπὶ τοὺς κύτους ἔνδον, αἱ

ἣ ἄνω ἐπὶ τῶν στεγῶν μέγιστα δένδρα τρέφουσι, καὶ A τοῖς ἔχουσιν ἀρκοῦσιν ἀντ' ἀγρῶν, καὶ κήπων εἶναι· καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐταῖς κιόνων καὶ ἀψίδων· ἄλλας δὲ αὖ ὑπογείους καὶ ὀρυκτὰς πᾶσαν τὴν πόλιν ὑπεραῖον καὶ κρεμαστὴν, καὶ τὰ κάτω διάκενον ποιούσας, καὶ τοὺς δημοσίους ὑπονόμους, ἃ καὶ παρὰ τῇδε πλεῖστα. Τί δὲ περὶ λουτρῶν ἂν λέγοιμι; ὧν τὸ ἱστορούμενον ἐν αὐτῇ γενέσθαι πλῆθος ἀπιστεῖται, καὶ τῶν ἀπὸ κρηνῶν ὑδάτων, ἃ κατ' οἰκίαν τε καὶ διὰ τῆς πόλεως ἄγεται; τί δὲ περὶ τῶν προαστείων, τῷ μὲν μεγέθει ἡμερῶν ὁδὸν οὐκ ὀλίγων ἐκτεινόντων, τῷ δὲ κάλλει, καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ τῇ κατασκευῇ τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως κατὰ πᾶν εἶδος ἁμιλλωμένων; ἀπὸ γὰρ Ἀβύδου, καὶ Σηστοῦ, καὶ Ἑλ- B λησπόντου μέχρι Θρακίου Βοσπόρου, καὶ ἱερῶν, καὶ κυανέων, εἴτε ἀπὸ τῆς Ἀσίας, εἴτε ἀπὸ τῆς Εὐρώπης κύκλῳ τὴν Προποντίδα, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ κυκλάδας τῇ πόλει νήσους, καὶ τὸ κέρας τοῦ λιμένος, καὶ ὅσον ἄνωθεν μέχρι φάρου περιιοῦσι, συνεχῆ προάστεια ἦν τῇ πόλει. ὧν εἴ τις τοὺς ναοὺς, καὶ τὰς οἰκοδομὰς βούλοιτο καταλέγειν, ἱστορίαν ἂν καὶ ταύτην οὐ σμικρὰν ἀναγκάζοιτο συγγράφειν· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ προάστεια, οὐκ ὀλίγῳ μέρει διὰ τοῦ μακροῦ λεγομένου τείχους ἀπὸ τῆς κάτω θαλάττης εἰς τὴν ἄνω καὶ τὸν Εὔξεινον διήκοντος πόλις ἐγίνετο ὑπαρχίαν δυναμένη εἶναι· τῷ μεγέθει τοσαῦτα περικλείουσα, ὅσα ἐν ὁμοῦ πάσαις ταῖς ἄλλαις C ἔργον ἦν ἴσως εὑρεῖν. αὐτὸ δὲ τὸ μακρὸν τεῖχος, οὐ μακρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πλατὺ τεῖχος δικαίως καὶ ὑψηλὸν κατ' ἐπωνυμίαν ἐδύνατο καλεῖσθαι. Τοσοῦτον μὲν ὂν, ὥστε εἰ καὶ τοῖς τυχοῦσι λίθοις, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν ποταμῶν, καὶ χειμάρρων βώλοις, καὶ χερμαδίοις ἁπλῶς συνέκειτο, ἄξιον ἦν θαυμάσαι. τοιούτους δὲ εἰ δὲ βούλει τηλικούτους τοὺς λίθους ἔχον, καὶ τοιαύτην τὴν δομηστικὴν τέχνην, ὥστε εἰ καὶ ὀλίγων ὀργυιῶν ἦν, δικαίως ἂν παρέχειν ἔκπληξιν τοῖς θεωμένοις ὄρος ὂν μᾶλλον ἢ τεῖχος· ὥστε εἰ κρεμαστὸν ἦν, ὥσπερ τι σχοινίον ἢ δοκὸς ἐκτεταμένον, ἀνάλογον τῷ μήκει τὸ πάχος εἶναι, ὥσπερ ἐν ἐκείνοις ζητεῖται πρὸς τὸ μὴ διαρραγῆναι· D αὐτότε καὶ τὰ τῆς πόλεως· ἢ μᾶλλον τὰ τῆς πόλεως, ὥσπερ εἴρηται, ἐπὶ τοσαύτης, καὶ οὕτω δυνατωτάτης τότε ἀρχῆς, μεγαλοπρεπείας μᾶλλον χάριν, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν κατὰ πόλιν θαυμαστῶν γενόμενα ἢ χρείας. ὅσῳ γὰρ ἧττον μεγέθους τειχῶν τότε ἐδεῖτο, τοσούτῳ πλείω, ἔτι δὲ μείζω ταῦτα περιεβάλετο. οἰομένη πόλιν τε πρώτως ἀπὸ τῶν τειχῶν φαίνεσθαι, καὶ καλεῖσθαι; καὶ πρὸς τὸν ἅπαντα δὲ χρόνον, οὐ πρὸ τὴν παροῦσαν μόνον ἡλικίαν ταῦτα γίνεσθαι· ἐφ' οὗ πολλὰ κατ' ἀνθρώπους δυνατὸν συμβῆναι. καὶ τῶν μεγίστων μὲν εἶναι τὸν παρὰ τῶν πολλῶν φθόνον· μεγίστας δὲ εἶναι καὶ τὰς μεταβολάς· ὥστε οὐ μόνον E τῆς δυνάμεως τῶν πεποιηκότων, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον προνοίας καὶ φρονήσεως αὐτῶν μέχρι πολλοῦ σύμβολα διαμένειν. ἀλλ' οὐδὲ μνήματα, ἢ τάφους, ἢ στήλας, ἢ ἀνδριάντας, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πόλεως ὄντας ἢ γενομένας βουλόμενος ἂν εἰπεῖν, ἀπόροιμ' ἴσως· ἀλλ' ἐλάττω μὲν ἴσως ἔμελλον, τῶν παρὰ τούτοις λε-

Man. Chryſ. Epiſt.

A mas arbores nutriunt, & vicinis agrorum vel hortorum vicem præſtant. Omitto in ciſternis illis columnarum & fornicum multitudinem; tum alios ſub- *Edit. Pariſ. pag. 120.* terraneos & effoſſos canales, qui totam urbem tabulati inſtar penſilem & ſubtus concavam efficiunt: item cloacas & meatus publicos: quæ omnia etiam in hac urbe longe plurima extant. Quid vero de balneis dicam: quorum vel numerum ſi referam, fidem non invenero? tum aquarum copiam, quæ ex fontibus per ædes & publice per urbem derivatur? Quid de ſuburbiis: quæ, ſi magnitudinem ſpectes, aliquot dierum itinere extra urbem protenduntur: ſi pulchritudinem, commoditatem & apparatum; cum ædificiis urbanis quovis genere cer- B tant. Nam inde ab Abydo, & Seſto, & Helleſponto uſque ad Boſporum Thracium, & Fana, inſulaſque Cyaneas, ſive ab Aſiæ, ſive ab Europæ latere Propontidis ambitum, ejuſque inſulas circa urbem ſitas, tum etiam cornu portus, & quicquid inde ad Phatum uſque protenditur, quis circuiverit, continua huic urbi ſuburbia erant. quorum templa & ædificia ſi quis enumerare vellet, illi hiſtoria, & ea quidem non parva texenda eſſet. Quin ipſa hæc ſuburbia non exigua ſui parte per Murum longum, ut vocant, ab inferiori mari ad mare ſuperius Pontumque Euxinum porrectum, & unam continuam urbem coaleſcunt: quæ integram poſſet conſtituere provinciam: C quippe quæ magnitudine ſua tantum in ſe complectitur, quantum in reliquis omnibus ſimul reperire forſan haud facile eſſet. Ipſe autem Murus longus, non ſolum longus, ſed etiam largus altuſque murus jure poſſet cognominari: cum talis ac tantus ſit, ut ſi promiſcue ea quibuſcumque lapidibus fluminumque glarea, & minutis petris conſtructus eſſet, utique admirationem mereretur. Sed ille hujuſmodi ſaxorum mole conſtat, & tali arte eſt extructus, ut ſi vel ad paucas orgyas extenderetur, ſtuporem ſpectantibus haud immerito afferret: quippe cum mons verius ſit, quam murus. adeo quidem ut ſi funis vel projectæ trabis inſtar penſilis eſſet, D convenientem longitudini craſſitiem obtineret quæ quidem in iſtis. ne diſrumpantur, requiritur. Cum tamen murus ille & reliqua urbis munimenta, quæ dixi, validi ac potentiſſimi Imperii tempore, ut cætera admiranda opera illius orbis, potius ad magnificentiam quam uſum extructa fuerint. Quanto enim minus murorum magnitudine tunc indigebat, eo & pluribus & majoribus cincta fuit. quippe cum crederent, urbem primum ex muris apparere, nomenque inde accipere: & hoſce non præſenti tantum ætati, ſed ad omne futurum tempus extrui: cujus progreſſu *pag. 121.* multa hominibus evenire poſſint; in quibus multorum invidia vel præcipuum locum obtinet: tum etiam maxi- E mas rerum mutationes contingere. ita ut hæc non ſolum potentiæ conditorum, ſed etiam providentiæ de futuris & prudentiæ argumenta quam diutiſſime ſupereſſent. Quod ſi monumenta, ſepulchra, columnas, & ſtatuas noſtræ urbis commemorare vellem, quæ vel nunc extant, vel olim fuere, fortaſſis nec hic materies mihi deficeret. ſed quamvis numero forte pauciora, quam

hic sint; attamen nonnulla iis longe pulchriora & splendidiora commemorem. nam quid Cæsaris illius sepulchrum, quem conditorem ac tutelarem ea Urbs agnoscit? quid vicina reliquorum monimenta eo loco ubi Imperatorum sepulturæ visuntur? res vel solo visu admiranda. quorum non pauca adhuc supersunt circa ædem SS. Apostolorum; multa quoque jam interierunt. aliæ etiam passim in templorum vestibulis extant. Quid vero statua illius Imperatoris qui legum auctor fuit? quam vicissim multæ aliæ statuæ ab ortu, si recte memini, maximis columnis innoxitæ undique cingebant. Sed & alias hujus generis statuas quamplurimas per urbem extitisse bases ipsarum & inscriptiones, quæ adhuc visuntur, ostendunt. quarum aliæ aliis in locis, sed plurimæ in Hippodromo extabant. quin & ipse olim multas alias vidi, quas nunc ablatas scio. nec desunt qui columnam quæ in colle Xerolopho extat, ut & alteram, quæ exadversum ad solem orientem, in colle qui a Tauro nomen habet, ductas, ex argento statuas sustinuisse affirmant: quarum quidem altera majoris, altera minoris Theodosii fuerit, hisce enim nominibus vulgo distinguantur. Quantas autem, quam pretiosas, & quam pulchras eas fuisse oporteat, id vero ex basium pulchritudine, altitudine, splendore & magnificentia apparet. Verum mihi hæc cum animo revolventi interim in memoriam venit porta urbis, quæ in eadem via, & in eadem linea versus occasum quondam extabat; adeo ampla, ut turres integras & castra, si moveri potuissent suo loco, navesque onerarias cum armamentis & malis excipere posset; tum etiam porticus supra eam longe lateque resplendens, & marmorum in ipsa porticu magnitudo: ut & columna ante portam, quæ & ipsa statuam olim sustinuit. quin etiam pila in altero colle, qui ædibus tuis, in quibus nunc habitas, imminet: ut & illæ quæ in Strategio extant; tum quæ ad dexteram SS. Apostolorum visitur, multæque aliæ digne convenientibus statuis

Edit. Paris. pag. 122.

bases fuere. Sed quid ego de Porphyretica columna commemorem, quæ versus orientem in eadem regione extat, & crucem editissimam sustinet; quæ in area palatii Constantini magni erecta & dedicata fuit, & cæteras statuas omnes, omnesque columnas superat. nam & cælati operis magnam copiam habemus, quale in columnis illis circumcirca effigiatis visitur, quæ accuratissime effictæ sunt, ad imitationem earum, quæ hic extant. Sed illud opus superant statuæ istæ, quæ ex lapide porphyretico factæ sellis ad trivium insidant, & secundum aliquos Agoranomia & principatus nuncupantur: tum enim altera in eadem via, paulo supra caput rivuli, qui urbem perlabitur, ex candido lapide vel marmore, quæ cubito inniti videtur. Sunt & alia hujus generis multa, quæ ipse quidem non vidi, sed in locis quibusdam abditis extare audivi. nam eas quæ sunt ante portam auream omitto. Sed & ipsam hanc portam, & marmoreas illius turres; tum Herculis labores, & Promethei tormentum, atque alia hujus generis summa & admirabili arte in marmore expressa quis digne admirari poterit? sed quod civitas illa non etiam

A γειν, καλλίω δὲ ἔνια καὶ περιφανέστερα πολλῷ τῶν τῇδε. Τί γὰρ ὁ τοῦ κτίστου μὲν καὶ πολιούχου Βασιλέως τάφος, καὶ οἱ τῶν ἄλλων τῶν περὶ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ πολυανδρείου; ἃ μόνον θαῦμα ἦν ἰδεῖν. πολλοὶ μὲν κύκλῳ σωζόμενοι περὶ τὸν ναὸν τῶν Ἀποστόλων, πολλοὶ δὲ ἤδη καὶ ἀπολωλότες, καὶ ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ τῆς πόλεως ἐπὶ τῶν προναίων; Τί δὲ ὁ τοῦ νομοθέτου Βασιλέως στήλη; καὶ περὶ τοῦτον δὲ αὖ, ἄλλαι στῆλαι γεγόνασιν, εἰ μέμνημαι πρὸς ἀνατολὰς πολλαὶ κιόνων ἐξαισίων ἀνεχόντων. Ὅτι δὲ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ἐπὶ τῆς πόλεως τοιοῦτοι ἀνδριάντες ἦσαν, δείκνυται ἀπὸ τῶν φαινομένων βά-

B σεων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐπιγραμμάτων· ὧν ἄλλαι μὲν ἀλλαχοῦ, πλεῖσται δὲ ἦσαν ἐν ἱπποδρόμῳ· καὶ ἄλλας καὶ πλείστας οἶδον αὐτὸς πρότερον, ἃς νῦν οἶδα ἀφαιρεθείσας. εἰσὶ δὲ αἳ λέγουσι καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Ξηροῦ λόφου κίονα, καὶ τὸν ἀντικρὺ τούτου πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου λόφου, ἀπὸ ταύρου κεκλημένου, βάσεις σφυρηλάτων ἀργυρῶν ἀνδριάντων γεγενῆσθαι· τὸν μὲν τοῦ μείζονος, τὸν δὲ τοῦ ἐλάττονος, οὕτω γὰρ λέγονται, τοῖν Θεοδοσίοιν· ὡς πόσου ἐχρῆν γενέσθαι μεγάλους, καὶ τιμίους, καὶ καλούς, φαίνεται ἀπὸ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς λαμπρότητος, καὶ τῆς πολυτελείας τῶν κρηπίδων·

C Ταῦτα δὲ ἐνθυμηθεὶς ἐμνήσθην μεταξὺ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τε καὶ γραμμῆς πρὸς δυσμὰς γενομένης ποτὲ πύλης τῆς πόλεως, πύργους ὅλους ἢ φρούρια εἰσιόντα, εἴπερ οἷόν τε ἦν κινεῖσθαι, καὶ ὁλκάδας αὐτοῖς λίφεσι, καὶ ἰσοῖς διωκημένης δέξασθαι, καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς λαμπούσης στοᾶς πόρρωθεν καὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἐν αὐτῇ μαρμάρων. ἔτι δὲ τοῦ πρὸ αὐτῆς κίονος, ὃς καὶ αὐτὸς στήλην ἀνεῖχε· καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ λόφου, τοῦ ὑπὲρ τῆς οἰκίας, ἣν νῦν οἰκεῖς, κίων οὕτω καλούμενος, καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Στρατηγίου, καὶ ὁ ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ ναοῦ τῶν Ἀποστόλων, καὶ πολλοὶ ἕτεροι, βάσεις ἀξίων αὐτοῖς ἀνδριάντων ἦσαν. Τί γὰρ ἂν λέγοιμι

D περὶ τοῦ πρὸς ἕω ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας αὖθις εἰς ὕψος μήκιστον αἴροντος τὸν σταυρὸν πορφυροῦ κίονος, ἐπὶ τῆς αὐλῆς τῶν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου βασιλείων αὐτοῦ πηξαμένου καὶ ἱδρυμένου, πάντας μὲν ἀνδριάντας, πάσας δὲ στήλας νικῶντος; ἐπεὶ καὶ τῶν γλυπτῶν τύπων ἔργων, ἔχομεν δὲ πολλά, οἷον ἐπὶ τῶν περιγλύφων ἐκείνων κιόνων, ἀκριβῶς εἰς μίμησιν τῶν τῇδε πεποιημένων. ὅμως δὲ ὑπερβαλλομένων καὶ τῶν διὰ μέσου τούτων τῆς πορφυρίτιδος λίθου πεποιημένων ἀνδριάντων, ἐν θρόνοις ἐπὶ τριόδων καθημένων, οἷς ὄνομά τι κατὰ τούτους ἀγορανομίας καὶ ἀρχῆς ἐπιφημίζεται· καὶ ἄλλη δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ μικρὸν ἐν λευκῷ λίθῳ ἢ μαρμάρῳ, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς

E πόλεως χειμάρρου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἀνακεῖσθαι· καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα, ἃ μὴ ἔτυχον αὐτὸς ἰδών, ἀκήκοα δὲ ἐν τόποις τισὶν ἀποκεκρυμμένα εἶναι. ἐῶ γὰρ τοὺς πρὸ τῆς χρυσῆς πύλης, ἣν καὶ αὐτὴν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ μαρμαρίνους πύργους, τίς ἂν ἀξίως δύναιτο θαυμάσαι, ἄθλους Ἡρακλέους δεξιότητος καὶ θαυμασιωτάτης τέχνης, καὶ Προμηθέως βάσανον, καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀπὸ μαρμάρου. τοῦ

A δὲ μὴ καὶ πλείω τούτων ἔχειν αἴτιον τὸ τὴν πόλιν ἐκείνην τότε γεγενῆσθαι, ὅτε ταῦτα καὶ ἐνταῦθα διὰ τὴν θρησκείαν ἠμελεῖτο. φευγόντων οἶμαι τῶν ἀνθρώπων τὴν τῶν ξοάνων καὶ εἰδώλων ὁμοιότητα. Πῶς τοίνυν ἐκεῖνοι ποιεῖν ἔμελλον, ἃ ἐνταῦθα ἤδη πρότερον ὄντα κατηρρεῖτο, ἐποίησαν δὲ καὶ ἐξεῦρον ἄλλα. τὰ διὰ τῶν πινάκων, καὶ εἰκόνων, καὶ γραφῶν, καὶ τὰ διὰ ψηφίδων λέγω, τέχνης ὄντως λαμπροτάτης, καὶ μονιμωτάτης. ἃ καὶ διὰ τῶν ψηφίδων δήπου σπανίαν ἐνταῦθα καὶ ἀληθῶς μόνης τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης. Ἐπεὶ καὶ εἴτι τοιοῦτον ἐνταῦθα ἢ ἀλλαχοῦ δείκνυται, ἐκεῖθεν τὴν ὕλην ἔχει καὶ τὴν τέχνην. ὃ νομίζω καὶ ἐπὶ τῆς ἀνδριαντοποιΐας
B συμβῆναι. ἄρξασθαι μὲν καὶ ἐλθεῖν τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν, ἐπιδοῦναι δὲ θαυμασίως καὶ ἐνταῦθα: ἴσως δὲ τοῦτο ἂν εἴποι τις καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπερ εἶπον ἐῶ. ἐῶ δὲ καὶ τ' ἄλλα, ὅσα τις ἀμύθητα καὶ ἀνυπέρβλητα λέγειν δύναιτο περὶ ἐκείνης. ἀλλὰ ναὸς ἐκεῖνος, ᾧ καλῶς ποιῶν ἐκεῖνος τοὔνομα τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἐπεφήμισεν (ἔστι γὰρ ὄντως οὐκ ἀνθρωπίνης σοφίας ἔργον,) τίνα ἰδόντα ἐάσει ἕτερα τοῦ λοιποῦ λέγειν, ἢ θαυμάζειν, ἢ ἑτέρων τοῦ λοιποῦ μεμνῆσθαι, οἶμαι γὰρ μήτε γενέσθαι, μήτε μὴν γενήσεσθαί ποτε ὅμοιόν τι κατ' ἀνθρώπους. ὅθεν δὴ κἀγὼ τούτου μνησθεὶς, ἐάσω λοιπὸν πάντα τὸν περὶ τούτων λόγον. οὔτε γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐστὶν
C ἄξιόν τι τοῦ πράγματος εἰπεῖν. οὔτε τούτου μνησθέντα ἔξεστιν ὅλως λοιπὸν περὶ οὑτινοσοῦν λέγειν. τοῦτό τε γὰρ κατὰ νοῦν βαλόμενον οὐκ ἔστιν ἕτερον ἐννοηθῆναι· καὶ περὶ αὐτοῦ δὲ ὡς εἶπον πρὸς ἀξίαν τι λέγειν ὁπωσοῦν ἀμήχανον. καὶ ἀρξάμενον δὲ δεήσει πλείονα περὶ τούτου χρόνον ἢ περὶ τῶν ὑπολοίπων πάντων ἀναλῶσαι, καὶ τέλος μηδὲν ὅμως ἄξιον εἰπεῖν. Ἐγὼ δὲ καὶ σπεύδω ὡς εἶπον τούτου δεῖσθαι. οὐκ οὖν ἔδει πρὸς τὸ τέλος τοῦ λόγου, οὐδ' ἐν παρέργῳ, καὶ οὐκ ἄνευ προνοίας ὥσπερ ἐπὶ τῶν προειρημένων, ἀλλ' εἰ καὶ ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς καὶ μετὰ προνοίας, καὶ μηδὲν ἄλλο προστησάμενοι ἓν δυνηθῶμέν τι τῶν ἐν ἐκείνῳ ἐπιδείξασθαι, εὐχόμενοι
D ἂν σφόδρα ἀγαπῆσαι. Τίνος γὰρ λόγου ὕψος ἢ μέγεθος ἐξισώσεται τῷ ἐκείνου ὕψει καὶ μεγέθει; ποῖον δὲ κάλλος τῷ κάλλει; ποῖον δὲ λόγου ἀξίωμα τῷ ἀξιώματι ἐκείνου; ποία δὲ ἁπλότης, ἵν' οὕτως εἴπω, τῇ ἁπλότητι; τίς δὲ δεινότης ῥημάτων καὶ ποικιλία παραμιλλήσεται τῇ ἐκείνου ποικιλίᾳ, τίς μὲν λέξεων ἀκρίβεια, τῇ τῶν ὅλων διὰ πάντων ἀκριβείᾳ καὶ ὑπεροχῇ; τίς δὲ συνθήκη τῇ ἐκείνου ἁρμονίᾳ καὶ συνθήκῃ; οὐ καὶ ἕν τι μέρος ἢ μόριον λέγω τὸ σμικρότατον ὑπολαβόντες, οὐκ ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν ἀξίως. οὔτε γὰρ τὰς πύλας μόνον καὶ τὰς ὁδοὺς, οὔτε τοὔδαφος, οὐ τὰ πρόθυρα καὶ τὰ πρὸ τῶν πυλῶν κάλλη, οὐ
E τοὺς κίονας, οὐ τὰς ψηφίδας, οὐ τὰς τῶν τοίχων μαρμαρώσεις, οὐ τὴν ὕαλον, οὐ τὸν ἐν αὐτῇ χαλκὸν, οὐ τὸν μόλυβδον, οὐ τὸν σίδηρον, οὐ τὴν σάπφειρον, οὐ τὸν χρυσὸν, οὐ τὴν ὕαλον αὖθις τὴν ἐν ταῖς ψηφῖσιν, οὐκ ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀκριβῶς δυναίμεθα καταλέξαι. Τί τοίνυν ἄν τις περὶ τῶν λίθων καὶ τοῦ ὅλου σχήματος, καὶ τῆς ὅλης οἰκοδομῆς καὶ τοῦ πλά-

plura istorum operum habeat, ejus hæc est causa, quod tum condita fuerit, cum etiam hic propter religionem ista neglecta jacerent. credo quod homines statuarum & signorum similitudinem aversarentur. quinam ergo isthic ea tum facturi essent, quæ hic cum jam extarent neglecta jacebant. fecerunt tamen & invenerunt alia; tabulas, inquam, imagines, picturas & tessellatum sive musivum opus, artem revera pulcherrimam & maxime durabilem. Et hic quidem opera illa tessellata admodum rara sunt: quæ profecto solius Græciæ, aut potius illius urbis sunt propria: nam si vel hic vel aliis in locis tale quid visitur, & materiam & artem inde habuit. Quod etiam in re statuaria contigisse existimo: videlicet eam principio isthic cœpisse & huc pervenisse. attamen & hic admirabile accepisse incrementum. quod fortassis etiam de multis aliis quis affirmare posset. Sed ut cætera quæ sine fabulis & exaggeratione de ista urbe commemorari possent, omittam; templum illud, cui Sophiæ nomen a divina Sapientia conditor imposuit, (nequaquam enim humanæ sapientiæ opus est) ubi quis contemplatus fuerit, quænam alia posthæc commemorare? vel mirari poterit? vel quorum deinceps poterit meminisse? Neque enim post homines natos simile quid fuisse, vel unquam futuram existimo. Unde & ipse postquam ejus memini, omnem deinde orationem de hisce rebus omittam. *Edit. Paris. pag. 123.* neque enim quidquam pro rei dignitate de illo dici potest. & postquam ejus memineris, nihil amplius alia de re dicere licet. nam ubi hoc animo tecum consideras, ibi nihil aliud cogitari potest. Sed de illo, ut dixi, pro dignitate quidquam dici nequit; & si quis dicere inciperet, plus temporis illi quam cæteris omnibus impendere cogeretur, nec tamen quidquam ut par est diceret. Sed & hoc libenter concedam, neutiquam tamen neque in fine orationis, neque obiter, nec sine certo consilio ut superiora dicendum erat. Verum si nec statim a principio, & certo consilio, neque alteri consilio intenti ullam templi illius partem verbis describere possumus, utique hoc ipsum quam carissimum nobis esse debet. Cujusnam enim orationis sublimitas aut magnitudo illius altitudinem magnitudinemque adæquabit? quæ orationis elegantia illius pulchritudinem? quæ majestas illius majestatem? quæ simplicitas, ut ita dicam, illius simplicitatem? quæ vis & varietas verborum illius varietatem adæquabit? quæ dictionum cura & delectus illius accuratam per omnia perfectionem & excellentiam? quæ orationis structura illius proportionem & structuram? cujus si vel unam partem aut minimam potius particulam sumamus, nequaquam digne describere possumus. neque enim vel solas portas & aditus, non pavimentum, non vestibula, & portarum ornamenta, non columnas, non vermiculata tessellarum opera, non marmoreas parietum incrustationes, non vitrum, non æs in iis consutum, non plumbum, non ferrum, non sapphirum, non aurum, neque vitrum in tessellarum commissuris, nullam denique aliam partem accurate describere poterimus. Ecquid igitur de lapidibus, quid de tota figura & structura universa, quid de latitudi-

ne & altitudine, quid de tecti fastigio aliquis dicat? cujus structuram non solum oratione, sed nec visu assequi valemus: quin potius oculis contuentes nobis ipsis persuadere non possumus quomodo subsistat. Nam ut cœli orbem in se ipso converti miramur, ita etiam qua ratione absis illa & contignatio inimitabilis & cœlestis principio facta fuerit, & quomodo substiterit, dubitamus. Et quamvis necessum sit ut altitudo quamplurimum de magnitudine aspectus, vel potius de ipsa altitudine subtrahat; attamen quantum cernitur immensum & vastum quid apparet; ita ut non solum tantam molem, talemque structuram aliquis miretur, sed & illos, qui nullo simili exemplo proposito tantum opus animo conceperunt, & mentis conceptum reipsa in opus produci posse existimarunt, & perfecerunt. & hoc quidem absolute de toto opere intelligo, sed præcipue de tholo: quem necessario architectus ille statim ab ipsis fundamentis, vel potius etiam ante jacta fundamenta talem qualis nunc est, animo concepit, & extrui posse confidit. quod nunc dum oculis cernitur fidem excedit. & verosimile est hominem illum arti & proportionibus artificiosis admodum fuisse confisum, tum etiam Geometrica & mechanica scientia fuisse instructissimum. Et quid multis? unum hoc opus sufficit, unde non illius solum & reliquorum architectorum, sed totius humani generis & ingeniosi hujus animantis solertiam & magnificentiam admireris: cui tantum ingenii & tam vastas cogitationes, vel etiam tantum dignitatis & potentiæ, quantum vix quicquam ante credidisset, naturæ beneficio suppetit. ita enim existimo, nullum humanæ industriæ opus ad hoc ipsum accedere, multo minus æquare: in quo etiam multa tam naturæ quam ingenii ac sapientiæ miracula apparent. Præstat igitur nos tantum ac tale opus silentio admirari: cum vel ipso aspectu vel etiam sola recordatione mentem vocemque illis, qui vel animo, vel oculis contemplantur, adimere possit: quemadmodum ii cæcutire solent, qui solem vel aliam rem lucidam intuentur. Quinetiam de reliquiis sanctorum, & rebus sacris illius urbis, quæ quidem plurimæ a principio fuerunt, eo quod summo semper cum studio ab Augustissimis Imperatoribus undiquaque colligerentur; sed plurimis inde tanquam a communi quodam fonte ad alia loca transmissis nihilominus etiam nunc multæ supersunt, neminem omnino ignorare existimo. Cæterum nunc illud de utraque Urbe dicam, si quis antiquorum illorum opera spectet, tam in hac quam in nostra urbe, illum & voluptatem & utilitatem inde percepturum. est enim quod mortalium opera admireris, est vicissim cur contemnas, & pro nihilo habeas: nam si quis ea spectans, Urbis Romæ imperium & potentiam, tum etiam hominum illorum dignitatem, opera ac studia consideret; ac deinde videat, quem finem ista omnia tandem habuerint: ita ut non solum ipsi, verum etiam potentia, & imperium, atque ipsæ civitates propemodum emoriantur; (nam, ut ille ait, etiam civitates moriuntur.) quo tandem loco ille res humanas reputaverit? quomodo ille vel secundis extolletur,

Edit. Parif. pag. 124

A τῆς, καὶ τοῦ ὕψους, καὶ τῆς ὀροφῆς λέγοι; ἣν οὐ μόνον ὡς ἔχει λέγειν, ἀλλ' οὐδὲ ὁρᾷν δυνάμεθα. μᾶλλον δὲ ὁρῶντες, ὅπως ἕστηκεν ἀπιστοῦμεν. ὥσπερ γὰρ τὴν οὐρανοῦ σφαῖραν θαυμάζομεν στρέφεσθαι ἐφ' ἑαυτῆς, οὕτω ταύτην τὴν ἀμίμητον καὶ οὐρανίαν ἁψῖδα καὶ ὀροφὴν, ὅπως τὴν ἀρχὴν γέγονε καὶ ἕστηκεν ἀποροῦμεν. καί τοι πλεῖστον τοῦ μεγέθους τῆς ὄψεως ἀνάγκη τὸ ὕψος ἀφαιρεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕψους, ὅμως ἀμήχανον τὸ τῆς ὑπερβολῆς φαίνεται· ὥστε μὴ μόνον τὸν τοσοῦτον ὄγκον, καὶ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν θαυμάζειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοσοῦτον ἔργον, ἀπ' οὐδενὸς ὁμοίου παραδείγματος εἰς νοῦν βαλλομένους,
B καὶ ἐννοηθέντας, καὶ νομίσαντας δυνατὸν εἶναι ἀληθῶς εἰς ἔργον προελθεῖν, καὶ ἐξεργασαμένους. ὃ φημὶ μὲν περὶ τοῦ ὅλου ἁπλῶς ἔργου, μάλιστα δὲ φημὶ περὶ τῆς ὀροφῆς, ἣν ἀνάγκη τὸν ἀρχιτέκτονα ἐκεῖνον εὐθὺς ἀπὸ τῶν θεμελίων, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς τῶν θεμελίων αὐτῶν καταβολῆς, ὡς νῦν ἔχει ἐννοηθῆναι, καὶ θαρρῆσαι στῆναι δύνασθαι. Ὃ νῦν ὁρώμενον ἀπιστεῖται. σφόδρα ἐκεῖνον εἰκὸς τῇ τέχνῃ, καὶ ταῖς ἀναλογίαις ταῖς κατ' αὐτὴν πιστεῦσαι. σφόδρα δὲ εἶναι γεωμετρικὸν ἢ μηχανικόν. Καί τοι τί λέγω; ἐκεῖνο γὰρ τὸ ἔργον οὐ τὴν ἐκείνου μόνον, καὶ τῶν ἄλλων δομησαμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ τὴν τοῦ
C ζώου τούτου ἁπλῶς ἀγχίνοιαν, καὶ μεγαλουργίαν τοὺς ὁρῶντας δύναται ποιεῖν θαυμάζειν. ὅτι τοσοῦτον αὐτῷ φύσει, ὅπερ οὐκ ἄν τις πρότερον ᾠήθη, ἐπινοίας, καὶ μεγαλονοίας, ἢ ἀξίας καὶ δυνάμεως περίεστιν. οἶμαι γὰρ οὐδὲν τῶν χειροκμήτων τούτων ἔργων παρ' ἀνθρώποις ὅμοιον οὐδ' ἐγγὺς γενέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τῆς φύσεως, καὶ τῆς διανοητικῆς σοφίας ἐν αὐτῷ δείκνυται θαυμάσια. τοῦτο τοίνυν τὸ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ἔργον, βέλτιον σιωπῇ θαυμάζειν. ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἢ τῆς μνήμης μόνης ἀνόους καὶ ἀφώνους τοὺς ἐνθυμουμένους καὶ ὁρῶντας ποιεῖν δύναται. ὥσπερ ἀβλε-
D πτεῖν συμβαίνει τοὺς πρὸς τὸν ἥλιον, ἢ πρός τι τῶν λαμπρῶν ὁρῶντας.

Καὶ περὶ τῶν ἐκείνῃ δὲ τῇ πόλει λειψάνων ἁγίων καὶ ἁγιασμάτων, ἃ πλεῖστα μὲν ἐξ ἀρχῆς γέγονε, σπουδῇ πανταχόθεν τῶν κατὰ καιροὺς ἀοιδίμων βασιλέων ταῦτα συλλεξαμένων, πλείστων δὲ αὖθις ἐκεῖθεν, ὥσπερ ἀπὸ κοινῆς πηγῆς τινος, πανταχόσε διαδοθέντων, πολλὰ ἔτι καὶ νῦν μεμένηκεν, οὐδεὶς ὅλως οἶμαι ἀγνοεῖ. ἀλλ' ἐκεῖνο λοιπὸν ἂν εἴποιμι περὶ ἀμφοτέρων, ὅτι παρὰ τῆς πόλεως ταύτης, ὥσπερ καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας, ἔστι μὲν τέρψιν σκοποῦντα τὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων, ἔστι δὲ καὶ ὠφέλειαν κομίσασθαι.
E καὶ ἔστι μὲν θαυμάσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα, ἔστι δὲ αὖ καὶ καταφρονῆσαι τούτων, καὶ τὸ μηδὲν αὐτὰ λογίσασθαι. εἰ γάρ τις ταῦτα ὁρῶν ἐνθυμηθείη τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ῥώμης, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὰς σπουδάς. εἶτα ὁρῴη ταῦτα πάντα εἰς ἃ τετελευτήκασιν, ὥστε οὐ μόνον αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναστείαν, καὶ ἡγεμονίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτὰς σχεδὸν ἀποθανεῖν. θνήσκουσι γὰρ ὥς που λέγει τις, καὶ πόλεις· τί λοιπὸν ἂν λογίσαιτο τὰ τῶν ἀνθρώπων; πῶς δ' ἂν εὐτυχῶν ἐπαρθείη, ἢ δυστυχῶν ταπεινωθείη; ἢ τίνι δ' ἂν μέγα φρο-

νήσαιτο, τί δ' ἂν τῶν ἀνθρωπίνων ὅλως περὶ πολλοῦ ποιήσαιτο; πολλάκις τοὺς θριαμβικοὺς δρόμους τούτους ἐπιών, ἐννοοῦμαι μὲν τοὺς διὰ τούτων ἠγμένους ἄρχοντας ἢ δυνάστας, καὶ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, πολλάκις ἀπὸ Ἀρμενίων, ἢ Περσῶν, ἢ τινῶν ἄλλων σφόδρα ἀφεστηκότων. ἐννοοῦμαι δὲ τοὺς θριαμβεύοντας ἐπὶ τούτοις στρατηγοὺς, καὶ τίνα μὲν καρδίαν εἶχον οὗτοι, καὶ ἡδονήν. τίνα δὲ ψυχὴν ἐκεῖνοι. ἐνθυμοῦμαι δὲ τὸ περιεστὸς, καὶ περικεχυμένον τούτοις τῆς πόλεως πλῆθος, καὶ τοὺς θεωμένους ἄνωθεν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, καὶ τὴν τῶν ὀργάνων συμφωνίαν, καὶ τὸν θροῦν, καὶ τὰς εὐφημίας, καὶ τοὺς κρότους. καὶ τὴν τούτων μὲν ἐπὶ τῇ νίκῃ, καὶ οὕτως ὑπερορίῳ ἡδονήν, ἐκείνων δὲ καὶ τῶν οἰκείων αὐτῶν οἴκοι, τὴν ἐπὶ τῇ ἥττῃ καὶ τῇ τοιαύτῃ πομπῇ λύπην, καὶ τὴν νομιζομένην ἐν τούτοις τότε διαφοράν. καὶ ὅπως οὗτοι μὲν τρισάθλιοι καὶ κακοδαίμονες, ἐκεῖνοι δὲ εὐδαίμονες, καὶ μακάριοι τοῖς ἄλλοις, καὶ ἑαυτοῖς ἐδόκουν. νῦν δὲ πάντα ἐκεῖνα ἐν ἰσότητι, πάντα δὲ ἐν κόνει· καὶ οὐ μᾶλλον ἂν γνοίης τὴν τοῦ Πομπηΐου, ἢ Λουκούλλου, ἢ τὴν Μιθριδάτου, ἢ Τιγράνου τύχην. καὶ αὐταὶ δὲ αἱ οἰκίαι, καὶ αἱ στῆλαι, καὶ αἱ οἰκοδομαὶ ἐν κόνει παρὰ τοσοῦτον ὑπερέχουσαι, παρόσον ἡ δεξαμένη ταῦτα γῆ οὐκ ἰσόπεδος ἀλλ' ἀνεστηκυῖα. καὶ πολλοὺς τῶν ἀνδριάντων, τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων, καὶ μακαρίων νικητῶν αὐτοῖς τροπαίοις, καὶ στεφάνοις ἐστὶν ἰδεῖν ἐν βορβόρῳ, καὶ πηλῷ καλινδουμένους, καὶ ἐρριμμένους· ἄλλους δὲ ἠκρωτηριασμένους καὶ διεσπαρμένους· οὐκ ὀλίγους δὲ τίτανον, ἢ κονίαν, ἢ τῶν οἰκοδομιῶν ἄλλως λίθους γενομένους. ὅσοι δὲ βελτίονος τύχης ἔτυχον, τὴν κατὰ Ἀριστοτέλην προυπάρχουσαν τῶν λίθων ἀτυχίαν ἀποβαλόντας, ἵππου ἐπίβαθρον πρὸς ἀνάβασιν, ἢ κρηπῖδα τοίχου, ἢ ὄνου φάτνην, ἢ βοὸς πληροῦντας, ἐσπασμένους, ὅπερ εἶπον, τοὺς πολλοὺς καὶ διερρηγμένους· τίνας δὲ ἄκανθαι καὶ ῥάμνοι τινὲς, ἢ θάμνοι ἀναχῦσαι καὶ περιχῦσαι οὐκ ἐῶσι φαίνεσθαι. μυρίοι δὲ εἰσὶν ὑπὸ γῆς, πρὶν ἐπὶ λαμπροῦ καὶ μετεώρου, ὥστε τοῖς πολλοῖς φαίνεσθαι, ἐν Καπιτωλείῳ, ἢ ἐν ἀκροπόλει, ἢ ἐν ἀγορᾷ σταθεῖσαι καὶ ἐδόκουν οἱ τυχόντες τούτων, εἴτε τοῦ πράγματος, εἴτε τοῦ πρεσβείου λέγω, μεγάλου εὐμοιρῆσαι. ἴσμεν δὲ οἷα περὶ τῶν νικώντων ἐν Ἰσθμῷ, ἢ ἐν Νεμέᾳ, ἢ Ὀλυμπίᾳ φησὶ Πίνδαρος ἐν ταῖς ᾠδαῖς, ἰσοθέους αὐτοὺς ποιῶν, καὶ μακαρίζων, καὶ ταῦτα μετὰ τοσούτους πόνους σελίνῳ, ἢ δρυῒ, ἢ κοτίνῳ στεφανουμένους. ἀλλ' οὐ τοιαῦτα τὰ τῶν ἐπὶ στηλῶν, ὥστε, εἴτε ἐν πόλεσιν, εἴτε ἐν ἀνδράσιν, εἴτε ἐν ἄρχουσιν, εἴτε ἐν ἰδιώταις, εἴτε ἐν βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ὅτι μὴ ἀρετῆς καὶ ταύτης ἀληθοῦς καὶ θείας ἔχεται, ἀληθῶς μάταια τὰ τῶν ἀνθρώπων. τούτων τὰ μὲν τέρπει, τὰ δὲ παραμυθεῖται, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἀνιᾷ. Δοκῶ δέ πως ἐπὶ τῆς πατρίδος εἶναι, καὶ ἵνα τὸ δοκεῖν τοῦτο πλέον γίνηται, ὅπερ ἐμοὶ μέγιστον καὶ ἥδιστον ἐν ἐκείνῃ, τὴν σὴν ὄψιν προσορᾷν, καί σοι προσλαλεῖν διὰ τῆς σῆς μνήμης, καὶ τῶν πρός σε γραμμάτων, καὶ τῶν περὶ σοῦ πρὸς ἄλλους λόγων, ὡς οἷόν τε, μηχανῶμαι. ὅθεν ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ συνεχῶς, καὶ τούτοις ὡς ὁρᾷς μακρὰ πρὸς τὸ σὸν

A vel deprimetur adversis? aut qua re magnopere gloriabitur? val quid tandem ex rebus humanis magni faciet? Saepius ego dum triumphales hasce vias transeo, reges ac principes caeterosque ex Armenia aut Perside, vel ex aliis remotissimis regionibus captivos isthac deductos animo recordor. Cogito etiam belli duces de ipsis triumphantes, & quis animus iis fuerit, quam voluptatem perceperint: econtra quo animo fuerint isti. Cogito adstantem & circumfusam illius urbis multitudinem, & desuper ex aedibus spectantium turbam: ad haec concentus instrumentorum, fremitum, acclamationes & plausus. & horum quidem de victoria in tam longinquis regionibus parta voluptatem: B contra vero illorum atque amicorum in patria de clade ac tali spectaculo dolorem, & diversam, ut tum credebatur utriusque partis conditionem: atque ut hi miserrimi & infelices; illi felices & beati tam aliis quam sibimetipsis videbantur. Verum nunc omnia ista paris; omnia in pulverem redacta: neque magis Pompeii & Luculli, quam Mithridatis, aut Tigraois fortunam noveris. quinetiam domus ipsae, & statuae, atque aedificia in pulverem redacta: quae in tantum adhuc supereminent, in quantum tellus, qua obruta teguntur, non ubique aequalis est, sed in tumulum attollitur. multas quoque statuas horum felicium ac beatorum victorum una cum C trophaeis ac laureis in coeno & luto dejectas ac provolutas cernere licet, alias compactas ac divulsas, non paucas calcis operisve tectorii, vel etiam lapidum vicem aliorum aedificationibus nunc praestare videas. at queis melior sors obtigit, illae deperdita primogenia, ut Aristoteles vocat, lapidum forma, equum conscensuris gradum seu scabellum, vel muri crepidinem, vel asini aut bovis praesepe efficiunt; disjectae plerumque, ut dixi, & confractae. alias spinae & sentes, vel arbusta undique enascentia oculis subducunt. infinitae terra sepultae latent, quae ante in illustri & edito loco, ut omnibus conspicuae essent, in Capitolio sive arce, vel in foro positae fuerant. D & qui hoc obtinuerunt, veluti rem seu praerogativam maximam adepti, se egregie res suas stabiliisse existimabant. Neque ignoramus quantopere Piodarus in suis odis eos extollat, qui Isthmia, vel Nemea, vel Olympia vicerant, quos ille Diis pares & beatos praedicat: scilicet qnod post tot & tantos labores apio, vel querna fronde, vel oleastro coronari meruissent. Sed honores statuarum nequaqnam cum hisce *Edit. Paris. pag. 526.* comparari possunt. adeo profecto ut quaecumque civitates aut homines, sive principes, sive privati, vel etiam reges ipsi veram & divinam virtutem non amplectuntur, apud eos revera vana sint o- E mnia humana. quorum alia oblectamentum, alia solatium; non pauca dolorem afferunt. Verum ego mihi in patria esse videor. atque ut eo magis mea opinione fruar, illud quod in patria summum & jucundissimum habeo, tuum scilicet aspectum & alloquium, quacumque ratione possum crebra tui recordatione & litteris ad te scriptis atque aliorum de te colloquiis mihi ipsi comparo. idemque cum alias multis ac crebris litteris, tum hisce, ut vides, longissimis Celsitudi-

nem tuam sum allocutus. Ego vero sic sentio, eos qui pro patria laborem sustinent, sive ipsi negotia gerant, sive adversa patiantur, præmium æternum reportaturos. Hujus præmii memineris, o Imperator, & tu cum tuis urbem omnium sub sole præstantissimam servate, & ad felicitatem conducite. Nos quoque negotiorum & laborum pro patria socii & coadjutores erimus: ita ut clementissimorum atque optimorum Principum subditos ubicumque possunt optima voluntate esse convenit. Ea enim mihi tam præsenti quam absenti, tam videnti quam audienti, tam vivo quam mortuo summa voluptas erit. At tu, optime Imperator, nunc orationis prolixitati ignosce. Vale.

A ὕψος διειλέχθην. νομίζω δὲ ἀεὶ καὶ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος εἰργασμένους οὐ μόνον πράξαντας, ἀλλὰ παθόντας ὁτιοῦν ἀμοιβὴν αἰωνίαν ἔχειν. ταύτης μοι τῆς ἀμοιβῆς μεμνῆσθαι, Βασιλεῦ. καὶ εἴη τε αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ τὴν ὑφ᾽ ἡλίῳ ἀρίστην γενομένην πόλιν σώζοντές τε καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν ἐπανάγοντες. συμπράττοιμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν ἐν ταῖς ὑπὲρ αὐτῆς πράξεσι καὶ πόνοις, οἷα εἰκὸς Δεσπόταις Φιλανθρώποις καὶ ἀγαθοῖς ὑπηκόους ὄντας τὰ δυνατά. Ταῦτα γὰρ ἐμοὶ παρόντι τε, καὶ ἀπόντι, καὶ ὁρῶντι, καὶ ἀκούοντι, καὶ ζῶντι, καὶ ἀποιχομένῳ ἔσται ἡδονή. Τὰ νῦν δὲ ἀνάσχου μου τῆς πολυλογίας, Βασιλεῦ. ἔρρωσο.

FINIS.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑΣ,
ΙΩΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ
ΧΑΙΡΕΙΝ

ΕΜΟΙ τε ἡδίων ἔμελλεν ἡ Ῥώμη φαίνεσθαι, γράμματα ἐν ταύτῃ πυκνὰ τῶν οἰκείων, Edit. Paris. καὶ σοῦ μάλιστα δεχομένῳ· ὑμῖν τε νομίζω καθ' ἡδονὴν ἔσεσθαι, γράμματα ἐμὰ ἐν- Pag. 127. τεῦθεν κομιζομένοις. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μόνον αὐτὸ τῆς πόλεως τοὔνομα, ὅπερ ἡμῖν πρότερον συνέβαινε, πᾶσιν οἶμαι τοῖς ἀκούουσιν ἡδονὴν φέρει. ἔπειτα ἐμὲ μὲν τῆς πατρίδος ἀποδημοῦντα, ἐν ἄλλῃ, καὶ αὐτῇ πατρίδι, καὶ ὁμωνύμῳ, διὰ γραμμάτων, ὃ μόνον ἔπεστι, συγγίνεσθαι τοῖς οἰκείοις· ἡμᾶς δὲ πολίτας καὶ οἰκείους ἀφεστηκότος, ἐξ αὐτῆς τῆς μητροπόλεως ἐπιστολὰς λαμβάνειν, πῶς οὐκ ἂν δικαίως τέρπειν. Ἐγὼ γέ τοι ταύτην ὁσημέραι περιιών, καὶ νῦν μὲν τοῦτο ὁρῶν αὐτῆς, νῦν δὲ ἐκεῖνο νομίζω ἐπὶ τῆς ἡμετέρας εἶναι. καί ποτε λανθάνω ἐμαυτὸν τοσοῦτον αὐτῆς πόῤῥω διατρίβων. ὅταν γε μὴν ἐπί τινος ὑψηλοῦ γενόμενος, ἀκούεις δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ λόφους, ὅθεν καὶ τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ μίμησιν ἑπτάλοφον καλεῖσθαι συμβέβηκε, πρὸς ὅλην αὐτὴν ἀπίδω οὐκέτι οἴομαι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Λατίῳ, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτῆς εἶναι. καὶ ζητῶ τὴν ἡμετέραν οἰκίαν ἐν ᾧ μέρει τῆς πόλεως ἕστηκε· καὶ τὸν ἐν αὐτῇ κρεμαστὸν κῆπον, καὶ εἴ τι ἕτερον ἐκείνης γνώρισμα, καὶ τὰς ἡμετέρας κυπαρίττους. καὶ ὃ πάλαι ἤκουον πρὸς παράδειγμα ταύτης, ἐκείνην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι, νῦν ἀκριβῶς ὁρῶ. τί γὰρ τῶν ἐν ταύτῃ, εἰπεῖν, ὃ μὴ καὶ παρ' ἡμῖν γέγονεν; οὐ ναοί, οὐ στοαί; οὐχ ἱππόδρομοι; οὐ Βασίλεια; οὐ θέατρα; καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τούτοις, οὐ λίθοι καὶ κίονες περιφανεῖς, ἀπεστιλβωμένοι, ὅπως μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν λατομιῶν ἐτμήθησαν, ὅπως δὲ ἐκομί- pag. 128. σθησαν, ὅπως δὲ ἠγέρθησαν; οὐ μαρμάρων παντοῖα γένη, κάτοπτρα ὑπὲρ πᾶσαν ὕλην δυναμένων εἶναι; οὐκ εἰκόνες, οὐ στῆλαι, οὐκ ἀνδριάντες; οὐκ ὀβελίσκοι; ἐν ᾧ δὲ αὕτη τῷ πλήθει τῶν ἀπὸ λίθων ἀνδριάντων λέγω, καὶ τῇ περὶ τούτους τέχνῃ, καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν τάφοις, καὶ τῆς ἡμετέρας δοκεῖ πλεονεκτεῖν. ἀντιλαβέσθωμεν τὴν ἀπὸ τῶν ψηφίδων ἐν τοῖς τοίχοις τέχνην, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ὥραν. ὅπερ, ὥσπερ παρ' ἡμῖν τὸ τῶν λιθίνων ἀγαλμάτων καὶ τῶν περιγλύφων θηκῶν, σπάνιον ἐν τούτοις, καὶ αὐτῶν δὲ τούτων τῶν ἀγαλμάτων, καὶ τῶν θηκῶν πλεῖστα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, Φειδίου καὶ Πραξιτέλους, καὶ τῶν ὁμοίων ἔργα, ὡς ἔστιν ἀκριβῶς ἰδεῖν ἀπὸ τῶν ἐγκεκολαμμένων ἐν αὐτοῖς γραμμάτων, τὸν τεχνίτην ἐπιβοωμένων· ὥστε πολλάκις ταῦτα ὁρῶν ἐνεθυμήθην ἐκεῖνο τὸ τοῦ Συνεσίου. ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀδελφὸν οἶμαι ἐκεῖνος, οὐ γὰρ καλῶς μέμνημαι ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος γράφων, καὶ περὶ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀποδημίας διηγούμενος, φησὶ μετὰ πολλά· * εἶδον λύκειον· εἶδον στοάν· εἶδον ποικίλην, τὴν οὐκέτ' οὖσαν ποικίλην. ὁ γὰρ ἀνθύπατος τὰς σανίδας ἀφείλετο· καὶ πολλὰ καὶ αὐτὸς εἶδον ἐνταῦθα ἐπὶ μαρμάρων, γράμματα Ἑλληνικὰ τῷ ἀρχαίῳ τύπῳ. ἃ πᾶς τις ἂν βεβαίως ἀπὸ τῶν γραφομένων εἴποι, ἐξ Ἀθηνῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος δεῦρο κεκομίσθαι. καὶ ἄλλα δὲ μυρία εὑρίσκω ἐνταῦθα Ἑλληνικῶς γραφέντα καὶ τυπωθέντα. οἷον ἐφ' ἑνὸς τάφου μετὰ πολλὰ Λατινικῶς τετυπωμένα. ἔτι προσκείμενον Ἑλληνιστὶ τουτὶ τὸ ἔπος. εὐψύχει Πρισκιανὲ, οὐδεὶς ἀθάνατος. καὶ γυναικῶν δὲ παλαιῶν μέχρι καὶ ἀπελευθέρων τάφους. καὶ λιθοξόων δὲ τῇ τέχνῃ σεμνυνομένων, ἐπὶ τῶν μνημάτων αὐτῶν ὀνόματα γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ἐγκεχαραγμένα. ὧν λέγειν εἰς τὸ παρὸν πολλά, μὴ γελοῖον ᾖ. ὅθεν φαίνεται· ὃ καὶ παρὰ τῶν ἱστορικῶν ἀκούομεν, τὴν πόλιν ταύτην τὸ ἀρχαῖον, οὐκ ἔλαττον παρ' Ἑλλήνων ἢ παρ' Ἰταλῶν οἰκεῖσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἰταλοὺς τῷ πλείστῳ μέρει Ἑλληνικῶς εἰδέναι φθέγγεσθαι· καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πολλοὺς ταύτην αἱρημένους οἰκεῖν, συνεχῶς δύνασθαι λαλεῖν ἐκείνοις. Νῦν δὲ ὅτε ἔδει, καὶ ἀναγκαῖον ἦν μάλιστα ἑνοῦσθαι, τί διέστητε τῷ γένει; τί καὶ μετὰ τὴν ἐπιγενομένην οὐ τῶν ἠθῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν δοξῶν ὁμόνοιαν, τοσούτων συναγόντων αὐτούς. εἰ δὲ βούλει τοσούτου πράγματος τῆς εἰς Θεὸν πίστεως αὐτοὺς συνάπτοντος ἀγνοεῖν ἔπεισεν ἀλλήλους. καὶ τοῦτο δὲ αὐτὸ τοὺς πλείστους ἀγνοεῖν αὐτῶν, ὅτι ἥνωνται ἐν τοῖς μεγίστοις. ὄντως ἄξιον στενάξαι. ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν, αὐτοῦ παρόντος καιροῦ λέγειν. ὃ δὲ ἔλεγον. ἐμοί τε γλυκίων ἡ Ῥώμη πάντως φανήσεται, συχνὰ παρ' ὑμῶν γράμματα δεχομένῳ· καὶ ὑμῖν ἡδονὴν ἕξει, ἐντεῦθεν ἐμοῦ ἀκούουσι διαλεγομένου. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν αὐτὸς ἤδη ποιῶ. καὶ πεποίηκα δὲ ἐξότε δεῦρο ἀφῖγμαι, διὰ πολλῶν. ἐνδέχομαι δὲ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἤδη διὰ πολλῶν. ὑγίαινε.

* εἶδον τὸ λύκειον, εἶδον τὴν στοὰν ποικίλην, ἣ νῦν οὐκέτ' ἐστὶ ποικίλη. Syn. epist. 135.

Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, Δημητρίῳ Χρυσολωρᾷ ἀνδρῶν ἀρίστῳ, καὶ περιφανεστάτῳ, χαίρειν.

Edit. Paris. pag. 129. Ἆρα δυνήσαι πιστεῦσαι περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν πόλιν ταύτην περιιὼν, κατὰ τοὺς ἐρωτολήπτους τούτους καὶ κωμαστὰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὧδε κἀκεῖσε περιφέρω, καὶ τοὺς τῶν οἰκιῶν τοίχους εἰς ὕψος, καὶ τὰς ἐν αὐταῖς θυρίδας περιεργάζομαι, εἴ τί που τῶν καλῶν ἴδοιμι παρ' ἐκείναις; τοῦτο γὰρ νέος μὲν ὢν ὡς οἶσθα οὐκ ἐποίουν. καὶ τοῖς ποιοῦσιν ἐμεμφόμην. νυνὶ δὲ ὠμογέρων ἤδη γενόμενος, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰς τοῦτο ἐξηνέχθην. αἴνιγμά σοι δοκῶ λέγειν. ἄκουε δὲ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος καὶ τῆς ἀπορίας. Ἐγὼ γὰρ οὐ ζώντων σωμάτων κάλλη ἐν ἐκείνοις ζητῶν τοῦτο ποιῶ. ἀλλὰ λίθων, καὶ μαρμάρων, καὶ ὁμοιωμάτων. φαίης ἂν ἴσως τοῦτο εἶναι ἀτοπώτερον ἐκείνου. καὶ ἐμὲ δὲ πολλάκις τοῦτο λογίσασθαι ἐπῆλθε· τί δήποτε ἵππον μὲν ἢ κύνα ἢ λέοντα καθημέραν ζῶντα ὁρῶντες, οὐ πρὸς θαῦμα ἐγειρόμεθα, οὐ δὲ τοσοῦτον αὐτὰ ἀγάμεθα τοῦ κάλλους. οὔτε μὴν τὴν ὄψιν αὐτῶν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, οὐ δὲ δένδρον, ἢ ἰχθὺν, ἢ ἀλεκτρυόνα. ταυτὸ δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων. τινὰ δὲ αὐτῶν καὶ μυσαττόμεθα, ἵππου δὲ εἰκόνα ὁρῶντες ἢ βοὸς, ἢ φυτοῦ τινὸς, ἢ ὄρνιθος, ἢ ἀνθρώπου. εἰ δὲ βούλει μυίας, ἢ σκώληκος, ἢ ἐμπίδος, ἢ τινὸς τῶν αἰσχρῶν τούτων, σφόδρα διατιθέμεθα, καὶ ὁρῶντες τούτων τὰς εἰκόνας περὶ πολλοῦ ποιούμεθα. καίτοι οὐ ταῦτα δήπου ἀκριβέστερα ἐκείνων, ἄγε παρὰ τοσοῦτον ἐπαινεῖται, παρ' ὅσον ὁμοιότερα ἐκείνοις φαίνεται. ἀλλ' ὅμως ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτων κάλλη παρατρέχομεν παρόντα, ταῖς δὲ ἐκείνων εἰκόσιν ἐκπληττόμεθα· καὶ τὸ μὲν τοῦ ζῶντος ὄρνιθος ῥύγχος ὅπως γρυπῶς κέκαμπται, ἢ τὴν ὁπλὴν τοῦ ζῶντος ἵππου οὐ πολυπραγμονοῦμεν. τὴν δὲ χαίτην τοῦ χαλκοῦ λέοντος, εἰ καλῶς ἥπλωται, ἢ τὰ φύλλα τοῦ λιθίνου δένδρου, εἰ τὰς ἶνας παρεμφαίνει, ἢ τὴν τοῦ ἀνδριάντος κνήμην, εἰ τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας ὑποδείκνυσιν ἐπὶ τοῦ λίθου. τοῦτο τοὺς ἀνθρώπους τέρπει· καὶ πολλοὶ πολλοὺς ἂν ἵππους ζῶντας καὶ ἀκεραίους ἀσμένως ἔδωκαν, ὥστε ἕνα λίθινον τὸν Φειδίου ἢ τὸν Πραξιτέλους. καὶ τοῦτον εἰ τύχοι διερρωγότα καὶ λελωβημένον ἔχειν. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀγαλμάτων καὶ ζωγραφιῶν κάλλη οὐκ αἰσχρὸν θεᾶσθαι. μᾶλλον δὲ καὶ εὐγένειαν τινὰ τῆς θαυμαζούσης ταῦτα διανοίας ὑποφαίνει, τὰ δὲ τῶν γυναικῶν κάλλη ἀκόλαστον καὶ αἰσχρόν· Τί δή ποτε τὸ αἴτιον; ὅτι οὐ σωμάτων κάλλη θαυμάζομεν ἐν τούτοις, ἀλλὰ τοῦ κάλλος τοῦ πεποιηκότος. ὅτι καθάπερ κηρὸς καλῶς διαπλασθεὶς ὃν ἔλαβε διὰ τῶν ὀμμάτων ἐπὶ τοῦ φανταστικοῦ τῆς ψυχῆς τύπον ἀποδέδωκεν ἐπὶ τοῦ λίθου, ἢ τοῦ ξύλου, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων· καὶ ὥσπερ ἡ ἑκάστου ψυχὴ τὸ αὐτῆς σῶμα οὐκ ὀλίγας μαλακότητας ἔχον διατίθησιν, ὥστε τὴν αὐτῆς διάθεσιν, λύπην, ἢ χαρὰν, ἢ θυμὸν ἐν αὐτῷ ὁρᾶσθαι, οὕτω τὴν τοῦ λίθου φύσιν οὕτως ἀντίτυπον καὶ σκληρὰν, ἢ τοῦ χαλκοῦ, ἢ τῶν χρωμάτων τὴν τῶν ἀλλοτρίων τι, καὶ ἔξω διὰ τῆς ὁμοιότητος καὶ τέχνης διατίθησιν. ὥστε ἐν τούτοις τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ὁρᾶσθαι. καὶ ὃ πλέον οὐ γελῶν αὐτὸς, ἀλλ' οὐ δὲ χαίρων ὅλως ἴσως, οὐ δὲ ὀργι-
pag. 130. ζόμενος, οὐ δὲ πενθῶν, οὐ δὲ διατιθέμενος, ἢ καὶ κατὰ τὰ ἐναντία τούτοις διατιθέμενος, ταῦτα ἐν ταῖς ὕλαις ἀπομάττει. Τοῦτο ἐστι τοίνυν, ὅπερ ἀγάμεθα ἐν τούτοις. ἐπεὶ καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς φυσικοῖς λέγω, εἴτις τὸν διαπλάσαντα, καὶ καθημέραν διαπλάττοντα, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη παραγαγόντα νοῦν, καὶ τὸ ἐκείνων κάλλος, ὅθεν τὰ τοιαῦτα κάλλη προήχθη θεωροῖ εἰς ὑπερβολὴν ἄγαται. καὶ τοῦτο ἀληθῶς ἐστὶ τὸ φιλοσοφεῖν. καὶ ἡ τοιαύτη θεωρία, καὶ ὁ τοιοῦτος ἔρως πρὸς τὸ σεμνὸς καὶ σώφρων εἶναι, ἐπέκεινα ἐστὶ πάσης ἡδονῆς. ἀναγκαζόμεθα δὲ ἀπὸ τῆς τούτων ὄψεως· καὶ ὥσπερ τῶν ὁμοιωμάτων τούτων, οὕτω πολλῷ μᾶλλον τῶν φυσικῶν. οὕτω καλῶν καὶ κατὰ λόγον ὄντων, νοῦν ἀποδιδόναι δημιουργόν. καὶ εἰ ἐν τούτοις ἡ εὐγένεια τοῦ πεποιηκότος αὐτὰ φαίνεται, καὶ ταῦτα ἀλλοτρίοις παραδείγμασι, καὶ ἀλλοτρίᾳ, καὶ προϋπαρχούσῃ ὕλῃ κεχρημένου, πόσῳ μᾶλλον ἡ εὐγένεια τοῦ νοῦ ἐκείνου διαδείκνυται. οὐ καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην καὶ τὰ εἴδη παράγοντος. καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἡμέτερον νοῦν, ὥστε τὰ τῶν πραγμάτων εἴδη ἀπομάττεσθαι, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἔξω δύνασθαι πεποιηκότος. Ἀλλὰ ταῦτα τί ἂν πρὸς σὲ λέγοιμι, βέλτιον ἐμοῦ εἰδότα; ὃ δὲ ἔλεγον, τὸ μὲν ἐν ἡμῖν θεωρητικὸν διὰ τοιούτων καὶ πολλῶν ἄλλων θεοπρεπῶν ἡ πόλις αὕτη κινεῖν δύναται. τὸ δέγε ἠθικὸν ὁρῶσιν, ὅτι ἡ περὶ τὰ ἔξω ταῦτα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων σπουδὴ καὶ φιλοτιμία, εἰ ἐν οἰκοδομήμασιν, εἴτε ἐν πλούτῳ, εἴτε ἐν ἡγεμονίᾳ, εἴτε ἐν ἀρχαῖς, εἰς τοὔσχατον πάσης εὐδαιμονίας προελθοῦσαι, τέλος, ὥσπερ εἰ μηδὲ ἐγεγόνει τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ μηδὲν ὄντως ἀπερρύη. ἐγείραντος διὰ τῆς πίστεως ἀπὸ τούτων ἄλλα τοῦ Θεοῦ ἅπερ ἔδειξεν ἂν τῷ πολλῷ καλλίω, καὶ ἃ δυνάμεθα νοῦν ἔχοντες μᾶλλον θαυμάζειν τε καὶ περιπλείονος ποιεῖσθαι. ὑγίαινε.

ΤΕΛΟΣ.

PETRI
LAMBECII
HAMBURGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI,
ET ALTERIUS CUJUSDAM
ANONYMI EXCERPTA;
DE ANTIQUITATIBUS
Constantinopolitanis.

Edit. Paris. pag. 133.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

CUM ante biennium Lutetiæ Parisiorum agerem, tantum apud me potuerunt innatum publicæ utilitatis studium, & amicorum cohortationes, & exempla complurium doctissimorum virorum, ut summum nefas esse crederem, inceptæ editioni Corporis historiæ Byzantinæ qualicumque mea opera deesse. Quæsivi igitur, cui potissimum parti laborem impenderem, & eum fere omnia ab aliis praeoccupata esse viderem, tandem mecum cogitare cœpi, operæpretium fore, si hactenus inedita Codini Excerpta de antiquitatibus Constantinopolitanis in publicum producerem. Præterquam enim quod pertineant ad rem, & multum lucis afferant historiæ Byzantinæ, hoc etiam nomine edi merentur, quod a gravissimis hujus & superioris sæculi scriptoribus sæpius laudata, & ad confirmationem dubiarum opinionum adhibita sint. Etenim Joannes Leunclavius in Pandectis Historiæ Turcicæ libri de ædificiis frequentissime mentionem facit: & quæcumque Nicolaus Alemannus notis suis in Procopium ἐκ τῶν ἀνεκδότων πατρίων CP. inseruit, inde desumpta sunt. Item Petrus Gilius ex supradicto libro de ædificiis, & altero de statuis integras transcripsit paginas. Certum quoque est, ineditum illud Chronicon Constantinopolitanum, quod Joannes Meursius in Glossario Græco-barbaro & alibi creberrime citat, nihil aliud fuisse, quam ineditam partem Excerptorum Codini, quæ nunc publicatur. Testantur hoc citata loca, & testabitur integrum Chronicon, siquando in lucem veniet. Similiter etiam per antiqua illa Collectanca θεαμάτων urbis CP. quæ doctissimus Jacobus Sirmondus in notis ad Sidonium Apollinarem citat, & in multis Bibliothecis occurrere ait, hæc alias non evulgata Codini Excerpta intelligenda sunt. Adderem plures coætaneos Auctores, in quorum scriptis ea citantur, nisi longum esset illos enumerare & supervacaneum. Cum itaque jam omnino decrevissem edere Codini illa ἀνέκδοτα, nihil mihi antiquius fuit, quam ut propositum hoc avunculo meo per litteras significarem, qui illud non tantum non improbavit, verum ut cœptum urgerem monuit, at- Pag. 134.
que insuper duos mihi submisit codices manu scriptos, quibus continebantur hæc Georgii Codini Opuscula:

Περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ τῆς σχηματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.
Περὶ ἀγαλμάτων, στηλῶν καὶ θεαμάτων.
Περὶ κτισμάτων.
Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.
Περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, μέχρι τῆς παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως.
Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων τοῦ παλατίου, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Horum primum, quintum, septimum & principium tertii a Georgio Dousa, Francisco Junio, & Jacobo Gretsero jampridem edita fuerunt: reliqua vero nunc primum a me publicantur. Ceterum præter duos avunculi mei codices, quorum unum a V. Cl. Peirescio dono acceperat, alterum vero ex Vaticano exemplari curaverat transcribi, quatuor aliis codicibus in adornanda editione usus sum; quorum primum ex Britannice exemplari descriptum dedit mihi eruditissimus Isaacius Vossius, cum adhuc essem Amstelodami;

secundum R. P. Jacobus Sirmondus mecum communicavit; tertium mihi suppeditavit Bibliotheca Regia, permissu Petri & Jacobi Puteanorum fratrum: quartum ipsemet Romæ in Bibliotheca Vallicellana reperi. Hactenus dixi, unde Codini ἀνέκδοτα prodierint: sequitur ut paucis agam de meis Animadversionibus. Illas vero tres maxime ob causas conscripsi, nempe ut varias lectiones, quæ sensum Auctoris immutare posse videbantur, aliorum ingeniis dijudicandas proponerem: tum ut loca mendosa, dubia, obscura atque minus recte ab aliis intellecta corrigerem & explicarem, & ubi opus esset, correctionis atque explicationis meæ rationem redderem. Verum utrum ego hoc, quod mihi proposueram, bene præstiterim necne, res ipsa indicabit. Interim tamen, amice Lector, velim tibi persuadeas, sedulo me operam dedisse, ut utilitati tuæ pro viribus meis quam fidelissime servirem, neque præter modum diligens, atque non necessaria multa aut multoties ab aliis antea dicta compilans, patientia tua abuterer. Ad hæc quo facilius mihi ignosceres, sicubi vel in versione vel in Animadversionibus humanitus lapsus essem, omnes omnino occasiones fugi, quæ oblatæ mihi fuerunt ad contradicendum iis, qui ante me aliquid Codini *ediderunt,*
Edit. Parif. pag. 135. *vel secus quam oportebat, intellexerunt; & siquando necessitate coactus fui eorum errores detegere, tantam ea in re adhibui moderationem, ut contra quos scribam obscurum sit: manifestum vero, me non eo hoc fecisse, ut ex alienis erroribus gloriam quærerem, sed ut præcaverem dumtaxat, ne aliis necessarii quidquam ignorantia prætermisisse viderer. Reliquum ergo est, ut hosce labores meos benevole excipias, &, siqua in iis deprehendes, quæ minus tibi placebunt, aliquantulum indulgeas juventuti meæ, & nimiæ erga te voluntati, & gravioribus occupationibus, per quas exactissime omnia persequi & recensere non potui. Sic & gratum te præbebis, & alacriorem me reddes ad præstanda majora. Vale.* Romæ cIc Icc xLIx. Calendis Maiis.

DE GEORGII CODINI VITA ET SCRIPTIS BREVIS DISSERTATIO.

GEORGIUM Codinum non sub ultimis tantum Imperatoribus Constantinopolitanis vixisse, sed aliquamdiu etiam superfuisse post ipsam Constantinop. expugnationem, ex ipsius scriptis liquido apparet. Curopalatæ vero cognomen, quod ei ab illis tribuitur, qui librum ejus de Officiis Palatii CP. ediderunt, in illis, quos ego vidi, codicibus manuscriptis non reperi: & facilius multo credam, impositum ei fuisse Curopalatæ cognomen, quia de Officiis Palatii scripsit, quam quod ipse Curopalatæ dignitatem obtinuerit. Cæterum quod ad scripta ejus attinet, non propterea dumtaxat vano quodam præjudicio improbanda sunt, quoniam Codinus ducentis tantum abhinc annis floruit: quippe qui, quæcumque edidit, ex antiquioribus & magis probatis Auctoribus excerpsit & collegit. Nam quod primum inter opuscula ejus locum obtinet, & inscribitur περὶ τῶν πατρίων, sive de originibus CP. ejus major pars verbo tenus descripta est ex Hesychio Milesio: reliqua vero ex Glycæ Annalibus, Chronico Alexandrino, & alio quodam hactenus non edito, cujus auctor est quidam Julius Pollux, antiquo illo, qui Com-

modo Imperatori Onomasticum suum dedicavit, aliquot sæculis recentior. Libri vero de statuis prima pars de simulachris Deorum gentilium, ex Phurnuto desumta est, & ex Joannis Lydi Philadelphiensis libro nondum edito de Mensibus. Unde etiam Svidas hausit eadem. Altera autem pars, quæ tractat περὶ στηλῶν, ἢ θεαμάτων, quod est, ut ego interpretor, de statuis, aliisque rebus spectatu dignis Constantinopoli, ea tota verbotenus descripta est ex antiqui Anonymi auctoris Collectaneis Antiquitatum Constantinopoleos, quæ inscripsit παραστάσεις συντόμους χρονικὰς, & compilavit ex Theodoro Lectore, Papia, Eusebio, Socrate, Marcello Lectore, & compluribus aliis. Hæc vero Collectanea nunc primum ex antiquissimo Codice Bibliothecæ Regiæ in lucem prodeunt, qui, ut omnes, quotquot eum viderunt, testantur, ad minimum ante quadringentos annos scriptus fuit. Est autem inter codices ejus Bibliothecæ numero millesimus vigesimus septimus. Quisquis igitur auctor est illorum Collectaneorum, ducentis saltem vel trecentis annis Codino est antiquior. Ex iisdem quoque Collectaneis libri περὶ κτισμάτων satis magna pars excerpta est: cætera desumta sunt ex Joanne Antiocheno, Panodoro Ægyptio, & aliis, qui in eo libro citantur. Totus denique Catalogus Imperatorum Constantinopoleos usque ad imperium primi Alexii Comneni, auctoris est multo antiquioris Codino; quippe qui eum Catalogum conscripsit sub Manuele Comneno Alexii nepote, ut ipse testatur his verbis: ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, &c. Reliqua porro Catalogi pars a Theodoro Lascare ejus nominis primo usque ad ultimam Constantinopoleos expugnationem, ab ipso Codino superioribus adjecta est, cum ille, ut principio dixi, aliquantulum illi urbis excidio superstes fuerit.

Edit. Paris. pag. 136.

Edit. Parif. pag. 137.

PETRI LAMBECII
HAMBURGENSIS
ANIMADVERSIONES
IN
GEORGII CODINI
EXCERPTA
DE ORIGINIBUS CP.

Numerus, qui in hisce Animadversionibus passim occurit, iisque in margine appositus est, respondet illi, quo textus Græcus est distinctus.

N. 1. TH ϑεῷ χρυσάορι) Scribe, sicut legitur apud Hesychium, ἐν ϑυσίαις χρυσάορι.

Θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι) Scribe, ϑυσίαις τοὺς ἐγχωρίους ἐξιλάσκοντο δαίμονας. Sic sup. N. 3. τοὺς πατρῴους, inquit, ἐξιλασκόμενος δαίμονας.

Μεγαρέας ἀπὸ νήσου τῆς νῦν Καταγωνίας.) Meursius in notis ad Hesychium pro καταγωνίας hic legendum censet Καταονίας. Sed profecto, quisquis Cornelii Nepotis, Constantini Porphyrogeniti, & reliqua ab eo citata Geographorum loca inspiciet, primo animadvertet intuitu, Cataoniam, cujus ibi mentio fit, non esse insulam, sed regionem supra Ciliciam in continenti sitam, quæ etiam pro parte Cappadociæ habetur. Vera igitur hujus loci emendatio hæc est: ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας, hoc est, *a Niso genus ducentes*. Nisus autem hic intelligitur Pandionis filius, Megarensium Rex, a quo ipsa Megaris Νισαία denominata fuit, ut testatur Stephanus: Νισαία, inquit, ἐπίνειον Μεγαρίδος, ἐξ αὐτῆς οἱ Μεγαρεῖς, ἀπὸ Νίσου τοῦ Πανδίονος. Vide præterea

pag. 138. Strabonem principio libri noni, & Scholiasten Theocriti ad ista verba Idyl. 12. Νισαῖοι Μεγαρῆες. Similiter etiam corrigendus & vertendus est Hesychius, apud quem perperam legitur, ἀπὸ νήσου τὸ γένος κατάγοντας, quod interpres vertit *ex insula oriundos*.

2. Προσγραφείοις) Ita restitui, cum mendose antea legeretur προσγραφεῖς.

Τοῖς ϑέλουσι) Supple ex Hesychio, τοῖς συγχαίρειν ϑέλουσι.

Προσϑεσπίζουσα) In aliquot codicibus scriptis legitur προϑεσπίζοντες: sed videtur vulgata lectio præferenda esse.

Νύμφης Βύζης) Antea editum fuit Βύζιος: apud Hesychium vero legitur Βυζοῦς. Attamen ut ratio constet derivationi nominis Byzantis, non dubium est quin scribendum sit Βύζης. Quod autem addit Codinus, Byzantios ad colendum memoriam Nymphæ Byzæ, aquas ejus haurire solitos fuisse, id referendum esse puto ad Boibyzen fluvium, qui itidem Byzantis educator creditus fuit.

3. Ὡς ἕως ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔδοσαν) Hesychius, ὡς ἕως ἐπὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας ὁ νέος προσῆλθε.

Ὑπὸ τῶν τούτου) Scribe, ὑπὸ τῶν τοπαρχούντων.

Αὐτὸν ἐπὶ τοῖς τοῦ ϑηρὸς ἄϑλοις μετεπέμψατο) Perperam antea legebatur, ἀκούσας τὸ τοῦ ϑηρὸς, &c.

Τὸν ὑπαγόντα ταῦρον) In aliquot codicibus scriptis legitur, τὸν ὑποταγέντα.

Ἱσταμένων ἐντὸς τοῦ τείχους) Scribe, τοῖς ἐντὸς ἱσταμένοις τοῦ τείχους: ut referantur hæc verba non ad turrim Herculis, sed ad urbis incolas. Confirmant hanc lectionem Hesychius, & fragmentum historicum de turribus vocalibus Byzantii, quod ex antiquo codice Bibliothecæ Regiæ deprom- 4.
ptum huc apposui: Ὅτι Βύζας ὁ τὸ Βυζάντιον κτίσας, τὴν πόλιν ἀνήγειρε τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργους περιεκύκλωσεν ἑπτά. ξένον δέ τινα καὶ ἀξιοθαύμαστον οἱ πύργοι οὗτοι τὴν ἐνέργειαν εἶχον. ὁπότε γὰρ φωνὴ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα, ἀνθρώπου τυχὸν ἢ ἄλλου ζώου, ἢ καὶ λίθου βολῆς, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων ἐγγένετο, ἄλλος εἰς τὸν μετ' αὐτὸν ὁ ἦχος διέβαινε, καθεξῆς τῶν ἄλλων μέχρι τοῦ ἐσχάτου παραπεμπόμενος, καθαρὸς οἷος ἐξ ἀρχῆς ἐξεφωνήθη, εἴτε ἔναρθρος, εἴτε καὶ ἄναρθρος. ἀλλὰ καὶ ὅδε τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων, ὁ καὶ τοῦ Ἡρακλέους καλούμενος, τὰ τῶν πολεμίων ἔξωθεν μυστήρια, τῶν εἰς πολιορκίαν τυχὸν τῆς πόλεως καθισταμένων, ἅπαντα ἐποίει τοῖς ἐντὸς καὶ ἀκουστά. ἵδρυτο δὲ ὁ πύργος οὗτος ἐν τῷ τῆς ἀκροπόλεως λόφῳ, ὃς νῦν Κυνήγιον ὀνομάζεται. Cæterum ex hoc fragmento, & antiquissimo codice Palatino Hesychius quoque corrigendus est, apud quem perperam legitur, σάλπιγξι ἢ φωνῇ τις ἑτέρα, pro σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα.

Λέγοι δὲ) Scribe, λέγουσιν.

Τεῖχον) Scribe τυχαῖον, id est, *Fortunæ fanum*.

Ποσειδῶνός τι τέμενος πρὸς τῇ ϑαλάττῃ ἀνήγειρεν· ἔνϑεν νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακοσμεῖται) Sensus est, templum Neptuni in eadem urbis regione fuisse, ubi postea S. Menæ Martyri ædes dicata est. Quare frustra objiciunt quidam, Codinum dicere, quod templum S. Menæ antea Jovis fanum fuerit. Nam licet hoc verum sit, non propterea sequitur, alterum falsum esse, cum idem templum eodem tempore & Jovis fanum esse potuerit, & in eadem urbis regione extructum esse, in qua Neptuni fanum situm erat.

Τὸν Αἵμονα) Scribe, τὸν Αἷμον.

Προϑυμούμενος, οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου) Post vocem προϑυμούμενος interpungendum 5.
est: *hucusque enim sermo fuit de Hæmo*. Cætera vero quæ sequuntur, ad Byzantem pertinere, atque ita supplenda esse censeo: οὐχ ὑπομείνας δὲ ὁ Βύζας τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων, &c. eodem modo corrigendus est Hesychius, apud quem æque mutilus hic locus legitur.

Αἷμονος, πρὸς μόνον ἀγωνίζεται.) dele interpunctionem, & scribe, μόνος πρὸς μόνον.

Τὸν

Edit. Parif. pag. 139. Τὸν Αἵμονα) Scribe τὸν Αἷμον.

Κρίσσοι δὲ &c.) In aliquot codicibus scriptis legitur Κρῖσσοι: apud Hesychium vero ἱδρῦσαι.

Αμφιάρεως δὲ τοῦ ἱερέως) Apud Hesychium legitur τὰ ὅρους.

Αρτεμιδός δὲ, καὶ Αθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Αφροδίτης ὄρος) In aliquot codicibus scriptis & apud Hesychium legitur, Αρτέμιδός τε πρὸς τὸ τῆς Θρᾳκὸς ὄρος.

Καὶ πρὸς αὐτὴν διελθὼν, ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη) Scribe: καὶ πρὸς αὐτὰ διελθὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη, ἐπολιόρκει τὰς ἔνδον.

Τῶν πολεμίων) In Codd. Var. scriptum inveni πολεμιστῶν.

Σοφισαμένη τὴν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ ἐν γὰρ, &c.) Eodem stratagemate adversus Eumenem usus est Hannibal, ut refert Cornelius Nepos in ejus vita.

Εἰς ἓν τῶν χωρίων) Scribe εἰς ἕν τι χωρίον.

6. Τῆς Βυζαντος αὐταρχίας) In aliquot codicibus legitur ἐπαρχίας.

Ἐκ Μεγαρων) Cod. Vat. ἐκ Μεγαρέων.

7. Διεχειρίσαντο) In Codd. Vat. legitur διεχειρίσαντο, quod idem est.

Καὶ θανάτου ἔτι ἐπαγόντων) Scribe καὶ θανάτου αἴτιον ἐπαγόντων. Paulo post pro ἐκκλησιάζων, lege ἐπιβουλευόμενον, ut respondeat præcedenti verbo ἀκοντίζοντων.

Τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργοὺς) id est, tres ciconiarum statuas magice consecratas, seu τετελεσμένας, quæ ciconias ingredi prohibebant. Huc respexit Justinus Martyr, ita loquens: οἱ Θεοὶ ἐπὶ δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Απολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δύναται; ἢ γὰρ θαλάττης ὁρμὰς, καὶ ἀνέμων φορὰς, καὶ μυῶν καὶ θηρίων ἐπιδρομὰς, ὡς ὁρῶμεν, κωλύουσι. Vide prolixius super hac re disserentem Cl. Salmasium in Flavium Vopiscum. Hoc dumtaxat addo, ejusdem generis τελέσματα fuisse illa σεισμῶν φυλακτήρια, quæ Marinus in posteriore parte Vitæ Procli hactenus inedita, ab ipso ait erecta fuisse: item illa ἀγάλματα ὑγιείας περιποιητικὰ καὶ νόσων ἀποτρόπαια, quorum meminit Psellus in libro ἀνεκδότῳ, cui titulus est, τίνα περὶ δαιμόνων δοξάζουσιν Ἕλληνες.

Πρὸς ταῖς τῶν ὑδάτων δεξαμεναῖς) Scribe. δεξαμεναῖς, id est, cisternas. Similiter corrigendus & vertendus est Hesychius. Cæterum ad hunc Codini locum illustrandum pertinet fragmentum historicum, quod ex antiquo Cod. Biblioth. Regiæ excerptum hic subjunxi: ὅτι ἐνοχλουμένων ὕστερον τῶν Βυζαντίων ὑπὸ τῶν ὄφεων, διαφθειρόντων αὐτοῖς τὰ ὕδατα, ὁ Τυανεὺς Απολλώνιος ἀπὸ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνέστησε πελαργοὺς, οἳ τινες ἐκ τότε ἐπιφοιτῶσι τῇ πόλει πελαργοί. ἐκεῖνοι γὰρ πνίγοντες τοὺς ὄφεις ἐπάνω ἠκόντιζον νεκροὺς κατὰ τῶν δεξαμενῶν.

Ἐν τε προσώποις ὁρῶνται ἀλλήλοις) Scribe, ἀντιπροσώπους ὁρῶνται ἀλλήλοι.

8. Καὶ νεφέλας πρὸς τὴν ἀρκτῴαν ἐπαγόντος τόπον,) Scribe, καὶ νεφέλας πυρὸς τοῖς ἀρκτῴοις ἐπαγόντος τόποις. νεφέλας πυρὸς autem vocat nubes ardentes & lucidas. Simili loquendi formula utitur Suidas in v. Μαξέντιος: εἶδεν, inquit, ἐν τῷ ἀέρι νέφος πυρός.

Οὐ δεῖ χαίρειν. &c.) Ob eamdem causam aliquot Byzantiorum numismatibus figuram lunæ insculptam videmus, cum hac inscriptione: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΣΩΤΕΙΡΑ.

Πρὸς συμμαχίαν) Scribe, ut habetur apud Hesychium, πρὸς ναυμαχίαν.

9. Καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου) Hujus statuæ meminit antiquus ineditus Chronographus, qui in Bibliotheca Regia adservatur, his verbis: γίνεται δὲ τῷ Ἰνάχῳ θυγάτηρ ὄνομα Ἰώ. ταύτης ἐπώνυμος ὁ Βόσπορος ἐκλήθη τοῦ Βυζαντίου. ἀφ' οὗ στήλην ἔστησαν δαμάλεως ἐν κίονι πρὸς τὸ ἀντίπεραν τῆς ἀκροπόλεως Βυζαντίου.

Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Αργείοις τραφέντων) Scribe γραφέντων. Sensus est, Timasium non natione, sed jure tantum municipali Argivum fuisse. Ejusmodi cives Latine *adscriptitii* dicuntur, quibus opponuntur *nativi*. Egregius hac de re Ciceronis locus extat in orat. pro L. Cornelio Balbo.

pag. 140. *In Græcis*, inquit, *civitatibus*, *videmus Athenis* *Rhodios*, *Lacedæmonios*, *cæterosque undique adscribi*, *multarumque esse eosdem homines civitatum*. Idem Archiam poetam adscriptitium civem vocat, & Heracleæ adscriptum fuisse ait. Hoc loco igitur simplex γράφειν idem est atque πολιτογραφεῖν, seu *in civitatem adscribere*. Hinc quoque corrigenda est Latina versio Hesychii: frustra enim ejus interpres antiquam & genuinam Codicis Palatini lectionem solicitat, & pro γραφέντων legendum censet τραφέντων. Idem ibidem annotat, Timesium hunc fuisse patrem Pescenii Nigri, qui cum Severo de Imperio dimicavit. Sed, prætenquam quod ex Ælio Spartiano & Dione constat, Pescenium Nigrum Italum fuisse, & patrem habuisse Annium Fuscum, matrem vero Lampridiam, vel sola distantia temporum, quibus vixerunt, errori detegendo sufficit. Quippe quia alter Græcia Romanorum consulum armis nondum subjugata floruit, alter autem aliquot centum annis post Severo Imperatori fuit coætaneus.

Πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσινῷ) In uno Codice Vaticano legitur, πρὸς τὸν λεγόμενον Ἐφεσίτην: in alio Ἐφεσίτην. Mihi dubium non est quin locus nominatus Ἐφεσίτης, vel Ἐφεσῖτος idem sit atque portus Ephesiorum, cujus meminit Dionysius Byzantius his verbis, εἶτα ἄρα τῶν γνωσίων ...., inquit, *ante commemoratis locis proximus succedit Phosphorus locus*, *qui vel a Diana*, *vel a vitima antiqua Pharo cognomen traxit*. *Huic adjunctum & continens longum littus vocatum Ephesiorum est portus*, *a multis navibus Ephesiorum huc appulsis*. Sed procul dubio ibi scribendum est: *Huic adjunctum est continens longum littus*, *& portus vocatus Ephesiorum*, &c. Verisimile enim est, Dionysii hæc verba in hunc modum Græce concepta fuisse: ἔπειτα προσεχὴς τε ἐστι καὶ μακρὸς αἰγιαλὸς, καὶ ὁ λιμὴν ὁ καλούμενος Ἐφεσίτης, vel τῶν Ἐφεσίων, &c. Similiter fere Strabo de littore Latino loquens, ἔπειτα, ait, προσεχής τε ἐστι καὶ ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων. Item lib. 4 ubi agit de ora Ligustica, & passim alibi. Hoc præterea notandum est, portum antiquitus nuncupatum Ἐφεσίτην, hodieque paulum immutato nomine Αφεσιτήν vocari.

Ενθ' ἰχθῦς ἐλαφός τε νόμον βόσκοντας εἰς αὐτόν) Ultimus hic oraculi versus continet subobscuram periphrasin sinus nuncupati Cornu. Nam cervus denotat formam ejus cornu cervino similem, quoniam in multos sinus quasi in ramos finditur. Per piscem vero significatur Pelamis, quæ ob vim fluctus intro compellentis & angustiam sinuum numerose illic capitur. Utrumque confirmat Strabo Geographiæ lib. 7. his verbis: ἐν δὲ τὸ κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων εἰς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι, εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπους, ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ πηλαμὺς ἁλίσκεται ῥᾳδίως, διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς, καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ, καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι, διὰ τὴν στενοχωρίαν, &c. Pluribus eruditissime de hac re disputat V. Cl. Joannes Tristanus in explicatione nummi Byzantii, cusi in honorem Sabinæ uxoris Hadriani Imperatoris, in quo visuntur duæ pelamides cum inscriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΕΠΙ. Δ ... ΡΟΣ. ΤΟ. Β Ejusdem generis nummum vidi Romæ apud virum illustrem Franciscum Gotofredum, in cujus una parte visitur Delphin medius inter duas pelamides, cum inscriptione ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ: ab altera vero effigies mulieris cum inscriptione ΙΟΥΛΙΑ. ΜΑΙΚΑ. ΑΥΓ.

Καλχηδὼν στρατηγήσας) Cod. Vat. στρατηγός.

Κίονι κοσμήσας) Apud Hesychium legitur, κίονι κοσμήσας, &c. In Codice Bibliothecæ Vallicellanæ scriptum reperi: ἐνθάδε κοσμήσας, &c. 10.

Αὐτοὶ δὲ τὰ τυραννήσαντος, &c.) Ita hunc locum restitui ex Hesychio & Codicibus scriptis, cum perperam antea legeretur: αὐτοὶ τοῦτον τῆς τοῦ τυραννήσαντος τῶν Ἑλλήνων Νίγρου στρατευσάσης ἐλπίδος, &c. Paulo post pro ἐναχθεῖσαν, scribe προσεταχθεῖσαν.

Edit. Paris. pag. 141. 81. Ἔνθα δὴ ἐκ τοῖς Διομήδους δαμάσαντος ἵππους, Ζεύξιππον τὸ τόπον ὀνόμασαν) Scribe ἔνθα δὴ αὐτὸν φασὶν τοὺς Διομήδους δαμάσαντα ἵππους, Ζεύξιππον τὸν τόπον ὀνομάσαι. Dicuntur autem hæc per Parenthesin. Sensus est, thermas Zeuxippi ita nominatas fuisse, διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα ἐκεῖσε ζεῦξαι τοὺς ἵππους τοῦ Διομήδους ὑφ' ἅρμα. Eusebius in Canone Chronico eas ita appellatas fuisse ait, ad conservandam memoriam Zeuxippi ultimi Sicyoniorum Regis.

Κατὰ τὸν τοῦ Διὸς ἱππίου βωμὸν) Per Jovem equestrem credo hic intelligi Neptunum, qui etiam Ζεὺς θαλάσσιος nuncupatus fuit.

Ἔνθα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι τὰ τῶν ἐφόρων γνωρίσματα, διὰ τῶν ἐπικειμένων ὠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις) Hesychii interpres pro ἐφόρων legendum esse monet ἐφόδων, eamque secutus correctionem hæc ita Latine vertit: *Ubi etiamnum curvaturæ ascensuum indicia exhibent, per superiora, quæ æneis obeliscis incumbunt*. Sed vertendum est, absque ulla Græci textus mutatione: *Ubi etiamnum metæ Deorum præsidum exhibent indicia, ova nimirum æneis obeliscis imposita*. Nam per ἐφόρους, hoc est, præsides & inspectores intelliguntur Dioscuri, quibus dicatum fuisse Constantinopolitanum Hippodromum ipse Hesychius paulo ante affirmat. Ideoque subjungit, ad sua usque tempora castrorum ibi insignia permansisse, ova nimirum supra metas æneis obeliscis imposita. Cæterum post verba τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις, adde ex Hesychio, quæ apud Codinum perperam omissa sunt: ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ στρατιωτικὰ τέλη προσένειμε; id est *præterea quoque urbi cohortes militum assignavit*. στρατιωτικὰ τέλη hic significant τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ut apud Homerum Illiad. κ.

Δεῖπνον ἔπειθ' εἵλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν.

Similiter exponenda sunt illa verba apud Hesychium, cujus interpres longe diverso sensu ita vertit: *& assignavit in hanc rem impensas e militari ærario*.

Καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τούτου παιδὸς Ἀντωνίνου, Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο) Adde ea Hesychio quæ hic omissa sunt. ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν βασιλέων ἀνετέθη, αὖθις τὸ Βυζάντιον ὠνομάζετο, id est, *postquam autem in numerum divorum relatus est* (sc. Severus) *iterum Byzantii nomen urbs accepit*. Sed apud Hesychium pro ἀνετέθη necessario scribendum est ἀνετέθησαν, ut referatur ad utrumque, Severum nempe & Antoninum Caracallam: quippe quoniam ea quæ præcedunt, ita sunt concepta, καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν Σεβῆρος, καὶ ὁ τούτου παῖς Ἀντωνῖνος, &c. Corrigenda igitur est hoc modo Hesychii versio: *Et quidem quoadusque Severus superstes fuit, ejusque filius Antoninus, urbs appellata fuit Antoninia: postquam vero divis Imperatoribus annumerati fuerant, iterum Byzantii nomen accepit*. Præterea notandum hic occurrit, verba, ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν βασιλέων ἀνετέθη, idem valere ac si dixisset, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, sive, *post ejus mortem*. *Nam*, ut ait Tacitus, in fine libri decimi quinti Annal. *Deum honor Principi non ante habetur, quam agere inter homines desierit*. Simili mortis periphrasi utitur Solinus, ubi ait, *Augustam salubri scientia adversus morbos resistentem, cum inter homines vivere desisset, deam habitam fuisse*. Ita enim ibi restituendum est ex antiquissimo Codice R. P. Sirmondi, pro eo, quod vulgo legitur, *cum dedisset hominum vivere*. Sic S. Augustinus lib. 2. de civit. Dei cap. 5. *Nec ullo modo*, inquit, *crederet verecundiam laudabilis feminæ ita in contrarium divinitate mutari, ut honoribus eam talibus advocarent cultores sui, qualibus conviciis in quempiam jaculatis, cum inter homines viveret, aures clauderet seseque subtraheret*. Item Seneca Apotheosin Claudii enarrans, *Et ille quidem*, ait, *animam ebullit, & ex eo desiit vivere videri*; atque paulo post subjungit: *Ultima vox ejus hæc inter homines audita est*, &c. Etiam Cicero lib. 1. Tuscul. *Abiit*, inquit, *ad deos Hercules, numquam abiisset, nisi cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset*.

Ὀγδοήκοντα πέντε) In uno Codice Vaticano legitur τεσσαράκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, &c.) Quæ hucusque Codinus narravit de originibus Byzantii, eadem ad verbum sunt, quæ in antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ habentur cum hoc titulo, ΠΑΤΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΤΑ ΗΣΥΧΙΟΝ ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΝ. pag. 142.

Ἀπελθὼν ἐν Ῥώμῃ Σεβῆρος, &c.) Totum hoc, quod sequitur, de reconciliatione Severi & Nigri, futile est & nugatorium. Confundit enim Severum Imperatorem, cum Severo Aureliano, quem Ælius Spartianus refert, filias suas Nigri filiis despondisse: *Sed deceptus est*, inquit, (sc. Niger) *consiliis Severi Aureliani, qui filias suas ejus filiis despondens, persistere eum fecit in imperio*.

Νίγρου τοῦ υἱοῦ Τιμασίου) Pescennium Nigrum Timasii filium fuisse, supra duplici argumento refutavi, scilicet distantia temporum, quibus vixerunt, & auctoritate Spartiani & Dionis, qui ipsum Italum fuisse ajunt, & patrem Annium Fuscum, matrem Lampridiam habuisse. Sed cum omnia, quæ hic a Codino de Pescennio Nigro & Severo narrantur, futilitatis summæque levitatis plena sint, inde satis absque alio argumento liquet, quam fidem mereantur, quæ de Timasio Nigri patre, numquam alibi lecta, hoc loco refert.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ἀπὸ Μακεδόνων κακῶς ἐπολιορκοῦντο) Videtur loqui de legionibus Macedonicis, quibus Severus Imperator ad Byzantium expugnandum usus est.

Ἐπὶ τοῖς τραπεζίοις) In uno Codice Vaticano legitur: ἐπὶ τὴν κάτω μοῖραν τραπεζίου, ἤγουν τὴν ζυγίαν.

Φόρτων) In uno Codice Vaticano legitur φύρτων: forte legendum est φρόντων, id est, Fronto. 82.

Ἀγωνιακὸς ἀγὼν) Melius in Codice Vaticano legitur ἀγωνιστικοῖς.

Τότε Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ Νίγρου) Iterum confundit Severum Aurelianum cum Severo Imperatore.

Ἧπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ μηδικοῦ πυρὸς) Per ignem Medium credo intelligendum Naphtam, quam Nicander vocat τὸ Μηδείης Κολχίδος ἐχθόμενον πῦρ, quia sponsam Jasonis hoc igne a Medea crematam ferunt, teste Plinio, lib. 2. cap. 105. Alias Græci appellant ἔλαιον Μηδείας, ut refert Procopius lib. 4. Gotthicorum ἀγγεῖα θεῖου τε καὶ ἀσφάλτου ἐμπλησάμενοι, καὶ φαρμάκου, ὅπερ Μῆδοι μὲν Νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μηδείας ἔλαιον. Sed forte apud Procopium pro Μηδείας scriptum fuit Μηδικὸν, id est: Mediæ regionis. Ita Ammianus Marcellinus lib. 23. & Solinus cap. 21. Oleum Medicum nuncupant, & vetus Nicandri Scholiastes φάρμακον μηδικὸν, & noster Auctor hoc loco μηδικὸν πῦρ. De usu autem Naphtæ seu ignis Medici in succendendis balneis nihil alibi legi. Cæterum quod Meursius ad hunc locum observat de igne Pomaico, cujus mentio fit in Historia Miscella, nullius plane momenti est. Ibi enim non Pomaicus, sed Romaicus legendum est. Verba Historiæ Miscellæ lib. 21. hæc sunt: *Porro vernali tempore venit Suphian, & comperta Romaici ignis efficacia, transcurrit in Bithyniam*. Ibidem paulo post: *Post paululum venit & Gizid: similiter & ipse cum eadem didicisset de humido igne, applicuit penes Saturon*, &c. Ubi nota qui primo vocatur ignis Romaicus, seu Ῥωμαϊκὸς, postea appellari ignem humidum. Est ergo Romaicus, sive Romanus ignis, idem qui Græcis dicitur πῦρ ὑγρὸν, seu ignis liquidus, quoniam per syphones emittitur. Alias ignis Græcus nuncupatur, ut apud Luitprandum de rebus Imp. lib. 5. cap. 6. In antiquo Chronico manuscripto Cavensi vocatur ignis marinus: Anno Domini DCLXXIII. Indict. XII. Constantinus filius Constantis superioris. Hujus tempore, anno quinto, ignis adinventus est marinus a Callinico

Architecto, qui e Syriæ civitate Heliopoli profugus ad Romanos venit. Hic corrigendus est Constantinus Porphyrogenitus de administr. Imp. cap. 48. ubi agit de igne Græco: *Ἰστέον*, inquit,
Edit.Paris. pag.143. *ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ καὶ πωγωνάτου καλουμένου, Καλλίνικός τις ἀπὸ Ἡλιουπόλεως Ῥωμαίοις προσφυγὼν, τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν κατεσκεύασε*, &c. Pro *υἱοῦ Κωνσταντίνου* lege *υἱοῦ Κώνσταντος*, & quæ sequuntur *τοῦ καὶ πωγωνάτου* refert ad Constantinum, cujus Constans, qui in Sicilia obiit, pater fuit, ut testantur Zonaras, Cedrenus & alii Historici. Postea pro *ἀπὸ Ἡλίου πόλεως*, quod Interpres vertit, *ab urbe Ilio*, scribe *ἀπὸ Ἡλιουπόλεως*, id est, *Heliopoli*.

83\. *Διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος*) id est, *quoniam locus valde præruptus erat*. In uno Codice Vaticano perperam legitur *σκυμνώδης*, quam lectionem secutus inferius, *τόπον σκυμνώδη* verterat, locum catulis leonum destinatum.

Ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενόμενοι ἐν αὐτῇ. ὁ Βύζας καὶ τελευτᾷ, &c.) Facta interpunctione post vocem *Ῥώμην*, cætera ex Codice Vaticano ita legenda sunt: *ἀκούσας τοῦτο ὁ Σέβηρος παρεγίνετο ἐν αὐτῇ ὁ Βύζας*, &c.

Παρελθόντος δὲ χρόνου, &c.) Supple ex Cod. Vaticano, *μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρελθόντος χρόνου*, &c.

Ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ, &c.) ita ex Codicibus manuscriptis & Hesychio hunc locum restitui. Antea perperam legebatur: *ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος, ἡ μοναρχία διῆλθεν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, καὶ*, &c.

Ἀφηγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς, &c.) Ita hæc continua serie legenda sunt. In superioribus editionibus post vocem *ἀφηγμένων* interpunctum erat, novo subsequente titulo: *ἀρχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου*. Cætera ita legebantur: *Κωνσταντῖνος ὁ Κώνσταντος παῖς*, &c. Sed antequam ulterius progrediar, libet hic adscribere fragmentum ex Incerti cujusdam Julii Pollucis Chronico hactenus inedito, cujus collatione, quæ deinceps Codinus narrat de Constantino Magno & instauratione Byzantii, corrigi & illustrari possunt. *Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν πόλιν εἰς ὄνομα ἴδιον ἐν τῷ πεδίῳ, τὸ πρὸς τὸ Ἴλιον ὑπὲρ τὸν Αἴαντος τάφον. ὅπου φασὶ τὸν ναύσταθμον ἐσχηκέναι τοὺς ἐν Τροίᾳ στρατεύσαντας Ἕλληνας, θέλων τὴν βασιλείαν Ῥώμης μετατεθῆναι ἐπ' αὐτήν. Θεὸς δὲ κατ' ὄναρ τῷ Βασιλεῖ ἐκέλευσεν ἐν τῷ Βυζαντίῳ κτίσαι τὴν νῦν λεγομένην Κωνσταντινούπολιν. ὅτι καὶ τὸ πρῶτον τεῖχος τῆς αὐτῆς πόλεως ἀνανεώσας τοῦ Βυζαντίου, προσθεὶς ἄλλο διάστημα πολὺ τεῖχος τέως, καὶ συνάψας τῷ παλαιῷ τείχει τῆς αὐτῆς πόλεως· ἀνεπλήρωσε καὶ τὸ ἱππικὸν, καὶ κοσμήσας αὐτὸ χαλκουργήμασι ἐκ πάσης αἰτίας, κτίσας ἐν αὐτῷ καὶ κάθισμα θεωρίου βασιλικοῦ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος. ἔκτισε δὲ τὸ παλάτιον μέγα καὶ διάφορον, καθ' ὁμοιότητα ὡσαύτως τοῦ ἐν Ῥώμῃ ὄντος πλησίον τοῦ ἱππικοῦ. ἐκτίσε δὲ καὶ φόρον μέγαν καὶ διάφορον πάνυ, στήσας ἐν μέσῳ κίονα ὁλοπόρφυρον ἀξίων θαυμάτων, καὶ ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ΄. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιουπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ξόανον ἀπὸ Ῥώμης λάθρα, ἔθηκεν εἰς τὸν αὐτὸν φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς αὐλῆς αὐτοῦ. ἔκτισε δὲ καὶ δύο ἐμβόλους ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ παλατίου ἕως τοῦ φόρου διάφορους, κεκοσμημένους ἀνδριᾶσι καὶ μαρμάροις, καλέσας τὸν τόπον τῶν ἐμβόλων ῥήγιον· κτίσας ἐγγὺς καὶ βασιλικὴν, ἔχουσαν κόγχην καὶ ἔξω μεγάλους κίονας καὶ ἀνδριάντας, ἥνπερ ἐκάλεσε Σενάτον, κατέναντι αὐτοῦ στήσας τῇ ἰδίᾳ μητρὶ Ἑλένῃ στήλην Αὐγούστης θαυμασίαν. ὁμοίως δὲ ἀνεπλήρωσε καὶ τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον δημόσιον λουτρὸν, κοσμήσας κίοσι καὶ μαρμάροις ποικίλοις, καὶ χαλκουργήμασιν. ἦν γὰρ αὐτὸ ἀπλήρωτον, ἀρχθὲν πρώην ὑπὸ Σευήρου Βασιλέως· καὶ ὅτε πάντα ἐπλήρωσεν, ἐπετέλεσεν ἱππικὸν, ἐν πρώτοις θεωρήσας ἐκεῖ φορέσας ἐν τῇ αὐτοῦ κορυφῇ διάδημα διὰ μαργαριτῶν, καὶ λίθων τιμίων, βουλόμενος πληρῶσαι τὴν προφητικὴν φωνὴν τὴν λέγουσαν. Ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου. οὐδεὶς γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ Βασιλέων τοιοῦτόν τι ποτὲ ἐφόρεσε. καὶ ἐπετέλεσεν ἑορτὴν μεγάλην μηνὶ Μαΐῳ, τῷ καὶ ἀρτεμισίῳ ια΄. ἔτους κατὰ Ἀντιόχειαν τῆς μεγάλης χρηματίζοντος τοε΄. κελεύσας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ συμπληρώσει τῆς*

In Cod. Excerpt. Animad.

ὑπατείας αὐτῆς, ἔρριψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει χαρίσματα τοῖς Βυζαντίοις, καλέσας σιτηρέσια ἄρτων ἡμερησίων πολιτικῶν διασκεδάζοντες, οὓς τινας ἄρτους ἐκάλεσε παλατίνους, διὰ τὸ ἐκ τοῦ παλατίου παρέχεσθαι τοὺς αὐτοὺς ἄρτους. ὥρισε ἄρτους ἀφορίσας οἶνον, κρέα, ξύλα. ἀφορίσας πρόσοδον ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ καλέσας αὐτοὺς παλατινούς. pag.144.
Ὀλίγων δὲ ὄντων τῶν οἰκητόρων, ὡς ἐν μεγέθει τοσαύτῃ πόλεως, ἀπό τε Ῥώμης τοὺς ἀξιολόγους κατὰ γένος ἐπιλεξάμενος, ἀπό τε ἑτέρων τόπων, καὶ οἴκους μεγάλους αὐτοῖς οἰκοδομήσας καὶ χαρισάμενος, οὕτως τὴν πόλιν ἐποίησεν. ἔκτισε δὲ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἁγίου Μωκίου, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου, τοῦ ἐν τῷ ἀνάπλῳ. ἐν δὲ τῷ ναῷ τοῦ ἀνάπλου παράδοξα σημεῖα, καὶ ἰάσεις, ἐξήνυσε. κατέλυσε δὲ καὶ τοὺς τρεῖς ναοὺς, τοὺς ὄντας ἐν τῇ λεγομένῃ ἀκροπόλει, τοῦ τε Ἡλίου, καὶ Ἀρτέμιδος, καὶ Ἀφροδίτης, καὶ ἐκέλευσε τοῦ λοιποῦ ἀχρημάτιστα τυγχάνειν αὐτούς.

Κατὰ τοὺς Τρωαδικοὺς ἐμβόλους) In Codicibus Vaticanis Codini, & Codice Palatino Hesychii, pro *Τρωαδικοὺς*, legitur *Τρωαδησίους*. *Τρωαδήσιος* autem formatum est Latina terminatione in *ensis*, ut *Θρακήσιος*, *Thracensis*, *Ναρβωνήσιος*, *Narbonensis*, *Λουγδουνήσιος*, *Lugdunensis*, *Κιρκήσιος*, *Circensis*, &c. Intelligunt igitur Codinus & Hesychius per *τοὺς Τρωαδησίους ἐμβόλους*, nihil aliud quam *Troadenses porticus*, quarum meminit Auctor antiquus in descriptione regionis duodecimæ. Hinc patet, quantum errent, qui *Τρωαδικοὺς ἐμβόλους* hic vertendum esse censent *Trojana rostra*. Equidem antiquitus *ἔμβολος* significabat *rostrum navis*: recentioribus vero Græcis *ἔμβολοι* dicuntur *porticus*, sive *tecta ambulacra*, quo se populus ad caloris incommoda & imbres repentinos arcendos recipiebant. Ita sæpe apud Scriptores historiæ Constantinopolitanæ mentio fit; *τοῦ δομεστίκου ἐμβόλου, τῶν δύο ἐμβόλων τοῦ φόρου, τοῦ ἐμβόλου τῶν χαλκοπρατείων, τῶν ἐμβόλων τοῦ Εὐβούλου καὶ Δομνίνου*, &c. Ad hanc significationem vocis *ἔμβολος* videtur respexisse Etymologici magni Auctor, qui originem ejus derivat *παρὰ τὸ τὸν λαὸν ἐμβαίνειν*. Apud Latinos quoque hæc vox in eadem significatione occurrit, ut testatur Isidorus lib. 15. cap. 2. *Imbuli, vel quia sub volumine fiunt, vel quia sub his ambulant: fiunt enim porticus hinc inde platearum.* Idem in Glossis: *Imbulus, ab ambulando, ambulatorium.* Sed non advertit, Latinum vocabulum *imbulus* a Græco *ἔμβολος* originem & significationem accepisse.

Προσεργασάμενος) In aliquot Codicibus scriptum inveni *ἀπεργασάμενος*.

Τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνέστησε πόλιν τὴν λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὸν γάρ, &c.) Hæc verba ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita reformanda sunt: *νέαν ἀνέστησε Ῥώμην τὴν νῦν Κωνσταντινούπολιν, λεγομένην, καὶ προθύμως ἀνασχομένην τὴν προσηγορίαν. θαυμαστὸν γάρ*, &c.

Ἰσμοὺς δύο οἴκους) Vox *δύο* deest in Vaticano MS. uti & in Hesychio.

Ἀνήγειρε. καὶ ἐν τῷ στρατηγίῳ, &c.) Hic locus ex Codicibus scriptis, & Hesychio ita supplendus est & emendandus: *ἀνήγειρε, δίκαιά τε πάντα πρὸς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐδωρήσατο, καθὰ καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ* (&c.) *ἀνέγραψε ἐπὶ λιθίνης στήλης ἑαυτοῦ τε, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἀγάλματα, καὶ τοῦ*, &c. id est, *Exstruxit, jureque omnia ei ad veteris Romæ formam dedit: ut in foro Strategio columnæ lapideæ incidi curavit. Ad hæc sui ipsius & matris suæ Helenæ statuas supra columnam erexit, atque locum nominavit Augusteum.* Quæ vero hinc narrantur de columna Strategii, & ejus inscriptione, unice illustrat Socrates Hist. Ecc. lib. 1. cap. 24. ubi de Constantino Magno & Byzantio agens, *χρηματίζειν δὲ*, inquit, *δευτέραν Ῥώμην νόμῳ ἐκύρωσεν· ὁ νόμος ἐν λιθίνῃ γέγραπται στήλῃ, καὶ δημοσίᾳ ἐν τῷ καλουμένῳ στρατηγίῳ πλησίον τοῦ ἑαυτοῦ ἐφίππου παρέθηκεν.* Interpres vertit: *Lege denique sancivit, ut secunda Roma vocaretur*, &c. sed *χρηματίζειν* apud Socratem non significat *nominari*, sed

esse. Ita Hesychius: τὴν νέαν, inquit, ἀνέστησε Ῥώμην, ἴσαν αὐτὴν τῇ πρώτῃ χρηματίζειν προστάξας, id est, ut interpretatur Nicephorus Callistus lib. 8. ἴσα τῇ πρώτῃ κράτει, καὶ οἰκονομίᾳ, καὶ δυναστείᾳ. Hoc enim lex illa Constantini columnæ in Strategio positæ incisa continebat, Romam atque Constantinopolim idem jus eamdemque dignitatem habere.

14\. Ανέστησε καὶ δύο ἀψῖδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς ξ περιβλέπτου κίων, &c.) Scribe ut legitur apud Hesychium, ἀνεστήσαντο αἱ δύο ἀψῖδες καὶ ὁ, &c.

Edit. Paris. pag. 145. Τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα, &c.) Omne hoc quod sequitur usque τῆς πρώτης ἑβδομάδος, in Codicibus Vaticanis deest.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς παρασκευῆς) παρασκευὴν Græci vocant diem Veneris instituto sancti Sylvestri ejus nominis primi Pontificis Romani, in cujus actis hæc leguntur, παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησι τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ὀνομαζομένων, Ἡλίου, Σελήνης, Ἄρεος, Ἑρμοῦ, Διὸς, Ἀφροδίτης, Κρόνου, ὁ ἅγιος Σίλβεστρος μετωνόμασεν, τὴν μὲν τῆς Σελήνης ἡμέραν καλέσας δευτέραν, τὴν δὲ τοῦ Ἄρεος τρίτην, τὴν δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τετράδα, τὴν δὲ τοῦ Διὸς πέμπτην, τὴν δὲ τῆς Ἀφροδίτης παρασκευὴν, τὴν δὲ τοῦ Κρόνου ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης σάββατον, τὴν δὲ τοῦ Ἡλίου, οἷα δὴ τῇ δεσποτικῇ ἀναστάσει κεκοσμημένην, κυριακὴν ὀνόμασε.

Τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ ἀκοντίου ἐλαθέντος Scribe κληθέντος. Acontiæ vocantur Cometæ, quæ jaculi modo feruntur, de quibus vide Plinium lib. 2. cap. 23.

Τῆς πρώτης ἑβδομάδος) In Codice Vallicellano addita erant hæc verba, καθ' ἣν ἐναντίον εἶχε ὁ Φαραὼ μόρον.

Οὗτος δὲ τῆς, &c. De Constantino Magno intelligendum est. In Codice Vaticano scriptum reperi, ut in Hesychio: ἐπὶ δὲ τούτου ξ τῆς, &c.

Ἵσταται ἄγαλμα.) In Codice Vaticano legitur, ἀνέστησε, ut quemadmodum cætera ad Constantinum Magnum referatur.

15\. Τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων καλάμων φέροντα τὰ γνωρίσματα) καλάμων γνωρίσματα vocat tesseras panarias, quibus quasi signis & symbolis quibusdam prolatis, ii cognoscebantur, quos annonarum civicarum erogationibus frui jus erat. Julius Pollux in Fragmento Chronico paulo ante citato καλάμων σωτήρια vocat. Vide plenissime super hoc Codini loco differentem Cl. Salmasium in Notis ad Flavium Vopiscum.

Νόμους τε καὶ συμβόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου) Scribe, νόμους τε περὶ τῶν καθ' ἑκάστην συμβολαίων τιθεὶς, &c. Sic infra, num. 9. νόμους τε inquit, περὶ τῶν καθ' ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος. Latinis τὰ καθ' ἑκάστην συμβόλαια dicuntur res quotidianæ: qua significatione Cajus JC. aliquos de suis commentariis juris inscripsit *Rerum quotidianarum*, in quibus disputabat, περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινουμένων πραγμάτων, ut refert Theophilus Justinianarum Institutionum Interpres.

Ἔκτισε δὲ τὸν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον) In Codice Vaticano legitur: ἔκτισε δὲ δρομικὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλοστέγον.

Καὶ Κάρῳ τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ Hæc verba in omnibus fere Codicibus diverse leguntur: In uno Vaticano Codice scriptum inveni καρίνου: In alio, καὶ Καρίνου τοῦ πατρικίου Διοκλητιανοῦ: In Anonymi Collectaneis, ξ κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ. In Codice Vallicelano, καὶ Κάρου, ξ Διοκλητιανοῦ. Apud Svidam legitur, ξ Κάρου πατρὸς Διοκλητιανοῦ. In alio Codice scriptum reperi, τότε Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς, καὶ Διοκλητιανοῦ, &c. quod satis mihi probatur. Nam ut alias observavi, Constantium Chlorum, Constantinum Magnum, & filios ejus Constantium, Constantem & Constantinum, item Severum Imperatorem, & Severum Aurelianum, Justinos & Justinianos, Valerianum & Aurelianum Imperatores a Codino ob nominum similitudinem inter se confundi; ita hoc quoque loco Cari & Carini ejus filii nomina ipsum confundere existimo, eamque ob causam nomini Cari addidisse, τοῦ πατρὸς, scilicet ut Carum patrem a Carino filio distingueret. Maursius, pro Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, legendum censet, Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ: quam emendationem ut ingeniosam quidem laudo, sed ut pro genuina Codini lectione habeam, vetat unanimis omnium manuscriptorum Codicum contradictio.

Ο νότος πῶλος) Satis mihi suspecta est hæc poli australis statua. In Anonymi Collectaneis Chronicis, num. 191. legitur, ὁ νεμόμενος πῶλος: pag. 146. quare vereor, ne legendum sit, ὁ νεμόμενος πῶλος, ut fuerit statua pulli equini, capite proni, forma pascentis, quales in antiquis nummis spectantur plurimi. Subjicere libet pro exemplo rarissimum nummum M. O Pelii Macrini Imperatoris, in quo visitur equus pascens inter duas faces, cum inscriptione ΕΠΙΜΙΚΤΟΣ. ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. Possidetur autem hic nummus a viro illustri Francisco Gotefredo Romano.

Καὶ ἡ ἱερεῖσσα τῆς Ἀθήνας) In Codicibus Vaticanis scriptum est, ἡ ἱέρεια: in aliis verisimilius legitur, ἡ ἱέρεια.

Ἱέρεια τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα) Melius in aliquot codicibus omissa voce μαντευόμενον, pro ἱέρεια legitur ἔρημα. 16.

Μετὰ τὸν μητέρος αὐτοῦ δρομικὸν, καὶ τοῦτο ποιήσας ξυλόστεγον) Post vocem αὐτοῦ interpunge, & quæ sequuntur lege hoc modo: δρομικὸν καὶ τοῦτο ποιήσας καὶ ξυλόστεγον. ita paulo ante dixit: ἔκτισε δρομικὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν καὶ ξυλοστέγον.

Καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) In Codice Vaticano legitur: καὶ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους.

Μνημεῖον τοῦ Βασιλέως, ὡς ἐν ἐνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται) In Cod. Vat. legitur: μνημεῖον τῶν ἁγίων Βασιλέων, ἐν ᾧ κεῖται αὐτός.

Ὡς ἐν ἐνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται) Post hæc verba adduntur in uno Codice Vaticano non pauca, quæ cum in editis, tum quoque in cæteris manuscriptis Codicibus desiderantur. Sunt autem hæc: Ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ,ϛωλη'. κρατήσας ἐν αὐτῇ χρόνους δεκαεννέα. παρελθόντων δὲ τῶν ἕνδεκα ἐνιαυτῶν τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπεχείρησεν τὸ Βυζάντιον πόλιν κτίζειν, id est, *Sciendum est, Constantinum Magnum cœpisse condere Constantinopolim anno quinquies millesimo octingentesimo trigesimo octavo, & imperasse in ea annos novemdecim. Finito igitur undecimo anno ejus imperii, sub principium duodecimi, ædificando Byzantio manum admovit.*

Ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ, &c.) Totum hunc Codini locum, uti a Scaligero libro quinto de emendatione temporum correctus est, hic adscripsi: τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῷ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας (τρίτης) ἰνδικτιῶνος, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου (Νοεμβρίου) μηνὸς, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζώδιον. ὡροσκόπει γὰρ Καρκῖνος τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς (ἑβδομηκοστῆς πέμπτης) Ὀλυμπιάδος, ἐπήξατο, &c.

Τριακοστῷ ἑβδόμῳ) In aliquot Codicibus legitur: ὀγδόῳ.

Ἐπισημαίνεσθαι, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς) Rectius in Codice Vaticano legitur, ἐπισημαίνεσθαι, τῇ κϛ' τοῦ Νοεμβρίου μηνός.

Ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ) Perperam scriptum est in aliquot Codicibus, ἡμέρας τεσσαράκοντα.

Ὡροσκόπει γὰρ Καρκῖνος) In Codice Vaticano legitur: ὡροσκόπει δὲ Καρκῖνος.

Τοῖς δυτικοῖς τειχῶν) Cod. Vat. τῶν πρὸς δύσιν τειχῶν.

Ἐν ἔτει μαεί) Cod. Vat. ἐν ιϛ'. μαεί.

Καὶ προσαγορεύσθω Κωνσταντινούπολις) Post hæc verba adduntur aliqua in Codice Vaticano, quæ in editis desunt; nimirum ista: Ὁ αὐτὸς. ὅτι β'. ἰνδικτιῶνος, ἔτους ,ϛωλη'. ἦρξεν ἐν Ῥώμῃ μετὰ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξεντίου ἔτη * * * * μόνος δὲ ἔτη ἕτερα ϛ'. ὡς εἶναι ὁμοῦ τὰ ὅλα ἔτη τῆς αὐτοῦ βασι-

μῖνας λβ΄. ἐν Ῥώμῃ ιγ΄. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ιθ΄.

Μετὰ τῆς ἁρμοζούσης τιμῆς) Scribe ut legitur apud Hesychium, μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς, id est, *cum honore solito*: quis autem ille fuerit vide infra numer. 68.

Edit. Parif. pag. 145. 17. Καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ σέμματος) Perperam in aliquot Codicibus legitur σέμματος, & in aliis σώματος. σέμμα hic significat *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum ludos spectaret Circenses. Sic infra num. 87. ἄλλον ἀπὸ τοῦ καγκέλλου μέχρι τοῦ βασιλικοῦ σέμματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, &c. & num. 45. εἰς τὸ σέμμα εἰσῆλθε, καὶ στεφανωθὲν ἐξῆλθε. & num. 68. ἐπάνω ἁρμάτων φέροντες, ἤγουν ἀπὸ τοῦ καγκέλλου ἕως τοῦ σέμματος. Idem alias Codinus vocat κάθισμα βασιλικὸν & κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου, ut num. 98 ἀνῃρέθη προτροπῇ Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. & num. 60. ὁ (κίων) τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ὀπίσωθεν ὤν, ἀνὰ μέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένου τοῦ βασιλικοῦ.

Ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, &c.) Verba hæc, ταῦτα ἐπράχθη, non intelligenda sunt de Encæniis Constantinopoleos, quæ vigesimo quinto anno Imperii Constantini celebrata sunt, sed de principio ejus ædificationis, quod incidit in annum imperii Constantini duodecimum, quando Roma Byzantium venit. Ita vero hæc verba esse interpretanda, testatur ipse Codinus in paulo ante citato fragmento Codicis Vaticani: πληρωθέντος οὖν, inquit: τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐνεχείρησεν τὸ Βυζάντιον πόλιν κτίζειν, & infra numer. 153.

Συμφωνούντων αὐτῷ, &c.) In Cod. Vaticano legitur συμπαρόντων.

Ολυβρίῳ) Ita restitui ex Cod. Vaticano. Antea perperam legebatur Λιβερίῳ.

Ὠνωρατίῳ ὑπάρχῳ) In aliquot Codicibus legitur Οὐνταρσίῳ. Credo legendum esse Ὠνωράτῳ. Videtur enim loqui de Honorato, qui a Constantio Constantini filio ex Præfecto Prætorii Galliarum primus Constantinopoli Præfectus urbis factus est, ut scribunt Hieronymus, & Nicephorus Callistus libri noni cap. 44.

Καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς, ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι) Testatur ipse Eutropius lib 10. Breviarii rerum Romanarum. *Hinc*, inquit, *Julianus rerum potitus est, ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui*.

Καὶ ὁ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντῖνος) In Codice Vaticano legitur, καὶ ἐπιστολόγραφος Κωνσταντίνου. Videtur ergo Eutropius Constantino Imperatori ab epistolis fuisse. Sic infra num. 134. Plutarchi cujusdam meminit, quem vocat ἐπιστολόγραφον Ἰουστίνου.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βυζαντίου πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν) *Anno duodecimo sui Imperii Constantinus Byzantium venit, & urbem sibi cognominem ædificare cæpit; anno autem vigesimo quinto eam absolvit, & nominavit Constantinopolim*. Utrumque igitur hoc loco confunditur, nisi posteriora illa verba, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν, auferantur. Desunt autem in Codice Vallicellano, ubi ita scriptum inveni: ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐγένετο ταῦτα, ὡς εἴρηται.

Ἔκτισε δὲ τὰ παλάτια ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων) Voces, ἀπό τε, quæ antea deerant, ex Vaticano Codice restitui. Respondent illis, quæ postea sequuntur, καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς. Post vocem ἐξκουβίτων, additur in Cod. Vat. καὶ τῶν σχολῶν.

18. Ἀκκούβιτα) Græci antiqui ἀνακλιντήρια vocabant: Latinis Accubita dicuntur: ut alio Lampridius in Heliogabalo: *Nec cubuit in Accubitis facile, nisi iis quæ pilum leporinum habebant, aut plumas perdicum*. Vetus Lexicon Manuscriptum quod asservatur in Bibliotheca Illustrissimi Viri Petri Seguierii, magni Cancellarii Franciæ, interpretatur, Ἀκκούβιτα, στρωμνὰς μαλακὰς εἰς ὕψος ἠρμένας. & addit: αὗται δὲ τρυφῆς καὶ βλακείας εἰσίν. Idem: ἀκουμβῶ, παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ἀνακεῖσθαι, ὅθεν καὶ τὰ ἀκκούβιτα. pag. 148.

Τὸ ὠάτον) Antea perperam legebatur ἄατον. Fuit autem ὠάτον cubiculum Palatii, a forma ovata sic nominatum. Meminit ejus in Vita Anastasii Dicori Anonymus Historicus manuscriptus Bibliothecæ Regis Christianissimi: Καὶ βροντῶν, inquit, καὶ ἀστράπτων περὶ τὸ παλάτιον εἰλημμένον, καὶ τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν ἑνὶ τῶν κοιτωνίσκων τοῦ λεγομένου Ὠάτου, κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὀργὴ, ὥστε ἀφνίδιον εὑρεθῆναι νεκρόν.

Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἐν ζωδίοις δὲ ὑπάρχει) Scribe ex Cod. Vat. Καὶ κολυμβήθραν ἀμεγέθη. ἐγζώδιος δὲ ὑπάρχει· vel quod idem est: κολυμβήθραν ἀμεγέθη ἐγζώδιον, hoc est, *natabulum*, vel *piscinam natatoriam amplissimam, & figuris exornatam*. Sic n. 94. κίονες ἐγζώδιοι vocantur *columnæ, quibus figuræ insculptæ sunt*. & num. 52. ἱστορίαι ἐγζώδιοι, *historiæ figuris expressæ*.

Ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἁρπακτικοὺς πόδας, &c.) In uno Cod. Vat. pro ἁρπακτικοὺς, scriptum inveni ὀρνικούς: crederet igitur quis legendum esse ὀρνιθικούς, hoc est, ὀρνίθειοι, vel ὀρνιθώδεις. Quod si vera est hæc emendatio, verisimile est Persei potius quam Bellerophontis hanc fuisse statuam. Hic enim equo Pegaso, ille vero acceptis a Mercurio talaribus per aera iter fecisse perhibetur. Cæterum in alio quodam Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ ζῴδιον τοὺς ἱππικοὺς ἔχον πόδας ἐνεγκὼν ἀπὸ τῆς, &c. Videtur ergo hic Codinus loqui de statua illa equestri in foro nuncupato Tauro posita, cujus meminit in libro de statuis, num. 48. & 49. 19.

Ἔχοντα λεπτομερῶς ἐροῦμεν) Scilicet in Excerptis περὶ στηλῶν καὶ θεαμάτων.

Τὸν Σαλλουστιανὸν, τὸν ὕπαρχον Μαίδονος) Scribe τὸν Σαλούστιον ὕπαρχον. τὸν Μαίδονον, &c. Salustius hic fuit Præfectus Prætorii, imperante Juliano, anno Christi 362. ad quem aliquot extant leges Codicis Theodosiani. Idem sequenti anno 363. Consul ordinarius fuit cum Juliano. Nomen ejus bis corruptum legitur apud Eunapium in vita Maximi: καὶ τοί γε ὢν ὕπαρχος Σαλούτιος, ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας κοσμήσας. & paulo post: τῷ γοῦν Σαλουτίῳ τὴν ἀρχὴν παραλύσας: Utrobique scribendum est Σαλούστιος, & Σαλουστίῳ. 20.

Ποιήσαντες δὲ ἦσαν ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι) Verbo ποιεῖν ita hoc loco usus est, ut Latini verbo *agere*, pro *esse*. Qua significatione dicit Virgilius:

Hunc ego Getulis agerem si Syrtibus exul.

Ἐκ φαντασίας) in Cod. Vat. legitur ἐν φαντασίᾳ. 21.

Ὤκησεν ἐνταῦθ') In uno Cod. Vat. legitur ἐνῴκησεν; sed melius in alio οἰκίαν ἐνταῦθ' ἐποίησεν.

Ἐποίησεν ἐργοδόσιον.) Cod. Vat. ἐργοστάσιον.

Ὁ Δάριος ἔκτισε τῆς Καινουργίου τοῦ Σκληροῦ) In Cod. Vat. scriptum inveni: Ὁ Δαρεῖος ἔκτισε τὸν οἶκον τῆς Κανστρίσσης τοῦ Σκληροῦ. In alio: ὁ Δαρεῖος ἔκτισε τὸν τῆς ἐκαστερίσσης τὸν τοῦ Σκληροῦ.

Ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς, &c.) Scribe, ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ πάκτα κεντηναρίων τξε΄. ἐδέξατο αὐτοὺς, &c. hoc est, *Cum igitur, acceptis trecentis & sexaginta quinque centenariis tributi, ex Persia victores rediissent, excepit eos Imperator*, &c. In Cod. Vat. verbis paulo diversis eadem res ita narratur: ἀποστρέψαντας δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐκ Περσίδος μετὰ νίκης, ἄγοντας αὐτῷ καὶ πάκτα κεντηναρίων τξε΄ ἀπεδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς εἰς ἄκρον. Πάκτον vero hoc loco significat *tributum*. sic πάκτα διδόναι, significat *tributum pendere*. In Menologio Græcorum die 16. Augusti. καὶ δὴ τοῦ βασιλέως προσδεομένου δοῦναι αὐτοῖς πάκτα. In eadem significatione utitur hac voce Codinus num. 145. εἰ δὲ τὸν ἀμ-

βάσιν ἐξ τῶν σωλήνων ἐγένετο ἔξωθεν χρόνου παντὸς τῆς Αἰγύπτου κοντόωσμα τῷ ξῦ.

Ο Ρωδανὸς ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ὄρφανά· ἔτι δὲ τῆς Μαμαίνης ὁ Σαλτίων ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κορδαμίτου) Lectio Cod. Vat. quam Latina versione expressi, hæc est: ὁ Ρωδανὸς ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τὰ ἐν ὀρφανοῖς. ἔτι δὲ τῆς Μαμαίνης. ὁ δὲ Σαλιτίων ἔκτισεν οἶκον, ὃς καλεῖται τοῦ Κοντομύτου. Κοντομύτης vero hoc loco cognomen est ex brevitate nasi desumtum. κόντος enim Græco-barbare brevis dicitur, & μύτη vel μύτος nasus. Eodem modo igitur κοντομύτης compositum est, ut κοντοσκέλης, κοντοχέρης, κοντολαίμης, κοντοτράχηλος, &c. vide Notas ad num. 114. in aliquo quodam Cod. Bibl. Vat. hic locus ita legitur: ὁ Ρωδανὸς ἔκτισεν τῆς ἁγίας Σοφίας, τὸ νῦν τυγχάνον, ὅπερ λέγεται τὰ Αὐγουστίνου. ὁ δὲ Σαλιτίων, &c.

22\. O μὲν εἰς ὑπήρχετο αὐτὸ τὸ Τζυκανιστήριον) Perperam antea legebatur: ὁ μὲν εἰς ἀπήρχετο, &c.

Καὶ τῶν μεγάλων,) Scribe ex Cod. Vat. καὶ τῶν Μαγγάνων. Mangana autem locus erat instrumentis bellicis, & materiis mechanicis asservandis destinatus, de quo pluribus agitur, num. 81.

Εκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρα ἐμβόλους, &c.) In uno Cod. Vat. hæc ita leguntur: ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς τοὺς τέσσαρας ἐγχωρίους θολωτοὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ μέχρι τοῦ χερσαίου τείχους.

Καὶ τὰ ἐξακιονίου) Cod. Vat. καὶ τὸ ἐξακιόνια, ὅπου ἐστὶν ἡ πόρτα τοῦ χερσαίου τείχους.

Εκτισε δὲ τοὺς μυδρῶνας) Vocem μυδρὼν numquam alibi legi: sunt qui Latine exponunt *officinam ferrariam*, quasi derivetur a μύδρος, quod vocabulum significat *ferrum candens*. Sed forte legendum est ὑδρῶνας, id est, ut ergo interpretor, *aquaria*, vel *loca aquationis*. Græci antiqui ὑδρεῖα vocabant, ut passim Strabo. Item Plinius & Solinus *Hydria* appellant. Sed verisimilius est scribendum esse λυτρῶνας, id est. ἀφεδρῶνας, sive *latrinas*.

Γάβαι ἐγχώριμοι) In aliquot Codicibus legitur καρίβαι. γάβαι recentioribus Græcis dicuntur *cavi*, seu *loca concava*. Hoc loco autem γάβαι ἐγχώριμοι significant *cloacas*, seu *cavernas*, per quas colluvies effluebat in mare. In Cod. Vat. hic locus ita conceptus est: μέσον δὲ τῶν ἐμβόλων, ἔνθα οἱ λιθοφόροι εἰσὶν ὁδοὶ, καὶ ἐπὶ πάντα ἄλλον τόπον τῆς πόλεως ἔκτισε κανάλια θολωτοὺς, &c.

Σαλουτίω ὑπάρχω) Perperam antea editum erat, Γαλατιανοὺς ὑπάρχου.

23\. Καὶ τῶν λοιπῶν, καταλειπὼν αὐτοῖς, &c. Scribendum esse censeo: καὶ τῶν λοιπῶν. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς &c. αὐτὸς ἐστὶν κατὰ Σκυθῶν. Vide quomodo verterim.

Από φωνῆς Εὐεμίου) In uno Cod. Vat. scriptum inveni: ἐφ' ᾧ Εὐεμίου: in alio hæc deerant.

Τὴν δὲ κόρτην αὐτοῦ καὶ τὰ ἅρματα) Cod. Vat. ἔκτισε δὲ τὰ ἁρματικία, ἔνθα τὸ πρῶτον, πρὸ τοῦ κατέρχεσθαι τὸ Βυζάντιον, ἐπήξε τὴν κόρτην αὐτοῦ, καὶ ἁρμάτων αὐτοῦ ἀπέθετο.

Ετι δὲ καὶ οἶκοι τοῦ Τεβέλλου καὶ τοῦ Ουβηρίτζη) In uno Cod. Vat. legitur: ἔκτισε δὲ ὁ οἶκος τοῦ Ουβηρίτζη. in alio: μεθ' ὧν τὰ καλούμενα Κάστα, ἅπερ εἰσὶν οἶκοι τοῦ Τεβέλλου ἐξ Ιβηρίτζη.

Τὰ καλούμενα Κωνσταντινιανὰ) Cod. Vat. Κωνσταντινιανοῖς.

Βουλόμενος δὲ κτῖσαι καὶ ἱππικὸν, &c.) De Constantino Magno loquitur. Quod autem Codinus ait Constantinum Hippodromum Severi imperfectum absolvisse, confirmat his verbis Chronographus ἀνώνυμος καὶ ἀνέκδοτος, in Bibliotheca Regia. Τὸ δὲ τοῦ Βυζαντίου ἱππικὸν ἔκτισε Σέβηρος ὁ Ρωμαίων βασιλεὺς πρὸς διατριβὴν τῶν Βυζαντίων, ὅπερ οὐκ ἔφθασε τελειῶσαι, καὶ διέμεινεν ἀτέλεστον μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Χριστιανῶν βασιλέως, ὃς κτίσας τὴν πόλιν μετωνόμασε Κωνσταντινούπολιν, ἣν καὶ κοσμήσας χαλκουργήμασι, καὶ τὸ ἱππικὸν ἀναπληρώσας, πρῶτος ἐπετέλεσεν ἐν τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ τῆς πόλεως τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα, ὅτε τελεῖται ια'. ἡμέρᾳ Μαΐου.

Καὶ τοὺς δήμους) δῆμοι hic vocantur loca Hippodromi, ubi sedebant duæ factiones populi, Prasina nempe, & Veneta. Alias δῆμοι ipsas factiones significant.

ANIMADVERSIONES IN GEOR. CODINI librum de Schematographia Constantinopoleos. pag. 150.

Οὐδὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν· ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρίνας ἀψῖδας, τὰς ὑπεράνω τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς, καὶ Κρόνου) Ita legendus est hic locus. Perperam, in aliquot Codicibus pro, ὅθεν δὲ καὶ εἰς τὰς, &c. scriptum inveni: ἐξ οὗ καὶ ἔχει τὰς μαρμαρίνας ἀψῖδας ὑπερθέντων μεγάλων δύο κιόνων. Eadem lectio fuit in Codino manuscripto Petri Gyllii, ut liquet ex Latina ejus versione lib. 2. cap. 24. de Topographia Constant.

Εθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρχηγοῖς, εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια) Huc pertinet quod legitur Geoponicorum lib. 11. cap. 2. ἀκροπόλεις δὲ ἐκάλουν παλαιοὶ τὰς κατασκευάσεις τῶν βασιλείων, ὡς διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἐν τοῖς ἄκροις τῶν πόλεων οἰκοδομουμένας, id est, *Aulas regias antiqui Acropoleis vocabant, quod securitatis gratia in eminentioribus urbium locis extruerentur.*

Τὰ ἑαυτοῦ παλάτια) in aliis Codicibus legitur, τὰς οἰκίας αὐτῶν, ἤγουν τὰ παλάτια.

Η δὲ ἐκεῖσε ἀψὶς ἡ λεγομένη τοῦ Ουρβικίου) in aliis Manuscriptis legitur, ἐξ ὁ ἐν τῷ τοῦ Ουρβικίου ὁμοίων ἀψῖδα, &c. ubi observa ἀψῖδα pro ἀψὶς dici more recentiorum Græcorum. 24.

Τοῖς Τζυκαλαρίοις,) Τζυκαλαρεῖον Græcis recentioribus dicitur locus ubi fiunt, vel venumdantur ollæ, a τζυκάλιν, id est, *olla*. Perperam in aliquot Codicibus legitur τζυβαλαρίων.

Μέχρι τοῦ ζεύγματος τοῦ ἁγίου Αντωνίου) Legendum μέχρι τοῦ ζεύγματος, καὶ τοῦ ἁγίου Αντωνίου. De loco nuncupato ζεῦγμα prolixe agitur in libro de ædificiis.

Από δὲ τοῦ μιλίου προσήρχετο μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου) Injuste conqueritur Gyllius Topogr. CP. lib. 1. cap. 3. Codinum templum S. Joannis Præcursoris sive Baptistæ, intra muros ponere, cum etiam multis annis post Constantinum extra urbem fuerit. Nam si recte ejus verba introspexisset, animadvertisset: proculdubio, eum simpliciter dicere, muros Byzantii a Milio pertendisse usque ad antiquam portam Prodromi, seu S. Joannis Baptistæ. Tantum igitur abest, ut dicat, templum S. Joannis Baptistæ intra muros fuisse, ut ne quidem templi illius mentionem fecerit. Et quamvis dixisset hanc orbis portam à quodam prope sito templo S. Joannis Baptistæ fuisse denominatam, non tamen addidit, fueritne extra an intra urbem illud templum. 25.

Καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων, Μανουὴλ, Σαβὲλ, καὶ Ισμαὴλ) in Cod Vat. legitur, μέχρι τῆς Βοὸς, καὶ διήρχετο τὸν ναὸν τῶν &c. & post nomen Ισμαὴλ, additur: εἰς ᾧ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι παρὰ τοῦ Ιουλιανοῦ.

Τοῖς Αμαλικίταις τοῖς Χατζιτζαρίοις) Cod. Vat. τοὺς Αμαλικίτας καὶ τοὺς Χατζιτζαρίους De Chatzinczariorum hæresi, vide Nicephorum Callist. lib. 18. cap. 56. Exorta autem est hæc hæresis temporibus Constantini Heraclii filii, circa annum Christi 640.

Καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Αντωνίου, τὰ Αρματίου) Cod. Vat. τῶν Αρματίων. 26.

Καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει) Nempe num. 113. ubi agitur de Ecclesia S. Deiparæ cognominata *Cyri*. Sed plenior ejus rei narratio habetur in libro, de statuis, num. 54. ubi tractatur de statuis Elephantum portæ aureæ.

ANIMADVERSIONES IN CAPUT de Adiabene.

ΠΕΡΙ Αδιαβηνῆς) Caput hoc de Adiabena regione in pluribus Codicibus deest, & nihil omnino facit ad Origines Constantinopolitanas. Legitur autem iisdem fere verbis apud Svidam pag. 151.

in v. Ἀδιαβηνή, & apud Ammianum Marcellinum lib. 23.

Πρὸ τῆς Μεσοποταμίας) In Cod. Vat. legitur, πρὸς τῇ, &c. id est, prope Mesopotamiam: ita etiam scribendum apud Svidam.

Η λεγομένη ναφθ) In Codice Vaticano scriptum erat ἄφθα, quod idem est. Auctor Epitomes Strabonis: ὅτι λέγεται ὁ ἄφθας, καὶ ἡ ἄφθα, καὶ ἡ νάφθα, καὶ τὸ νάφθα. ita ἡ ἄφθα pro ἡ νάφθα legitur apud Constantinum Porph. de admin. imp. & ὁ ἄφθας pro τὸ νάφθα apud Simplicium in Commentario in Categorias Aristotelis.

Λέγεται δὲ Ἀδιαβηνή, διὰ τό, &c.) Itidem Ammianus Marcellinus lib. 23. tradit, veteres credidisse, Adiabenam fuisse cognominatam, quod inter Oenam & Tigridem sita navigeros fluvios, adiri vado numquam poterit. Sed addit, sibi potius videri ita appellatum esse a duobus amnibus perpetuis, Diaba & Adiaba, qui in ea regione sunt.

Ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν) Cod. Vat. ποιεῖ ἐν τοῖς κτίσμασιν.

Λοιπὸν τόμον) Cod. Vat. τόμα.

Εἴπερ τύχοι ὀσφρανθείη) Apud Svidam legitur, εἰ πρὸς τὸ τυχὸν ὀσφρήσαιτο.

Καὶ ὁ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται) Supple ex Codice manuscripto, & Svida: καὶ εἰ ἐχεδιαίνετο ἔξω, ἵνα ἂν φκεῖσθαι ἡ χώρα. ἀλλ' ὁ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται, &c. *Quod si ille halitus foris dispergeretur, locus non posset habitari. Verum non recta egreditur, sed cum paulum emersit, languescit, & refringitur.* Hinc illa Ammiani subobscura verba illustrari possunt: *In his pagis hiatus quoque conspicitur terræ, unde halitus lethalis exurgens, quodcumque animal proxime steterit, odore gravi consumit. Quæ lues oriens a profundo quodam puteo, cum os ejus excesserit latum, antequam sublimius vagaretur, terras circumsitas inhabitabiles acerbitate fecisset.* Apud Svidam vero scribendum est, ἀλλ' ὁ κατ' εὐθεῖαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον αὖθις καὶ πάλιν ἀνακλᾶται. Vulgo perperam legitur: ἀλλὰ κατ' εὐθεῖαν αὖθις, καὶ ὀλίγον ἀνερχόμενον πάλιν ἀνακλᾶται.

Καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται, καὶ τὰ πέριξ Ἀσίας ἅπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει, πλὴν τῶν εὐνούχων) Hic locus ex Codice Vaticano ita supplendus atque reformandus est: καὶ ἐκ τούτου τὰ ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζεται, καὶ τὰ πέριξ νεμόμενα. λέγει δὲ ὁ Δίων τοιοῦτόν τι ἑωρακέναι ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, ὅπερ πάντα τὰ ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν εὐνούχων, id est, *Eoque modo* (nempe propter refractum & suppressionem noxii illius odoris) *aves altius supra volantes, & quæ circumcirca pascuntur animalia, servantur. Cæterum refert Dio, se simile foramen Hierapoli Phrygiæ vidisse, cujus odor omnia corrumpit, præterquam eunuchos.* Iisdem fere verbis eamdem rem narrat Ammianus: *Cujus simile*, inquit, *foramen apud Hierapolim Phrygiæ, antehac, ut adserunt aliqui, videbatur: unde emergens itidem noxius spiritus perseveranti odore quidquid prope venerat, corrumpebat, absque spadonibus solis.* Odorem hujus foraminis Ammianus perseverantem vocat, comparatione alterius odoris, quem simile foramen Adiabenicum exspirabat. Is enim non perseverabat, sed simulatque ad os foraminis pervenerat, refringebatur, & desinebat esse noxius. Damascius in vita Isidori, spiraculum illud Hierapolitanum suo etiamnum tempore superfuisse memorat, seque cum Doro Philosopho eo descendisse, & salvum inde egressum esse. *Soli enim ut ille ait*, τετελεσμένοι, hoc est, *consecrati, & initiati intrare, & illæsi intus degere poterant.*

Edit. Parif. pag. 152. 26. Πλὴν τῶν εὐνούχων) Post hæc verba additur in Codice Vaticano: ὅτι δὲ ἐν τῇ Ἀδιαβηνῇ ἡ Κτησιφῶν, id est, *In regione Adiabena est Ctesiphon.* Ubi nota Διαβηνὴν vocari, quæ alias dicitur Ἀδιαβηνή. Ita in veteri Lexico manuscripto Διαβηνίτης exponitur, ὁ ἀπὸ Διαβηνῆς τόπου, ubi Διαβηνίτης idem valere puto atque Ἀδιαβηνός, ut αὐτός, idem est atque ἑαυτοῦ.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Statuis Constantinopolitanis.

TO ἄγαλμα τοῦ Ἰανοῦ, &c.) In aliquot codicibus legitur Ἰανουαρίου, uti etiam apud Svidam. Tota autem hæc simulacri Jani descriptio ex Joannis Philadelphiensis libro hactenus inedito *de mensibus*, verbo tenus fere desumta est: Verba ejus super hac re hæc sunt: ῥητέον τοίνυν περὶ Ἰανοῦ τίς τε ἄρα ἐστί, καὶ τίς ἡ περὶ αὐτοῦ δόξα γέγονε τοῖς ἀρχαίοις. Καὶ οἱ μὲν δίμορφον αὐτὸν μυθολογοῦσι, νῦν μὲν κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα οἱονεὶ θυρεόν. νῦν δὲ μὲν δεξιᾷ τριακοσίους, τῇ δὲ ἑτέρᾳ ἑξήκοντα πέντε ψήφους ἀριθμοῦντα, ὥσπερ τὸν ἐνιαυτόν. ἔνθεν, καὶ τετράμορφον ἀπὸ τῶν τεσσάρων τροπῶν. καὶ τοιοῦτο αὐτοῦ ἄγαλμα, ἐν τῷ φόρῳ τοῦ Νερβᾶ ἔτι καὶ νῦν λέγεται σωζόμενον. id est, *Quocirca nunc dicendum de Jano, quis ille, & quæ veterum de eo fuerit opinio. Alii eum fingunt bifrontem, & vel claves dextra gestantem instar janitoris, vel trecentos calculos dextra, & sexaginta quinque sinistra instar anni dinumerantem. Unde etiam quadrifrontem a quatuor anni conversionibus fingunt: quale ejus signum adhuc extare ajunt in foro Nervæ.*

Καὶ ἀνοίξαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ θυρεόν) θυρεός, hoc loco idem est atque θυρωρός, hoc est, *janitor*, seu *ostiarius*. Etymologicon magnum: γίνεται παρὰ τὴν θύραν θυρεὸς καὶ πλεονασμῷ τοῦ ε. θυρεός: ὁ θύρας τάξιν ἔχων. Ita sumitur in supra citatis Joannis Philadelphiensis verbis: νῦν μὲν μυθολογοῦσι κλεῖδα τῇ δεξιᾷ φέροντα οἱονεὶ θυρεόν quod est, interprete Macrobio, Saturn. lib. 1. cap. 9. *Et cum clave figuratur quasi portarum custos.* Alias θυρεὸς ipsum quoque januæ claustrum significat, ut apud Homerum Odys. 1.

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἐπέθηκε θυρεὸν μέγαν.

ad quæ verba Eustathius notat, θυρεὸν ab Homero vocari *saxum claudens speluncæ ingressum*. Hinc ergo satis apparet falli viros doctos, quorum unus pro θυρεὸν legendum censet θυρωρόν, alter θύραν, quasi vero θυρεὸς non aliam quam *scuti* significationem habeat.

Κρατοῦντα ψήφους τριάκοντα, &c.) Vox ψήφους apud Svidam deest. 27.

Κιθάραν ἐπὶ χερσὶν πλάττουσι τοῦ Ἀπόλλωνος, οἱονεὶ τὸν ἥλιον τοῦ παντὸς ἁρμονίαν) Lege τὸν Ἀπόλλωνα, οἱονεὶ τὸν ἥλιον, ὡς τὸ εἶναι αὐτὸν αἴτιον τῆς τοῦ παντὸς ἁρμονίας. id est, *Citharam manibus tenere fingunt Apollinem, seu Solem, quoniam is auctor est consonantiæ omnium rerum*: Confirmat hanc lectionem Proclus, cujus de Apolline hæc verba sunt in Commentario, ἀνεκδότῳ ad Cratylum Platonis: τὸ δὲ τῆς μουσικῆς παρέχουσιν, ὅτι Θεὸς αὐτὸς αἴτιός ἐστι πάσης ἁρμονίας, ἀφανοῦς τε καὶ ἐμφανοῦς διὰ τῶν ἡγεμονικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, καθ' ἃς ἀπογεννᾷ σὺν τῇ μνημοσύνῃ καὶ τῷ Διῒ τὰς μούσας. συνδιακοσμεῖ δὲ πᾶν τὸ αἰσθητὸν ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν, ἃς δὴ θεουργῶν παῖδες χεῖρας ἀποκαλοῦσι. ὅπου καὶ τῆς ἁρμονίας ἐνέργεια καὶ φθόγγον ἐκ τῶν χειρῶν ἐξάπτεσθαι κατέστησαν. ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα διὰ τῶν ἁρμονικῶν λόγων κατακοσμεῖ, οἷον φθόγγοις τισὶ χρώμενος ταῖς διαφόροις αὐτῶν δυνάμεσι. καὶ κατ' εὐαρμονίαν καὶ εὐρυθμίαν πάντα ταῖς δημιουργικαῖς αὐτοῦ κινήσεσι. ἀλλὰ καὶ ἡ οὐρανία πᾶσα τάξις καὶ κίνησις τὸ ἐναρμόνιον τοῦ Θεοῦ ἔργον ἐνδείκνυται. Huc quoque faciunt illa verba Joannis Lydi, libro *de mensibus*, Ἑρμῆς κιθάραν δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παντὸς ἁρμονίαν.

Κρατούμενος) Perperam in aliquot Codicibus legitur κρινόμενος.

Ποιοῦσι τῆς Ἥρας τὸ ἄγαλμα βαστάζειν ψαλίδα) Ita visitur in nummo Treboniani Galli cum inscriptione, JUNO MARTIALIS. pag. 153.

Εὐξαμένας δὲ τῇ Ἀφροδίτῃ ἀνατριχωθῆναι, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλμασι κτένα φέρουσι. πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν. ὅτι τε καὶ, &c.) Ita hunc locum restitui ex Cod. Vat. cum antea corrupte & indistincte ita legeretur: εὐξάμεναι δὲ ἀνατριχωθῆναι τῇ Ἀφροδίτῃ, τιμῶσι τὸ αὐτῆς ἀγάλματι. κτένα 28.

φέρουσαν πλάττουσι αὐτὴν, καὶ γένειον ἔχειν, ἐπειδὴ ὁ, &c. Similiter corrige Suidam v. Ἀφροδίτη.

Πλάττουσι αὐτὴν καὶ γένειον ἔχειν) Desumtum est ex Joannis Lydi libro *de mensibus*. Παμφύλιοι, inquit, ὁ πωγωνα ἔχουσαν ἐτίμησαν Ἀφροδίτην ποτέ. Hanc Latini vocant, *Venerem barbatam*.

Ἐπιτροπὴ ἄρρενος καὶ θηλείας ὀργανα) scilicet γεννητικοί. Venerem utriusque sexus potentem, Græci vocant ἀρρενόθηλυν. Joannes Lydus: καὶ γὰρ καὶ ἡ Ἀφροδίτη τὴν τοῦ ἄρρενος καὶ θηλ. ἔχουσα φύσιν, ἀρρενόθηλυς καλεῖται.

Καὶ ἀπὸ τὰς ὀσφῦς τὰ ἄνωθεν λέγουσι αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θηλεια) Ex Joanne Lydo desumtum est, cujus hæc verba sunt in libro *de mensibus*: Ἑρμῆς ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ, τὰ μὲν ὑπὲρ ὀσφὺν ἄρρενα τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ μετ' αὐτὴν θηλεα παραδίδωσι.

Πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔφιππον) Veneris equestris imago visitur in quodam nummo L. Aurelii Veri.

29 Ὅρμων καὶ δὲ τῶν τριῶν μήλων δηλοῖ. τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν) Nemo non primo intuitu animadvertet, post vocem ὅρμων quædam deesse: incipit enim nova descriptio simulachri Jovis tenentis manu tria poma, veluti tres globos, ad significandum Jovem, ut ait Ovidius Metamorph. lib. 15.

Arces temperare æthereas & mundi regna triformis.

Supple igitur ex Cod. Vat. & lege: ἀλλὰ καὶ πλάττουσιν αὐτὸν τρία μῆλα ἐν τῇ χειρὶ βαστάζων. καὶ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν. κλίματα. videtur abusive appellare tres antiquis cognitas orbis partes, vel, ut Cicero loqui amat, *tripartitas orbis terrarum oras*, nempe Europam, Asiam, atque Africam. Huc facit nummus Augusti Imperatoris, in quo visuntur tres globi pyramidatim positi, quorum uni inscriptum est, EUR. alteri, ASI. tertio, AFR. ad significandum omnes totius orbis nationes Romano nomini subjectas esse. Cæterum in alio quodam Codice Vaticano legitur: καὶ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ ὡς ἀφαιρεῖ εἰς τρία κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν.

Τὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας) In Codice Vaticano legitur, καὶ Ῥέας. Omnia autem quæ hoc loco de Mercurio narrantur, iisdem fere verbis extant in Joannis Lydi libro *de mensibus*. εἰσὶ δὲ, inquit, οἱ φασὶ Διὸς καὶ Μαίας τὸν Ἑρμῆν εἶναι ἀλληγορικῶς υἱὸν, νοῦν μὲν εἶναι Δία, Μαῖαν δὲ τὴν φρόνησιν. παῖδα δὲ ἐξ ἀμφοῖν Ἑρμῆν λόγον αἰνιττόμενοι πάντων δὲ νεώτατα εἰργάσαντο, ὥστε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου. ἔτι μὴν οἰκίταιον τετράγωνον τοῦτον παρεισάγοντες πτερωθέντα· τὸ ὀξὺ ὡς ταχὺ τοῦ λόγου διὰ τῆς τοιᾶσδε τέχνης αἰνιττόμενοι. ὁ γοῦν ποιητὴς φησι· ἔπεα πτερόεντα. εἶτα δὲ ὁ τετραγώνῳ σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεχνικῶς μέγεθος παρεχόμενοι, λόγον εἶναι τοῦτον, ὁ λόγος ἀληθής, &c.

Τοῦ κέρδους αἴτιον, &c.) Joannes Lydus libro *de mensibus*: εὔχονται δὲ Μαίᾳ τε ὁ Ἑρμῇ καὶ πραγματευταὶ παῖδες τινὰ τῶν κερδῶν εἶναι.

Τὸ κέρδους αἴτιον λέγουσι ὁ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν) ἐμπόριον pro ἐμπορικὸν, nullibi, quod sciam, lectum est: ἔμπορον in ea significatione semel duntaxat apud Nonnum Panopolitam occurrit Paraphrasi in Joannem cap. 2. vers. 15. ubi ἔμπορον ἕδρην vocat τὴν τράπεζαν κολλυβιστικὴν, hoc est, *mensam fœneratoriam*, seu *tabernam trapezicam*. Non male igitur quis pro ἐμπόριον, hic legendum censeret, ἔμπορον. Sed mihi scribendum videtur: τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι, καὶ τῆς ἐμπορίας τὸν Ἑρμῆν. Ita Cæsar lib. 6. de bello Gallico: *Deum*, inquit, *Mercurium colunt: hunc quæstus pecuniæ mercaturasque habere vim maximam arbitrantur*. Et Phurnutus de Mercurio agens: ἐντεῦθεν, ait, καὶ τῆς ἐμπορίας ἐπιστάτης ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἐμπολαῖος, καὶ κερδῷος

Edit. Parif. pag. 154. ἐπονομάζεται. apud Suidam legitur: λέγουσι δὲ αὐτὸν (sc. τὸν Ἑρμῆν) ὁ τοῦ κέρδους αἴτιον καὶ τῆς ἐμπορίας ἔφορον.

30. Ἐπιφέροντα βαλάντιον χρυσοῦ, ὡς τοῦ χρυσοῦ σύμβολον ὄντος δυνάμεως) vocem χρυσοῦ perperam antea omissam ex Cod. Vat. restitui. Eamdem quoque apud Suidam moneo restituendam esse, voce Ἑρμῆς, ubi itidem deest.

Ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένου τοῦ ἀνθρώπου) Hæc lectio præferenda est ei, quæ apud Suidam habetur, ὑποταττομένων τῶν ἀνθρώπων.

Ὥσπερ παρὰ τὸ φαίνει τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν) ita Themistius in oratione ad Constantinum, de Sole loquens, ἡ δύναμις, inquit, ἀπανταχοῦ καὶ αἱ ἀκτῖνες, καὶ ἐν θαλάσσῃ· καὶ ἐν νήσοις, καὶ ἐν ἠπείρῳ, &c. hoc est, *Vis ejus & radii universa pervadunt; terras, maria, insulas, continentem*, &c. Corrigendus ergo Suidas voce Πρίαπος, ubi perperam legitur, ὥσπερ παρ' αὐτοῦ φαίνεται τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, quod Interpres vertit, *Et quod ab eo tellus & mare sit monstratum*. Scribe ὥσπερ παρὰ τὸ φαίνει τὴν ξηρὰν, ὁ τὴν θάλασσαν, & verte. *Eo quod terra marique appareat*.

Ἔχει δὲ ὁ πτερά. κατὰ μίμησιν δὲ τῶν πτερῶν δεικνύουσι κύκλους. τὰ μὲν πτερὰ, διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τοὺς δὲ κύκλους, διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν) ita restitui & supplevi hunc locum ex Codice Vaticano. Antea legebatur: ἔχει δὲ ὁ πτερὰ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως. τὸν δὲ κύκλον, τοῦ δίσκου περιφέρειαν. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν. Itidem corrige Suidam in v. Πρίαπος, ubi æque corrupte hæc verba extant.

31. Τὴν γῆν λέγουσι Ἑστίαν, ὁ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖκα, τύμπανον βαστάζουσαν) ita ex Cod. Vat. restitui. Perperam antea legebatur: γυναῖκα, λέγουσι τὴν ἑστίαν καὶ πλάττουσιν αὐτὴν οἱονεὶ τὴν γῆν, τύμπανον βαστάζουσαν.

Τοῦ δὲ ἀνδριάντος ἀνατεθέντος Νικαίτορος) Scribe Νικάτορος. Sic etiam apud Suidam in v. Σέλευκος, pro Νικάτωρ, Νικαίτωρ legitur.

Περὶ τοῦ Αὐγουστείου) Ante templum sanctæ Sophiæ & Palatium Imperatoris forum erat, quod antiquitus vocabatur γονεῖον, sive ὀψοπώλιον, quia obsonia in eo vendebantur. Postquam vero Justinianus, ædificato templo S. Sophiæ, simul quoque hoc forum purgavit, & marmoreo stravit pavimento, pro γονεῖον nominatum fuit αὐγουστεῖον, & vulgo αὐγουστεῶν τὸ παλάτιον pro παλάτιον. Hujus loci ἐκφράσιν scripsit Georgius Pachymerius, quæ hactenus edita non fuit, & asservatur Lutetiæ in Biblioth. Regia.

Ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ ταῖς ἐπινικίοις) In Codice quodam Biblioth. Regiæ legitur: Ὅτι οἱ πάλαι ἐν ταῖς ἐπινικίοις ἑορταῖς, &c.

Ξηραμπελίνοις τῷ χρώματι) Juvenal. Sat. 6.

Et Xerampelinas vestes donaverit ipsi.

ubi vetus Scholiastes notat Xerampelinas vocari vestes ampelino colore tinctas, qui inter coccinum & muricem medius est.

Ἀτρεβατικὰς ἀτραβατικὰς ἀπὸ τοῦ χρώματος, &c.) scilicet quasi ἀτραβαπτάς, vel ἀτραβαπτικάς, quod colore atro tinctæ essent. Sed rectius observat Cl. Salmasius ad Trebellium Pollionem & Flavium Vopiscum Arrabatica saga, & Atrabaticos birros nomen accepisse ab Atrebatis Galliæ populis.

Ἥστινα μετὰ τραβέων ταύτας εἰώθασι χρῆσθαι) in Cod. Vat. scriptum inveni: αἳ εἰσι μετὰ τὰς τραβέας ταύτας εἰώθασι χρῆσθαι.

Τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες) Ad illustrandam hanc Trabearum descriptionem, libitum est pauca quædam ex Joannis Lydi libro *de mensibus* subscribere: Ὁ δὲ Νουμᾶς, inquit, τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα εἰς τιμὴν Ἡλίου, καὶ Ἀφροδίτης ἐκ πορφύρας καὶ κόκκου κατασκευάζεσθαι διετύπωσεν. ὅθεν καὶ Βλαττα ὄνομα Ἀφροδίτης ἐστὶ κατὰ τοὺς Φοίνικας. καλοῦσι αὐτὴν τὴν πατρίως Τραβέαν. ἣν λέγεται πρῶτος ὁ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σικελιώτης εὑρεῖν. Τραβέα δὲ εἴρηται οἱονεὶ τρίβαφος. ἐκ τριῶν γὰρ ἀποτελεῖται χρωμάτων, πορφύρας, κόκκου, καὶ τῆς λεγομένης pag. 555.

ἰσατίδος βοτάνης, ἥτις ἐστὶν Ἄρεως. id est, *Numa Regiam vestem in honorem Solis & Veneris, ex purpura & cocco parari constituit. Unde & Veneri apud Phœnices Blattæ nomen est. Vestem autem ipsam patria voce Trabeam appellavit: quam Agathocles Siculus primus reperisse dicitur. Trabea vero dicitur quasi Tribaphos; quia ex tribus conficitur coloribus, purpura, cocco, & herba, cui Isatidis nomen est, quæ Marti tribuitur*.

Τῷ

32 Τῇ τέμπτῃ τοῦ Οκτωβρίου μηνὸς) Apud Svidam legitur, τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ.

Εχόρευον οἱ μειγανάρχαι ἐν τῷ γυστίῳ ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ) pro ἐν τῷ γυστίῳ, perperam antea legebatur, ἐν τῷ αὐγυστείῳ. Item apud Svidam corrupte legitur, ἐν τῷ αὐγυστίῳ. Recte Joannes Lydus libro *de mensibus*, unde hæc desumta sunt: ἐν τῷ γυστίῳ, inquit, οἷον τῷ ὀψοπωλίῳ εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σεβαστοφόροι ἐχόρευον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται αὐγουστεῖον καλοῦσιν.

Γραφοῦ) pro ἐν ᾧ ἐγράφη. Sepe alias verbum γράφει apud Codinum hac significatione occurrit.

Ομοίως καὶ δύο ταχυδρόμους σὺν αὐτοῖς πτερωτούς) Scribe ex Codice Vaticano, ταχυδρόμους σὺν τοῖς πτερυγωτοῖς. Procuidubio Angelorum statuæ fuerunt, quibus ad exprimendam eorum celeritatem, alas tribuit Antiquitas. Ita Paulus Silentiarius ἀντιπτέρυγας vocat in descriptione templi sanctæ Sophiæ, versu quingentesimo quinquagesimo nono:

Πῇ μὲν ἀντιπτερύγων στρατὸν ἔξοχον ἀγγελιώτων.

Aefert autem historiæ Miscellæ Auctor lib. II. Constantinum, cum in cælo signum Crucis exterritus admiraretur, sibi adstare vidisse Angelos dicentes: ἐν τούτῳ νίκα. Ad conservandam igitur ejus rei memoriam, non mirum est, quod ait hoc loco Codinus, Græci, ad imitationem illius cælestis erectæ, Angelorum simulachra apposita fuisse. Huc facit, quod memorat Anastasius Bibliothecarius, Constantinum Magnum Basilicæ Constantinianæ obtulisse quatuor Angelos argenteos cruces tenentes.

Τὸ πρότερον ὅσων γυστεῖον ἤγουν ὀψοπώλιον) Corrige Svidam, apud quem perperam legitur, τὸ πρὶν ὥσπερ αὐγουστεῖον.

Εκτετυπωμένος σταυρὸς ἐν αὐτῷ) Adde ex Svida, καὶ ὑποσημαίνοντος, ὡς δεῖ, &c.

33 Εν αὐτῷ προσηλωθέντα) In Codice Vaticano scriptum inveni, προσηλωθέντα.

Διὰ τὸν ἀναπαύσεως, καὶ κτίσεως τὸ χειρὸς) Errant, qui pro ἀναπαύσεως, legendum censent, ἀναπλώσεως: impossibile enim est unam & eamdem manum explicatam simul & complicatam fuisse. Sensus igitur hujus loci est, Justiniani statuam ita figuratam fuisse, ut dextera manu Orientem versus extenta, Persas videretur ἀπωθεῖσθαι, hoc est, repellere, & in provincias Romanas invadentes a progressu arcere. Tali ἀπώσει χειρὸς etiam nos hodieque utimur, ubi importune supervenienti signum recessus damus. Cæterum pro τῇ χειρὶ, quod ex Codice Vaticano restitui, perperam antea legebatur, τῶν χειρῶν. Itidem corrigendus est Svidas v. Ιουστινιανός. In alio quodam Codice Manuscripto legitur, ἀλλὰ διὰ τὰς ἐκτάσεως τῇ χειρὶ ἀνατολὴ, βοῶν, &c.

Περὶ τὸ βόρειον μέρος) Scribe ex Cod. Vat. πρὸς τὸ, &c.

Ως εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας, &c.) perperam antea legebatur, ὃν εἶδεν αὐτὸς, &c.

Οτι τὸν Ξηρόλοφον θαῦμα τινὲς ἐκάλουν) Scribe θέαμα, ex Codice Vaticano, & Anonymi Chronicis Collectaneis. Sensus est fuisse quosdam, qui Xerolophum inter spectacula Constantinopoleos numerarent, seu res præ cæteris in ea spectatu dignas. Itidem corrigendus & interpretandus est Svidas in v. Ξηρόλοφος.

Edit. Paris. pag. 156. Κοχλίας) in uno Codice scriptum inveni κοχλίδος.

Καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος) in Cod. Vat. legitur, καὶ τοῦ κτίσαντος.

Θεαματίων τρίτων) Scribe ex Codice Vaticano, θεαματίων. Itidem corrige Svidam.

34 Καὶ Μαρτινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος) in Codice Vaticano scriptum inveni Μαρκιανοῦ. In Anonymi collectaneis legitur, Μαρκιανοῦ.

Οτι κάτωθεν τοῦ φόρου) Scribe ex Codice Vaticano, & collectaneis Biblioth. Regiæ, κάτωθεν τοῦ κίονος τοῦ φόρου, hoc est, *in inferiori parte columnæ fori*. Ita alias Codinus: ὑποκάτω δὲ, inquit, τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ παλλάδιον στοιχεῖον καὶ ἕτερα συμπεφορημένα πολλά. Similiter corrigendus est Svidas in v. φόρος.

Ασφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου) Hinc corrigendus Svidas apud quem perperam legitur ἀφανισθέντα. *Theodosius non abstulit ea, sed tutas dumtaxat asservari fecit.*

Καὶ διὰ τὸ λέγειν τινὰς, Δράκοντας οἰκεῖν τὸ γέφυραν, πολλαὶ παρθένοι ἐτύθησαν, &c.) in Codice Vaticano legitur voce καὶ omissa, διὰ τὸ λέγειν τινὰς, δράκοντα οἰκεῖν τὸ γέφυραν. διὸ καὶ πολλαὶ, &c.

Ος ἦν εἰς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος) Si genuina est hæc lectio, vertendum videtur: *Qui fuit partium Numeriani Cæsaris*. In Codice Vaticano legitur: ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος. in Collectaneis Anonymi: ὃς εἷς τῶν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε. apud Svidam, ὃς ἦν Νουμεριανοῦ Καίσαρος. Unde quidam probare conantur Basiliscum Numeriani Cæsaris filium fuisse; sed æquius est credere Svidæ hunc locum esse decurtatum, quam dubioso atque unico ejus testimonio Basiliscum Numeriano Cæsari filium affingere.

Κτίσας) in Collectan. Bibliothecæ Regiæ legitur κτίσαντι. 35

Οτι ἐκαθαρίζετο) in Codice Vaticano legitur, ὅ, τε καὶ ἐκαθίζετο.

Η ἐν τῷ τείχει ἐγράφη) in aliquot Codicibus legitur, ὡς ἐν τῷ τείχει ἔγραψεν.

Ο μετατιθεὶς θεμάτιον τῷ βρόχῳ παραδοθήτω) Scribe, ὁ μετατιθεὶς τὸ θεμάτιον βρόχῳ παραδοθήτω, id est, *Quisque hoc signum loco moverit, laqueo pereat*. Similiter corrigendus est Svidas v. Πρακτώριον. Similis huic inscriptio est incisa pectori statuæ muliebris, in modum termini factæ, quæ hoc anno reperta est Romæ, in regione Transtiberina: QVISQVIS HOC SVSTVLERIT AVT LÆSERIT, VLTIMVS SVORVM MORIATVR.

Εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀντιγράφοις Βασιλεῖ) in Codice Vaticano legitur, τοῖς ἀντιγράφοις Βασιλέων.

Τὸ πρῶτον) Cod. Vat. τὸ πρότερον.

Απελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ Αναγνώστης μετὰ Ιμερίου Χαρτουλαρίου) Omnia quæ hic & apud Svidam v. κυνήγιον, narrantur de morte Himerii Chartularii, ex historia Theodori Anagnostæ desumta sunt, & prolixius extant in Collectaneis Anonymi. 36

Καὶ πλατείαν πάνυ) Scribe ex Cod. Vat. & Svida, καὶ πλατεῖαν, καὶ παχεῖαν πάνυ.

Εμοῦ δὲ θαυμάζοντος, φησὶν ὁ Ιμέριος, θαυμάζω ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐστιν) Quæ deinceps sequuntur, narrantur ex persona Theodori Anagnostæ. Scribe ergo ex Cod. Vat. ἐμοῦ δὲ, φησὶν ὁ Θεόδωρος, θαυμάζοντα, ἤρω ὁ Ιμέριος. καὶ αὐτὸς θαυμάζων, ὅστις ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστιν; *Me autem, inquit Theodorus, admirante, interrogavit Himerius & ipse mirabundus, quisnam Cynegium condidisset?* Eodem modo corrigendus est Svidas, apud quem æque corrupte hæc verba leguntur.

Παραδοθέντες τῇ στήλῃ ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ κρούσαι τὸν Ιμέριον, καὶ παραδοθεὶς θανατῶσαι) pro κρούσαι τὸν Ιμέριον, legitur in Cod. Vat. δοῦναι τὸν Ιμέριον. Verbum διδόναι, pro κρούειν, id est, *affligere*, seu *ad terram prosternere*, alias occurrit apud Codinum in libro *de ædificiis*. τοῦ Αιωμακίλου, inquit, ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππῳ, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσεν καὶ ἔδωκεν αὐτόν. In alio quodam Codice totus hic locus paulo mutatus ita legitur: παραδοθὲν πίπτουσα ἡ στήλη ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ὕψους, καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ιμέριον. pag. 157.

Καὶ φίλοι τοῦ Βασιλέως) in quodam Codice legitur, καὶ φίλοι, καὶ τινὲς τοῦ Βασιλέως.

Πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς) in Codice Vaticano scriptum erat: πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ ἀνδρὸς ἐγγύσαι.

Υφ' οὗ Φίλιππος ὁ Βασιλεὺς) pro ὑφ' οὗ legitur in Codice Vat. ἐφ' οὗ.

Τῶν βάθρων τῶν λεγομένων τόπων) βάθρα hic significat *gradus*, seu *tribunalia*. Τόποι vero cognomen est, quo tribunalia ista, quorum hic mentio fit, a reliquis dignoscebantur. Vertendum ergo: *prope gradus, qui vocantur Topi*. Quare autem cognominati fuerint Topi, plenissime narratur in libro *de ædificiis*. Corrigenda hinc Svidæ versio v. 37

σύλη, quæ vicinæ sunt locis illis, quæ βάθρα vocantur.

Εν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσιν) Verti, *In regione sancti Michaelis Archangeli*. ἀρχιστράτηγος pro *sancto Michaele* aliquoties occurrit in libro *de ædificiis*. Apud Svidam legitur, ἐν τῷ τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ, quod idem valet atque ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ μέρεσιν. Interpres perperam vertit: *In Prætoris domo*.

Καὶ Σίκρετον τὸ τοῦτο ἱστάμενον) Σίκρετον dicitur locus, in quo judices conveniunt & causas audiunt. Harmenop. lib. 3. tit. 4. βιβαιοῦσιν ἡ ἀρχὴ ἐπὶ Σεκρέτῳ. Latini juris Auctores Secretarium vocent, ut passim videre est, in Codica Theodosiano, & Justinianeo. Puto Græcos recentiores σεκρετον pro *Secretarium* dixisse, ut μίλιον pro *Miliarium*. In Codice Bavarico, pro σέκρετον, perperam scriptam fuit, σεκρετ.

Εν τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς χαλκῆς) Græci βασιλικὰς πύλας vocant *portas majores*, ut hoc loco Codinus, & num. 146. ἵδρυμα δὲ ἀπὸ τῆς βασιλικῶν πυλῶν, μέχρι τοῦ Αμβωνος, &c. Etiam Latini *Regias* nuncupant, ut testatur hæc inscriptio antiqua, quæ extat in descript. Romæ Subter. pag. 107.

AD SANCTVM PETRVM APOSTOLVM ANTE REGIA
IN PORTICV COLVMNA SECVNDA QVOMODO INTRAMVS
SINISTRA PARTE VIRORVM
LVCILIVS ET IANVARIA HONESTA FEMINA.

Et Anastasius Bibl. in vita Cononis: *Ad custodiendas*, inquit, *Regias Basilicæ clausus observabant*. In Cod. Bavar. vox πύλη defuit: apud Svidam v. σύλη tantum legitur, ἐν τῇ βασιλικῇ.

38 Αντικρὺς δὲ τῆς χαλκῆς ἁψῖδος) in Cod. Bavar. perperam scriptum fuit, præmissa interpunctione, ἀπὶδος pro ἁψῖδος.

Εν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις) vox παλαιοῖς in Cod. Bavar. defuit.

Κωνσταντῖνος, καὶ Ιουλιανὴ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ· καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου) in Cod. Bavar. pro Κωνσταντῖνος perperam scriptum fuit κατά. Item pro Ιουλιανῆ, Ιουλιανῆς, quam lectionem etiam in uno Codice Vaticano reperi. Sed quænam est ista Juliana? si certo constaret Minervinam primam Constantini Magni uxorem Juliæ prænomen habuisse, scribendum censerem: Κωνσταντῖνος καὶ Ιουλίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ, &c. cum vero nondum satis probatum sit, transpositis verbis hunc locum ita legendum existimo: Κωνσταντῖνος, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ Γάλλου, καὶ Ιουλιανοῦ.

Τοῦ Ιουστινιανοῦ ὑποτεταγμένα) Melius legitur in Cod. Vat. τετηγμένα ὄργανα.

Καὶ Τιβερίου, καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκός, καὶ Ιουστίνου. ὁ πρῶτος λεπτοειδής· καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, &c.) Hic locus ita emendandus ex Collectaneis Anonymi: καὶ Τιβερίου τοῦ κυρτοειδοῦς Θρᾳκός, καὶ Ιουστίνου τοῦ πρώτου λεπτοειδοῦς, καὶ τῶν, &c. id est, *Et statua Tiberii Thracis incurva & Justini forma macilenta, & cognatorum ejus statuæ septem*, &c. Adjectivum λεπτοειδής respondet paulo præcedenti substantivo σύλη. Verba autem Collectaneorum, ex quibus hunc locum emendavi, hæc sunt ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος ἀνδριὰς χρυσέμβαφος ἀλουργὴς, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ, καὶ Ιουστῖνος αὐτόθι ὁ πρῶτος λεπτοειδὴς, ἱστοροῖς κατ᾽ ἰδίαν πάνυ, καὶ, &c. Justinus is primus est, qui alias cognominatur Thrax. In Cod. Bavar. pro λεπτοειδὴς, scriptum fuit λευκοειδής.

Edit. Parif. pag. 158.

39 Μαξιμίνου σύλη) In Anonymi Collectaneis legitur, Μαξιμιανοῦ.

Τῷ αὐτῷ) Perperam in aliquot Codicibus legitur, ὑπ᾽ αὐτοῦ.

Μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατῴκισε κλειδόμενον καὶ ἐστοιχειωμένον, &c.) ἐστοιχειωμένον hoc loco idem valet quod τετελεσμένον, hoc est, *magice consecratam*. Ita στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια vocat Nicetas Choniates *statuas & imagines consecratas*, quarum virente urbs credebatur conservari incolumis. Hujusmodi autem statuas conficere & consecrare ipsemet Codinus num. 63. ἀγάλματα στοιχειοῦν appellat. Dicit igitur Codinus hoc loco, mediam crucem, quam Constantinus & Helena manibus gestabant, ambiisse catenam, clausam & magice consecratam, in qua fatum seu fortuna urbis crederetur consistere, ita ut, quousque illa catena integra & obserata maneret, urbs omnium gentium victrix esset, & ab hostium impetu libera. De ejusmodi consecrationibus magicis, quæ ad regnorum & urbium conservationem, vel ad hostium incursiones prohibendas antiquitus adhibebantur, prolixe agit Cl. Salmasius ad Fl. Vopiscum. Quare non nisi unicum adscribam locum ex Augustini de Civit. Dei lib. 5. cap. 26. quem observavi huic rei illustrandæ servire posse. Verba Augustini sunt hæc: *Victor autem* (Theodosius contra Eugenium tyrannum) *sicut crediderat & prædixerat, Jovis simulacra, quæ adversus eum fuerant, nescio quibus ritibus velut consecrata, & in Alpibus constituta, deposuit*.

Η δὲ κλεὶς τοῦ κατηνίου κατεχώσθη ἐν τοῖς βάθροις τοῦ κίονος) κατήνα & κατήνιον Græcis recentioribus *catenam* significant. In aliquot Codicibus pro κίονος perperam legitur, κιονίου.

Σοφίας τῆς γυναικὸς Ιουστίνου τοῦ Θρᾳκός) Scribe Ιουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν. Omnibus Scriptoribus Historiæ CP. constat, Justini Thracis uxorem Euphemiam nominatam fuisse, Justini vero Curopalatæ Sophiam. Corrigendus etiam Svidas v. μίλιον, ubi legitur, Σοφίας τῆς γυναικὸς Ιουστινιανοῦ; scribendum Ιουστίνου, scilicet Curopalatæ, vel ut loqui amat Anonymus in Collectaneis, τοῦ μετὰ τὸν μέγιστον Ιουστινιανόν.

Καὶ Αραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ελένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Apud Svidam v. μίλιον, utrobique pro αὐτοῦ legitur αὐτῆς. Itidem in Collectaneis Anonymi. Pro Αραβίας, in Cod. Vat. scriptum inveni, ἀρραβίας. Fuit hæc Arabia Justini Junioris & Sophiæ filia: Helena vero filia fuit Baduarii Curopalatæ, & Arabiæ, neptis Justini junioris.

Θεματικοί) hoc est, ἐπαρχιῶται, seu *Provinciales*. 40

Τὰ πιττάκια αὐτῶν) πιττάκια hoc loco *libellos supplices* significant.

Τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ πιττάκια) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, τὰ ῥιπτόμενα δ᾽ ἐκεῖνα πιττάκια. πιττάκια δεητικὰ sunt *libelli supplices*: paulo inferius vocantur δεήσεις, & *ii qui supplicant*, seu *libellos supplices offerunt*, οἱ δεόμενοι. In uno Codice Vaticano pro δεητικὰ, scriptum reperi δουλικά.

Στήλας ἱστῶσιν) Cod. Vat. σύλας ἔστησαν.

Αλόγιστοι δέ τινες) ἀλογίστους vocat Codinus vel qui omnino Christianæ fidei adversantur, vel qui Christianos quidem se profitentur, sed non Catholicos. Ita alias hoc libro Leonem Isaurum Iconomachum ἀλόγιστον nuncupat. 41

Κατεβιβάσθη) In Cod. Bavar. scriptum fuit, κατεχώσθη.

Τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος) Quisnam est hic Symeon, quem Codinus tempore Phocæ tyranni vixisse ait? Scio equidem fuisse duos Symeones Stylitas, quorum primus temporibus Impp. Marciani & Leonis Macelli floruit, ut referunt Cedrenus, Svidas, & complures alii Scriptores: secundus circa annum duodecimum Mauricii Imp. vitam finivit, ut testantur Evagrius lib. 4. cap. 22. & Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 24. sed cum uterque ante Phocæ imperium vixerit, nihil ad rem præsentem faciant. pag. 159. In Cod. Vat. pro ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος legitur, ὁ Σιμεὼν ὁ ὅσιος: quare scribendum censeo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος: vel, quod idem valet, τότε δὲ ἦν ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης, id est, *vivebat tunc temporis S. Theodorus Syceota*. Ita vero emendandum esse hunc locum, patet ex Anonymi Collectaneis Chronicis, unde quicquid hoc loco Codinus narrat, de statua Phocæ & S. Theodoro Syceota desumtum est. ἡ σύλη, inquit, ἡ ὄπισθεν τῆς μαγγανίας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὁλκοῦ μετατεθεῖσα, Φωκᾶ ἐστι. ταύτην ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τυφθὲν τελέως περὶ τὴν ἀνάλυσιν ἀπεδέξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς ὁσίας Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Συκεώτου μονῆς, κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, &c. Cæterum cognomen Συκεώτου S. Theodorus accepit a loco quodam Galatiæ, nuncupa-

to συκεών, unde oriundus fuit, ut testatur Menologium Græcorum die 22. Aprilis: ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ συκεώτης ὥρμητο ἐκ τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας ἐκ χωρίου λεγομένου συκεοῦ, κατὰ τοὺς χρόνους γενηθεὶς Ἰουστινιανοῦ τοῦ παλαιοῦ, &c. Ibidem de eo hic versus legitur:

Ἐνθάδε δάστηρίο συκεωτίου τύμβος ἔκρυψεν.

ubi nota, eum omisso nomine Theodori simpliciter vocari συκεώτην: Ad eumdem enim modum hoc quoque loco apud Codinum scriptum fuisse, & scribendum esse credo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος.

Η δὲ ἐν τῷ Ζεύξιππῳ λουτρῷ ἱσταμένη εὐλα, &c.) Statuarum, quæ positæ fuerunt in balneo Constantinopolitano nuncupato Zeuxippi vel Zeuxippo, elegans extat descriptio Christodori Poetæ: qui vixit sub Anastasio Dicoro. Sed perperam nunc in epigrammata dissecta, & quinto Anthologiæ libro inserta est. Titulus ejus in Codice manuscripto hic habetur: Χριστοδώρου ποιητοῦ τοῦ Θηβαίου Κοπτίτου ἔκφρασις τῶν ἀγαλμάτων τῶν εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον τοῦ ἐπικαλουμένου Ζευξίππου, id est, *Christodori Poetæ Thebani Coptitæ descriptio simulachrorum, quæ visuntur in publico gymnasio balnei cognominati Zeuxippi*. In codicibus impressis male pro κοπτίτου, editum est κοπίτου; oriundus enim fuit Christodorus ex Copto, celeberrima olim Ægypti urbe, & Thebaidos metropoli. Præterea notandum est, in iisdem Codicibus post versum sao.

Οὐ μόθον ἐνδύνων Πυλοσπίον, ἱστάμενος δέ.

tollendam esse Inscriptionem, εἰς Πυθαγόραν, & facta interpunctione post vocem πιλοσπίον, verba ἱστάμενος δὲ sine distinctione annectenda esse sequenti versui:

Ἔμπνει Πυθαγόρης Σάμιος σοφὸς, &c.

42 Τῶν Κουρσόρων) Κουρσοροι & κουρσωρες hic significant *equos cursus publici*, uti etiam in titulo 27. libri 57. Eclog. Basilicon, qui ita conceptus est; περὶ τοῦ δημοσίου δρόμου, ἐξ τῶν τοῖς κουρσόρων χρωμένων; In Cod. Vat. pro κουρσόρων, legitur κουρσαίρων. κουρσαίρες autem Græcis recentioribus vocantur nautæ: videtur ergo ὁ ἀλλαγὴ τῶν κουρσαίρων, exponenda esse *statio*, ubi cursores seu nuntii equos mutabant. Non equidem hoc absurdum est, sed tamen magis mihi placet, ut pro τῶν κουρσώρων, scribatur τῶν κουρσωρίων, scilicet ἵππων, vel ζώων. ἵπποι κουρσώριοι, seu *equi cursorii*, dicuntur equi publico cursui destinati. In Cod. Theod. appellantur *equi cursuales*, & apud Græcos juris Auctores, ζῶα δρομικά. Cursorii autem simpliciter hic dicuntur pro *cursoriis equis*, ut apud Sidonium epist. 5. lib. 1. *cursoria* pro nave cursoria, seu cursui publico maritimo destinata. *Ticini*, inquit, *cursoriam*, (sic navigio nomen) *ascendi*.

Καθ' ὃν τόπον ἀπετζακώνιζε τὰ κουρσωρα) Sensus

Edit. Paris. pag. 160. hujus loci quantum conjectura assequi possum, is est, Phocam tyrannum quam nescio ob causam CP. profugisse, &, ut iis, qui eum insequebantur fugientem, elaberetur, equis cursoriis, seu publico cursui destinatis, nervos incidisse, posteaque in urbem rediisse, imperioque potitum, ad perpetuam ejus rei memoriam erexisse duas equorum statuas, quibus nervi crurales incisi essent, & locum ab iis denominasse Δίιππιον. Sed vereor, ne suo more Codinus Phocam tyrannum confundat cum Barda Phoca Nicephori Phocæ Imperatoris nepote, cujus exilium, & affectatio Imperii quodammodo quasi umbra sunt hujus fabulæ de Phocæ tyranni fuga, & adeptione Imperii. Cæterum quod ait Codinus, Phocam nervos equorum incidisse, ne usui essent illis, qui ipsum insequebantur, ejus rei exemplum extat apud Zonaram in vita Justiniani Rhinotmeti secundum imperantis: οἷα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτοις χρῷντο οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ τόξου σπάθαις ἐμβαλόντες, ἐπανῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. Idem ad eumdem modum refert Cedrenus. Notandum vero apud utrumque eorum νευροκοπεῖν idem significare atque apud Codinum ἀντζακονεῖν. Nam ἄντζα, vel ἄγζα, vel ἄντα recentioribus Græcis dicitur pars exterior cruris tumida vel nervosa, ut testatur Eustathius ad Iliad. α'. p. 1061. ἔνθα ὅρα, inquit, ὅτι μυών ἡ γαστροκνημία ἐστὶν, ἣν ἡ τῶν πολλῶν γλῶσσα ἄντζαν φησί, συγκειμένην ἐκ νεύρων πολλῶν, καὶ συνεστραμμένων σαρκῶν. Videndus idem ad Iliad. ψ. p. 1326. In Cod. Bavar. pro καθ' ὃν τόπον perperam scriptum fuit, καθ' ὃν τρόπον.

Καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἄλλαξε μέχρι τῆς χρυσέας πύλης) in Gretseri editione, & aliquot Codicibus MSS. perperam legitur, ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, καὶ ἐκ τῆς ἐκεῖσε ἄλλαξε, &c. ἀλλαγὴν χερσαίαν verti *mutationem cursus publici terrestrem*. Hic autem Codini verbis confirmatur, quod pridem ad ista Sidonii verba, *Ticini Cursoriam ascendi*, observavit vir optimus doctissimusque Jacobus Sirmondus, cursum publicum non tantum per terras equis vehiculisque, sed etiam navigiis per maria fluviosque distributis, peragi solitum fuisse. Pro duplici enim hoc modo cursus publici duplices etiam fuere mutationes, seu stationes, nempe terrestres & maritimæ.

Δίιππον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον) Ejusdem loci meminit alias Codinus hoc libro: καὶ εἰς τὸ Δίιππον ἦν ἡ ἀλλαγή. In uno Vat. pro Δίιππον, scriptum inveni Δίππον. In Cod. Bav. scriptum fuit Δίιππον. Mihi dubium non est, quin utrobique apud Codinum scribendum sit Διιππιον: dicit enim in præcedentibus, hunc locum ita denominatum fuisse a statuis duorum equorum, quas Phocas ibi erexerat. Bis etiam fit Dihippii mentio apud Zonaram in vita Constantini Copronymi.

Οὗτοι δὲ εἶναι ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρχον) Supra dixit Codinus Constantinum Roma evocasse quatuor Magistros, Adan, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum; & octo Patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Salustium, Modestum, & Eubulum, iisque Constantinopoli suis sumtibus domus ædificari curasse, per omnia similes illis, quas Romæ reliquerant. Has igitur duodecim illas domus esse puto, quarum unam Codinus hoc loco ait cognominatam fuisse *Lausi*.

Ἀρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου) in Cod. Bavar. scriptum fuit, Ἀρκαδίου δὲ καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ. 43

Ὅσα ἐποίησε) Rectius in Cod. Vat. legitur, ὅτι: paulo post pro ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ κτισθέντων ναῶν, legitur ibidem, ὑπὲρ τοὺς παρ' αὐτοῦ κτισθέντας ναούς.

Ἐν αὐτῷ τῷ Βασιλικῷ χρυσορόφῳ ὄπισθεν) Hic locus ex 44
Cod. Vat. & Anonymi Collectan. περὶ θεαμάτων, ita restituendus est: τὸ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ βασιλικῷ χρυσορόφῳ, ὄπισθεν τοῦ μιλίου, ἀνδρείκελον ἄγαλμα χρυσόμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ ἐξάμμον Ηρακλείου τοῦ Βασιλείου) καὶ γονυκλιτὲς, Ἰουστινιανοῦ ἐστι τοῦ τυράννου, id est *Statua inaurata virilis & genuflexa, quæ in ipsa Basilica aurea laqueari operta pone Milium est collocata, Justiniani tyranni est*. Verba, ἔνθα ἦν τὸ ἐξάμμον Ηρακλείου τοῦ βασιλείου, parenthesi includenda: quid vero sibi velint, nondum satis mihi constat. In Anonymi Collect. legitur, ἔνθα τὸ ἐξάμμον Ηρακλείου τοῦ Βασιλείου κατεσκευάσθη. Apud Suidam, v. βασιλικόν, præpositio ὑπὸ ante Ηρακλείου inserta est. Ibidem pro Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, scribendum est, Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, id est, *Justiniani Rhinotmeti*, ut patet ex Anonymi Collect. περὶ θεαμάτων, ubi prolixius agitur de hac Justiniani Rhinotmeti statua genuflexa. pag. 161.

Ἐλθὼν ὁ Τέρβελις ἐδουλαγώρησεν) Nempe Terbelis Bulgarorum princeps, cujus auxilio Justinianus Rhinotmetus Imperium recuperavit.

Ἔνθα ἦν ὁ χαλκῆ φυλαττόντων πολλά) In uno Cod. Vat. legitur, ἔνθα καὶ χαλκῆ ἐφυλάττετο πολλά: sed rectius in alio Cod. scriptum reperi, ἔνθα ἦν καὶ χαλκῆ φυλαττόντων τῶν πολλῶν.

Ὅρος δὲ ἦν πρὸ τῶν μέρων τῶν ἀναβαθμῶν) In Anonymi Collect. legitur, ὅρον γὰρ εἶναι πρώτου μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν αὐτ. ἔλεγον.

Ἐμεινε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος, ἐναντίους ζυγοῖς τῶν πράσιν ποιούμενος) In Cod. Vat. legitur, ἔμεινε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἐναντίοις ζυγοῖς, &c. Apud Suid. legitur, ἀργυροκόπος ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τῶν πράσιν ποιούμενος: quam lectionem confirmat, quod paulo post eumdem ζυγοπλάστην vocat: ita autem dicitur *falsus libripens*, seu qui πλαστοῖς ζυγοῖς, hoc est, *lancibus adulterinis* in librando

In Cod. Excerpt. Animad.

Proverb. c. 11. v. 1. ζυγοὶ δόλιοι. c. 16. v. 23. στάθμιον καὶ ζυγὸς δόλιος. vide Deuter. 25. v. 14.

etitur. Quos ergo Suidas πλαστοὺς ζυγοὺς vocat, eos appellat Codinus ἀνίσους ζυγοὺς, id est, *lances iniquas*, seu impares, quibus opponuntur ἰσοζυγοὶ sive *lances æquæ*, & pares. Hinc corrigenda Suidæ versio, v. Βασιλικοῦ, ubi perperam ζυγοπλάστην Interpretantur *fabrum librarum*, & ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὰς πράσεις ποιεῖν, *libras a se factas vendere*, vel *in libris a se factis suas merces vendere*.

45 Ἐπὶ δὲ Ιουλιανοῦ ὑπάτου) In aliquot Codicibus legitur ἱππάρχου.

Ὅτι ἐν τῷ Μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἅρμα Ἡλίου ἱστάμενον) vocem Ἡλίου male ante omissam ex Collect. Anonymi restitui. Eadem Suidæ v. μίλιον restituenda est, ubi æque desideratur. In Codice Vaticano hic locus ita legitur: Ὅτι ἅρμα Ἡλίου ἐν τέσσαρσιν ἵπποις πυρίνοις ἱστάμενον παρὰ δύο κιόνων ἐκ παλαιοῦ ὑπῆρχεν ἐν τῷ εἰρημένῳ μιλίῳ.

Ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον· ἐνθάδε καὶ Βύζας ὁμοίως εὐφημίσθη) In Anonymi Collectaneis, περὶ θεαμάτων, ita legitur: ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον, καὶ Βύζαν, καὶ αὐτὸν, ὀρίζοντος τοῦ Βενέτου μέρους· ἦλθε παλίνορσον ἱμάσθλην, ὡς δὲ δὶς ἀθύρσας μοῦνος ἐν σταδίῳ. Hinc patet duplex Codini error: primo enim confundit Constantinum Magnum Imp. cum Constantino quodam auriga Circensi, in quem aliquot extant epigrammata Anthologiæ lib. 5. Deinde hunc Constantinum confundit cum alio auriga Porphyrio, in quem similiter plurima epigrammata, unius partem, qua continetur εὐφημισμὸς, seu fausta acclamatio Venetæ factionis, citat in supra citatis verbis Anonymus, περὶ θεαμάτων, epigramma hoc est:

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντα τε μίτρην
  Καὶ πῶρος αὐτ' ἀεθλοῦ χάλκεον ἔστησε
Τῇδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἱδρύσαντο
  Πρέσβυ, σοὶ δὲ ξυνὸν ἀντιάσαι γεράων
Δῆμος μὲν Βένετος· ἦλθε παλίνορσον ἱμάσθλην,
  Ὡς δὲ δὶς ἀθύρσας, μοῦνος ἐν σταδίοις.

Hinc Porphyrius factionis Venetæ auriga is est, quem perperam Codinus Constantinum Magnum vocat, & ob devictum Azotium fausta acclamatione exceptum ait. Ipsa verba illius acclamationis continentur ultimo disticho citati epigrammatis. Azotium vero intelligo Prasinæ factionis aurigam, qui cum Porphyrio de palma certavit. Plura super hac re notavi ad citatum Anonymi locum ex Collectaneis περὶ θεαμάτων, num. 187. Similiter corrigendus & illustrandus est Suidas, qui suo more, ea quæ hic apud Codinum leguntur, iisdem omnino verbis Lexico suo infarcivit, voce μίλιον.

Edit. Paris. pag. 161.

Κατενεχθὲν δὲ τὸ ἅρμα ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ δορυφορούμενον στηλίδιον καινὸν, παρὰ Κωνσταντίνου σκευασθὲν, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον, τύχη πόλεως, εἰς τὸ κάμα εἰσῄει καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει) Hic locus ex Vaticano Codice, & Anonymi Collectaneis ita reformandus est: Κατενεχθέντος δὲ τοῦ ἅρματος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου ἐσκευάσθη εἰς τύχην τῆς πόλεως, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον, ὅπερ δορυφορούμενον εἰσῄει εἰς τὸ κάμα καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει. id est, *Postquam autem ille currus in Hippodromo subversus est: fecit Constantinus novam statuam Fortunæ urbis, portatam a Sole, quæ magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur, indeque coronata iterum exibat*. Similiter corrigendus & vertendus est hic locus apud Suidam, voce μίλιον. ubi æque corrupte legitur. Statuæ autem Fortunæ urbis & pompæ, qua in tribunal Hippodromi deducebatur, meminit ipse Codinus, num. 40. his verbis, ἐν οἷς, inquit, ἵσταται καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ μικρόν τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προγέγραπται, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε, ἕως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γενόμενον, μετὰ κηρῶν λαμπαδοφοροῦντες οἱ πολῖται καὶ ὀψικεύοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον αὐτὸ τῆς κογχίλου ἕως τοῦ κάμματος. τοῦτο δὲ ἐξετίθουν, ὅτε τῆς πόλεως ἑώρταζον τὰ γενέθλια. Utrumque Codini locum plenissime illustrat Chronicon Alexandrinum, in quo de eadem Fortunæ urbis statua hæc leguntur: ποιήσας (scilicet Constantinus) ἑαυτῷ ἄλλην στήλην ἀπὸ ξοάνου κεχρυσωμένην, βαστάζουσαν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν τύχην τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ αὐτὴν κεχρυσωμένην, κελεύσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ γενεθλιακοῦ ἱππικοῦ εἰσιέναι τὴν αὐτὴν τοῦ ξοάνου στήλην διευθυνομένην ὑπὸ τῶν στρατευμάτων μετὰ χλαμύδων, &c. Sensus est, Constantinum præter illam statuam Porphyreticæ columnæ Fori impositam, aliam sibi fecisse ex marmore, dextra gestantem simulachrum auratum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ, atque constituisse ut imposterum quotannis die urbis natali ea statua in Hippodromum spectanda deduceretur, exercitu & civibus comitantibus. Inde igitur patet Theama, seu Spectaculum, quod hoc loco Codinus describit fuisse statuam Constantini Magni, capite radiato instar Solis, quadrigam agitantem, porrectaque dextra sustinentem simulachrum Fortunæ urbis Constantinopolitanæ. Quod dixi Constantini Magni statuam fuisse, manifeste testatur Chronicon Alexandrinum: fuisse figuratam instar Solis capite radiato, Codini hæc verba indicant, ὑπὸ Ἡλίου φερόμενον: ibi enim per Solem intelligenda est Constantini statua instar Solis, ut dixi, capite radiato formata. Ita in columna Porphyretica Fori visebatur Constantinus, διὰ τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας, ὡς Ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων. ut refert paulo post Codinus, ubi agitur de columna Fori. Visitur etiam in aliquot nummis antiquis Constantinus ἀκτινοκέφαλος. Quod præterea dixi, hanc Constantini statuam quadrigam agitasse, porrectaque dextra sustinuisse victoriolam, ex his Codini verbis elicitur, καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ μικρόν τι ἄγαλμα, ὅπερ ὡς προγέγραπται, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. Quem hic Codinus διφρηλάτην, seu aurigam vocat, ipse erat Constantinus, vehens curru quadrigarum, & dextra gestans parvum aliquod simulachrum, quod cultum fuisse ait pro Genio seu Fortuna urbis. Sed verisimile mihi videtur, quam Codinus Fortunam urbis vocat, fuisse Victoriolam. Ita in nummo quodam antiquo conspicitur Nero Imperator quadrigæ insistens, & sinistra palmam, dextra Victoriam tenens ipsum coronantem.

Εἰς τὸ κάμμα εἰσῄει καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει) Perperam antea legebatur κῶμα. Itidem corrigendus est Suidas v. μιλίου. Utrobique Interpretes a vero sensu toto cælo aberrant. κάμμα hic significat τὸ καθίσμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου, *tribunal Hippodromi*, in quo Imperator sedebat, cum spectaret ludos Circenses. Vide quæ notavi num. 17. ad illa verba, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ κάμματος. pag. 163.

Ἔνθα Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ἀπὸ καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σεβήρου ἀπέθανεν. ἔνθα καὶ ἵστανται ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀνάγλυφος, χαμαὶ τῇ γῇ, καὶ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου, καὶ Μακεδονίου, &c.) Quicquid hic narrat Codinus de Ario, fragmentum est tertii Theamatis seu Spectaculi, quod erat in foro. Integra ejus descriptio extat in Collectaneis Anonymi, περὶ θεαμάτων, ex quibus ex Codice Vaticano hic Codini locus ita supplendus & reformandus est: ἔνθα (sc. ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ φόρου) καὶ Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημίαν ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος, καὶ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος, ἀλλ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου, τότε παρ' ἐκεῖ, διὰ τῆς ἀληθείας τούτου παρέδωκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ παλαιοὶ ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Σεβήρου τοῦ φόρου ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου Θεοδοσίου ἵστανται ἡ τοῦ Ἀρείου εἰκὼν, ἐν μαρμάρῳ ἀνάγλυφος, χαμαὶ οὖσι τῇ γῇ, τοῦ σὺν τῷ τοῦ Ἀρείου καὶ ἡ Μακεδονίου, Σαβελλίου, καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον, καὶ οὖρον, καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτωσιν αὐτοῖς, id

eſt, *Quo in loco* (ſcilicet in Fornice Fori) *etiam Arius horrenda morte obiit, qui pejus quam ipſi Gentiles Chriſto maledicere audebat, & Epiſcopatum Conſtantinopoleos fretus potentia Imperatoris per vim invadere conabatur. Sed huic Alexander Epiſcopus reſtitit atque adeo donec ipſum adegit ad mortem. Ibidem igitur viginti novem palmas a camera Senaculi, quod eſt in Foro, pius Theodoſius Arii, & Macedonii, & Sabellii, & Eunomii imagines propter contemptum marmori inſculpi curavit adeo humili, ut a prætereuntibus ſtercore, lotio, & ſputo contaminarentur.*

Ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ Σενάτου) Scribe τοῦ Σινάτου τοῦ φόρου, hoc eſt, *camera Senaculi, quod eſt in Foro*, ſcilicet Conſtantiano, ubi ſtabat columna Porphyretica.

Ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἱ μὲν λέγουσιν, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας) Ita ex Codice Vaticano reſtitui. Antea legebatur, ὅτι τὸ Σενάτον, ὡς οἶμαι, λέγουσιν εἶναι τῆς, &c.

Οἱ πατρίκιοι) Anonymus in Collectan. ὑπάτους vocat.

46. Καὶ Καλλίστρατος πρῶτος, &c.) Hæc prolixius narrantur in Anonymi Collect.

Τοῦ δήμου πράξαντος) Factio intelligitur Praſina.

Τεθεῖσθαι δὲ τοῦ κίονος τοῦ Φόρου ἔσωθεν καὶ τὸ παλλάδιον τειχίον) In aliquot Codd. Vaticanis & Bavarico, pro τὸ παλλάδιον τειχίον, perperam legitur, τὸ παλλάδιον τειχίον: quo mendo deceptus Meurſius alias inauditum vocabulum παλλάδιον inter Græco-barbara retulit. Palladii hujus meminit Chronicon Alexandrinum: ὁ δὲ αὐτὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀφελὼν κρυπτῶς ἀπὸ Ῥώμης τὸ λεγόμενον παλλάδιον ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι φόρῳ, ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ. Et Julius Pollux in ſupra citato fragmento Chronici inediti: ἀγαγὼν δὲ καὶ τὸ παλλάδιον ἐξ ἀρχαίας Ῥώμης λάθρα, ἔθηκεν εἰς τὸν αὐτοῦ φόρον ὑποκάτω τοῦ κίονος τῆς στήλης αὐτοῦ.

Καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος ἦν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην Ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, δὶς, &c.) Hæc celebris illa Apollinis ſtatua, quam Heliopoli deductam Conſtantinus Magnus Columnæ Porphyreticæ Fori impoſuit, addita hac inſcriptione: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΝ ΔΙΚΗΝ. id eſt, *Conſtantino Solis inſtar ſplendenti*. Inſcriptionem hanc reperi apud veterem Chronographum MS. Bibliot. Reg. cujus hæc verba ſunt, ubi agit de Conſtantino Magno: κτίζει δὲ τὴν πόλιν αὐτὸ μὲν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει αὐτοῦ, τῷ πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰκοστῷ πρώτῳ ἔτει ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτει κα'. ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ ἔτει ἦν ,εωλζ'. ἐντεῦθεν ἐλθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἐμφανεῖς πατέρας πρὸς τὸ ἐλευθερῶσαι παρ' αὐτῶν τὴν πόλιν ἣν ἔκτισεν οἰκοδόμησε δὲ παλάτιον καὶ ἱππικόν, καὶ τὰς δύο πορτικοὺς ἐμβόλους, καὶ τὸν φόρον, ἐν ᾧ κίονα μονόλιθον καὶ ὁλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγὼν, ἔνδυσας αὐτὸν ἐπὶ χαλκῶν γεγραμμένων. ἱδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ, ἀνδριάντα εἰς ὄνομα αὐτοῦ, ἐπιγράψας ἐπὶ τὰς ἀκτῖνας. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ ΛΑΜΠΟΝΤΙ ΗΛΙΟΥ ΔΙΚΗΝ, ὃς ἦν μὲν ἔργον Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν. Reſtituenda ergo eſt hæc inſcriptio Cedreno, apud quem corrupte legitur: ἐν ᾧ γέγραπται ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. ἔλαμψεν ἡλίου δίκην; ὃς ἦν μὲν, &c. Corrigendus etiam Zonaras, ubi de hac ſtatua loquitur: λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλη τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἡλίου. Ita Julius Pollux in ſupra citato fragmento Chronici inediti: καὶ ἐπάνω τοῦ κίονος ἔστησεν αὐτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ'. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλιουπόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας. Puto autem ſtatuæ illius ſolaris exemplar eſſe imaginem, quæ viſitur in quodam Conſtantini Magni nummo, vultu dextraque verſus cælum porrectis, ſeptem in capite radios gerens, atque ſiniſtra manu globum, cum inſcriptione CLARITAS REIPUBLICÆ.

Edit. Parif. pag. 164.

47. Κοπρίαν ἐκτὸς πορφύρου, &c.) Scribe κοπρίαν πορφύραν ταύτης καὶ αὐτὸ λέοντας, λαχεῖς τε, καὶ χοιροῦ κάπρον, &c. Fuit ſtatua Naturæ, quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur. Vide quæ notavi ad Anonymi Collectanea, περὶ θεαμάτων. In Cod. Bavar. pro κοπρίαν perperam ſcriptum fuit κοπρίαν.

Καὶ τρυγόνες, ἢ μυιὸς, καὶ γαλῆς) In Cod. Bavar. corrupte ſcriptum fuit, καὶ τρυγόνες μυὸς, καὶ γαλῆς.

Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος) Diverſus hic eſt a Galeno, qui ſub Marco, Commodo, & Pertinace Imperatoribus vixit.

Τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι περὶ Βερίνας) Nempe, quod Verina, Zenone genero fugato, fratrem ſuum Baſiliſcum ad Imperium promotura eſſet.

Καλλίστρατός τις συμφητὸς, κάπηλος τὴν τέχνην) Apud Anonymum in Collectaneis legitur: Καλλίστρατος δέ τις συμφητὸς μὲν τὸ γένος, κάπηλος δὲ τῇ ἀξίᾳ.

Εἰς τὸν ἀρτοτυρικὸν τόπον) Hujus loci meminit etiam num. 74. Μονόλιθος, inquit, μέγιστος στήλη ἐστήχθη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῶν ἀρτοτυρικῶν οἴκων, ἤγουν τῶν ἀρτοπωλείων.

Ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε. καὶ πρῶτον παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον) Hæc verba ita tranſponenda ſunt: ἔνθα πρῶτον παλάτιον ὑπῆρχε ἢ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἐκεῖσε, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον. Ἀλωνίτζιον Græcis recentioribus dicitur domus, quibuſcunque ſive indigenis, ſive peregrinis publice alendis, deſtinata. Conſtantinopoli κατ' ἐξοχὴν vocabatur Ἀλωνίτζιον, Palatium a Conſtantino Magno in regione Tauri extructum, in quod proceres Romæ antiquæ Conſtantinopolim venientes recipiebantur, ut teſtatur Codinus in libro *de ædificiis*, num. 80. Hoc loco ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων appellat. In Cod. Bav. pro δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, perperam ſcriptum fuit δῆλον ὅτι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιν. Pro Ἀλωνίτζιον etiam contracte ſcriptum invenitur ἀλωνίτζιν, ut pro καραβίτζιον, καραβίτζιν, pro σίτριον, σίτριν, &c. 48.

Ἐστιν ἔφιππος ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ) Hæc erat ſtatua ærea equeſtris poſita in foro Tauri ſupra baſin marmoream quadrilateram, quæ, uti refert Nicetas Choniates, ſiniſtræ manus vola tenebat globum, dextram vero verſus cælum extendebat, quare quidam crediderunt eſſe Jeſu Navæ, alii Bellerophontem eſſe putarunt cum Pegaſo, propterea quod equus eſſet effictus auribus velut ad tubæ clangorem arrectis, hinnienti ſimilis, & effrænus. Adſcribam ipſa Nicetæ Choniatæ verba, unde hæc deſumpſi; eorum pars extat in Annalibus ejus, ubi agit de Henrico Balduini fratre: ὃς (ſc. ἵππος) inquit, ἐπὶ λίθου λευκοῦ τετραπλεύρου κατὰ τὸν λεγόμενον Ταῦρον χαλκοῦς ἵσταμενος: ἤρωϊκόν τινα τὸν ἱππέα ἄνδρα, τὸν ἄλλο ἀξιοθέατον ἐπὶ τῶν νώτων ὀχεῖ, ὀλοφάλαρος, φρυαττόμενος, καὶ τὰ ὦτα ἀνεστὼς ὡς πρὸς σάλπιγγα. τοῦτον οἱ μὲν φασιν εἶναι Πήγασον καὶ τὸν ἐπιβάτην Βελλεροφόντην. οἱ δὲ τὸν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, στῆναι pag. 165. ἐπικαλούμενον ἥλιον, καὶ δῆλον εἶναι τὸν ἄνδρα τῇ διαστολῇ τοῦ σχήματος πρὸς τὴν ἁρματηλασίαν τοῦ Ἡλίου, ἐξ τὸν δρόμον τὸν σελήνιον τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκτείνοντα, εἰς στάσιν τῷ πρόσω χωρεῖν, καὶ σφαιροειδὲς ἐκ χαλκοῦ χῶμα τῷ κοίλῳ τῆς λαιᾶς χειρὸς ὑπερέχοντα. Reliqua habentur in fragmento quodam ejus hiſtoriæ *de ſtatuis æneis, igni traditis poſt captam a Latinis Conſtantinopolim*, quod aſſervatur in Bibliotheca Vaticana, & hactenus, quod ſciam, non eſt editum: πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ περικαλλέστατον ἔργον τοῖς χωνευταῖς παρέδωκαν. ὥσπερ καὶ τὸν ἐν τῷ Ταύρῳ ἐπὶ τραπεζίου βάσεως ἱδρυμένον ἐφιππον ἱστάμενον ἄνδρα τὸν ἠρωϊκὸν τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος ἀξιάγαστον εἶναι δὲ οὗτος ἐλέγετο παρὰ μὲν ἐνίοις Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, τεκμαιρομένοις τὸν ἄνδρα τῇ πρὸς ἥλιον ἐκτάσει τῆς χειρὸς, ἔδυ τὴν πρὸς δύσιν πορείαν, καὶ τὴν κατὰ Γαβαὼν σελήνην ἀναστήσαντα. ὡς δὲ ἐδόκει τοῖς πλείοσιν, ὁ ἐν τῷ νῦν τοῦ Πελοπος γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς Βελλεροφόντης, Πηγάσῳ ἐποχούμενος. ἦν γὰρ ὁ ἵππος ἀχάλινος, ὁποῖος ὁ Πήγασος παραδίδοται, ἄνευ κρημνῶν κατὰ πεδίον, καὶ πάντα διὰ δεξιῶν ἀναβαίνων, ὡς πτηνός.

ἅμα ἐς πεζοῖς φερόμενοι. Hæc Nicetas. Sed quicquid ille dicat, mihi dubium non est, quin fuerit antiqui cujusdam Romanorum Imperatoris statua equestris; ita enim plerumque formari solitas fuisse, ex nummis & statuis antiquis hodieque videre est.

Τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ βάθρου τὸ λιθόξεστον ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως, &c.) Procul dubio inscriptio & cætera ornamenta intelligenda sunt, quæ basi illius equestris statuæ insculpta fuerunt. Sed Codinus hic nugatur, more recentiorum Græcorum, qui quascunque inscriptiones & figuras antiquitatis Romanæ, oracula & præsagia rerum futurarum interpretantur.

49. Καὶ τὸ ἐμπρόσθιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει) Si genuina est hæc lectio, verbum ἔχει referendum videtur ad illud quod superius dixit, ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῆς πόλεως. Statuam autem virilem vinctam & genuflexam, quam Codinus ait ad pedes (sic enim vertit ἐμπρόσθιον) equestris illius statuæ fuisse collocatam, nationis cujusdam devictæ simulachrum fuisse verisimile est. γονυκλινὲς verti genu flexum, & hoc revera hic significat, uti etiam supra in descriptione thematis secundi, num. 44. τί δ' ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χιονοφόρῳ, ὄπισθεν τοῦ μιλίου ἀνδριάντα ἄγαλμα χρυσέμβαφον, καὶ γονυκλινὲς, ἱστάμενον ἐστιν τυχαῖον. Errat igitur Meursius qui in Glossario Græcobarbaro utrumque Codini locum citans, γονυκλινὲς substantive accipi credit, & significare *pulvinar*, quod genibus substernitur.

Ο ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον) In Codice Vaticano hæc verba præcedentibus absque interpunctione annexa sunt, & pro ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς, &c. legitur, ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς τοῦ ἵππου. καὶ αὐτὸς, &c. Quare credibile est, Codinum scripsisse, ὁ ποὺς ὁ ἀριστερὸς ὁ ἐμπρόσθιος τοῦ ἵππου, ἐν ᾧ τὸ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει, καὶ αὐτὸς σημαίνει, ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον. id est, *Etiam equi pes lævus anterior, cui sigillum æreum, virile, vinctum, & genuflexum inclusum est, præsignificat, quæ in eo inscripta sunt*. Nempe respicit Codinus ad illud, quod refert Nicetas Choniates, in anteriori sinistra ungula illius equi latuisse imagunculam consecratam viri clavo transfixi, & plumbo undique cincti: quæ ad conservationem urbis, & prohibendas barbarorum incursiones, ibi inclusa erat. Vide ipsum Nicetam circa finem Annalium, ubi agit de Henrico Balduini fratre. Sed libitum quoque est ex paulo ante citato fragmento Vaticano, hactenus, ni fallor, inedito, aliquot ejusdem Auctoris verba adscribere, quibus eam rem declarat: εἶτα, inquit, καὶ φασὶ παλαιφάτως εἰς ἡμᾶς διαβαίνουσαν φήμη τῶν ἀπάντων ἐγκειμένων τόμασιν, ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ τοῦ ἵππου ποδὸς ὁπλῇ χαλκοῦ ἀνδρείκελον κεῖσθαι, τινὶ μὲν ἐκ τοῦ τῶν Βενετικῶν γένους τινὸς εἶναι παραδιδόμενον, ἄλλοις δὲ ἑτέρου τῶν μὴ ὑποσπόνδων Ῥωμαίοις ἐπιχωρίων ἐθνῶν, ὑπ' εἶναι Βουλγάρων ἐθνός. πολλάκις σημεῖον χαλκοῦ ἐντετυπωμένου ἀσφαλίσει, ἐς τὸ πάντη ἀφώρατον, ὂν οὐδένα πρότερον εἴδοσιν. κατακερματισθέντος δὲ τοῦ ἵππου, καὶ σὺν τῷ ἀναβάτῃ παραδοθέντος πυρὶ, εὕρηται καὶ τὸ ἐν τῇ ὁπλῇ τοῦ ἵππου ἐντυμβευόμενον χαλκοῦν ἴνδαλμα. καὶ ἐπὶ περικείμενον χλαῖναν, ὁποίαν τῶν ἐρριμμένων τὰ ὦμα πλέκουσιν. ὀλίγα δὲ τῶν ἐπ' αὐτῷ πεφημισμένων οἱ Λατῖνοι φροντίσαντες, πυρὶ καὶ τοῦτο ἐπέβαλον. De ejusmodi statuis consecratis alias quædam notavi.

Edit. Paris. pag. 166.

Ο μέγας κίων ὁ κοχλίας) Columnam Cochlidem Theodosii in Tauro sitam, hic intelligendam esse censeo, quæ ad summitatem usque intra se pervia erat, & circumcirca figuris sculptis exornata. Manuel Chrysoloras in epistola de comparatione veteris & novæ Romæ, κίονας περιγλύφους vocat. Ejus generis columnæ sunt, Trajana & Antonina, quæ hodieque Romæ visuntur. Codinus hic suo more nugatur, & figuras Romanas pro oraculis habet.

Εἰς καροῦχον) καροῦχι & καρροῦχα Græco-barbare dicitur *currus*.

50. Κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, κατὰ τὸν σταυρὸν εἶτα τύπον.

Ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ εἰκονικὰς: καὶ γράμματα, &c.) In Codice Vaticano legitur, ὅπερ, ἱστορίας τὰς ἐν αὐτῷ εἰκονικὰς καὶ, &c. utraque lectio proba est. Pro εἰκονικὰς in Cod. Bavar. scriptum fuit εἰκονικὰς, ἱστορίας εἰκονικὰς vocat Codinus *historias figuris expressas*.

51. Καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων) Loquitur de statuis Constantii & Constantis post patris obitum in spem perpetuæ concordiæ erectis in Philadelphio, quarum supra meminit, num. 49.

Ὅτι τὸ λεγόμενον μόδιον ὡρολόγιον ἐστὶ, ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου) Legendum esse videtur, ὅτι εἰς τὸ λεγόμενον μόδιον ὡρολόγιον ἐστὶ καὶ τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. Vide quomodo verterim, & quid ea de re notaverim ad num. 73. & 74.

Ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κουμούλιον πιαράσκεσθαι) *Cumulus* Latinis dicitur, quod Græci antiqui vocant σώρευμα & ἐπίμετρον, hoc est, *quod mensuræ plenæ seu justæ additur*. Idem apud recentiores valet κούμουλον. Sic hoc loco, & num. 73. *modium cumulatum* Codinus appellat μόδιον κουμούλιον.

Ῥίγλιον τὸν μόδιον) ῥίγλα vel ῥοῦγλα, quasi regula, Græcis recentioribus dicitur *radius*, seu *hostorium*, quod est instrumentum, quo raduntur mensuræ. Ita hic μόδιον, vel μόδιον ῥίγλιον appellatur *modius radio adæquatus*. Cæterum ῥίγλιον a ῥίγλα derivatur, ut a κούμουλον κουμούλιον.

Ἐχρημάτιζε δὲ ὡρολόγιον) Lege ἐχρημάτιζε δὲ ἐκεῖσε ὡρολόγιον. χρηματίζειν hic significat *esse*, ut sup. num. 4. ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρηματίζει λουτρόν. De Horologio autem in arcu Orientali fori positi, cujus hic mentio fit, pluribus agitur num. 74.

Ἔνθα ἐστὶ ποταμὸς, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος) Hæc est lectio Codicis Vaticani, quæ si genuina est, legendum videtur, ἔνθα καὶ ποταμὸς ὁ ἀπὸ Λύκου προσαγορευόμενος, hoc est, *ubi etiam fluvius est qui a lupo nomen habet*. Nempe intelligit fluviolum nomine Lycum, Byzantium transeuntem, cujus infra num. 150. ubi agit de renovatione templi SS. Apostolorum, ita meminit: ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολλοὺς ναοὺς δειμαμένη, διὰ τὸ διέρχεσθαι κάτωθεν τὸν ποταμὸν τοῦ Λύκου, ἀναγκασθεῖσα θεμέλιον παμμεγέθη, καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν. Ejusdem fluvii mentionem facit Cedrenus. & adversus ejus exundationem Apollonium Tyaneum ait quas nescio consecrationes adhibuisse: verba ejus hæc sunt: καὶ Λύκου δὲ τὸν ποταμὸν ἐτελέσατο, ὥστε μὴ πλημμυρήσαντα τὸ Βυζάντιον καταποντωθῆναι. In Cod. Bavar. pro ἀπὸ Λύκου, scriptum fuit ἀπὸ λευκοῦ. Quod si hæc lectio alteri præferenda est scribendum videtur: ἔνθα ἐστὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος, id est, *Ibidem visitur fluvius seu simulacrum fluvii ex candido lapide*. Ut vero hunc locum ita reformem, auctor mihi est Manuel Chrysoloras, qui in epist. de comparatione veteris & novæ Romæ, tradit supra caput rivuli (scilicet Lyci) qui Constantinopolim perlabitur, positam fuisse statuam ex candido lapide, quæ cubito videbatur inniti, καὶ ἄλλο δὲ, inquit, (sc. ἀνδρείκελον) ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς πόλεως χειμάῤῥου, δοκοῦντος ἐπ' ἀγκῶνος ἀνακεῖσθαι. Hoc ergo illud simulachrum fluvii esse puto, quod nunc Codinus his verbis innuit: ἔνθα καὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος. pag. 167

Καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος) Credo hic significari Herculis cubantis simulachrum, quod prius Romæ collocatum erat in a xv. regione. & postea Constantinopolim deductum, atque in Hippodromo positum fuit, ut supra testatur Codinus, num. 44. his verbis: ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύετο, πολλὰς θυσίας δεξάμενος. ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ Ῥώμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. Quale autem fuerit hoc simulachrum, accuratissime describit Nicetas Choniates in fragmento Vaticano historiæ *de statuis æneis igni*

traditis post captam a Latinis Constantinopolim: ἀλλ' οὐδὲ, inquit, τῶν ἐν τῷ ἱππικῷ ἱσταμένων ἀγαλμάτων, καὶ ἄλλων θαυμαστῶν ἔργων τὴν καταστροφὴν παρῆκαν οἱ τῶν καλῶν ἀνέραστοι οὗτοι βάρβαροι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα κεκέρμασιν εἰς νόμισμα, ἀντικαταλλάξαντες μικρῶν τὰ μεγάλα, καὶ τὰ δαπάναις ποιηθέντα μεγίσταις, εὐτελῶν ἀντιδόντες κερμάτων, κατέρρεψαν τοίνυν Ἡρακλῆ ὁ τρισέκτειμος μέγας μεγαλωστί, κατὰ γῆς ἐπιδουμένης τῆς λεοντῆς ὑπεστρωμένης ἄνωθεν δεινὸν ὁρώσης κἀν τῷ χαλκῷ, ᾗ μικρὸν βυχηθμὸν ἀφιεῖσα, καὶ διαθροοῦσα τὸ ἐφεστηκὸς αὐτῇ τοῦ πλήθους ἀναλκιστον. ἐκάθητο δὲ μὴ γωρυτὸν ἐξηρτημένος, μὴ τόξον ταῖν χεροῖν φέρων, μὴ τὸ ῥόπαλον προβαλλόμενος, ἀλλὰ τὴν μὲν δεξιὰν βάσιν τείνων, ὥσπερ καὶ τὴν αὐτὴν χεῖρα εἰς ὅσον ἐξῆν. τὸν δὲ εὐώνυμον πόδα κάμπτων ἐς γόνυ, καὶ τὴν λαιὰν χεῖρα ἐπ' ἀγκῶνος ἐρείδων. εἶτα τὸ λοιπὸν τῆς χειρὸς ἀνατείνων, καὶ τῷ πλατεῖ ταύτης ἀθυμίας πλήρης καθυποκλίνων ἠρέμα τὴν κεφαλήν, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῷ τύχας ἀποκλαιόμενος, καὶ δυσχεραίνων τοὺς ἄθλους, οὓς αὐτῷ Εὐρυσθεὺς, οὐ κατὰ χρείαν, ἀλλὰ δὲ φθόνου μᾶλλον ὑπερεθέντα, τῷ τῆς τύχης περιόντι φυσώμενος. ἦν δὲ τὸ στέρνον εὐρὺς, τοὺς ὤμους πλατύς, τὴν τρίχα οὖλος. Hinc finit fragmentum Bibliothecæ Vaticanæ.

Καὶ χελῶναι ὀκτὼ μετὰ ὀρνίθων) In Anonymi Collectaniis legitur μετὰ ὀρνίθων.

Ἱστάμενα) In Cod. Vat. legitur, ἱστάμενος. Scri-
52. bendum credo ταύτης, &c.

Δοῦλοι τοῦ ἐκ χώρας Ἀμάστρου Παφλαγόνος) Scribendum videtur, δοῦλοι τοῦ ἐκ χώρας Ἀμαστριανοῦ Παφλαγόνος, scilicet ut respondeat illi, quod præcedit, ἐξ ἑτέρας στήλης, &c.

Σιγματοειδὲς) Scribe σιγματοειδὲς, id est, *forma semicirculari.*

Εἰς τὸν χαλκοῦν Βοῦν) Hujus loci ita meminit Joannes Tzetzes Chil. 9. v. 615 περὶ βοὸς δὲ χαλκοῦ ἤτοι πρὸς Βοῦν τὸν τόπον.

Τὸ ἐξακιόνιον χρυσοῦν ἐν τοῖς τείχεσι, &c.) τεῖχος hic
53. non *murum* significat, sed *castellum* seu *locum munitum*. Ita Homerus Iliad. δ'. Thebas vocat τεῖχος ἑπτάπυλον: & Herodotus lib. 1. Sardes appellat τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν, & in oraculo Apollinis Atheniensibus dato, τεῖχος ξύλινον significat *munimentum ligneum*. Sæpissime in hac significatione occurrit apud Stephanum de urbibus: ut, τοῦ τείχους, χωλὸν τεῖχος, Ἀβώνου τεῖχος, Ἡραίου τεῖχος, Γορδίου τεῖχος, παλαιὸν τεῖχος, διδύμων τεῖχος, &c. χαλκοῦν τεῖχος, exponendum est *castellum æreum*. Similiter apud Constantinum Porph. de admin. Imp. cap. 22.

Ἐξωθεν δὲ ἵσταντο κίονες τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τοῦτο χάριν λέγεται ἐξακιόνιον) Ergo secundum hanc etymologiam, necessario scribendum est ἐξακιόνιον: attamen in omnibus codicibus ἐξακιόνιον scriptum inveni. Mihi videtur hunc locum utroque modo nominatum fuisse, ἐξακιόνιον nempe & ἐξακιόνιον. Hujusmodi diversas nominis unius loci prolationes sæpius apud Codinum observavi. Sic num. 32. unum eumdemque locum appellari ait, Αἰγύπτιον & Αἰγυπτίων, & n. 91. φολοκλάδιον, & φελλοκλάδιον, & num. 132. Δομνάδιον & Δουμάδιον, & num. 115. Ἡραῖον & Ἥριον, & num. 125. Μαγναύρα & Μαγναύραν, & n. 126. σίσμα. σῖμα, & σίγμα & n. 83. μονόμφαλον & μονόλοφον, num. 131. τὰ Ἥλα & τὰ Ἴλα. Vera autem
Edit. Paris. pag. 168. ratio diversitatis illarum denominationum habetur apud Procopium lib. *de ædificiis*, ubi locum ad Anaplum, qui antiquitus προχθαι appellabatur, postea βρόχοι nuncupatum fuisse ait, hæc subjungens: διαφθαρέντος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιχωρίου ἀγνοίᾳ, hoc est, *pristino nomine ignorantia incolarum corrupto.*

Τὸ δὲ καὶ λεγόμενον τετράπυλον, ἀπέρ ὠνομάζετο τετράοδον) Tetrapylum area erat quadrilatera, quatuor porticibus terminata, & totidem habens portas, quamobrem Quadrivium quoque, seu τετράοδον antiquitus nominatum fuit.

Καὶ διέμεινεν ἕως ἑκατὸν ἑξήκοντα μέχρι Ζήνωνος) Antiquum Tetrapylum, a Constantino Magno extructum, perduravit usque ad Imperium Zenonis, cujus tempore, ut refert Evagrius lib. 3. cap. 28. *Mammianus Senator novum exstruxit tetrapylum*, hoc est, ut ego interpretor, antiquum de novo reædificavit. De hoc Mammiani Tetrapylo puto Codinum loqui, num. 57. ὁμοίως δὲ (sc. ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, id est, in foro Constantiniano) ἵσταντο ἐξ πύλαι χαλκαῖ τετράπλευροι μεγάλαι καὶ περίστατοι χείλεσιν τέσσαρσι. Addit enim, ἐξ διέμειναν μέχρι τοῦ Θεοφίλου, Ergo antiquum Tetrapylum Constantini usque ad Zenonem integrum mansit, secundum autem Mammiani usque ad Theophilum.

Εἰς τὸ σίγμα) id est, in portica semirotunda, quæ a similitudine fabricæ Sigma nuncupatur. Græci antiqui Sigma pingebant, ut C Romanum.

Ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Ἀδδαίου) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit: ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου Ἀδδαίου.

Τοῦ κτίτορος τοῦ χερσαίου τείχους) κτίτωρ exempto σ pro κτίστωρ, seu κτιστὴς aliquoties apud Codinum legitur. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit κτίτορος:

Μανδυλᾶ) Cod. Vat. Μανδυλᾶ: Cod. Bavar. Μαγδαλᾶ.

Εἰς τὴν μυριάνδρου πόρτην, τὴν καλουμένην πολυάνδριον) Porta olim nuncupata μυριάνδριος, seu πολυάνδριος, hodie vocatur Hadrianopolitana, & 54.
medium in muro terrestri locum occupat, ut refert omnium accuratissimus doctissimusque Historiæ Turcicæ scriptor Joannes Leunclavius. In hac porta periit oppressus hominum turba Constantinus ultimus Græcorum Imperator.

Παρὰ Βιγλῶν ἀσκουμένη) ut βίγλαν Græci recentiores vocant Vigiliam, ita etiam Vigilium Βιγίλιον, & Vigilantiam Βιγλαντίαν. In Cod. Bavar. perperam scriptum fuit, παρὰ Βυγλῶν ἀσκουμένη.

Μετὰ τῆς γυναικείας, τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον, ὡς τύπον τῆς πόλεως) Verti: *uti etiam statuam muliebrem quæ tenet coronam, & urbis effigies est.* Quin fuerit hæc muliebris statua simulachrum Constantinopoleos, dubium non est: sed quomodo dicatur τὸν στέφανον κατεχούσα, seu *tenuisse coronam*, aliquid habet dubitationis. An dextra extenta videbatur coronam porrigere, qualis visitur antique Romæ in nummo Claudii? An sedens dextro brachio inflexo, tenebat manu coronam genu sustentatam, ut cernitur in horto Cæsiorum Romæ de Dacia provincia subacta triumphans? An habebat in capite coronam galeæ circumvolutam, ut spectatur in nummo Constantini Magni, cujus hic exemplar apposui?

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη) Hic locus ita transformandus est: ἡ ἐν τῷ καλουμένῳ Στρατηγίῳ στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, id est, *Statua in Strategio supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est.* pag. 169. 55.
Strategium Constantinopoli forum erat, in quo antiquitus militum Duces creari solebant, ut testatur Hesychius, ἐν στρατηγίῳ, inquit, λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες ἄνδρες τὰς τιμὰς ὑπεδέχοντο: ibidem milites exercebantur, quod locus esset campestris, seu planus, ut refert Codinus

infra, ἐκεῖσε δὲ, ait. ἐπεδειγμάτιζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πέδιον ἦν ὁ τόπος. Videtur ergo Strategium hoc Constantinopolitanum Campo Martio Romæ antiquæ tam usu quam situ simile fuisse. Socrates hist. Eccl. lib. 1. c. 14. memorat Constantini Magni statuam equestrem ibi stetisse: Hanc ego eamdem esse puto, quam Codinus ait fuisse Alexandri Magni, & a Constantino Chrysopoli deductam atque erectam fuisse. Similiter Constantinus Apollinis Heliopolitani statuam pro sua columnæ porphyreticæ Fori imposuit. Illa autem verba, ὁ ἱστάμενος ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι, propterea addidit Codinus, ut distingueret hanc Alexandri, seu Constantini Magni statuam ab alia quadam Leonis Macelli statua, quam paulo post dicit in eodem foro collocatam fuisse, & nominatam ὁ μικρὸς στρατηγός. Cæterum Codini verba, τὸ καλλίμορφον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, præterquam ut sup. emendavi, etiam hoc modo corrigi possunt: τὸ καλλίμορφον στρατήγιον ἡ στήλη, ὁ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, &c. id est, *Statua aanexata Strategium, supra magnam columnam posita, Alexandri Macedonis est*. Familiaris admodum est Codino hic loquendi modus. Sic passim τὸ Αὐγουστεῖον, τὸ φιλαδέλφιον, τὰ τετραίωνα, ὁ βοῦς, pro statuis & pro locis, in quibus illæ positæ sunt, promiscue accipiuntur. Quare ferri quidem posterior hæc emendatio potest, sed prior præcicienda est.

Ερόγδωσε διπλῆν ῥόγαν) ῥόγα Græcis recentioribus dicitur *stipendium*, & *donativum*; inde ῥογεύειν, quod est *erogare*:

Ὡς ἀνήγειρεν αὐτὴν οἱ λαοί) In Cod. Vat. legitur, ἣν ἀνήγειρεν οἱ λαοί.

55. Η λιμένα τοῦ τριχακίου) In Cod. Vat. legitur; τότε τριχακίου.

Καὶ Βιγλαντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ) Loquitur de Vigilantia sorore Justiniani Imperatoris, matre Justini secundi.

Εἶχον δὲ καὶ γράμματα τῶν μαθόντων) Intelligendæ sunt proculdubio inscriptiones basibus statuarum inscriptæ.

Ελάθησαν ἀσυνχρίτω) Perperam scriptum fuit in Codice Bavarico, ἀσυγκρίτω.

Φέρουσα ἐπ' ὤμων σκαπάνην, καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ) Antiquus mos est, hodieque observatur, ut novis ædificiis exstruendis primus manum admoveat, cujus auctoritas structuræ præest. Sueton. in Vespasiano: *Ipse*, inquit, *restitutionem Capitolii aggressus, ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo collo quædam extulit*. Idem in Nerone: *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit*. In antiquis actis Latinis Sancti Sylvestri Papæ I. simile quid narratur de Constantino Magno Basilicas Vaticanam & Lateranensem erigente: *Exuens se chlamyde, & accipiens bidentem, terram primus aperuit ad fundamentum Basilicæ construendum. Dehinc in numerum duodecim Apostolorum duodecim cophinos plenos suis humeris subpositos bajulavit. Altera vero die similiter intra palatium suum Lateranense Basilicæ fabricam cœpit*. In actis Græcis de Lateranensis Basilicæ erectione prolixius agitur his verbis: ἵνα δὲ πᾶσι καταφανὴς γένηται ἐξ ὅλης ψυχῆς αὐτὸν πεπιστευκότα, ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λεγομένῳ Λατερανσίῳ, λαβὼν δίκελλαν οἰκείαις χερσὶν, αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο ὀρύσσειν, καὶ διαγραφὴν ποιησάμενος, προσέταξεν ἐκκλησίαν οἰκοδομηθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Quid igitur de Vespasiano & Nerone Sueton. & de Constantino Acta S. Sylvestri referunt, idem proculdubio quoque fecit Eleutherius, cui portus ab ipso denominati structuræ Constantinus Magnus præfecerat. Ut autem se hoc fecisse restaretur, statuam suam ibi erexit, quæ dextra ligonem & sinistro humero scapulari recto gestabat cophinum. Hæc illa est, quam hoc loco describit Codinus, & in libro *de ædificiis*, num. 110. his verbis: ἵστατο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμαρίνη Ἐλευθερίου, (scilicet τοῦ πραγματευσαμένου τὸ κτίσμα) φέρουσα πτύον

Edit. Paris. pag. 170.

57.

τῇ χειρὶ καὶ ἐπ' ὤμων κόφινον. Σκαπάνην vero Codinus vocat, tegumentum coriaceum, quo plerumque bajuli contra gravitatem operis humerum solent munire.

Ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ) Forum Constantini Magni scriptores sæpius per excellentiam vocant τὸν φόρον vel τὸν φόρον μέγαν: alias quoque appellant, τὸν φόρον πλακωτὸν, quod planis & latis lapidibus stratum esset, vel, ut hoc loco Codinus, nuncupant τὴν αὐλὴν τὴν λιθόστρωτον, id est, *aulam lapidibus stratam*.

Τὸ δὲ σταυρίον τὸ ἱδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον τῆς Ἀρτοπωλείων ἐστὶ, &c.) Errant, qui hæc verba ita interpretantur, ac si pro τὸ σταυρίον, legatur τὸν ταῦρον. Loquitur enim hic Codinus de celeberrima illa Cruce, quam Constantinus Magnus ad similitudinem illius, quam in cælo viderat, supra columnam ad septentrionalem partem sui Fori erexit, passim ejus mentio fit apud scriptores Historiæ CP. sed vide imprimis Anonymi Collectanea Chronica, & Codinum n. 33 & 76.

Βοῦδιν) Ita legitur in Cod. Vat. In Cod. Bavar. scriptum fuit βοΐδιν. 58.

Καὶ στήλας χαλκᾶς τεσσάρων μερῶν) τὰ τέσσαρα μέρη vocat quatuor factiones Circi, nempe Prasinam & Russatam, Venetam & Albatam, quarum duæ priores duabus posterioribus erant contrariæ. Sic quatuor quidem erant diversi colores Circensium Aurigarum, sed duę tantum factiones, quę sibi invicem repugnabant, quippe quia Prasina & Russata, & contra Veneta & Albata pro una & eadem accipiebantur. Secundum hanc factionum Circensium distinctionem, populus quoque Constantinopolitanus in duas divisus erat partes, quarum una Prasino colori, altera Veneto favebat. Procopius lib. 1. Persicorum: οἱ δῆμοι, inquit, ἐν τῇ πόλει εἰς τε Βενέτους ἐκ παλαιοῦ καὶ Πρασίνους διῄρηντο. Idem in hist. arcana has duas populi factiones μοίρας vocat, τὸν δὲ δῆμον, inquit, ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διαστάντα, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὐτὸς τὴν Βενέτων ἐπαγαγόμενος, &c. Codinus eas appellat τοὺς δύο δήμους & τὰ δύο δημοτικὰ μέρη, & τὰ δύο μέρη τοῦ δήμου.

Καὶ περιέστησε γύρωθεν τέσσαρες) Perperam scriptum fuit in Cod. Bavarico: καὶ περὶ τὸ περίγραμμα τέσσαρι.

Ἐκ τότε δὲ ἐκτιθὲν κοιλαι κλεισθμένος) Rectius in Cod. Vat. legitur ἐκλεῖσθη pro ἐκτίσθη.

Σωματεμπορίτας) σωματεμπορῖται sunt mangones, qui τὰ σώματα δουλικὰ, hoc, est, *mancipia* vendirant. Alias vocantur ἀνδραποδοκάπηλοι, quasi μεταβολεῖς τῶν ἀνδραπόδων. Strabo eos appellat σωματέμποροι. Notandum etiam, quod Codinus mancipia nuncupat πρόσωπα οἰκετικά. Paulo post pro πιπράσκειν perperam πιπράσκοντες in Codice Bavar. scriptum fuit.

Περὶ τοῦ Ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit, περὶ τοῦ ξενωνίου τοῦ Θεοφίλου. Ξενὼν significat *hospitale*, seu domum excipiendis peregrinis destinatam, qualem, ut hic Codinus refert, Theophilus Imperator extruxit in regione urbis nuncupata *Zeugmate*, loco lupanaris publici, quod ibi a Constantino Magno fuerat constitutum. Meminit ejus rei Cedrenus his verbis: ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ πόρνας ἀπελάσας (sc. ὁ Θεόφιλος) ἐξ οἰκημάτων τινῶν, καὶ καθαίρει ὅλον τὸν οἶκον ἐκεῖνον. ξενῶνα πεποίηκε, τὸ ἐκεῖνο προσηγορίαν φέροντα.

Ανήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον) His statim subjungenda esse videntur illa verba, quæ paulo inferius leguntur, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ ὡρίζετο ἕτερον πορνεῖον.

Τὰς δὲ ἐρῶντας τὰς ἐκεῖσε μοιχαλίδας) Si genuina est hæc lectio, nec aliqua desunt, videntur hæc verba respondere illis quæ postea sequuntur, ἦν καὶ στήλη τῶν ἐνυποληψιν αἰσθῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. Ita enim hic sensus inde elicitur, statuam illam Veneris duplicem habuisse usum, nempe ut ab iis, qui meretrices istic habitantes adamabant, coleretur, & testimonio esset puritati mulierum atque virginum, pag. 171. quarum falso suspecta esset pudicitia. Si verus est ille sensus hujus loci, scribendum erit: ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κίονος λιθίνου τῆς Ἀφροδίτης, ὅπου μὲν ἦν τῶν ἑταιρῶν, &c. ἦν δὲ καὶ ἡ στήλη τῶν ἐνυπόληψιν ἔσω, &c.

Και ὅσαι αἰσχροὶ ἐπὶ τοῖς κίοσι μετὰ κρηπίδων καὶ κυρτῶν) Pro ἐπὶ τοῖς κίοσι, legendum videtur, ἐπὶ τὸ κίονα

κίονα, id est, *apud ante memoratam columnam Veteris*. ἀνὰ χώροι seu ἀποχωρήματα significant hic *secessus*, vel *loca secreta*, *& a turba separata*. Svetonius simili de re loquens, *distinctas cellas* vocat. *Lupanar*, inquit, *in palatio constituit, distinctisque & instructis compluribus cellis*. In Codice Bavar. pro ἀνάχωροι, scriptum fuit, διάχωροι, quod æque probari potest: διάχωροι enim dicuntur *intervalla*, seu *spatia interjecta*. Ibidem pro κορτίνων, perperam scriptum fuit κυρίων. Æque corrupte in aliis Codicibus scriptis legitur κορτίων. Unde patet, nihili esse vocabulum κορτίον, quod unica hujus mendi auctoritate nixus Meursius Glossario suo Græco-barbaro inseruit. κορτίναι autem vel κορτῖναι Græci recentiores vocant *vela*, quibus aliquid obtegitur. Martyrologium in pass. S. Irenes: καὶ ὄντα κρεμάμενα ὑπὸ κορτίνας δι᾽ αὐτῶν γράμματα τῆς θυγατρὸς ἡμῶν. Ita etiam hoc loco Codinus κορτίνας appellat *vela*, quibus cellæ meretricum circumdatæ erant. Apud Italos, Gallos, & Germanos hodie vulgo nuncupantur *cortinæ* vela lanea, vel linea, vel bombycina, quibus lecti circumcluduntur, tam ad curiosos oculos, quam culices arcendos. Quo facilius autem ejusmodi cortinæ adducantur vel diducantur, solent plerumque circellis vel annulis æreis suspendi. Eidem quoque usui servisse puto istos circellos, quos cum cortinis meretricum latibula ambiisse, Codinus hoc loco refert. Cæterum κρικέλλοι transpositione literarum pro κιρκέλλοι dictum est, ut κρίκος, pro κίρκος, hoc est, *circus*. In actis Græcis S. Sylvestri PP. I. ineditis, observavi κρικέλλους vocari *annulos æreos*, in quos catena intromittitur, ad obserandum ostium: Verba ipsa hæc sunt: καὶ ἐρχόμενος τὸ σπήλαιον κατέλαβεν, ἔνθα ὁ δράκων κατάκειται, ἐν ᾧ καὶ πύλας χαλκᾶς ἔχουσι κρικέλλους μετὰ χαλκοῦ τὸ κατειλῆφθαι, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλείσας πρὸς αὐτοὺς τὰς πύλας, καὶ εἰς τοὺς κρικέλλους αὐτῶν εἰσηγάγεν τὴν ἅλυσιν τὴν κατίνας, καὶ κλείσας ἐρῶ, &c.

58 Ἐλεγχθείσας) Perperam in Cod. Bavar. scriptum fuit ἐλεγχθεῖσαι; & in uno Codice Vaticano ἐλεγχθεῖσαι.

59 Πλοῖα ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν) Βασιλικοὺς δρόμωνας videtur vocare *naves expediti cursus*, quibus Imperator utebatur, cum mari iter faceret. In Cod. Vat. scriptum inveni δρόμωσιν: δρομάδες autem sunt, quas Sidonius *cursorias* appellat.

Τοῦ Γαλλοῦ) Scribendum Γαλλιηνοῦ: Loquitur de Gallieno Imp. Valeriani filio.

Καὶ εἰς τὸ δίπτυχον ἐκεῖ ἡ ἀλαγὴ) pro δίπτυχον scribendum δίππιον. Vide notas ad num. 42.

Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο) Νεώριον quemadmodum Latinorum *Navale*, & *portum* significat, & locum ubi naves fabricantur. Sic Constantinopoli duo fuere loca nominata νεώρια, quorum unus erat portus manufactus, quem antiqua urbis descriptio *Neorium portum* vocat, & fuisse tradit in regione sexta: alter fabricandis navibus destinatus erat, quem antiqua urbis descriptio *Navalia* appellat, & in decima tertia regione fuisse refert. Hoc loco Codinus de Neorio porta loquitur, quem ait factum fuisse a Constantino Magno. Idem testatur Anonymus in Collectaneis. In aliquot Codicibus pro ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, legitur ὁ Καῖσαρ, vel ὁ Κωνστ: & ἐστοιχειώσατο pro ἐστοιχειώσατο: & Ἰουλίου pro Ἰουλιανοῦ: & ἐμπόριον pro ἐμπορεῖον.

Ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἐκεῖ, ἐν ᾧ ὤκει Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος) idem num. 75. iisdem verbis repetit, præterquam quod pro Ἀσπάρου, legitur Ἀσπαρος. Utrumque enim dicitur Ἄσπαρ Ἄσπαρος, & Ἄσπαρος Ἀσπάρου, ut Ἀρδάβουρ Ἀρδαβούρου, & Ἀρδαβούριος Ἀρδαβουρίου. Basilius vero, quem Codinus ait Asparis habitasse domum, Accubitor fuit vel Cubicularis Constantini Porphyrogeniti secundum imperantis:

Edit. Paris. pag. 172. Meminit ejus Zonaras, & ipse Constantinus de administ. Imp. cap. 50. & cap. 43. ubi item, ut Codinus refert, domum, quæ olim Aspri seu Asparis fuerat, Basilium Accubitorem tunc temporis pos-

In Cod. Excerpt. Aalmad.

sedisse: ἀνελθόντος δὲ, inquit, τοῦ αὐτοῦ Κρικορικίου ἐν τῇ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ Ταρῶν ἀξίᾳ τιμηθέντος, ἐδόθη αὐτῷ ὁ οἶκος εἰς κατοικίαν ὁ τοῦ Ἀσπάρου λεγόμενος, ὁ νῦν Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος. Sic enim hoc loco legendum est: non autem ut vulgo perperam legitur, ὁ τοῦ βαρβάρου λεγόμενος. Similiter quinquies in eodem capite vitiose editum est, τοῦ τοῦ βαρβάρου οἶκον, pro τοῦ τοῦ Ἀσπάρου οἶκον.

60 Ὡς ὁρᾶται) Nempe ea inscriptione.

Ἀνάμεσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ) κάθισμα βασιλικὸν hic significat *tribunal Imperatoris* in Hippodromo, ubi sedebat cum ludos spectaret Circenses. In Chronico Alexandrino aliquoties vocatur τὸ δεσποτικὸν κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ. In Anonymi Collectan. nuncupatur ἡ βασιλικὴ καθέδρα. Codinus aliquoties appellat τὸ βασιλικὸν σκάμμα.

61 Καὶ ἐστηλώθησαν) Post hæc verba additur in aliquot Codicibus: ἐν οἷς οἱ δυσχέμενοι καὶ πεπηρωμένοι ἔχουσι τὰ ἀληθέστερα τῶν ἰαμάτων. Sed rectius istæ nugæ in melioris notæ Codicibus omissæ sunt.

Δηλοῦσι τὰς ἱστορίας τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων) hoc est, rerum quas gessit post recuperatum Imperium.

62 Περιών) In uno Codice scriptum inveni, περὶ ὧν.

Καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου) Vide supra num. 55.

63 Ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο) Sensus est, Apollonium Tyanæum plurimas per urbem statuas consecratas erexisse ad ejus conservationem. στοιχειοῦν hoc loco significat *consecrare*, vel mystica quadam arte concinnare seu conficere. Olympiodorus de re simili loquens vocat, ἀφιεροῦν & τελεῖν: Οὐαλέριος δὲ, inquit, παρὰ τούτων παραγενόμενος μαθεῖν περὶ τῶν ἐπιχωρίων ἱερὸν τὸν τόπον εἶναι, καὶ ἐξ ἀρχαίας τελετῆς ἀνδριάντας ἐν αὐτῷ ἀφιερῶσθαι. Et paulo post: καὶ ὤρυξε, ait, ὁ τῶν ἀνδριάντων ἀριθμὸς κατὰ παντὸς ἔθνους τελεσθεὶς βαρβάρου. Ita Codinus num. 39. *catenam*, in qua credebatur fatum, seu fortuna urbis consistere, ἐστοιχειωμένην appellat, quasi τετελεσμένην, seu ἀφιερωθεῖσαν. Et Nicetas Choniates ejusmodi statuas & imagines consecratas, quales hic Codinus ait Apollonium Tyanæum erexisse, στοιχειὰ τῆς πόλεως φυλακτήρια nuncupat. Appellantur etiam στοιχειωματικοί, qui hujus generis magice consecrata simulachra componunt.

Καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησε, καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου) ἴνδικτος & ἰνδικτιὼν Græcis recentioribus ἐπινέμησιν seu *indictionem* significant. Quæ vero hic Codinus refert de Indictionum principio, confirmat Joannes Lydus libro *de mensibus*, his verbis: τῇ πρὸ τεσσάρων Νόνων Σεπτεμβρίων ἐνίκησεν ὁ Αὔγουστος περὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν τοὺς Αἰγυπτίους μετὰ Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας· καὶ ταύτῃ χάριν τὸν τῆς λεγομένης ἰνδικτιῶνος κύκλον ἐκ προοιμίων Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀριθμεῖσθαι εἰσήγαγεν. Hæc ille. Sed nota Indictionem, seu ἐπινέμησιν, quæ apud Scriptores Græcos in usu est, & cognominatur Cæsarea, incepisse post Christum natum anno trecentesimo & duodecimo, die vigesimo quarto Septembris, quo Constantinus Magnus Maxentium devicit, & statim post victoriam Christianis libertatem indixit. Altera, quæ Romana vocatur, & Latinis Scriptoribus usitata est, a Calendis Januariis sequentibus incœpit.

Ἀππιανὸς Δίωντε καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοί) Ita restituendum duxi, cum perperam in Codicibus scriptis legeretur, Οὐεσπασιανὸς δὲ ὄντε, &c. Vide Appianum Alexandrinum lib. 2. *de bellis civilibus*, & Dionem lib. 41. ubi prolixe narratur, quam ob causam C. Julius Cæsar Dyrrachio Brundisium solus & incognitus navigare conatus fuerit, & quomodo tempestate adversa debilitatos nautarum animos sui detectione ad spem erexerit.

Ἀπὸ Νικομηδείας εἰς τὸ Δυῤῥάχιον) Hoc falsum est. Corrige igitur Codinum ex Appiani & Dionis locis, quos ipse citavit, & scribe: ἀπὸ Δυῤῥαχίου εἰς τὸ Βρεντέσιον, hoc est, *Dyrrachio Brundisium*. Nempe Cæsar ex castris, quæ apud Dyrrachium posuerat, conabatur navigare Brundisium, ad transvehendos milites, quos ibi cum Antonio reliquerat. pag. 173.

Καὶ τῆς τύχης δεδωκυίας γαλήνην γενέσθαι καὶ εὐπλοΐας) Hæc ita narrat Codinus, quasi sedata tempestate Cæsari navigatio illa deinceps feliciter successerit: sed neque hoc verum est. Nam nec sævitia tempestatis se remisit, nec navis remorum vi ulterius promoveri potuit: quare aversa puppi Cæsar ad castra sua coactus fuit reverti.

Καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδίκτου, τιμωτάτην αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου· ὅθεν Σεπτέμβριος τέτακται) Præferendam censeo Codicis Regii lectionem, quæ hæc est: *καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν, ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου ποιησάμενοι, ἤτοι ἀρχὴν χρόνου. ὅθεν ὁ Σεπτέμβριος τετίμηται.*

64 *Κρᾶνος ὁ φιλόσοφος*, &c.) In Codice Regio præmittitur hic titulus: *περὶ τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τῶν Ἀθηναίων.* De his septem philosophis & eorum Apophthegmatibus prolixius agitur in Anonymi Collectaneis.

Τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα) στοιχεῖα hic significant *simulacra* & *statuas*: supra num. 61. & 62. ea vocavit στήλας, θεάματα, & ἀγάλματα τὰ ἱππικά.

Τὸν περιχύτην λεγόμενον) In Codice Vaticano legitur περιτύχην: in Codice Regio περιχύτην. Anonymus in Collectaneis tradit hanc fuisse statuam virilem, capite galeato, & toto corpore ignudo, exceptis pudendis. Si ergo pro περιχύτην, legeretur περίχυτον, verisimile esset propterea hanc statuam ita denominatam fuisse, quod media velamento esset circumdata vel circumcincta.

Ὦ συμφορᾶς φησὶ τῆς ἐμῆς, ὅταν ὄνοι τῶν ὄνων προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων ἐν τελευταίοις ἀκολουθούντων) Quid Cranus Philosophus his verbis significare voluerit, explicat Joannes Tzetzes his versibus:

Ὄνος δὲ χαλκοῦς ἱππικὴ τανῦν ἐστι
Ἐμπροσθεν στάς. ἐκ δὲ τῶν ὀπισθίων
Ἄνθρωπος εἰστρὸς, ζωγραφῶν τὸν νῦν βίον,
Ὡς εἶπε τὸ πρὶν Ἀττικὸς σοφὸς Κρᾶνος.
Ἐφασκε καὶ γὰρ τῷ κρατοῦντι τῷ τότε
Φεῦ συμφορᾶς, ἄνθρωπος ὄπισθεν ὡς ὄνος,
Ἔσται χρόνος γὰρ τοῖς μεθύστερον χρόνοις
Ὅτ' ἂν ὄνοι, δυσγενεῖς καὶ κνωδαλοι
Καὶ τοὺς ἀμέμπτους ἀσμενεῖς στῶσι ὄπισθεν
Κρείττων ἐσχέθη τῶν σοφῶν καὶ κοσμίων.

Secundum hanc Tzetzæ interpretationem, voluit dicere Cranus Philosophus, quod Asinus ille aureus Hippodromi, & statua virilis post eum collocata, præsignificarent tempus futurum, quo asinini, ignobiles, ignorantes, & inverecundi auctoritate & fortuniis, doctos, ingenuos & modestos præcessuri essent. In uno Codice manuscripto descriptionem illius statuæ virilis, quam Codinus περιχύτην vocat, & Crani Philosophi Apophthegma paulo diversis verbis ita conceptum reperi: *Ὁ δὲ Κρᾶνος ἰδὼν τὸ γυμνὸν ἀνδριάντα περικεφαλαίαν τῇ κεφαλῇ περιφέροντα, καὶ τὸν ὄνον ἔμπροσθεν αὐτοῦ· ὅτι πάντα ὄνος ἄνθρωπος ἔσται, καὶ ὦ τῆς συμφορᾶς, ὅτι ἄνθρωποι ὄνῳ ἀκολουθεῖν οὐκ αἰσχύνονται*, hoc est, *Videns Cranus statuam virilem ignudam, capite galeato, & asinum ante eam, dixit: Quivisque asinus homo erit, &, o calamitatem, quod hominem non pudeat, asinum sequi præeuntem.*

Τῶν ὀλυμπίων ἀνακειμένων) Olympia hic pro ludis Circensibus accipiuntur.

Καινῇ τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχείου συντρέχει) Per reginam urbium intelligit Constantinopolim. τῆς στοιχεῖον τῆς τύχης puto hic significare *simulacrum Fortunæ urbis*, cujus passim apud Codinum mentio fit. Codicis Regii lectio a Vaticana paulo diversa est, sed minus probanda videtur: *καινὸν τῇ βασιλίδι, ὅτι τὰ στοιχεῖα τοῖς στοιχείοις συντρέχει.*

Edit. Paris. pag. 174.

65 *Ἔφη, τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἔσονται καιροὶ ἀχέαντοι*) In Codice Regio & Anonymi Collectan. legitur, *καιροὶ ἐπὶ τοῦτο ἔσω ἀχέαντοι ἔσονται.* Quid ἀχέαντοι hic significet nescio.

Τινὲς δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων) Præferenda est Codicis Regii Lectio, *τοῦ δὲ Θεοδοσίου εἰπόντος, Κωνσταντίνου*, hoc est, *Theodosio autem respondente, esse Constantini.* Hanc lectionem confirmat Anonymus in Collectan.

Εἶδεν Κρᾶνος θηλύμορφόν τι ζώδιον, &c.) Perperam in plerisque Codicibus legitur, *εἶδε γάρ τι θηλύμορφον ζώδιον*, &c.

Ὡ τετραπάρατο, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀσύμφωνοι ἔσονται) Præferenda est Codicis Regii lectio: *ἰδὼν Κρᾶνος ὁ φιλόσοφος θηλύμορφον ζῶον ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, τὸ εἶπεν· ὁ τετραμερὴς οὗτος κόσμος ἐστί.* id est, *Videns Cranus philosophus muliebre signum Zodiaci figuris conscriptum, dixit illud, quadripartiti mundi effigiem esse.* In Anonymi Collectaneis legitur, *ὦ τετραπάρατο, ἐξ ὧν κομψοὶ καὶ ἀσύμφωνοι ἔσονται.*

Προτρέπεται) Adde ex Anonymi Collect. *λαλοῦσαι.*

Εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς τηροῦνται ἀληθεύουσιν, ἵνα τι ἡ πόλις ἀπὸ τούτων δοκεῖ σωζέσθαι) Tanta Constantinopolitanorum animos occupaverat ignorantia & superstitio, ut quascumque antiquas statuas pro magica consecratis haberent earumque virtute crederent urbem suam conservari incolumem. Huc igitur pertinent illa verba: *ἵνα τι ἡ πόλις ἀπὸ τούτων δοκεῖ σωζέσθαι.* Cæterum quæ hic apud Codinum vocantur στοιχεῖα, Nicetas Choniates appellat, *στοιχειωθέντα τῆς πόλεως φυλακτήρια*, id est, *consecrata urbis munimenta*, seu *statuas urbis conservatrices*. Idem refert Latinos, postquam Constantinopolim expugnaverunt, imprimis evertisse celebres illas statuas consecratas, quæ contra hostes vel aperte vel insidiis urbem oppugnantes, instar muri ac valli erectæ erant. Ipsa ejus verba hæc sunt: *οἱ δὲ γε Λατῖνοι καὶ τὰ πάλαι φαινόμενα στοιχειωθέντα τῆς πόλεως φυλακτήρια, καὶ κατὰ τοίχους καὶ τάφρον ἀπονενεκρωμένα τοῖς κατ' αὐτῆς ξυντάττουσι φάλαγγας, καὶ λόχους καθίζουσι δυσμενέσιν, καθαιρεῖν ἐγνώκεσαν· καὶ τούτων μᾶλλον, ὁπόσα κατὰ τὸ σφῶν ἀνεπικλάσθαι γένος ἐφαίνοντο.*

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου Βασιλέως ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν, &c.) In Codice Regio legitur, *Ἀσκληπιόδωρος δὲ ὁ φιλόσοφος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδὼν*, &c. Sed utraque tam Regii, quam Vaticani Codicis lectio vitiosa est. Scribendum enim: *καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀσκληπιόδοτος ὁ φιλόσοφος ἰδών.* Hic est Asclepiodotus Philosophus & Medicus, qui Procli discipulus fuit, & temporibus Anastasii Dicori Imperatoris claruit. Prolixe de eo agitur apud Photium in Excerptis ex Damascio de Vita Isidori, & apud Suidam v. Ἀσκληπιόδοτος, & Ἰσοδαιμονία. Cæterum quam fuerit Proclo carus & amicus, testatur ipse Proclus in Proœmio Commentarii inediti in Platonis Parmenidem, quem ei dedicat his verbis: *σὺ δὲ*, inquit, *ὦ φιλοσοφίας ἐπάξιον ἔχων τὸν νοῦν, καὶ ἐμοὶ φίλων φίλτατε Ἀσκληπιόδοτε, δέχου τὰ δῶρα τοῦ ἀνδρὸς τέλος τέλειον, ἐν γνησιωτάτοις κόλποις τῆς ψυχῆς.* Extat hodieque in Bibliotheca Medicæa ejusdem Asclepiodoti liber de re militarii, cui titulus est, ΑΣΚΛΗΠΙΟΔΟΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΕΧΝΗ ΤΑΚΤΙΚΗ. Divisus est in duodecim capita, & incipit hoc modo: *Τὰς τελείους παρασκευὰς πρὸς πόλεμον δεηθῆς αὐτῆς, χειρώσας τε καὶ τακτικῆς, περὶ τὰς χαράκας τὰ τοῦ λαοῦ*, &c. Finis autem hic est: *αὕται τῶν βραχίων αἱ τοῦ τακτικοῦ καθηγήσεις, τοῖς μὲν χρωμένοις ἀσφάλειαν πορίζουσαι, τοῖς δὲ ἐναντίοις κατάπληξιν ἐπάγουσαι.*

Ἐξαμείβω) In Codice Regio legitur *ἀμείβω.*

Ἀγαθὸν μὴ φθάσαι) Perperam in Codice Regio legitur, *ἀγαθὸν μὲν φθάσαι.*

Θησαυρὸν Θεὸν σέβονται. Ἀγαθὸς δὲ μάλιστα τιμῶντες) Thesaurum Deum eumdem esse puto atque Mercurium, nempe divitiarum præsidem. Pro Ἀγαθοῦ perperam legitur in Cod. Vat. ἀγαθόν.

Καὶ αὐτὰ σέβονται αὐτούς) Pro αὐτὰ perperam in Cod. Vat. legitur αὐτοί. pag. 175.

66 *Καὶ Ἀνδρομέδας*) In Cod. Vat. additur quasi per parenthesin, *θυγατρὸς βασιλίσσης ὑπαρχούσης.*

Διερχόμενος ἔσω ὁ Περσεὺς, &c.) In Cod. Vaticano hæc ita narrantur: *ὁ ἔσω προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε εἰπών. ἠρώτησε κλαίουσαν τὴν Ἀνδρομέδαν, τί ἂν εἴδομεν. ὁ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθίσαντος καὶ Γοργόνος κεφαλὴν ἐν πήρᾳ κατέχοντος, ὑποδεδεγμένους σταθεὶς δείκνυσι τῷ θηρίῳ τὸ ἐπιλείψαν, ὅθεν ἰδὼν ἐκεῖνο ἀπέψυξεν.*

67 *Περὶ Φιλοδώρου λογιστοῦ*) Non dubito, quin & hic & in Anonymi Collectan. pro *Φιλοδώρου* legendum sit *Φιλοχόρου*. Nempe hic Philochorus Atheniensis est, antiquus ille & celebris Historicus, qui ab Athenæo, Plutarcho, Harpocratione, Eusebio, & aliis passim citatur. Quo autem tempore vixerit, & quæ scripserit, plenissime refert Svidas. Cæterum huic Codini loco debetur, quod scimus, ipsum fuisse unum ex Decemviris Atheniensium, nuncupatis *λογισταῖς*, quibus omnes magistratu functi rationes reddebant administrationis Reipublicæ. De hisce Logistis seu rationum Magistris vide Harpocrationem & Aristotelem Polit. lib. 6. cap. 8. & Æschinem in oratione contra Demosthenem & Ctesiphontem. Latinis dicuntur Curarorea Reipublicæ: ut l. curator. C. de modo multar. Curator Reipublicæ, qui Græco vocabulo *Logista* nuncupatur, mulctandi jus non habet.

Εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δανανία) In Cod. Vat. legitur: *ἦν δὲ τῇ πόλει ὄνομα ἀπὸ γενεᾶς Δανάια*. In alio quodam Codice scriptum inveni: *Δάναια*. Sed vera lectio est, *Δαναΐα*. Dicit Codinus Iconium alias quoque appellatum fuisse *πόλιν Δαναΐαν*, nempe, ut opinor, a Perseo Danaes filio, sive quod ab eo, quemadmodum aliqui tradunt, hæc urbs condita sit, sive quod ibi Andromedem, dracone occiso, a morte liberaverit. Similiter ipsum Perseum Ovidius Græcorum imitatione vocat heroem Danaejum.

Ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου) In Anonymi Collectan. legitur, *ἐν τῷ Κωνσταντιανοῖς λουτρῷ*. Pro *Κωνσταντίνου* igitur scribendum videtur *Κωνσταντίου*. De Thermis Constantianis sæpe fit mentio apud Scriptores historiæ CP. & apud ipsum Codinum, n. 99. Svidas refert Heliadium Alexandrinum Grammaticum, qui tempore Theodosii Junioris vixit, scripsisse *ἔκφρασιν τοῦ λουτροῦ Κωνσταντιανοῦ*, seu *Descriptionem Thermarum Constantianarum*.

Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου, τοῦ τότε ἐνδημοῦντος) Hic est S. Sabba Abbas, qui in Palæstina miro sanctitatis exemplo refulsit, & bis a Patriarchis Hierosolymitanis ad Anastasium & Justinianum Imperatores Constantinopolim legatus est, ubi pro fide Catholica adversus impugnantes sanctam Synodum Chalcedonensem strenue laboravit. Plura vide de eo in Menologiis Græcorum die 5. Decembris.

Ἐν τῇ λεγομένῃ τειχίῳ) In Cod. Vat. legitur *πολίῳ*.

Εἰς τοὺς πλακωτοὺς κίονας) In Cod. Vat. pro *πλακωτοὺς*, legitur *λείους*.

68 *Καὶ διφρηλάτης ἐπὶ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χρυσοῦν ποδαροῦ τι ἄγαλμα, ὅπερ τοῦ*, &c) Loquitur de statua quadrigaria Constantini Magni, quæ instar Solis capite radiato efficta erat, & dextra gestabat Victoriolam, quæ pro Fortuna urbis colebatur. Jusserat autem Constantinus, ut quotannis hæc ejus statua natali urbis die a civibus & exercitu in Hippodromum ad tribunal Imperatorium deduceretur, atque solemni & statuto honore afficeretur, uti etiam factum est usque ad Imperium Theodosii Magni. De hac Constantini Magni statua, & solemni ejus deductione in Hippodromum, mentionem facit Hesychius his verbis: *διετάξατο οὖτος* (sc. Constantinus Magnus Ludos Circenses spectans die Encæniorum urbis) *τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους τῇ τῶν γενεθλίων ἡμέρᾳ ὁρᾶσθαι μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς τῷ κατὰ καιρὸν βασιλεύοντι ἐκ τοῦ δήμου, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ σίγματος*. Item Codinus num. 16. & 45. Vide quæ ego ad illa loca annotavi.

Ed. 1. Paris. pag. 176. *Μετὰ κηρῶν*) Prorsus ut in Chronico Alexandrino, *πάντων κατεχόντων κηροὺς λευκούς*. Utrobique *κηροὶ* significant *cereos*. Item in Actis sancti Sylvestri ineditis, Constantinus Magnus post publicatam libertatem Religionis Christianæ, ad palatium suum dicitur revertisse *μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τῇ δὲ κρίσει ἀναπτομένων*.

Ὀψικεύοντες) *Comitantes*. Supra num. 45. de eadem re loquens vocat *δορυφορεῖν*, quod hic *ὀψικεύειν*. *Δορυφορούμενον*, inquit, *ἄγεσθαι εἰς τὸ σίγμα*. Proprie Græcis recentioribus *ὀψικεύω* dicitur idem atque Latinis *obsequor*: Item *ὀψίκιον* idem atque *obsequium*, quod etiam accipitur pro *comitatu* & *famulitio*.

Ἕως τοῦ σίγματος ἀπὸ τοῦ καγκέλλου) Ita num 87. *σίλανον*, inquit, *ἀπὸ τοῦ καγκέλλου μέχρι τοῦ βασιλικοῦ σίγματος*. *σίγμα* hic significare *tribunal Imperatorium Hippodromi*.

Εὐθηνία) In Cod. Vat. legitur, *εὐθυμία*.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου, &c.) hoc est, *in supradicto portu Neorio*. Respicit enim ad num. 59. & 60. ubi de hoc portu egit. Vel ita transponenda sunt hæc verba: *ἐν τῷ λιμένι τῷ λεγομένῳ Νεωρίῳ*, hoc est, *in portu nominato Neorio*. Sic etiam antiqua regionum descriptio Portum Neorium appellat. Bos vero, quem Codinus ibi collocatum fuisse ait, ad exemplum alterius factus erat, qui stabat in foro vocato Tauri, ut ipse testatur num. 52. *ἦν δὲ*, inquit, *ὁ κάμινος βοὸς τύπος παμμεγεθέστατος θαύματος, οὗ κατὰ μίμησιν, καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἐκτετύπωται*. In uno Cod. Vat. mendose scriptum reperi, *ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῃ τοῦ Νεωρίου*. Quod mendum etiam fuit in Codice MS. Petri Gyllii, ut apparet ea Latina ejus versione de Topogr. CP. lib. 3. cap. 1. ubi legitur, *in lacu Neorii*.

Μετὰ τὸ σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον) In Cod. Vat. legitur, *μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Μαυρίκιον τὸν Βασιλέα*. Sed præferenda esse videtur prior lectio. Hæc enim, at opinor, est illa Persarum irruptio, cujus in vita Phocæ tyranni meminit Zonaras his verbis: *Ἀρμενίαν δὲ καὶ Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν, καὶ Γαλατίαν* (*οἱ Πέρσαι*) *κατέδραμον, καὶ μέχρι Χαλκηδόνος ἀφίκοντο, ἅπαντα ληϊζόμενοι*.

Μαυρικίου στήλη, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵσταντο ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἔχουσαι. ὑπ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν) Tradunt Scriptores historiæ Constantinopolitanæ, Mauricium, postquam milites a Chagano captos per avaritiam suam occidi permiserat, quadam nocte somniasse, se ab imagine Christi supra portam æream Palatii collocata, cum tota sua familia, Phocæ interimendum tradi. Credo igitur, ad perpetuam istius somnii memoriam, Mauricium apud illam imaginem Christi, suam, & uxoris, liberorumque statuas, instar supplicantium manibus extensis, erexisse, de quibus hoc loco agit Codinus. Cæterum pro *ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*, legendum censeo, *ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πλησίον τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*. Ita Zonaras: *τὸ δὲ ὄναρ ἔδοξεν παρεστάναι πολὺ τῷ ἄνωθεν τῆς χαλκῆς τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι*, &c. Vel vox *ἄνωθεν* adverbialiter accipienda est, ut idem valeat *ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν*, atque *ἄνωθεν τῆς χαλκῆς*. Ita alias pro *κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μωκίου*, dicit *ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου κάτωθεν*. In Codice Vat. pro *τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος*, legitur, *τῆς ἀνδρικῆς στήλης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ*. *θεανδρικὴν εἰκόνα* Anastasius Bibliothecarius historiæ Miscellæ lib. 18. vertit *Dei figuram virilem*. Theophanes eam vocat *τὴν θεανδρικὴν μορφήν*.

Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων γῆς ἧκασι φιλοσόφοι δέ φασιν εἶναι οἱ λέγει καὶ ὁ Λιγύριος) Ut sensus sit integer, legendum esse videtur *φιλοσόφων γὰρ*, &c. vel *φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι τὴν μίαν, ὡς*, &c. Nomen Ligurii hic corruptum esse puto. In Codice Vat. legitur, *αἱ δὲ λοιπαὶ δύο στῆλαι αἱ ἐκτεταμένας ταῖς χερσὶ ἐκ τῆς Θηβαίων γῆς ἧκασι· φιλόσοφοι δέ φασιν ἀληγόριος Ἑλληνικός*. Ad Anonymi Collectanea notavi pro *παρὰ Λιγυρίου ἀστρονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως Λέοντος*, scribendum esse *παρὰ Ὀλυβρίου*. Quare etiam hoc loco forte quis legendum conjectaret *Ὀλύβριος ὁ Ἑλληνικός*. Sed æque mihi Olybrius quam Ligurius ignotus est.

Ὀνόματι Λαυτος ὃς ἰδὼν, &c.) In Cod. Vat. legitur, *Λαυτος*, deinde additur, *ὀψικεύσας ὑπάρχων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὃς ἰδὼν*, &c.

In Cod. Excerpt. Animad.

Edit. Paris. pag 177. Τὰς περὶ αὐτὸ διδασκάλοι) Cod. Vat. τοῖς κατ' Εὐτυχία.

69 Ἐν τῇ παρὰ Πέρσαις ῥογίων) In Cod. Vat. scriptum reperi, ἐν τῇ τῶν Περσῶν ῥογιῶνι, id est, *in regione Persarum*. ῥογεὼν & ῥεγεὼν Græcis recentioribus dicitur *regio*, ut *indictio* ἰνδικτιὼν, *actio* ἀκτιὼν, *allactio* ἀλλαξιὼν. In alio Cod. legitur, τοῦτο δὲ ἦν ἐν τῷ Περσῶν ῥογῶν τόπῳ. ubi locum aliquem peculiarem potius quam regionem significare videtur.

Τῷ φρουράρχῳ) Vat. κατροφύλακι, quod idem est.

Καὶ δότε ἀμέμπτῳ πρεσβείας, &c.) Hæc in C. Vat. paulo diversis verbis ita narrantur: ὁ τορῶθεὶς τοῦ ἅρματος ἐπιβὰς, (οὕτω γὰρ τοῖς ἐν ῥογίῳ κατροφύλαξι πέφυκε) μετὰ ἑβδομήκοντα χιλιάδων ἤρχετο ἐπὶ τὴν Καλχηδόνος μητρόπολιν. οἱ δὲ ἐκεῖσε φυγόντες ἔφυγον ἐν τῷ Βυζαντίῳ, ἄραντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ τίμια λείψανα τῆς ἁγίας Εὐφημίας.

Τίλων ἀμφοῖν αὐτῶν, διότι τὸ αἱρέσεως αὐτοῦ τόμον κατήχησεν) Cum temporibus Marciani Imp. Eutychiani, quamvis a Chalcedon. Concilio damnati, ne dum tamen quiescerent, sed auctoritatem Concilii magis potentia Imperatoris, quam veritate fidei niti dicerent, convenit tandem inter eos atque Catholicos, ut utriusq; partis dogmata in singulari volumine scripta & consignata simul ambo pectori S. Euphemiæ mart. imponerentur, & miraculosa ejus dijudicatione controversia religionis finem caperet. Scriptis igitur ex pacto voluminibus, & pectori S. Euphemiæ impositis, post triduum ipso Imp. præsente, utrique ad loculum accesserunt, eoq; aperto, libellus Eutychianorum ad pedes Martyris inventus est, Catholicorum autem in manu dextra, quem porrexisse fertur Imperatori & Patriarchæ. Ad hanc historiam Codinus respiciens, ait, Acatum Eutychianum a reliquiis S. Euphemiæ ultum ire decrevisse suæ sectæ scriptis illatum dedecus. τόμοι igitur hic significant *chartas*, in quibus Eutychiana dogmata inscripta erant. Ita Zonar. hac de re loquens: ἐγραφήτωσαν, inquit, παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα. γραφήσεται δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ἡμέτερον· καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθήτωσαν τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δῶμεν τῆς ὀρθότητος καὶ δόξης τῶν δογμάτων. ἔδοξε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς· καὶ οἱ τόμοι γεγράφαται, καὶ ἡ κλεὶς λίθῳ τῆς λάρνακος ἐσφράγισται, καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτίθενται, &c.

Διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτὸ) In Cod. Vat. legitur, ἀλόγιστον εἶναι αὐτόν.

Ἐν δὲ τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Μωκίου ἐν τοῖς καιροῖς ἐπὶ τὸ λεγόμενον Τριζῶδον κάτωθεν, ἐν τῷ, &c.) In C. Vat. præcedentibus hæc annexa sunt, & ita concepta: τότε (sc. sub Leone Isauro) καὶ τὸ λεγόμενον Τριζῶδον τὸ εἰς τὰ κοῖλα κάτωθεν τῆς ἁγίας Μωκίου ὑπάρχον ἐτύφθη. κοῖλα interpretor *concava*, *subterranea*. Pro τριζῶδον in aliquot Codd. legitur, τριοζῶδον. Τριζῶδον autem, vel τριοζῶδον videtur significare locum, unde triplex patet exitus: Compositum est, ut τρίοδος, τρίχωρον, τρίκλινον, τριήμβολον, &c. Confirmat hanc Lectionem, quod Codinus addit, in eo loco paganos olim magicas suas superstitiones exercere consuevisse: ἐν ᾧ, inquit, (sc. τριοζώδῳ) καὶ ἀστρονόμουν πάντες οἱ Ἕλληνες. Trinarius enim numerus cæremoniis magicis accommodatus censebatur: hinc illa Poetæ:

Terna tibi hæc primum triplici diversa colore
Licia circumdo: terque hæc altaria circum
Effigiem duco: numero Deus impare gaudet.

& illa:

Necte tribus nodis ternos Amarylli colores.

Eamdemq; ob causam sacra Hecatæ nocturna in triviis frequentabantur. Dico igitur verisimile esse, illam quoque magorum speluncam subterraneam, de qua hic Codinus loquitur, instar Trivii seu τριόδου constructam fuisse, & propterea nuncupatam τριοζῶδον. Sed si pro τριοζῶδον, legendum est τριζῶδον, videtur τριζῶδον significare *statuam triformem*: cujusmodi fuit illud τρίλιθον ἢ τριμόρφων ζωδίων τορευτικόν, cujus meminit Anonymus Auctor in Collectaneis Antiq. CP. ζώδια enim Codinus passim vocat statuas & quascumque alias figuras.

70 Καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πέτρᾳ) Cod. Vat. ἔνθα καὶ τύμβοι Ἑλλήνων, καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σχήματα. In aliis aliquot Codd. pro τύμβοι, perperam legitur τριμβόλοι & τύμβολοι, Posteriori autem hoc mendo deceptus Meursius novum finxit vocabulum τυμβόλοι, quod nec apud Græcos, nec apud Græcobarbaros Scriptores reperitur. pag. 178.

Τὸ κάστρα Πανόρμου) In Cod. Vat. legitur τῷ δι πλοστοίχῳ κάστρῳ Πανόρμου.

Ἵστατο τέλος γυναικεῖα διπρόσωπος) Cod. Vat. ἵστατο τριακοσιοστὴν ἰχθυμάδιον καὶ τέλος γυναικεῖα διπρόσωπος. Vide Notas ad Anonymi Collect.

Ἀφροδισιανὸς) Cod. Vat. & Anonym. Collect. ἐδαφιδισιανός.

Οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ, &c.) Quod Codinus refert, statuam muliebrem bicipitem, sitam in porta septentrionali castri Panormi, cunctis circum flagrantibus illæsam mansisse, rarum quidem est, sed non novum. Duo ejus rei exempla extant apud Tac. l. 4. Annal. *Adduntur*, inquit, *sententiæ, ut mons Cælius imposterum Augustus appellaretur; quando cunctis circum flagrantibus, sola Tiberii effigies, sita in domo Junii Senatoris, inviolata mansisset*. Et statim subjungit: *Evenisse id olim Claudiæ Quintæ ejusque statuam vim ignium bis elapsam, majores apud ædem Matris Deum consecravisse.*

Καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν, &c.) Diversa sed æque probabilis lectio habetur in Cod. Vat. καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ὁμωνύμου Κωνσταντίνου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ἐπονομαζομένου, ὃν, &c. Perperam in aliquot Cod. pro Κρίσπου, legitur Κρίσκεντος & Πρίσκου. 71

Ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι) De Herodoto Chronographo quis sit, non mihi constat. Hippolyti vero nempe Thebani meminit Niceph. Callist. hist. Eccles. l. 2. Fragmentum ex ejus opere Chron. decerptum extat tom. 3. Antiq. Lect. Canisii. Sed pro Ἡρόδοτος, legendum est Ἡρωδιανὸς, nam Herodionem coætaneum Auctorem citat Anonym. in Collect. de Antiq. Constantinop. n. 202.

Ἤδη δὲ τῆς Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς) Testantur nummi antiqui, in quibus legitur: IVL. CRISPVS NOB. CÆ. Item Romuald. in Chron. *Inter hæc*, inquit, *latent causæ, cur judicem gladium, & destinatam in impios punitionem Constantinus Imp. in proprios egit effectus. Nam Crispum filium suum interfecit, & Licinium filium sororis, postquam Cæsares sunt creati, occidi jussit.*

Ἐπένθησεν ἡμέρας μ'.) Cod. Vat. μετενόησε καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ'. ἡμέρας καὶ μ'. νύκτας.

Βιγλέντος τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ σενάτῳ παλάτια κτίσαντος) In C. Vat. legitur, Βιγλεντίου τοῦ τὰ Βιγλέντια κτίσαντος, καὶ τὰ ἐν τῷ σενάτῳ παλάτια, καὶ τὰ τοῦ Ἐλευθερίου. 72

Ἀπεστάθησαν οἱ ἡνίοχοι ζαξίππων) Credo fuisse statuas aurigarum Circensium, qui curru excussi perierant: Paulo postea enim subjungit: αἱ δὲ κεφαλαὶ τῶν ἀνατραπέντων ἡνιόχων, &c. Cæterum ἡνίοχοι ζαξίππων, vel, ut legitur in Anonym. Collect. ἡνίοχοι ἐν ζαξίπποις interpretor *aurigas agitantes*, ζάγας, id est, *bigas*, seu *equos bijuges*. ζάξιπποι autē hic dicuntur, quos Græci alias ἵππους ζυγίους, seu ἐζευγμένους, Latini vero *equos jugales* nuncupant. Hujusmodi duobus equis jugalibus, seu jugo junctis constabat *Biga*, verum *Quadriga* 4. quidem junctis equis constabat, sed non jugalibus: nam medii tantū duo ζάξιπποι erant, seu *jugales*, reliqui duo παράσειροι erant, seu *ad latera jugalium utrinque funibus alligati*: quamobrē Latinis *funales & funarii*, Græcis παρήοροι & παράσειροι vocātur.

Οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, αὐτοὺς ἀποκεφαλίσθησαν παρὰ τῶν Ἀρειανῶν) Hic locus ex Cod. Vat. & Anonymi Collect. ita reformandus & supplendus est, οὗ καὶ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο, καὶ σκυτάλαις ἀνεκεφαλίσθη ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας Εἰρήνης. id est, *Ibidem Dianæ & Veneris statuæ erant positæ, & Arcadius Archidiaconus S. Irenæ ab Arianis flagris occisus fuit*. σκυτάλαις ἀποκεφαλίζεσθαι hoc est, *fustigari*, sive *loris cædi usque ad necem*. Hist. Miscellæ Auctor l. 22. vertit, *flagris occidi*. *Eodem quoque anno*, inquit, *Constantius per-*

73 *secutor Andream memorabilem monachum, qui dicebatur Calybites apud Blachernas flagris in Hippodromio S. Mamæ occidit.*

Καὶ Καρίτω Πατρικίῳ, Διοκλητιανῷ) Scribe καὶ Κάρω τῷ πατρὶ καὶ Διοκλητιανῷ, & vide quæ notavi ad num. 15.

Edit. Parif. pag. 179. Καὶ ὁ νόσιος πόλος) Vide Notas ad num. 15.

Καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς) Hanc veram lectionem esse censeo. In aliis Codicibus perperam legitur, ἡ ἱερεῖα, & ἡ ἱερεῖσα. Auges Sacerdotis Minervæ statuam, quæ thermis Zeuxippi posita erat, memorat Christodorus Poeta, & describit his versibus Anthol. Epigram. lib. 5.

Παλλάδος ἀμφιπόλοιο παρίστατο παρθένος Αὐγὴ
Φᾶρος ὑποστείλασα κατωμαδόν, &c.

Ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν) Legendum est addita particula negandi: οὐκ ὀλίγαι δὲ τῶν Χριστιανῶν, id est, *Nec paucæ erant Christianorum statuæ*. Sequitur enim: καὶ δύο ἐκ τῶν πολλῶν, ὀλίγων ὑπομνήσεως.

Γαλλανοῦ) Scribe Γαλιήνου, id est, *Gallieni Imperatoris*.

Σερπεντίνου ὑπάτου) In Anonymi Collect. legitur, ὑπατικοῦ.

Εστὶ χαλκαμίνῳ ὁρίῳ, ὃ τινες καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἐπὶ δὲ καλὸν ὡρολόγιον, ἔνθα καὶ ἵστανται κίονες καὶ ἀψῖς πρὸς τὸν λεγόμενον οἶκον Κρατεροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς, καὶ ὡρεῖον, καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπ' ἀκοντίων) Pro ἐπὶ δὲ καλὸν ὡρολόγιον, legendum est ἐπὶ δὲ πάλαι ὡρεῖον, ἔνθα, &c. & postea pro καὶ ὡρεῖον, scribendum est καὶ ὡρολόγιον. Scosus est partem Fori Constantini nuncupatam *Horreum*, inde nomen habuisse, quod antiquitus ibi fuisset horreum, cujus loco postea columnæ erectæ sunt, & arcus orientalis Fori, alias dictus *Amastrianus*, supra quem Horologium æreum Cyzico allatum, & exemplar æreum Modii cumulati, a Valentiniano instituti, & duæ manus æreæ hastis infixæ, & ipsius Valentiniani Imp. statua, & simulachrum æreum Fortunæ urbis collocata erant. Ab æreo autem modio ibi posito locus etiam μόδιος, vel μόδιον appellatus fuit ὡρεῖον vel ὅριον pro Horreum, & μόδιος, seu μόδιον pro modio frequentissime occurrunt apud Scriptores Græco-barbaros. Ita Suidas eadem de re loquens v. Μαυρίκιος. οὗ, inquit, (sc. Μαυρικίου στρατηγοῦ) στήλη ἵστατο ἐν τῷ χαλκαμίνῳ ὁρίῳ, ὅ ἐστι μόδιον, ἐκεῖ γὰρ ὡρεῖον, ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες πρὸ τοῦ οἴκου Κρατεροῦ. quæ verba ita vertenda sunt: *Cujus statua posita erat in loco nuncupato Horreo, sive Modio.* Horreum enim fuit, ubi nunc stat columna ante domum Crateri. Cæterum quod supra dixi locum nominatum *Horreum*, partem fuisse Fori Constantiniani, inde elicitur, quod Codinus obsidem, quam ibi stetisse ait, num. 76. appellat Arcum Orientalem Fori. ὁ δὲ τυχὼν, inquit, τοῦ τίλλων ἵστατο χαλκῷ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀψῖδι τοῦ φόρου, &c. & n. 51. Arcum Amastriani nuncupat. ἵστατο δὲ, inquit, τὸ μόδιον ἐπάνω τῆς ἀψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ.

74 Ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ ὡρολόγιον, &c.) Hujus Horologii in orientali arcu fori positi meminit Codin. in lib. *de ædif.* n. 82. his verbis: ἐκεῖσε δὲ (scilicet ἐν τῷ φόρῳ) ἐπὶ καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου. In aliquot Codd. pro ὡρολόγιον, perperam scriptum inveni ὡρεῖον: in aliis ὥρδον: quo mendo deceptus Meursius novum Glossario suo inseruit Græco-barbarum vocabulum ὥρδον, cujus nec ipse significationem novit, nec alii ullibi invenient.

Μὴ ἀντερεῖν δὲ τοῖς ναύταις προστάξαντος, ἐν κατωγαίῳ μοδίῳ τῷ δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν) Hic locus ex Svida, & Anonymi Collect. ita corrigendus & supplendus est: καὶ ἀντερεῖν δὲ τοῖς ναύταις προστάξαντος, εἷς τῶν τἀναντία ποιήσας, ἐν τῷ κατωγαίῳ, id est, *Cum enim Imperator sanxisset, ut modius frumenti cumulate venderetur, & nautas vetuisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti, in Modio subterraneo* (hoc est, ut ego interpretor, in concavitate subterranea loci nuncupati Modii) *dextra manus amputata est.* ναύτας vero simpliciter hoc loco Codinus vocat negotiatores, qui ex Ægypto, Phœnice, Syria, & aliis locis transmarinis frumentum Constantinopolim advehebant. Supra num. 51. eos appellat ἐμπόρους. ἔμπορος enim proprie significat, ut ait Ulpianus Demosthenis Interpres, τὸν πραγματευτὴν ἄνθρωπον. τὸν πλωτῆρα θαλάσσης.

Ἔνθα τὸ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο) Hæc ita narratur in Codice Regio: ἐν δὲ τῇ ἀψῖδι τῶν χαλκῶν τοῦ μοδίου στήλη ἵστατο τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, ἐν τῇ δεξιᾷ κατεῖχεν ἐξάμιον ἀργυροῦν, ὃ καὶ ἐρριπάγη ὑπὸ χεῖρα προστικτόρος ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. pag. 180.

Ἀμφότεροι ἐκ τῶν, &c.) Scribe ἀμφοτέρους: nempe τοὺς λαμβάνοντας καὶ τοὺς διδόντας.

Ὁ καὶ ἐρράγη ὡς πάντων παρὰ τοῦ προστίκτορος ὑποκορίου ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ρινοτμήτου) In Cod. Vat. hæc ita leguntur, ἐρράγη δὲ ὡς πάντων, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἀργυρεῖν εἶναι ἀπὸ Κυρίου προστίκτορος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τῷ ἑβδόμῳ ἔτει.

Ἐπιζήμιος ἀξιούσθω) In Cod. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ἐπὶ ζημίαις ὑβρίζοιτο: Ego acumen illius Apophthegmatis non assequor.

Ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε, καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ, σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο) Rectius in Cod. Vat. & Anonymi Collect. simpliciter legitur, ὅτε καὶ Ἄσπαρ σὺν αὐτῷ (sc. Ἀρδαβουρίῳ) τὸ πέρας ἐδέξατο. Falso enim Codinus Asparem, quem constat patrem fuisse Ardaburii, fratrem ejus appellat. Sed necessitas & occasio exigit, ut paulo prolixius agam de Asparis familia. Aspar igitur quem hoc loco Codinus a Leone Macello interemptum fuisse ait, is est, qui Consul fuit cum Areobinda, anno post Christum natum 434. & filios habuit Ardaburium, & Patricium. Ex hisce Ardaburius Consul fuit cum Alypio, anno Christi 447. & una cum patre Aspare a Leone Macello, ob affectatum Imperium occisus est anno 470. Patricius vero Consul fuit cum Ricimere anno 459. Hunc Leo imperator Cæsarem creavit anno 469. & filiam Ariadnem ei despondit: sequenti autem anno, patre fratreq; ejus occisis, ipsum a filia sua Ariadne per repudium sejunctum, in exilium misit, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 27. Ἀριάδνην, inquit, τὴν δὲ θυγατέρα αὐτῷ γεγεννημένην, τῷ παιδὶ τοῦ Ἄσπαρος Πατρικίῳ τῷ ὑπάτῳ εἰς γάμον ἐδίδου. Sed ibi vel pro τῷ ὑπάτῳ, legendum est, τῷ ὑπατικῷ, vel videtur Nicephorus voluisse dicere, Leonem Imperatorem Patricio Asparis filio eo anno filiam suam Ariadnem despondisse, quo ille Consul fuit cum Recimere. Postquam vero Nicephorus Asparis & Ardaburii cædem narravit, subjungit de eodem Patricio hæc verba: τὸν δὲ ἕτερον ἐκείνου (sc. Ἄσπαρος) υἱὸν τὸν Πατρίκιον, τῆς θυγατρὸς αὐτὸν διαζεύξας Ἀριάδνης. ἐκεῖνον μὲν ὑπερόριον ἄγει. Utroque in loco Interpres Nicephori non animadvertit Πατρίκιον nomen proprium esse, sed velut dignitatis vocabulum exposuit. Similiter corrigendus Cedrenus, ubi vitiose legitur, τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει ὁ ὁ Ἄσπαρος υἱὸς, πατρίκιος ὢν, Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται. tollendum est participium ὢν, nam, ut dixi, πατρίκιος hic non dignitatis titulus, sed nomen proprium est. Iisdem erratum est in his Zonaræ verbis, μέχρι δὲ τέλους ἀντέσχεν μὴ οἷός τε ὢν, ἀκων ἀνάγκῃ Καίσαρα ποιεῖ ὑπὸ Πατρίκιον τὸν τοῦ Ἄσπαρος παῖδα, Ἀρδαβουρίου δὲ ἀδελφόν. Non dubito enim quin pro ὑπὸ πατρίκιον, scribendum sit, πατρίκιον τὸν τοῦ, &c. Cæterum tradunt alii Auctores Patricium non in exilium fuisse missum, sed una cum Aspare patre & fratre Ardaburio occisum fuisse. Marcellin. Comes in Chronico: *Ind. IX. Leone Aug. IV. & Probiano Coss. Aspar primus Patriciorum cum Ardabure & Patriciolo* (lege Patricio) *filiis, illo quidem olim Patricio, hoc autem Cæsare, generoque Leonis appellato, Arrianus cum Arriana prole, spadonum ensibus in Palatio vulneratus interiit.* Item Auctor Chronici Alexandrini: τούτῳ τῷ ἔτει τυραννίδα μελετήσας τις (lege μελετήσαντα) Ἄσπαρα τὸν πατρίκιον, ὡς πρῶτον τῆς συγκλήτου ἐφόνευσεν ἐν τῷ παλατίῳ ἔσω, καὶ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, &c. & Evagrius lib. 2. cap. 16. ἀναιρεῖ (sc. ὁ Λέων) Ἄσπαρα τὴν ἀρχὴν αὐτῷ

τιμήσαντα, παῖδάς τε αὐτοῦ Ἀρδαβούριον καὶ Πατρίκιον, ὃν Καίσαρα πεποίηκε πρότερον. Interpres vertit: *Leo Asparem, qui Imperium ei tradiderat, e medio sustulit; quia etiam filios ejus Ardaburium, quem antea Cæsarem creaverat, & Patricium.* Ubi contra Auctoris sensum dignitatem Cæsaris, quam habuit Patricius, Ardaburio ejus fratri tribuit. Sed ita alias passim tam in antiquis quam recentioribus Historicis duo illi Asparis filii inter se confunduntur.

Edit. Paris. pag. 181. Μετὰ μοδίου) Cod. Vat. μοδαίου.

76 Ἡ Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβὴ, &c.) Hæc diverse leguntur in Cod. Vat. sed, ut opinor, corrupte: *ἐν ἔτεσιν μέχρι τῆς φυγῆς αὐτοῦ καὶ ποιησάντων αὐτὴν τὴν στήλην, διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὰ ἀνατολικὰ μέρη καὶ τῆς ἀνακτόρων.*

Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι) Quatuor hujus inscriptionis lectiones diversæ sunt. In Anonymi Collect. legitur, *Ἀφροδίτης παρθένου ἱέρακι οὐδὲ*, &c. In Codice Vat. scriptum inveni, *Ἀφροδίτη παρθένος ἱέρακος οὐδὲ*, &c. Si pro *ἱέρακι* legeretur *ἱέρακος*, verisimile quodammodo esset, *Ἀφροδίτην* & *ἱέρακα* nomina esse amantium, qui eodem conditi monumento, ne morte quidem sejungi voluerunt. Vertendum igitur esset, *Aphrodite virgo ab Hierace ne morte quidem separor.* Hierax ut nomen proprium apud Suidam & alios Scriptores occurrit. Aphrodite autem, in antiquo hoc alias inedito Epitaphio: ΚΑΛΛΙΤΕΚΝΟΝ ΣΕΜΝΗΝ ΟΔΕ ΤΥΜΒΟΣ ΕΧΕΙ ΣΕ ΑΦΡΟΔΙΤΗ. & in alio apud Gruter. p. 756. Tertia diversa lectio istius inscriptionis hæc est: *Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ, οὐδὲ θανοῦσα χωρίζομαι*, id est, *Veneri Virgini Sanctæ, Ne morte quidem segregor.* Venus cognominata Virgo & Sancta, eadem est quæ alias vocatur *οὐρανία* sive *cælestis*, & pro Junone sive Luna culta fuit, ut testatur Julius Firmicus: *Nam hunc eundem*, inquit, (sc. aerem) *nomine Junonis vel Veneris virginis, si tamen Veneri placuit aliquando virginitas, consecrarunt.* Huc pertinet inscriptio, quæ legitur in Collectan. Anonymi num. 194. *Ἀφροδίτῃ Σελήνῃ*. Ephitheton vero SANCTÆ tribuitur Veneri in antiqua inscriptione, cujus exemplar subjunxi, quia alias, quod sciam, nondum est edita:

VENERI. SANCT. MORPH.
SACRUM
TI. CLAVDIVS. TI. F. CLV. BI
MIL. LEGION. III. PARTH
VOT. SVSCEPTO. LIBEN
L. D. D. D.

Quarta demum lectio diversa hæc est: *Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ, ὁ δὲ θανοῦσα χωρίζομαι.* Videant alii, an quicquam boni sensus elici hic possit: mihi sane non videtur.

Νούμμοι ἐχάραξεν) Νουμμοι, seu *νούμμοι* dicuntur *nummi*, seu *numismata*.

77 *Συνεμάτια δὲ ἔστησαν μέσον τοῦ φόρου ζῴδια ἐπὶ κιόνων*) pro *ζῴδια* in Cod. Vat legitur, *μετὰ ζωδίων*, quod idem est. *συνεμάτια ζῴδια* hoc loco significat *compages* seu *coagmenta compactilia*, quibus vel figuræ insculptæ, vel impositæ fuerunt. *ζῴδια* enim, ut alias dixi, Codinus passim figuras & statuas appellat. In aliis aliquot Codicibus pro *συνεμάτια*, scriptum inveni, *συνεμμάτια*, & *συνημμάτια*.

Ὁ σοφὸς ὁ ἄριστος ἀστρονόμος) Additur in aliquot Codicibus *παραλαβόντος παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου* Sed hoc falsum est: Nam Apollonius Tyaneus sub Domitiano floruit. Cætera etiam omnia, quæ hic Codinus narrat de presagiis rerum futurarum extructis ab Apollonio Tyaneo, futilia sunt & nullius momenti.

78 Καὶ τῆς Τζυκαναλαρείου τῆς χαλκῆς) Scribe καὶ τῆς Τζυκαναλαρείου ἐκ τῆς χαλκῆς.

Ἐν δὲ τῷ ξηρολόφῳ, &c.) Vide num. 33. & 44.

Ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ πλησίον τῆς ἀνατολῆς) Non dubito, quin hic locus ex Anonymi Collect. ita supplendus & reformandus sit: *ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τοῦ μεγάλου κίονος τοῦ πορφυροῦ κατὰ ἀνατολήν.*

Ἐν τῷ Κορωνίῳ μιλίῳ) Crederet quis pro *κορωνίῳ* hic scribendum esse *κοτωνίῳ*: nempe ut *κοτώνιον* Græco-barbara idem significet, atque Græcis antiquis *κυδώνιον*, & Latinis *cotoneum*. Sic enim videretur locus hic Constantinopolitanus nominatus *Malum Cotoneum*, sive *Cydonium*, respondisse pag. 182. illi, qui fuit in sexta regione Romæ antiquæ, & nomen habuit *Malum Punicum*, cujus meminit antiqua urbis descriptio, & Suetonius in Diocletiano. Verum si minus hæc conjectura placet, omnino legendum est, *ἐν τῷ χρυσῷ μιλίῳ*, id est, *in Miliario aureo*, ut in pluribus confirmabo in Notis ad Anonymi Collectan. ubi legitur, *ἐν τῷ κορωνίῳ μιλίῳ*.

Καθὼς Ἀγγυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ καὶ ἡμῖν παραδεδώκασιν) In Codice Vat. legitur, *Ἀργυριανὸς* & *παρέδωκεν*. In Anonymi Collect. habetur, *καθὰ Ἀγκυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκαλόγῳ αὐτοῦ ἀκριβέστερον παρὰ Ἀνασίου ἡμῖν παρέδωκεν. τὸ αὐτὸ καὶ αὐτὸς Ἀνασίου.* Pro *Ἀγκυριανὸς*, ut derivetur ab *Ἀγκύρᾳ* Galatiæ oppido.

Παραδεδώκασιν) Hic desinit liber *de Statuis*, cui in omnibus Codicibus statim subjungitur liber *de ædificiis*, nisi quod in duobus Vaticanis intersita est non contemnenda narratio de VII. Synodis Generalibus, cujus exemplum subjunxi.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΩΝ.

α'. Ἡ πρώτη Σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου, συνελθόντων τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων, καὶ Συλβέστρου Πάπα Ρώμης, οἳ καθεῖλον Ἄρειον, ὃς ἦν πρῶτος πρεσβύτερος Ἀλεξάνδρου. Τὸν γὰρ Χριστὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει, ἴβηρες δὲ τοῦτο ἐχειροτόνησαν, ἐπὶ δὲ τούτου εἰσῆλθον τὰ λείψανα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐβούλετο δὲ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου συντέλειαν ἐκκόψαι, ἣν ὑπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἡ πόλις μετέλαβε, καὶ τὴν τολμηρὰν βουλὴν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, τὴν τοῦ πρωτέρως ὑποσημάνσας ἀξίαν, εἰ μὴ τοῦ τὸ τάχιον τὸ τέλος τοῦ βίου κατέλαβεν.

β'. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ δευτέρα Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων, καὶ Δαμάσου Πάπα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου. Τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα οὐκ ἔλεγε Θεὸν, ἀλλ' ἀλλότριον τῆς θεότητος, ὅτι καὶ προσέθηκε τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῆς πίστεως, οὕτως· Καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν. ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἀποτέθεικε λείψανα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διδύμου, ὁ δὲ Ἀττικὸς ὢν Πατριάρχης ὅτε κατέθετο αὐτά.

γ'. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ γέγονεν ἡ τρίτη Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ, τῶν σ'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ καθαιρέσει Νεστορίου, τὸν γὰρ Χριστὸν καὶ αὐτὸς ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει. οἱ δὲ συνελθόντες ἀνεθεμάτισαν αὐτὸν, καὶ τελείως ἐδίδαξε τὴν ἀδόλαστον καὶ εἰλικρινῆ, καὶ τελείαν, καὶ ἀμώμητον πίστιν, τὴν ἐν Τριάδι Θεότητα ὑμνουμένην ἀεί.

δ'. Ἐπὶ δὲ Μαρκιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ γέγονεν ἡ τετάρτη Σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Λέοντος Πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ Διοσκόρου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς Ἀρχιμανδρίτου, οὗτοι γὰρ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρετοῦντο καὶ ἐν φαντασίᾳ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐψευδολόγουν.

ε'. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ πέμπτη Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἳ καὶ καθεῖλον Ὠριγένην, Εὐάγριον, καὶ Δίδυμον τοὺς παραφρονας, τὰ γὰρ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι ἐδυσφήμουν, καὶ παράδεισον αἰσθητὸν μὴ γενέσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ. καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαίμονας ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκατάστασιν.

ϛ'. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου, Ἡρακλείου καὶ Τιβερίου υἱοῦ αὐτοῦ γέγονεν ἡ ἕκτη Σύνοδος τῶν ρν'. ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ἀγάθωνος Πάπα Ῥώμης κατὰ Κύρου, Ἀλεξάνδρου, Σεργίου, Πέτρου, ἓν θέλημα ἐν μιᾷ ἐνεργείᾳ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν, καὶ μετὰ σάρκωσιν τὸν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλῦσαι θελήσαντες οἱ παν-

γέγραπται. ἐκαλεῖτο δὲ αὐτοῦ ἡ μακαριότης ὁ νομοθέτης Ἀντιοχείας, καὶ ἐπίσκοπος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ.

ζ. Ἐπὶ δὲ Εἰρήνης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ γέγονεν ἡ ἑβδόμη Σύνοδος τῶν ἁγίων πατέρων ἐπὶ Ταρασίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ καθαιρέσει Θεοδοσίου, παρ' οὗ ἐξέθεντο ὅροι πίστεως.

Edit. Parif. pag. 183. Ἐπὶ δὲ Θεοδώρας αὐτὸ τῆς μετὰ τὸν θάνατον Θεοφίλου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, σὺν Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς γέγονεν ἡ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ὀρθοδοξίας, ἥτις ἄδεται ἕως τῆς σήμερον.

ANIMADVERSIONES IN LIBRUM de Ædificiis Constantinopolitanis.

Δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετεκινήθη ὑπὸ Δημοῦ) Licet in omnibus Codicibus scriptis ita legatur, attamen pro ὑπὸ Δημοῦ, scribendum esse videtur, ὑπὸ Τιβερίου. Paulo post enim subjungitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετετέθη, &c.

Καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τὸ αὐτοῦ καὶ μέγιστον) Per παλάτιον μέγιστον hic intelligitur Palatium Imperatoris, quod statim postea vocat τὰ βασίλεια.

Ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου) In Codd. Vat. & Anonymi Collect. legitur, ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πρώτου.

Εἰς τὰ βασίλεια) In Cod. Vat. legitur, εἰς τὰ παλάτια, quod idem est

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος, &c.) In Cod. Regio pro τῶν μεγάλων πορτῶν legitur, τὰ μεγάλα πρῶτον: & in Cod. Vat. pro τῆς δύσεως scriptum inveni, τῆς πόλεως. Paulo post ibidem pro διπλοῦς perperam legitur δυσμοῦς.

Κωνσταντῖνος ὁ Θεοδοσίου ὁ μέγας, καὶ Λέων οἱ πρῶτοι ἀνήγειραν) In Codd. Vat. pro Λέων vitiose legitur, Ἑλένη. Deinde subjunguntur hæc verba, quæ etiam in Cod. Reg. reperi: ὁ γὰρ μέγας Κωνσταντῖνος ἐνομοθέτησε, τὴν κυριακὴν ἀπραξίᾳ τιμᾶσθαι. πρὸ γὰρ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν κυριακὴν πάντες εἰργάζοντο. id est, *Constantinus Magnus lege sancivit, ut dies Dominicus abstinentia a laborando honoraretur: ante ipsum enim die etiam Dominico omnes operabantur.*

79 Ἐκεῖσε ἱερὸν) Adde ex Codice Regio, ὅπερ κεῖται πλησίον τοῦ Δευτερονίου.

Ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας In Anonymi Collect. legitur, τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν.

80 Καὶ τὰ Γάστρια) In Codice Regio legitur, τὴν μονὴν τὴν γαστρίαν, scribe τὴν μονὴν τὰ γάστρια, id est, *Monasterium in loco nuncupato Gastria*, sive *ad Gastria situm*. γάστρια autem, vel γαστέρια hic significant *vasa ventosa, & patula*: cujusmodi sunt in quibus arbusculæ, flores & herbæ plantantur. Cæterum istius Monasterii meminit Zonaras his verbis: ἐκεῖ δὲ (sc. Theodora uxor Theophili) κατὰ τὴν μονὴν τῶν γαστρίων, &c.

Διὰ τῆς πόρτης τοῦ Ψαμαθᾶ) id est, *per portam littoralem*, seu *arenariam*. Vide Notas num. 115.

Ἀπληκεύσαντα) Rectius in Cod. Vat. scribitur, ἀποπληκεύσαντα. ἀπληκεύειν enim idem est atque Latinorum *applicare*. Hic significat *deponere aliquid*, seu *applicare in aliquem locum*. Paulo post sumitur pro *diverti ad hospitem*, seu *recipere se in hospitium*; ἔξω τοῦ παλατίου, inquit, ἀπληκεύσαντα εἰς τὰ Ῥουφίνου

Τὰ δὲ Ψαμαθᾶ τὰ παλάτια) In aliquot Codicibus legitur τὰ δὲ Ψαμάθιο, & τὰ δὲ Ψαμαθίαν: sed utramque vitiose, ut alias pluribus declarabo.

Τὸν δὲ ἅγιον Ἰωάννην, &c.) Hæc præcedentibus conjungenda sunt.

Ἐχώσεν) Cod. Vat. ἔχωσαν.

81 Τὰς Ῥουφινιανὰς) Loquitur de thermis Rufinianis.

Καὶ τὰ μηχανικὰ ὅλα ἐκεῖσε ἀπόκειται) Perperam in Cod. Regio pro ὅλα, legitur βιβλία. Eadem lectio fuit in Codice Græco Annalium Glycæ, ubi hæc ita vertit Interpres: *Præter hæc ipsa quoque Mangana sunt a Constantino Magno extructa: quo in loco reposita erant omnia bellica instrumenta, librique de mechanicis.*

Ἀρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον, &c.) De hac templi & reliquiarum S. Euphemiæ prophanatione vide hist. Miscell. l. 22. ubi agitur de rebus gestis a Constantino Copronymo anno vigesimo sexto Imperii. Cæterum pro ἀρμαμέντα, hic scribendum censeo ἀρμενταρεῖον, id est, *armentarium*, seu *stabulum armentorum*. Sic ante Copronymum Maxentius Ecclesiam S. Marcelli titulo dedicatam in armentarium mutavit, ut ibidem animalia Catabuli congregata starent, quorum servitio S. Marcellum addixit. Notandum vero etiam in hist. Miscell. pro *armamentarium* substituendum esse *armentarium*. pag. 184.

Ἐν Λέσβῳ ἐρρίφη) In hist. Miscell. legitur, *apud Lemnum insulam*. Item apud Zonaram, τῇ νήσῳ Λήμνῳ. & sic Anonymus in Actis S. Euphemiæ apud Baron. ann. 766. Credo igitur apud Codinum quoque pro Λέσβῳ, scribendum esse Λήμνῳ.

Μίλιον κτίσας τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, &c.) Idem refert Nicephorus Callistus hist. Eccles. lib. 8. cap. 4.

Ἐπεὶ δὲ σὺ ὁ ἀρχηγός μου, ὁ κτίστης πληρώσω) In Cod. Regio legitur, ἐπεὶ δὲ ὁ ἀρχηγός μου, ὁ ποιῶ τάδε. In Cod. Vat. scriptum reperi, ἐπεὶ δὲ σὺ ὁ ἀρχηγός μου, &c,

Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν φόρον) Adde ex Zosimo, καθ' ἣν ἡ πύλη τὸ ἀρχαῖον ἦν, id est, *ubi antiquitus urbis porta erant*. φόρος enim hic non ipsum forum significat, sed locum, ubi, posteaquam Constantinus ambitum urbis ampliavit, *Forum maximum*, sive *Constantinianum* constructum fuit. 62

Τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου, ἤδη προλαβόντες εἴπομεν) Respicit ad illud, quod supra dixit n. 46. Forum Constantinianum formatum fuisse instar circuitus tentorii, seu tabernaculi Magni, quod eo in loco defixit, quando venit Constantinopolim.

Τοὺς κατακρίτους) Cod. Vat. τοὺς τιμωρουμένους.

Φυλακὴ τοῦ Κωνσταντίνου) Cod. Reg. τοῦ πραιτωρίου.

Ο Ἡράκλειος) Cod. Reg. οἱ περὶ τὸν Ἡράκλειον;

Ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησεν) Hic est Anastasius Persa monachus qui decimo septimo anno Heraclii Imp. seu sexcentesimo vigesimo septimo post Christum natum, sub Chosroe Persarum rege, una cum septuaginta sociis Martyrium consummavit. 83

Τὴν χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον) hoc est, ut alias ait, τὸν ἅγιον Προκόπιον ἐν τῇ χελώνῃ.

Ο καλοῦσιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον) μεσόμφαλον, seu μεσολόφον Constantinopolitanum puto respondisse loco antiquæ Romæ, qui nominabatur *umbilicus Romæ*.

Καὶ ἕτερα πολλὰ θαυμαστὰ ἐπιτελοῦντα) In Codice Regio legitur, καὶ ἕτερα δὲ θαυμαστὰ ἐπιτελοῦντα μέχρι τοῦ νῦν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ.

Παρ' ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθη πατρικίου τοῦ στρατηγικὰ τὰ ἐπιτακτικὰ βιβλία ... τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου) Verba παρ' ἄλλου propterea addidisse puto Codinum, ut Urbicium Patricium, quem sub Anastasio de re militari scripsisse ait, diversum esse ostendat ab altero illo, quem supra num. 17. & 80. dixit Præpositum fuisse tempore Constantini Magni, & templum Juliani ædificasse. Quid vero von βιβλίων sibi velit, non satis mihi constat. Cæterum Urbicius Patricius, de quo in præsentia Codinus loquitur, is est, cujas ἐπιτήδευμα sive inventum tacticum a viro Cl. Nicolao Rigaltio editum est. Ipse enim inibi testatur se ista sub Anastasio Dicoro scripsisse: καὶ τέλος, inquit, καὶ ἴσα μετὰ Ἀρχιμήδους τῇ ἐμοῦ σοφίᾳ, ἐπὶ τοῦ Καλλινίκου καὶ Αὐτοκράτορος ἡμῶν Ἀναστασίου. Idem alibi vocatur Orbicius ut in Etymologico magno, ubi citatur fragmentum ἐκ τῶν Ὀρβικίου τῶν περὶ τὰ στρατιωτικὰ τάξεων. Item in titulo antiqui Epigrammatis a Cl. Salmasio in Notis ad Spartianum editi: εἰς βιβλίον τακτικὸν Ὀρβικίου ἀπὸ ὑπάτων. Extat hodieque Florentiæ in Bibliotheca Medicea omnium, ut creditur, optimus & antiquissimus Codex Scriptorum Tacticorum, quo inter cætera continen- pag. 185.

tur duodecim libri, quibus præfixa est hæc inscriptio, Οὐρβικίου τακτικὰ στρατηγικά. Sed iidem sunt, qui in Barberina & aliis Bibliothecis sub nomine Mauricii habentur.

Εἰς τὰ καμίνια) Supra dixit num. 52. τὸν καλούμενον βοῦν, seu forum nuncupatum Bovis, inde nomen habuisse, quod κάμινος, sive fornax instar bovis formata, ibi collocata esset, in qua puniebantur malefici. Crederet ergo quis, εἰς τὰ καμίνια idem hic esse, atque illud quod antea dixit, εἰς τὸν καλούμενον βοῦν. Verum si non satis probabilis hæc videtur conjectura, scribendum est, εἰς τὰ καμίνια, id est, in regione ubi sunt thermæ, quæ appellantur Caminia. De his thermis supra num. 52. egit, ubi a Severo Imperatore eas refert extra urbem fuisse extructas, tantæque magnitudinis fuisse, ut bis mille hominum quotidie in iis lavarentur: ἔξωθεν δέ, inquit, τῆς πόλεως, (sc. ὁ Σευῆρος ἔκτισε) τὰ νῦν καλούμενα Καμίνια, λουτρὸν ἀδρομεγέθες καὶ ἀξιοθαύμαστον. ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο χιλιάδες ἐλούοντο.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων Πρωτασίου) Respicit ad num. 20. ubi dixit Protasium magistrum unum fuisse ex quatuor illis, quorum familias Constantinus Magnus Roma Constantinopolim transferri curavit.

Σοφίας τῆς λωβῆς) In Cod. Reg. legitur, τῆς χωλῆς, sed perperam, ut alias declarabo.

Ἡ δὲ νῦν ἐκκλησία) Cod. Reg. ἡ δὲ νῦν ἐκεῖσε ὁρωμένη ἐκκλησία.

Τὰ λεγόμενα Στείρου ὁ ναὸς τῶν, &c.) In Cod. Vat. legitur, τὰ λεγόμενα Τζύρου, ὁ ναὸς τῶν, &c. Supra quoque num. 56. meminit loci cujusdam nominati τὰ Τζύρου.

85 Καὶ τὸν Κωνώπιον) Hæc erat statua, quæ credebatur consecrata & erecta esse ab Apollonio Tyanæo, ad arcendos culices. Meminit ejus Codinus alias hoc libro.

Μετὰ μυῶν, καὶ κανάπων, καὶ ὀμπίδων, καὶ κονίδων) Diversa legitur in Cod. Reg. μετὰ μυιῶν, κωνώπων, ψύλλων, καὶ κόρεων.

Ἐπιλεξάμενοι καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ) Clarior est Vaticana lectio, quæ etiam in Regio Codice habetur: ὅτε γὰρ (sc. ὁ Ἀρκάδιος) ἐπιλεξάμενος ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἕξ, εἶχεν αὐτοὺς ὀψικεύοντας εἰς πρόκενσα ἤγουν τὰ μεταστάσιμα. πρόκενσα Græco-barbaris dicuntur processiones solennes. ὀψικεύειν vero, ut alias dixi, significat comitari &, honoris causa prosequi.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἀρκαδιανός) In Cod. Reg. legitur, ὁ ἅγιος Ἰωάννης τὰ καλούμενα Ἀρκαδιανά, quod idem est. In alio Cod. scriptum inveni, ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ Ἀρκαδιαναί, hoc est, ut ego interpretor, Ecclesia S. Joannis & thermæ Arcadianæ. Sed si recipiatur hæc lectio, paulo post pro ἐκτίσθη scribendum est ἐκτίσθησαν.

Ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρκαδιανούς) Cedrenus: ποιεῖ δὲ (sc. ὁ Ἀρκάδιος) καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃν ἐκάλεσεν, Ἀρκαδιανούς. Utrumque ergo dicitur Ἀρκαδιανός & Ἀρκαδιακός, ut Κωνσταντιακός & Κωνσταντιανός, & Θεοδοσιακός & Θεοδοσιανός.

Ἔτη δύο) Cod. Reg. ἔτη δύο ἥμισυ, id est, duos annos cum dimidio.

86 Ἦλθον μετὰ ταραχῆς) Cod. Reg. ἦλθον μετὰ ταραχῆς. Cætera, quæ sequuntur, in Cod. Vaticanis valde corrupta sunt.

Καὶ καθοδηγήσαντες ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασαν τὸν βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς λίμνον χώρας τῆς Καππαδοκίας ἔσωθεν κατέλειψαν) Codicis Regii lectio hæc est: Καὶ καθίσαντες ἐκεῖσε πάντες κατεδίκασαν τὸν βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς Λίμνον εἰς χώραν Καππαδοκίας, ἀποκλείσαντες ἔσωθεν τοῦ πύργου. Mihi videtur scribendum esse, καὶ ἐξώρισαν αὐτὸν εἰς Λίμνας εἰς χώραν Καππαδοκίας, (vel τῆς χώρας Καππαδοκίας) ἀποκλείσας ἔσωθεν τοῦ πύργου τοῦ καστελλίου. τὰς δὲ θύρας, &c. Ita Chron. Alexand. καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Λίμνας τὸ κάστρον, εἰς τὴν Καππαδοκίαν. καὶ ἐβλήθησαν εἰς ἕνα πύργον τοῦ κάστρου, καὶ ἀνοικοδομήθη ἡ θύρα, &c. Et paulo post: ζήτει φονευθῆναι εἰς τὸν αὐτὸν πύργον Λιμνῶν. Ejusdem nominis castrum fuit in Messenia, cujus meminit Pausanias & aliud in Macedonia, cujus mentionem facit Procopius de ædificiis lib. 4. sed ibi pro Λίμναι, perperam legitur, Λιμναῖαι. Corrigendus quoque est Marcellinus Comes, ubi de interitu Basilisci agit. In exilium, inquit, missus est in oppidulum, quod Leminis in provincia Cappadociæ dicitur, trusus fame extabuit. Verisimile est, pro Leminis, scriptum fuisse Limnetis, sive λιμνώτης quod idem valet atque λιμναία. Cæterum ubi & quomodo Basiliscus peremptus fuerit, dubium est & controversum. Alii enim, ut Chron Alexandr. Auctor, & Marcellinus Comes, & Codinus, tradunt eum in castrum seu oppidulum Cappadociæ nominatum Λίμνας, in exilium missum, & intra turrim quamdam istius loci fame enectum fuisse. Alii eum in Cappadociam quidem relegatum fuisse ajunt, sed in itinere in mansione quadam nuncupata Ἀκουσὶ fuisse occisum, ut testantur Niceph. Callist lib. 16. c. 8. & Evagr. l. 3. c. 8. Hinc paret Cedreni error, qui utramque opinionem confundit: ἐξορίζει, inquit, ἐν Κουκουσῷ τῆς Καππαδοκίας. ἀποκλείσας, δὲ εἰς ἕνα πύργον σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις λιμῷ διεφθάρη. Λίμναι igitur, & Ἀκουσὸς sive Κουκουσὸς diversa sunt loca; non autem synonyma, ut quidam ex citatis Cedreni verbis putant colligi posse. Edit. Paris. pag. 585.

Ἐφθασαν δὲ ἐκεῖσε: &c.) Cod. Reg. ἔφθασαν δὲ ἕως ἐκεῖσε τὰ πράγματα τῶν τριακοντατὰ μεγάλου παλατίου.

Τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν ὁδηγόν) In Cod. Regio legitur, τῆς ὁδηγοῦ. In aliis Codicibus legitur, τῶν ὁδηγῶν, & τὴν ὁδηγήτριαν.

Τὸ καραβίτζιν τὴν Θεοτόκον) Cod. Reg. τὸ καραβινὸν τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. καραβίτζιν. Græcobarbaris dicitur καράβιον, seu navicula.

87 Ἔχουσα καματαρίαν παμμεγέθη) Cod. Vat. ὅτι χεῖρα γυναικὶ τὰ ἦν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου, ὅ τινος ὁ πρωτοσπάθιος ὀνόματι Νικηφόρος καθήρπασε καματαρίαν τὴν χεῖρα ἀδρομεγέθη. In alio quodam Codice Vaticano legitur, καὶ εἶχε καραβοκαματάρην παμμεγεθεστάτην. In alio pro καματαρίαν, scriptum inveni καματάρην.

Τινὲς τῶν ταγματικῶν, οἱ ἔσωθεν εἰσελθόντες τὰ βασίλεια ἐπαίνουν παίζειν) Diversa, sed notabilis est Cod. Reg. lectio, τινὲς τῶν ταγματικῶν τῶν ἱππικῶν. id est, aurigæ in stabulis Circi. Item in uno Cod. Vat. legitur, τῶν ταγματικῶν τοῦ ἱπποδρομίου.

Προσκαλέσαντος εἰς βοήθειαν) Cod. Reg. τὴν ἀφαίρεσιν τῆς καματηρίας παρελάμβανε. Paulo post pro δηλοποιῆσαι τῷ βασιλεῖ, legitur ibidem δηλῶσαι αὐτῷ.

Καὶ διὰ ἱππικοῦ τιλλομένου) Cod. Reg. ποιήσαντες δὲ καράβιον μικρὸν μετὰ ἁρμένου, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπάνω ἁμάξης, ἱππικοῦ λακχανισμοῦ γενομένου, ἔσυρον ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ σέκρετου. Cod. Vat. ποιήσαντες δὲ οἱ ταγματικοὶ πλοῖον μικρὸν ἐν σχήματι καματάρης μετὰ ἁρμένου, καὶ θέντες αὐτὸ ἐπὶ ἁμάξης μετὰ τροχοῦ γενομένης ἱππικοῦ χαλκωτοῦ, ἔσυρον ἔμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ σέκρετου.

Τὸ καματηρὸν γέμοντα) Cod. Vat. τὸ καράβιον γέμον. Videtur ironice dictum esse. καράβιον enim vel καράβιον significat naviculam. καματηρὸν vero vel καματάρην, vel καματάρα dicitur navis longa, quæ remis agitur, & vulgo Galera vel Galea vocatur.

Ἐδάκρυσε) Cod. Reg. ἐδάκρυσε. Cod. Vat. ἐδάκρυσε.

Καὶ μαθὼν μὴ ἐπικαλεσθῆναι) In Cod. Vat. hæc paulo prolixius narrantur: καὶ τοῦτο ὁ γυνὴ προσελθοῦσα, ἔστη εἰς τὰς βαθμίδας, καὶ ἐδέετο τοῦ βασιλέως ἐκδικηθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ χολέσας ἐκέλευσε, &c.

88 Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λεγόμενον μυσάρχην) In Cod. Vat. legitur, τὸν μυστάριον λεγόμενον τὸν ἔπαρχον ὀνόματι Θεόδωρον. In aliis Codicibus scriptum reperi, μυγαίρου & μυσάρχην. Verisimile igitur est vel legendum esse μυσάρχην: vel videtur Codinus μυσάρχην, seu μυσάρχην appellasse eum, qui puniendis maleficiis præest. μύσος enim & μύσος idem est atque κακούργημα.

Καὶ κατακαύσαι ἐν αὐτῇ μετὰ καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ)

Simile

Simile quid de Rhodano Præposito, & Valentiniano Imp. narratur a Cedreno: κελεύει δὲ, inquit, ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν πραιπόσιτον αὐτοῖς ἀμφίοις ἐν αὐτῇ κατακαῆναι, τῇ δὲ γυναικὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀποδοθῆναι. Pro σολῆς perperam in aliquot Codd. legitur σέλλης

Edit. Paris. pag. 187. Ἐν δὲ τῷ τόπῳ, ὅπου, &c.) Cod. Reg. διὰ δὲ τὸ καταμένειν τὴν γυναῖκα εἰς τὸν τοῦ ἀπὸ βαρβάρων, οὕτω τὸ Μαυριανοῦ ἐκλήθη ὁ τόπος οὗτος. In Cod. Vat. legitur τὰ Μαυριανοῦ.

Παρέβαλε τὸ τζυκανιστήριον) In Cod. Vat. legitur ἐποίησε τὸ τζυκανιστήριον μέγα, quod idem est. τζυκανιστήριον Græco-barbaris dicitur, quod Græcis antiquis σφαιριστήριον, id est, locus exercitio pilæ destinatus.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν ἐκκλησίαν) Ecclesiæ novæ B. Virginis a Basilio Macedone in Palatio Imperatorio exstructæ, elegantissima extat descriptio in oratione Photii Patriarchæ CP. die ejus Dedicatioois habitæ, quam integre hic inserendam esse putavi, quoniam hactenus edita non fuit, & ad historiam Constantinopolitanam pertinet.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κωνσταντινουπόλεως ἔκφρασις τῆς ἐν τοῖς βασιλείοις νέας ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος οἰκοδομηθείσης.

ΦΑΙΔΡΟΝ ὁρᾷ τὴν παροῦσαν ἡμέραν τὸν σύλλογον. καὶ οἷον οὐκ ἄν τις ἀνθρωπίνῳ ἐνδαίσματι, καὶ χωρὶς ἐπινοίας θείας συγκροτοῦσαν κατισχύσειε. διὸ καὶ τερπνῶς τοῦ χαίροντος ὑποδέχομαι τὰ χαρίσματα, καὶ τῷ Κυρίου [illegible], καὶ χαίρων τι συναγαλλιώμενος ἐπαγάλλομαι. ὁ μέχρι ἡμῶν περιηχουμένην τὴν τερπνότητα, καὶ θυμηδίαν τῆς πανηγύρεως ἐπιστάμενος, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ἀναφερομένην οἶδας τὴν σεβασμιότητα. λαμπρότεραι γὰρ πανηγύρεις ὅσον ὑψοῦν τῶν πανηγυριζόντων καὶ σεμνολόγημα, τοσοῦτον τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης ἐναργῆ παρέχονται τὰ γνωρίσματα. ὅταν δὲ μηδὲ τῆς ἐτησίου καὶ συνήθους ἐπιτελουμένης νῦν τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζουσα, ἀλλὰ καινήν τε καὶ ἀρτιφανῆ τὴν εἰς Θεὸν τιμὴν ἐγκαινίζουσα, πῶς οὐ μᾶλλον ἔτι καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα διαβακχεύειν συγκροτοῦσα, καὶ τὴν τῶν ἑορταζόντων κοσμιότητα καὶ τὸ πλέον ἐπίπλεον ἀναπτύσσουσα; ἀλλὰ τίς ἡ τοσαύτη τοῦ πλήθους συνδρομή, καὶ συνέλευσις; τίς ἡ πανήγυρις; τί τὸ συγκαλέσαν, καὶ συγκινῆσαν ὑμᾶς ἅπαντας; βούλεσθε εἴπω; ἢ καλὸν ἐκείνῳ παραχωρῆσαι τοῦ εἰπεῖν, καὶ διδάξαι τὰς πανηγύρεις τὴν ὑπόθεσιν, τῷ χορηγῷ τε ἅμα ταύτης καὶ σοφῷ γε ἀρχιτέκτονι. ἱκανὸς γὰρ ἐκεῖνος καὶ λόγοις παραστῆσαι τὸ φροντιζόμενον, ὡς τοὺς τύπους τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ψυχῇ φροντίσματα, ἀμίμητον ἔργον ἐπὶ γῆς πανσόφως ὑπεστήσατο.

Λέγε τοιγαροῦν ἡμῖν, ὦ βασιλέων φιλοχριστότατε, καὶ θεοφιλέστατε, καὶ πάντας τοὺς ὑμνηθέντας νικῶν τε ἅμα καὶ λαμπρῶς φαιδρύνων τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἀξιώματος λέγε, προθύμως ὡς ὁρᾷς τοὺς ἀκουσομένους ἔχων, ἐφ᾽ ὅτῳ ἡμῖν συνεκάλεσας. δεῖξον τοῖς λόγοις, ἃ τοῖς ἔργοις προὐπέδειξας. ἆρα γὰρ πάλιν κατὰ βαρβάρων νίκας ἀναστήσας καὶ τρόπαια, ὡς πολλάκις ἄλλοτε ἐπ᾽ ἄλλοις ἡμᾶς ἐδεξιώσω φιλοφρονούμενος ἐπὶ ταύταις συνηγμένους εὐφρᾶναι τε ἅμα καὶ τῷ δεδωκότι τὴν νίκην κοινὴν καὶ πάνδημον ἀναπέμψαι τὴν εὐχαριστίαν, ἢ λαβὼν ὑποσπόνδους ἄλλους, καὶ ταπεινώσας ὑψηλὸν καὶ γαῦρον καὶ ἀλλόφυλον φρόνημα. ὡς ἐπὶ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ εὐσεβοφρόνως ἀναφέρων πάντα τὰ σὰ κατορθώματα. ἢ πόλεις ὑπηκόους τὰς μὲν πάλαι κατεσκαμμένας ἀνορθώσας, τὰς δὲ καὶ ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνεγείρας καὶ ἄλλους ἀνοικισμοὺς ἐργασάμενος. καὶ τοῖς πολίταις πυκνώσας τὰ ἄστη. ἢ πλουτῶν καὶ ποιῶν εὐδαίμονας τὸ ὑπήκοον. δίδαξον ἡμᾶς πρὸς σὲ τὸ κοινὸν τῆς οἰκουμένης ἀφορῶντα ὀφθαλμόν. ἐπὶ τίνι ταύτας ὑμᾶς συνεκάλεσας; ἢ σιγᾷς μὲν αὐτὸς ἐπιεικείας τρόπῳ, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαί σε τὰ σὰ ἡμῖν διηγεῖσθαι κατορθώματα, εἰς ἀνάγκην τοὺς ἐπαίνους συνεφελκύσθαι. ἐμὸ

δὲ παρέχων ὑπηχεῖσθαι τῷ λόγῳ τοῖς σοῖς ἔργοις ἑρμηνευόμενον τοῦ παρόντος συλλόγου τὸ αἴτιον.

Ἄλλη τοιγαροῦν, ὦ φίλοι, τελετή, καὶ ἄλλο μυστήριον σήμερον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινιζόμενος, ἐκ τῆς θεομήτορος εἴπερ ἄλλο τι τῶν ἐγκοσμίων ἐπάξιον ἀνακτόρων. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινίζεται σήμερον βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ἔργον ὡς ἀληθῶς πολυύμνητον· ναὸς ἐν μέσοις αὐτοῖς ἀνακτόροις ἄλλο θεῖον καὶ σέβασμα ἀνιστάμενος. καὶ τῇ πρὸς αὐτὸ παραβολῇ καὶ συγκρίσει, ἰδιωτικὰς οἰκίας ἀποφαίνων τὰ ἀνάκτορα. μᾶλλον δὲ τῷ οἰκείῳ κάλλει καὶ τῇ ἐνίσῳ λαμπρότητι καὶ ταῦτα περιαστράπτων καὶ φαιδρύνων. καὶ πολὺ παρασκευάζων τὸ πρότερον κόσμιον σεμνότερον. ὥσπερ ἂν ἑαυτὸν εἰδὼν, οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργον. pag. 188. ἀλλὰ θείαν τινὰ καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς δύναμιν τὸ κάλλος αὐτοῦ ἐπιμορφώσασθαι. προπύλαια μὲν γὰρ τοῦ ναοῦ περικαλλῆ διεσκεύασται. καὶ γὰρ μαρμάρων διαλείπων πλάκες λαμπρόν τι καὶ χάριεν ἀποστίλβουσαι. ὅλην ἐναπολαβοῦσαι τὴν πρόσοψιν· καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας θέσιν, καὶ τὴν τῶν περάτων συνάφειαν τῷ ὁμαλῷ καὶ λείῳ, καὶ τῷ φροντιζομένῳ λεῖον ἀποκομίζεσθαι. ὡς ἑνὸς λίθου συνέχειαν γραμμαῖς ἀληθείας ὥσπερ ἐπιγεγραμμέναις θαῦμα καινὸν ὁρᾶσθαι καὶ ἥδιστον τὴν τῶν ὁρώντων φαντασίαν ὑπάγουσι. ἔξω ὥσπερ τὰς ὄψεις καὶ συνέχουσαι, πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι· οὐκ ἐθέλων παῦσαι τὸν θεατὴν μεταχωρῆσαι πρὸς τὰ ἐνδότερα. ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ προτεμενίσματι τὸ καλὸν θαυμάζεται ὁ προσιὼν ἐμπιπλάμενος. καὶ τοῖς ὁρωμένοις ἐρείδων τὰ ὄμματα, ὥσπερ τις ἐρριζωμένοις τῷ θαύματι ἔοικεν. Ὀρφεῖ μὲν οἱ μῦθοι τῷ Θρᾳκὶ κιθάραν κινοῦντι, κινεῖσθαι τοῖς φθόγγοις τὰ ἄψυχα. εἰ δὲ καὶ ἡμῖν ἔξω εἰς μύθους ἐπαίρειν καὶ φοβερὰν ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἴποι ἄν τις τοὺς προσιόντας τῷ προτεμενίσματι εἰς φυτῶν ἀποδενδρωμένων φύσιν τῷ θαύματι μεταβάλλεσθαι. οὕτως ἅπαξ τοῖς ἰδοῦσι δυσαποσπάστως κατέχεται. ἐπειδὰν δέ τις ἐκεῖθεν μόλις ἀποσπασθεὶς εἰς αὐτὸ παρακύψῃ τὸ τέμενος, οἵας καὶ ὅσης οἷον χαρᾶς τε ἅμα, καὶ ταραχῆς, καὶ θαύματος ἐμπίπλαται. ὡς εἰς αὐτὸν γὰρ τὸν οὐρανὸν μηδενὸς ἐπιπροσθοῦντος μηδαμόθεν ἐπιβεβηκὼς καὶ τοῖς πολυμόρφοις, καὶ πανταχόθεν ὑποφαινομένοις κάλλεσιν ὡς ἄστροις περιλαμπόμενος, ὅλως ἐκπεπληγμένος γίνεται. δοκεῖ γὰρ λοιπὸν ἐντὸς θεοῦ τε ἀληθῶς ἐκστάσει εἶναι. καὶ αὐτὸ περιδονεῖσθαι τὸ τέμενος. ταῖς γὰρ ποικίλαις καὶ παντοδαπαῖς περιστροφαῖς, καὶ συνεχέσι κινήσεσιν· ἀπαιτεῖ πάθος τὸν θεατὴν ἡ πανταχόθεν ποικιλία βιάζεται τῷ θεάματι. εἰς αὐτὸ τὸ ὁρώμενον τὸ οἰκεῖον φαντάζεσθαι πάθημα. ἀλλὰ γὰρ χρυσός τε, καὶ ἄργυρος τὰ πλεῖστα τοῦ ναοῦ διειληφότες, ὁ μὲν ψηφῖσιν ὑπαλειφόμενος, ὁ δὲ ταῖς πλάκας ἀποξυόμενος καὶ τυπούμενος. ἄλλα ἄλλοις ἐναπομαξάμενοι μέρεσιν. ἐνταῦθα ἐπικοσμούμενα κιονόκρανα. ἐνταῦθα δὲ διὰ χρυσοῦ περιζώματα. ἀλλαχόθι δὲ ταῖς ἁλύσεσιν ἐναπλακομέναις χρυσὸς ἢ χρυσοῦ τι θαυμασιώτερον ἡ θεία τράπεζα συνέθηκε. ἄργυρος δὲ περὶ τὰς πυλίδας, καὶ τυλίδας τοῦ θυσιαστηρίου, σὺν ταῖς περιοχαῖς καὶ αὐτοῖς ὁ κωνοειδὴς καὶ τῇ θείᾳ τραπέζῃ ἐπικείμενος σὺν ταῖς ὑπερείδουσι κιονίσκοις ὑπωρόφιος ὄροφος. καὶ μαρμάρων δὲ πολυχρωμάτων ὅσα μὴ χρυσὸς ἐπιδραμὼν ἢ ἄργυρος περιέλαβεν. ἀμήχανόν τι καὶ τερπνὸν φιλοτέχνημα τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ναοῦ διεκόσμησεν. ἡ δὲ τοῦ ἐδάφους θέα, εἰς ζώων μορφὰς καὶ σχημάτων ἄλλας ἰδέας ταῖς πολυμόρφοις ψηφῖσι διαμορφωθεῖσα, θαυμαστήν τινα τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν παρεστήσατο. Φειδίας ὡς ἀληθῶς καὶ πλασμάτων πλάστας τοὺς Φειδίας ἐκείνους, καὶ Παρρασίους, καὶ Πραξιτέλας καὶ Ζεύξιδας ἐν τῇ τέχνῃ ἀπελέγξασα. Δημόκριτος εἶπεν ἂν οἶμαι τὴν τοῦ ἐδάφους λεπτουργίαν ἐνιδὼν καὶ ταύτῃ τεκμηρίῳ χρώμενος, μὴ ἂν πόρρω εἶναι τοῦ μὴ οὐχὶ καὶ τὰς ἀτόμους αὐτοῦ καὶ ὑπ᾽ ὄψιν πιστεύσας ἀναδραμεῖσθαι. οὕτω πάντα πεπλήρωται θαύματος. ἐνὶ δὲ μοι δοκεῖ μόνον ὁ τοῦ τεμένους ἀρχιτέκτων διημαρτηκέναι. ὅτι περιέθηκε καὶ τὸ αὐτὸν χῶρον ἅμα πάντα συλλέξας τὰ κάλλη, ἵνα ὡς τὸν θεατὴν καθαρῶς ἐντρυφῆσαι τοῦ θεάματος. ἄλλων ἀπ᾽ ἄλλων ἐφελκόντων τε καὶ μεταπειθόντων, καὶ μὴ παραχωρούντων ὅσον τις ἐθέλει τοῦ ὁρωμένου κορέννυσθαι. ὃ δ᾽ ὅμως παρέδραμε καὶ πρῶτον, ῥηθήσεται δέ. ἀλλὰ γὰρ οὐδ᾽ ἐν τοῖς λόγοις τοῦ τεμένους τὸ θαῦμα παρέχει τῷ λέγοντι καθαρῶς τὸ οἰκεῖον τελεῖν ἔργον, καὶ δεῖ νῦν εἰρήσεται. ἐπ᾽ αὐτοῦ γὰρ τῆς ὀροφῆς, ἀνδρείκελος εἰκὼν μορφὴν φέρουσα τοῦ Χριστοῦ πολυχρώμοις ψηφῖσιν ἐγγεγραμμένη. ὥσπερ ἂν αὐτὸς τὴν γῆν ἐφορῶν, καὶ τὴν περὶ ταύτης διακόσμησιν διανοεῖσθαι ἐπικόσμησιν, καὶ κυβέρνησιν. οὕτως ἀκριβῶς ὁ γραφεύς, καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς χρώμασι τὴν τοῦ δημιουργοῦ περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν ἐπιστήμως γέγονεν ἐντυπώσασθαι. ταῖς δὲ περὶ αὐτὴν τῆς ὀροφῆς τοῦ ἡμισφαιρίου

τοὺς ὑμᾶς ἐνέκλεισε πλῆθος ἀγγέλων τῷ ποιῷ δεσπότη δορυφοροῦντες ἐξημοιώσασιν. ἡ δ' ἀπὸ τοῦ Δυσίστου ἀναγινωσκομένη ὄψις τῇ μορφῇ τῆς παρθένου περιαστράπτεται. τοῖς ἀχράντοις χερσὶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐξαπλοῦσα. καὶ προστρέπουσα τῷ βασιλεῖ τὴν σωτηρίαν, καὶ τὰ κατ' ἐχθρῶν ἀνδραγαθήματα. χορὸς δὲ Ἀποστόλων καὶ μαρτύρων. ναὶ δὴ καὶ προφητῶν καὶ πατριαρχῶν, ὅλον πληροῦντες τοὺς οἴκους τὸ τέμενος ἐξωραΐζουσι. ὡς ὁ μὲν καὶ σιγῶν δὲ ὡς πάλαι ἀποφθέγξασθαι βοᾷ, ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου. ὁ δὲ, ὡς θαυμαστὸς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ. ἐπιφωνεῖ δή που ἴσως, ἐκ τῶν οὐχ ὑμετέρων οὐδ' ἐγγεγραμμένων, καὶ ἄνω ἐπιδείξων τὰ ὑμέτερα. ὡς καλοί σου οἱ οἶκοι Ἰακώβ, αἱ σκηναί σου Ἰσραήλ. ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμοῖς, καὶ ὡς αἱ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος. πάλαι μὲν δὴ καὶ τῷ θεόπτῃ Μωσῇ θείῳ προστάγματι σκηνὴ κατεσκεύαστο. θυσίαν τὸ θῦσαι Θεῷ. καὶ ἁμαρτίας λαοῦ ἐξιλάσασθαι. καὶ τῷ Σολομῶντι δὲ βασιλεῖ, ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς ὕστερον περιττὸν τὸ χρῆμα καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν τῷ κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀποκρυψάμενος. ἀλλ' ὅσον σκιὰ καὶ τύποι ἀληθείας καὶ πραγμάτων αὐτῶν ὑποβέβηκε, τοσοῦτον ἐκεῖνα τοῦ νῦν ἐξοικοδομηθέντος ναοῦ τῷ πιστῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἡμῶν. οὐχ ὅτι ὁ μὲν τοῦ χάριτος καὶ τοῦ πνεύματος. τὰ δὲ τοῦ νόμου καὶ τοῦ γράμματος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῷ κάλλει, καὶ τῇ ἄλλῃ τεχνουργίᾳ. καὶ δεξιότητι, τὰ δεύτερα φέρεται. καί τι αὐτοῖς ἐν οὕτω βραχεῖ καιρῷ τὰ τοῦ περιωνύμου τεμένους λόγῳ τηρεῖται περιέρχεσθαι θαύματα. ὅπου γε οὐδ' αὐτὴ ἡ ὄψις οὐδ' ἐπὶ συχνὸν χρόνον καίτοι τοὺς ὅλους αἰσθήσεις τῷ τάχει κατοπτεύουσα, ἀντιλαβέσθαι τούτων ἐδυνήθη. ἐλέγχεται κατηχοῦσα. χαίρω γοῦν ἔγωγε οὐδὲν ἧττον ἢ καὶ τὸ ἔλαττον ὁ λόγος ἀπηνέγκατο. εἰ σὺ καὶ πρὸς αὐτὰ τὸ μέτρον τῆς ἱκανῆς ἐχούσης ἀφίκετο διηγήσεως. οὐ γὰρ τοῖς ἐν λόγῳ δυνάμεως ἐπιδείξω, ἀλλὰ τὸ καλλιστεύοντα εἶναι τὸν ναὸν ἐξ ὡραιότατος, καὶ πλείστων τῶν ἐκεῖσε παρεστηκόσι προσρημάτων. ἀλλά μοι πρὸς σὲ ὁ τοῦ λόγου δρόμος τοῦ συλλογισαίτιον ἐπιστρεφόμενος ἐθυνέσθω. χαῖρε τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ, θεοχαρίτωτε καὶ καὶ θεοφιλέστατε, καὶ ἀνακαινίζων τὴν κατὰ τὸ σῶμα, καὶ ψυχὴν ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς ἀκμάζουσαν. τοῦτο περιφανέστατον, καὶ τῶν τῆς σοῦ σοφίας ἔργων καὶ χρυσοῖς ἑορτάζων τὰ ἐγκαίνια. ἔστωσαν, καὶ αὐτόθεν καὶ βασιλεῦ, ὅσοι ἂν ἀληθείας, καὶ πραότητος, καὶ δικαιοσύνης, ὁδηγεῖ γάρ σε ὥσπερ εἶδον ἐναργῶς, καὶ ὁδηγήσει σε ἡ τοῦ ὑψίστου δεξιὰ τὰ κτίσαντός σε, καὶ ἐξ αὐτοῦ σπαργάνων εἰς βασιλέα τοῦ οὐρανίου καὶ περιουσίᾳ καλῇ χρίσαντος συνεφραίνου καὶ συνανακαινίζου, καὶ αὐτὸς τῶν ὅσοι ἄλλοι ἐπειδὲ Καίσαρος τὸ ἐγκαλλώπισμα σοφίᾳ τε, καὶ συνεσιν τοῖς ἔμπροσθεν προβεβηκόσι. καὶ τῷ θείῳ σε ψήφῳ ἀλλὰ μὴ συναρχέσαντα μὴ δ' ἀνθρωπίναις παρεδρεύσαις τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν ἐνδέξασθαι. συνευφραίνου τοίνυν καὶ συνανακαίνιζε τῷ μετέχειν σε προσειληφότι, καὶ κοινωνοῦ τῆς βασιλείας ἐπὶ κοινῇ τε σωτηρίᾳ τῶν ἀρχομένων, καὶ ἀξίως τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, καὶ ἀψευδεστάτης ἀγαπήσεως. διὰ γὰρ τῆς ὑμετέρας συνόδου ὁ τρισὶ λάμπεσι λαμπρυνόμενος τε, καὶ προσκυνούμενος, τὴν ἑαυτοῦ φρόνησιν εἰς πάντας ἐξαπλώσαι τε, καὶ διευθυνομένους, σοφοῖς πηδαλιουχεῖ καὶ κυβερνήσει τὸ ὑπήκοον. χαίρε τοίνυν καὶ ὑμεῖς, οἱ τῆς βουλῆς πατέρες, πολιᾷ σεμνῇ, καὶ αἰδέσιμοι σοφῷ, καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ, καὶ σεβαστῷ συνανακαινιζόμενοι Καίσαρι τῷ περιωνύμῳ ναοῦ συνεορτάζοντα τὰ ἐγκαίνια. χαίρει δὲ καὶ συνευφραίνεται καὶ ὅσον ἱεροφαντικόν τε καὶ ἀρχιερέων πλήρωμα, οἷς πλέον καὶ καύχημα τὴν τοῦ ναοῦ ποιούμενοι καθιέρωσιν. χαίρετε δὲ καὶ συγχαίρετε καὶ ὑμεῖς οἱ ὑπήκοοι καὶ φιλόθεοι ἄνθρωποι, ἄλλον οὐρανὸν ὁρῶντες ἐπὶ γῆς τὸν τῆς παρθένου ναὸν ἐγκαινιζόμενον σήμερον. οἱ ταῖς πρεσβείαις τυχοιμεν ἅπαντες καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης, καὶ ἀτελευτήτου χάριτος, καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Καὶ τὸν ἅγιον Διονύσιον) In Codice Regio subjungitur, καὶ τὸ Στεῖρα, hoc est, templum SS. Archangelorum cognominatum Στεῖρα. Vide num. 84. & 85. & meas ad hæc loca annotationes.

Εἰς δὲ μέσον τῶν τεσσάρων τῶν κατεχομένων τῆς ἐκκλησίας χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο) In uno Codice Vat. legitur, εἰς δὲ μέρος τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ τέσσαρον τῶν κατεχομένων ἀπέθηκε, &c. In alio paulo diverse scriptum inveni: εἰς δὲ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας ὀπίσω τοῦ ναοῦ τέσσαρα, ἔθηκε χρυσίου κεντηνάρια τρία.

Εὔξασθαι εἰς τὸν ναὸν, εἶδε, &c.) Cod. Vat. τοῦ προσκυνῆσαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τό. τούτου, εἶδε Ῥωμαϊκὰ γράμματα λίθινα ἐπὶ τέρας τῶν τεσσάρων τῆς τῶν κατηχουμένων ἐκκλησίας, &c.

Εγκεκρυμμένα τῷ βασιλεῖ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ) Scilicet, tria centenaria auri ibi abscondita esse.

Καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ἐξαίρετον) In Cod. Regio subjungitur: καὶ ἐκ χρυσίου νομίσματα πολλά.

Τὸ τετραδίσιον) Anonymus in Collectan. vocat, τὰς τετραδισίους ἐμβόλους. Notandum vero, quod Codinus ἐμβόλους hoc loco interpretatur στοὰς, & καμαρωθείσας στοὰς, id est, porticus, sive concamerata.

Εν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς) In Codd. Regio & Vaticano legitur, καὶ διδασκαλεῖον ἐκεῖσε ἐτύγχανεν οἰκουμενικόν: ubi διδασκαλεῖον οἰκουμενικὸν significat Academiam, sive Gymnasium publicum. Vulgus Universitatem vocat. pag. 190.

Πλησίον τοῦ χαλκοῦ) Cod. Vat. πλησίον τοῦ βασιλικοῦ.

90. Τὰ καλούμενα Ἰλλοῦ) In Codice Regio additur, ὁ πρόδρομος, hoc est, templum S. Joannis Baptistæ cognominatum Illi. In Cod. Vat. pro Ἰλλοῦ, constanter scribitur Ἰλλος.

Πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος) Nempe Consul fuit sine Collega anno post Christum natum 478

91. Καὶ φυγὼν ὁ Ἰλλος εἰς τὸ φρούριον, παρεδόθη, &c.) Hæc illustrat & confirmat Marcellinus Comes his verbis: *Leontius intereaven, & illius tyrannus, in Papyrio Isauriæ castello capti decollatique sunt. Capita eorum Constantinopolim allata præfixa hastilibus tabuere.* Hoc factum est, Dynamio & Sifidio Coss. anno Christi 488.

Ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος) Hujus ita meminit Georgius Syncellus: Πανόδωρος Αἰγύπτου μοναχὸς ἱστορικός, οὐκ ἄπειρος χρονικῆς ἀκριβείας, ἐν τοῖς χρόνοις ἀκμάσας Ἀρκαδίου βασιλέως, καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπισκόπου, id est, *Panodorus Ægypti Monachus historicus, non ignarus accuratioris Chronologiæ, qui floruit tempore Arcadii Imperatoris, & Theophili Archiepiscopi Alexandrini.* In uno Codice Vat. legitur, ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ πρεσβύτερος Αἰγύπτιος: In alio pro Πανόδωρος, perperam scriptum inveni Πάνδωρος.

Κτίσαι τὴν πόλιν) Cod. Reg. κτίσαι.

Απεκκλήθησαν αὐτοὶ ἐκεῖσε, ἐγωνισέγλωσσον, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φιλάλοπος) φιλάλοπος antiquitus ille locus vocabatur ob latrones ibi suspensos, seu furcis affixos: postea vero a vulgo corrupte nominatus fuit φωνόλεπος, quasi ὁ τοῦ Φωκᾶ ὄλεθρος. Similiter compluria alia loca Constantinopoli duplicia habebant nomina, ut supra notavi ad num. 53. Cæterum quod Codinus ait, Constantinum Magnum latrones in eo loco, ubi deliquerant, suspendisse, seu in furcas fixisse, jure factum fuit, secundum leg. Capitalium. §. Famosos. D. de pœnis. *Famosos latrones in his locis, ubi grassati sunt, furca figendos quampluribus placuit*; quæ verba ita transtulit Harmenopolus lib. 6. tit. 6. οἱ φημισμένοι λῃσταὶ ἐν τοῖς τόποις, ἐν οἷς ἐληΐσαντο, φουρκίζονται. Harmenopuli φουρκίζειν, & Codini φιλκίζειν idem significat, nempe *furcæ affigere*; quemadmodum etiam φίλκα, & φοῦρκα, hoc est, *furca pœnalis*. Sic propter confusionem litterarum λ & ρ, dicitur Βάλκα, pro βάρκα. πλάρα pro πράρα. παραβλώσκω pro παραβρώσκω. Neque Græcobarbari tantum hasce litteras confundere consueverunt, sed ipsi etiam antiqui Græci, ut testatur Scholiastes Apollonii Rhodii: Βρόταχος, inquit, ὀνομάσθη Κλεῖρος, ἀπὸ τῶν δακρύων. συγγενὲς γὰρ τὸ λ τῷ ρ, ὡς ὑδραλοὶ ἀντὶ τοῦ ὑδρηροί. Errat igitur Auctor Glossarii Græcobarbari, qui φίλκαν exponit *laqueum*, & φιλκίζειν diversæ ait esse significationis a φουρκίζειν. Utrumque enim idem significat, scilicet *suspendendo in furcam strangulare*: quod Ulpianus l. Sacrilegii §. 2. D. ad leg. Juliam pecul. vocat *in furcas suspendere*. & Anonymus Auctor apud Suidam κρεμάσαι εἰς φοῦρκαν, & Cyrillus in Lexico, ἐπὶ ξυλίου

Edit. Paris. pag. 189.

φελλίζειν. Idem quoque reveta significat φελλίζειν in illis Cedreni & Balsam. verbis, quæ citantur a Glossographo. Quod porro attinet ad alterum Cyrilli locum ἀγχόνη, βρόχοις καὶ πνιγμονῇ ἢ διὰ χορτον, εἰς φέλλας, nemo non videt, Cyrillum non dicere φέλλαν idem esse atque ἀγχόνην, sive *laqueum*, sed voluisse dicere, ἀγχόνην significare & laqueum, & ipsam suffocationem, quæ fit laqueo cujusmodi illa est, qua necantur in furcas fixi. Quare pro εἰς φέλλας, scribendum illic est, vel εἰς φούρκας, vel ὡς ἐν φούρκῃ.

92. Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅτι ἐπιλέγεται τὰ κοντάρια, &c.) In Cod. Regio hæc paulo diverse concepta sunt; quasi præcedentibus annexa essent: λέγουσι καὶ περὶ τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅτι ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Θρᾳκῶν Αἷμον εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ ἐκεῖ ὄρους κοντάρια, καὶ οὕτως ἔλαβε ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν. Κοντάρια, Græcis recentioribus dicuntur *hastæ*.

Edit. Paris. pag. 191. Ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδα) Ἀρχιστράτηγον Græci Michaelem Archangelum vocant, quasi summum cælestis militiæ principem, ut testatur Luitprandus de reb. Imp. lib. 2. cap. 1. Cæterum Adæ magistri, qui tempore Constantini Magni vixit, meminit supra Codinus num. 19.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας, &c.) In Cod. Vaticano hæc præcedentibus ita subjunguntur: ὁ αὐτὸς Ιουστῖνος ἔκτισε τὸν λιμένα εἰς πρόσωπον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα, τόπος, &c.

Οἱ φιλόσοφοι Θυβαῖος, Ἀδελφαῖος, καὶ Ἐλλαδικοὶ) Cod. Vat. οἱ φιλόσοφοι δυτικοὶ, Θυβαῖός τε, καὶ Ἀδελφαῖος. Vox Ἐλλαδικοὶ omissa est.

Ἐν μιᾷ χειμῶνος) Non dubito, quin scribendum sit ἐν μιᾷ χειμῶνος, scilicet ἡμέρᾳ.

93. Κουμβοῦσι τῷ αἰτεῖσθαι αὐτῆς) Perperam in aliquot Codicibus legitur, τῷ κτίσαι αὐτῆς,

Καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ) Quamvis ita in omnibus Codicibus scriptis legatur, attamen dubium non est, quin hoc loco scribendum sit, ut supra numer. 39. καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ καὶ Ἑλένης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ. Arabia filia fuit Justini Junioris & Sophiæ: Helena autem Arabiæ filia fuit & Baduarii Curopalatæ.

Τὸ λεγόμενον βύκινον) βύκανον & βύκινον Græco-barbaris dicitur *buccina*. In uno Codice Vaticano legitur, τὸ βάγγιον. Credo autem ejusdem generis locum fuisse, qui in quarta regione antiquæ Romæ fuisse memoratur, & nomen habuit *Buccinum aureum*.

Ὁ δὲ πύργος ἐπὶ κεφαλῆς ἐστι συγγωνίας) In aliquot Codicibus legitur, συρρηγνύμενος, quod idem est. In Codice Regio hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ τεῖχος ἐπὶ ὑποκάτω κεφαλῆς συρραγέντος.

Διαπεπρησμένην) Cod. Reg ἀφανισθέντα.

Πρὸς τὰς αὐλακας τῶν σαλπίγγων) Credo legendum esse τὰς αὐλίσκους, id est, *fistulas*, sive *tubulos*.

Ὅλον συρόμενον) Cod. Reg. καὶ εἶχεν μελῳδίαν συρίζουσαν. Cod Vat. δίκην συρίγγων.

94. Αἱ νῆες, καὶ ἀποκαίνουσι) Cod. Reg. αἱ νῆες μεταποιούμεναι.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου) Vitiose in aliquot Codicibus legitur, ὁρμίσδια & ἀρμενδου. Cæterum hæc Codini verba interpretanda sunt, quasi dixerit εἰς δὲ τὰ καλούμενα Ὁρμίσδου, id est, in loco, sive regione urbis nominata *Hermisdæ* Quod vero postea subjungit, Justinianum ibi habitasse, antequam imperaret, testatur etiam Procopius *de ædificiis* lib. 1. his verbis: πρῶτα μὲν Πέτρῳ καὶ Παύλῳ νεὼν ἐδείματο παρὰ τὴν βασιλέως αὐλὴν, ἣ Ὁρμίσδου τὸ παλαιὸν ἐπώνυμος. ἔνθα τὴν οἰκίαν εἶχεν αὐτὸς (sc. ὁ Ιουστινιανὸς) πρὸ τοῦ βασιλεύειν.

Ἀπὸ δὲ ἀντίπερας αὐτοῦ Ιουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ιουλιανοῦ λιμὴν) Portus Juliani supra quoque meminit, num. 60. Perperam autem in aliquot Codicibus pro Ιουλιανοῦ legitur, Ιουστινιανοῦ Jampridem enim hic portus ante Justiniani tempora cognomentum *Juliani* habuit. In Cod. Regio a præcedentibus hæc sejuncta sunt, atque ita concepta: ὁ δὲ Ιουλιανοῦ λιμὴν παρὰ Ιουλιανοῦ ἐκτίσθη. ὅτε αὐτὸς ἐκεῖσε ᾤκει.

Ἐναρχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος.) Cod. Reg. εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ζ. αἰῶνος. Cod. Vat. εἰς μέμνησιν τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος Vide sup. num. 62.

Εἰς τὴν χαλκῆν) Cod. Vat. εἰς τὸν χαλκοῦν.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην δυναστείαν ἁγίας Ἄννης, &c.) Cod. Reg. εἰς δὲ τὸ λεγόμενον, &c. Cod. Vat. δυναστεῖον. Paulo post in Codice Vaticano pro ἐκλογὴν, legitur εὔλογον.

Ὀλισθήσαντος ἐμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ) Supple ex Cod. Reg. ὀλισθήσαντος ἐν τῷ ἐμβόλῳ, δηλονότι τῷ πρὸ τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ. In Vaticano Codice legitur, ἐν τῷ ἐμβόλῳ τῷ ὄντι πρὸς τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ. Utraque lectio probabilis.

pag. 192.

95. Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ,) &c.) Si, ut ait Codinus, ille locus a Mauricio Imp. nomen accepit, videtur pro Μαυριανοῦ, scribendum esse vel Μαυρικίου, vel Μαυρικιανά, vel Μαυρικιανοῦ scilicet τόπου μέρη. Item paulo post ubi legitur, ἀνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανοῦ, scribendum videtur, Μαυρικιανός. Verumtamen non expresse dico, quicquam mutandum esse, quia omnes Codices scripti unanimiter reclamant.

Κτίσαντος τοῦ ἐξκουβιτόρου) Cod. Reg. κόμητος ἐξκουβίτων.

Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως) In Cod. Vat. legi Ἀναστασίας, quod idem est, uti enim ἀνάστασις & ἀναστασία, ἐπίστασις & ἐπιστασία, eamdem habent significationem, ita etiam hoc loco ἀνάστασις & ἀναστασία. Utrumque vero nomen hæc Ecclesia habuit, vel propterea quod collapsa fides Catholica S. Gregorii Nazianzeni concionibus ibi revixerit, vel quia mulier ex alto delapsa precibus præsentium Christianorum miraculose in vitam fuerit revocata. Sed prior denominationis ratio præferenda est, quoniam ab ipso S. Gregorio in oratione ad 150. Episcopos confirmatur, ubi templum illud hisce verbis alloquitur: χαῖρε μοι Ἀναστασία τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμε, σὺ γὰρ τὸν λόγον ἡμῖν ἐξανέστησας, ἔτι καταφρονούμενον, τὸ τῆς νικητικῆς χωρίον, ἡ Σηλώμ, ἐν ᾗ πρῶτον τὴν σκηνὴν ἐπήξαμεν, &c. Et in carmine, quo somnium suum enarrat, ad illud templum pertinens:

Εὗδον δὲ γλυκερὸν ὕπνον. Ἀναστασίαν δὲ μ' ὄνειρος
Στῆσεν ὁμοίιος φέρων ἠματίοισι πόδας.
Ἣ πρώτη λόγον αὖτις ἐπὶ προπόδεσσι μένοντα
Ἤγαγεν ἐς ὀροφὴν αἵματος ἀκροτάτην.
Τοὔνεκ' Ἀναστασίην μιν ἐπίκλησιν καλέουσι
Νηὸν, ἐμῆς παλάμης ἔργον ἀριστονόου.

Plura de hoc templo vide apud Cedrenum, ubi agit de Valentiniani Junioris & Leonis Macelli imperio, & apud Sozomenum lib. 7. cap. 5. & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 22. & in Græcorum Menæis die 10. Januarii. Cæterum in alio Codice pro τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, legitur τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, quo probatur, quod Metaphrastes in vita S. Marciani, S. Anastasiæ martyri eam Ecclesiam dicatam fuisse tradit.

Εἰς τὰ Μαυριανὰ) In Cod. Regio legit εἰς τὸν Μαυριανόν; scilicet τόπον. Metaphrastes & Græci in Menæis ajunt hoc templum Anastasiæ fuisse ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. hoc est, *In porticibus Domnini*.

Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος) Hic non est Marcianus Imperator, sed Oeconomus S. Sophiæ, cujus memoria celebratur die 10. Januarii. Vitam ejus scripsit Metaphrastes.

Ἐκ τῆς περιουσίας καὶ πλούτου αὐτοῦ) hoc est, quod ait Nicephorus Callistus, ἰδίοις ἀνήγειρεν ἀναλώμασι. Rejicienda igitur est Codicis Regii lectio, quæ hæc est: ἐν τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου Ἄσπαρος τοῦ ἀναιρεθέντος παρὰ Λέοντος τοῦ Μακέλλου. Constat enim S. Marcianum pridem ante Asparis & Ardaburii necem templum S. Anastasiæ ædificasse.

Θέκλαν) Codd. Vat. & Reg. ὀφείλων.

Εἰς τὰ ψῆφα, &c.) Hæc & quæ postea sequuntur de prophetico oraculo sancti Gregorii Nazianzeni de ædificatione templi S. Anastasiæ, prolixe narrantur a Metaphraste in vita S. Marciani.

Ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος, &c.) Eodem sensu videntur intelligenda esse illa verba S. Gregorii in oratione ad 150. Episcopos: σύ τε ὁ μέγας νεὼς οὗτος, καὶ περιβόητος, ἡ νέα κληρονομία, τὸ νῦν μέγας εἶναι

παρὰ τὸ λόγῳ λωβοὺς, ἐν λωβοῖς ὄντα πρότερον, ἱερωτάτοις πεποιήκαμεν. Tunc temporis enim quo S. Gregorius templum S. Anastasiæ ita alloquebatur, parvum adhuc erat Oratorium. Sed postea secundum propheticum illius præsagium a sancto Marciano in magnam Basilicam mutatum fuit,
Edit. Parif. pag. 191. & a Basilio Macedone splendide exornatum.

Τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα ὁ αὐτὸς Μαρκιανὸς ἐκτίσε) Menologium Græcorum vocat τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τ̃ πρὸς θάλασσαν, quod idem est. Hæc enim proculdubio S. Irenæ martyris Ecclesia est, quam Procopius sitam fuisse ait ad ostium sinus nuncupati *Cornu*, & renovatam a Justiniano Imperatore: ἱερὸν ἦν δὲ, inquit, κατ' αὐτὸ μάλιστα τὸ κόλπου τὸ στόμα Εἰρήνης μάρτυρος νεὼς ἵδρυται, ὃν δὴ, &c. Ad differentiam hujus templi S. Irenæ martyris cognominatum πρὸς τὸ πέραμα, sive πρὸς τ̃ θάλασσαν, alterum templum a Constantino Magno prope Ecclesiam S. Sophiæ conditum, & Paci æternæ seu Christo dicatum, ἡ ἁγία Εἰρήνη ἡ παλαιὰ, id est, *Ecclesia vetus S. Pacis*, appellatum fuit.

96. Τὰ Καρβουνάρια) Cod. Vat. καρβουναρεῖα.

Ανακαθαρίσας ἐθεμελίωσε, &c.) Cod. Reg. ἀνακαθάρας, καὶ διαμετρήσας καὶ τὴν ὅλην αὐτοδόμησιν ἐθεμελίωσε, &c.

Αναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐκτίσε) λωβοὶ, sive λελωβημένοι dicuntur *mutilati*. Itali vocant *stroppiati*. Sic Procopius libro primo Περσικῶν *privationem oculi* vocat λώβην τοῦ ὀφθαλμοῦ. Errant enim qui λώβην tantum morbum aurium interpretantur, & λωβοὺς appellari ajunt, qui eo morbo laborant. Non mirum vero est, quod Codinus ait, Sophiam Justini uxorem domum extruxisse, mutilatis alendis destinatam, quippe quia ipsa qua nescio corporis parte fuit mutila, ut indicat cognomentum ἡ λωβὴ, seu ἡ λελωβημένη, quod passim ei a Codino tribuitur. In uno Codice Vaticano pro τοὺς λωβοὺς, legitur τοὺς ἀδυνάτους.

Κέντροις πληττόμενος καὶ βιαζόμενος τρέχειν) Licet in Codicibus scriptis ita legatur, non tamen dubito, quin scribendum sit: πληττομένους & βιαζομένους, nempe ut referatur ad verba præcedentia, ἡμιόνους ἀγρίους. Cæterum de Martyrio sancti Zotici vide Græcorum Menologium die trigesima prima Decembris.

Τὰ καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ, &c.) In Codice Regio & aliquot Vaticanis hic locus ita mutilatus est. τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, &c Errant igitur, qui sola istius lectionis auctoritate confisi, Carpianum patricium Justiniani temporibus vixisse, & a Theodora occisum fuisse affirmant. Porro Bassum Patricium, cujus hic Codinus meminit, eum esse puto, qui Præfectus prætorio fuit Justiniano Augusto quartum Consule.

Καὶ ἐτύφλωσεν αὐτόν) In Cod. Vat. & Reg. legitur καὶ ἐπήδησαν ἔξω οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. Hoc vero crudelitatis genus, de quo in præsentia Codinus agit, etiam in alios, præterquam in Bassum, Theodora exercuit, describit his verbis Procopius in ἀνεκδότοις. τούτου, inquit, βοείαν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ ὦτα περιελίξαντες (lege τὰ ὦτα περιελίξαντας) τὴν νευρὰν ἐμφάσαι τε, καὶ σφίγγειν ἐκέλευε, καὶ τοὺς μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεοδώρα ἐκπηδήσειεν τὴν οἰκείαν λιπόντας χώραν ὑποπτεύσασαν, id est, *Nervo bovino a fronte ad aures circumacto, illi caput adstringi jubet, haud forte dubitans, quin elisi oculi suis sedibus evibrarentur.*

Αναπαύσατο ὁ Δίκορος) In Codice Vaticano addi-
97. tur, ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων διὰ βραχίονος.

Ωμιλῶντος καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ) Cod. Vat. ὁμιλοῦντος τ̃ ἀρχιστρατηγοῦ τὸν ὄντα εἰς τ̃ ἅγιον Ἰουλιανόν.

Κονδύλιον) Cod. Reg. κόνδυλον. Paulo post pro τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ, perperam ibi legitur τ̃ παῖδα.

Κονδύλια) In Cod. Vat. legitur, σκουδίλια: κονδύλια autem sive σκουδίλια Codinus paulo post interpretatur, τὰ μικρὰ κάρφια τὰ βατολαρικά. κάρφια & κάρφια Græco-barbari vocant *clavos*. Sic in quadam Leonis Imperatoris constitutione equites secum circumferre jubentur πέδιλα σεληνοειδῆ σιδηρᾶ μετὰ καρφίων αὐτῶν, id est, *soleas lunatas ferreas cum pag. 194. suis clavis*, scilicet, quibus equorum ungulis suffiguntur. An forte etiam hic pro τὰ μικρὰ κάρφια τὰ βατολαρικὰ legendum est, τὰ μικρὰ κάρφια καβαλαρικά. Interpretor autem κάρφια καβαλλαρικὰ, *clavos equis calceandis destinatos*.

Ο αὐτὸς Αναστάσιος ἀνήγειρε, ξ, &c.) Hæc in Codice Vaticano prolixius narrantur hoc modo: ὅτι τ̃ ναὸν τ̃ ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τ̃ ἁγίου μ. Ἀναστάσιος καὶ Ἀριάδνη ἀνήγειραν. μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἀνήγειραν ἕτερον ναὸν μικρὸν ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Η ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ πολολίτρα) Cod. Vat. τῆς πολολίτου. 98.

Τὸν οἶκον Αρεοβίνδου) Hic Areobindus Præfectus prætorio Orientis & Africæ fuit, & Projectam Justiniani neptem in uxorem habuit.

Πέτρος μάγιστρος καὶ κουροπαλάτης ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου) In Codice Vaticano diverse legitur: Πέτρος μάγιστρος καὶ ὁ κουροπαλάτης ὁ ἀδελφὸς Μαυρικίου. Sed prior lectio præferenda est, ut ab omnibus fere Codicibus scriptis probata.

Μετὰ δὲ ἐννενήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρακὸς ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα) Melior est Codicis Vaticani lectio: ὁ δὲ Ἀρεόβινδος, δι' ὃν ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Κρατίστου καὶ Ἰουστίνου τ̃ Θρακός. μετὰ δὲ δώδεκα χρόνους ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα. In Cod. Regio, omisso numero ita scriptum est: ἀφ' οὗ (sc. Ἀρεοβίνδου) καὶ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρακὸς, καὶ τὸ λοῦμα.

Τὰ δὲ Αρματίου) Tripliciter hoc nomen scriptum inveni, nempe ἁρματίου ἁρματίου, & ἁρμάτου.

Ανερχόμενος τὴν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου) Adeo vicinum erat palatium Imperatorium Hippodromo, ut ex Palatio in tribunal Hippodromi per scalam cochlidem ascenderetur, ut testatur Chronici Alexandrini Auctor: καὶ παλάτιον, inquit μέγα ποιήσας πλησίον τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἄνοδον ἀπὸ τ̃ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου. De hac scala cochlide loquitur in præsentia Codinus, & sup. n. 118. ubi eam vocat τ̃ σκοτεινὸν κοχλίαν. Ita enim undique tecta erat, ne transeuntes foris conspicerentur. Ejusmodi transitus tectos & secretos Codinus in libro de structura S. Sophiæ appellat διαβατικὰ σκεπαστά. De tribunali Circensi Imperatoris, quod κάθισμα, & στέμμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου Græci nuncupant, alias satis notavi.

Εκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου βασιλέως, μετὰ, &c.) In Cod. Reg. legitur ἐπὶ Μαυρικίου: cætera omissa sunt. 99.

Τὸ δὲ καλούμενον ζεῦγμα μετὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τὰ λείψανα, &c.) Quæ hic dicuntur de loco nuncupato *zeugmate*, & translatione reliquiarum S. Stephani Protomartyris, confirmat Nicetas Rhetor in hactenus inedita oratione de passione S. Stephani, & corporis ejus inventione, his verbis: παραλαβοῦσα τοίνυν, inquit, Ἰουλιανὴ, καὶ διαπεράσασα τοῦτον, εἰς τὸ ἐπιλεγόμενον ταυρίον. ὅθεν δὴ τὰς ἡμιόνους ὑποζεύξαντες τῷ ἅρματι, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῷ ἐπιθέμενοι σορὸν, ἤλαυνον εἰς ἐπὶ τὰ βασίλεια. ταύτῃ τοι καὶ ζεῦγμα τὸν τόπον ἐκεῖνον ἔφασαν κατονομάσθαι. Et paulo post: ἐγένετο δὲ τὰ ζῶα σωστέως, ἕως εἰς τόπον ἦλθον Κωνσταντιανὰς ὀνομαζόμενον. ἐκεῖ δὲ γενόμενα, καὶ ὥσπερ τινὶ δεσμῷ βιαίῳ κρατούμενα, μεταβαίνειν οὐκ ἴσχυον, &c. Per τὰς Κωνσταντιανὰς thermæ intelliguntur Constantianæ. Perperam igitur in uno Cod. Vat. pro μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν legitur μέχρις τ̃ Κωνσταντίνου. Vide Nicephorum Callistum lib. 14. cap. 9.

Τὸν ἅγιον Ηλίαν τὸ Πέτριον) Cod. Reg. τὸ πετρίον, quod idem est. Vide num. 119.

Τὰ ταγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς) Cod. Vat. αἱ χιλιάδες καὶ τὰ τάγματα. Paulo post pro ὅτι ἐφανίσθη ἐν τῷ τάξει διὸ, vitiose legitur ibidem, διότι ἐσφαίνοντο αὐτὸν ἐνταῦθα. 100.

Τὰ δὲ γυναίγαδες) Cod. Reg. γυναικεῖον.

Εἰ δὲ αὐτὸν) Cod. Reg. οὐδὲ τοῦτο.

Τὰς ἁγίας εἰκόνας) In uno Cod. Vat. additur, ὡς ὀρθόδοξος.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου) Cod. Reg. Ἀντιοχείας.

Edit. Paris. pag. 195. 501. Οἶκος ἦν Ἀντιόχου τοῦ πραιποσίτου, πατρικίου, καὶ βαΐουλα Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως) Quamvis hæc unanimis sit omnium Scriptorum Codd. lectio, uttamen dubium non est, quin legendum sit: καὶ βαΐουλα Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου &c. Hic enim est Antiochus Persa & Eunuchus, quem Isdigerdes Persarum Rex, post mortem Arcadii Theodosio Juniori curatorem submisit, ut testantur uno ore Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, & cæteri Scriptores. Eosdem vero, quos in præsentia Codinus, etiam Cedrenus Antiocho titulos tribuit: τῷ λε΄. ἔτει, inquit, Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, Πατρίκιον ἐποίησε. Utrobique βαΐουλος Græco-barbare dicitur monitor, vel pedagogus.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους) In Codd Vaticanis legitur, Δεξιοκράτου, quod idem est. In Cod. Regio scriptum inveni, Δεξιοκράτε.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν) Templum intelligitur B. Virginis, quod in suburbio Blachernis nominato a Pulcheria Marciani uxore conditum, & a Justino Seniore, & Justiniano ampliatum & renovatum fuit. Ejus templi præter Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 14. passim fit mentio apud cæteros Scriptores Historiæ CP.

Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ὅτι ὅτι, &c.) Blachernæ locus erat suburbanus ad ostia Euxini maris: quamobrem etiam Procopius templum B. Virginis ibi extructum, ἐπιθαλάσσιον nuncupat. Triplicem vero rationem nominis affert Codinus. Primo βλαχέρναι quasi βλαχνέρναι dici, quod filicibus esset consitus. βλάχνον enim æque atque πτέρις filicem significat, ut testatur Phanias apud Athenæum, & Scholiastes Nicandri. Secundo βλαχέρναι quasi λακέρναι nominari, quoniam locus erat λακκώδης, sive lacunosus & paluſtris. Etsi quidem duæ etymologiæ veræ non sint, verisimiles tamen sunt ob loci situm. Cæterum tertia paulo obscurior est, nempe ὅτι βλάχου τινὸς κάρηνα ἦν ἐκεῖσε, hoc est, ut ego interpretor, ob cædem cujusdam Vvalachi. Quarta hujus loci etymologia, quod a quodam ibi regnante nomen adeptus sit, futilis est & nullius momenti, licet eam velut ex Dionysio Byzantio excerptam quidam ostentent.

Τὴν ἁγίαν σορὸν τὴν ἐκεῖ τῆς Θεοτόκου) Vide Nicephorum Callistum libri decimi quinti capite vigesimo quarto, & Metaphrastem de invocatione Vestis B. Virginis. Erat autem hoc templum in suburbio Blachernis. Quare etiam per illa verba, quæ paulo post subjungit: ὅτου ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα intelligendum esse puto, τὸ λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν, cujus meminit num. 59. & 132.

502. Οἶκος ἦν Νικολάου πατρικίου) In Codice Regio legitur Νικήτα, pro Νικολάου.

Χρυσοβάλαντον) Secundum Codini etymologiam, χρυσοβάλαντον a vulgo corrupte nominatum fuisse videtur hic locus, cum antiquitus appellaretur χρυσοβαλάντιον. In Codice Regio pro χρυσοβάλαντον legitur χρυσοβάλαντο.

503. Τὰ Λιβαδίας) Cod. Vat. τὰ Λιβάδιν. Videtur hoc Monasterium ita cognominatum fuisse, quod situm esset in loco suburbano Constantinopoleos, qui λιβάδιον, seu pratum appellabatur.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὸ Δεύτερον τόπον ἔκτισε, &c. id est, Apud templum S. Aonæ in loco nuncupato Deutero, sive Secundo, &c. Hoc templum a Justiniano Magno extructum fuisse testatur Procopius de ædificiis lib. 1. Χώρῳ δὲ, inquit, τῆς πόλεως ὁ Δεύτερον ἐπικαλεῖται, ἱεροπρεπές τε καὶ ἄγαλμα ὅλως ἀνέθηκεν Ἄννῃ ἁγίᾳ, ἣν τινὲς μὲν γεγονέναι μητέρα Θεοτόκου οἴονται, τοῦ δὲ Χριστοῦ τιτθήν. Hinc igitur patet, locum urbis nuncupatum Δεύτερον sive Secundum: non ob recuperatum Justiniani Rhinotmeti imperium ita nominatum fuisse tradit Codinus sed pridem antea cognomentum illud habuisse.

Δευτέρου πατρικίου) Male in Cod. Reg. & aliquot Vaticanis legitur Λεόντος. Quæ postea Codinus memorat de Justiniani Rhinotmeti exilio & recuperato Imperio, vera sunt & testimoniis cæterorum Scriptorum probata.

Πρὸς τὸν παλαιὸν καλούμενον πόρτον) De portu urbis nominata antiqua, pluribus infra num. 127. agitur In aliquot Codicibus pro πόρτον, vitiose scriptum inveni πέτρον & πάτρον. pag. 196. 504.

Ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸ ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης) Proculdubio intelligitur templum S. Aonæ, quod Procopius ait a Justiniano in loco urbis nuncupato Δευτέρῳ ædificatum fuisse. Errat igitur hoc loco Codinus, & opus Justiniani magni falso adscribit Justiniano Rhinotmeto.

Τὸ δὲ ξηροκήπιον) ξηροκήπιον significat hortulum aridum, sive exsiccatum. In aliquot Codicibus legitur ξηρόκηπον, & ξηρόκηπον.

Τῷ συγγενεῖ Λέοντι) Cod. Reg. Λέοντι τῷ ἁρμοστῇ.

Πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, &c.) Cod. Reg. μετὰ δὲ φ΄. ἔτη τὸ κτισθῆναι τὸν ναὸν, ἦγε Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος οἱ ποιηταί. 505.

Οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ) De S. Theodoro Abbate Monasterii Studiani prolixe agitur in Græcorum Menæis die undecimo Novembris. Ejus vero frater S. Joseph Thessalonicæ Archiepiscopus fuit, ut testatur Cedrenus: Θεόδωρος, inquit, ἡγούμενος τῶν Στουδίου καὶ Ἰωσὴφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, &c. Uterque eorum κανόνας composuit, id est, hymnos, sive cantica solemnia festorum. Sed notandum est S. Josephum Theodori Studitæ fratrem diversum esse a S. Josepho Diacono Antiochiæ, qui iisdem canonum compositione clarus est, & in Menæis Græcorum memoratur die 3 Aprilis.

Λοιμοῦ ἦν ἐν τῇ πόλει ὄντος ἐξ οἴνου, ὡς &c.) Cod. Reg. λιμοῦ ἦν ἐν τῇ πόλει, ὡς, &c. Cod. Vat. λιμοῦ ἦν ἐν τῇ πόλει: cætera omissa sunt usque ἔλαβε δὲ, &c.

Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψῶν, &c.) Quod Codinus hoc loco refert Justinianum Imp. a Sampsone miraculose sanatum fuisse, ejusque hortatu veluti pro gratiarum actione amplissimum ædificasse hospitale nuncupatum Samsonis, confirmant unanimiter Metaphrastes in vita S. Samsonis, & Græcorum Menologia die vigesimo septimo Junii. Neque minus Procopius, libro primo de ædificiis Justiniani idem probat, ut contra aliorum opinionem doctissime declaravit Nicolaus Alemannus in Notis ad Procopii ἀνέκδοτα.

Τὰ δὲ Εὐβούλου) in Codice Regio legitur ὁ ξενὼν τοῦ Εὐβούλου, id est, Hospitale Eubuli. 506.

Ἔκτισεν) in Codice Regio additur, καὶ ἀνήγειρε τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον.

Μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη) Cod. Reg. μετὰ δὲ κβ΄. χρόνους.

Ὅτι μὴ ἴδῃ κρατῆσαι) In Codice Regio additur: μετὰ γὰρ τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν, ἔγραψε τὸ αὐτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ τείχη.

Ὁ μακρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος) Cod. Reg. παρεξέβαλε ὁ μικρὸς Θεοδόσιος.

Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον) Cod. Reg. ὁ Μαρκιανὸς ἐποίησε τρίκλινον.

Καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον) in Codice Vaticano additur, τὸ μεγάλο παλάτιν.

Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη) Videtur loqui de suburbio nominato Daphne, cujus meminerunt Evagrius, Agathias, & alii Scriptores. In Codice Regio hæc paulo diverse leguntur, ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη διὰ τὸ ἐκεῖσε εἶναι κιόνα ὄνομα φέροντα Δάφνης. ἀπὸ δὲ Ῥώμης ἔφερον αὐτὴν εἰς μνημεῖον γὰρ ἦν ἐκεῖσε. ἀλλὰ καὶ στεφάνους ἀπὸ Δάφνης ἐλάμβανον οἱ ἄρχοντες κατὰ τὴν Ἰανουαρίου μηνὸς. Cæterum quod ait Codinus moris fuisse, ut quotannis Calendis Januarii populus Principibus & Senatui lauras offerret, eam ob causam fiebat, quoniam laurus prodest ad sanitatem, ejusque symbolum est: ut testatur Geoponicorum Author lib. 11. cap. 2. λέγουσι δὲ, 507.

inquit, καὶ ταῦτα περὶ τῆς Δάφνης, ὅτι ὑγιαίνει ὀργανικῶς ἐστιν ὅθεν καὶ φιλίας αὐτοῖς ἐπεδίδοντο τοῖς ἄρχουσι παρὰ τοῦ δήμου τῆς φρουρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ μέσου.

Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα) Quam in præsentia *portam ferream* vocat, paulo post appellat τὴν πόρταν τῶν Σοφιῶν. id est, *Portam portus Sophiani*, sive *portam Sophianam*.

Edit. Parif. pag. 197. Μελλόντων ἀχθῆναι τὸν κίονα ἐκ τῶν χειλέων, &c.) in Codice Regio legitur: μελλόντων τῶν τεχνιτῶν ἐκβαλεῖν αὐτὸν (sc. τὸν κίονα) ἀπὸ τῶν χειλέων, ἐχώσθη εἰς τὸν αἰγιαλὸν πήχεις δ'. διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματῶδη τὸν τόπον.

Τὸ τόπον χαῦνον καὶ ἀλσώδης ὄντα) Pro ἀλσώδης necessario legendum esse videtur, ἑλώδης, id est *palustris*. Hoc sensu in Codice Regio legitur, διὰ τὸ εἶναι χαῦνον καὶ τελματώδη τὸν τόπον.

108. Ζωὰς δὲ τὰ πιτάκια) in uno Codice Vaticano legitur: ζωὰς δὲ τὰς λευκὰς καὶ τὰ πιτάκια: in alio, ζωὰς δὲ τὰς τριχλίνους τοῦ πιτακίου.

Ἀπέλαμψε) Cod. Reg. ἐπέπεσε.

109. Μετὰ ῥαβδίου) Cod. Reg. μετὰ παίξιμον. Cod. Vat. μετεμίζων μετὰ τοῦ τυμπάνου.

Βασιλίσκου τοῦ βεβαίου) In Codd. Regio & Vaticano additur: ὃς καὶ παλάτιον ἀνήγειρεν ἐκεῖσε.

Οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ &c.) De Theoctisto magistro, & Caniclei Præfecto, ejusque cæde, vide Zonaram in Teophilo.

110. Στήλη μαρμάρινη Ἐλευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον) De hac statua Eleutherii satis notavi ad num. 56. Pro κόφινον in tribus Codicibus Vaticanis diverse legitur, ζεμπίλιον, ζεμπίλιον, & ζεμπιλάκιν. Sed quid ista sibi velint, non satis mihi constat. κόφινος vero dicitur vas ex virguitis, terræ portandæ proprium.

Τὸν ἅγιον Παντολέοντα) In Codice Regio additur, τὰ Ναρσοῦ, ἔκτισε Θεοδώρα, &c.

Καὶ ἔθηκε ταῦτα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ ἀφιερώσει) Cod. Reg. καὶ ταῦτα ἔθηκεν, ἐποίησε αὐτά, καὶ ἐκ τοῦ σπερματος αὐτῆς διήρκεσε.

Οἶκος εἰς ναόν) Quæ sequuntur in Codice Regio ita concepta sunt: ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος Ναρσοῦ πατρικίου, εὐνούχου καὶ σπαθαροκουβικουλαρίου. τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ γηροκομεῖον ἐκεῖνος ἀνήγειρε, ἐξ ἐπιμελείας τοῦ εὐσεβεστάτου τῶν ἁγίων Πέτρου, Τερακλέου, καὶ Ἀνδρονίκου ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

Τὴν μονὴν τῆς Μαρτινακίου ἀνήγειρε Μαρτινάκιος πατρίκιος, &c.) Perperam pro Μαρτινάκιος & Μαρτινάκης, in Codice Regio legitur, Μαρτίνου & Μαρτίνος.

Μαρτινάκης πατρίκιος ὁ θεῖος τῆς δεσποίνης Θεοφανοῦς) In Codice Regio legitur, τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς. Hæc est Theophano seu Theophania, prima Leonis Sapientis conjux, cujus anniversaria memoria a Græcis colitur decimo sexto die Decembris. De ejus origine hæc verba habentur in Menologio: ὑπῆρχε ἐξ αἵματος βασιλικοῦ τὴν γέννησιν ἔχουσα ἐκ τῶν περιβλέπτων Μαρτινακίων θυγάτηρ Κωνσταντίνου τὴν ἀξίαν Ἰλλουστρίου καὶ μητρὸς Ἄννης ἐκ τῶν ἀφ' Ἡλίου ἀνατολῶν ὁρμωμένων. Hinc patet, Μαρτινάκην & Μαρτινάκιον non esse nomen proprium, sed commune cognomen familiæ. Sic Constantinus pater Theophanonis a Zonara simpliciter vocatur ὁ Μαρτινάκιος.

111. Εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα) Vide num. 120. & 121. ubi agitur de Hippodromo ad sanctum Mamantem.

Οἶκος ἦν τῶν ἄρτι Μαγκλαβιτῶν) Μαγκλαβῖται Græco-barbaris vocantur *janitores aulæ Imperatoriæ*. quod μαγκλάβια seu claves manuales gestare solerent. His cum nomina tum re ipsa æquivalent, qui hodieque in Italicorum principum aulis vocantur *li Mazzieri*.

Τὰ Διακονίσσης) Templum fuit B. Virginis: ut testatur Zonaras in Mauricio. In Codice Regio post illa verba, ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, additur, τοῦ κατέχοντος αὐτό.

Τὸ λεγόμενον Λιομανκήλιν) Codini opinio de ratione nominis hujus loci falsa est. Nam Λιομάκελλον, & Λιομακέλλιον, & Λιομακελλεῖον dicitur *Macellum publicum*, quemadmodum λεωφόρος, & λεωφόρος ὁδός, *via publica*.

112. Τὰ Ἀνθημίου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur, τὰ Ἀνθίμου.

Ὃς καὶ ἔκτισε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, &c.) In Codice Regio legitur, ὃν (sc. Ἀνθήμιον) ἐξ ἔκτισεν ἐν τῇ πόλει, καὶ δυτικὸν εἶναι, &c. Verum quidem est quod hoc loco Codinus ait, Marcianum Imperatorem Anthemio filiam suam despondisse, sed falsum est, quod addit, Anthemium ab eodem Marciano Romam missum, atque Imperatorem Occidentis constitutum fuisse. Constat enim, Anthemium Romam pro Imperatore ablegatum fuisse, Pusæo & Joanne Coss. anno decimo Imperii Leonis, qui post Christum natum est quadringentesimus sexagesimus septimus. pag. 198

Τὰ σπουδῆς) Cod. Reg. τοῦ μετὰ τὰ σπουδῆς.

Ἕως τοῦ καλουμένου φοινικός) Credo intelligendum esse τὸν τῆς Λυκίας πεῖσαν ἀνομαζόμενον φοίνικα, cujus meminit Zonaras in Constante nepote Heraclii.

Οἶκος ἦν Γαϊνᾶ πατρικίου τυραννήσαντος, &c.) De Gaina Patricio & interitu ejus ob affectatum Imperium, Marcellinus Comes ad ann. 395.

113. Πατρίκιος καὶ ὕπαρχος) In uno Codice Vaticano legitur καὶ ἔξαρχος.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν) *Anemodulium* pyramis erat quadrilateræ insistens basi, in cujus apice simulachrum positum erat, motu suo ventos indicans. Hujus ita meminit Nicetas Choniates: τὸ δὲ τοῖν τετραπλεύροιν εἰς ὀξὺ λῆγον κτῖσμα πυραμίδα τελέσαντος ἀτρέμιστον ἀνέμων γυναικόμορφον εἴκασμα, καὶ ταῖς πνοαῖς τῶν ἀνέμων κινήσεσι περιστρεφόμενον. Cedrenus ait nominatum fuisse ἀνεμοδούριον, quasi ἀνέμων δῆριν, sive *certamen ventorum*. Anonymus in Collect. num. 183. ἀνεμοδούριον vocat, posito ρ pro λ. Similiter μαγναύρα dicitur pro μαγναύλα, quasi *magna aula*; ut notat Luitprandus *de rebus Imp.* lib. 6. cap. 3.

Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο τοιοῦτον καὶ ἀφορίζου) Similis huic est illa acclamatio num. 46. Καλλίστρατος ἀνέκτισε καὶ εἰς ἄλλο ἀφορίζου. Cæterum in Chronico Alexandrino, ubi eadem de Cyro Præfecto, & Theodosio Juniore narrantur, diversa habetur acclamatio: Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε.

Ὅτι ἐστὶ τὸ μαγκλάβιον οἶκος) In codice Regio legitur τὰ Μαγναῦρα.

Εὐκαίδου) Cod. Reg. ἱερομαῖδου. Paulo post pro τὰ ἀτρεμοῦμεν ibidem legitur, τὰ ἀνασπασθεῖ.

114. Οἱ δέκα ἄνεμοι) In Codice Regio additur: μετὰ πολλῆς δὲ ἐπιστήμης καὶ ἀστρονομίας ταῦτα ἐποίησεν.

Τὸ χαρίον) Cod. Vat. τὴν χαρίαν.

Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Βρυλιανίου) In codice Regio subjungitur: καὶ ναὸς ὑπῆρχε τῶν παλατίων.

Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου) Perperam in Codice Regio legitur, Ἀντωνία; quemadmodum etiam in aliis Scriptoribus passim erratum est.

Ἧττον ζῶντι ἦν Θεοδάτου, &c.) Hujus dignitatis alias meminit Codinus num. 130. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ σπαθάριοι ἐκεῖσε ἦλθον, καὶ ἐζώννυον τὸν βασιλέα: ὁμοίως, καὶ αἱ ζωσταὶ ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον) Secundum Codini etymologiam pro Κοντοσκάλιον legendum esset κοντόσκελον. Sed cum constet portam hanc maritimam fuisse, verisimilius est, eam κοντοσκάλιον, sive κοντόσκαλον appellatam fuisse, id est, *Scalam parvam*. σκάλην enim & σκάλαν Græco-barbari vocant *Scalam*, per quam ad mare descenditur. Ejusmodi vero scalæ maritimæ complures Constantinopoli fuerunt, ut *Scala Sycæna*, *Scala Chalcedonensis*, *Scala arcis*, *Scala Timasii*, &c. Cæterum κόντος Græco-barbare dicitur *parvus*: sic hoc loco Codinus ait, Galinum sive Agallianum a brevibus tibiis κοντόσκελον cognominatum fuisse. Eodemque modo apud Cedrenum Stephanus Scholarum occidentalium Domesticus, & Leo Cephalleniæ Præfectus ob humilitatem staturæ κοντοστέφανος, & κοντολέων nuncupantur. Item Theodorus Petri Magistri, qui sub Justiniano vixit, filius,

κοντοχείρου appellatus fuit, quod illi manus altera esset brevior.

Τὸ Γκαλοῦ) Cod. Reg. τὸ Αρμαμανὶ.

Edit. Paris. pag. 199. Εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος) Loquitur de portu manufacto, qui proximus fuit portæ Contoscalii, ut testatur eruditissimus Scriptor Joannes Leunclavius in Pand. Hist. Turc.

Η λεγομένη τ̃ ψαμαθίου μονὴ) in Codice Vaticano legitur ψομάθιον.

Μυρελαίου ἐκαλεῖτο) in uno Codice Vaticano legitur μυρίδιον.

Καμαρωτόν) Cod. Reg. καμαρωτόν.

115. Ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε) Cod. Reg. ἐκέλευσεν ὁ χοίρος καλεῖσθαι μονὴν ψαρελαίου, ἐνυβρίζων διὰ τ̃ τῶν μοναχῶν βρῶσιν. Sensus est, Constantinum Copronymum propterea Monasterium mutato pristino nomine, ψαρελαίου appellari jussisse, ut illuderet monachis, quod continue comederent pisces. Ψάρια enim Græco-barbari pisces vocant, & ψαρεύειν, piscari, & ψαροπωλεῖον forum piscarium. Simili fere cavillatione Cicero ad Atticum epist. 14. lib. 2. Lucullum & Hortensium piscinarios appellat.

Ὁ δὲ χορτοβοσκὸς) Cod. Vat. χορτοβότης.

Εἰς τὴν καλουμένην ψαμαθίαν) Portam, quam hoc loco Codinus vocat ψαμαθίαν, vel, ut scriptum est in Cod. Reg. ψαμαθίαν, eam appellavit n. 80. τ̃ πόρταν τὸ ψαμαθᾶ, id est portam arenæ sive littoris. Quemadmodum enim apud Latinos arena, ita etiam apud Græcos ψάμαθος tam ipsum litus, quam arenam litoream significat. Cæterum progressu temporis huic quoque portæ evenit, quod compluribus aliis locis, ut per ignorantiam vulgi antiquum & genuinum nomen perderet, & pro, ψαμαθεία, appellaretur ψαμαθία & ψαμαθᾶ. Hinc patet rationes nominum illius portæ, quas in præsentia Codinus memorat, fictitias esse & nullius momenti. Præterea notandum est, non tantum illam portam cognominatam fuisse, τὰ ψαμαθᾶ, sed etiam Monasteria, Gerocomia & Palatia prope eam sita idem habuisse cognomen, ut supra testatur Codinus num. 80. Corrigendus igitur est Constantinus Porphyrogenitus, apud quem cap. 43. de administ. Imp. pro τοῦ ψαμαθίου τ̃ μονῆς, scribendum est, τ̃ μονῆς τοῦ ψαμαθᾶ, id est, Monasterium littorale.

Ελεγον ὅτι οἱ Χριστιανοὶ, &c.) Cod. Reg. ἔλεγον ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι, ὅτι τὸ εἴδωλον, ὃ σέβει, ψαμαθᾶς Θεὸς ἐστι.

Ἀπὸ χερσὶν τοῦ διατειχίσματος τοῦ μέρους τῶν Βοσπόρων) Hæc supra num. 34. ipsemet prolixius enarrat.

Η ξυλόκερκος πόρτα) Hujus portæ meminit Zonaras in Anastasio Dicoro: ἐγγὺς, inquit, τῆς πόρτης τῆς ξυλοκέρκου. Neque vero hæc porta tantum ξυλοκέρκου cognomen habuit, sed aliqua etiam muri terrestris pars ei adhærens, & cætera vicina loca, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41. τῷ ναῷ, ait, τοῦ μάρτυρος Μάμαντος, ἀγχοῦ τοῦ τείχους, ᾧ ξυλόκερκος ὄνομα, κατετέθησαν. In aliquot Codicibus hoc loco pro ξυλόκερκος, scriptum inveni ξυλοκίρκος, & ξυλόκερκος. In Codice Regio legitur ξυρόκηρκος.

Παντοκράτορα μετα ξυλων) Rectius mihi videtur scriptum esse in Codice Regio ἐκ ξύλων. παντεργάματα alibi παντεργάσιμα vocat.

116. Τῆς Θεοτόκου τῆς καλουμένης πηγῆς) De hujus templi structura & miraculoso fonte agit prolixe Nicephorus Callistus lib. 15. cap. 25. & 26. Syntagma vero quod ibidem testatur se scripsisse de miraculis ad fontem ejus templi editis, hodieque manuscriptum extat in Bibliotheca Vaticana. Principium illius hoc est: ἆρα πηγῆς μὲν ἰδεῖν τι καὶ ψυχρὸν, &c. Cæterum in imaginem B. Virginis, quæ in celeberrimo hoc templo colebatur, extat Manuelis Philæ epigramma, cujus exemplar apposui, quia alias nondum editum est:

Εἰς εἰκόνα τῆς πηγῆς.

Ζωῆς ἐγὼ βλέπων σε πηγὴν παρθένε
Πῦρ κοὶ φλόγα ἀσβεστίας ταύτης καρδίας,
Τὸ γὰρ ἀναψύχειν με τοῖς σπουδαῖοις
Αὐθαιρέτοις δάκρυσι τοῖς πάθεσι φλέβα.

pag. 200.

Μικρὸν ἔτι ὄντος ἀπάτριον) In Codice Regio additur: καὶ μοναχοῦ τινὸς ἐκεῖσε καθεζομένου.

Ἐτη ἐβδομήκοντα ἑβδομήκοντα πέντε) Cod. Reg. ἀξ. μόνα.

Η δὲ ἀχειροποίητος) hoc est, ut ego interpretor, ὁ ναὸς τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τ̃ Χριστοῦ, sive templum non manufactæ imaginis Christi: Videtur autem hoc templum a Constantino Porphyrogenito extructum fuisse, quo imperante cum Romano seniore anno post Christum 944. imago Christi non manufacta ex Edessa urbe Mesopotamiæ Constantinopolim translata est. Similiter fuit etiam prope Cabalam Thraciæ civitatem Monasterium cognominatum τῆς ἀχειροποιήτου Θεοτόκου, quod imago B. Virginis ἀχειροποίητος ibi asservaretur. Sed notandum est, quod pro παρὰ τ̃ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου in Codice Regio legitur, παρὰ τ̃ μεγάλου Κωνσταντίνου. Quare si verum est, Codinum hic de Constantino Magno loqui, alia quærenda erit interpretatio verborum, ἡ δὲ ἀχειροποίητος.

Ὁ δὲ ἀνδριὰς ὁ τετραγωνόστεγος) In Codice Reg. additur insuper ὁ ἔχων τὰς κόγχας.

Η ἀτιμία κάρα) Cod. Reg. ὁ ἀγία κεφαλή. Paulo post pro αὐτὸ τ̃ ἑβδόμου, ibidem legitur αὐτὸ τὸ ἕβδομον.

Η μονὴ τ̃ Παυλίνου) Cod. Reg. τὰ Παυλίνου.

Τῷ οἰκειοτάτῳ ἀνθρώπῳ) Cod. Reg. τ̃ φίλῳ.

117. Μῆλον παμμεγεθέστατον) Cod. Reg. μῆλον μεθ' ἱκανὸν μέγεθος ἔχον.

Δίδωσι τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατὸν) In Codice Regio post κομίσαντι additur νομισμάτων, & pro ὑπέρπυρα legitur νομίσματα, quod idem est. ὑπέρπυρον enim genus nummi fuit, cujus mentio fit apud Harmenopulum, & in Excerptis Legationum.

Ἔδωκε τῇ δεσποίνῃ) Cod. τῇ αὐγούστῃ.

Ὁ ναὸς ὁ ὢν καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων) In Cod. Vat. additur τα βραχέα. Nempe ut templum SS. Cosmæ & Damiani a Paulino ædificatum diversum esse appareat ab altero quod iisdem sanctis eodem tempore a Proclo Patriarcha in loco nuncupato zeugmate extructum fuit.

Η δὲ αὐτὸ Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ αὐτῆς δέδωκε. ὁ δὲ αὐτὸν μὲν ἐπώλησε, &c.) In Codice Regio hæc diverse narrantur, ὁ δὲ εἶπε φαγεῖν αὐτὸ, καὶ πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν εἰ τ̃ σωτηρίας αὐτοῦ. ὁ δὲ καὶ πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξενεγκὼν τὸ μῆλον ἔδειξε· καὶ τοῦτο τί ἐστι; καὶ πάλιν μὲν ὁμολόγησε μετὰ αἰσχροῦ. ὁ δὲ Παυλῖνον τ̃ τοῦ ἄνακτος αὐτῷ φίλον προσέταξε εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον κατακοπῆναι. ἐξ ἧς, &c. Vide Chronicon Alexandrinum, ubi hæc eodem modo referuntur.

118. Ανερχόμενος τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν) Puto hic significari scalam cochlidem, per quam transibatur secreto ex Hippodromo in Palatium. Vide quæ supra notavi ad num. 98.

Ἀνασκολοπισθῆναι αὐτόν) In Codice Regio additur φανερῶς. Marcellinus Comes Paulinum Magistrum Officiorum jubente Theodosio interemtum fuisse ait in Cæsarea Cappadociæ, Valentiniano V. & Anatolio Coss. Deinde subjungitur in eodem Codice: ὁ δὲ δεσπότης ἡ Εὐδοκία ἀτιμασθεῖσα γράμματα τοῦ βασιλέως ἀπῆλθεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ συγχωρηθεῖσα ἐξῆλθεν. ἐκεῖσε δὲ γενομένη καὶ διαμαρτάνουσα τῷ Θεῷ. ἐν δὲ τῷ μέλλειν τελευτᾶν ἐξωμόσατο μὴ συνειδυῖα τῷ φρονεῖ Παυλίνου.

Τὴν ἁγίαν σορὸν, ἣν τοῖς χαλκοπρατείοις Ιουστῖνος ὁ Σοφία ἀνήγειρεν) Duo Constantinopoli templa fuerunt B. Virginis, quæ cognomen habuere ἡ ἁγία σορὸς, sive sacri loculi Horum unum in Chalcopratiis a Pulcheria Theodosii Junioris sorore extructum fuit, ut testatur Nicephorus Callistus lib. 14. cap. 2. & 49. & lib. 15. cap. 14. & terræ motu collapsum, a Justino Curopalate & uxore ejus Sophia fuit reædificatum, ut refert hoc loco Codinus, & supra n. 90. Alterum vero Leo Macellus in suburbio nuncupato Blachernis extruxit, cujus sup. Codinus meminit n. 101. & 102. paulo post hisce verbis, τὸ δὲ ὡμοφόριον ἀνετέθη ἐν βλαχέρναις, hoc est, ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας σοροῦ ἐν βλαχέρναις. De hujus templi situ & structura apposui verba Metaphrastæ, quæ ex antiquissimo pag. 201.

Cod. manuscripto Bibliothecæ Vallicellanæ excerpsi: χώρα ᾖ, inquit. πρὸς τὸ τεῖχος τὸ ἄστεος ἐγγίζων τῷ θαλαττίῳ κόλπῳ τοῦ κέρατος ἔοικε Βλαχέρναι τῷ τόπῳ· θεῖος δὲ οἶκος ἀνὰ τὸν τόπον βασιλικαῖς δαπάναις τῇ Θεοτόκῳ οἰκοδομεῖται, καὶ σορὸς ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσίου κατασκευασθεῖσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν ὑποδέχεται· πλείοσι τε καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι καὶ δώροις ὁ οἶκος τιμᾶται. Vide præterea Græcorum Menologium die 2. Julii, & Nicephorum Callistum lib. 15. cap. 24.

119\. Εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους) Cod. Reg. εἰς τὸ σιγματοειδῆ τεῖχος. Loquitur de muro maritimo.

Καὶ ἐπέρασεν εἰς Χρυσόπολιν) Cod. Regius, καὶ ἐπέρασεν ἐν τῷ ὄντι εἰς Χρυσόπολιν.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπωνυμίας) In Codicibus Vaticanis legitur, τοῦ Προσφορίου, quod idem est. Portus Constantinopoli fuit in regione quinta e regione Chalcedonis, qui antiquitus vocabatur τὸ Βοσπόριον, scilicet νεώριον, seu ὁ Βοσποριανὸς λιμήν, id est, portus Bosphorius, propterea quod situs esset ad Bosporum Thracium: ita enim, ut tradit Eustathius Dionysii Scholiastes, proprie appellabatur. τὸ κατὰ Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον πορθμόν, id est, Mare angustum inter Chalcedonem & Byzantium. Cæterum progressu temporis & vulgi ignorantia genuinum illius portus nomen Βοσπόριον mutatum fuit in Φωσφόριον & Προσφόριον, ut testatur Stephanus v. Βόσπορος, & Joannes Tzetzes Chil. 2. v. 836. Neutem primo intuitu pateret, corrupta esse hæc nomina & subreptitia, utrique suam affinxere originem. Nam Phosphorium portum dictum fuisse ajunt, quod cum Philippus Macedo nocte illuni & pluvia urbem prope hunc portum per insidias expugnare tentasset, fortuito lunæ exortu, quam Græci σελήνην φωσφόρον nuncupant, periculum urbis civibus detectum fuerit. Prosphorium vero & Prosphorianum portum vocari tradunt, ἀπὸ τῆς προσφορᾶς, quod nimirum eo magna importaretur eduliorum copia.

Εξαπλώσας) Cod. Reg. ἐξήπλωσε.

Καθὼς καὶ ὁρᾶται) In Codice Regio additur: ἐπέγραψε γὰρ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Τὰ παλάτια Πέτρου) Perperam in Codicibus Vaticanis legitur τὸ παλαιὸν Πέτρον.

Πέτρος τις πατρίκιος) Ad hunc plurima extant rescripta Justiniano Imperatore, sub quo bis præfectus Prætorio fuit.

Ελεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμιανὸν τὸν Σύρον) Procopius in Anecdotis Βαρσύμην eum appellat. Πέτρον δέ, inquit, παρὰ δόξαν ἀργυραμοιβόν τε Πέτρον ὀνόματι, Σύρον γένος, ὅνπερ ἐπίκλησιν Βαρσύμην ἐκάλουν. Pro Βαρσυμιανὸν in Codice Regio legitur Βαρσουτιανόν, & in Vaticano Βαρσουσιανόν.

120\. Ο κατωτικίζων) Cod. Vat. ὁ κατωτικίτης.

Καστελλώσας) καστελλοῦν Græco-barbaris dicitur castellis & propugnaculis aliquem locum munire.

Τὸν ἀρχιστρατηγὸν τὸν εἰς τὸν ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον) De his duobus templis S. Michaelis Archangeli, eorumque situ prolixe agit Procopius lib. 1. ædific. ubi utrumque a Justiniano instauratum fuisse memorat. Vide Nicephorum Callistum lib. 7. cap. 50.

Διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ) In codice Regio subjungitur, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Λέων Μακέλλης ἔξωθεν καὶ ἔμβολον καὶ τὸν ναόν. Incendium autem, de quo in præsentia Codinus loquitur, incidit secundum Marcellinum Comitem in annum unum Imperii Leonis, qui post Christum est 465. Basilisco & Herminerico Coss.

Edit. Paris. pag. 202. Ἀλλὰ καὶ ταχτὰν) Cod. Reg. μετὰ γοῦν τὸ θαλάσσιον τὸν ἐμπρησμὸν ἔβρεξε ταχτὰν, &c. Paulo post

121\. pro εἰς κιλίδαις ἐν τοῖς κεραμίοις, perperam in Codd. Vat. legitur, ἐκάστου μὲν τοῖς κεραμίοις.

Τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ ἀνάπλῳ ἦν) De hoc Daniele S. Symeonis Stylitæ discipulo & imitatore vide Græc. Menologium die 11. Decembris.

Τὴν μονὴν τοῦ Δαμιανοῦ) Cod. Reg. τὴν Δαμιανοῦ καλουμένην.

Ο θλάβος) Cod. Vat. ὁ σκλάβος, quod idem est. Utroque enim modo Græcobarbare dicitur, ὁ θλάβος & ὁ σκλάβος, id est, servus: & ἡ θλαβία & ἡ σκλαβία, id est, servitus: & θλαβοῦν, & σκλαβοῦν, id est, in servitutem redigere. Frustra igitur Glossarii Græco-barbari Auctor voces ἐθλαβώθη, & θλαβογενής, ut mendosas rejicit. In præsentia vero Codinus Damianum Patricium & Cubicularium Imperatoris Michaelis Methystæ θλαβὸν, sive σκλαβὸν appellat, propterea quod oriundus esset ex Schlavonia sive Dalmatia. θλαβὸς ergo idem hic valet quod Σκλαβηνός, vel θλαβηνός.

Καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς εἰς τοὺς λωβούς) Erat Hospitale mutilatis recipiendis destinatum, & dicatum memoriæ S. Zotici. Vide num. 96. Italis diceretur, lo spedale de' stroppiati.

Τὰ δὲ ζάκτα κιόνια) Cod. Reg. ζεκτά. Cod. Vat. ζάκτικα. 122.

Τοὺς τιμίους σταυρούς) In Codice Regio subjungitur: τοὺς ὄντας νῦν εἰς τὰ μαγκ[illegible].

Τὰ μακελλεῖα) Cod. Vat. τὰ κελλεῖα.

Εν δὲ τῇ λεγομένῃ μονῇ τοῦ Πολαμίδος) Rectius in Cod. Vat. legitur, τοῦ Πηλαμυδίου. Πηλαμύδιον enim vel πηλαμύδειον suburbium erat maritimum propterea ita nominatum, quod pelamides pisces numerose ibi caperentur. In Cod. Reg. simpliciter legitur, ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πηλαμυδίῳ. Hujus suburbii meminit Cedrenus, ubi agit de Imperio Joannis Tzimiscæ,

Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου) In uno Cod. Vat. legitur, Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια) ἡραῖον promontorium est Chalcedonis, quod Stephanus vocat τὸ ἱεραῖον ἄκρον. Antiquitus vero ita nominatum fuit, a fano Junonis, quod in eo situm erat. Postea vero, prisco & genuino nomine abolito, corrupte appellari cœpit, ἱερεῖον, ἡρίον & ὅριον sive αἴριον. etymologiæ enim, quas Græci recentiores corruptis hisce nominibus attribuunt, non originales sunt, sed tantum fictitiæ.

Ηρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται) Quod hoc loco Codinus ait, ἡρίον appellatum fuisse illud promontorium, propterea quod cives Chalcedonenses ibi sepeliuntur, infra etiam n. 124. repetit. Eamdemque nominis rationem confirmat Fragmentum ex MSS. quibusdam Bibilioth. Reg. Collect. excerptum, cujus exemplar apposui: ὅτι τὸ τῆς Χαλκηδόνος ἀκρωτήριον τὸ παλαιὸν Ἡρίον ἦν, ὃ καὶ λεγόμενον ταφεῖον γὰρ ἦν τῆς πόλεως Χαλκηδόνος. ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς ἀνασκάψας τὸ ὅλον ἀκρωτήριον, καὶ ἀνοικοδομήσας τὸν τόπον βασίλεια ἐκεῖσε περιφανέστατα καὶ Ἡρία ὁ τόπος μετωνομάσθη ἢ Αἰρία. Sed quicquid illi dicant, neque ὅριον, neque ἡρίον genuinum & proprium hujus promontorii nomen fuit, sed ἡραῖον, ut paulo ante notavi, & Stephanus testatur his verbis: ἡραία, ἄκρα οὕτω λεγομένη, κατὰ τὴν Χαλκηδόνος. ταύτην δὲ ἐν τῇ συνηθείᾳ ἡρίαν φασί τινες, κακῶς. ἄλλοι δὲ Ἡρίον μυθοποιοῦντες, ὡς ἐκεῖσε ὀρύξαντες τάφοι χύτρας [illegible],
&c.

Τὰ εἰς τὸν Βρύαντα παλάτια) Locus nuncupatus Βρύας, memoratur a Zonara in Theophilo, ἐπέταξεν, inquit, ἐν τῷ Βρύαντι δωμάτια ἀνάκτορα, &c. Fuit autem, ut opinor, ita nominatus unus ex septem collibus Constantinopolitanis. Nam paulo post subjungit Codinus: ἐπειδὴ γεγόνασιν ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι, &c. Meminit etiam Palatii in Bryante siti Constantinus Porphyrogenitus de administ. Imp. cap. 51. ἔστι τό, inquit, καὶ ὑπ' αὐτοῦ (sc. Βασιλείου Μακεδόνος) κτισθέντα τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ἕβδομον, καὶ εἰς τὸ ἡρίον, vel ἱερεῖον, καὶ εἰς τὸν Βρύαντα. Sic enim ibi scribendum est pro eo, quod vulgo perperam legitur καὶ εἰς τὸ ἡρίον, καὶ εἰς τὴν Βρύαν.

Pag. 203. Εκλήθη δὲ Βρύας φαντασθεὶς ῥύσιν, ἐπὶ τὸν, &c.) Quæ Codinus hic narrat de etymologia loci nominati Βρύαντος, meræ nugæ sunt, & fabulæ aniles. In Cod. Regio pro Βρύας legitur Βρύον.

Εν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι) Cod. Reg. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τοῦ Βρύα. 123.

Ἐστι δὲ ἐκεῖσε τὸ τεῦδημα Κωνσταντίνου) Quid vox τεῦδημα hic significet, nondum mihi liquet.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου) Utriusque mentio fit in Menologio dia 31. Decembris, in Actis S. Zotici. In Cod. Reg. & aliquot Vaticanis pro Φλωρεντίου legitur Φλαίρου. Quæ vero paulo post Codinus narrat da Paulo Patriarcha habentur apud Zonaram in Imperio Irenæ & filii ejus Constantini.

Τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου) In C. Reg. legitur τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, sed minus probabiliter.

Τὰ Ἀβακα) Cod. Reg. τὸ ἀβάκιν. Cod. Vat. τὰ
124 ἀβακηρά.

Καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς) δίδοναι hic idem est atque κλίνειν, id est, *affligere*, sive *ad terram dare*. Sic Florus lib. 4. cap. 2. de Cæsare loquens: *Tribus*, inquit, *& viginti vulneribus ad terram datus est*. & Plautus, *Quemcumque icero, ad terram dabo*. Vide Notas ad n. 36.

Πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Ἀκάκιον) In Codice Regio hæc verba desunt.

Εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν) S. Stachis qui a beato Andrea Apostolo primus Byzantii Episcopus ordinatus ast, meminit Nicephorus Patriarcha his verbis: Ἀνδρέας Ἀπόστολος ἐν Βυζαντίῳ τὸν λόγον κηρύξας διὰ τὸ κτίσαι οἶκον εὐκτήριον ἐν Ἀργυροπόλει διημέρευσε, χειροτονεῖ ἐπίσκοπον τῆς αὐτῆς πόλεως Στάχυν, οὗ μέμνηται Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ. Vide præterea Martyrologium & Menæa Græcorum die 31 Octobris & 30. Novembris, & Nicephorum Callistum lib. 8. cap. 7.

Τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου τὸ Γαλάτου περιαύλιον) περιαύλιον in Codica Regio deest.

Ἐκλήθη δὲ οὕτως, &c.) Originatio inepta.

125 Διότι τέλη τις ἦν, καὶ, &c.) Cod. Reg. διότι χαλκοῦ αἶγες ἦσαν ἐκεῖσε, καὶ εἴχασιν τέλη ἵσταντο ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ, &c.

Εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίας) κερατίας sive *cornutum* Codinus vocat, qui uxorem habet adulteram. Eodem modo apud Artemidorum lib. 2. cap. 12. Uxor adultera dicitur marito fecisse cornua. Refert enim, cuidam uxorem ducturo, qui visus sibi fuerat arieti insidere, & ab eo excuti, somniorum interpretem ita respondisse: ἡ γυνή σου πορνεύσει, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον, κέρατά σοι ποιήσει. id est, *Uxor tua scortabitur, & quemadmodum dici solet, cornua tibi faciet*. Idem loquendi genus apud Italos, Gallos & Germanos hodieque in usu est.

Ἵσατο στηθή) Cod. Reg. ἵστατο συστηρῶς, quod idem est.

Καὶ κεραμίου αὐτὸ ἐκύλισε καὶ ἐγένετο τυφλὸς) Cod. Reg. κεραμωτικῶς τυφλωθεὶς γέγονεν. Ibidem paulo post pro ὅτε δὲ ἀπέθανεν legitur ὅτε δὲ ἡμελλε θνήσκειν.

Ὦ μαῖνα ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι) In uno Codica Vaticano legitur. ὦ μαῖνα αὔρα, ὦ ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι. Propria μαῖνα Græco-barbaris dicitur *mater*: deinde etiam accipitur pro interjectione axclamandi, ut in præsentia apud Codinum & apud Luitprandum in Legatione: *Obviantes mihi*, inquit, *mulieres, quæ prius in stuporem meatis versæ, Mana, Maaa, clamabant*, &c. Originatio autem nominis Manauræ vel Magnauræ, deducta ex ultimis Anastasii Dicori verbis ὦ μαῖνα, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, non æque mihi probatur, atque altera illa, quam Luitprandus lib. 6. *de rebus Imperat.* cap. 3. enarrat his verbis: *Est Constantinopoli domus palatio contigua miræ magnitudinis ac pulchritudinis, quæ a Græcis, ρ loco λ posita, Megaura vel Magnaura, quasi magna aula dicitur*.

Τὸ σίγμα τῆς Θεοτόκου) De templo B. Virginis in *Sigmate*, & terræ motu, quo temporibus Basilii Macedonis fuit dejectum, mentio fit la Menologio, 10. Januar. his verbis: τελεῖται δὲ ἡ σύναξις διὰ τὸν μέγαν γεγονότα σεισμὸν, κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἡμέραν (scilicet τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου) ἐν ἀρχῇ βασιλείας Βασιλείου. ὅτε καὶ ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὁ ἐν τῷ σίγματι, καὶ πολλοὶ ἕτεροι οἶκοι καὶ ἰδιωτικοὶ κατέπεσον. Codinus a Menologio paulum discrepat, & collapsum fuisse ait hoc templum die nono Januarii, quo a Græcis anniversaria memoria sancti Polyeucti colitur. Quod vero subjungit pristinum ejus templi cognomen σίγμα, postea mutatum fuisse a vulgo in σεῖσμα & σῦμα, satis probabile est. Refert enim Plutarchus in Cimone, Athenis quoque tumulum eorum, quos ruina ex terræ motu oppressit σεισματίαν appellatum fuisse.

Edit. Paris. pag. 204.

Σίγμα) In Codice Vaticano additur ἔγωγε τοῦ-
φοι. 126

Ἡ χώρα) id est, ἡ μονὴ τῆς χώρας. Hujus Monasterii meminit Synodicon vetus: καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Καλλίνικον ἀπόμματον ποιήσας τῇ σεμνῇ τῆς χώρας παρέπεμψε.

Πρίσκος δὲ ὁ ὕπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ, &c.) Pro Πρίσκος perperam in aliquot Codicibus legitur Κρίσπος Similiter aliquoties erratum est apud Zonaram in Heraclio; uti etiam apud Niceph. Callist. lib. 18. cap. 37. & 55.

Χωρίον ἐστὶν ἐκεῖ) Cod. Reg. χώρα ἐστί.

Καὶ ἡ μονὴ τοῦ ξηροκερκίου) In Codicibus Vaticanis hæc verba sequenti paragrapho ita adjuncta leguntur: ἡ μονὴ τοῦ ξηροκερκίου ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη, &c.

Ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου) Zonaras, Nicephorus Callistus & alii Scriptores templum S. Mamantis, in quo Mauricius cum familia sua sepultus fuit, ædificatum fuisse referunt non a sorora Mauricii, sed Pharasmane Eunucho, qui sub Justiniano cubiculi præfectus fuit. Quod vero paulo post Codinus ait Mauricio uxorem & filias ejus aliquanto superfuisse, testatur etiam Nicephorus Callistus lib. 18. cap. 41.

Ἰουλιανοῦ) In Cod. Reg. additur τοῦ χοίρου. 127

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ) Horum mentio fit in Martyrologio Romano dia 17. Junii. Sed hac tantum in parte ab eo discrepant Codinus & Menologium Græcorum, quod non Chalcedone illos martyrium consummasse tradunt, sed Constantinopoli in muro terrestri sive versus Thraciam sito. Nam idem apud Codinum est τὸ χερσαῖον τεῖχος, atque in Menologio πρὸς Θρᾴκην τεῖχος, τὸ ἐπιλεγόμενον Κωνσταντίνου. Templum vero SS. Martyrum Manuel, Sabel & Ismael meminit alias Codinus n. 25. ubi agit de muro terrestri.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν) Perperam in aliquot Codicibus pro πόρταν, legitur πέτραν.

Καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ, &c.) Ejus loco in Codice Regio ita scriptum inveni: τὸ δὲ κτίσμα ἐνέβαλεν εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Αἱ δύο μοναὶ τοῦ τε, &c. usque οἷον μονὴν τοῦ Δίου κελλομένην) In Codicibus Vaticanis hæc desunt. Cæterum S. Dii, & Monasterii ab eo conditi, mentio fit in Martyrologio Romano die 8. Februarii, & in Menologio Græcorum die 19. Julii, & in Actis Concilii Chalcedonensis. 128

Καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη μυρελαίου) Si vera est hæc etymologia, scribendum erit μυρεκαίων. Verum omnes Codices unanimiter legunt, μυρελαίου.

Παρ᾽ ὃ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνα) Cod. Reg. ὁ αὐτὸς δὲ ξυλινίτης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὴν σφενδόνην διὰ ἐπιβουλήν. Ξυλινίτης cognomen fuit Nicetæ Magistri, qui a Leone Isauro occisus fuit. Quare etiam Monasterium ab eo conditum, τοῦ ξυλινίτου, sive *Xylinitæ* appellatum fuit. Falso enim Codinus illud Monasterium Xylinitæ cognominatum fuisse putat a sandaliis ligneis, quibus utebantur Monachæ in eo inclusæ.

Ἔχει δὲ τέθημα, &c. usque ξυλίνων) In Codicibus Vaticanis hæc desunt.

Ὡραία τῷ εἴδει) In Codica Regio additur: ἣν δὲ κοσμίαν ἰδὼν Θεόφιλος ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν, λαβεῖν γυναῖκα ἐθέλησεν, εἶπεν· ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐῤῥύη τὰ φαῦλα. ἡ δὲ Εἰκασία σοφωτάτη οὖσα, μετ᾽ αἰδοῦς πως ἀντέφησεν· ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα, ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόφιλος, ταύτην μὲν εἴασε· Θεοδώρᾳ δὲ, ὡς ἐντιμοτέρᾳ χρυσοῦν μῆλον δέδωκε. ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, τὸ τῶν μοναζουσῶν ἐνεδύσατο σχῆμα, κατέχει παλαιὰ, καὶ στιχηρὰ, καὶ ἄλλα τινα ἀξιοθαύμαστα ποιήσασα. Quod vero hic narratur de Icasia & Theophilo Imperatora, ax Zonara, Nicephoro, & aliis historicis satis notum ast.

pag. 205.

In Cod. Excerpt. Animad.

Τὰ σμαραγδοειδῆ) Cod. Reg. τὰ σμαράγδινα καὶ τῷ λευκῷ εἰκτίδια.

129. Ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκάλια ἀπὸ τὸ παραθύρον, καὶ μέχρι τοῦ καμηλαυκίου) παράθυρα proprie dicuntur parvulæ portæ majoribus adjunctæ, quas Græco-barbari παραπόρτια vocant. Qua vero in significatione vox καμηλαύκιον hic accipienda sit, nondum mihi liquet. In Codice Regio aliquanto diverse legitur: ἀπέφραξαν δὲ τὰς σκάλας ἀπὸ τὰς πρώτας θύρας μέχρι τοῦ καμηλαυκίου.

Εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον) Vide Procopium *de ædificiis* lib. 1. ubi prolixe agit de hoc templo & domo Justiniani, quam habitavit, antequam Imperium adeptus est.

130. Εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν) Cod. Reg. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίαν.

Χαλκοῦς δὲ κανοῦν, ἐξ μυῖα, καὶ &c.) Hæc in Codice Regio ita leguntur: ἀλλὰ καὶ κανόνιον ἰσόχειλον καὶ ἵστατο ἐπιλαμπον χαλκοῦ ἐπάνω τῆς δύσεως ἀψῖδος τὸ αὐτῷ ταύρῳ. ἦν δὲ κανοῦν ἐξ μυῖα, καὶ τὰ ἄλλα ζώδια. καὶ ἐξ αὐτοῖς ἐφαίνετο τῇ πόλει· ἀλλ' ὁ μακελλάριος Βασίλειος ἀφανίσας συντρέψας.

Ὁ τόπος, ὃς καλεῖται τὰ νεκρά) In Codice Regio legitur: ὁ καλούμενος νεκρά.

Καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι) In Codice Vatic. ita legitur: καὶ ἀπήρχοντο αὐτοῦ ζῶντες, πατρίκιοι, καὶ οἱ ἔξω πραιπόσιτοι, καὶ ἐζώννυον τοὺς βασιλεῖς.

Τὸν βασιλέα Λεόντιον κατάγαγοντες) In codice Vaticano mendose legitur τὸ Λέοντα. Item in Codice Regio pro Λεόντιον perperam scriptum est τὸ Ἰουστινιανόν. Nam Justinianum Leontius, Leontium vero Apsimarus Imperio privavit.

Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ χαλκεῖα) In Codice Regio legitur τὸ Χαλκηδόνα. Crederet ergo quis scribendum esse, τὸ εἰς Χαλκηδόνα.

131. Πλησίον τοῦ Σίγματος) In Cod. Vat. πλησίον τοῦ Σίγματος. Vide Notas ad num. 125. & 126.

Ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου, &c.) Cod. Reg. ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἐξ ναὸν ἔκτισε τοὺς ἁγίους πάντας καλούμενον, ἐκεῖ τε δὲ κεῖται ὁ ὅσιος Ιτακιος.

Καὶ ἱδρύσας αὐτόν) In Codice Regio additur: καὶ λαβὼν, μέσον τοῦ φόρου παρέδωκε νεκρόν. ἐφ' ὅπου ἐκάλυψεν αὐτόν.

Ἐξ ὃ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν ἐν, &c.) Hinc patet, templum S. Joannis Baptistæ, de quo in præsentia Codinus agit, duplex habuisse cognomen, Ἡλία nempe & Ἰλία, quorum hoc antiquum est & genuinum, illud suppositum, & ignorantia vulgi introductum.

Καθότι καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν) Scilicet num. 90.

Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ) De sancta Theophanone, prima uxore Leonis Philosophi, supra mentionem fecit num. 110. Quæ vero hic narrantur de templo memoriæ ejus dicato, in duobus Vaticanis Codicibus ita concepta sunt: ὁ περιπατητὴς τῆς ἐκκλησίας τὸ εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, ἣν ὀνομάζομεν ἁγίαν Θεοφανώ, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος Πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ. Sed verisimilius est, pro Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ, &c. scribendum esse Λέων ὁ φιλόσοφος ἀνήγειρεν. ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, id est, *Leo Philosophus condidit, exornavit autem Constantinus primus Porphyrogenitus filius ejus.* Etiam Zonaras hujus templi structuram Leoni adscribit: τιμῶν δὲ, inquit, (scilicet ὁ Λέων) τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανώ, δομεῖ ναὸν ἀνήγειρεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἐγγύτατα τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο.

Τὸν Σωτῆρα) Cod. Regius τὸ Χριστόν. Dicatum

132. fuit hoc templum Christo Salvatori.

Τοῦ συρικίου μακροῦ δύο) In Codice Regio legitur ὑπὸ στύλοις δύο μακροῖς. Videtur ergo idem hic esse atque στύλος, sive *columna*: Item sup. num. 129. ὁ δὲ γυναικωνίτης τοῦ ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη τὸ φύλλον τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ συρικίον. Εἰρήνη ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, &c. Ubi στήλην ἱσταμένην εἰς τὸ συρικίον verti *statuam columnæ impositam*; sed an recte, ipsemet adhuc dubito. Nam συρίκιον pro columna numquam alias legi. Attamen ex supra citatis duobus Codini locis

Edit. Paris. pag. 206.

probabiliter quodammodo videtur colligi posse, columnas appellari συρίκια, a similitudine ligni oblongi & rotundi hastæ, quod Græci σύριγγα & συρίκιον nuncupant. Cæterum pro ὑπὸ puto scribendum esse ὑπέρ.

Πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασι, &c.) In Codice Regio hæc ita concepta sunt: τὰ δὲ ἱερὰ καὶ τίμια σκεύη, ἐξ ποτήρια, καὶ δίσκους, καὶ λυχνίας χρυσᾶς τε, καὶ ἀργυρᾶς, καὶ χρυσᾶς ἐσθῆτας, καὶ ἄμφια βασιλικὰ ἐδωρήσατο αὐτῇ ἐχαρίσατο, καὶ ἀκίνητα κτήματα προσεκύρωσε πλεῖστα. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν Ἰδίων ταξειδίων ἔφερεν ἐπανελθὼν, ἄγων τὴν τιμίαν σορὸν, τὴν ἁγίαν εἰκόνα τὴν ἐν Βηρυτῷ, τὰ ἅγια σανδάλια τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἐν ποικίλῳ χρυσῷ, ἐξ μαργάρων, καὶ λίθοις κοσμήσας. ἔνθα καὶ αὐτοῦ μνῆμα ἐποίησε καὶ ἐθεώσε.

Ὁ νέος Βασίλειος) In Codice Regio additur, ὁ ἄχρημος καὶ καλοπράγμων καὶ συμπαθής.

Μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετύπωκε) Cod. Reg. πολλοὺς δὲ προσκυρώσας καὶ μοναχοὺς εὐνούχους τετύπωκεν.

Παρὰ Τζαούτζη μαγίστρου) In Cod. Reg. additur, καὶ βασιλεοπάτορος. quod confirmat Zonaras his verbis: τὸ πατέρα τὸ Ζωῆς (scilicet τὸν Τζαούτζην) μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μετονομάσας βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρών.

Καὶ τὰ ἔξαιρα) Codd. Vat. καὶ τὰ ξίαρα.

Πανταχόθεν ὅσω τοὺς αἰγιαλοὺς ῥιφέντας, &c.) In Codice Regio legitur, καὶ κατεκύλιον τοὺς λίθους τοὺς κειμένους ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοὺς Βαρβάρους, μέχρι τοῦ παλατίου τῶν τοπικῶν, ἐξ τῶν Ἐλευθερίου, ἐξ μέχρι τῆς χρυσείας ἐρρίπτον. τοὺς δὲ εἰς τὸ ἐκεῖθεν μέρος, καὶ ὅσοι τῶν ἐντὸς λίθων ἐπῆξεν τὰ τείχη, ἵνα εἰσὶ εἰς στερεμνὸν, καὶ ἀσφάλειαν, διὰ τὸ ἡ θάλασσα κατωμένη καὶ τὰς πέτρας ῥηγνυμένη γαλήνη.

ANIMADVERSIONES IN librum De structura Templi Sanctæ Sophiæ.

Περὶ [τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας) Celeberrimam structuram templi S. Sophiæ præ cæteris singulari poemate accuratissime descripsit Paulus Silentiarius, quod hodieque superest, & manuscriptum asservatur Romæ in Bibliotheca Vaticana. 133.

Τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἔχων, &c.) Perperam antea legebatur, τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἤτοι τὴν ἁγίαν Σοφίαν, αὐδαλεῖον τό ποτ' οὖσαν, καὶ, &c.

Καθὼς προείρηται) Nempe num. 72. 73. & 85.

Πρῶτον αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικήν) Templa δρομικὰ Græcis dicuntur, quæ instar Circi oblonga sunt.

Τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὑπῆρχον, &c.) Ita supplevi hunc locum ex Codice manuscripto, cum antea legeretur: τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ ναοῦ ὑπῆρχον, &c. Respondent autem hæc verba illis, quæ paulo post sequuntur: τὸ δὲ ἀριστερὸν μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι, &c. 137.

Ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς κάτω ἀψῖδος, ὁ θεμέλιον ἐστὶ γύρωθεν τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου Τρύλλα· ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος, ὅρα, &c.) Sic restitui hunc locum ex Codice scripto. Antea legebatur, ὅρα στεφανιαίων πέτρων ἀπὸ τοῦ βήματος μέχρι τῶν τεσσάρων ναρθήκων, ὅρα, &c.

Τοῦτο ἀλκαΐδα καὶ χαλῖνα) Pro ἀλκαΐδα legendum esse credo, ἐλαΐδα. 138.

Καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην, &c.) In Codice manuscripto hæc ita concepta esse reperi: πρὸ δὲ τοῦ ἄρχεσθαι κτίζειν αὐτὸν τὸν ναὸν, ἔκτισε ἀντίθεμον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου προδρόμου, πλησίον τοῦ Ὡρολογίου ὁμοίως καὶ τὸ Μητατώριον, ἵνα, &c. pag. 207.

Εσθίοντι ποτὲ ἐν τῷ Βαπτιστηρίῳ) Id est, ἐν τῷ ἀντρείῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστήρος, sive τοῦ Βαπτιστοῦ, hoc est, *in Oratorio S. Joannis Baptistæ.* Nihil apud Codinum frequentius reperitur hoc loquendi genere. Βαπτιστὴρ autem Græcis recentioribus pro βαπτιστὴς dicitur, ut ποιητὴρ pro ποιητὴς, & κτιστὴρ pro κτιστής. Errant igitur qui hoc loco, & sup. num. 138. idem esse credunt βαπτιστὴρ atque βαπτιστήριον. 140.

143. Ἐγκεκλεισμένοι σὺν μολίβδῳ) Perperam antea legebatur ἐγχιλισμένοι. Hesychius ἐγχλεῖσαι exponit ἐμφῦσαι.

Οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις) ὀρθομαρμάρωσιν Codinus vocat *incrustationem marmoream parietum*: & ὀρθομαρμαρῶσαι, *parietem marmore incrustare*, vel *crustis marmoreis obducere*.

144. Κισσήεινος) id est, κισσοειδὴς, sive *puniceus*. Antea legebatur κισσάεινος, quasi κίσσινος, hoc est, *hederaceus*.

Διὰ τὸ μαρμάρου Ῥωμαίου πηγανισίου) Anonymus in Collectaneis statuæ Veneris meminit, quam factum fuisse ait, ἐκ μαρμάρου πηγανισίου. Utrobique πηγανίσιον idem mihi videtur significare atque πηγανώδης hoc est, *quod rutæ colorem refert*.

Ἔχωσεν εἰς τὸν χοῦν) In Codice manuscripto legitur, ἔχωσε εἰς τὸ χῶμα, quod idem est.

145. Εἰς δὲ τὸν ἀμβῶνα ἐκ τῶν σκευῶν ἐγένετο ἔξοδος. χρόνων πάκτα τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξε'. καθὼς συνεπάθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπὸ τοῦ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν) In Codice scripto legitur χρονίου. Videtur ergo χρόνιον idem hic esse atque ἐνιαύσιον sive *annuum*: χρόνος enim apud Codinum, & alios ejus generis Scriptores passim sumitur pro anno. πάκτον vero, ut alias notavi, *tributum* significat, quod victoribus a devictis solvitur: Ita in præsentia Codinus χρόνιον πάκτον τῆς Αἰγύπτου, vocat *tributum*, quod quotannis Ægyptus pendebat Imperatori Justiniano, nempe trecenta & sexaginta quinque centenaria, cujusmodi olim Constantino Magno Sapores Persarum Rex solverat. Respicit autem ad illud quod supra scripsit num. 20. Nota etiam, quod, uti ibi, ita hic quoque Saporem appellat Σάβωρον, pro Σαβώρην, vel Σαπώρην.

146. Ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουσταίου) In Codice scripto legitur, τοῦ αὐγουστείου, quod idem est. Errant autem, qui pro τῆς πύλης hic legendum existimant τῆς ὕλης. Per portam enim *Augustei* intelligitur porta major templi S. Sophiæ, ante quam area Augustalis erat, sive forum nominatum Αὐγουστεῖον, sive Αὐγουστεών, Palatio Imperatoris, curia Senatus, aliisque præclaris ædificiis cinctum. Vide notas ad num. 32. Notandum præterea τὴν πύλην τοῦ Αὐγουστείου eamdem esse, quam paulo post βασιλικὴν, sive Regiam nuncupat. Media enim erat, majorque Ecclesiæ porta. Hæ vero Regiæ vocantur.

Ἀπὸ γὰρ τῆς πολυτελείας τοῦ ἐδάφους ἐξ ἴσου θαλάσσης ἐφαίνετο, ἐκ τῆς χρυσοῦ δέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν, ἐκ τῶν κεφαλαιωσιῶν) Quid revera sibi hæc verba velint, nondum satis intelligo. Attamen aliquanto verisimilius me ea interpretatum esse scio, quam antea factum fuit. Verti enim quasi post verbum ἐφαίνετο, inserta esset particula conjunctionis καὶ, & pro τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν legeretur τῶν κόσμων μαρμαρίων, vel μαρμαρικῶν. Per ornamenta autem marmorea hic intelligo τὰς ὀρθομαρμαρώσεις, seu *incrustationes marmoreas parietum*, quas ex parte inauratas fuisse superius dixit. In Codice manuscripto aliam lectionis diversitatem non inveni, præterquam quod pro τῆς χρυσοῦ δέας, legitur τῆς χρυσοδέου δέας.

Ὁ πεντεκαιδεκάκυκλος) De Trullo loquitur.

Τὰς ἀντιθύρας καὶ τὰς παστοφορίους) In Codice scripto legitur τὰ ξύλινα συνάγματα.

147. Καὶ κυμβαλικαῖς) In Codice scripto legitur, ἐκ συμπαντοειδεῖς.

Ἐποίησε τὰς σκευάσεις) In Codice scripto legitur, τὰ σκευάσματα.

149. Edit. Paris. pag. 208. Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὰ περὶ τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν) Operæ pretium esse duxeram, huic narrationi de structura templi S. Sophiæ, corollarii instar adjicere duplicem delineationem, quarum una Ichnographiam ejus repræsentat, altera autem formam ejus exteriorem. Utriusque participem me fecit Nobilissimus atque eruditissimus Vir Cassianus a Puteo. Verum mutato consilio in aliud templum differre placuit.

Καθὼς προείρηται) Supra num. 16.

150. Τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον) Perperam in Codice scripto legitur τὸν Λοίμον. De fluviolo Lico Byzantium traoseunte, supra quædam notavi ad num. 51.

Τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους τοὺς μεγάλους) In Codica scripto legitur, τοὺς μεγάλους.

Τὸ δὲ μονοπροσθύριον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε) De Constantino Porphyrogenito loquitur, qui, ut supra dixit num. 131. sacellum S. Theophanonis templo SS. Apostolorum adjunctum exædificavit. Vide præterea, quæ de S. Theophanone prima uxore Leonis Philosophi notavi ad num. 110. 151.

Ὅτι ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον) Scribe τὴν νέαν, καὶ τὸ εἰς τὸν φόρον, hoc est, ut supra ipse Codinus interpretatur num. 88. & 121. τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ.

ANIMADVERSIONES IN catalogum Imperatorum Constantinopolitanorum.

ΕΝ τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν) Quo sensu hæc dicantur, ipse supra exponit his verbis: παραυθέντος δὲ, inquit, τοῦ ἰδ' ἐνιαυτοῦ ἀπ' αὐτοῦ βασιλείας (sc. Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου) καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησε τὴν Βύζαντος πόλιν κτίζειν. 153.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) Perperam in Codicibus scriptis legitur, ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἔτη ια'. ἡμέρας κδ'.) Non dubium est, quin transposito numero scribendum sit, ἔτη κδ'. ἡμέρας ια'.

Τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος) Scribe Οὐαλεντινιανοῦ.

Ἔτη τρία) Scribe ἔτη ις'. id est, aonos XVI.

Ὁ ἀπὸ Σελέντρων) In Codice Vallicellano legitur, ἀπὸ μελέντρων: sed scribe ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων. Sic Inscriptio antiqua: 154.

JVLIVS. FELIX. VALENTINIANVS. V. C. ET EX SILENTIARIO. SACRI. PALATII CŌM. CONSISTORII. CŌM. DŌM.

Ratio autem nominis Silentiariorum in Excerptis ex Joannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν, hæc habetur, ἔδοξεν μὴν μηκέτι ἐπὶ ἀγορᾶς, ἀλλ' ἐν τῷ παλατίῳ τὴν βουλὴν συνάγεσθαι. τὸ δὲ τοιοῦτον σύνοδον Καμβέντον ἔθος Ῥωμαίοις καλεῖν, ἀντὶ τοῦ συνέλευσιν. σιγῆς δὲ τοῖς πολλοῖς βουλευομένοις δεῖ. διὰ ταῦτα ἐκ τῆς περὶ τὴν σιγὴν σπουδῆς (σιλέντιον δ' αὐτὴν πατρίως καλοῦσι) σιλεντιαρίους ἐκράτησεν ὀνομάζειν αὐτούς. id est, *Placuit Senatum non amplius in foro, sed in Palatio cogere. Hujusmodi autem cœtum Romani conventum appellare solent. Ubi autem multi simul consulunt, taciturnitate opus est, eamque ob causam a studio taciturnitatis, quam patria voce silentium vocant, Silentiarios eos appellandos censuerunt.*

Ἔτη ϛ'.) Scribe ἔτη η'. *annos octo*.

Ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας) scilicet κτίτης.

Ἔτη ιη'.) scribe λη'. *annos* 38.

Ἔτη κε'.) scribendum esse videtur κη'. ut legitur apud Nicephorum Patriarch. pag. 209. 155.

Ὁ ἀτραμυτίνος) scribe ἀδραμυττηνός. Sic in nummo Heliogabali apud Virum illustrem Fraocifcum Gotofredum ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ legitur. Attamen dicitur etiam Ἀτραμυττηνός, ut testatur Stephanus.

Ἔτη ιϛ'.) scribendum esse videtur ἔτη ϛ'. vel ἔτη δ'. μῆνας ια'. 156.

Νικηφόρος ὁ Σελδακίδης) Item in libro de statuis eum vocat Σελδακηνόν.

Μαυρίκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ) scribe Σταυράκιος.

Ἀπηγορεύθη κατὰ τὸ ,ϛ. ἔτος) Cœpit imperare cum matre anno Christi 842. Ergo hic scribendum ,ϛτμδ'.

Ὁ μὲν ια'. ἕτερος ιθ'.) scribendum esse videtur μόνος ἔτη ιθ'. vel οἱ μὲν ια'. ἕτεροι δὲ ιθ'. hoc est, *Imperavit, ut quidam tradunt, annos* 18. *vel ut alii* 19.

O Ἀμοραῖος) Ἀμοραῖος idem hic significat atque Ἀμοριάτης, id est, *Phrygiæ oppido Amorio oriundus*. paulo post pro μῆνας γ'. in Cod. Vallicell. legitur μῆνας δ'.

Κατὰ τὸ ϛτ'. ἔτος) Imperator a Michaele ereatus fuit anno Christi 866. ergo hic scribendum est ,ϛτοδ'.

157. Ἔτη κζ'. μῆνας ὀκτὼ) Additur in Cod. Vallicel. Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μόνος κατὰ τὸ ,ϛυιζ. ἔτος τε α'. μῆνας α'.

Κατὰ τὸ ,ϛτϞζ.) Scribendum esse videtur ,ϛτϞζ. id est, 6397. Nam si ab hoc numero detrahas annos 5508. quos Græci numerant a creatione mundi usque ad Christum, remanet annus Christi 889. quo imperare cœpit Leo Sapiens.

Κατὰ τὴν ι. ἰνδικτιῶνα) Scribendum est κατὰ τὴν α'. Romani autem Senioris Novella περὶ προτιμήσεως, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ in jure Græco-Romano primum locum obtinet, atque ita incipit, θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης α'. ἰνδικτιῶνος, ἐν τῷ ,ϛυλ'. ἔτει, &c. Eamdem alia ejusdem tituli Novella confirmavit Nicephorus Phocas, quæ incipit: θεσπίζομεν τὴν περὶ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διατηρεῖν, &c.

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια'.) Cod. Vallicell. ζ'

,ϛυλζ. Cod. Vallicell. ,ϛυλϛ'. anno Christi 927.

Καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα, τουτέστι τῇ τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρῷ) Hæc ita supplenda sunt: τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλ'. ἔτους, τουτέστι τὸν, &c. id est, *prima indictione anni 6430. sive tempore magnæ famis*. Testatur ipsa Novella Romani Seoioris, quæ sic incipit: θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης πρώτης ἰνδικτιῶνος ἐν τῷ ,ϛυλ'. ἔτει, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ λιμοῦ, &c.

Ἐπικυροῦσι τὴν, &c.) Novella, qua Constantinum Porphyrogenitum Romani Senioris Novellam, περὶ τῶν ὑποπερχομένων δυνατῶν, &c. confirmasse ait Codinus, illa est, quæ incipit, παρὰ πολλοῖς ἀπέμαθον, &c.

Ὡς ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῷ λα'. μέμνηται) Dubium non est, quin hie loquatur Codinus de Theodoro Decapolita, Patricio & Quæstore, quem plerasque Novellas a Constantino Porphyrogenito editas composuisse constat. Earum prima sic inscribitur: περὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπογραφεὺς Θεόδωρος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ, ὁ Δεκαπολίτης. Similiter reliqua inscribuntur, præterquam quod pro Θεόδωρος, perperam legitur Θεοφίλος & Θεοδόσιος. Nam certum est, tres illas Novellas Constantioi ab uno eodem Theodoro Decapolita compositas fuisse, cujus hic Codinus mentionem facit. Erravit etiam Interpres, qui κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης vertit *Quæstor Decapoleos*; quoniam ὁ Δεκαπολίτης cognomentum est, a patria desumtum, ut Τραπεζούντιος, &c. Ceterum quid illud ἐν τῷ λα'. significat nondum mihi liquet.

Οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφιζούσης νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ,ϛυλζ', ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλζ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν, &c.) Hunc locum ita reformandum esse censeo. οὐκ ἀπὸ τῆς πρώτης ψηφιζούσης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλϛ'. ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς α'. ἰνδικτ. τοῦ ,ϛυλ'. ἔτους, ἤτοι τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν. &c. Sed utrum recta emendaverim necne, intelliges, ubi introspexeris secundam Novellam Constantini Porphyrogeniti, & primam atque secuadam Romaoi Senioris. Notes etiam posteriora illa Codini verba, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος, &c. respondere verbis secundæ Novellæ Constantini, quæ subjunxi: περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς α'. ἰνδικτ. ἤτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρις ἡμέρας τῆς ὑποτεταγμένης ἀναγορεύσεως, ἀφηγούμεθα, &c.

Edit. Paris. pag. 210

158. Μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου) In Cod. Vallicel. pro Στεφάνου legitur Σεβαστοκράτορος.

159. Τὸν πατέρα αὐτοῦ) Cod. Vall. αὐτοῦ. Basilii autem Porphyrogeniti Novella, cujus hic Codinus meminit, illa est quæ incipit, ἐπειδὴ παρ' ὃ βασιλεύειν με, &c.

Κατὰ τὴν κδ'. τοῦ Αὐγούστου μηνὸς) Cod. Vall. κατὰ τὴν κζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

160. O κύριος Ἰωάννης, &c.) Hæc est Codicis Vallicellaai lectio. In aliis aliquot Codicibus ejus loco ita scriptum reperi: ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τὴν γαμικὴν αὐτοῦ ἔτη β'. μῆνας β'. ὥρας κδ'.

161. Μοναχὸς αὐτὸς κλαδεὶς) Cod. Vall. μοναχὸς καταλειφθεὶς.

162. Τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος) Cod. Vall. τῆς ε'. ἰνδικτιῶνος.

O πάππος τοῦ κρατίστου ἁγίου ἡμῶν βασιλέως) Hinc liquet auctorem hujus Chronici, sive Indicis Imperatorum Constantinopolitanorum vixisse sub Maauele Comneno quæ ergo deinceps sequuntur a recentiori adjuncta sunt.

163. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ κζ'.) Cod. Vall. μηνὸς Σεπτεμβρίου ια'. Paulo post in plerisque Codicibus pro Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, perperam legitur Μιχαὴλ.

Μῆνας ια'.) Cod. Vall. μῆνας ζ'.

164. Ἡμέρας κδ') Cod. Vall. ὥρας κδ'.

Ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ὅπου τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ) Sic hodieque pristino nomine deperdito Euxinus pontus vocatur *il mare maggiore*.

165. Ἀπετυφλώθη ἐν τῷ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης) *Macram* recentiores Græci vocant, quæ antiquitus *Stagira* nominabatur. Testis est Nicetas Choniates, cujus hæc verba sunt, ubi agit de Isaaci Angeli excæcatione: ἀφιγμένος δὲ κατὰ Στάγειρα, ὅτι Μάκρη λέγεται νῦν, συλλαμβάνεται, &c.

166. Διὰ τῆς κοιτός) in alio Codice legitur, δι' αὐτοῦ κοιτός.

169. Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ μοναχὸς) Asservatur in Bibliotheca Eminentissimi Card. Francisci Barberini Codex manuscriptus Tacticorum, in cujus folio quodam vacaate quidam Demetrius Leontarus, cujus Codex ille fuit, notavit natales liberorum suorum, inserta mentione de die obitus Joannis Cantacuzeni his verbis: ἐν ἔτει ,ϛϡϛ'. μηνὸς α'. ἐγεννήθη Ἄννα Λασκαρίνα Λεονταρῖνα ἡ ἐμὴ θυγάτηρ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ κα'. τῇ ἀοιδίμῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡμέρᾳ δευτέρᾳ μετὰ τὴν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ ἐκ τῶν δύο καὶ εὐγενικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Ἰωάσαφ μοναχοῦ. Obiit ergo, si fides habenda est huic supputationi, anno Christi 1411. die 20. Novembris. Sed an potius illa verba intelligenda sunt de Joanne Palæol. Andronici junioris filio, quem pariter ut Joannem Cantacuz. Codinus ait factum fuisse monachum, assumto Joasaphi nomine.

Ἰωάννης τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἴσος) Scribendum esse videtur: Ἰωάννης ὁ β'. ὁ ἴσος τῶν Παλαιολόγων, id est, *Joannes ejus nominis II. Imperatus vero ex Palæologorum familia*.

Συγκλίσεις καὶ ἀνάγκαις τοῖς Λατίνοις) Cod. Vall. ταῖς δόγμασι τῶν Λατίνων.

170. Τῷ ἀρθῆς) Cod. Vall. ὑπεχθεὶς.

Ἐν τῷ γεναμένῃ χαλάστρῃ) χαλάστρα hic significat *desolationem*, *destructionem*. Sic in Corona pretiosa χαλασμένον exponitur *destructus*, κατεστραμμένος.

Δεσπότου ὄντος) His in plerisque Codicibus subjungitur Carmen Jambicum Domini (nam sic illud κυροῦ explicandum est, non autem *Cyri*, quasi esset nomen proprium) Theodori Prodromi, de Patriarchis Constantinopolitanis, quod in Delineatione Apparatus Historiæ Byzantinæ editum est. Incipit, Ἀρχιθύτας πρώτους ἐν πόλει μέγας, &c. Hoc finito sequitur ejusdem Georgii Codini liber *de dignitatibus & officiis magnæ Ecclesiæ & aulæ Constantinopolitanæ*, qui jampridem doctorum virorum opera illustratus, separatim in lucem prodiit.

F I N I S.

PETRI LAMBECII
ANIMADVERSIONES
IN ANONYMI COLLECTANEA
DE ANTIQUITATIBUS CP.

171. Edit. Parif. pag. 231. EN δὲ ταῖς ἡμέραις, &c.) Vide Codinum num. 79.
Καὶ πίπτει εἰς λόγον) Scribendum esse videtur vel πίπτει ὅλος, vel πίπτει ὁ δόλος.
Καὶ ἵσταται ἕως ἡμῶν ἐν δόλῳ) Pro ἐν δόλῳ scribendus est ὅλος, vel σὺν δόλῳ, vel simile aliquid.
Ο ἅγιος Αγαθόνικος &c.) Vide Cod. num. 78. paulo post pro ὑπὸ θυμοῦ legendum esse videtur ὑπὸ Τιβερίου.
172. Δίων Κωνσταντῖνος εἰς πρῶτος ἐνίκησεν) Scribe, Δίων καὶ Κωνσταντῖνος οἳ πρῶτοι ἐνίκησαν.
Εν τῷ κατωγείῳ πόρτῃ τῷ πλησιάζοντι) Vide Codin. num. 67. Pro πλησιάζοντι forte scribendum est, πλησιεστάτῃ, id est, proximo.
Καὶ βωμὸς κορυδέων, μικρὸν) Scribe καὶ βωμὸς καὶ μοχθίον, & vide Codinum n. 67.
Εν οἷς καὶ ἵπποι χρυσίῳ καὶ λαμπάς τέσσαρες ἐπὶ διφρελάτῃ Ἑλλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, &c.) Scribe τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ δίφρου. cætera quæ sequuntur ex Codino num. 70. ita corrigenda & supplenda sunt; ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου τύμβοι πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Αρειανῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος ἀκίνητα ἀποκεχωσμένα. Supra dixit templum S. Mocii prius Jovis fanum fuisse, & postea per septem annos Arianos possessionem ejus usurpasse: non mirum igitur est, quod hoc loco dicit, multa in eo Ethnicorum & Arianorum sepulchra fuisse.
173. Τὸ δὲ τέτραμον) Vide Cod. num. 70. Paulo post pro τυραννίων ἤχμασε, scribendum videtur αἰμόνδου, vel τυραννίων ἡ αἰχμή.
Αἱ στῆλαι αἱ μὲν τρεῖς scribendum est τέσσαρες: nam postea subjungit, αἱ δὲ λοιπαὶ ε'. στῆλαι.
Καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἐμφανίμου, ἦν, &c.) vel scribendum est, καὶ Κρίσπου τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἦν, &c. vel, ut legitur in Codice Vaticano Excerptorum Codini, καὶ τοῦ παιδὸς Κωνσταντίνου τοῦ ἡμετέρου, καὶ ἑτέρου Κρίσπου ὀνομαζομένου, ἦν, &c. vide Codinum num. 71.
174. Αρμάτου) Apud Codinum legitur ἁρματίου.
Βιγλεντίου τοῦ κτίσαντος, καὶ Ελευθερίου, &c.) Scribe Βιγλεντίου τοῦ καὶ Βιγλέντιον κτίσαντος, καὶ &c. Vide Cod. num. 72.
Εν αἷς στεγάσαι ἀποκεφαλίσθη) Pro ἐν αἷς, Scribe καὶ & vide quæ notavi super his verbis ad Codinum num 72.
175. Καὶ τοῦτο δὲ ἐμφαίνεται) Scribendum videtur ἐμφέρεται, ut paulo post.
Εν τῷ χρυσίῳ λιθίῳ) Scribendum est ἐν τῷ ὀρείῳ μιλίῳ, id est, in miliario aureo. Sic alibi statuam Solis describens, eam positam fuisse ait ἐν τῷ ὀρείῳ μιλίῳ. Quemadmodum igitur Romæ in octava regione erat miliarium aureum, quod Dion. lib. 54. τὸ χρυσοῦν μίλιον vocat: ita etiam Constantinopoli, quæ Romam veterem in omnibus imitabatur, in regione quarta miliarium aureum fuit, quod hoc loco μίλιον ὄρειον vocatur. Nam ὄρειον, vel ὄρεον Græco-barbare dicitur aureum. Notandum vero est, pag. 232. Constantinopoli non solum ipsam columnam milliariam nominatam fuisse τὸ μίλιον ὄρειον, sive milliarium aureum, sed etiam totum locum circumsitum inde nomen accepisse. Sic aliquoties a Codino mentio fit τῆς καμάρας τοῦ μιλίου, & τῶν στηλῶν τοῦ μιλίου, hoc est, ut ego interpretor, fornicis & statuarum, positarum in regione urbis vocata ad Miliarium aureum.

Καθὰ Αγχιμανεῖς χρονόγραφοι ἐν τῷ δωδεκάλογῳ, &c.) Hæc diverse leguntur apud Codinum num. 78.
Εν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ στήλαι ἀφηρέθησαν, &c.) Scribe ἐκ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τῆς νῦν ὀνομαζομένης ἁγίας Σοφίας στῆλαι ἀφῃρέθησαν, &c. vide Svidam voce Σοφία, & Codinum num. 72. & 73.
Ταῦτα Ζεὺς καὶ τοῦ Διός) Apud Codinum legitur, τότε Απόλλωνος, καὶ τοῦ Διός. Cætera quæ sequuntur, καὶ Κάρου τοῦ πατρυιοῦ Διοκλητιανοῦ, quomodo corrigenda sint, vide in Animadv. ad Codinum n. 15. Paulo post pro ἡ Αφροδίτης, scribe καὶ Αφροδίτης, & pro βασανιζόμενοι, lege βασανιζόμενος.
Ο νομάτιος πῶλος) Scribendum censeo, ὁ νεμόμενος πῶλος, ut fuerit statua equi pascentis. Vide Animad. in Codinum n. 15. ubi legitur ὁ νεόμενος πῶλος. Paulo post pro ἡ ἱερεία τῆς Αθηνᾶς scribendum esse videtur, ἡ ἱερεία τῆς Αθηνᾶς, vide Animad. in Cod. n. 73. 176.
Μαντεύουσα) Codin. n. 73. πεπτωκυῖα ἔχουσα.
Αστεῖοι Ιουλιανοὶ, &c.) Scribe Ισαυρικοί.
Μοναστοῦ) Codin. Μοναίμ.
Εν τῷ καλουμένῳ ὀρείῳ) Scribe ὠρείῳ, id est, in loco nuncupato Horreo, vel Horrei. & vide quæ notavi ad Codin. num. 73.
Αρχιμέδιον) Scribe ἀρχὴ μοδίου.
Χείρου) Barbare pro χειρός.
Ταῖς ναυτίαις) Scribe ταῖς ναύταις. Paulo post pro οἷς, lege οἷς & pro οὗτος scribe οὗτος. 177.
Οθεν καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, &c.) Scribe ἔνθα ἵστατο, ἐ, &c. & paulo post pro ἁρπαγλίου, lege καὶ ἥρπαγη.
Υπὸ τοῦ κυρίου προτίκτορος) Apud Svidam legitur ὑπὸ κυρίου.
Μονοῦδρο μοντίων χρυσῶν) Apud Codinum legitur, Μονανδρου μάντεων. Sed forte hic scriptum fuit, Μονανδρου μὲν τοῦ ἀστρολόγου.
Πλεῖστοι δὲ) Adde ex Codino τεχνῶν α'. ἕως τινα, &c. Cætera in Codice Vat. excerptorum Codini ita leguntur; ἕως τινα χρυσᾶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ ἐλαττὼ ἀργυρᾶ, &c. Επικ...) Scribe ex Codino num. 75. ἐπικυρτοῦ.
Οδυρόμενοι ἔλεγον) Scribe ὀδυρόμενοι ἔλεγον.
Δαρχόμενοι τῷ τόπῳ) Scribe τὸν τόπον. 178.
Κατοχῶν) Codin. καθήμενον.
Τῷ δεξιῷ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρει) Pro δεξιῷ lege δεξιῷ. Paulo post pro τυραννῆς, scribe συριῶν, & post vocem ἵππος, adde θαλασσίων. Vide Codin. num. 76.
Μεσοσυλλαβῶν ἀναγινωσκόμενος) legendum videtur μεσοσυλλαβῶς. Paulo post pro ἀναγορᾶσθαι, scribe ἀναγέρθη.
Πρὸς ἀνατολὴν) In Codice Vaticano Excerptorum Codini legitur, εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἁψῖδα τοῦ Κωνσταντινιανοῦ φόρου κιονὸς ἵσταται ἀργυρόμπλαστος.
Ως ἐθεάσατο) Adde ex Codino αὐτὸν ἐν ὑπνῷ. Pro ἀναγορᾶσθαι, scribe ἀνηγέρθη.
Ο καὶ &c.) Scribe οὗ, id est ubi. Paulo post pro ἐπιδεῖν, lege ὧδε. 178.
Αφροδίτης παρθένου ἱέρεια) Vide Animad. in Codinum num. 76.
Εἰς ἡμῖν) Scribe παλαμίν. παίγμιον, & παίγνιον significat mimum. Paulo post pro ἥλιῳ, lege μιλίῳ.
Εξ αὐτοῦ καὶ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ) Lege καὶ τοῦ κυρτοῦ, &c. Videtur fuisse statua cujusdam nani. Paulo post pro ἡ, scribe ἡ, scilicet στήλη.
Εκάλεσαν) Scribe ἐκάλεσαν, vel ἐκάλεσεν.
Εν αὐτῷ γὰρ τεχνίδας ιε'. ἐκ ἀρτίμου συνδεσμὸν ἔθηκε)

scribe ἐν αὐτῷ γὰρ ἵστανται κοχλίαι ιβ. καὶ ἀρτέμιδος, Pau-
Edit. Paris. lo post pro τριτοῦ, lege τρίτου.
pag. 213. Ἐχθρὸν ποτε ποίηκα, καὶ κυνὸς, καὶ λαγωοῦ παμμεγέθη) Fuit venatoris cujusdam statua cum cane & lepore. Anonymus noster ait eam fuisse statuam Nemrod, qui in sacris litteris dicitur *robustus venator*.

Μαρμάρας ἔχουσα) scribe καμάρας, id est, *arcus*, seu *fornices*.

180. Βασιλικοὶ) scribe βασιλίσκοι. Paulo post pro εἰς τὸν & Νυμφαιοῦ lege Νυμφεῖον.

Κάτωθεν τοῖς μεγάλοις κίοσι, Pro κίοσι, lege κιόνων, id est, *columnæ Porphyreticæ*. Paulo post pro σταυροὶ, scribe σταυροί.

Συντριβέντων) scribe συνταυροθέντων. Paulo post pro βίσσιον, scribe βιβλίον. post ὑπάρχουσιν, insere vocem παιδίον τα.

Ὡς δὲ ἐγγράφως, &c.) pro ὡς, scribe ἕως, id est *bucusque*.

181. Νυμία ἐλαιοσα) scribendum esse videtur νύμφαια ἐλαϊνικά.

Οἰκαντίτουσα) scribe οἰκοῦντίτουσα.

Η αὐτὸς, &c.) pro ὃ, scribe καί. Paulo post pro τοιοῦτον, scribe τοιοῦτο.

Η ἐν τῷ τείχει ἔγραψεν) scribe ἡ ἐν τῷ τείχει ἐγράφη. Paulo post pro τῷ βασιλεῖ, lege ἡ βασιλεία.

Ex τῶν Ημερίου χαρτουλαρίου φράσει τῶν παρὰ Θεοδώρου)
182. Omnia quæ hic narrantur de morte Hemerii vel Himerii Chartularii, ex Chronico Theodori Anagnostæ transcripta sunt. Scribe igitur ἐκ τῶν Θεοδώρου Αναγνώστου φράσεις τῶν περὶ Ημερίου χαρτουλαρίου, ὅτι, &c. paulo post pro τοῖς ἀρετοῖς, lege τῷ τῇ ἀρετῇ.

Απελθόντων ἡμῶν ποτε) Loquitur Theodorus Anagnosta de seipso & Himerio Chartulario. Vide Codin. num. 36.

Φησὶ Ημέριος θαύμαζε, ὅτι ὁ κτίσας τὸ κυνήγιον ἐ-σα) Et hic legendum censeo, ut apud Codinum numer. 36. φησὶν Ημέριος, καὶ αὐτὸς θαυμάζων· ὅτι ὁ κτίσας &c.

Καὶ δοκιμάσας τῷ Ημερίῳ καὶ παραυτὰ θανατώσας) scribe καὶ δοκιμάσας τὸν Ημέριον, καὶ παρευθὺ κατεθανάτωσεν. Vide Animad. in Cod. num. 36. paulo post pro καταγγέλλων, scribe κατ᾽ ἐγγέλλων.

Πρὸ τοῦ στόμα, &c.) scribe pro τοῦ τῷ στόματι, &c.

Τῷ αὐτῷ ζωδίῳ) scribe τὸ αὐτὸ ζώδιον. paulo post
183. pro ταῖς, lege ταῖς.

Ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ) ἀνεμοδούριον hic pro ἀνεμοδούλιον dicitur, ut βάλλα pro βάρκα, φύλλα pro φύρκα, &c. De Anemodulio notavi quædam ad Codinum numer. 113.

Σωματεῖα γυναικῶν) quæ hic ex Theodoro Anagnosta narrantur de statuis mulierum, invenies apud Codinum num. 37. 38. 39.

Ἐν τοῖς αὐγουστείοις) scribe ἐν τῷ αὐγουστείῳ, id est, *in*
184. *foro Augustali*, quod erat ante templum S. Sophiæ.

Καὶ σταυροὶ . . . μέσον τοῦ σταυροῦ τῆς πόλεως) scribe ἐ σταυροὶ, καὶ μέσον τοῦ σταυροῦ ὁ τοῖχος τῆς πόλεως. Vide animadv. in Cod. num. 39.

Πλακεῖα Θεοδοσίου εὔλου) scribe ξύλου.

Ἐν τῷ παλατίῳ τῷ τριβουναλίῳ) scribe ἐν τῷ τρι-
185. βουναλίῳ τοῦ παλατίου. paulo post pro ἔγγονοι, lege ἔγγονα.

Περὶ θεαμάτων) θεάματα significant res spectatu dignas. Sic Philo Byzantius scripsit περὶ τῶν ἑπτὰ θεαμάτων τοῦ κόσμου, hoc est, ut interpretatur Vitruvius, *de septem orbis spectaculis*. Etiam A. Gellius lib. 10. *septem omnium terrarum spectacula* vocat. Sed hic & apud Codinum ubivis fere speciatim, ita vocantur simulachra & statuæ, & alia ejus generis ἔργα περιφανέστατα.

Τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ στοᾷ τῆς χρυσοροΐας, &c.) scribe τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ κατέρῃ τῇ χρυσορόφῳ, &c. Vide Codin. num. 43. & 44. Quæ sequuntur, ἔνθα τὸ usque κατεσκεύασθη, dicuntur per parenthesin. Pro τὸ γονυκλινοῦς, lege τὸ γονυκλινὲς, id est, *genuflexum*.
pag. 214. pertinet autem ad vocem ἄγαλμα, quę parenthesin præcedit. Vide Animad. in Codin num. 44.

Αδελφὸς ὁ Βυζάρου Γλιαβάρου) Scribendum esse videtur, ἀδελφὴ Χαγάνου τοῦ Χαζάρου. Duxit enim Justinianus Rhinotmetus uxorem Theodoram sororem Chagani Chazarorum principis. Paulo post pro υἱοῦ Αψιμάρου, lege τοῦ Αψιμάρου. Atque iterum pro Γλιαβάρου Χαζάρου, scribe Χαγάνου τοῦ Χαζάρου.

Θυσίματι) Lege θεάματι. Paulo post pro πρώτου μέρους, scribe πρὸ τοῦ μέρους; & pro ἀβε. λόγον, scribe ἀβέλεγον; & pro καλὴ φυλαττούσαν πολλήν, scribe καλὰ φυλάττοντας πόλιν. 186.

Αργυρωσαντα ἐν πλατείᾳ ζυγῶν) scribe ἐν πλατεῖ ζυγοῖς. vide Animad. in Codin. num. 44. Cætera quæ sequuntur ita lege, ὅτι τῷ διαγράφοντι τὸν ἐλέφαντα φασὶν ἐπωλεῖν. Paulo post pro κρατήσαι, lege κρατήσουσι.

Διὰ τοὺς βαγύλας ἐλαιοφόρους) Scribendum esse videtur διὰ τοὺς βαΐουλας ἐλαιοφόρους, id est, *propter bajulos qui mercedis gratia oleum ferre solebant*. Βαΐουλος Græco-barbare dicitur φορτηγός, & secundo παιδαγωγός.

Πάμπολλας) scribe παμπόλλας.

Τοῦ ἐν τῷ, &c.) Pro τῶν scribe τοῦ, scilicet ἐλέφ. 187.

Ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ) pro ὡραίῳ, vel ὡρείῳ: Nam ὥρειον & ὥρειον hic significat *aureum*, ut supra dixi. μίλιον ὥρειον vero significat locum, qui vocabatur *milliarium aureum* a columna miliaria ibi posita. Erat in quarta regione, ut testatur antiqua regionum urbis descriptio.

Τυπάρχων) scribe ὑπάρχει, vel ὑπῆρχε.

Ἐνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνεστήλωθη μετὰ τῶν ἐκεῖσε Αζώτιον, &c.) Scribe ἔνθα Πορφύριος ἡνίοχος ἀνεστήλωθη μετὰ τὸ νικῆσαι Αζώτιον, &c. Vide Animad. in Codin. num. 45. Illa quæ statim sequuntur, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους. ἄλλοι παλινόρσου καὶ ἐμπέδιλοι· ὡς δὲ δὶς ἐσβέσας μὴν ἐν σταδίῳ. Ultimum distichon est Epigrammatis in laudem Porphyrii aurigæ Venetæ factionis, continens faustam acclamationem, qua a populo factionis Venetæ exceptus fuit postquam vicit factionis Prasinæ aurigas Azotium, Byzam, & Faustinum. Epigramma integrum huc transcripsi ex Anthologiæ lib. 5.

Πορφύριον λήξαντα πόνων, λύσαντά τε μίτρην
Καὶ παρὸς αὐτ᾽ ἀρετῆς χάλκεον ἑσταότα.
Τῷδε πάλιν χαλκῷ τε καὶ ἀργυρέῳ ἱδρύσαντο
Πρέσβυ· σὺ δὲ ξεῖνον ἀντιάσης χαρίων.
Δῆμοι μὲν βοόωντες· ὅλοι παλινόρσον ἱμάσθλη
Ὡς δὴ δὶς σβέσσας μαίνεαι ἐν σταδίοις.

Hinc vides apud Anonymum nostrum pro δὶς ἐσβέσας μὴν, scribendum esse δὶς ἐσβέσας μαίνεαι. Illud porro quod subjungitur, οὐ χρῄζομεν σε Βυζᾶ, &c. reclamatio est populi faventis victæ factioni Prasinæ. De Circensibus hisce contentionibus populi elegans locus est in antiquissima & hactenus inedita historia Passionis sanctarum Perpetuæ & Felicitatis, ubi hæc verba dicuntur Optato Episcopo: *Corrige plebem tuam, quia sic ad te conveniunt, quasi de circo redeuntes & de factionibus certantes*.

Καὶ Βύζαν καὶ αὐτήν) pro αὐτήν verisimiliter scribendum est Φαυστῖνον; quod nomen fuit aurigæ cujusdam factionis Prasinæ, in quem aliquot scripta extant Epigrammata Anthologiæ lib. 5

Εἰς τὸ σίγμα οἴσιν) De significatione vocis σίγμα satis notavi ad Codinum.

Καὶ αὐτῷ) scribe ἐξ αὐτοῦ.

Τὸ εἴλημα τοῦ πύρου) pro πύρου scribe φόρου. Paulo post pro ἴσον lege ἴσασι, & pro ποιήσαντες lege ποιήσας, & παλλάδιον pro παλλάδιον.

Η κορωνὶς Κλαυστιάτου) κορωνὶς hic significat *coronam*. Sic etiam Hesychius κορωνίδα interpretatur εἶδος στεφάνου. paulo post pro τῷ αὐτῷ αστυγείονι, scribe τὸν αὐτὸν αστυγείονα. 188. pag. 215.

Τοῦ μοιχοῦ Μαξεντίου) scribe μοίχου, & vide Eusebium lib. 8. cap. 26. ubi hæc de Maxentio leguntur ἐ μοιχείαις καὶ παντοίαις ἐπιτελῶν φθοραῖς.

Τὸν μάρμαρον θέαντον) scribe μακρόν,

Παρασ . . .) scribe παρέχων.

Τοῖς διερχομένοις συντηρίζων τούτους καὶ κόσμον, καὶ ὅρα, καὶ ἐμπτύσματα, καὶ ἀτιμίαν ἐνυβρίζεσθαι) scribe ὥστε τοὺς διερχομένους ἐνυβρίζειν τούτους, καὶ κόπρῳ καὶ οὔρῳ, καὶ ἐμπτύσμασι, καὶ &c.

Κιονίζοντα ἀπὸ μαρμάρου οὐδὲν τὰ πλεῖστα ἐν τῇ τεμένει στρογγύλου ὡς οὐχοῦ μείζονα λατρείαν . . . . χρίματα) scribendum esse censeo: κιονίων ἀπὸ μαρμάρου

θαρα πλῆϛα ἐν τῷ τημάτι περιφέρον, ὥσπ τέχνης μυρίας δακτυλίοις ἐπιχαρισεῖ. Statuam Naturæ describit, quæ innumeris mammis & omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur, quod quasi communis mater, omnia lacte suo nutriat. Posset etiam sic corrigi hic locus, κατείχετο ἀπὸ μαρμάρου ἀθαρα πλῆϛα ἐν τῷ σημείῳ περιφέρον ὥσπ μυρμήκια, id est, *Statua marmorea plurimis mammis circumdata, quasi nævulis seu verrucis*. Nam nævuli sunt cutis eminentiæ, quas Græci ἀκροχορδόνας vocant. Similiter Gellius lib. XII. cap. 1. *Antu quoque*, inquit, *putas naturam fœminis mammarum ubera, quasi quosdam nævulos venustiores non liberorum alendorum, sed pectoris ornandi causa dedisse?*

Και τρυγόνοι μυῖαι) scribe καὶ τρυγόνες, καὶ μυῖαι, καὶ γαλαῖ, καὶ δαμάλεις.

190. Αναγεγλυμμένον) scribe ἀναγεγλυμμένα. & paulo post pro πυρῶν, lege πύρων.

Τοῦτο προσέχοντος) scribe τοῦτο: Loquitur de Galeno.

Κόπηλος τῷ ἀξίῳ) Apud Codinum legitur κάπηλος τῷ τεῖχει.

Θεόδωρος χρονογράφος ἀναρυθεὶς ἀναγνώσμασιν) pro ἀναρυθεὶς scribendum esse videtur ἀναγνωσθεὶς, id est, *notus* vel *cognitus*. Periphrasis est cognominis Αναγνώστης.

Εν ἅρματι μαρμαρωθέντι) scribendum esse videtur μαρμαρίῳ ἐθέντι, vel μαρμαρίῳ λίθῳ. Vide Codinum num. 71.

Ο ἀπὸ λίκνου μυκολατρευόμενος) forte legendum est, ὁ ἀπὸ λίκνου προσαγορευόμενος. Vide Animad. in Codinum num. 71.

191. Εν αὐταῖς δράκαιναι) Apud Codinum pro ἐν αὐταῖς legitur καὶ, scribendum ergo hic videtur ἐνθα ἐ δράκαιναι, &c.

Οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κιντύραι) scribendum videtur αἱ κινυρίδες, quod Hesychius exponit τὰ μικρὰ ὀρνίθια. Eodem Auctore κίνυραι vocant *equos malignos & improbos*.

Βανιστινιανοῦ, &c.) videtur deesse præpositio ὑπὸ.

192. Οπερ καὶ μιμιστεύει τῷ νεωρίῳ λιμένι κατεσάθη) scribe ὅπερ καὶ μίμησιν ἐν τῷ νεωρίῳ λιμένι βοῦς ἀνεστάθη. vide Codin. num. 52.

Τῷ δὲ αὐτῷ βοΐ τῷ χαλκῷ ἔνεκα καύσεως παρακολουθεῖ τι μυθικόν) secundum Codinum hic scribendum est: ἐν τῷ δὲ αὐτῷ βοΐ τῷ χαλκῷ οἱ κακοῦργοι ἕνεκα καύσεως ἐγκλεισθέντες ἐτιμωροῦντο.

Ζώ) Videtur legendum esse διαμαζ'. ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ, &c.

Πορφυρουνδῆ) scribe πορφυροῦνδις.

Φατεῖ εἰ) scribe φαίνει.

193. Φθαζόμενοι δὲ τῷ δρόμῳ βασιλικῷ) δρόμον βασιλικὸν hic eumdem esse puto atque Cursum publicum. Græcis dicitur ὁ δημόσιος δρόμος.

Τεττούμενον) scribe τεττηρμένα.

Φαύσας θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ) scribe Φαῦστα θυγατρὸς Μαξιμιανοῦ τοῦ Ερκολίου, γαμβροῦ Διοκλητιανοῦ. Constat enim inter omnes Scriptores Faustam Constantini Magni uxorem filiam fuisse Maximiani Herculii, qui Valeriam Diocletiani filiam uxorem habuit.

Edit. Paris. pag. 216. Παπίου) Id est, τὰ ἐκ τῶν Παπίου συγγραμμάτων. Papiæ historici meminit Nicephorus Callistus lib. 3. cap. 1.

Μαρκέρα τυγαιωσίκ) Vide Animad. in Codin. num. 144.

194. Εὐωνύμως) Scribe ἀνωνύμως. Paulo post pro προτεχθέντα, scribe προσπηχθέντα: & paulo inferius pro υἱοὶ lege υἱῶν.

Καὶ νεργαθοῦσαι ἵσταντο) Scribendum esse videtur, καὶ Νηρηΐδες ἄλλαι ἵσταντο.

Κατιδέαν) Scribe κατ' ἰδέαν.

Εκ τῶν ζωσμάτων ἐπογινωσκόμενοι) Cinctura igitur cognatorum Imperatoris statuæ a reliquis dignoscebantur.

195. Οτι μέλαν ἀνθρώπου τὴν στήλην τεθέαμαι) ὅτι μέλανος ἀνθρώπου στήλην τεθέαμαι, id est, *quam mali hominis statuam vidi*. μέλας hic idem est ac quod κακός. Sic inter Latinos Horatius eo vocabulo utitur:

Hic niger est, hunc tu Romane caveto.

Similiter hodieque Itali hominem improbum vocant *Furbum*, quasi furvum, id est, *nigrum*.

Τῆς Φιλίππα) scribe τῷ. 196.

Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου) Historiæ Ecclesiasticæ lib. 7. cap. 18.

Τῆς αἱμοῤῥόου) scribe τῆς αἱμοῤῥοούσης. Paulo post pro ἑαυτῶν scribe ἑαυτοῖς.

Καταλαβὼν) scribe καταλαβεῖν.

Γαλλοῦ) scribe Γαλλιηνοῦ. Vide Codin. num. 59. 197.

Οὐδὲ καὶ πολεμοῦσι) scribe οὐ ἐξ, vel καθ' ὧν.

Μετὰ τὸ πεσεῖν τοὺς ὄχλους) Pro πεσεῖν, scribe παῦσαι. 198.

Μὴ φρονῇ) scribe μὴ φρόνει.

Καὶ οἱ συνθρόνοι σινδικόλλοι, καὶ μόνοι, ἐξ σιλεντιάριοι) scribendum videtur, καὶ οἱ συνθρόνοι οἱ καβικολάριοι, καὶ, &c. vel καὶ οἱ συνθρονοκαβικολάριοι, ἐξ σιλεντιάριοι. Vox συνθρονοκαβικολάριοι occurrit in Synodo Constantinop. 8. Act. 4.

Απὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδέλφου τότε δὲ προτειχίσματα καλουμένου) scribe ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως φιλαδέλφου. τότε δὲ προτειχίσματα καλουμένου. Vide Codin. num. 49. Illa εἰς οὗ usque κατασκευασθεῖσα dicuntur per parenthesin.

Εν οἷς καὶ τὰ ἐξέρχετα) scribe ἐξέρκετα. ἐξέρκιτος Græco-barbare dicitur *exercitus*. 199.

Τοῦ ταύρου μέρεσιν) scribe ταύρου.

Σιβήρου τοῦ υἱοῦ Θήρου) Videtur loqui de Flavio Valerio Severo, qui a Constantino & Maximiano Galerio Cæsar creatus fuit. Sed quid illi cum Caro? Paulo post pro ὀνομαζόμενον, scribe ὀνομαζόμενοι, vel ὀνομαζόμενου.

Πολλὰς μαντείας εἰς χρῦσιν οἱ ὁμισμοὶ θεὸν μακάριον, &c.) scribe πολλὰς μαντείας εἰς χρόσιν οἰωνισμοῖς τε, θεῶν μακάρων, &c. 200.

Πόλεμοι Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σεβήρου τὸν Ερκουλίου ἐνίκησε. &c.) scribendum esse censeo, πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, ὃ Μαξέντιον τὸν Ερκουλίου ἐνίκησε. Paulo post pro συγκαλέσας, scribe συγκαλέσας.

Εν προστημμίαις βασταζων) scribe ἐν προστήμασι βαστάζων. 201.

Τπεράνω Βαλβίρου καθίσαντες) scribendum esse videtur ὑπεράνω τοῦ λαβύρου καθίσαντες, vel κατασκήναντες. Vide Sozomenum lib. 1. cap. 4.

Θύραι) scribe θύραι: & mox pro ἐθέωσεν, lege ἐθεώσαι: & paulo inferius δηλώσαι pro δηλῶσαι. 202.

Εξελλάδος) scribe ἐξ Ελλάδος.

Δρακοντίον) scribe δρακοντεῖον.

Τῶν ἀριθμῶν) scribe τὸν ἀριθμόν. Paulo post pro Οὐλβάνον, lege Σιλβάνον. Vide Codin. num. 64. 203.

Μὴ θαυμάζειν ἡμᾶς τοὺς ἵππους τῷ ἐπιβάτῃ. εἰδὼς, &c.) scribe μὴ θαυμάζομεν τοὺς ἵππους τοὺς ἐπιβάτας. ἀλλ' εἰδότες, &c. Et paulo post pro καὶ τὸ θαυμάζομεν ἀμβλυωπεῖσι, legendum videtur, καὶ ὁ μὴ θαυμάζων ἀμβλυωπήσει. pag. 217.

Κακὸν τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ. τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχοντα) Scribe κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι στοιχεῖον ὁρῶ τῷ στοιχείῳ τὸ τεῖχος συντρέχον. Vide Codin. num. 64.

Ηλβανός) Scribe Σιλβανός. & mox: τὸ πρὸς μεσημβρίαν.

Γὸ γόνυ κάμψας δίκην κεκμηκότα) Scribe τὸ γόνυ καμπτὸν δίκην κεκμηκότος: & paulo post pro στοχασάμενοι, lege στοιχειωσάμενος.

Δίον) Scribe δι' ὅν.

Εὗρε γάρ τινα ὁ φιλόσοφος) Scribe εὗρε Κάρος ὁ φιλόσοφος.

Λογιάδες τῶν Αθηναίων φιλοσοφίαν) Scribe λογιάδες, 204.

Μηδενὸν) Scribe μηδένα.

Απὸ ἐναντίου τὸ πλεῖον γέλω εἰς κόπτειν) Scribendum esse videtur, ἀπεκρίνατο τ' ἀναντίον τὸ πλεῖον γελᾶν καὶ σκώπτειν.

Ητω εἰ τῷ βασιλεῖ) Scribe αἴτησε τὸν βασιλέα.

Ω συμφορῶν) Codin. ὦ συμφορᾶς. Et paulo post ἀκολουθεῖ pro ἀκολουθῇ.

Παρὰ λογουρίου ἱερονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος) Pro λογουρίου scribe Ολυβρίου. Consul autem fuit hic Olybrius anno octavo Imperii Leonis Maculæ, anno post Christum 464. 205.

Ασκληπιόδωρος) Scribe Ασκληπιόδοτος. Vide Animad. in Codin num. 65.

Ζυμαδίσα) Scribendum videtur ζυμωδίσαι. Apud Codinum legitur ἐζυμώδη.

Αγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς τότε μέλλουσιν. εἶναι, ὡς καμάτι κέρδει τοῦ, &c.) Scribe, ut apud Codin. legitur: ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τὰ τότε μέλλοντα εἶναι, ὡς κάμνοι τι κέρδος τά &c.

Η κτλωμένη τοῦρη) Vide Codin. num. 48.

Ο πυνὰξ .... ὁ λεγόμενος) Scribe ὁ λεγόμενος πεττάκα. Vide Codin. n. 39. & 40.

Και Κωνσταν.... Κώνσταντα καὶ Λικινίου) Scribe καὶ Κωνσταντίνου, καὶ &c.

Ο ἐν τῷ στρατηγίῳ Vide Codin. num. 55

206. Φιλαδέλφω) Scribe φιλαδέλφων. Vide Codin. num. 49.

207. Ο λεγόμενος σαίμων ὁ καὶ Αρκαδίου δὲ κίονα ἐστοιχειώσατο) Scribe τὸ λεγόμενον Νεώριον ὁ Αρκάδιος ἐστοιχειώσατο, &c. Vide Animad. in Codin. num. 59.

Η βασιλικὴ τέρνη) Scribe ἡ βασιλικὴ κιστέρνη.

208. Θεόδωρα τοῦ λεγομένου σιλατιῶν) Scribe σιλεντίου, Vide Animad. in Codin. n. 41.

Μαρινακίου) Scribe μαρτυρακίου. 209.

Τοῦ αἰτητίου) Scribe αἰτίου.

Θεοδοσίου τοῦ σαίνω) σαίνω pro Ισαίω: sic σαινια pro Ισαινια legitur apud Plutarchum in libro de fluminibus.

Κατὰ τὸ σπόρ τοὺς χαλκοῦς) Scribe κατασταθείς τοὺς χαλκοῦς. Vide Codin. n. 38.

Σοφία ὁ αὐτοῦ γαμετὴ) Pro Σοφία scribe Θεοδώρα: ut paulo supra. 210.

Η τοῦ τὸ ζεύξιππον) Scribe τῷ ζευξίππῳ. Paulo post pro Εἰκονίου scribe Ικαρίου.

Ωσαί μῦθοι φασὶ) Pro ὡς scribe ὡσ.

Δείκνυσι τὸ θηρίον) Scribe τῷ θηρίῳ, ὅπερ ἰδὼν ἐκαλεῖτο. Vide Codin. num. 66. 211.

Παρὰ λογικοῦ φιλοσόφου) Scribe παρὰ φιλοχόρου λογικοῦ. Similiter paulo post pro φιλοσόφου lege φιλοχόρου Vide Animad. in Codin. num. 67.

Δοξία) Scribe Δακεσία. Vide Animad. in Codin. num. 67.

Finis Animadversionum in Anonymi Collectanea de Antiquitatibus Constantinopolitanis.

INDEX AUCTORUM.
QUI SPARSIM IN HISCE ANIMADVERSIONIBUS
emendantur & illustrantur.

INDEX AUCTORUM,

QUORUM SCRIPTA HACTENUS INEDITA CITANTUR.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
MEMORABILIUM.

T ij

F I N I S.

JOANNIS MEURSII

AD

GEORGII CODINI

ORIGINES CONSTANTINOPOLIT.

NOTÆ.

2, ΠΕΡΙ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντίνου πόλεως) scripsere etiam Byzantica Leo Byzantius libris septem, teste Svida, & Priscus Panita, qui temporibus Theodosii vixit. Auctor est idem Svidas in Πρίσκος. Et meminit hujus non semel Jornandes de Reb. Get. Sed corruptum ejus nomen est apud Evagrium Hist. Eccl. lib. 2. cap. 1. Μαρκιανός τοίνυν ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ μὴν καὶ πατρίων ἱστόρηται τῷ ῥήτορι. Corrigo, ὡς ἄλλοις τε πολλοῖς, ὡς μὴν ὡς Πρίσκῳ ἱστόρηται. Et postea apud eumdem occurrit incorruptum. Ejus Eclogas de legationibus edidit nuper eruditissimus vir, David Hæschelius.

Παρὰ κυρίου Γεωργίου τοῦ Κωδίνου) facilius dixerim quo tempore hic Auctor non vixerit, quam quo vixerit. In libro enim de Officiis aulæ Constantinopolitanæ meminit Joannis Cantacuzeni, & Theodori Metochelæ, qui sub primis Palæologis ætatem egerunt.

Καὶ Βαρβύζης) vocatur Βαρίβσσαν apud Svidam in Ἡρακλεῖς.

3, Παῖς τὸ καλούμενον κέρας) Plinius lib. 4 cap. 11. appellat Chrysoceras, & promontorium facit. Strabo & Polybius sinum dicunt.

Τὴν λεγομένην κεροέσσαν) sic quoque a Stephano vocatur in Βυζάντιον: ergo corrige Etymologici auctorem in Βυζάντιον. ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Βύζαντος τοῦ κερισσοῦ τῆς ἰοῦς θυγατρὸς καὶ ποσειδῶνος. Male hodie, τοῦ κρισαίου.

3. Ὁ μὲν δὴ Βύζας) factum hoc regnante Tullo Hostilio, Cassiodorus in Chronico: *Tullus Hostilius regnavit annis XXXII. qui primus apud Romanos purpura usus est. Hujus temporibus Chalcedon conditur & Byzantium, quæ nunc Constantinopolis dicitur.*

Τοὺς γὰρ ἐν αὐτῷ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαι) de septem Byzantii turribus huic loco congrua vide apud Svidam in Βυζάντιον, Cedrenum, & Zonaram Annal. 3. in initio.

4. Ὁ τοῦ μάρτυρος μῶκι) De hoc Mena infra dicemus.

pag. 224. Ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου στρατηγίου) Severus postea restauravit. Vide Svidam in σεβῆρος.

Ἐν ταῖς λεγομέναις σοφίαις) Palatium erat. Victor Cumnnensis in Chronico: *Theodosius Constantinopoli Sugas relegatus, totum pene palatium, & maximam regiæ urbis partem sua perfidia maculavit.* Et in propinquo portus. Strab. lib. 7. ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῇ σοφῇ καλουμένου λιμένα. Zonaras in Leontio. ἅμα τῷ τὸν λιμένα καταλαβεῖν τὸ Βυζάντιον, ὃν σοφιανὸν ὀνομάζουσιν. Mentio etiam hujus loci est Novell. 59. & apud Evagrium lib. 3. cap. 33. item lib. 4. cap. 36. Vide nostrum Glossarium in σοφία.

6. Τῆς γείτονος χαλκηδόνος) Nam septem tantum stadiis distabat. Plinius lib. 6. cap. ultimo.

Δεκαεπτὰ ἔτεσιν) Herodotus lib. 4. septemdecim tantum. ἐπυθέτο ἑπτακαίδεκα ἔτεσι πρότερον χαλκηδονίους κτίσαντας τὴν χώρην Βυζαντίων.

Οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς εἰπόντα) Tacitus Annal. 12. Polybius lib. 4. Strabo lib. 7. Herodotus etiam 4. Plinius lib. 5. cap. 32. Manasses in Annalibus.

Καὶ κίονα ἐν ᾧ δάμαλις) Mansit hæc columna ad tempora usque Constantini Leonis F. ut ex Cedreno accipimus. 9.

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς) Hoc epigramma alii Dioscoridi cuidam, alii Hecatæo ascribunt. Exstat Anthologiæ lib. 3.

Τὸν κρατερὸν βύζαντα) Exstat hoc epigramma Antholog. lib. 4. legiturque ibi, αἰὲν, pro αἰεί. Exstat ibidem alterum etiam pag. 298. cujus initium est. ἱμερτὴ φιδάλεια. Fuit quoque sinus Phidaliæ, cujus meminit Svidas in ἱμέλλειν. 10.

Περιφανὲς ἐπέχουσα δουλείαν) Herodianus lib. 3. ἑάλω ὕστερον λιμῷ. πᾶσα τε ἡ πόλις κατεσκάφη, καὶ θεάτρων, πάντοις τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ βυζάντιον κώμῃ δουλεύειν περινθίοις δῶρον ἐδόθη Vide Svidam in σεβῆρος, Cedrenum, Manassem, Zonaram vocat.

Ζεύξιππον τὸν τόπον ὀνόμασεν) Multa passim celeberrimi hujus balnei mentio apud Scriptores. Conflagravit anno 5. imperii Justinianæi, teste Cedr. Erat autem hic balneum etiam aliud minus, in quod exstat epigramma istud Leontii Scholastici Anthol. lib. 4.

Μὴ νεμέσα ζεύξιππε παρεστάμεναι λοετροῖς,
Καὶ μεγάλῳ παρ' ἄμαξαν ἐρωτύλος οὐδὲ φαείνει.

Ἀντωνία ἡ πόλις κατωνομάζετο) Corrige Svidam, apud quem male legitur, ἀντωνίνα ἡ πόλις. 11.

Μετὰ τοῦ μεδίκου πυρὸς) Quis hic Medicus ignis? Quærendum est. Invenio etiam Pomaicum apud Diaconum in Leone & Michaele, quem pariter ignoro. 12.

Ἐστήθη παρ' αὐτοῦ τοῦ σεβήρου) Vide Svidam in σεβῆρος.

Τοῦ χαλκοῦ κίονος τοῦ τετραπλεύρου) Hanc columnam Tetrapleuri collapsam, & multo tempore prostratam, erexit rursum per Proclum Theodosius Imperator. Eamque in rem epigrama exstat Antholog. lib. 4. 13.

Κίονα τετράπλευρον ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος,
Μοῦνος ἀναστῆσαι Θευδόσιος βασιλεὺς
Τολμήσας, πρόκλῳ ἐπεκέκλετο. καὶ τόσος ἔστη
Κίων ἠελίοις ἐν τριάκοντα δύο.

Dicit poeta κίονα τετράπλευρον, ut Horatius Sterilium acumen, & alii alia: itaque errat interpres, qui vertit, *columnam quadrilateram*. Erat autem Tetrapleurum locus Constantinopoli, ubi statuæ nudorum Cupidinum pomis se se petentium, & ἀνεμοδούλιον quoque dicebatur. Nicetas in Andronico Comneno, lib. 2. καὶ ὅτι κίονος κατὰ τὸ χάλκεον μετέωρον τετράπλευρον ἐν ᾧ γυμνοὶ περιβαλλόμενοι μηλοβολοῦντες ἀλλήλους, οἱ ἔρωτες, ὁ ἀνεμοδούλιον ἐκάλεσαν, ἑαυτὸν ἀναστῆσαι ὑψηλότερον χαλκοῦν.

Καὶ μέχρι τοῦ σφενδόνος) Meminit hujus loci etiam Cedrenus: κελεύει δὲ ὁ βασιλεὺς φυλάττεσθαι σφενδόνην ἀναφαίνεσθαι, καὶ τὸν ἀποστάτην ἐν αὐτῇ κατακαίεσθαι. Et hinc observa supplicia ibi de noxiis solita sum. pag. 225.

Ἐν δὲ τῷ γεγονότι) Vide Svidam in Κωνσταντῖνος ὁ μέγας; item in Κωνσταντινούπολις.

convertit in ecclesiam sanctæ Dei genitricis, ut accipimus ex Diacono. Postremis temporibus carcer fuit. Zonaras. τὸ τοῦ παλατίου χαλκοτεγον, ὅπερ ἦν ὁ ναὸς καλούμενος χαλκῆ, καὶ, εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα. Nicetas in Isaacio Angelo, lib. 3. καὶ τὰς χαλκᾶς πύλας ἐκεῖσε μετέθηκεν, αἳ πρότερον μὲν ἐπέζευγνυον τοῦ μεγάλου παλατίου τὴν εἴσοδον, ἄρτι δὲ καὶ ὑψίστας, εἰς δ' ἡμᾶς, τὴν εἱρκτὴν συνεῖχον, ὅπερ ἐξ αὐτοῦ χαλκῆ κατωνόμασται.

Καὶ τὸ ἐξκουβῖτον) Vide Glossarium nostrum.

18. Καὶ τὰ δέκα ἐννέα ἀκκούβιτα (Diaconus in Leone Constant. F. *In crastino sabbato sancto exibit Imperator in tribunalibus decem & novem accubituum.*

Καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Hic sepulcrum erat Juliani apostatæ. Joannes Episcopus Citri in Resp. ἀφωσιώσαντο δὲ καὶ δυσσεβῶν βασιλέων τάφοι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς ὅ τε παραβάτης Ἰουλιανὸς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων.

Καὶ τὸν ναὸν ἁγίου Στεφάνου) Hoc templum solo jam collapsum restauravit Basilius Macedo, teste Cedreno.

Καὶ τὴν Μαγναύραν) Diaconus *Manauram* appellat in Mauritio & Constantino Constantis F. debet *Magnauram* restitui. Incuria est supinorum librariorum. Hic autem personas illustres advenas excipiebant Imperatores. Cedren. καταλαβοῦσα δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης, ὡς ἔθος, ἐν μαγναύρᾳ εἰσῆχθη πρὸς βασιλέα ἐντίμως. Et alibi. Ejus triclinium celebravit epigrammate Julianus, quod exstat Antholog. lib. 4. cap 23. Basilius etiam in tribunal convertit, & ut jus ibi diceretur constituit, teste Cedreno.

Καὶ τὸ σῖγμα) Puto rescribendum τὸ σίγμα. Invenio in descriptione urbis Constantinopolitanæ regione tertia. *Porticum semirotundam, quæ ex similitudine fabricæ sigma Græco vocabulo nuncupatur.* Erat illic templum Deiparæ, quod terræ motu collapsum restituit Basilius Macedo. Auctores, Cedrenus & Zonaras.

Πρὸς τὴν νέαν) Diaconus in Mauritio *Novas* appellat.

19. Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκίσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ) Hæc omnia breviter Sozomenus lib. 2. cap. 3. ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐτόχθονας οὐχ ἱκανοὺς ἐνόμιζεν εἶναι πολίτας τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, μεγίστας οἰκίας ἀνὰ τὰς ἀγυιὰς σποράδην οἰκοδομήσας, ἄνδρας ἐν λόγῳ καὶ τοὺς οἰκείους δεσπότας τούτους ἐκ τῶν ἐκεῖ κατῴκισε τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τοὺς δὲ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν μετακαλεσάμενος.

21. Ὁ Πρόβου) Meminit hujus templi etiam Cedrenus. Substitit hic incendium illud, quod accidit sub Justiniano, anno Imperii ejus 34.

Ὁ Δομνίνου ἔκτισεν οἶκον) Etiam rostra Domnini invenio, & retuli antea. Erat ibi ædes resurrectionis Christi, & Anastasiæ martyris, quam refectam lapideo ornavit Basilius fastigio, cum antea ligneum tantum esset. Cedren. auctor est.

22. Οἱ δὲ τρεῖς πολυανδρεῖς ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου) Zonaras recenset etiam hospitale ab hoc Eubulo extructum, quod sub Justiniano conflagravit.

Μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν) Hic ceciderunt terræ motu sub Leone, ut testatur Diaconus.

Ἀπὸ τοῦ τζαγκάρη) Lego, ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου. Vide Glossarium nostrum in τζυκανίζειν.

Edit. Paris. pag. 228. Μέχρι τοῦ ῥαβδίου) Erant hic templa Demetrii & Æmyliani martyrum. Auctor Cedrenus.

Καὶ τὰς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Εὐγενίου) Interpres vertit, *ab Eugenio*. Debuisset, *a portis Eugenii*. Nam plurali numero τὰς πύλας efferre Græcis non insolens. Erat vero porta Eugenii prope arcem. Ipse hic auctor lib. de Offic. aulæ CP. φθάνοντος αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ Εὐγενίου πύλην ἵστανται ὡς ὁ βασιλεύς. Exstat in hanc epigramma istud Antolog. lib. 4.

Οὗτος Ἰουλιανὸς λαοσσόα τείχεα πῆξας,
Στῆσε τρόπαιον ἑὸν σύμβολον ἀγρεσίης.
Σφίζειν ἀντιβίους ἐχθροὺς ἀπάνευθε μενοινῶν,
Ἢ προπάροιθε πύλης τῆς πόλεως πολέμου.

Καὶ τοῦ μιλίου) Hic capita noxiorum defigebantur. Observa ex Diacono in Constantino Copronymo, *Bagruvam autem in vivario decollavit, & hujus caput in Milio suspendit diebus tribus.*

Μέχρι τοῦ ταύρου) Hic nymphæum fuit, exstructum sub Valente a Præfecto Urbis. Zonaras Annal. 3. ὁ δὲ τῆς πόλεως ὕπαρχος νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκεύασε. Atque hoc incendio periit sub Leone Magno, anno Imperii quinto. Testis Cedrenus. Forum quoque junctum erat. Evagrius lib. 2. cap. 13. ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου προσαγορευομένου φόρου μέχρι τῆς τοῦ ταύρου καλουμένης ἀγορᾶς.

Καὶ τοῦ βοός) Unde loco nomen tradit Zonaras in Phoca. τὸ δὲ ξύλινον σῶμα κατεδαπανήθη κατὰ τὸν βοῦν, ἔνθα δὴ κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ὅπερ ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. Ejus vestibula conflagrarunt sub Justiniano, anno Imperii ejus 35.

Καὶ τοῦ ἑξακιονίου) Item infra. ἀπὸ τοῦ ἑξακιονίου τείχους χρυσίας. Tamen apud Cedrenum ἑξακιόνιον bis, apud Nicetam in Alexio Man. F. semel invenies: & ἑξακιονίτης monachus, erat enim monasterium, ut ex ipso discimus. Puto autem Codini nostri lectionem esse rectiorem. Sic ἐννενήκοντα κίονας invenio apud Evagrium Hist. Eccles. lib. 1. cap. 13. & 94. *columnas* apud Victorem in Chronico. *Usque ad Constantini forum supra longitudinem plateæ columnarum 94.* Ac diplocionii meminit Phranzes Chron. lib. 2. cap. 39. & lib. 3 cap. 8.

Εἰς τὸν τέταρτον χρόνον) Diaconus & Cedrenus trigesimum annum dicunt. 25.

Σεισμοῦ γεγονότος) Duravit hic terræ motus menses quatuor, ut referunt Cedrenus, & Diaconus.

Βλασφημοῦντες σφοδρῶς εἰς τὸ τρισάγιον) Vide Glossarium nostrum, in quo abunde satisfecimus.

Εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου) Proprie hic locus *Campus* dicebatur. Diaconus. *Ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes.* Theodorus Anagnosta Eclog. 1. ἐν ταῖς λιταῖς γενομέναις ἐν τῷ κάμπῳ, τοῦ δὲ Μακεδονίου ἐξερχομένου, πολλὰς τοῖς δήμοις δωρεὰς παρεῖχεν. Et hic quoque defigi solita noxiorum capita. Colligo ex Diacono in Phoca. *Phocas tyrannus Mauricium peremit, ut prædictum est, una cum masculis quinque pueris ejus, & eorum capita jussit poni in Campo tribunalii diebus multis.*

Μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου) Hic est ille ipse Proclus, ad quem exstat Synesii epistola 70. facile mihi assentieris, qui attendis initium. πέπομφεν οὐχ ἅπαξ μοι γράμματα παρὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρός. Item exordium. γενέσθω δέ τι παραμυθία, τὸ δέξασθαι τὰ πατρικά σου καθολικῆς γράμματα, τὸ τιμαλφέστατον ἀπὸ Θρᾴκης ἀγάγημον. 26.

Μέχρι τῶν βλαχερνῶν) Erat illic templum. Cedrenus. καθ' ἣν ἡμέραν ᾤχετο ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν βλαχέρναις θεῖον ναόν. Atque inde intelligendus Diaconus, qui in Heraclio narrat filium ejus Constantinum in Blachernis a Sergio Patriarcha esse baptizatum. Exstruxit hoc Theodosii soror Pulcheria post mortem fratris, teste Zonara. Et hic tradunt vestem ac zonam τῆς Θεοτόκου dedicatas fuisse. Auctores & Nicephorus lib. 15. cap. 14. & Menologium. Erat præterea illic triclinium Anastasii. Vide Svidam in Ἀναστάσιος. pag. 229.

Atque hic magnus Logotheta jusjurandum accipiebat novi Imperatoris. Licet haurire ex Niceta in Man. Comneno, lib. 3. οἰκονομεῖ κατὰ καρδίαν ἑτέρας αὐτοῖς πληγὴν εἰσφρῆσαι· ὁ δηλαδὴ λογοθέτης ἐκ τοῦ τῷ συστάσει τῷ βασιλείας δοχεῖον ἀμφιθαλὲς ἀναλαβὼν χρυσὸν, καὶ τοῖς ὅρκοις τούτων ἐπιστατήσας κατὰ τὸν ἐν βλαχέρναις μέγαν ναὸν, οἱ τὴν τοῦ κράτους διαδοχὴν ὤμνυσαν Ἀλεξίῳ τε τῷ ἐξ ὁμοζυγίας, καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ βασιλέως Μαρίᾳ, ᾗ τῷ κηδεστικῷ δεσμῷ συνδεῖσθαι λέγεται, &c. conflagravit sub Joanne Paleologo, viginti cir-

citer annis ante captam urbem a Turcis. Vide Phrantzen Chronic. lib. 2. cap. 10.

Καὶ τῆς χρυσείας) Hic erat simulacrum Theodosii majoris, quod corruit ex terræ motu temporibus Leonis. Auctor est Diaconus.

Αὖτο ἡ χεῖρα) Hæc apud Suidam in αὐτοκαθίκω, totidem pene verbis: neque hæc tantum, sed universa ista descriptio statuarum Constantinopolitanarum.

Εἰσὶν οἱ ἀσφαλτοι) Suidas. εἰσὶ καὶ ἀσφαλτοι.

Επίχαυσον ζῶον ἄπαν καὶ πετεινὸν ἀποφθείρον) Hinc corrigo apud Suidam. ἐπίχαυσον ζῶον πᾶν καὶ πτηνόν. Hodie ibi legitur, πᾶν δὲ πτηνόν.

Καὶ τὰ τέσσαρα ἅσια ὥσπερ πάντα σφραγιζόμενα φθείρει πλὴν τῶν ἀνοίχων) Hæc apud Suidam mutila & corrupta. Hodie editur. καὶ ἐκ τούτου πάντα ἐν ὑψηλοτέρῳ πεποίηκα σώζεται, καὶ τὰ τέσσαρα τιμώμενα. Corrige ex hoc nostro, & interpunge. τά τε ἐν ὑψηλοτέρῳ σώζεται, καὶ τὰ τέσσαρα ἅσια. ὥσπερ πάντα σφραγιζόμενα φθείρει, πλὴν τῶν ἀνοίχων.

27. Τὸ ἄγαλμα τοῦ Ιουστινιανοῦ) Suidas in Ιουστινιανός.

Τὸ τῆς Αθηνᾶς ἄγαλμα) Suidas in Αθηνᾶ totidem verbis.

28. Τὴν ἥραν λέγουσι) Suidas in ἥρα,

Τὴν δήμητραν) Suidas in δήμητρα.

Τῆς ἀφροδίτης τὸ ἄγαλμα) Suidas in ἀφροδίτη.

Εἰζημένοι δὲ) Hic locus apud Suidam mutilus hodie editur, & corruptus. ἐξημμένοι δὲ ἀνατρέχουσιν τῇ ἀφροδίτῃ, τιμῶσαι τε αὐτῆς ἀγάλματι κτένα φέρουσιν καὶ γύνιον ἔχουσιν. Restituo ex hoc nostro. τιμῶσαι τε αὐτῶν ἀγάλματι. κτένα φέρουσιν πλάττουσιν αὐτήν, καὶ γ. λ.

Αρρένοι καὶ θηλείας ὄργανα) Honeste ὄργανα, pro eo quo sumus. Epiphanius κατὰ Οὐαλησίων. οἴμαι καὶ τὸ ἀνοῦχον καλεῖσθαι, ἀπὸ τοῦ ἀνοίου δοκεῖσθαι ἀφαιρουμένου τῶν μελῶν, καὶ μὴ ὑποπεπλέχθαι μέσον τῶν σωμάτων, ὡς τῶν ὀργάνων ἀφῃρημένων. Petronius. *Illud unum memento, non me, sed instrumenta peccasse.*

Περὶ ἀγάλματος τοῦ Διός) Suidas in Ζεύς.

Βαστάζοντες τρία μῆλα) Hæc sane adjectitia sunt nam non conveniunt cum toto hoc capite. Ecce, aquila occupata est dextra, sinistra sceptro: qua ergo teneat hæc poma? credo, aliquis Euclio Plautinus, ut coco illi, affinget tertiam. λέγοι λέγοι. At in gremio, inquies: verum cur hæc potius in inscriptione capitis, quam aut aquila, aut sceptrum? Omnino abolenda & delenda censeo. Confirmat censuram meam Suidas, apud quem cum omnia hæc totidem verbis legantur, postrema ista, διά τε τῶν τριῶν μήλων, &c. non reperiuntur. Ergo & illa inducenda. Convenirent autem melius Herculi, quem eo modo fingebant. Suidas alibi. Ηρακλῆς, Αλκμήνης υἱός. τοῦτον φιλόσοφον ἱστοροῦσι, καὶ γράφουσι δορὰν Λέοντος φοροῦντα, καὶ τρία μῆλα κρατοῦντα. Vide quæ illic porro sequuntur. Et fortasse hic exciderit narratio de statua Herculis.

29. Διὰ δὲ τῶν τριῶν μήλων, δηλοῖ τρία κλίματα κατέχειν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην) Hæc, ut dixi, Suidas non agnoscit, & delenda sunt.

Τὸ ἄγαλμα τοῦ τερμίστου) Et quis hic τερμίστος, & quinam Ægyptii Anthropomorphi? Nugæ. Restituo totum locum ex Suida in ἑρμῆς, sine quo nos hic in tenebris versaremur. τὸ ἄγαλμα τοῦ ἑρμῆτου, τοῦ ὥρου παρ' Αἰγυπτίοις κεκλημένου, ἀνθρωπόμορφον ποιοῦσι. Nam certe ἑρμῆτου legendum esse, non τερμίστου, evincunt illa sequentia, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ αἰδοῖον ἐντεταμένον. Confer locum Suidæ, quem indicavimus.

Edit. Paris. pag. 230.

30. Οτι γυναῖκα λέγουσι) Hæc Suidas quoque in ἶσις.

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου) Suidas in Σέλευκος.

31. Εν ταῖς ἑορταῖς) Suidas in Ατραβατικός.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ Οκτωβρίου μηνός) Apud Suidam in Αὐγουστ est, τῇ ιε'.

Πρότερον γουστῖον λεγόμενον) Et paulo post. τὸ πρότερον ὄντα γουστῖον. Utrobique rescribo, Αὐγουστεῖον. Suidas in Αὔγουστ. οἱ βασιλεῖς ἀρχαῖοι καὶ συνθέντες ἐπὶ ἐρήμου ἐν τῷ Αὐγουσταίῳ οἶον ἐν τῷ ἀξιώματι. Iterum alibi in Ιουστινιανός. ἐπεμελήθησαν αὐτῷ, τὸ πρὶν ὄνομα Αὐγουστεῖον. Descriptio urbis CP *Tetraphylum aureum unum, Augustæum, Capitolium, Monetam.* Tamen non temere damnem. Vide Glossarium nostrum in hac voce.

Εν μὲν τῇ ἁψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου) Cedrenus. ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἁψῖδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἵδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν. Vide etiam Suidam in Ελένη, & στήλη.

Εἷς κύριος Ιησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός, ἀμήν) Hæc verba apud Suidam locis citatis exciderunt.

Στῆλαι πτερωταί) Apud Suidam nusquam est πτερωταί.

Κτίσας ὁ Ιουστινιανός) Suidas in Ιουστινιανός. Acciderunt autem hæc anno 16. Imperii ejus, teste Cedreno.

Περὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου) Suidas in σταυρός. 33.

Ενθα καὶ υἱοὶ αὐτοῦ) Suidas. ἔνθα καὶ αὐτός, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ. Recte.

Καὶ ἀρτεμίδος στήλη) Suidas una voce amplius. καὶ ἀρτέμιδος σπιθαμαῖος στήλη.

Ο αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος) Restituendum est per occasionem Xerolophi nomen apud Diaconum in Leone. *Cecidit & titulus Arcadii, qui supra Xerolophi columnam stabat.* Hodie male editur, *Xerophili.* 34.

Σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας) Accidit id 14. anno Imperii Justiniani, teste Cedreno, qui tamen dextram tantum statuæ cujusdam ibi positæ corruisse auctor est.

Κεχωσμένοι εἰσὶν ὧδε οἱ δύο σταυροί) Suidas in φόρος. Sed illic corrige, ὑπάρχουσι δύο σταυροί. Hodie depravate editur, δύο στρατηγοί. Manifestum mendum.

Ασφαλισθέντα) Apud Suidam est, ἀσφαλισθέντα.

Εἰς τὸν ἅγιον μάμαντα) Suidas in μάμας.

Τοῦ ἁγίου μώκιου) Suidas in μώκιος.

Τὰ ὅρια) Hæc sane a librario sunt, & superflua: neque Suidas agnoscit. 35.

Εν ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος) Suidas in Προκόπιος.

Εν τῷ κυνηγίῳ τὰ σώματα ἐρρίπτοντο οἱ βιοθάνατοι) Suidas in κυνήγιον. Fiebat autem hoc quoque in Pelagio. Zonaras Anal. 3. καὶ ῥιφῆναι εἰς τὰ Πελαγίου, ἔνθα ἐρρίπτοντο οἱ πολέμιοι, καὶ κατάκριτοι. Fuerat antea fanum S. Pelagiæ, sed Constantinus Copronymus demolitus sepulturæ damnatorum destinavit. Vide Cedrenum, & ipsum quoque Zonaram Annal. 3. pag. 90. E R. 36.

Καὶ πλατείαν ταύτην) Suidas. καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν ταύτην.

Φίλιππος βασιλεύς) Apud Suidam est, Φιλιππικός. & recte. Nimirum hic ille Philippicus, qui Justiniano occiso Imperium invasit. Certe de Philippo hic locus esse non potest, qui post Gordianum regnavit annis sex. Ergo ex Suida corrigendus hic noster.

Δύο στῆλαι εἰσὶ τῆς Βηρίνης) Suidas in Βηρίνη. 37.

Νοτιώτερα τοῦ ἁγίου μάρτυρος) Apud Suidam est, βορειότερα.

Η λεγομένη βασιλικὴ κιστέρνα) Prope hanc erat palatium, in quo habitabat Magister Oecumenicus cum 12. discipulis, viris in omni genere doctrinæ eminentibus, ac quibus inconsultis ne ipsi quidem Imperatori agere quicquam licebat. Vide Glossarium nostrum in διδάσκαλος. Cisternæ vero Constantinopoli erant plures: una Mocisia, quam Anastasius condidit, teste Suida in Αναστάσιος, & κιστέρνα: hanc τὴν τοῦ ἁγίου Μωκίου κιστέρναν appellat Cedrenus. Erat item frigida, cujus meminit hic ipse Auctor supra: etiam Asparis, de qua Cedrenus. In descriptione urbis Constantinopolitanæ tres alias invenio, in regione 5. Theodosianam: in 11. Arcadiacam, & Modestiacam. 43.

pag. 231.

Εν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ) Hæc Suidas quoque in βασιλική.

Γεννηλαΐς) Vide Glossarium nostrum in hac dictione. 44.

Opp

Ὅρα δὲ ἐπὶ πρὸ τοῦ μέρους τ' ἀναβαθμῶν) Hæc verba apud Svidam desiderantur incuria festinantis librarii, itaque restituenda suo loco censeo.

Εναντίαις ζυγαῖς) Apud Svidam est, ἐν πλαγίαις ζυγαῖς.

45. Ὅτι ἐν τῷ μιλίῳ) Svidas in μίλιον.

Ἔνθα ἄρατος) Vide Svidam in ἄρματος. Ruffinum lib. 1. cap. 13. Cedrenum. Zonaram Annal. 3. Loca non exscribo.

Καὶ Μακεδόνιος) Hic in locum Pauli Episcopi subrogatus ab Arianis anno 5. Imperii Constantini Magni, anno 24. pellebatur Constantinopoli. Testis nobis hujus rei est Hieronymus in Chronico.

Σαβέλλιος) Sabellius sub Gallo & Volusiano vixit. De cujus hæresi Eusebius lib. 7. Et Harmenopulus lib. de Sectis.

Καὶ Εὐνόμιος) Hic sub Valentiniano & Valente vixit. Hieronymus testis in Chronico.

133. Εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας) Inquiramus hic. Codinus noster quintum annum Imperii ponit. Matthæus Palmerius in Chronico dicit ortam esse ædificationem anno 31. Zonaras indictione 15. id est, anno Imperii ejus 27. Vide dissidium in Historia, quod quis componat?

Μετὰ τὸ γενέσθαι τ' σφαγὴν) Vide Cedrenum, & Zonaram Annal. 3.

134. Τῶν τριάκοντα πέντε χιλιάδων) Consentit Cedr. Zonaras tradit quadraginta millia. Procopius de bell. Vand. & Evagrius lib. 4. cap. 13. tantum triginta.

Τραΐνον τ' Πατρίκιον) Erat hic cognatus Anastasii Imperatoris, teste Zonara.

Παρὰ Αὐρηλιανοῦ τοῦ βασιλέως, τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις) Scribo, Οὐαλεριανοῦ. Nam Valerianus est, qui captivum se Sapori Persarum regi tradidit, non Aurelianus; qui inter Constantinopolim & Heracleam in itinere fraude servi circumventus ab amicis trucidatus est. Notum hoc historiæ Romanæ vel paulum modo peritis.

136. Τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ) Cedrenus appellat τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου. Constantinus de Administr. Rom. Imp. εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ τὸ εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patriarchæ Constantinop. διὰ τοῦ ἁγιοφρέατος ἀνάγεται.

Εἰς τὸ φροντιστήριον) Quod Justinus Imperator reparavit. Exstat hac de re epigramma Pauli Silentiarii Antholog. lib. 4. cap. 23.

138. Ὁ δὲ βασιλεὺς οἰκείαις χερσὶ λαβὼν ἀσβεστον μετ' ὀστρακου, ἔβαλεν εἰς τὸν θεμέλιον πρὸ πάντων) Augusti alicujus operis principia ipsi Imperatores, aut viri cæteroqui principes dabant. Vides hic in ædificatione templi Sophiæ de Justiniano. Et narrat de Nerone Suetonius cap. 19. *In Achaja Isthmum perfodere aggressus, prætorianos pro concione ad incohandum opus cohortatus est. tubaque signo dato primus rastello humum effodit, & corbula congestam humeris extulit.*

Ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην) Templa Joannis Baptistæ Constantinopoli duo; hoc in Strobelio, illud in Macedonianis: quorum unum magna ex parte reparavit Basilius, alterum a fundamentis exstruxit. Cedrenus.

Εἰς τὸ ὡρολογεῖον) Quod condidit Justinianus anno Imperii 7. Auctor Cedr.

Edit. Paris. pag. 232. Καὶ τὰ πλησιάζοντα τ' μιτατορίου) Puto legendum, μιτατωρίου. Cedrenus. διὰ τοῦ δεξιοῦ μέρους εἰσέρχεται εἰς τὸ μιτατώριον.

139. Μιλιαρήσια) Vide Glossarium nostrum.

Ἡ βουκίνα) Vide Glossarium.

Τῶν δὲ ταωῶν) Vide Glossarium.

Ἀλλαὸν κολόβιον) Vide Glossarium. 140.

Τῶν γυναικίτων) Erat hoc palatium Imperatricis. Zonaras Annal. 3.

Ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ) Errant interpretes, qui *Baptisterium* vertunt: debuissent *in templo Joannis Baptistæ*. Ipse hic noster supra. ἔκτισε τ' ἅγιον Ἰωάννην, τὸν ὄντα εἰς τὸ ὡρολογεῖον, τ' λεγόμενον βαπτιστῆρα. Cedr. καὶ ἀξάμενοι πρὸ τ' εἰσόδου τ' ἁγίου θυσιαστηρίου, μετῆλθον εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα.

Κιβώκλειον) De hac voce in Glossario nostro. 142.

Ἐποίησε δὲ κιβώριον) Mysticam ciborii interpretationem tradit Germanus in Hist. Eccles. τὸ κιβώριόν ἐστιν, ἔνθα ἐστὶ ὁ σταυρωσις, ἀντὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. ἐγγὺς γὰρ ὁ τόπος τ' ὑπὸ θεσμοὺς ὅπου ἐτέθη ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν συντομίᾳ ἐμφῆναι τὴν σταύρωσιν, καὶ τ' ἀνάστασιν Χριστοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τέτακται. & quæ sequuntur. 145.

Τοὺς κίονας, καὶ τὰ νῶτα τ' θυσιαστηρίου) Germanus ita mystice interpretatur loco citato. κίονα ὄντα τὰ στήθη τὰ διαχωρίζοντα τὸ βῆμα ἀπὸ τ' λαοῦ τοῦ εἰσερχομένου εἰς προσευχὴν τὸ δὲ ἔσωθεν, ὅπου τὸ βῆμα, δηλοῖ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, εἰς ὃ καὶ μόνοι οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν εἰσίασι.

Τὸν δὲ ἄμβωνα) Vide Glossarium nostrum.

Καὶ τὸν σωλέαν) Vide iterum Glossarium.

Ἕως τ' πύλης τοῦ ἀνυγουσῶνος) Corrigo, ἕως τῆς πύλης. Cedrenus. Et rectius infra. ἀπιζόμενος παρ' αὐτοῦ τῆς πύλης τοῦ ἀνυγουσῶνος. 146.

Καὶ ἐποίησεν ὑπέρτια) Vide Glossarium.

Καὶ τῶν σφονδυλωμάτων) Ea sunt capitula columnarum. Viri docti male interpretantur, *præcipuas columnas*. Cedrenus appellat ἀκρόκρανα.

Ὁ αὐτὸς αὐτῷ ἔκτισε) Cedrenus & Zonaras tribuunt Justiniano.

Συντρίψας τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα) Zonaras Annal. 3. ὁ τοσοῦτα πάντα κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ αὐτὴν τ' ἐκείνην ἁγίαν τράπεζαν, καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν.

Ἔχει δὲ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη χρόνους ᾳ) Exstructum hoc templum est anno 22. Justiniani, qui fuit Christi 543. adde hos 458. incides in millesimum & primum. Sed cave hæc Codini esse verba putes: sunt enim illius, e quo hæc noster descripsit, qui longe certe infra ista tempora vixit; puta sub Palæologis, ut initio diximus. Nos tamen hoc voluimus explicare, ne quem temere implicaret. 148.

Τινὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν) Id est, Prasinis, & Venetis. Hæc duo μέρη intelligit etiam Svidas in στάσις, & τριβουνάλιον. Latini veteres *Factiones* dicebant. Diaconus in Mauritio *Partes* extulit, recentiorum Græcorum more. *Germanus autem mittit ad Sergium Demarchum Prasinæ partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasini honoraturum.*

Εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων) Fiebat hæc processio 2. die Paschatis. Cedr. τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου πάσχατος ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῇ κατὰ τύπον γινομένῃ προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, δείλης προῆλθεν ἐν ὀχήματι χρυσῷ ὑποχημένῳ τέσσαρσιν ἵπποις. 149.

Ἐκκλησίαν κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης) Hujus templi mentio fit etiam in disput. Gregentii cum Urbano. ταῖς δὲ αὐταῖς ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ναὸν, ὃν ᾠκοδόμησε ὁ βασιλεὺς Ἑλένα, μετονομάζειν τ' λέξιν; Conversum est in Patriarchejum ab Amurathe capta Constantinopoli. Testis Phranzes Chronic. lib. 3. cap. 19.

Ἐμελλε κρεμάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις, ἢ τὰς λυχνίας, ὅπως ἐνθρονισθῇ τ' ναόν) De hoc consecrandorum templorum more diximus in Gloss. nostro in voce ἐγκαίνια. 150.

Finis Notarum Joannis Meursii in Codinum.

IMPERATORIS
LEONIS
COGNOMINE SAPIENTIS
ORACULA,
CUM FIGURIS
ET ANTIQUA GRÆCA PARAPHRASI.

PETRI LAMBECII
PRÆFATIO
AD LECTOREM.

NE quid omnino deesset corpori Historiæ Byzantinæ, necessario ei inserenda esse duxi Imperatoris Leonis cognomine Sapientis Oracula cum Picturis fatidicis, quibus futuros Constantinopolitani Imperii casus portendi vulgo opinio est. Primus vero ea Græce & Latine in lucem edidit Janus Rutgersius Variarum Lectionum lib. 5. cap. 8. Quam editionem ego, cum abhinc quadriennio in Batavia degerem, contuli cum antiquo Codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis, quem ille non viderat: nec paucas inde satis magni momenti variantes lectiones excerpsi, quas reperies in meis Annotationibus. Præterea in eodem codice inveni Anonymi cujusdam Oraculorum Leonis Græcam Paraphrasin, quam ob argumenti similitudinem una edendam esse duxi. Sed nondum satis mihi constat, sitne hæc eadem atque illa Theophili Presbyteri Expositio Oraculorum Leonis, quæ in Bibliotheca Vaticana asservari dicitur. Quod superest, benevole Lector, hunc quoque laborem meum boni consule; qui si minus accuratus tibi videbitur, propterea saltem mihi ignoscas, quia vix integri tridui spatio in itinere mihi sub manu natus est. Vale. Lutetiæ Parisiorum anno M. DC. L. *die* xx. *Septembris.*

VETERUM AUCTORUM TESTIMONIA

de Imperatore Leone cognominato Sapiente, ejusque Oraculis.

ZONARAS *pag. 143. Basil. edit.*

ΕΧΩΝ δὲ δὴ ἱμέρως οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ (scilicet Λέων) μᾶλλον μέντοι καὶ κεχρηματισμένων ἐγχειρῶν τοῦτο. ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δὴ τῆς ἀπορρήτου, ἣ δι' ἐπῳδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων ἐσχόλακει κινήσεις, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικὴν ἐπιστήμην μετήρχετο, καὶ εὕρισκεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον, &c. *id est*, Verum Imperator suscipiendæ prolis avidus, præsertim quum id a vatibus ei prædictum esset. Fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius, quæ per incantationes futura divinat: versatus etiam in doctrina de motibus siderum eorumque effectibus, in qua inveniebat, se filium habiturum Imperii successorem, *&c.*

Idem pag. 145.

Μὴ ἀπατάτω σε Κωνσταντῖνε τὸ ὄνομα, μηδ' οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι. ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. σὺ δὲ εἰ μὲν τὴν Σπάρτην ἣν ἔλαχες κοσμοῖς, ἔσται σοὶ εὖ, εἰ δὲ νεωτερίσεις καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσεις, ἔσω βεβαίως εἰδὼς, ὡς διὰ τῆς δε τῆς πύλης (τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ χρυσοτρικλίνου δείξας αὐτῷ) ἡ κεφαλή σου, τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς ἐξαχθήσεται· ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον κατὰ τὴν πρόῤῥησιν τοῦ βασιλεύσαντος Λέοντος. *id est*. Ne te decipiat nomen Constantine tuum, nec putaris, eo quod Constantinus Romanis imperaturus sit, te Imperio potiturum. Certo enim scito, filium hunc meum, illum esse. Quod si tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus novis studueris, & tyrannidem affectaris; noli dubitare, quin per hanc portam (demonstrata Occidentali aurei triclinii porta) caput tuum absque reliquo corpore sit transiturum. Id quod postea factum est.

Idem, ubi agit de præsagiis interitus Leonis Armenii.

Ἀλλὰ καί τι φασὶ τῇ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον ἐναποκεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν· καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ Λέων θὴρ ἐχρωμάτιστο, ᾧ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον Χ ἐγκεχάρακτο· ἀνὴρ δὲ ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρὸς, δόρατι διὰ μέσου τοῦ Χ διελαύνων τὸν Λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταῦτο, καὶ ἦσαν, ὡς ἐδόκει, σιβύλλεια χρησμῳδήματα. τὸ δὲ τῆς εἰρημένης χρωματουργίας αἰνιγματῶδες δυσερμήνευτον ὂν, ὁ τότε κοιαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ βασιλέα ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα δηλοῦν, τὸ δὲ Χ τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι. τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ Χ τῷ Λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν βασιλέα κτανθήσεσθαι. *id est*. Perhibetur etiam in regia Bibliotheca fuisse liber, quo oracula de Imperatoribus continerentur, formæque & hominum & ferarum expressæ; atque inter cæteras Leo etiam fera illic pictus, littera X tergo ejus insculpta: pone bestiam vir stabat, qui Leonem per medium X confodiebat. Et hæc liber continebat, quæ Sybillina oracula putabantur. Ejus picturæ obscurum involucrum quæstor illius temporis explicasse fertur, & dixisse, Imperatorem die Nativitatis Christi occisum iri: & feram quidem Imperatorem significare, X vero jam dictam Nativitatis Christi diem: quod autem Leo per medium X confoderetur, portendere Imperatorem ipso Nativitatis Christi die occisum iri.

Idem, ubi agit de obitu Michaelis Balbi.

Ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ Δαλματεία τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν ὑποσὶ περιέχοντα.

Ἀρχὴ κακῶν γε προσπεσεῖται τῇ χθονὶ,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς βαβυλῶνος Δράκων

Δύσγλωττος οὗτος καὶ φιλόχρυσος λέων.

Sub illo (. ſcilicet Michaele Imperatore) etiam Dalmatia Imperii jugum excuſſit , idque vetuſto hoc oraculo prædictum ferunt:

Babylone quando Balbus imperaverit
Draco ſubactus auri amore perdito ,
Tellus malorum ſentiet primordia .

CEDRENUS , *pag.* 493. *edit. Reg.*

ΣΙΒΥΛΛΙΑΝΟΣ δὲ ἦν ὁ χρησμὸς ἐν τινὶ βίβλῳ τῆς βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἐγγεγραμμένος , οὐ χρησμοὺς μόνον ἁπλῶς ἔχούσῃ , ἀλλὰ καὶ μορφὰς καὶ χρώματα τῶν Βασιλέων διὰ χρωμάτων. Ἦν οὖν θηρίον μεμορφωμένον ὁ λέων ἐν τῇ βιβλίῳ, &c. *id eſt* . Fuit hoc oraculum Sybillinum , inſcriptum libro cuidam bibliothecæ Imperatoriæ , quo non oracula modo continebantur , ſed & figuræ Imperatorum coloribus expictæ . In eo libro depicta erat fera leo , *&c.*

NICEPHORUS GREGORAS, *edit. Colon. Allobrog. pag.* 102.

ΕΥΡΗΤΑΙ γὰρ ἐκ πολλοῦ βίβλος τῷ Βασιλεῖ γράμματα τε αἰνιγματώδη καὶ ἀμυδρά τινα δ, εἰκόνων γνωρίσματα φέρουσα τῶν μελλόντων ἀεὶ βασιλεύειν , *id eſt* . Invenit enim Imperator librum antiquum litteras quaſdam & imagines ænigmaticas continentem, quibus futura Imperatorum ſucceſſio in perpetuum præſignificabatur.

NICETAS *lib.* 1. *de Imperio Iſaacii Angeli , pag.* 229. *edit. Reg.*

ΙΣΑΑΚΙΟΣ ὁ Ἄγγελος , καὶ εἰς ἑαυτὸν οὐκ ὀρθῶς ἕλκων τὰ ἔπη ; καὶ ἀνὰ στόμα φέρων διὰ παντὸς , ἃ περὶ τοῦ βοοχήμονος Βασιλέως ἐκπεφώνηται καὶ διεξίασιν οὑτωσί .

Τὸ σχῆμα φαίνει τὸν τύπον καὶ τὸν τρόπον .
Ὅθεν μολήσας ; οἷος ὀφθείς μοι φίλος .
Πρᾶος γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον .
Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους .
Ὅθεν τέτευχας χρυσοτάτου τοῦ τέλους ,
Μόνος ἀναχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους
Καὶ τῷ νεκρῷ κράτιστε λιπὼν τὸ κράτος
Ὡς ἐν βραχεῖ γὰρ ἐντυχήσεις τὸ κράτος . *id eſt.*

Iſaacius Angelus perpetuo habebat in ore , & falſo ſibi attribuebat oraculum de Imperatore bovis figura expreſſo , quod eſt tale:

Figura mores nec minus locum notat .
Unde adveniſti? conſpectu ut lætor tuo .
Virtute multo cæteris præſtantior
Modeſte leniterque caſtigas tuos .
Hinc conſecutus exitum proſperrimum:
Decuſque ſolum ductas ex Palatio .
Relicta mortuo potentia brevi:
Te namque regni proſperi manet decus .

Idem lib. 5. *de Imperio Manuelis Comneni , pag.* 110. *edit. Reg.*

Ἀλέξιον τὸν παῖδα ὠνόμασεν , οὐχ ἁπλῶς τὴν κλῆσιν ἀπολεξάμενος , οὐδὲ τὸν παῖδα τιμῶν τῷ τοῦ τεκόντος τὸν γεγεννηκότα ἐκείνου ὀνόματι , ἀλλὰ προσέχων τῷ τινι προῤῥήματι πρὸς τὴν ἀποβληθεῖσαν ἐρώτησιν ἐξενεχθέντι , ὅτις ἦν , ἐς ὅσον ἡ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ παραταθείη σπορά ; τὸ δὲ προσαγόρευμα , ΑΙΜΑ , ὃ τῆς συλλαβῆς δισσάμενον καὶ κατὰ στοιχεῖον ἀναλεγόμενον , διὰ μὲν τοῦ Α σαφῶς ὑπέγραφε τὸν Ἀλέξιον , διὰ δὲ τοῦ Ι τὸν Ἰωάννην , διὰ δὲ τῶν ἑξῆς δύο γραμμάτων τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν ἐξ ἐκείνου πάλιν παραληψόμενον τὴν ἀρχήν . *id eſt.* Puerum Alexium nominavit , idque non temere , nec tam ut eum proavi ſui nomine honoraret , quam propter oraculum , quo ei per ambages reſponſum fuerat , ſeriem Comneniæ familiæ duraturam tantum , quot litteras nomen AIMA complecteretur . Ac per A Alexius , per I Joannes, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius haud obſcure ſignificabantur .

Idem , de Imperio Joannis Comneni , pag. 27. *&* 28. *edit. Reg.*

Τοτοῦ δὲ κατενεχθέντος ῥαγδαίου καὶ τῆς κοιλάδος καταῤῥύτου γενομένης , ἐφ' ᾗ ἐστρατοπεδεύσατο , ὅτε βασιλέως κλίνη μετεφέρετο πρὸς τὸ καταῤῥεῦσαν ὕδατος μέρος . Ἐ αὐτὸν ἦν ἐπὶ στόματος ἔχων τὸ φάσκον ὑπὸ χρησμῴδημα .

Τόποις δ' ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πέσῃς.

Οἱ δὲ τὰς τῶν βασιλέων διαδοχὰς καὶ μεταθέσεις φιλοπραγμονοῦντες, καὶ τοῦτο πέρας εἰληφέναι ἔλεγον·

Ὦ πῶς γένῃ βρῶμα δεινῶν κοράκων.

Τῇ μὲν ἐς τὰ μέλανα καὶ σίζοντα σιδήρια τὸ παλαίφατον τοῦτο λόγιον ἀφορᾶν ἰσχυριζόμενοι, δι' ὧν ὁ καυτὴρ τῇ χειρὶ τοῦ βασιλέως ἐπινένευται, τῇ δὲ ἐς τὸ τῶν βουνῶν προσωνύμιον, ἐφ' ὧν ἐκεῖνος κατεσκηνώκει τὸ προφοίβασμα ἀπολύοντες. *id est.* Enimvero valle in qua castra habebat ingenti pluvia inundata, etiam lectulus ejus impetu decurrentis aquæ est avectus, cum illud oraculum,

Cades aquosis improvisus in locis.

subinde in ore haberet. Qui vero Imperatorum successiones & mutationes pervestigant, illud etiam eventu comprobatum esse ferunt:

Heu corvis esca eris miser voracibus.

Id oraculum partim ad nigra & stridentia ferramenta, quibus manus ejus usta esset, partim ad cognomentum montium pertinere existimantes. Vocabantur autem κοράκων φωλεοὶ sive corvorum nidi.

Idem lib. 7. de Manuele Comneno Joannis filio, pag. 143 edit. Reg.

Τοῦ βίου γοῦν ἅμα καὶ τῆς βασιλείας μεθίσταται τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χρόνους γεγονὼς ἐν τῇ βασιλείᾳ λειπόντων μηνῶν τριῶν. πρὸς ἣν οἶμαι παράτασιν τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ παλαιότατον ἐκεῖνο λόγιον ἀφορᾶν, ὃ διέξεισιν οὑτωσί·

Ἀλλ' ὑστάτη σε κερδανεῖ λαβεῖν λόγου·

τῶν πλάτεια τοῦ ὀνόματος συλλαβὴ τὸν ὀκτὼ καὶ τριάκοντα ἐξυπημαίνεται ἀριθμόν. *id est.* Sic igitur & vita & imperio cedit; quod annos triginta octo gubernavit, tribus mensibus demptis, ad quod Imperii spatium vetustissimum illud oraculum alludere videtur: ultima te prehendet syllaba nominis. Nam ηλ postrema syllaba nominis Manuelis apud Græcos tantum numerum complectitur.

CONSTANTINUS MANASSES, *pag. 110. edit. Reg.*

Ὁ δὲ φιλοσοφώτατος ἐν βασιλεῦσι Λέων,
Περιπεσὼν ταῖς φυσικαῖς τοῦ σώματος ἀνάγκαις,
Καὶ νόσῳ χειμαζόμενος κίνδυνον ἐπαγούσῃ.
Ἤδη πρὸς ἔτος εἰκοστὸν σὺν ἕκτῳ διϊθύνας
Τὸ κράτος τὸ βασίλειον τῶν Ῥωμαίων τύχην.
Καὶ συνιδὼν τὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ σκήνους λύσιν,
Κράτορας ἀναδείκνυται αὐτάνακτας κατάρχους
Ἀλέξανδρον τὸν ἀδελφὸν καὶ παῖδα Κωνσταντῖνον
Τοῦτο δὲ μόνον προσειπὼν πνοαῖς ἐν ταῖς ἐσχάταις,
Βλέπω δὲ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς κακοδότην χρόνον
Μετὰ τρὶς καὶ δέκα μηνῶν ἄντικρυς τοῦτο λέγων.
Ὅτι τοσοῦτον ἔσεσθαι τὸ κράτος Ἀλεξάνδρου.
Καὶ γοῦν οὐ διαπέπτωκε ὁ λόγος, ἤδη σφάλλει
Ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος &c. *id est.*

Cum autem doctissimus Imperatorum Leo morbo correptus periculum minitante, administrato jam per viginti sex annos Romanorum Imperio, mortem sibi imminere cerneret, Alexandrum fratrem & Constantinum filium Imperatores creat, hoc solo in extremis respirationibus pronuntiato? Alexandrum etiam (proh parcum malignum tempus) post tredecim menses video. Volebat autem significare regnum Alexandri tantillum temporis duraturum, quę sane Leonis vox minime vana fuit. Nam Alexander *&c.*

JOANNES TZETZES *Chiliad. 9. vers. 657.*

Περὶ χρησμοῦ. Βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος δὲ θρηνήσει. Ἢ· Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις.

Χρησμὸς ἦν περιφέρητος Κωνσταντινουπολίταις
Αὐτὸ τὸ, βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος τε θρηνήσει:
Ἐκ τούτου γοῦν ἀνέπλαττον καὶ συμφορὰς καὶ φόβους.
Oraculum erat jactatum Constantinopolitanis
Hoc ipsum, Bos clamabit, atque taurus ejulabit:
Ex hoc autem finxerunt & calamitates atque timores.

Paulo post vero Tzetzes hoc Oraculum ita explicat.

Βοῦς μὲν ἡμεῖς τὴν θήλειαν τὴν τῶν βοῶν καλοῦμεν.
Ταῦρον κυρίως δὲ βοῶν τὸν ἄρσενα καλοῦμεν
Τὸν ταῦρον τοῦτον δ' Ιταλὸν καλοῦσι οἱ Λατῖνοι
Η βοῦς ἡ ἡμετέρα δὲ, ἤγουν ἡ Κωνσταντίνου
Η ἐκ τῶν ταύρων Ιταλῶν Ρωμαίων ἐκτισμένη,
Βοήσει τὸ πολεμικὸν καὶ τῶν ἀντιπάλων
Ο ταῦρος δὲ ὁ Ιταλὸς, στρατὸς ὁ τῶν Λατίνων
Καὶ ὠχριάσει τῷ πολλῷ τῷ φόβῳ, καὶ θρηνήσει.
Bovem nos quidem fœminam boum vocamus,
Taurum autem proprie boum marem vocamus.
Taurum autem hunc Italum vocant Latini.
Bos igitur nostra nempe urbs Constantini
Cantabit classicum contra adversarios
Taurus autem Italus, exercitus scilicet Latinorum,
Et pallescet multo timore, atque ejulabit.

Idem, ibidem.

Οὐαί σοι ὦ ἑπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις
Χρησμὸς ὑπῆρχον ἕτερος Κωνσταντινοπολίταις
Μὴ ἓν μέρος ἐπίῤῥημα οὐαὶ, τῆς θρηνῳδίας
Δύο μέρη τοῦ λόγου δὲ, οὐ ἄρνησιν, καὶ αἲ δέ.
Ητοι Κωνσταντινούπολις κἂν οὐχὶ χιλιάσῃς
Αλλὰ χιλίων ἔσωθε χρόνων καταλυθήσῃ..
Ομως οὐ αἲ, ἢ θρῆνος σοι, ἀλλὰ καὶ χαρὰ ἔσονται
Ινα μείζων κτισθήσῃ νῦν, καὶ πλέον λαμπρυνθήσῃ. *id est.*
Væ tibi septem collis, quoniam non millenos ages
Oraculum fuit alterum Constantinopolitanis
Non una pars vero adverbium Væ, ejulatus
Sed duæ partes orationis *οὐ* negatio atque *αἲ* vero.
Sive, Constantinopolis, etiamsi non millenos ages,
Sed mille intra annos destrueris,
Tamen non væ & luctus tibi, sed gaudium erit
Ut major exstruaris, & amplius splendeas.

Edit. Paris. pag. 240.

NICEPHORUS GREGORAS *lib.* 8.

Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης πρὸς τὸν βασιλέα, ἅττα μὲν αὐτοὶ καὶ μόνοι ἐκοινολογήσαντο πρὸς ἀλλήλους. Τότε μὲν οὖν οὐδεὶς ἔγνω τῶν πάντων. ἐκ σημείων μέν τοι τινῶν στοχάζεσθαι ἡμῖν ἐξεγένετο ὕστερον, ὡς βιβλία τινὰ χρησμολογικὰ ἐθεάσαντο, ἐν οἷς τινὰ τῶν μελλόντων ἀσαφῶς τε καὶ αἰνιγματωδῶς παρ' ὅτων δή ποτε ἐξετέθησαν. &c. Postridie cum Logotheta ad Imperatorem venisset, tum quidem quid collocuti fuerint, nemo omnium scivit: post tamen ex indiciis quibusdam conjicere licuit, eos fatidicos quosdam libros inspexisse, quibus futura quædam incerto auctore obscure & per ambages exponerentur. Deinde figura astrologica delineata, qua positus siderum & prænotiones futurorum indagantur, hostium adventum & Reipublicę confusionem conjecerunt *&c.*

LUITPRANDUS *in legatione*.

Habent Græci & Saraceni libros, quos *ὁράσεις* sive visiones Danielis vocant; ego autem Sybillinos, in quibus scriptum reperitur, quot annos Imperator quisque vivat, quæ sint futura eo imperante tempora: pax an simultas, secundæ Saracenorum res, an adversæ.

ANONYMUS *in Collectaneis Antiquitatum CP.*

Τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέθη ἐν τοῖς τόποις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου.

Joannes Meursius in Glossario Græcobarbaro aliquoties citat Rhuzani cujusdam paraphrasin vaticiniorum Constantinopolitanorum, quę, ut apparet ex fragmentis ibi citatis, corrupta illa Græcorum lingua conscripta fuit, qua hodieque vulgus utitur. Pręterea quoque citat Meursius Scholarii explicationem vaticiniorum Constantinopolitanorum. Locus vero, quem inde desumptum publicavit, is est: *εὑρέθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μίαν κολόναν μαρμαριτικήν*. Cęterum explicatio illa asservatur integra Romę in bibliotheca Vaticana.

NICETAS *Andronici Comneni lib. 2. pag. 227. edit. Reg.*

Περὶ δ' Ἀνδρονίκου καὶ ἕτεροι τὸ μέλλον αὐτῷ προφοιβάζοντες ἰάμβειοι στίχοι βίβλοις ἐμφέρονται καὶ στόμασι πολλῶν περιάδονται. σὺν ἄλλοις δὲ καὶ οὗτοί εἰσιν·

Αἴφνης δ' ἀναστὰς ἐκ τόπων πλήρους πότου
Ἀνὴρ πελιδνὸς ἀγέρωχος τὸν τρόπον,
Στυγνός, πολιός, ποικίλος χαμαιλέων,
Ἐπεισπεσεῖται, καὶ θερίσει καλάμην
Πλὴν ἀλλὰ καὐτὸς συνθερισθεὶς τῷ χρόνῳ
Ἐσύστερον τίσειεν ἀθλίας δίκας,
Ὥσπερ κακῶς ἔπραξεν ἐν βίῳ τάλας
Ὁ γὰρ φέρων μάχαιραν, οὐ φύγῃ ξίφος.

Πλήρη δὲ πότου τόπον τὸ Οἰναῖον ὑπεμφαίνουσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ τῆς χώρας προσώνυμον, ἐξ οὗπερ Ἀνδρόνικος ἀπάρας, ὡς ἤδη ἐῤῥέθη μοι, πρὸς Κωνσταντινούπολιν παρεγένετο. *id est*. De Andronici exitu cum alii jambici versus & in libris reperiuntur, & multi in ore sunt: tum hi.

Vinosis impiger profectus ex locis,
Vir lividusque & insolentis ingenii,
Canus, severus, multiplex Chamæleon
Ruet, & recurva culmos falce demetet.
Sed tempus ipsum denique haud minus metet,
Miserque scelerũ pœnas haud leves dabit;
Non parcet ensi, namque dirus ensifer.

Vinosa vero loca Oenæum designant: unde Andronicus, ut jam dictum est, Constantinopolim venit.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ

ΧΡΗΣΜΟΙ.

ΑΙΜΑ.

ΤΗΝ ἐχθροποιὸν ἔνδοθεν κρύπτει πλάνην,
Ὡς εὐμενὴς δὲ κύνας ἐκτρέφει νέους.
Ἣν ὡς γλυκὺς κλύδωνος ἐκχεεῖ εἰς μέσον.
Ἀλλ' ἀπελέγξει τὸν λογισμὸν ὁ χρόνος.
Ὄφις δὲ πάντας καταναλώσει τάχος.
Σὺ μεγαλαυχεῖς καὶ γέγηθας ἄθλιε,
Καὶ χεῖρας ἁπλοῖς, καὶ πόδας διαστρέφεις,
Ὡς πραγμάτων ἔξωθεν αὐτὸν ἐξάγων.
Ἀλλ' ὁ Κύριος τὴν ὑπόκρισιν φανεῖ
Τί γὰρ καλὸν δράσειας, ὦ σὺ κυνῶπα;
Ὁ τῷ ξένῳ δήγματι συγκεκραμένος,
Πῶς σὺ κομίσεις ἀγαθόν τι τῷ βίῳ,
Ὃς τὸ στόμα κέχηνας εἰς ὑποπτέρους,
Πῶς ἀπερεύξεις ῥῆμα χρηστὸν τῇ πόλει,
Ἐν μέσῳ δύο κοράκων καὶ ὑποπτέρων ἀναλωθήσει.
Τὸ δεύτερόν τι καινὸν ἄλλο θηρίον,
Ἱπτάμενός τε πρὸς μεσημβρίαν ὄφις
Βαπτόμενος μέλανι καὶ μέλας ὅλος,
Δεινὸς τὸ φῶς κόραξιν ἀφῃρημένος.
Γένος γὰρ αἰσχρὸν τῆς ἀφ' ἡλίου πέλων
Οἰκτρῶς κλονήσεις σαυτὸν ἅμα καὶ πόλιν
Καὶ σοῦ στεναγμὸν τῷ θέρει ἔαρ φανεῖ.
Καὶ γραμμικοῖς σχήμασι δηλῶν τὸν χρόνον
Ὡς ὑστερήσει τῆς πατρικοῦ τὸ τέλος.
Ἄρκτου δ' ὀλετὴρ ὢν ὄφις πέλας μόνος
Ὢ πῶς γενήσει βρῶμα δεινῶν κοράκων.

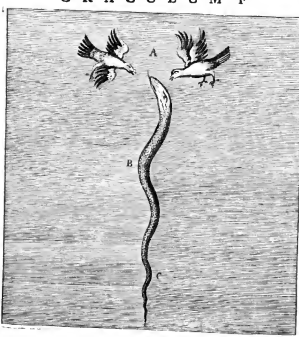
SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS

ORACULA.

SANGUIS.

INconciliabilem intus occultat deceptionem,
Sicut benevolus vero canes educat juvenes,
Quam tanquam suavis tempestatis effundit in medium.
Sed redarguet cogitationem tempus.
Serpens vero omnes absumet cito.
Tu exultas & lætaris miser,
Et manus aperis & pedes distorques,
Tanquam te ipsum extra molestiam educeres.
Sed Dominus simulationem conspicuam faciet.
Quid enim boni faceres o tu canino aspectu?
Aliena mordacitate instructus,
Quomodo tu feres boni aliquid vitæ?
Qui os aperuisti adversus aves,
Quomodo emittes verbum utile civitati?
In medio duorum corvorum & avium absumeris.
Secunda & nova alia bellua,
Et volans ad meridiem serpens,
Tinctus atramento & niger totus,
Terribilis, oculis a corvis privatus.
Fœdo enim genere Orientali oriundus
Miserabiliter quaties te ipsum simul cum urbe,
Et tuum suspirium æstati ver narrabit.
Et literarum figuris significans tempus,
Ita privaberis paterno imperio tandem,
Septentrionis vero pernicies cum sit serpens miser solus,
Oquomodo fiet esca callidorum corvorum.

ORACULUM I.

METANOIA.

ΔΙΤΤΟΝ τὸ τρίτον. καὶ γὰρ ὄρνις, ἐπτότης,
Σταυροῦχος ὄρνις, ἵππος δ' αὖ κερασφόρος.

Μονάδος διπλῆς κλήσεως, πρώτης, μόνης,
Συσμοὺς ἀριθμῶν, ὕστερον ἐν τῷ χρόνῳ,
Ως ἀγαθοῦ πέφηνας ἡμέραν χρόνου,
Ει ᾗ κρατήσεις ςαυρικοῦ τύπου μέσον.

Ο παμμέγιστος ὀρνίθων τ' ἄναξ μόνος.
Οὗτος γὰρ λαβὼν ἀρχὴν ἐκ μεσημβρίας,
Εν ἵππῳ παύσει καὶ φάει τῆς ἡμέρας.
Πόλου μεσοῦντος ἄστρος τῆς ἡμέρας.

Ως ἄγαν ὀξὺς, ὡς θρασύς τε καὶ λάχνος
Αρχὴν ἔχων τε τὴν μονάδα καὶ τέλος.

POENITENTIA.

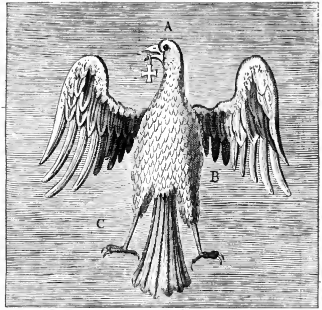
AMbiguum tertium. etenim avis modo erat,
Crucifer avis, equus modo corniger.

Unitatis duplicis nominis, primæ, solius,
Literas numerans, tandem in tempore,
Sicut boni ostendisti diem temporis,
In quo imperaris in medio formæ crucis.

Maximus avium & rex solus,
Hic enim habens principium a meridie,
In equo cedet, & splendore diei,
Cum polum medium obtinet sydus diei.

Quam nimis vehemens, quam audax & villosus
Principium habens unitatem & finem.

ORACULUM II.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ.

ΚΑΙ θρασὺς ὡς μάλιςα ϗ ταχὺς πέλεις,
Καὶ πρὸς μάχας ἕποιμος, ὦ Βύζης γένος.
Ἀλλ' ὑςάτη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου

Τόποις ἐν ὑγροῖς ϗ παρ' ἐλπίδα πεσεῖς.
Ἐν σοὶ γὰρ ἀρχὴ ϗ τέλος κέρας πέλει.

Ἔχεις δὲ ἀκοὰς τοῖς λόγοις κεκτημένας
Καὶ χρεμετίζεις ἄτερ ἡνίων φυγάς.

MONARCHIA.

ET audax maxime & velox es,
Et ad pugnas promptum o Byzæ genus.
Verum rapit te nominis pars ultima

Locis in humidis & præter spem cades.
In te enim principium & finis cornu est.

Habes vero aures sermonibus obsessas
Et ore fremis, tanquam habenarum fugax.

ORACULUM III.

ΕΠΑΡΣΙΣ.

ΟΡΑ γουῦ πάλιν καὶ ξένον ὄντως τρόπον
Δρέπανον καὶ ῥόδον ἅπερ φέρει

Δρεπανηφόρε τετράμηνόν σοι γράφω.
Πρωτέλια δὲ πάντας ἀνάλωται ξίφει

Ναοὺς εἰδώλων πρὸς μικρὸν ἀνεγερεῖς.
Τρὶς τρεῖς δὲ ζήσας ἐν βίῳ κύκλους γέρων
Ἤχθη πρὸς ᾅδην, δύο λιπὼν ἐν μέσῳ

Τρίτον διαστούμενον καὶ πρῶτον στοιχεῖον
Διεσπῶσαν δὲ τὰ πάλαι συνηγμένα.

GAVDIVM.

ECce igitur denuo & novum vere morem
Falcem & rosam qui gestat

Falcifer quatuor menses tibi decerno.
Omnes vero primitias frugum absumet ensis

Templa idolorum ad modicum tempus exstrues,
Ter tres vero cum vixeris annos senex,
Traheris ad orcum, duobus deficientibus in medio

Tertia & prima litera duplicata
Dividentur, quæ antea erant conjunctæ.

ORACULUM IV.

ΣΥΓΧΥΣΙΣ.

ΟΥΤΟΣ τέλων τέταρτος ἐξ ἄρκτου τρέχων,
Ξίφος ῥόδον τ' ἄνθρωπος ὁρμῶν εἰς θέρος

Στοιχεῖον ὄνω πρῶτον ἐκκόψει ῥόδον
Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε
Λαβὼν γὰρ ἀρχὴν, ὥστε τέμνειν τὴν χλόην

Οὐ φείσεταί σου παρ' ἀρχὴν ὁ ἐμμενὴς
Τρα αὐτόν. θερίζειν γὰρ ἀπάρχεται.
Τὸ ῥόδον φέρων ἐν πᾶσιν ἔχει τέλος.
Ἐν ᾧ τὸ λοιπὸν εὐθύμησον. ὡς μάτην
Ψυχώσεται. πλὴν ὡς ῥόδον τεμὼν ῥόδον
Κύκλοις κινηθείς. καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει.
Στοιχεῖον ἡ χεὶρ, καὶ δρέπανον αὐτό γε.

CONFUSIO.

HIc eſt quartus a ſeptentrione currens.
Enſemque roſamque homo ad meſſem intendens

Iſta prima littera exſcindet roſam
M elementum aſpice
Accipiens enim imperium, ut demetat gramen,

Non parcet tibi in imperio conſtans
Aſpice illum: metere enim incipit
Roſam geſtans in omnibus habet finem.
Ob hoc in poſterum bonos ſis animo: nam fruſtra
Recreabitur. verum ut roſam ſecans roſam
Circulis turbatus. nam tertiam geſtat
Litteram manus, & falcem ipſam.

ORACULUM V.

ΤΟΜΗ.

Η βοῦς δὲ πέμπτον καὶ τέλος ἀρκτοτρόφου,
Τὸ σχῆμα φέρει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον.

Καὶ σωφρονίζεις σωφρονῶν τοὺς φιλτάτους
Οθεν τετεύξῃ χρηστοτάτου τοῦ τέλους.
Μόνος δ' ἑνωθεὶς σὺ ἀνακτόρων κλέους.
Καὶ τῶν νεκρῶν, κράτιστε, λειπὼν τὰ κράτη.
Ως ἐν βραχεῖ γὰρ εὐτυχήσεις τοῦ κράτους.
Οθεν μολήσας οἷος ὤφθης μοι φίλος.
Πρώτας γὰρ ἔχων ἀρετῶν ἄλλων πλέον.

AMPUTATIO.

Vacca quintum & finem urforum nutricis
Figura adfert, & locum & modum.

Et compefcis ipfe modeftus amiciffimos,
Quo circa confequeris pulcherrimum finem
Solufque aduniifti tibi imperatoriam laudem,
Et mortuorum fortiffime linquens potentiam
Brevi felix eris ob imperium.
Quare abiens qualis mihi amicus vifus es,
Præcipuas virtutes plus quam alii poffidens.

ORACULUM VI.

ΜΕΛΙΣΜΟΣ.

ΑΛΛΗ τις ἄρκτος δευτέρα σκυμνοτρόφος,
Καὶ πᾶν, ὃ κείνη, πλὴν σκιαγραφουμένη.
Παρήλια δὲ πὰρ ἑκατέρα στέφει,
Μερισμὸν ἐμφέρουσα τοῦ κράτους ὅλου
Φύσιν χρόνων κίνησις ἐξημβομένη.
Εἰς ἐσχάτην γὰρ γράφεται τῆς ἐσχάτης.

MEMBRORUM DIVISIO.

ALIA quædam ursa catulos lactans,
Et omnia, quod illa, præterquam adumbrata,
Parelia autem utrimque cingit,
Divisionem inferens totius imperii,
Naturam temporum motus extendens.
In ultimam enim pingitur ultimæ.

ORACULUM VII.

Α Ι Μ Α.

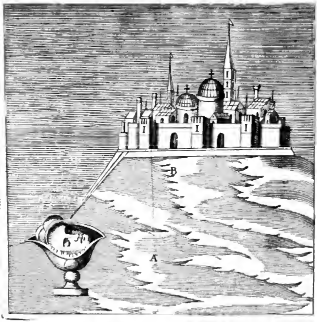
Αἲ σὺ τάλαινα τλησιπαθεστάτη πόλις.
Οἰκτρὸν γὰρ οἰκτρὸν νῦν ὑποφθάσῃ φάος.
Ἦμος κρατήσει πρὸς μακρὸν Κάππα χρόνον
Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ καὶ προχύσεις αἱμάτων
Καὶ πρὸς μάχην ἔμφυλον ὠργισμένοι
Νηριθμὸν ἑσμὸν ταρχύσουσι τῷ ξίφει
Πρὸς χιλιάδας ἓξ ἑπτὰ μετρουμένας·
Καὶ πᾶς ἀσελγὴς καὶ φόνῳ κεχρημμένος,
Μοιχὸς, ἅρπαξ, ἄδικος, ἀῤῥενοφθόρος
Τὰ λοίσθια λεύσουσι προὐμμάτων φάος.

Τῆς ἑνδεκάτης εἰργμένης, ὡς ἐκλείψει,
Καὶ πέντε πρωτόλεια τῆς μοναρχίας
Δράκοντα συρίξουσι τὸν λιβοκτόνον
Ἄσαρκα μυστίλλουσα τὰ τούτου μέλη.

SANGUIS.

Heu heu infelix miserrima civitas!
Miserabilem enim nunc aspicis lucem.
Quando imperabit Cappa longum tempus.
Jugulationes enim in te fient & effusiones sanguinis
Et ad bellum civile commoti
Infinitam hominum multitudinem sepelient gladio,
Ad sex septem millia numerata.
Et omnis lascivus & cæde contaminatus
Mœchus, raptor, impius, masculi corruptor
Postremo videbunt ante oculos lucem.
Undecimæ constrictæ finis vix aderit,
Cum quinque primitiæ monarchiæ,
Draconem exsibilabunt Libys interfectorem
Macra ejus in frusta dissecantes membra.

ORACULUM VIII.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ.

ΤΗΝ ἀλωπεκὴν ὑποκριθεὶς φιλίαν,
Καὶ μακροθύμως τὴν φρένα χαλινώσας,
Ὡς ἄγαν πρεσβὺς καὶ πολιὸς ἐχέφρων
Ἐλθὼν δὲ διπλῶς τὰς νήσους ἑπταπύλους
Τοὺς ὅλους ἀφεὶς συνθλασθέντας ἀλλήλους.

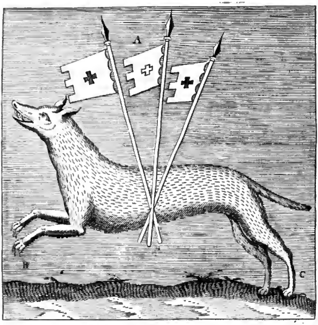
Καὶ προχύσεις φεῦ αἱμάτων ἐκχυθέντων
Σὺ τῆς νίκης ἥπλωσας τὰς χεῖρας εὐχαρίστως
Καὶ βραβεῖον εἴληφας ἐν τῷ τέλει τοῦ σκήπτρου.
Τῶν δύο διρνόντων. ὁ τρίτος πρῶτος. Ια.

GRATIARUM ACTIO.

VULPINAM ſimulas amicitiam
Et patienter ingenium frenaſti,
Sicut valde ſenex & canus ſapientia;
Veniens vero dupliciter ad inſulas, quæ ſeptem referunt tabulas,
Totos dimittet confractos a ſe invicem.

Atque effuſiones, heu, ſanguinis effuſi! tu victoriæ
Aperuiſti manus cum gratiarum actione,
Et victoriæ præmium accepiſti in fine tui imperii.

ORACULUM IX.

ΕΞΟΥΣΙΑ.

ΟΥΑΙ σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν
Στοιχεῖον εὐφημίζεται εἰς τὰ τείχη σου.
Τότε ἤγγικεν ἡ πτῶσις καὶ ἡ ἀπώλεια
Τῶν δυναστῶν σου, καὶ τῶν ἀδικίᾳ κρινόντων·

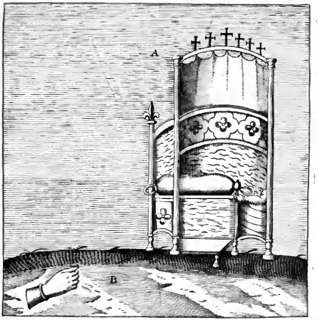
Ος ἔχει τοὺς δακτύλους αὐτοῦ δρεπανωτούς·
Ο ἐστι δρέπανον τῆς ἐρημώσεως,
Καὶ ἐν τῷ ὑψίστῳ βλασφημία.

POTESTAS.

VÆ tibi civitas ſeptem collium, quando vigeſima litera
Laudabitur in muris tuis.
Tunc prope erit ruina & perditio
Tuorum magnatum, & eorum, qui injuſte judicia exercuerunt.

Qui habet digitos falcatos,
Quod eſt falx deſolationis,
Et in Altiſſimum blaſphemia.

ORACULUM X.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ.

Ιῶ. Ισαάκιος συγκοπὴ φόνου αἵματος.
Ιῶ. Ιω. εὐχαριστία.
Κῶ. Καὶ κῶ ἡ τοῦ πτωχοῦ ἐπικράτησις.

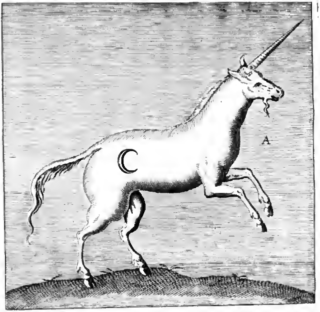
Βλέπε δὲ σὺ ὁ τὰ θεῖα φρονῶν καὶ τὰ θεῖα φέρων
Επ' ὤμων, μή σου ἡ κόνις ὄνειδος γένηται καὶ πώγωνα
Βαθὺν ἐνδίκως καρήσῃ, καὶ μεγάλως ἀγριωθήσῃ
Αὐτὸς ὁ φόνου σύμβουλος Αρχιερεὺς, οὗ τὸ ὄνομα
Ιω. καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος
Επώνυμος Μεναχείμ.

PATRIARCHA.

JO. Isaacius deliquium cædis sanguineæ.
Jo. Gratitudo.
Ko. & Ko. mendici victoria, sive, imperium pauperis.

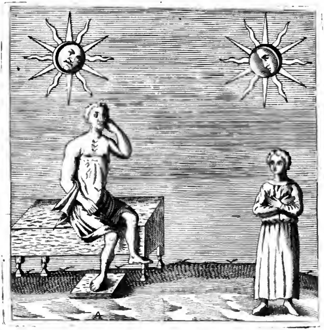
Cave vero tu, qui divina intelligis, & divina
Humeris gestas, ne tuus cinis opprobrium fiat, & tua
Promissa barba juste tondeatur, & valde agrestis
Reddaris. Ipse homicidii consiliarius summus sacerdos,
Cujus nomen Jo. & revelabitur unctus
Cognomine Menachim.

ORACULUM XI.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ.	*PIETAS.*
ΤΗΝ πέτραν οἰκῶν ὧγε δεῦρο μοι ξένε Θρηνοῦς προλιπὼν καὶ βίον τὸν ἀγρότην, Καὶ ζῆθ' ὁ νεκρὸς, καὶ κατεστυγνασμένος, Συναγαγὼν κάλλιστα, πάντα σκορπίσας, Αδικίας ἔπαθλον ἐωσμημένον. Οταν δ' ὁ μείζων ἀςὴρ ὀφθήσει μέλας, Γυμνὸς πάλιν ὄδευσον εἰ γῆς πυθμένας.	QUI petram incolis veni huc hospes Luctum relinquens & vitam agrestem. Et revivisce qui mortuus & tristis eras, Congregans optima, omnia dissipans, Injustitiæ præmium illegitimum. Quando vero major stella apparebit nigra, Nudus iterum revertere ad ima terræ.

ORACULUM XII.

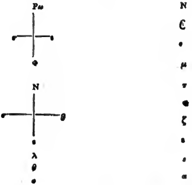

ΕΥΛΑΒΕΙΑ.

Ο νεκρὸς ἤδη καὶ θέᾳ λελησμένος,
Οἴδασι πολλοὶ κἂν μηδεὶς τοῦτον βλέπῃ
Ὡς ἐκ μέθης δὲ φανεὶς ἀθρόως
Σκῆπτρα κρατήσει τῆς δὲ τῆς βασιλίδος.
Στύλος γὰρ ὀφθεὶς ἐν πόλῳ κεκλωσμένος,
Κήρυξ ἀφανὴς τρὶς ἀνακράξει μέγα
Ἄπιτε σπουδῇ πρὸς δυσμὰς ἑπταλόφου·
Εὕρητε δ' ἄνδρα οἰκέτην ἐμὸν φίλον·
Ἄξατε τοῦτον εἰς βασιλείας δόμους,
Μωσόκρασον, μείλιχον, πρᾶον, ὑψίνουν,
Τὸ μέλλον ὀξύτατον εἰδέναι μᾶλλον.
Καὶ πάλιν ἕξεις ἑπτάλοφε τὸ κράτος.

INNOCENTIA.

HIC mortuus, cujus faciem nullus novit,
Multis notus est, quamvis a nemine videatur.
Tanquam ex ebrietate surgens, repente
Imperium tenebit hujus regni.
Columna enim apparens in cœlo fatalis;
Præco invisibilis ter exclamabit vehementer:
Properate ad occidentalem partem urbis septem collium;
Invenietis virum incolam meum amicum;
Deducite eum in regiam domum,
Sapientem, tranquillum, mitem, ingenio sublimem,
Futuri acerrimum Investigatorem;
Et iterum habebis tu urbs septem collium imperium.

ORACULUM XIII.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ.

ΙΔΟΥ πάλιν ἄνθρωπος ἐκ πρώτου γένους,
Κρυβέντος εἰς γῆν τεισαναρίθμους κύκλους,
Γυμνὸς πρόεισιν ἐκ πέτρας ἀνηλίου,
Καὶ δευτέρου λάμποντος ἄρχεται βίου,
Εἰκὼν παλιζωΐας ἀληθεστάτης.
Πλὴν ἀρτιάκις ἀρτίων διπλουμένων
Τῶν ἡλίων, ὕπεισι νεκρὸς τὴν πέτραν.

PRÆHONORATIO.

ECCE iterum homo e primo genere
Occultato infinitis annis in terra
Nudus progreditur ex obſcura petra
Et alterius ſplendidæ vitæ initium facit.
Imago novæ vitæ veriſſimæ.
Verum pati modo paribus duobus duplicatis
Solibus, deliteſcet mortuus in petra.

ORACULUM XIV.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΙΣ.

ΔΕΞΑΙ τὸ δῶρον, μὴ κατόκνει μοι, γέρων.
Ἀλλὰ λαβὼν, κράτιστε, τῦ τέλους ἔχυ.
Καὶ πρὸς καλὸν εὔθυνε τὴν σκηπτουχίαν,
Τ' ἄλλά τε πάντα, μὴ δεδοικὼς τὸν χρόνον.
Καὶ γὰρ ἄνωθεν τοῦτον εἴληχας μόνον.
Τριτταῖς δὲ παγαῖς ἐγκυκλουμένου χρόνου,
Μιᾶς δεκάδος ἄστρος πληρουμένου,
Καλῶς τελεύτα τῷ καθιερωμένῳ.
Τί δὲ τεθηπὼς ἀγγελίαν εἰσδέχῃ;
Ἄφες, ἄριστε, τῇ φυτῷ κατοικίαν.
Ἕπου καλοῦντι πρὸς προκειμένην δόξαν.
Καλῶς δ' ἀνύσας τὴν ἐν ἀρχαῖς ἡμέραν
Καλοῦ τέλους ἔμπλησον ἅπασαν κτίσιν,
Καὶ πρὸς μονὰς ὅδευε τὰς οὐρανίους.
Ἐν σοὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τέλος.

ELECTIO.

Accipe hoc donum, ne renue o ſenex.
Accipe fortiſſime, & finem conſidera.
Et ad optima dirige imperium
Aliaque omnia non metuens tempus
Etenim deſuper hoc accepiſti
Triplicibus quippe proceſſibus circumacto tempore,
Unius decadis ſtella impleta,
Feliciter morere ſacerdoti.
Quid vero obſtupefactus nuncium accipis?
Relinque, amice, hominis habitationem,
Sequere te vocantem ad propoſitam gloriam.
Cum vero honeſte impleveris imperii tui diem,
Sancto fine imple univerſam creationem,
Et ad habitationes proficiſcere cæleſtes.
Nam in te eſt principium bonorum & finis.

ORACULUM XV.

Π. Π.

ΚΑΛΟΥ βίου τέτυχας ἐξ ἀδοξίας.
Ἐξ ἀρετῆς δ' ἔχηκας ἢ τύχης πλέον.
Ἀλλ' οὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν·
Φθόνος φθάσας γὰρ προκενεῖ σοὶ τὴν βλάβην.
Οὐκ ἀστοχήσεις τῆς ἄνω κληρουχίας.

P. P.

Felicem vitam attigisti ex ignominia.
A virtute autem plus, quam a fortuna habuisti.
Sed non omnino, amice, lucrifacies gratiam:
Invidia enim preveniens ante objiciet tibi damnum
Non tamen aberrabis a superna hæreditate.

ORACULUM XVI.

Hactenus ea quæ ex MS. codice Georgii Douzæ Janus Rutgersius Var. Lect. lib. 5. cap. 8. primus Græce & Latine in lucem edidit. Oraculum vero prosa oratione scriptum, quod præcedentibus rythmicis subjunxi, ex codice MS. Bibliothecæ Amsterodamensis desumptum est, neque antea ullibi fuit editum. Continet autem Paraphrasin ultimorum undecim Oraculorum Leonis, quibus agitur de quo nescio futuro optimo Imperatore, qui a Deo electus, & quasi e morte suscitatus, Imperium Constantinopolitanum adepturus erat, & Græcorum mores reformaturus. Cæterum quis hujus Παραφράσεως *auctor sit, nondum satis mihi constat: id dumtaxat persuasissimum habeo, nec Scholarii eam esse, nec Rhuzani, quorum Explicationes Vaticiniorum Constantinopolitanorum aliquoties citat Meursius in Glossario Græco-barbaro.*

Edit. Paris. pag. 275.

ΑΝΟΝΥΜΟΥ
ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ
ΤΩΝ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ
ΧΡΗΣΜΩΝ.

ΠΕΡΙ τοῦ θρυλλουμένου πτωχοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ Βασιλέως τοῦ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου, τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ πρώτῃ ἄκρᾳ τῆς Βυζαντίδος· ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς, ὃς κατοικεῖ ἐν ὑγρῷ τόπῳ διὰ τὸ καυσικόν· ὃν ἐδίωξαν τῆς οἰκίας αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι· καὶ διδόασι τὴν τροφὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις· πλέοντος καὶ ἀλιεύοντος ἑβδοματικῷ ἑβδόμῳ χρόνῳ. εἰς τὸ τέλος τῶν ἰσμαηλιτῶν ἀποκαλυφθήσεται. παρακολουθήσει δὲ οὗτος ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ λιβὸς, καὶ ἔσται ὁ πρῶτος δεύτερος, καὶ ὁ δεύτερος πρῶτος. τί μετὰ τοῦτο ποιεῖν τὰ φονευτήρια ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἐν τῷ λεωφόρῳ πλακωτῷ. ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῇ ὥρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας. καὶ τριῶν ταραττομένων ὁ τρίτος πρῶτος· καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἠλειμμένος· ὁ μέλλων ἀποκαλυφθῆναι διὰ τόξων καὶ σημείων κυρίου φανήσεται. ἐνηχήθη παρὰ τοῦ ὁρωμένου ἀγγέλου τοῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἀνθρώπου λευκοφόρου δι' ὄνυχος, καὶ εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῦ καθεύδοντος, καὶ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ λαβόμενος εἶπεν· ἔγειρε ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τοῦ μνημείου· καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός· προσκαλεῖται γάρ σε τὸ ποιμαίνειν λαὸν περιούσιον· καὶ ἐκ δευτέρου αὐτῷ εἶπεν· ἔξελθε ὁ κεκρυμμένος, μηκέτι κρύπτου, πολλοί σε ζητοῦσι· πάντες ἐξελάσονται, σὺ δὲ μόνος εἰσελάσει· καὶ ἐκ τρίτου δώσει αὐτῷ πλάκας λιθίνας, ἐν αἷς ἐγκεχάρακται ἐντολαὶ δύο· ἐκδικῆσαι καὶ ἐθνοποιῆσαι χρηστά, καὶ ἀσέβειαν ἐκδιῶξαι· καὶ τοὺς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας, πυρικαύστους ποιῆσαι· ὡσαύτως καὶ τοὺς κακοὺς ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἱεροῦ διῶξαι· καὶ τοὺς ἀξίους εἰς τὸ θεῖον ἀποκαταστῆσαι, εἰς εὐαρέστησιν τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. ἔχει δὲ οὗτος σημεῖα· ὁ ὄνυξ τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ δεξιοῦ ποδὸς τύλωμα ἔχων, ἡ λαλιὰ αὐτοῦ ἡδεῖα, ἡ ὄψις αὐτοῦ εὐειδής· τὸ εἶδος αὐτοῦ γυναικεῖον· μέσος τὴν ἡλικίαν· φαλακρὸς, μικρὸν, πολιὸς, πολυΐστωρ, καὶ μᾶλλον εἰδὼς, προορατικὸς καὶ προφητείας μετέχων, καὶ μεταδιδούς· ἡ ῥὶς αὐτοῦ ἐπικεκυφυῖα, οἱ ὀφθαλμοὶ μετέωροι· πένης, κεκαρμένος, καὶ ῥάκια ἐνδεδυμένος, ἔξω τὸ μὲν

pag. 275. χρησιμεῦον. ἔσται δὲ πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος. εὐμετάδοτος, μεγαλόψυχος, φοβερὸς, γενναῖος. ἡ δεξιὰ αὐτοῦ ἄρμους δύο, σειράς, καὶ σταυροὺς πορφυροῦς ἔχων ἐπὶ τὰς δύο ὠμοπλάτας, ἐπὶ τοῦ στήθους δὲ καὶ ἐπὶ τὸν αὐχένα ἀστέριον. σειρὰς ἐπὶ τῶν πλευρῶν, καὶ ἐπὶ τῶν μηρῶν καὶ βραχιόνων· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Βασιλέως κεκρυμμένον ἐν τοῖς ἔθνεσι. ὁμοιεῖ δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. γράφεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ· ἤτοι ἐν τῷ τριακοσιοστῷ πρώτῳ. φυλάττων θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν· ὃν ἐδόκουν οἱ ἄνθρωποι ὡς οὐδὲν ὄντα, καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύοντα. ἐπιθήσει κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, καὶ χρίσει αὐτὸν ἐλαίῳ εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν, ὃς γραφήσεται ἠλειμμένος. καὶ ἐξελάσονται μετὰ τῶν ἰσμαηλιτῶν. καὶ κρατήσει αὐτοὺς, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις θλιβήσονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ δώσουσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ χοῦν πάσσουσιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ βοήσουσι πρὸς κύριον τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. καὶ τότε εἰσακούσεται Κύριος τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ θήσει τὰ ὦτα ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, καὶ ἀποστελεῖ τὸν ἀρχάγγελον αὐτοῦ ἐν σχήματι ἀνθρώπου, καὶ αὐλισθήσεται ἐν ταῖς νήσοις. καὶ εὑρήσει τὸν ἅγιον αὐτοῦ, τὸν ἠλειμμένον παρ' οὐδενὸς βλεπόμενον. καὶ παρὰ μηδενὸς γνωριζόμενον, τὸν χρηστὸν καὶ ἄχρηστον· τὸν πτωχὸν καὶ μὴ ὑστερούμενον· τὸν ἐλεοῦντα, καὶ ἐλεούμενον· τὸν γυμνὸν καὶ βύσσινα ἠμφιεσμένον. τὸν νεκρὸν ὄντα τῷ σώματι, καὶ ἄπνουν καὶ ζῶντα τῷ πνεύματι. ὁ ἄρτιος καὶ κυλλὸς, ὁ προκατάρξας καὶ εἰς οὐδὲν χρησιμεύων. ὁ ἀδαὴς καὶ πολλὰ εἰδώς. ὁ τοῖς πᾶσι σκοτεινὸς, καὶ ἀφανὴς, τῷ δὲ Θεῷ καὶ ἑαυτῷ φανερός. ὁ ἐκ μοίρας δυτικῆς, καὶ ἐγγόνους βασιλικοῦ καταγόμενος. Βασιλέως υἱὸς καὶ αὐτὸς Βασιλεὺς τῆς δόξης. κατοικῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Βυζαντίδος, ἀπὸ τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης πλησίον τοῦ σίγματος. αὐτοῦ ἡ ἀνατροφὴ ἐκγένους ὀγδοήκοντα ψήφους ἔχων τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου στοιχείου. τὸ δὲ ἕτερον γράφεται ἀπὸ τοῦ πρώτου γράμματος ἐν τῷ ὄντι καὶ δεκάτῳ. ἔσται δὲ ἀφομοιωμένος τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ. τὸ δὲ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θεῖον. ὅς ἐστιν ὑψίνους· ἔστι δὲ ἀπάτωρ, καὶ ἀγενεαλόγητος· ἅμα δὲ καὶ τελκόνδυλος ἐκ συνουσίας παῖδας ποιήσας γυναῖκα μίαν, τοὺς μὲν ἄῤῥενας, τοὺς δὲ θηλείας. καὶ ταῦτα τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν τὰ ὀνόματα ἅμα μ. δ'. γ'. α'. α'. α'. ι. καὶ ἔσται δίδυλα ταῦτα ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ὄνυχος τοῦ δεξιοῦ ποδός. καὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστι στρεβλὸς ὀφθαλ-

μὸς τῆς πορνείας. καὶ ἅγιος τοῦ Κυρίου· ἐλαίας ἔχων εἰς τὰ δεξιὰ μέρη, εἴς τε τὸ ὑπομάζιον. καὶ μέλλον τῆς ὠμοπλάτης, ἐπί τε τοῦ μηροῦ, καὶ τοῦ ὠτός. καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν ὀφρὺν διὰ τὸ τῆς ἐλεημοσύνης μέτρον. ἐξερυθραίνων τὰς μύλας χαρίεις. εὐμήκης τὸ γένειον μεσοπολιούμενον, ἔχων δὲ ὑπλείονα ἅμα τῇ κρατ', μείλιχος, μελισαγὴς, μελάθριξ, ἀναφάλαντος, γηραιὸς, νικητὴς, ζωπαμοῦχος· ἄναξ ἀνάκτων, ἄριστος. κατοικῶν ἐν τῷ τετραπύλῳ ἐπὶ τὸ ψυχρότερον μέρος τοῦ τείγματος. καὶ ἐν τῷ νοτιαίῳ μέρει τῆς θαλάσσης· καὶ ἐν τόπῳ ἀσήμῳ καὶ βορβορώδει· ἐξερχομένου ἐκ τῆς πύλης τῆς χρυσέας, καὶ τῆς ξυλοκέρκου· πάντα τὰ ἀντικάταντα, κατάντα. νόγια κρημνοί. τὸ δὲ *Edit. Parisf. pag. 217.* σπήλωμα ἔχων λωσμένον ἐκ δύο ἀξωπυλῶν. ἡ δεξιὰ μὲν, πλατεῖα ὁδὸς, καὶ λιθόστρωτος, ἔχουσα λίθους ξεστοὺς καὶ τετραδιαίους. ὀφιώδης κοίμβος καὶ θηριώδης στύλος τέταρτος. καὶ διφρολάτης θηλυκὸς ἵσταται ἀπέναντι τῆς σπηλιώης αὐτοῦ. καὶ κρατεῖ στέφανον, κράζων τὴν τύχην τοῦ ἐκλέκτου Βασιλέως. ἀπέναντι τῆς σπηλιώης αὐτοῦ ἵδρυμα θεανδρικὸν θυόμενον, καὶ προσκυνούμενον, ὑπ' αὐτοῦ ἔχων ζώνην μίαν· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γλυπτόν· φέρων τε τὸν πόλεμον, καὶ τῶν ξανθῶν τὰς χύσεις τῶν αἱμάτων εἰς κυλίκιον ἐν τῇ γῇ ἐστρωμένον, ἔχων ἐπὶ τοῦ νώτου τὸν ἄρχοντα τῶν θηρίων. καὶ ἐπὶ τῶν στήθους τὸν τοῦ στρατοῦ τύπον. ἀνώμου δὲ μέρους τοῦ σπηλαιώματος αὐτοῦ ὁδὸς ἐστενωμένη· ῥυμίσκη, καὶ ὕδατος πλημμύρα, καὶ βαθεῖα, καὶ πλημμυροῦσα, καὶ ἠχοῦσα, καὶ κυμαινομένη ἐπὶ τὴν ἀκρότομον θάλασσαν τὴν ἐπταλόφου, καὶ ποταμὸς βρυχόμενος ἀπὸ τῆς σιδηρᾶς ἀκροτόμου ἀναδίδοται. ὅς ἐστιν ἐλάτινος πεφυτευμένη ἐν τῇ αὐτοῦ γειτνίσει· ἔχων παρακλάδους ἐπάνω αὐτοῦ τῶν ἐλατίνων, καλιὰ ὀρνέου ἐπέχων λαμοῦ. ἔχων βλαστοὺς καὶ ἰδίας ὀρνέων, καὶ περιστερῶν. ἐγγὺς καὶ πύργος μάλιστος, καὶ θηριώδης στύχη. διακονούμενος ὑπὸ μελανδίτου· ἐλεῶν τε καὶ ἐλεούμενος. ἐστὶ δὲ δυσώνυμος κλῆσις αὐτοῦ θηριώνυμος λύκος. καὶ αὐτῇ τῇ τάξει πέφυκεν ἐλεύθερος. φυλάττων πᾶσαν θεοσέβειαν, καὶ προφητείαν. οὐ προφητάρξας, καὶ εἰς μηδὲν χρησιμεύσας. ὃν ἐξουθενοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς νεκρὸν ὄντα, καὶ μηδὲν χρησιμεύοντα. ἀποκαλύψει ὁ Θεὸς καὶ ἐμφανίζει, καὶ χρίσει αὐτὸν ἔλαιον εἰς τὰ τέλη τῶν ἡμερῶν· ὅς ἐστιν ἠλειμμένος ἀπὸ γαστρὸς ἐλαίου ἁγίου αὐτοῦ. ἀποκαλυφθήσεται δὲ οὕτω· φανήσεται ἀστὴρ ἡμέρας τρεῖς, καὶ νυκτὸς ὥρας γ'. μέσον τῆς πόλεως ἕως τῆς μητρὸς τῶν Υψίστου. ὁ δὲ ἀστὴρ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν πλανητῶν, ἀλλ' ὡς ἐφάνη εἰς τὴν σωτήριον γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. καὶ κήρυξ βοῶν τρανῶς· ἐν ταῖς τρισὶν ἡμέραις ἀνακαλῶν καὶ ἀνακαλύπτων τὸν ἐλπιζόμενον. τότε ὁ δῆμος ὁρῶν καὶ ἀκούων τὴν τοῦ κηρύγματος βροντώδη φωνὴν ἐκπλαγήσονται· καὶ ἐξεστηκότες ἅμα τῇ χαρᾷ καὶ τῷ φόβῳ βοήσουσιν ἀγνοεῖν τὸν ἐλπιζόμενον· τότε ὁρώντων πάντων, καὶ τὸ κύριε ἐλέησον θερμῶς ἐκτενῶς βοώντων· καὶ τὰ μέτωπα αὐτῶν εἰς τὴν γῆν κρούσαντες. καὶ χοῦν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πάσαντες, καὶ στενάξαντες καὶ δάκρυα χύσαντες διὰ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτοῖς θλίψιν. παρακληθήσεται τὸ Θεῖον καὶ εὐμενῶς προσδέξαι τὴν δέησιν αὐτῶν· καὶ ἱλέῳ ὄμματι ἐπιβλέψει ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν· διὰ τοὺς καταληφθέντας τότε ἐκλεκτοὺς γνωσθήσεται ὁ ἐκλεκτός· ὁραθήσεται ἐν τῷ οὐρανῷ νεφῶδες στερέωμα τοῦ ἡλίου· ἔχων τὸ μέγεθος ὥσπερ ἅλωνος θερινῆς ἁλωῶν τῶν βοῶν ἕξ, κάτωθεν δὲ κρεμασθήσεται στρατὸς ἀωνύμως δὲ τοῦ στρατοῦ τῆς πορφύρας, ἐκπεταμένον τόξον, οἷον διέθετο τοῖς πράγμασιν ἡμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον· ἀγνοούντων δὲ πάντων τὸν ἐλπιζόμενον, ἀνακλασθήσεται τὸ τόξον διὰ τοῦ νοτιαίου μέρους ὅ ἐστιν ἁπλούμενον ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ δεχθήσεται τῇ θύσει τῆς καλιᾶς τοῦ ἀληθινοῦ Βασιλέως. *pag. 178.* τότε οἱ λαοὶ δόντες δόξαν τῷ Θεῷ δρομαίως ἀνύσουσιν ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ τόξου· καὶ λαβόντες τὸν πολυτίμητον καὶ γηραιὸν ἀνακτορεύσουσι μετὰ λαμπάδων, καὶ βαΐων, καὶ ὠφραδῶν· ὅτι ποικίλως φέρουσαν αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ σιῶν· καὶ ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀληθινὸς Βασιλεὺς ἀπέναντι τῆς καλιᾶς αὐτοῦ ἀναμέσον δύο ἀψίδων, καὶ ἰνδάλματος ἐρίψας ἱσαμένου ὁ φανεὶς ἀστὴρ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ στρατοῦ ἐκχωθήσεται καὶ δώσει αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ χρίσει αὐτὸν φῶς νοερόν. καὶ ὁ κήρυξ βροντοφωνῶν, καὶ μὴ φαινόμενος, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν λαὸν εἴπῃ. ἀρεστὸς ὑμῖν οὗτος ἐστί; τότε λήψεσθαι πάντας φόβος, καὶ τρόμος καὶ ἔκστασις εἰς τὴν τοῦ κηρύγματος βροντιαίαν φωνήν. καὶ εὐθ' οὕτω τύπτοντος τὰ στήθη μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν, τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἄραντες εἴπωσι· ναὶ Κύριε, ὅτι σὺ ἔδωκας αὐτὸν, ἀρεστὸς ἡμῖν ἐστί· καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ἀνάξουσιν αὐτὸν εἰς τὴν μεγάλην Σιών. καὶ προσευξάμενος, καὶ σφραγίσας τὰς πύλας ἀνοιχθήσονται ἀστραμμένων πάντων καὶ ὁρώντων. οἱ δὲ ἐκεῖσε ὄντες φύγωσι μετὰ πολλοῦ τοῦ φόβου. καὶ προσευξάμενοι ἀναβιβάσαντες ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου καλέσουσιν αὐτὸν Βασιλέα ἔχοντα αὐτὸν ἐκ γένους εὐθ' οὕτως ὑμνήσαντες ὑποστρέψαντες οἴκαδε, καὶ οὕτως ἄξουσιν ἐν τῷ πολατίῳ νυκτός. καὶ ἀλλοιωθήσονται τὰ σημεῖα. ὁδηγήσουσι δὲ αὐτὸν καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου λαποφόρου εὐνούχου· καὶ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ λαλήσουσι τί μέλλει πράττειν. πολλοὶ δὲ ἐπ' αὐτὸν θελήσουσιν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας, οὐκ ἐπιβάλλουσι βλέποντες τὰ σημεῖα καὶ κρατούμενοι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἴπωσιν ἐν ἑαυτοῖς. οὗ ἠκούομεν χριστὸν Κυρίου. πάντες δὲ οἰκείαις στεῤῥαῖς σφιγγόμενοι οἱ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ παρανομιῶν αὐτῶν τῶν ἐνδόξων ὀνομάτων, καὶ τῶν τοὺς φόρους πολούντων σὺν ἱερεῦσιν ἀσεβήσαντες· πολλοὶ δὲ ἀποδράσουσιν εἰς τοὺς φαγγώδεις τόπους καὶ σπηλαιώδεις τῆς οἰκουμένης. καὶ πάντες δοξάσαντες τὸν Θεὸν ἠρεμήσουσιν· ἀνὴρ δὲ τῆς τῆς ἀνατολῆς· τῷ καὶ τῇ τύχῃ περιφανής. ἀπὸ πενίας καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ ἐκ δόξης εἰς δόξαν μεταβαίνων τῆς ἐν ἀρετῇ πολιτείας· εἰς ἄκρον μετερχόμενος πολὺς τοῦ τε καὶ τὴν θρηξὶ λάμπων· καὶ ἐλπίδα ἔχων τοῦ ἀοράτου Θεοῦ παρ' ὅμοιος τῷ πτωχῷ καὶ ἐκλεκτός· καὶ αὐτὸς τῆς ἄνω κλησίας τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐμφορηθείς.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ ΧΡΗΣΜΟΣ
περὶ ἀναστάσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

SAPIENTISSIMI IMP. LEONIS ORACULUM
de restitutione Constantinopoleos,

Quod jam pridem editum fuit a Leunclavio in fine Annalium Constantini Manassis.

ΒΥΖΑΝΤΟΣ αὐλὴ, ἑστία Κωνσταντίνου,
Ῥώμη, Βαβυλὼν, καὶ Σιὼν ἄλλη νέα,
Τρεῖς τρεῖς ἑκατὸν καὶ σὺ συνάρξεις κράτος
Μιᾶς ἐν αὐτοῖς ὑστερούσης εἰκάδος.
Ὡς χοῦν ἀθροίσεις τῶν ἐθνῶν τὸ χρυσίον,
Καὶ πάσας ἄρξεις τὰς πέριξ φυλαρχίας.
Ἀλλά σε πυρίστατον καὶ ξανθὸν γένος
Πᾶσαν τεφρώσει καὶ τὸ σὸν λύσει κράτος.
Ἔσῃ πάλιν γὰρ, ὥσπερ οὐδ᾽ ἀρξαμένη.
Ἕως Θεοῦ δάκτυλος ὀφθεὶς ἐξ ἕω,
Χειρὸς ῥυείσης δακτύλους πλήσει δύο,
Αἰχμὰς φέροντας, αὔρας ὡς ἐκ καμίνου,
Αἳ τὸν πατρῷον ἐκδικήσουσι μόρον
Ἥξουσι δ᾽ αὖθις κυκλόθεν τὰ σὰ τέκνα
Εὐθείας, ὥσπερ ἐκ κύκλου πρὸς κεντρίον
Ἐφ᾽ οἷς δικαίοις ἐκβιβάσεις τὴν δίκην.
Καινὴ τὸ λοιπὸν ἡ καινὴ πάλιν ἔσῃ,
Καὶ κρεῖττον ἄρξεις τῶν ἐθνῶν, εἴπερ πάλαι
Δόξης γὰρ οἶκος σὺ Θεοῦ χρηματίσεις,
Τοῖς ἴχνεσί σου προσπεσόντων τῶν πέλας.

Byzantis aula, pii Constantini domus
Roma, atque Babylon, & Sion quaedam nova,
Regno ter & ter centenis tibi fas frui
Saltem viceni annis deficientibus.
Ceu pulverem, aurum collectura es gentium,
Simul vicinis imperatura omnibus,
Sed te perustum ab igne, te flavum genus
Totam incinerabit, & regnum evertet tuum.
Eris quasi non unquam fuisses antea;
Donec ab oriente conspectus digitus Dei,
Digitos manus jam perditae implebit duos,
Hastas gerentes e camino auras velut,
Fatum quibus paternum ulturi sunt grave
Tunc liberi tui venturi sunt undique
Recta velut ad centrum ex circuli ambitu.
Jus exsequeris per quos justos, ceu decet.
Adeoque tunc rursum futura tu nova es
Meliusque nationes rectura, ac prius.
Nam gloriae Dei domus vocaberis,
Ubi se ad pedes tuos vicini adjecerint.

Finis Oraculorum Sapientissimi Imperatoris Leonis.

Edit. Parif. pag. 281.

PETRI LAMBECII ANNOTATIONES

A D

IMPERATORIS LEONIS ORACULA.

Ad Oraculum 1. EKXEI εἰς μέσον) In Cod. Amsterodamensis bibliothecæ legitur, ἔχεις μέσον.

Ἀντιλάξει) Cod. Amsterod. ἀνταλάξει.

Ἀθλα) Cod. Amst. ἄθλιε.

Φανεῖ) Cod. Amst. φαίνει.

Καλὸς) Cod. Amst. κακόν.

Ἀπορρίξεις) Cod. Amst. ἀπορρίξει.

Ὡς ὑστερίαν) Cod. Amst. ὡς ὑστε ῇ. In codice antiqui Interpretis videtur scriptum fuisse, οἷς ὑστερήσει, &c. Vertit enim: Quibus remanebit.

Τὸ δεύτερόν τι κακόν) Cod. Amst. τὸ δεύτερον τίκτον: & videtur ita fuisse scriptum in cod. antiqui Interpretis, qui hæc ita vertit: Secunda proles alia bellua.

Φανεῖ) Hæc vox in Cod. Amst. deest. Quam lectionem secutus est antiquus Interpres, qui hunc versum ita vertit: Et tui gemitus æstas & ver.

Ὦ τοῖς γονεῦσι βρῶμα δεινῶν κοράκων) Nicetas Oraculum hoc pertinere putat ad Joannem Comnenum, qui obiit in loco, cui nomen fuisse ait κοράκων φωλεούς, sive corvorum nidos.

Ad Orac. 2. Καὶ γὰρ ὄρνις ἱππότης) Probo Rutgersii emendationem: καὶ γὰρ ὄρνις ἐπὶ τούτῳ, Σαυρομάχος ὄρνις. Ἱππότης δ' αὖ κερασφόρος. Nam τὸ τούτῳ & τὸ αὖ suntἀνταποδοτικά. Cæterum in antiqui Interpretis codice scriptum fuisse videtur ἱππότης: ita enim hunc versum vertit: Etenim eques avis, &c.

Ζωσμοῖς Αρεθμοῖν) Cod. Amst. ζωσμοῖς.

Ἐν ἵππῳ παύσει καὶ φαίνει τὰς ἡμέρας) In codice antiqui Interpretis sine dubio scriptum fuit: ἐν ἵππῳ παύσει κερασφόρῳ. Vertit enim: In equo quiescet cornigero.

Ἡμέρων χρόνων) Cod. Amst. ἡμέρα. Et versu sequenti pro τούτῳ legitur τοῦτο.

Ἀρχὴν ἔχων τε μονάδα καὶ τέλος) Loquitur de Comnenia familia, cui præcedente Oraculo, quod inscribitur AIMA, portendebatur, tantum eam Imperio præfore, quot litteras nomen AIMA complecteretur. Nam per A Alexius, per M & A Manuel & filius ejus alter Alexius significabantur. Igitur hoc modo familia illa principium & finem habuit unitatem, nempe τὸ A. Vide Nicetæ locum lib. 5. de Imperio Manuelis Comneni, quem integrum inserui testimoniis veterum Auctorum de Leone & ejus Oraculis.

Ad Orac. 3. Καὶ θρασεὺς ὡς μάλιστα καὶ ταχὺς πέλει) Sic in præcedente Oraculo: Ὡς ἄγαν ὀξύς, ὡς θρασύς τε, &c. Ergo hoc quoque Oraculum ad familiam Comneniam pertinet. Confirmat id Nicetas lib. 7. ubi ait Manuelem Comnenum Joannis filium anno ætatis trigesimo octavo obiisse, idque prædictum fuisse antiquissimi Oraculi versu.

> Ἀλλ' ὑστάτη σε κερδανεῖ λαβὴ λόγου.

pag. 282. Id est, Postrema te abripiet syllaba tui nominis. Nam HA ultima syllaba nominis MANOHA numerum significat trigesimum octavum. Versus autem, ἀλλ' ὑστάτη, &c. quem Nicetas παλαιότατον λόγιον vocat, unus est illorum, quibus constat quartum hoc Leonis Oraculum. Item versus ille qui sequitur:

> Τόποις ἐν ὑγροῖς καὶ παρ' ἐλπίδα πεσεῖς,

ab eodem Niceta ad Imperatorem Joannem Comnenum refertur.

Ὦ Βύζαν γένος) Id est, Byzantio oriundus. Βύζα nomen fuisse creditur nymphæ Thraciæ, a qua Byzantem educatum fuisse referunt Hesychius & Codin.

Παρ' ἐλπίδα πεσεῖς) Ad Nicetam legitur πίπτεις.

Ἀτερ ἡνίων φυγῇ) Cod. Amst. φιλίας. Et hæc lectio fuit in codice antiqui Interpretis, qui vertit citra amorem habenarum, id est, laxatis habenis.

Ad Orac. 4. Πρωτόλεια δὲ πάντας ἀνάλωσας ξίφει) Rutgersius legendum censet: πρωτόλεια δὲ πάντ' ἀνάλωσαι ξίφει. Sensus est: Quatuor menses concedo tibi, post quos omnium tuarum frugum primitias ferro absumptas videbis Nam tempus præteritum ἀνάλωσαι pro venienti hic ponitur: ut paolo post ἤχθη, raptus est, pro rapietur.

Ἀναγορεῖς) Cod. Amst. ἀναγορεύεις.

Ἤχθη πρὸς Ἅδην) Procuidubio in codice antiqui interpretis pro ἤχθη scriptum fuit ἴθι: vertit enim: Abi in Orcum.

Δρεπανηφόρε, &c.) Totum hoc quartum, & sequens quintum Oraculum ad Andronicum Comnenum pertinet, ut apparet ex simili Oraculo, quod de ipso loquitur, & exstat apud Nicetam lib. 2. de ejus Imperio: Ibi enim inter alia multa, quæ de eo dicuntur, hæc maxime ad præsens Oraculum faciunt:

> Ἐντεταγμένος καὶ δεξιὰν κεκαρμένος
> Πάλιν αὐτὸ κείσεται σκανδαλισθεὶς τῇ χειρί.

Τρίτον δυσσύμενον ἢ πρῶτον στοιχεῖον) Cod. Amst. τρίτον δυσσύμενον πρῶτον στοιχεῖον.

Ad Orac. 5. Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον τοῦτο βλέπε) Sic habet cod. Amst. Douzæ τὸ Μῦ στοιχεῖον, Quare Rutgersius scribendum esse opinabatur:

> Τομὴ δὲ τοῦ στοιχείου τούτου προβλέπεις.

Mihi vero magis probatur codicis Amst. lectio, Τὸ Μῦ τὸ στοιχεῖον, &c. Videtur enim Oraculum loqui de Manuele Comneno, & respicere ad M, tertiam litteram vocis AIMA, de qua supra egimus. Nam paulo post subjungit: καὶ γὰρ τὸ τρίτον φέρει στοιχεῖον χείρ.

Ὥσει τέμνων) Cod. Amst. ὡς τέμνων.

Τεμών ῥόδον) Cod. Amst. τέμνον.

Τὸ τρίτον φέρει) Vox φέρει deest in codice Amsterodamensi.

Ad Orac. 6. Ἡ βοῦς δὲ τέμνοντα) In codice antiqui Interpretis scriptum fuisse videtur: ὁ βοῦς δεύτερος. Vertit enim: Secundus bos & finis Antotrophi.

Τὸ χρῆμα φέρει τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον) In codice Amst. pro φέρει legitur φαίνει. Et sic Nicetas, qui lib. 3. ubi agit de Imperio Isaacii Angelii totum hoc citat Oraculum. Eadem lectio fuit in codice antiqui Interpretis.

Τετεύξει) Apud Nicetam legitur τέτευχας.

Μόνον δ' ἐνεθεὶς) Apud Nicetam legitur, Μόνος ἀναχθείς.

Καὶ τῷ νεκρῷ, κράτιστα, λιπὼν τὸ κράτος) Apud Nicetam legitur: ἢ τῷ νεκρῷ, &c. id est, Et mortuo linquens Imperium. Videtur enim loqui de futuro illo optimo & a Deo electo Imperatore, de quo hæc dicuntur Oraculi 13. verba:

> Ὁ νεκρὸς ἤδη καὶ θεῷ λελατρευμένος,
> Σκῆπτρα κρατήσει τοῖς δ' ἐν βασιλείᾳ

Οἷα φθόνε) Nicetas: φθόνε Versus vero sequens ita apud eum loquitur.

Ad Orac. 7. Πρώτας γὰρ ἔχεις ἀρετὰς ἄλλων πλέον·
Et magis hanc, quam MSS. codicum lectionem probo.

Πᾶν, ὁ κόσμος) Cod. Amst. πάντως ἐκεῖνο.

Edit. Paris. pag. 183. Παρήλιοι δὲ παρ' ἑκατέρα σέβοι, Μερισμὸν ἐμφέρουσι τῆ κράτους ὅλου) Παρήλιοι dicuntur, cum bini ternive apparent soles, seu potius, imagines solis in nube spissa & vicina in modum speculi. Antiquus Interpres duos hosce versus ita vertit: Ad orientem solem utrinque coronæ partem inferunt totius Imperii. Proculdubio igitur in codice ejus scriptum fuit:

Παρ' ἡλίου δὲ παρ' ἑκατέρα σέβοι
Μερισμὸν ἐμφέρουσι τῆ κράτους ὅλου.

Et quidem ἐμφέρουσι pro ἐμφέρουσι etiam in codice Amsterod. legitur.

Ἐξημβλωμένον) Rutgersius legendum putat, ἐξηπλωμένον.

Ad Orac. 8. Τοῖς ἐνδεκάτης εἰργμένους οὐκ ἐκλείψει) Probo emendationem Rutgersii: τοῖς ἐνδεκάτης εἱρμοῖς οὐκ ἂν ἐκλείψει: & versu ultimo hujus Oraculi, pro μετίκοσα, μετὰ ἥκοντα.

Ad Orac. 9. Τοὺς ὅλας ἀφεὶς) Antiquus Interpres vertit: Aliis dimissis: pro ὅλας igitur in ejus codice scriptum fuit ἄλλας:

Ad Or. 10. Οὐαί σοι πόλις ἑπτάλοφε, ὅταν τὸ εἰκοστὸν γράμμα ἀνευφημίζεται, &c.) Sic supra in Oraculo octavo:

Αἲ αἲ τάλαινα πλευρὰ δειλαίη πόλις,
Ἡμᾶς κρατήσει ποὺς μακρὸν Κάππα χρόνον.

Cappa enim apud Græcos vigesimum numerum significat.

Βλασφημία) Probo lectionem codicis Amst. βλασφημίας.

Ad Or. 13. Λελασμένος) Antiquus Interpres vertit, solutus: videtur itaque in codice ejus scriptum fuisse λελυμένος.

Ad Or. 14. Τὸν ἥλιον ὕπνος) Cod. Amst. τὸν ἥλιον ἄυπνος.

Ad Or. 16. Εὐτυχεῖς πλέον) Lege, ἃ τύχοις πλέον.

Ἀλλ' οὐδ' ὅλως, ἄριστε, κερδανεῖς χάριν) Antiquus Interpres ita vertit: Atqui non dolo, optime, tibi hæc gratia parta est. Videtur ergo in codice ejus pro οὐδ' ὅλως scriptum fuisse, οὐ δόλῳ.

ANNOTATIONES AD *oraculorum leonis antiquam Græcam Paraphrasin.*

EN τῇ πρώτῃ ἄκρᾳ τῆς βυζαντίδος) Similiter aliquanto post κατωτέρω, inquit, ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς βυζαντίδος.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ λιβὸς) Huc facit ille Oraculi octavi versus:

Δράκοντα συμπλέξουσι τὸν λιβοντόνον.

Ὁ τρίτος πρῶτος) Respicit ad Oraculum 9.

Καὶ ἀποκαλυφθήσεται ὁ ὑλακωμένος) Hæc verba desumpta sunt ex Oraculo 11.

Εὑρεθῆναι παρὰ τοῦ ὁρωμένου ἀγγέλου, τοῦ ἀποκαλυφθέντος ὡς ἀνθρώπου λαμπροφόρου εὐνούχου) Sic aliquanto post: καὶ δύο ἄγγελοι ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου λαμπροφόρου εὐνούχου. Item Codinus in libro de Structura templi S. Sophiæ: ἐφάνησαν αὐτῷ λαμπροφόρος τις εὐνοῦχος; & paucis interjectis, subjungitur: ἔγνω ὁ βασιλεύς, ὅτι ἀγγελικὴ ἐστὶ Κυρίου. Quod vero hoc loco narratur de futuri illius optimi Imperatoris revelatione per angelum, Paraphrasis est 12. 13. 14. & 15. Oraculi.

Καὶ τοὺς τὰ σοδομιτικὰ ἔργα ποιοῦντας) Huc faciunt illi versus Oraculi octavi.

Καὶ τοὺς ἀσελγεῖς καὶ φόνῳ κεχυμμένους
Μοιχοὺς, ἅρπαγας, ἀδίκους, αἱμάτων πότας,
Τὰ λοίσθια κλάουσι φρυαγμάτων φάος.

Πολιὸς, πολυΐστωρ, καὶ μάλα εἰδὼς) Respicit ad illud Oraculi noni:

Ὡς ἄγαν πρεσβὺς καὶ πολιὸς ὑπάρχων.

Ἔσται δὲ πρᾶος καὶ φιλάνθρωπος, &c. Respicit ad illud Oraculi decimi tertii:

Μισόχρυσος, μείλιχος, πρᾶος, ἐλεήμων.

Προφητικὸς καὶ προφητείας μετέχων) Respicit ad hunc Oraculi decimi tertii versum: pag. 184.

Τὸ μέλλον ὀξύτατος εἰδέναι μᾶλλον.

Καὶ ἀνδραγαθήσεται ἐν ταῖς νήσοις) Huc facit illa noni Oraculi versus:

Ἐλθὼν δὲ δυσμὰς τὰς νήσους ἐπιστατεύων.

Τὸν πτωχὸν ἐμὲ ὑστερούμενον) Huc pertinent illa Oraculi undecimi verba: ὑπὸ πτωχοῦ ὑστερούμενον.

Ὁ ἐκ μοίρας δυστικῆς καὶ ἐκ γένους βασιλικοῦ κατερχόμενος) Huc pertinent ille Oraculi sexti versus:

Μόνος ἀνεχθεὶς ἐξ ἀνακτόρων κλέους.

Ἀπὸ τῆς δυτικῆς τῆς πόλεως πύλης) Huc facit ille versus decimi tertii Oraculi:

Ἀπεστι σκηνὴ πρὸς δυσμὰς ἐπτάλοφος.

Πλησίον τοῦ σίγματος) De hoc loco vide meas ad Codinum Annotationes.

Καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μηχανὰς) Huc pertinet ille versus Oraculi de restitutione Constantinopoleos:

Ἀλλά σε πυρίστατον καὶ ξανθὸν γένος.

Videtur autem loqui de Latinis.

Τὰς χύσεις τῶν αἱμάτων) Respicit ad hunc Oraculi octavi versum:

Σφαγαὶ γὰρ ἐν σοὶ καὶ φρεχύσεις αἱμάτων.

Καὶ κήρυξ βοῶν τρανῶς) Huc pertinet ille Oraculi decimi tertii versus:

Κήρυξ ἀφανὴς τρὶς ἀνακραύξει μέγα.

Ἰνδάλματος ὀψ λψει) Legendum videtur ἐφίπτω, vel ὑφ' ὕψει ἱστάμενον, id est, ut paulo post ait, ὑφ' ὑψηλοῦ τόπου.

Τοῖς ἄνω κλήσεσι τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ἐμφορηθεὶς) Respicit ad ultimum ultimi Oraculi versum:

Οὐκ ἀτυχήσεις τῆς ἄνω κληρουχίας.

ANNOTATIO AD ORACULUM *Imp. leonis de restitutione Constantinopoleos.*

ΑΛΛΑ σε πυρίστατον καὶ ξανθὸν γένος) Antiquus Interpres Oraculorum Leonis hæc ita vertit: Sed te ignis fumnus flavum genus. Videtur ergo in codice ejus pro πυρίστατον scriptum fuisse πυρόκαπνον. Illi vero, quos hic Leo igneum & flavum genus hominum appellat, videntur esse Latini, qui duce Balduino Comite Flandrensium anno Christi 1203. fugato Alexio Angelo Comneno, Constantinopolim ceperunt, & integros quinquaginta annos occuparunt. Iidem similiter ξανθοὶ vocantur in antiqua Græca Oraculorum Leonis Paraphrasi: φέρων τε τὸν πόλεμον καὶ τῶν ξανθῶν τὰς μηχανάς.

Finis Annotationum Petri Lambecii ad Imp. Leonis Oracula & antiquam Græcam Paraphrasin.

AU-

Edit. Parif. pag. 285.

AUCTORIS ANONYMI,
QUI CREDITUR ESSE
FRANCISCUS PATRICIUS DALMATA,
EXPOSITIO ORACULORUM
IMPERATORIS LEONIS

Uti ex Græco in Latinum & vulgarem Italum fermonem translata, anno 1596. Brixiæ in lucem prodierunt.

EPIGRAMMATA FIGURÆ I.

A *IN medio geminorum corvorum, & volatilium abfumeris.*

B Et linearibus figuris notans tempus quibus remanebit patrimonii finis, urfæ autem everfor ferpens mifer folus: o quando fueris efca immanium corvorum.

C *Secunda proles alta bellua, fupinusque ad meridiem ferpens, fupinus nigro, & niger totus, luce corvis crudeliter adempta. Etenim genus ex Eoa familia infame ducens miferabili clade. Te ipfum una cum civitate perdes, & tui gemitus æftas & ver.*

EXPOSITIO.

CUM fignificatio ferpentis in maxima veneratione habita fuerit apud antiquos Romanos, & poftea apud Græcos, & Ægyptios; quoniam pro ferpente illo intelligebant deum Æfculapium Epidaurum: ideo Græci fub ferpente coloris fubflavi depicto, eorum dominium oftendere voluerunt, ficuti fub aquila Romanum imperium oftenditur, & fub tribus Lunis Turcarum imperium, quod eft primum fignum magni Sulthanis. Propter hoc, in prima figura ubi afpicitur ferpens, fignificatur Græcia afflicta, quæ poft Leonem Philofophum Imperatorem Conftantinopolitanum valde fuit turbata, & ab internis, & ab externis, & a vicinis, & hoc per annos trecentum & tres, id eft, ab anno oongentefimo & quinto a Chrifto nato ufque ad millefimum ducentefimum octavum, quo tempore, ut recitat Egaatius, fuere triginta Imperatores, incipiendo ab ipfo Leone ufque ad Murcifilum ultimum Græcum Imperatorem, in tertia Imperii mutatione, dico tertia mutatione; quia prima Græcorum fuit, quando Alexander Magnus in eos detulit Imperium anno trecentefimo vigefimo fexto ante Chriftum natum, unde mutatio ifta una cum nomine Imperiali ufque ad mortem Philippi perduravit, videlicet per annos ducentum triginta quinque, quo tempore cœpit fecunda Imperialis mutatio fub Romanorum dominio; quo tempore Magnus Conftantinus Byzantium tranftulit Imperium

pag. 286.

Romanum, & ab ipfo civitas dicta fuit Conftantinopolis: perfeveravit iftud Romanum Imperium, quod tenebat gradum orientalem & occidentalem ufque ad Theodofium Imperatorem, poft quem divifum fuit imperium Romanum, & Arcadio datum fuit orientale, & divifio hæc fuit in anno trecentefimo nonagefimo octavo; ob id poftea Imperatores Conftantinopolitani vocati funt Orientales, Romani vero Occidentales, qui per aliquod tempus ceffarunt propter Gothorum adventum, & Imperium in Galliam fuit delatum Carolo Magno; & fic ufque ad Carolum Magnum imperavit in Orientem poft Theodofium juniorem Valentinianus tertius, deinde Flavius Valerius Martianus, in quo defiit Imperium CP. quia poft Martianum creatus eft Leo primus de ftirpe Græca; unde mutatio Imperatorum orientalium Romanorum in Martiano defiit, & hoc pacto cœpit tertia mutatio Imperialis in Græco fanguine circa annum quadrigentefimum fexagefimum in Leone primo, & fic per viginti quinque Imperatores in Nicephoro, id eft, poft Imperii translationem in Galliam; fed fequuta eft etiam poft Nicephorum tertia hæc Imperialis Græca mutatio ufque ad Murcifilum (fecundum aliquos) fexagefimum Imperatorem hujus tertiæ mutationis in fanguine Græco, & in ipfo defiit ftirpis Græcæ Imperium; unde hucufque oftenditur Imperium Græcum fub figura ferpentis, (& quantum erat duraturum) qui a duobus volatilibus cæcus redditur: propter hoc dicit Epigramma A In medio geminorum corvorum, & volatilium abfumeris: quafi dicat, o Imperium Græcum abfumeris inter duos corvos, aut volatiles: id eft, alienos potentatus qui te expellent: & ita Ægyptii per corvum intelligebant infamem expulfionem, inquit, quod expulfio erit duorum corvorum: & ita fuit; quoniam alter eorum fuit Murcifilus, qui credens Græcum imperium occupare, Alexium juvenem Imperatorem occidit; fed ipfe ftatim captus fuit a Venetis & Gallis, & Byzantium ductus, variis cruciatibus mortuus, & caftigatus acerbe. Sed interim quod Murcifilus fugam ceperat, ecce fecundus corvus, id eft, Balduinus Flandriæ Comes, qui dominium & urbem cepit, & fic fuit Imperator creatus, ut dicit Egnatius, & alii.

Codin. de Orig. CP.

EPIGRAMMATA FIGURÆ II.

A *DUplex, triplex, etenim avus eques crucigerula avis e quufque rurfus corniger.*

B *Maximus, aviumque rex folus, hic certe accipiens regnum, e meridie in equo quieveris cornigero, una die, fidere diei percenfente mediam poli.*

C *Monade duplicis appellationis, fola prima zamentis zamerorum, poftero tempore, ut & bona pars temporis exiftit, quando tenebis Crucis imaginem mediam, & audax quam maxime, & celer es, & ad bella promptus. O Byzæ genus, fed ad extremum occafio famæ lucrum faciet.*

EXPOSITIO.

AQUILA cum Cruce novum Imperatorem denotat, id eft, Balduinum fupradictum, qui circa annum millefimum ducentefimum octavum, auxilio Venetorum & Gallorum creatus eft illius loci Imperator, quoniam inter ipfos fuit pactum, fi Galli crearent Dominum temporalem, Veneti crearent Dominum fpiritualem; unde Galli crearunt Bal- pag. 287. duinum ex Gallorum ftirpe Imperatorem Conftantinopolitanum, Veneti vero Thomam Maurocenum illius civitatis Patriarcham fecerunt. Ifta figura oftendit tempus hujus Imperii in externa ftirpe in illis verbis Epigrammatis A, Duplex, &c. quafi dicere velit, duplex triplex, hoc eft, fex Imperatores cum figno Aquilæ Crucem ferentis erunt in Imperio: & ita fuit, quoniam fub Aquila ifta crucigerula, quæ fex pennas gerit in collo, oftenduntur fex Imperatores, id eft, Balduinus, Henricus, Petrus, Rubertus, & Joannes Bren-

nius tutor cum Balduino secundum nonnullos, & qui postea succedere deberet, videtur in Epigrammate B, ubi dicitur, Maximus aviumque te a solus, &c. quasi dicere velit, magnus & solus avium Rex erit ille, qui capiet dominium Græcum, sed transacto meridie, id est, per aliud parvum tempus quiescet in equo cornigero, & ita fuit, quoniam Aquila cessavit in Balduino secundo.

EPIGRAMMATA FIGURÆ III.

A *Sulthanus Mechemetes, is qui Constantinopolim capturus est.*

B *In locis humidis, & præter spem cades, in te enim initium & finis cornu est.*

C *Fama vulgatum est, quod aures habes, & hinnis citra amorem habenarum, id est, laxatis habenis.*

EXPOSITIO.

VIDEBATUR quod Grecia relinquens dominium externum Aquilæ in Balduino secundo, & alium novum & nativum accipiens dominium in Michaele Palæologo (sed intermedio Imperiali secundum aliquos Alexii, Angeli, Theodori Lascari, & Joannis Deplobatarii) esset tamquam nova sponsa, ostensa per illam juvenculam Græcorum more indutam, & lætam; sed illa lætitia a meridie sublata fuit, sicuti dictum est ab equo cornigero, a quo depressa fuit: quare Epigramma B juvenculæ dicit, In locis humidis, & præter spem cades, &c. quasi dicere vellet in locis humidis, hoc est, in feliciori tempore tui dominii, o Græcia, quæ tantum te extollis, eades; sed scias, quod in te principium & finis est cornu, hoc est, quod in te fuit principium cornu, id est, dominium, in te etiam erit finis. Sed quis futurus esset hic primus corniger equus, declarat Epigramma A dicens, Sulthanus Mechemetes qui capiet Constantinopolim, id est, Sulthanus Mechemetes erit ille, qui imperium Græcum occupabit, qui desiit in Cōstantino quinto Imperatore post Michaelem Palæologum Viterbiensem anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio, & ista perseverabit per septem Imperatores Mahometanos. Quomodo autem pervenerit imperium illud in Mechemet, dicunt historiæ Ottomannorum, & Turcarum, & Græcorum, quod Michael Palæologus reliquit Andronicum, qui duos filios habens, Calojannem, & Emanuelem, reliquit tutorem Joannem Cantacuzenum, qui Calojanni filiam in matrimonium collocavit, sed orta dissensione inter Cantacuzenum & generum, Cantacuzenus generum expulit, se Imperatorem faciens; sed Calojannes in statum restitutus, Cantacuzenum multavit exilio, qui se monachum fecit. Hic Calojannes Emanuelem habuit, qui post patrem tenuit imperium, & septem
Edit. Parif. pag. 288. habuit filios, Joannem, Andronicum, Theodorum, Constantinum, Demetrium, Thomam, & Michaelem. Tempore istius Emanuelis Imperatoris accidit quod Mechemet Turcarum Imperator, postquam a Venetis mari profligatus esset, & cum ipsis deinde pacem haberet, ut a fratre Mustafæ aggrederetur, qui postea Salonicum aufugit: quod intelligens Mechemet, cum exercitu petebat Mastafæ gubernatorem; qui cum Emanueli Græco Imperatori de hoc scripsisset, responsum tulit hujusmodi: quod Emanuel & Mechemetes concordes fuere; & promisit Mustafam carcere detenturum, in quo permansit usque ad mortem Mechemetis primi. Propter istam Græcorum actionem tantum auctus est amor in Mechemetem, ut omni eorum petitioni assentiret: unde tam valde floruit Græcia in illa tranquillitate, ut tamquam nova sponsa in otio & quiete permaneret, nisi Emanuel Imperator filiis regnum divisisset, quorum dissensiones causa fuere augmenti Ottomannorum, & propriæ perditionis: quoniam defuncto Emanuele, Joannes primogenitus cepit imperium; & post ipsum cum Constantinus in pacifico dominio esset constitutus, & Græci cum Mechemete secundo fœdus percussissent, non diu permansit in illa tranquillitate, quia Mechemetes superbus, & invidus, fœdera non respiciens, imo illis postpositis una cum legibus & juramentis, propugnaculum erexit, quod vocabatur Bogazator, quo completo, se Græcorum hostem detexit: cœpit enim regionem Constantinopolitanam damno afficere; & cum maximo exercitu civitatem obsidione teneret atque magnis bombardis, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio civitatem & dominium habuit: erat quippe Mechemetes vir fraudulentus, & deceptor, quod diceret, fidem solum a mercatoribus servandam, non a Principibus cupientibus magnos fieri: erat etiam vir sagax, ingeniosus, & Christianorum hostis acerrimus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IV.

A *Sulthanus Pazaites.*

B Secundus bos, & finis Arctotrophi, id est, ursæ nutricis, figura ostendit locum & mores.

EXPOSITIO.

DENOTAT quarta figura successorem Mechemetis, qui fuit Bajexit; quare dicit Epigramma A: Sulthanus Pazaites. Hic habito post patrem dominio, a variis Principibus valde fuit vexatus: omnes enim videntes ejus pacificum animum, contra ipsum arma audebant capere, & deficere, sicut fecerunt exules Moreæ, Macedoniæ, quæ medio Nicolai Zuppani & Joannis Cernovichii in statum se reduxerunt. Istæ duæ provinciæ ad defectionem tractæ nituntur duobus illis capitibus juvencularum, quæ per paucum tempus in libertate permanserunt.

Hic Imperator Bajexit non ab re ostensus fuit figura bovis simbologica, quia semper pacis fuit amicus, ut homo animi pacifici & mitis naturæ: fuit vir intelligens, philosophiæ incumbebat, & præsertim ei placuere Averrois opera, & fuit Imperator & Dominus bonæ famæ.

pag. 289.

EPIGRAMMATA FIGURÆ V.

A *Alia quædam ursa secunda Scimnotrophus, id est, catulorum nutrix, & omnino illa præter quam quod umbratilibus tractibus delineata.*

B *Sulthanus Selinus.*

C *Ad orientem solem utrinque corona partem inferunt totius Imperii.*

D *Motus temporum intempestivus erit, nam a summo in summum describitur.*

EXPOSITIO.

SICUTI symbolo bovis in quarta figura ostensa est natura Bajexitis secundi Imperatoris in Constantinopoli; ita in hac quinta figura, symbolo ursæ cum capite Griphii, & cum quatuor catulis nititur natura successoris Bajexitis, & nomen per Epigramma B dicens, Sulthanus Selinus. Iste revera fuit sicuti hic est figuratus: fuit etenim ita crudelis, ut valde incubuerit ad omnes Ottomannos extinguendos, fratres, nepotes, & consanguineos suos: & quamvis esset Selinus proprii sanguinis homicida, dicens nihil esse tam dulce, quam sine consanguineorum timore imperare: fuit tamen justitiæ amator, virtutisque ac magnitudinis; vigilans fuit, ferox, & in victu modestus. Sed in suarum victoriarum incremento vires defecere: orto enim in renibus ulcere, corrodente & pestilenti febre correptus, mortuus est. Ideo dicit Epigramma B, Motus temporum, &c. quasi dicere vellet; quod sperans ad alia trophæa & victorias transire, ægritudo abstulit animum & vitam.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VI.

A S*Ulthanus Solimanus.*
B Hic existens quartus ab ursa cum falce & eo'a vie contendens ad messem.
C Falcifer temestre tibi spatium præscribo, ense autem multas primitias evertisti.
D Templa idolorum brevi tempore erigis, tres ter autem vivens in vita cicculos senex, abi in orcum duos linquens superstites,

EXPOSITIO.

EA fuit Selimi crudelitas, ut cum mortuus esset, & ei filius Solimanus successisset, (sicuti ostenditur in præsenti figura symbolo Regis) omnibus videretur, discessisse leonem ferocem, ursum, aut tygrim, & agnum mansuetum reliquisse, adeo juvenis Solimanus placidissimam nataram extriusecus ostendebat; in quo poitea multi decepti sunt, præsertim infelix Morea ostensa capite illo juvenculæ, quæ cum a jugo tyranni se liberaturam putaret, cum Gazelle se conjunxit, qui præter promissam fidem credens Syriæ dominium occupare, contra Solimanum progressus adeo profligatus est, ut infelix Morea facta sit adhuc infelicior.

Edit. Paris. pag. 190.

Vere fuit Solimanus rosa, id est, ver cum falce, id est cum messe: ideo dicit Epigramma B, Hic eaistens quartus ab ursa, *&c.* & in Epigrammate C, Falcifer, *&c.* Figura ista potest hoc pacto intelligi, quod cum fuerit Imperator Solimanus vir qui famam ostendere vellet vigilantiæ & prudentiæ, futurus erat, ut qui vadit ad messem falce parata, quasi dicere vellet, quod ipse existens messis, paucissimæ, aut nullæ jurisdictiones suo maximo imperio per successorem adjungi debebant: rosa enim apud Ægyptios humanam fragilitatem significat, & indicium boni fugientis; ideo antiqui in manibus defunctorum rosas ponebant & flores, atque super defunctum & sepulcrum spargebant; & sic rosa in manu Regis in præsenti figura indicium boni fugientis denotat. Potest etiam dici, quod Angelus, ut in figura aspicitur, prædixerit finem imperii, cum etenim dicatur in Epigrammate C, Falcifer trimestre tibi spatiam præscribo, quid aliud est quam dicere, post tuum imperium regnabunt tres Imperatores, & deinde finis erit totius imperii Ottomannorum.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VII.

A B*LABH KALIKOS.*
B Hei, hei misera & ærumnosa civitas, siquidem miserabilem lucem tuam miserabilitet corrumpis. Plebs parvo tempore K obtinebit; in te multa cædes & profusiones sanguinis, non deficies ab undecima ætate qua orientis. Fe quinque primitiæ monarchiæ draconem dilaniabunt libectdem, & minutim discerpent hujus tenues carnes, & in bello gentem efferatam ense conficient infinitum numerum ad sex septem millia: flagitiosusque omnis, & cæde satiatus, mœchus, adulator, prædoque hanc supremam videbunt ante oculos lucem.

EPIGRAMMATA FIGURÆ VIII.

A T*ON B DPNONTON O TRITOS A.*
B Sub vulpina pelle amicitiam dissimulans, & fortiter animum continens, ut valde senex & sapiens, sed veniens ad insulas bis Eptataulos aliis dimissis qui invicem se atteriverunt.
C Et o effusiones sanguinis, tu victoriæ manus explicuisti benigne, & bravium adeptus es in fine sceptri.

Codin. de Orig. CP.

EPIGRAMMATA FIGURÆ IX.

A V*Æ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, tunc imminet ruina & externa calamitas primatibus tuis, & hoc judiciam iniquitate.*
B Byzanti aula & penates Constantini. Roma, Babylon, & Sion alia nova. Tres ter centum & undeges annos, una nova Icade excepta, quando congeres gentium thesauros, & jura dabis cunctis circum philarchiis, sed te ignis summus genus flavum te omnem exuret, & tuum dissolvet imperium.

EPIGRAMMATA FIGURÆ X. *pag 191.*

O*Ptima quæque colligens & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans.*

EXPOSITIO.

ISTIS quatuor figuris conspicitur ruina Imperii Ottomanni, ideo ostendit septima figura Constantinopolim depopulatam: quare Epigrammate B videtur civitatis ploratus, atque sic relinquetur vacua sedes Imperialis, sicuti videtur in nona figura; sed quando hoc futurum sit, ostendit Epigramma A ipsius nonæ figuræ, dicens: Væ tibi septicollis, quando vigesimum elementum faustis acclamationibus excipietur in tua mœnia, id est, væ tibi Constantinopolis septicollis, (ipsa dicta est septicollis, quia Constantinus Magnus, cum ibi imperium Romanum detulisset, distribuit etiam civitatem in eosdem ordines, tribus, & officia, sicut esset Roma ipsa quæ habet septem colles) quando videbitur vigesimum elementum in tuis mœnils, hoc est Tau vel Taf, quod elementum est symbologica figura sanctissimæ Crucis, & propter hoc habitatores civitatis coacti erunt se se in fugam præcipites dare, quod aperte dicitur in decima figura in Epigrammate A, ubi sic habetur: Optima quæque colligens, & affligens præmium injustitiæ pessimum, quo tempore medium astrum visum fuerit nigricans, id est, quando videbitur sol niger, hoc est, Christus contra istos Infideles iratus.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XI.

A V*Ersus, quos Angelus Imperatori dicturus est.*
B Mortuus aspectu, solutus, norant multi, quamvis nemo videt ut somno excitatus continua sceptra Reginæ quidem occupabit.
C Præco inconspicuus ter magnum vociferabitur: abite confestim ad occasus septicollis, invenietis virum familiarem, meumque necessarium, ducite hunc in regiam domum.

EXPOSITIO.

RELICTA Imperiali sede vacua, ecce, dicit Angelus Epigrammate B, Mortuus aspectu, solutus, *&c.* quasi dicere vellet, ecce o Græcia, mortuus aspectu, & solutus, quem multi tuorum cognoverunt, quamvis non viderint; id est, tui eum fama cognoverunt, quamvis oculis non viderint, iste tamquam a somno expergefactus, statim sceptra Græciæ Reginæ occupabit; sed ubi vir iste repetietur, ostendit Epigramma C dicens, Præco inconspicuus vociferabitur, *&c.* Hujus possent fieri diversæ considerationes: dicit enim Epigramma, quod iste non erit in humana consideratione, & quod erit io occasu civitatis septicollis, & homo familiaris, id est, Catholicus & fidelis, & quod erit amicus, cum ex antiquo & nobilissimo sanguine proveniat. Hunc, dicet divinus præco, quæri-

te in occasu, & inter magnates; & quod (sicuti dicit figura) in somno quiescat, funebri & antiqua veste indutus, super duo triformia animalia; id est, quærite eum in occidente, non in oriente civitatis, quia ibi non erit; quem invenietis, ut supra, in somno tamquam mortuum quiescentem, hoc est, qui ex antiqua & regia stirpe originem trahat.

Edit. Paris. pag. 292.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XII.

A *PEtram incolens, age huc mihi hospes, relictis lachrymis vitaque agresti & solitaria, & vive mortuus & afflictus, nudus rursus redi ad superos.*

EXPOSITIO.

VIDETUR in præsenti figura, quod dum requiritur vir superius dictus, ecce afflicta septicollis, quæ dolens versus juvenculam illam dicit, Petram incolens, &c. quasi dicere velit, ad me septicollem quæ in hac petra clausa sum, id est, in hac afflictione venias o advena, depositis lachrymis & vita solitaria propter jugum Maucmetanum, propter quem vivis afflictus, & tamquam mortuus: tunc respondet juvencula illa (quæ advenam & peregrinum regem ostendit) quamvis sis nuda o Constantinopolis, & rege spoliata, propter cladem quam passa es, redibis tamen iterum ad lucem, quæ lux nulla alia est nisi Jesus Christus, qui dixit, Ego sum lux mundi; ideo revertens, o civitas, ad Christianam religionem, Maucmetana expulsa, iterum lucida fies sub sole splendente Christi Salvatoris.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIII.

A *ECce rursus homo ex prima stirpe occulta in multos innumerabiles annos. Nudus prodit ex obscuro & tenebricoso tumulo, & secunda splendente vita incipit & venis. Imago rursus vitæ verissima.*

EXPOSITIO.

DECLARATIO 11. figuræ confirmatur demonstratione præsentis figuræ, dicens Epigramma A, Ecce rursus homo, &c. quasi dicere velit, ecce noviter unus qui trahit originem a prima stirpe tua, o Constantinopolis, sed occulta per infinitos annos, id est, cum transierit ex uno in alium per multa secula, & occulta in hominum imaginatione, qui nudus exit e tumulo, id est, qui primus ab antiquissimis stirpibus ad nova dominia exit, unde splendente secunda vita, id est, cognito quod sit (uti monstratum est) ex prima regia stirpe tot populorum, & tamquam resurrectus ad aliam vitam, id est, ad antiquum statum incipit cognosci, & iterum vivere ad verissimam vitæ imaginem, id est, ad principalem dominationem Regis & Imperatoris: ille autem homo ex antiqua stirpe cum debeat esse in occasu, potest intelligi quod debeat esse ex stirpe regia, antiqua Austriacorum, qui sunt in occaso septicollis.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XIV.

A *EN lupum qui ovem cupiebat devorare, pastor occidet, & hominem inveniet.*
B *Sic perdet qui occupavit.*

EXPOSITIO.

pag. 293. Ex his quæ in superioribus figuris dicta sunt & ex præsenti figura, manifestum Ottomanorum excidium conspicitur; dicebatur in Epigrammate C 6. figuræ, Trimestre spatium tibi præscribo, per tres menses debemus intelligere tres Imperatores post Solimanum: hi autem fuere Selimus, Amurathes, & Mechemetes qui nunc imperat, & cum sit tertius mensis, per consequens erit finis imperii. Dicit Epigramma A præsentis figuræ. En lupum qui ovem, &c. Vere lupi vocari possunt Turcarum Imperatores, qui semper Christianos sub ovis figura ostensos persequuti sunt; sed Mechemetes propter multas clades quas in Transilvania mensibus præteritis & in Pannonia ejus duces perpessi sunt, nullo modo dedecus hujusmodi in primis imperii annis pati valens, tamquam lupus rapax, exercitus classesque parat, & omni nititur conatu Christianos devorare; sed pastor cujus sunt oves, eas ab ore suo liberabit. Hic erit sanctissimus Pontifex, verus omnium Christianorum Pastor, cui dictum fuit Christo, Pasce oves meas, qui proprio sumptu exercitum contra Turcas parat, ejusque exemplo cæteri Catholici Principes idem præstant; sicque ipsius pastoris opera, lupus ovem dimittet, & interficietur, & vacua relicta Imperiali sede, Pontifex hominem inveniet, qui sedet in ea, quæ dicitur in fine Epigrammatis A, Et hominem inveniet, id est, judicabit ipse cujus hominis ex regia antiqua stirpe nati (ut superius dicebatur) futurum sit imperium.

Dicit Epigramma B, Sic perdet qui occupavit: in his verbis clare ostenditur finis imperii Ottomanni; qui enim cepit Constantinopolim, fuit Mechemetes, vivens nunc Imperator Mechemetes vocatur: idem igitur Imperator nomine perdet imperium qui occupavit ipsum, quod etiam sed magis obscure habetur in tertia figura, in qua dicebatur de Mechemete qui Constantinopolim occupavit, in te initium & finis cornu est: clare igitur conspicimus finem Turcarum in hoc Mechemete; dummodo Catholici Principes, relictis inter ipsos dissensionibus, sub felici auspicio sanctissimi Pastoris, lupum orientalem persequi velint.

EPIGRAMMATA FIGURÆ XV.

A *VErsus Angeli ad Imperatorem.*
B *Suscipe donum, ne cessa senex. Optime Imperator, accipiens regnum persevera ad finem usque, & ad regnum pulchrum regnator; cætera ne veritus tempus: nam istud solum divinitus accipies.*

EPIGRAMMATA FIGURÆ XVI.

A *VErsus Patriarchæ ad Imperatorem.*
B *Vitam gloriosam & illustrem sortitus es ex ingloria, ex virtute felix existens: at qui non dolo optime tibi hæc gratia parta est, livorem animadvertens præjudicabis tibi damnum, non errabis absque certa sede, sorte tibi data.*

EXPOSITIO.

QUINTA-DECIMA figura ostendit Angelum coronam Imperialem in manu tenentem, quæ post Pontificis judicium dabitur homini reperto; & dicuntur ei verba Epigrammatis B: Suscipe donum, & quæ sequuntur. Sextadecima vero figura coronato Imperatore ostenditur, confirmato auctoritate sanctissimi Pontificis Patriarcha Constantinopolitano, habitu sacerdotali Græco induto, qui Imperatorem alloquens, dicit ei verba quæ in Epigrammate B habentur: Vitam gloriosam & illustrem, & quæ sequuntur. pag. 294.

Finis Expositionum Oraculorum Imp. Leonis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ,

ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διηρμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO
OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ

juxta eorum ordinem:

AUCTORE INCERTO.

BERNARDUS MEDONIUS Tolosas Indicem hunc, nunc primum ex MS. Cod. præstantissimi viri KAROLI MONCHALLI Archiepiscopi Tolosani, edidit, in Latinum vertit, Notis illustravit;

Et Amplissimo Viro D. JACOBO DE MARMIESSE, *Baroni de Lussan, Regi ab Interioribus Consiliis, & in Augustiss. Tolosatum Senatu Præsidi Infulato, inscribit.*

CLARISSIMO PRÆSTANTISSIMOQUE VIRO D.

Edit. Paris. pag. 299.

JACOBO DE MARMIESSE,

BARONI DE LUSSAN,

REGI AB INTERIORIBUS CONSILIIS,

ET IN AUGUSTISSIMO TOLOSATUM SENATU

PRÆSIDI INFULATO,

BERNARDUS MEDONIUS S. P. D.

OFFICIORUM & Officialium sacræ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Catalogum nomini tuo consecro, VIR CLARISSIME; *quem ut in Latinum verterem, auctor, sæpius etiam hortator fuisti: non quod ad earum rerum cognitionem, quæ in istis membranis multa barbarie pene sepultæ, atque obliteratæ jacebant, mea indigeres opera, quando humanitas tua vel majorem omnem barbariem excutit; sed ut hoc qualecumque labore, quem suscepturus eram, de te, simul & de litteris aliquo nomine bene mereri viderer. Utinam tam bene meus erga te amor, & reverentia publice pernoscantur; quam tua in me liberalitas, & adversus nomen meum famamque singulare tuum mihi studium perspectum est! Sed non ego adeo insanio, aut tali spe meis votis indulgeo, ut me tecum officiis contendere posse putem. Num enim ea confers tu in me, quibus non est mearum virium respondere? Gratias quidem eas vicissim refero, quas possum majores; at non hujusmodi, ut me ab ære tuo liberent. Quæ cum ita se habeant,* VIR SUMME; *atque in iis arte opus sit, quibus parum favet sors & fortuna: ex tibi nunc a me debitis usuris munus levidense istud, tamquam ex capite conflabo; ut ita honesto hoc nomine meam inopiam dissimulem. Quod si non ideo meis rebus consultum est; saltem id forsan consequar, ne adeo inficetus, ac rusticus videar. Sed quid opus arte, cum ingenui debitoris sit fateri creditori suo, modo ne animus desit, aliquando non esse solvendo? Quod ego tanto liberius facio, quanto certius apud me sentio gratissimi erga te animi mei plenissimam conscientiam. Hoc pacto tibi nunc offero meam opellam, hoc est quicquid in castigando hoc Indice, quo sub tuis auspiciis in lucem prodiret ornatior, contuli; vehementerque opto, ne labore meo aut industria, sed gravitate materiæ meam solum metiaris voluntatem. Etsi talia sint Officia isthæc, quamvis in Ecclesiæ Constantinopolitanæ decus & dignitatem constituta fuerint; ut non aliunde, quam ex solo vix, nudoque nomine pernosci possint; omnia, vel ipsa sacra prophanante barbarie; tamen non omnino tuo patronatu indigna mihi visa sunt. Splendidissimarum dignitatum lugendæ imagines, ne quod adhuc ipsis honoris superest, misere amittant; in te, qui non tam tua dignitate summus, quam ipsa per te summa est dignitas, omneis, utita dicam, spes suas ponunt. Hoc etiam ego pro illis a te beneficium efflagito; ut per tuam commendationem efficias; quæ in situ & squalcore latuere perdiu, nullo in pretio habitæ reliquiæ ne debitis honoribus & cultu suo diutius fraudentur. Debes hanc certe pietatem infelicis, heu ni-* Pag. 300.

mium , naufragantis Græciæ superstitibus aliquot tabulis , in tanta rerum perturbatione ac pene excidio, multum miseris, miserabilioribus tamen futuris ; si non illas apud te, hoc est, in tutissimo, placidissimoque portu, receperis. Volupe est, crede mihi, multis temporibus famosam, ac laceram navem spectare : nec oculis injucundum est , ludibria hæc temporum , rerumque humanarum aleam comtemplari · adde quod adhuc etiam medio in luctu & pulvere, Officialium istorum nomina , ac munera non omnino indigna sunt , quæ apud omneis aliqua sint auctoritate ; quamvis unum hoc vitium habeat paupertas , qua ultimis temporibus oppressa fuere ; quod ridicula omnia faciat. Verum ita existimant plebei homines , qui ex fortunis omnia æstimant: at non sic Heroes, magnæque animæ , quorum est proprium miseros tueri. Perge ergo, VIR PRÆSTANTISSIME*, esse tam apud exteros , quam apud tuos & familiares , patronum eximium, decus summum, atque ipsiusmet humanitatis delicias, meque tui nominis, & amicitiæ nostra observantissimum putare. Vale.*

LE-

LECTORI CANDIDO.

RECTE factorum conſcientia ab æquitate tua bene mereri confidant alii, Lector benevole; ego, non magno ingenio fretus, tuam a te tantum humanitatem poſco. Virtutem equidem amo illam in te, æquitatem nempe, quæ tibi debet eſſe peculiaris, ac propria; ſed quod altera magis nunc egeam, ne ſi æquius de his judices, durius de me ſtatuas; iſtam præcipuam ambio. De re nihilominus bene mereri animus fuit, nec tibi ingratam rem facere; cum in adornanda iſtius Catalogi editione, aliquantulum temporis inſumpſi. Quod ſi meus labor nil referat ex me, quod tibi gratum ſit; ſaltem referet præmium conſcientiæ, qua tibi gratificandi affectus fui. Sed quid diſputo? favebis tu præclare, teque temere mihi moroſum fingo. Quare tibi meas rationes, & quid præſtitum a me, quave fortuna hic demum codex exceptus fuerit, accipe. fuit ille unus ex magno numero exquiſitiſſimorum MSS. quibus Karoli Monchalli (at cujus viri, ſcientiarum omnium, virtutumque complexu cumulatiſſimi!) dives erat Bibliotheca. Ille, quod me ſingulari affectu proſequeretur, Catalogum iſtum ex vetuſtiſſimis membranis, in quibus manu græca hæc Officia conſignata erant, a me in uſus meos exſcribi voluit. animus ſtatim fuit opus in lucem edere; quo pro ſingulari beneficio, viro tanto non ſegnes, aut ignavas gratias rependerem: ſed fato variis occupationibus diſtractus, & quod ſummum eſt, atque infandum, morte tanti amici, opus abjeceram. Dies illa crudelis alios a me mores, ſtudia, & cogitationes poſtulabat: at lucem invidere *iſtis reliquiis*, non humanum erat. Quare dum ad id me accingo, inaudio ejuſdem operis unum eſſe apud illuſtrem virum quemdam in charta exaratum exemplar: ſubito gaviſus ſum, quod de duobus unum felicius conflari, aut ſaltem in melius reſtitui poſſe, ſi illius mihi tandem copia fieret, mecum augurabar. Nec fui malus augur: dum enim curioſius rem perveſtigo; ecce apud nobiliſſimum Pugetium in Senatu Toloſatum Senatorem, optatum Codicem invenio; & quia hunc favitorem ſemper habui, ſtatim re intellecta, mecum deferendum juſſit. Exoſculatus ſum tantam humanitatem, qua fit, ut nullus ad illum accedat, quin aliquo beneficio cumulatiſſimus ſit. Ego illi multum ſane obligatus ſum; imprimis quod ejus mihi ſemper pateat Bibliotheca, qua nulla ſelectior, ſplendidiorve in tota provincia eſt, quæque magis uſui ſit ſuo domino. Ex collatione igitur duorum codicum Catalogum tibi hunc propono, in quo plura caſtigavi, aliqua etiam notatiunculis declaravi; notatiunculis, inquam, quia licet uberiores habeam, malui tuo, quam meo labori conſulere; præcipue cum illuſtrium virorum PP. Gretſeri, & Goar lucubrationibus in Codinum, non melius fieri poſſe quicquam putem. Adhibe igitur tibi illos Conſiliarios, interim dum tuæ utilitati plena commentaria de Officiis Aulæ ſeorſum edenda paramus. VALE.

GLOSSARIUM.

A

Edit. Parif. pag. 304. AΓΙΑΙ ΘΥΡΑΙ.) Fores fanctæ, quamvis unica tantum : ex Allatio lib. de recentior. Græcorum Templis, pag. 128. Sunt ex Codino cap. 17. num. 37. ubi Patriarcham ftantem Imperator reperit : πλησιάσαντες δὲ καὶ τὴν συνήθειαν τ̃ ναὸν ἔρχονται μέχρι ἐ τῦ * σωλέα. οἱ μὲν ὖν ἄλλοι πάντες ἵστανται ἐκτός. μόνος δὲ ὁ Βασιλεὺς διερχόμενος τὸν * σωλέα εὑρίσκει τ̃ πατριάρχην ἱστάμενον εἰς τὰ ἅγια θύρα.

* σωλέων. * σωλέα.

AHP.) Apud varios auctores varia fignificat : nam modo Peplum, modo Sudarium, quo facerdos utebatur in Liturgia, de quo Meurf. item Velum quo operitur calix : pars etiam umbonis: Flabellum, de quo infra : barbaris Camifia eft, ex noftro *Chemife :* Salmafium vide, Not, in Lamprid. pluribus locis: hinc Camifiati, vel Camifati, de quo Gretf. in cod. lib. 1 cap. 14. Alias atque alias hujus vocis fignificationes, quæ hactenus ignotę erant, doctiffimus P. Poffinus exponit in Gloffar. Annæ.

ΑΛΛΑΣΣΕΙΝ.) De hujus vocis Græco-vulg. fignificatione, vide in rebus Grę corum peritiffimum p. Goar, in Codin. p. 71. fect. 28. & p. 85. fect. 22.

ΑΜΗΡΑΛΗΣ.) De hac voce, vide Gloffaria Meurfii, Spelmanni, Guilelmi Voatfii, & quod annexum eft Math. Parifio, p. 173. edit. Parif. Confule præter hæc, viri numquam fatis laudandi Gerardi Voffii lib. de vitiis fermonis.

ΑΝΤΙΔΩΡΟΝ.) Fruftula panis benedicti, ut ajunt, nos *pain benift*, pro facro pane : quemadmodum aqua benedicta, pro facra. ἀντὶ τῶ ἁγίων δώρων, vice communionis, de qua Balfamon in C. Antioch. ritum, quo in Ecclefia diftribuitur: habes in Euchol0g. P. Goar. Fuit olim quidam panis difpenfatoris appellatus, qui ex Fifco in porticibus templi difpenfabatur : quare vetus Perfii Scholiaft. difpenfatorium hunc panem, vertit, fifcalem : idem dic de vino fifcali; apud Vopifcum pag. 406. edit. Salm. hęc quamvis parum, aut nihil fere ad rem præfentem faciant, propter quam habent invicem affinitatem, libuit annotare.

ΑΝΤΙΜΗΝΣΙΑ. Altaria portatilia, vide Meurf. Jus Orient. Bonefid. pag. 21. & 175. in primis P. Goar in Codinum.

ΑΡΡΑΒΩΝ.) Idem quod Arrha Latinis; eft pignus futuræ emptionis, quod in nuptiis etiam locum habet, non fecus ac in pactionibus, & aliis civilibus contractibus : vox ab Hebræo potius, quam a Gręco derivata : ערבון Arabon, pignus, a verbo ערב, Arab, oppigneravit. ARRHÆ fponfalitię de quibus Tit. C. quas C. Theod. fponfalia dicit : hinc fubarrbare Canonicis : Græci recent. ἀῤῥαβωνίζεσθαι. Hefych. μνηστεύεσθαι, ἀῤῥαβωνίζεσθαι, μνήστωρ ὁ δὺς γάμω ἀῤῥαβῶνα μνῆστρον· ὁ τῦ γάμω ἀῤῥαβών. De his plura notatu digniffima apud Claud. Salmafium in Capitol. p. 254. Arrhę fponfalitium plerumque erant annuli : vide Cafaubon. in Capitol. De Arrhis, & Arrhabonibus iftis intelligit Plautus facetiarum omnium parens, in Truculen. ubi fervus dicit fcorto;

Tene hoc tibi ——
Rabonem habeto, mecum ut hanc noctem fies,
As. *Perii ! Rabonem ? quam effe dicam hancque beluam ?*
Quin tu Arrabonem dicis ? ST. *At facio lucri :*
Ut prænestinis conia eft ciconia.

B

ΒΑΙΟΥΛΟΣ.) ὁ μέγας βαίυλος. Mofchop. παιδαγωγὸς, καὶ παιδοτρίβης, ὁ λεγόμενος βαίυλος, qui Imperatoris liberos regebat : nos *un gouverneur* : Latini educatorem vocant τροφεὺς. Hincmarus epift. 2. ad Carolum Craffum, cap. 2. edit. Sirmondi : Regibus noftris maturos atque fobrios Bajulos fingulis conftituite. & alibi pag. 187. Ipfi autem Bajuli magnopere providere debent, ne fuper focios fuos fe extollant; (de filiis Regis) fed juxta Scripruram dicentem : Quanto magnus es, humilia te in omnibus, &c. Cedr. Θεοδόσιος ὁ Βασιλεὺς, Αντίοχον πραιπόσιτον, καὶ Πατρίκιον τ̃ βαίυλον αὐτῦ παπᾶν ἐποίησε.

ΒΑΣΤΑΓΑΡΙΟΣ.) Hefych. βασταγὴ, βάρος. hinc βασταγάριος, βασταγάριος, βαστάγιος, idem qui ἀχθοφόρος, φορηγός : Portio Romano, & Coron. præt. Ba-

julus, Bastagarius, vel Bastaglarius, leg. 8. Cod. Tit. 8 lib. 11. de Murileg. Æternam fiximus legem, ne umquam Bastagiariis militiam, vel suam, vel aliam deserre liceat; vel aliam, ante quam eam impleverint, subreptitia impetratione tentare. Bajuli munus erat sanctum, cui Ecclesia consecrata erat; hoc est quod vulgo dici soler, Patronum per ipsam Ecclesiam diebus festis humeris gestare. Obiter heic lectorem moneamus, difficillimum antea locum Marcell. lib. 14. de Bajulorum præcentore, qui diu ac semper Meurs. exercuit, ex Not. cl. Henr. Valesii, nihil habere difficultatis; exponentis Bajuli, Νεκροφόροι, Vespillones. Valesium ipsum lege, atque ejus eruditionem & ingenium mirare. Edit. Paris. pag. 305.

ΒΕΣΤΙΑΡΙΟΣ.) εἰς τὸ βασίλειον ταμεῖον, Codex Barbaro-græcus, ΑΒΣΤΙΑΡΙΟΝ apud Nicetam p. 98. A, E. R. ærarium est: alias & plerumque sumitur pro loco in quo vestes reconduntur. Glossar. MS. βεστιάριον παρὰ Ῥωμαίοις τόπος ἔνθα τὰ ἀναγκαῖα ἀπόκειται ἐσθής: Barbaris ex nostro Idiomate, guarda roba, ut apud Math. Parisium 444.

ΒΙΓΛΑ.) Glosi. MS. βίγλα φρυκτωρία. Hac voce usus Nicetas p. E. R. hanc habet Glossarium Cedreni.

ΒΟΥΤΙΣΤΗΣ.) Ex βουτίζω, immergo. Quid si βουτιστὴς, pro βαβτιστής; α, αβ, enim pro αυ promiscue ponitur.

ΒΟΥΛΛΩΝΕΩ.) Sigillo, nomisma appono, *le seau*, Græcis dictum χαρακτήρ: Latinis similiter figura figurare nummum Lampridio p. 126. edit. Salm. Nummos electrinos & aureos vultu Alexandri Magni figuravit. Nummo autem, aut Nomismate, quod idem est, obsignabant acta, sigillabantque: Glossæ veteres; μονίτα βουλλωτήνεται ἢ τὸ ἀρχέτυπον σφραγιστήνεται, μεθ' ὧν ὁ τῶν νομισμάτων τύπος ἐγχαράττεται.

Δ

ΔΕΚΑΝΟΙ.) Quid sint Decani, disce ex Vossio, Brissonio Glossar. Juliani Antecess.

ΔΙΣΚΟΣ.) Idem quod ΚΥΚΛΟΣ. De lance, vel disco dicitur: de illo Salmasius eruditissime in Trebel. Pol pag. 317. F. & 326. A.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΩΝ.) Secundus cujusque ordinis.

ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΙ.) Duo, alter dextri, alter sinistri chori. Errorem Citrii dicentis, Domesticum esse Ducem, Præfectum, aut quid simile, merito reprehendit Gretserus. ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ. habet Glossar. ad Nicetam.

ΔΟΥΞ.) Dux: ΔΟΥΚΑΤΟΝ habet Anna Comn. lib. 13. *la duchè*. De hac voce Gloss. ad Cedr.

ΔΡΟΥΓΓΟΣ.) δροῦγγος dicebant ῥοῦγγος, pro ῥύγχος, quod est rostrum: sic, quia multidudo militum, quæ sic appellabatur, cuneatim, rostratimque pugnantium, fronte scilicet in angustum desineret. Drungos militum habent sæpius auctores Latini. Flau. Vopisc. pag. 239. Omnium gentium Drungos usque ad quinquagenos homines. Vegetius lib. 3. cap. 16. Drungos accipit pro hominum globo. Plura habent Glossaria Vossii & Rigaltii. pag. 305.

E

ΕΛΕΥΤΕΡΙΑΙ.) ἐλευθερίας vocant, manumissiones, quæ coram Episcopo solebant fieri, item privilegia, immunitates, prærogativas a Patriarcha concessas: estque idem quod in Anna Comnena lib. 13. ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ in instrumento pacis confectę Baimundum inter, & Alexium Augustum. Liberalem gratiam significat, & concessionem clementem ac beneficam, ut ait p. Possinus in Glossario Annę. Fuit alias officium, dictum Comes & magister largitionum. Cur vocaretur Comes, exponit Salmas. in Poll. Not. p. 307. EF.

ΕΠΙΣΚΟΠΗ.) Tria significat, curam & Inspectionem, Episcopatum, & palatium Episcopale. Sic in Anna lib. 14.

Z

ΖΑΓΓΡΑΤΩΡ.) Zangratores ex Cantacuzeno lib. 1. ut vidit Gretserus: sagittarios esse milites liquet, qui arcu in pugna uterentur. Hanc vocem habet Gloss. Nicet.

ΘΕΜΑΤΑ.) Thematum varias significationes refert Bonav. Vulcanius in Const. Porphyrog. qui de Thematibus scripsit. Verba Vulcani de verbo ad verbum fere Gretserus repetit in Codin. lib. 2. cap. 5. de his Meursius, Rigaltius, Glossar. Cedreni.

ΘΡΟΝΟΣ Ἀποστολικὸς Κρήτης.) Quomodo & unde Græculus iste expiscatus sit Cretæ, sedem esse Apostolicam non video.

K

ΚΑΝΙΚΛΑΙΟΝ.) ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΝ: Anna Comnena lib. 11. E.R. ΚΛΕΙΟΝ ΤΙΜΗ, Nicetas p. 40. E.R. de hoc, Glossarium habes in fine: hinc Caniclinus, idem, parum abest, qui Camerarius dicitur. Guntherus Ligur. sui libri 8.

— tempore servus eodem
Argolici Regis (Græci cognominis usu
Hic Canidinus erat ; nobis Camerarius idem
Esse potest) domino secreta fraude parabat ,
Sanguinis insidias .

ΚΑΤΕΧΙΖΕΙΝ. Barbaris catechizare: Math. Parisius p. 330. edit. Paris. Episcopus infantem catechizavit; legatus eumdem baptizavit. ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ: consule super hac voce P. Goar in Codin. p. 14. num. 37. E.R.

ΚΑΣΤΡΗΝΣΙΟΣ.) Castrensis. ΚΑΝΣΤΡΙΣΙΟΣ: Codino, Ioh. Citrio, Turco-græc. quomodocumque legas, certe a Canistro voce Latina, barbara mutatione derivatur; quod alias multis viris, etiam eruditis ansam dedit peccandi. Κάναστρον Græcis barbaris Canistrum. Kanstrium idem est quod Vestiarium, locus, in quo vestes Pontificales asservabantur. Meminit Moschopulus, aut alius quisquis sit, auctor libri, cui titulus, Συλλογὴ Ἀττικῶν ὀνομάτων. Βεστοφράτης ὁ ῥάπτης: βεστιὰ γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὰ ἱμάτια ἐξ οὗ καὶ βεστιάριον κυρίως ἐν ᾧ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα φυλάττονται.

ΚΑΛΑΜΑΡΙΟΝ.) Glossæ veteres, καλαμάριον, atramentarium: hodie ex Corona pretiosa: Καλαμάρι, μελανοδοχεῖον, Portio Rom. Καλαμάρι atramentum. Hac voce usus est Nicetas p. 382. E.R.

ΚΩΝΤΑΚΙΟΝ.) Placet heic proponere quæ de Contacio Claud. Salmas. Edit. Paris. pag. 307. Not. in Vopisc. 445. D. Κοντάκιον, inquit, est parvus κόνταξ. Κόνταξ autem est etiam diminutiva forma a Κόντος, & idem ferme significat quod scapus, quæ vox ea notione frequenter occurrit in recentioris ævi Græcorum scriptis. Codex quoque Latinis idem omnino significabat, nam codex proprie, idem quod truncus, qui Græce κορμὸς, & τόμος: atque hinc codex pro libro atque volumine: quæ vox videri posset deducta a Græco illo κόνταξ: κόνταξ, condex, & postea codex, extrita n. Porro heic Κοντάκιον est, quod dicimus rituale generaliter, seu Pontificale, quod tenet Hieromnemon, hoc est, ceremoniarum magister: alias & sæpissime nativam & primogeneam significationem retinet, hoc est, breviarium, breviculum, quo brevia Cantica contineatur: Κοντὸν nunc Græcis est, ut quidem me monuit Joannicius Kornarus Græcus, quod veteribus τὸ βραχύ.

ΚΟΝΤΟΣΤΑΒΛΟΣ.) Annæ comnenæ lib. 13. Κονόσταυλος: nomen dignitatis multiplicis, non singularis, ut hodie: sed quemadmodum sunt Mareschalli.

ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΗΣ.) Evagrius lib. 5. cap. 1. τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπεπιστευμένος, ὃν Κουροπαλάτην ἡ Ῥωμαίων λέγει φωνή. Est autem Curopalates idem qui Castrensianus in cod. Theod. Rub. de Castrens. Sic dicebatur a castro quod erat aula; ut in vita S. Macedonii videre est: in Collect. Bollandi tom. 2. 24. Janu. pag. 597. Castrensiani, ministri Palatii, sive ab aula aulici. Castrenses ministros appellat Ælius Lamprid. alibi invenies Ministeriales, unde sine dubio apud nos vile illud ministerium, quod nominamus *un Menestrier*.

Λ

ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ.) Gretsero, Rationalis: ejus munus est sigillandi acta Pontificis. Codin. cap. 5. ὁ μέγας λογοθέτης σφραγίζει τὰ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἀποστελλόμενα προστάγματα, καὶ χρυσόβουλα. πρὸς τε Ῥῆγας, Σουλτάνους, καὶ τοπάρχας· καὶ τοῦτο μὲν ἴδιον τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὑπηρέτημα. quale erat Logothetæ sigillum, quæve actorum subscriptio, docebit te P. Goar in Codin. pag. 12. num. 19. E.R. ex his Codini videre est, Logothetam cum Cancellario convenire: verum obiter notandum est, Cancellarium non esse dictum, ut vult Turneb. Adver. lib. 11. cap. 23. locum Vopisci explicans, quod ductis cancellatim lineis, acta vitiabat, & inducebat, sed quia intra Cancellos consisteret, quemadmodum videmus nunc scribas nostros, reticulis & Cancellis quasi munitos. Glossæ Basilicæ: Καγ-

κιγκλάριοι, οἱ ἐν κιγκλίδῳ ἑστῶτες. Similibus Cancellis olim claudebantur etiam advocati, ut liquet ex Gloss. veter. Caules, Cancelli, ubi sunt advocati: subodoratus est Salmasius, pro Caules, reponendum Canales. Denique legenda quę in histor. Aug. Script. annotavit clarissimus vir ille, ut præsentis negotii nihil te lateat.

ΜΕΓΑΣ.) Officiorum appellationi vox μέγας semper præfigitur, indicium certissimum male sanæ Græculorum ambitionis, qui cum nihil ad victum fere haberent, abstinere ab ventosis titulis non potuere. quam turpe pauperi, & male saginato τὸ μέγας! Super hoc Græcos rident Gretserus in Cod. & venuste omnino Dan. Heinsius Epist. ad Johan. Milandrum: similiter Rutgersius var. Lect. lib. 2. cap. 11. pro Græcis tamen pugnat P. Goar eodem loco Cod. contra Gretserum.

ΜΟΝΟΚΑΒΑΛΛΟΙ.) Equites μονοκαβάλλοι, unicum equum habentes: hi equites Singulatores dicti sunt, Isidor. lib. 38, & hi ad bellum; alii similiter dicti sunt alias ΜΟΝΟΚΑΒΑΛΛΟΙ, ΜΟΝΙΠΠΟΙ. Gloss. veter. qui unico equo currebant in Circo: quod etiam confirmatur ex Pausania apud Eustathium: Μόνιππος, ὁ ἐπὶ ἑνὸς ἵππου ἀγωνιζόμενος δρόμῳ. Edit. Paris. pag. 301.

ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ.) Sacro-sancta Communio, cujus sacros panes in pixide, olim dicta ΚΙΒΩΡΙΟΝ, ut ex carminibus Theodori Studitæ apud Allatium, de lib. Græcor. 148. constat ex infinitis Typicorum locis, reponebant: nunc vocant ΚΙΒΩΡΙΟΝ: ἀρτοφόριον Euchology. καὶ ἀποτίθησι τοῦτον ἐν τῷ ἀρτοφορίῳ &c.

ΜΟΥΡΤΑΤΟΙ.) Ad hanc vocem nihil habere se fatetur Gretserus: nihil Meursius habet, atque etiam alii. quare cum hærerem anxius inter multa quæ veniebant in mentem mihi; a viro certe acerrimi judicii, & mei amantissimo P. Possino, quod nunc adfero lucis, mutuatus sum; sic igitur ille Præfecti τῶν Μυρτάτων possent fortasse videri ii esse, qui exautoratis culpæ alicujus pœna militibus, & ad duriorem aut ignobiliorem functionem submotis, præponebantur. Μυρτάτης, si hoc recipis, agnosces scriptum pro μυλτάτης: mutabiles enim Græcis has videri literas, λ, α, ρ, etiam nuper experiebar in MS. veteri, ubi ἀμαρδῶσιν legebatur utique pro ἀμαλδῶσιν. Μυλτάτοι igitur sequiori Græciæ dicti, *Multati* Latina voce scripta Græcis literis. Ego vero non a multa solum, quæ dicta, seditione peccantibus, sit, Multatorum, τῶν Μουλτάτων, nomen deduxerim; sed præterea a voce Græco-barbara Μύλτον, qua tumultum, & seditionem Constantinus Porphyrogenitus in constitutione quadam, & Achmes cap. 154. significari apud juniorem Grǽciam testantur: unde & Meursius Μυλτηρέως, seditiosos dictos docet. Rigaltius in Gloss. μουλτηρέιοι, φρατριάζοντες, factiosi. Novella cujus superius memini Constantini Porphyrogeniti citatur a Balsamone ad Synodum Gangrensem, initio, & hunc habet titulum: κατὰ τῶν ἀποστατῶν, καὶ μουλτηρέων: deinde sic subjungit, τοὺς μέλλοντας ἢ ἐπὶ βουλαῖς ἀπόγε τοῦ νοῦ ἐπιχειρεῖν, ἢ μούλτῳ, ἀνάθεμα, &c. hactenus P. Possinus meus.

N

ΝΟΜΙΚΟΙ.) Per νομικοὺς intellige non solum Jurisperitos, qui de jure responderent; sed etiam in foro Patriarchali causarum actores, & Advocatos: item Tabelliones, Glossæ Latino-græc. Tabellio, νομικός. vicissim nostræ Grǽco-lat. νομικός, Tabellio, Scriba.

Ω

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.) De hoc fuse & erudite Gretserus, & Goar in Codin.

ΟΡΙΖΩ.) Inquit Goar, nunc apud Grǽcos in usu est cum virum honore, vel cultu dignum aliquid facere, vel dicere exprimunt, ὁρίζει ὁ Βασιλεύς, Imperator facit.

ΟΦΦΙΚΙΟΝ.) ὀφφίκιον, τάξις ἀρχόντος ex Latino derivatum Idiomate: hac voce jam sub Constantino Magno utebantur Grǽci: ab efficio factum efficium, ab hoc officium, Vossius lib. 1. cap. 18. ubi barbaros citat, qui hac voce usi sunt. Moschopul. pag. 106. ὀφφίκιον, διὰ δύο φφ, ἐστὶ μὲν ἡ λέξις Ρωμαϊκὴ ἐπὶ τίνος δὲ λέγεται, δῆλον ἀπὸ τούτου, ὀφφικιαλίος. Officialis, Onomast. vetus, ὁ περὶ τοῦ καθήκοντος, Glossarium, ταξιώτης, Apparitor, Officialis. Apul. Met. 1. Jubet Officialem suum pisces pedibus obterere: hujus vocis originem salse atque perridicule legas apud Petrum Blesensem epist. 25. cujus meminit Vossius: credo hujusmodi Officiales non ab officio nomine, sed ab officio verbo mutuasse vocabulum:

Nam genus hoc hominum, quod dicunt Officii perdi.

Edit. Parif. pag. 309. Tota Officialis intentio est; ut ad opus Episcopi suæ jurisdictionis commissas miserrimas oves, quasi vice illius, tondeat, excoriet. Aliam etiam & peculiarem habet significationem; cum scilicet sumitur pro eo quod de Officiis tractat, ut loco citato annotavit Vossius ex Lactantio lib. 4. de Cicerone inquiens in suis Officialibus, id est, libris de Officiis.

Π

ΠΡΩΤΕΚΔΙΚΟΣ.) Primus defensor: de hoc vide Gretser. in Codin. & Brisson. in Lexico.

ΠΡΩΤΟΒΕΣΤΙΑΡΙΤΗΣ.) Primus vestium Imperialium custos: sic viri omnes docti βεστιαριτῶν nomen exponunt. At non sine ratione P. Possinus in Glossario Annæo, miratur tantam esse illorum multitudinem, ut ex iis numerosa cohors pugnaturum acie Alexium sequeretur, quemadmodum invenies factum, lib. 4. pag. 109. τῶν δὲ οἰκειοτέρων ὡς βεστιαρίτας ἡ συνήθεια καλεῖ; & deinceps. quare cum P. Possino existimandum esse certissimum duco, βεστιαρίτας dictos domesticos omnes domus Augustæ.

ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΣ.) Primicerius Notariorum; varia ejus munera exponit Gretf. præcipuum erat πιττάκια curare: interpretantur πιττακίων auctores, Breve, *un Bref*; Moschop. ex Dorico πιττύκια factum πιττάκια pag. 135. valeat Moschopulus. Notatu dignissima, atque eruditionis non vulgaris habes apud Salmasium, in Auctor: August.

ΠΡΙΜΜΙΚΗΡΙΟΙ.) οἱ δύο πριμμικήριοι. quidam volunt, quod primus sit in Cera vel Albo scriptus: mentem & conjecturam Cujacii ad titul. 7. lib, 11. codicis Justinianei sequor, dicentis, illud *Cerius* esse tantum productionem verbi sine ulla significatione: quare Svidas πριμμικήριον interpretatur; τὸν πρῶτον τῆς τάξεως. Non silenda inscriptio quædam vetus, Romæ in æde S. Petri ad vincula, quam Henr. Valesio clarissimus Sirmondus communicavit:

HIC POSITUS EST ANTIOCHOS
CANDIDATUS PRIMICER.

Hanc ipse Valesius adfert in Ammian. Marcell. lib. 15. super hæc: dum militaret Candidatus:

ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ.) πρῶτος τῶν ἱερέων, primus inter sacerdotes

ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ.) Primus Psaltes, ex Allat. ὁ πρωτοψάλτης ἵσταται μέσον τῶν δύο χορῶν, δεξιόν τι, καὶ εὐώνυμον.

ΠΡΩΞΙΜΟι.) Quatuor fuere Scrinia, epistolarum, memoriæ, libellorum, dispositionum: primi quique & Principes in singulis Scriniis proximi dicebantur: Salmas. in Ælium Lamprid.

Ρ

ΡΑΙΦΕΡΕΝΔΑΡΙΟΣ. Svid. ῥεφερενδάριος, ἀξίωμα Ῥωμαϊκὸν ἤγουν ὁ ἀναφορεύς, scilicet παραγγέλματα, mandata qui referat. Referendos Curiæ Apud Cassiodor. & alios, restitue in Referendarios. Referendarii vero medio ævo iidem erant, qui nunc libellorum supplicum Magistri: de hoc Vossius p. 570. Nicet. Referendarius, Cancellarius.

ΡΙΠΙΔΙΟΝ.) Hanc diminutivæ formæ vocem nunquam legere memini, præter apud Aristoph. Schol. in hæc Achar ἐσχαρίδι: interpr. τῇ τοῦ ἀνέμου φορᾷ. λέγει δὲ τὸ πρὸς κίνησιν πνεύματος ἐπιτήδειον ὃ ἡμεῖς ῥιπίδιον καλοῦμεν: a ῥιπίς, ῥιπίδιον flabellum, flabellulum. De forma, materia, & usu horum instrumentorum habes exquisitam messem apud Casaubonum in Svetonium, & in Scholiis Terentii.

Σ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ.) Sacellarius, a sacco voce omnibus fere orbis nationibus communi, pro Marsupio, Crumena, loculis, & sic in usu apud Jurisconsultos: & Horat. lib. 1. serm. Satyr. 3. Pag. 310.

Mensam poni jubet, atque
Effundi saccos nummorum.

Et Martial.

Excussi, loculosque, sacculumque.

Hinc Sacellarius, ut dictum, & Sacellus, Glossæ. Saccellus, βαλλάντιον, idem Suidæ, & Hesych. σακέλλα, σακέλλιον, ὅπου τὸ χρυσίον τίθεται. Mauricius Strat. cap. 9. ex Gloss. Rigalt. de Deputatis: λαμβάνειν ὑπὲρ μισθοῦ ἀπὸ τοῦ σακελλίου καθ' ἕκαστον πρόσωπον διασωζόμενος, παρ' αὐτοῦ νόμισμα ἕν. Ergo Sacellarius qui thesauro præest,

& ejus pecuniis. Apud auctores medii temporis in usu valde hæc vox est: ut liquet ex Coll. Vossii in lib. de vitiis serm. observandum etiam est, ex eadem origine factam esse pessimam vocem, *Saccularius*, qui deprędator thesauri est; & idem qui Tertulliano & Plauto Manticularius, Saccarius etiam dictus Gloss. *σακκοπλόκος*. Asconio qui publicam pecuniam involarit. Ciceroni peculatores, *τῶν δημοσίων κλέπται*. Sed redeamus ad Sacellarium nostrum: curat is monasteria: Codin. *ὁ μέγας σακελλάριος, κρατῶν τὰ ἀνδρῷα, καὶ γυναικεῖα μοναστήρια*. Turco-græc. *ὅπως*, de Sacellario, *ἐπιτηρεῖ τὰς ἱερὰς σακέλλας, δηλονότι τὰ γυναικεῖα μοναστήρια*· Observa, monente Gretsero, *σακέλλας* dici de Monialium monasteriis, non secus ac de thesauris: revera thesauri sunt illa loca, in quibus Deo gratissimæ virginitatis illibati flores, pietatis quasi odores spirantes, asservantur.

Ο ΣΑΚΕΛΛΙΟΥ.) Quem alii minorem Sacellarium vocant, nihil differre a Sacellario supra memorato vult Goar.

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑ.) Videndus Meursius, melius docebere a P. Goar.

ΣΤΙΧΑΡΙΟΝ:) *στιχάριον*, Latinis Strictoria, recentibus Græcis *σφιγκτούριον*, vel *σφιγκτήριον*. Plura habet Vossius, non negligenda, in lib. de vitiis serm.

ΣΦΡΑΓΙΖΩ.) Recentioribus Græcis, permitto item ordino, dispono.

T

Ο ἐπὶ τῆς ΤΡΑΠΕΖΗΣ.) Anna Comn. lib. 13. pag. 377. E.R. *Κωνσταντῖνος δὲ τὶς ἐκτομίας ἐπὶ τραπέζης πατρῷος τ̄ Βασιλέως θεράπων*, &c. adhibe Glossarium.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ. Tersanctus hymnus. Douza impudentissime Cantilenam vertit: o dignum caput insuavibus Orci cantilenis.

Φ

ΦΟΣΣΑΤΟΝ. Castra: Anna pag. 231. E.R. *μετακαλεσάμενος ἡγεμόνας, καὶ πεντηκοντάρχας, καὶ λοιποὺς προσέταξε διὰ παντὸς τ̄ φοσσάτου διακηρυκτεῦσαι τ̄ ἐς τὴν αὔριον ταμιευθέντα πόλεμον*. Julio Capitol. pag. 163. edit. Salm. Castra omnia & fossata eorum circuibat. Fossatum pro fossa nulli non notum.

Ω

ΩΡΑΡΙΟΝ.) Heic est Stola Diaconalis stricta magis, quam Sacerdotalis, in qua tribus locis erat scriptum Sanctus, Sanctus, Sanctus: hujusmodi vestes vocantur sigillatę: Glossæ sigillatum Orarium, sigillata Tunica: Anastasius; Holoserica majora sigillata, habentia crucem de Blattin: & alibi, obtulit vestem albam sigillatam cum rosulis, habentem in medio crucem. Aliquando Orarium apud prophanos sumitur pro sudario, fascia, palliolo, roquetta, capitis operculo, stola, & aliis similibus, de quibus Casaubonus copiose in Auctor. Aug.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

Edit. Pariſ. pag. 311.

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,

ἃ διηρμηνεύθησαν κατὰ τάξιν.

EXPLICATIO

OFFICIORUM

SANCTÆ AC MAGNÆ ECCLESIÆ,

juxta eorum ordinem.

ΧΟΡΟΣ ΔΕΞΙΟΣ.

Πρώτη Πεντάς.

I. Ο μέγας Οἰκονόμος.
II. Ο μέγας Σακελλάριος.
III. Ο μέγας Σκευοφύλαξ.
IV. Ο Χαρτοφύλαξ.
V. Ο Σακελλίου.

Δευτέρα. Πεντάς.

I. Ο Πρωτονοτάριος.
II. Ο Καστρήσιος.
III. Ο Ρεφερενδάριος.
IV. Ο Λογοθέτης.
V. Ο Ὑπομνηματογράφων.

Τρίτη Πεντάς.

I. Ο Πρωτέκδικος.
II. Ο Ἱερομνήμων.
III. Ο Ὑπογονάτων.
IV. Ο Ὑπομιμνήσκων.
V. Ο Διδάσκαλος.

CHORUS DEXTER.

Primus Quinarius.

1. Magnus Oeconomus.
2. Magnus Sacellarius.
3. Magnus vaſorum cuſtos.
4. Chartarum cuſtos.
5. Minor Sacellarius.

Secundus Quinarius.

1. Protonotarius.
2. Caſtrenſius.
3. Referendarius.
4. Logotheta.
5. A commentariis.

Tertius Quinarius. *pag. 312.*

1. Protecdicus. (defenſor primus.)
2. Hieromnemon. (ſacrorum rituum Præfectus.)
3. Miniſter a genibus.
4. Monitor. (ſuggeſtor.)
5. Doctor.

ΧΟΡΟΣ Ο ΕΥΩΝΥΜΟΣ.

Ο Πρωτοπαπᾶς.
Ο Δευτερεύων.
Ο Ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν.
Ο Ἔξαρχος.
Ο Κατηχητής.
Ο Περιοδευτής.

Codin. de Orig. CP.

CHORUS SINISTER.

Protopapa.
Secundarius.
Præfectus Eccleſiarum.
Exarchus.
Cathechetes.
Viſitator.

Duo Ecdici. (defensores,)
Butistes. (immersor.
Duo Domestici.
Duo Convocatores populi.
Duo Primicerii.
Protopsaltes. (primus Cantor.)
Proximus.
Deputatus.
Speculatores. (Vigiles.)
Præfecti Ordini. (ceremoniarum magister.)
Categoriares.
Decanus.
Cubucles. (Cubicularius,).
Lampadarii.
Introductor. (Introductus, Allat.)
Bastagarius. (Bajulus.)
Qui incensum distribuit, (unguenti distributor.)
Magnus Archidiaconus.
Secundus Diaconorum.

Οἱ δύο Ἔκδικοι.
Ὁ Βυτιστάς.
Οἱ δύο Δομέστικοι.
Οἱ δύο Λαοσυνάκται.
Οἱ δύο Πριμμικήριοι.
Ὁ Πρωτοψάλτης.
Ὁ Πρόξιμος.
Ὁ Δηποτάτος.
Οἱ Θεώρειοι.
Οἱ ἐπὶ τῆς ἀπαξίας.
Ὁ Κατηγοριάρης.
Ὁ Δεκανός.
Ὁ Κυβούκλης.
Οἱ Λαμπαδάριοι.
Ὁ Περιεισερχόμενος.
Ὁ Βασταγάριος.
Ὁ Μυροδότης.
Ὁ μέγας Ἀρχιδιάκονος.
Ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων.

Non adnumerantur ista inter Magnæ Ecclesiæ Archonticia; sed Officia tantum sunt.

Observa igitur, obire Officia ministrantium, quales sunt Lector, Subdiaconus, Hierodiaconus, Archidiaconus, & Diaconorum secundus; nemini eorum licere, qui tria suffragia, hoc est, ordines, ut ajunt, majores ad sacerdotium susceperint: quippe indecens & indecorum esset, sacerdotem servire Patriarchę; cum sacerdotibus præcipiat Canon, ut incruentam sacrificent hostiam, atque ab omni ergæ Patriarcham servili ministerio abstineant. Dignitates & Officia sanctæ Ecclesię ad Patriarchæ præstandum ministerium, & in eorum quę in vita solent accidere, judicium constitutæ sunt. Singula autem secundum eorum ordinem, vicem, munus, & ministerium quod obtinent; explicantur. *Edit. Paris. pag. 313.*

Οὐ πίπτουσι μετὰ τῶν ἀρχοντικίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι, καὶ μόνα.

Γίνωσκε δὲ τοῦτο ὅτι ὅστις δ' ἂν ἔχῃ ἀπὸ τὰς τρεῖς σφραγῖδας ταύτας ὑπορεῖ νὰ σέβῃ εἰς οἷον ὀφφίκιον θέλει ἐκκλησιαστικὸν, οἷον, ἀναγνώστας, ὑποδιάκονος, ἱεροδιάκονος, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχιδιάκονος, καὶ ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων· οὐκ ὀφείλει γὰρ εἶναι τὸν ἱερέα ἀλλαξιαὸν, διότι τοῖς ἱερεῦσιν ὑπάρχει ὁ κανὼν ἱερουργεῖν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, καὶ οἰκέτας τοῦ Ἀρχιερέως μὴ εἶναι. Τὰ γὰρ ἀρχοντίκια καὶ ὀφφίκια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως γεγόνασι, καὶ εἰς κρίσεις τῶν ἐν βίῳ προσαγομένων, καὶ διερμηνευόμενα κατὰ τάξιν τὴν ἕκαστον τὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν καὶ ὑπηρεσίαν.

De magno Oeconomo.

Magnus Oeconomus tunicam suam gestans, & tenens sacrum flabellum, a sacrę mensę dextro stat latere, cum sacra facit Patriarcha; preterea reditus, & expensas, atque rationes, in ęde Episcopali recipit; preest etiam omnibus bonis, (Archiepiscopatus) & quęcunque sub illius inspectionem veniunt, scribit in chartulario, quem habet apud se, quem bis quotannis ad Patriarcham defert. Interest præterea judiciis, & ordinandum Episcopum præsentat. Preest, & curam habet ædis Episcopalis a Patriarchę obitu ad adventum usque alterius. Interest etiam suffragiis de eligendo novo Episcopo: porro legitime suis fratribus jura obvenientia Episcopatus impertit.

Περὶ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Ὁ μέγας οἰκονόμος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ ἵσταται ἐν τῇ δεξιᾷ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης, ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον. λαμβάνει δὲ εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους, καὶ λογαριασμοὺς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ. ἔστιν οὖν καὶ ἐπὶ πᾶν κτῆμα, κρατῶν οὖν καὶ χαρτουλάριον, καὶ ἀναγράφει, τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ εἰσερχόμενα πράγματα, καὶ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. ἔστιν οὖν καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων, καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι ἱερέα· κρατῶν καὶ τὴν ἐπισκοπὴν μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ Ἀρχιερέως μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐρχομένου. ἔστιν οὖν καὶ εἰς ψῆφον τοῦ ἐπισκόπου πρῶτος, διδόμενος, καὶ τοῖς δικαιώμασι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τὰ εἰσερχόμενα δίκαια τῆς ἐπισκοπῆς.

De magno Sacellario.

Magnus Sacellarius tunicam suam, & Orarium gestans, stat a sinistro cornu sacræ mensæ, & sacrum flabellum tenet. Sub sua inspectione sunt virorum monasteria; chartularium habet, in quo monasteriorum reditus & expensas, vitas, monachorumque vivendi rationes annotat: terque quotannis illud ad Patriarcham defert. Præterea adest ille in judiciis juxta magnum Oeconomum; presentat etiam illos qui sacris sacerdotii initiari cupiunt.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σακελλαρίου.

Ὁ μέγας σακελλάριος φορῶν τὸ στιχάριον αὐτοῦ καὶ τὸ ὠράριον στέκεται ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει τῆς ἁγίας τραπέζης βαστῶν τὸ ἅγιον ῥιπίδιον· ἔχων οὖν καὶ τὰ μοναστήρια τὰ ἀνδρῷα τῆς ἐπισκοπῆς εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, κρατεῖ χαρτουλάριον, καὶ ἀναγορεύει τὰς τῶν μοναστηρίων εἰσόδους, καὶ ἐξόδους, βίους, καὶ πολιτείας τῶν μοναχῶν, καὶ τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. ἔστιν οὖν καὶ εἰς κρίσεις προσφέρων δὲ καὶ τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι εἰς ἱερέα στεκόμενος πλησίον τοῦ μεγάλου οἰκονόμου.

Περὶ τοῦ μεγάλου Σκευοφύλακος.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ ἵσταται ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς ἔμπροσθεν τοῦ σκευοφυλακίου καὶ εἴ τι δ᾽ ἂν χρειασθῶσιν ἐκ τοῦ σκευοφυλακίου οὗτος * ἀποδίδει, εἴτε σκεῦος, ἢ βίβλιον ἱερὸν, ἢ κηροὺς, ἢ ἀλλαγὰς, ὑποκρατῶν τὸ σκευοφυλάκιον τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ πᾶν σκεῦος τῆς ἐκκλησίας χηρευομένης εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῶν πάντα. ἔστι καὶ εἰς κρίσεις φυλάττων τὰ δίκαια τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ τοὺς κληρικοὺς μέχρι * διανέμειν αὐτοὺς ταῦτα.

* αὐτὸς corrige ex Allat.

* τοῦ habet Allat.

De magno vasorum custode.

Magnus vasorum custos stat ante promptuarium * supellectilis, cum Patriarcha sacra facit; & si quando aliquibus opus est, veluti quodam vasculo, vel libro sacro, aut cereis, aut vestibus, ex promptuario omnia hęc depromit: habet quippe sub sua potestate promptuarium Episcopalis domus, & omnem Ecclesiæ supellectilem. Subjacent insuper suæ inspectioni Ecclesiæ pastore viduæ, omniaque illarum sacra. Adest quoque judiciis, & jura atque quoslibet census Ecclesiæ obvenientes in utilitatem Clericorum servat, donec inter se ipsos distribuant.

* Sacristiam Goar.

Περὶ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Ὁ Χαρτοφύλαξ ἀλλάσσει καὶ ἵσταται πλησίον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει αὐτὸς λέγει, ἱερεῖς προσέλθετε. προσφέρων καὶ τὸ ψῆφος τοῦ ἐπισκόπου τοῖς Ἀρχιερεῦσιν. ἔστι ἐκ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως εἰς πᾶσαν κρίσιν ἀποδιδόναι τὰς ἀποφάσεις. ἔστιν ὁμοίως καὶ εἰς μνηστείας Ἀρραβῶνος γενομένου ὑπ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀναγράφει ὄνομα τοῦ ἱερέως τοῦ μέλλοντος εὐλογῆσαι τὸν γάμον.

De chartarum custode.

Custos chartarum induitur, & stat ad sacras januas, pronunciatque in sacrosancta Communione verba hæc, (Sacerdotes accedite.) Offert Archiepiscopis suffragium Episcopi. Adest etiam in omnibus judiciis, decernens ex persona Patriarchę. Sub eodem etiam, dato Arrhabone, initorum sponsalium curam habet: & nomen sacerdotis, qui nuptiis benedictionem impertiri debet, scribit.

Edit. Parif. pag. 324.

Περὶ τοῦ Σακελλίου.

Ὁ Σακελλίου ἐστὶν οἰκέτης τῆς πρώτης πεντάδος κρατῶν καὶ τὴν φυλακὴν τῆς ἐπισκοπῆς.

Ἔχων ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ τῶν μοναστηρίων γυναικείων τὴν σκέψιν.

Οὕτω περιέχει ἡ πρώτη πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

De Sacellario * minori.

Præfectus Sacelli (minor Sacellarius) minister est primi Quinarii, & habet curam domus Episcopalis.

Inspectioni ejus quoque subjecta sunt Monialium monasteria.

Atque in hunc modum se habet Officiorum Quinarius primus.

* De Sacelli Præposito.

Πεντὰς ἡ δευτέρα.

Ὁ πρῶτος τῆς δευτέρας πεντάδος.

Quinarius secundus.

Primus secundi Quinarii.

Ὁ Πρωτονοτάριος.

Ὁ Πρωτονοτάριος ἵστησιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ κρατῶν τὸ καλαμάριον αὐτοῦ παρίσταται ἔμπροσθεν τοῦ Ἀρχιερέως καὶ γράφει ὁ τοιοῦτος εἴτις χρεία ἐστὶν. ἀναθεωρεῖ καὶ τοὺς νομικοὺς, γράφει καὶ διατάξεις, καὶ ἐλευθερίας καὶ προστάγματα, καὶ τὰ τούτων ὅμοια.

Protonotarius.

Protonotarius stat in Ecclesia, ut ministretur Patriarchę; tenensque calamariũ suum, erectus stat, & ad scribendum promptus est, si ita necessitas postulet. Observat * etiam Jurisconsultos, scriptoque constitutiones, ordinationes, manumissiones, & alia his non absimilia, mandat.

* invisit & perscrutatur.

Περὶ τοῦ Καστρινσίου *.

Ὁ Καστρήνσιος ἀλλάσσων τὸν Ἀρχιερέα, κρατῶν καὶ τὸν θυμιατὸν, καὶ τὸν ἀέρα ἐν τῷ ὕμνῳ τῷ τριαδικῷ ῥαντίζων, καὶ τὸν λαὸν τὸ δρόσον, φυλάττων ὁμοίως καὶ τὰ ἀλλαξίματα τοῦ Ἀρχιερέως.

* Κανστρίσιος, Greis.

De Castrensio. *

Castrensis vestibus sacris Patriarcham induit, thuribulum tenet, ac velum, cum triadicus hymnus celebratur(Sanctus&c.) præter hæc aspergit populum aqua benedicta, custosque est vestium Patriarchalium.

* Canstrisius, Gretsero.

Περὶ τοῦ Ῥεφερενδαρίου.

Ὁ Ῥεφερενδάριος ἀποστελλόμενος εἰς ἄρχοντας, καὶ εἰς μεγάλους ἀνθρώπους ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως μηνύματα, καὶ εἴτι ἂν βούληται ἀποστέλλειν.

De Referendario.

Referendarius ad Principes & magnates delegatus a Patriarcha, mandata ejus, & si quid aliud velit, defert.

Περὶ τοῦ Λογοθέτου.

Ὁ Λογοθέτης τῶν βουλλῶν * ὑποκρατῶν τοῦ Ἀρχιερέως βουλλώνει πᾶσαν γραφὴν, κρατῶν καὶ τὸν δίσκον μετὰ τοῦ ἁγίου δώρου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδόμενον τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

Codin. de Orig. CP.

* τῶν βουλλῶν habent Allat. p. 12. 19.

De Logotheta.

Logotheta habet sub sua potestate sigillum Patriarchæ, omnemque scripturam obsignat. Discum etiam habet cum sacra Eucharistia: quodque a Patriacha fractum est, ipse distribuit.

De Commentariensi.

Commentariensis assidet ut suffragia annotet, quæ in susceptione Episcoporum emittuntur, & quæ decernunt Archiepiscopi ipse scribit: præter hoc tamen munus, est etiam minister Quinarii secundi.
Atque hisce Officiis constat secundus Quinarius.

Edit. Paris. pag. 315.

Quinarius tertius.

Primus Quinarii tertii.

De Protecdico.

Protecdicus jus habet a Patriarcha, levis momenti caussas quæ in palatio Patriarchali accidunt, cum duobus defensoribus dirimendi.

De Hieromnemone *

* Sacrorum rituum Præfectus.

Hieromnemon Ecclesiastici Ritualis custos est: sique absit Episcopus, Lectores ipse ordinat *, & recenter ædificatas Ecclesias consecrat.

* & crucis signo lectores instituit.

De Ministro a genibus.

Minister a genibus stratum (pulvinum) defert, cui cum sacra facit Patriarcha, genua recumbat.

De Monitore. (Suggestore.)

Monitor (Suggestor) accepto rerum Diario, quæ in Ecclesia contigera, de iis Patriarcham certiorem facit.

De Doctore.

Doctor, si vacat, Evangelium explicat, Psalterium; curam habet Episcopalium scholarum, & est minister tertii Quinarii.

In hunc se habet modò Quinarius tertius.

Chori dextri finis.

Porro sciendum est, hocce in Clericorum esse differentiam.
Evangelium Dominicæ Palmarum recitat Protonotarius.

Evangelium feriæ secundæ majoris recitat Hieromnemon.

Evangelium feriæ tertiæ majoris recitat Sacellarius.

Evangelium feriæ quintæ majoris recitat Chartophylax.

Evangelium magni sabbati recitat vasorum custos.

In sancta & magna Dominica Pascha Evangelium recitat magnus Oeconomus.

Explicit Chorus dexter, & magna Ecclesiasticorum Officia.

pag. 316. *Chorus vero sinister in hunc modum ordinatur.*

*Archipresbyter.

Protopapa *, cum Patriarcha missam celebrat, digniorem præ reliquis Ecclesiæ dignitatibus locum occupat; & in sacro-sancta missa Patriarchæ communio-

Περὶ τοῦ Ὑπομνηματογράφου.

Ὁ Ὑπομνηματογράφος καθεζόμενος εἰς τὸ ψῆφος τῶν ἐπισκόπων, καὶ γράφει ὅτι τὸ ὁρίσωσιν οἱ Ἀρχιερεῖς. ἔστι δὲ οἰκέτης τῆς δευτέρας πεντάδος.
Οὕτω περιέχει ἡ δευτέρα πεντὰς τῶν ὀφφικίων.

Πεντὰς ἡ τρίτη.

Ὁ πρῶτος τῆς τρίτης πεντάδος.

Περὶ τοῦ Πρωτεκδίκου.

Ὁ Πρωτέκδικος κριτὴς ἐκ προσώπου τοῦ Ἀρχιερέως, κρίνει δὲ ὑποθέσεις μικρὰς μετὰ τῶν δύο ἐκδίκων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἐπισκοπήν.

Περὶ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Ὁ Ἱερομνήμων κρατῶν ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ τὸ κοντάκιον τῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπίσκοπος, μέλλει σφραγίζειν ἀναγνώστας, καὶ ἐγκαινιάσας, καὶ καινουργίας.

Περὶ τοῦ Ὑπογονάτου.

Ὁ Ὑπογονάτιος ὅταν ἱερουργῇ ὁ Ἀρχιερεὺς φορεῖ αὐτὸς τὸ ὑπογονάτιον αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ Ὑπομιμνήσκοντος.

Ὁ Ὑπομιμνήσκων δεχόμενος τὰς ὑπομνήσεις τῶν ὑπομνημάτων τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἀναφέρει τῷ Ἀρχιερεῖ. *

*Subjungunt Allatiana & τὰ χειρογρ. in omnibus præterea consentiunt.

Περὶ τοῦ Διδασκάλου.

Ὁ Διδάσκαλος ἑρμηνεύων τὸ Εὐαγγέλιον εἰ δυνατός ἐστιν, ὁμοίως καὶ τὸ ψαλτήριον, κρατῶν δὲ τὰ σχολεῖα τῆς Ἐπισκοπῆς· ἔστι δὲ καὶ οἰκέτης τῆς τρίτης πεντάδος.
Οὕτω περιέχει ἡ τρίτη πεντάς.

Τέλος τοῦ δεξιοῦ Χοροῦ.

Ἰδοὺ οὖν δὲ αὐτὸ εἰς τὸ τῶν κληρικῶν διάφορον.
Τὸ μὲν ἅγιον Εὐαγγέλιον τῆς βαιοφόρου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Πρωτονοταρίου.

Τὸ τῆς μεγάλης δευτέρας ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Ἱερομνήμονος.

Τὸ τῆς μεγάλης τετράδος ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σακελλαρίου.

Τὸ τῆς μεγάλης πέμπτης ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Χαρτοφύλακος.

Τὸ τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Σκευοφύλακος.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἀναγινώσκεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου.

Επληρώθη ὁ δεξιὸς Χορὸς, καὶ τὰ μεγάλα ὀφφίκια τῶν ἐκκλησιαστικῶν.

Χορὸς δὲ ὁ εὐώνυμος οὕτω τέτακται·

Ὁ Πρωτοπαπᾶς ὅταν λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιερεὺς εὑρίσκει ἐπάνω ὅλων τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐν θείᾳ λειτουργίᾳ μεταδίδει τῷ Ἀρχιε-

ρεῖ τὴν ἁγίαν μετάληψιν, ὁμοίως καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῷ πρωτοϊερεῖ. ἄρχει δὲ καὶ εἰς τὰ πρωτεῖα τῆς ἐκκλησίας, κρατῶν οὖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τόπον τοῦ Αρχιερέως.

Ο Δευτερεύων ὅταν λείπει ὁ πρωτοπαπᾶς, κρατεῖ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ο Αρχων τῶν ἐκκλησιῶν ἵνα γράφῃ τὰ ἀντίμηνσα *, καὶ τὰ σταυροπήγια.

* ἀντιμίνσια, ἀντιμίσια, Meursio.

Ο Εξαρχος ἵνα γορεύῃ εἴτις κρίσις ἐκρίθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐὰν ἐκρίθη δικαίως.

Ο Κατηχητὴς κατηχίζει τὸν λαὸν, καὶ πάντας τοὺς εἰσερχομένους ἐκ τῶν ἑτεροδόξων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ μέλει αὐτοὺς βαπτισθῆναι.

Ο Περιοδεύτης ὁ περιπατῶν καὶ ὁδηγῶν τοὺς μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.

Οἱ δύο Εκδικοι κρινίσκουσι μετὰ τοῦ πρωτεκδίκου μικρὰς ὑποθέσεις.

Ο Βαπτιστὴς ὅταν εἴπῃ ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ βαπτίσματος λαμβάνει ὁ βαπτιστὴς τὸ παιδίον καὶ βαπτίζει αὐτό.

Οἱ δύο Δομέστικοι στήκουσιν ἐν τοῖς δύο Χοροῖς, καὶ ψάλλουσι μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Οἱ δύο Λαοσυνάκται συνάγουσι τοὺς διακόνους, καὶ ἀναγορεύουσιν, ἵνα μὴ λείπῃ τις ἐξ αὐτῶν· συνάγουσι δὲ καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Οἱ δύο Πριμμικήριοι στήκουν, καὶ αὐτοὶ ἐπάνω τοὺς ὑποδιακόνους, καὶ ψάλλουν μετὰ τοῦ πρωτοψάλτου.

Ο Πρωτοψάλτης στήκει μέσον τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἄρχεται τῆς ψαλμῳδίας, καὶ μετὰ τοῦτον οἱ δομέστικοι καὶ οἱ πριμμικήριοι.

Ο Πρόξιμος ἵνα ὁρίσῃ νὰ σημαίνωσιν εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν.

Ο Δηποτάτος ἀνακαλεῖ τοὺς ἄρχοντας εἰς τὸν Αρχιερέα, καὶ ἀνακαθαρίζει, καὶ τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς στράτας.

Οἱ Θεώρειοι νὰ θεωροῦν, καὶ νὰ σκοπεύουν τοὺς ἄρχοντας, ἵνα καθίζωνται, καὶ στήκουν εὐτάκτως.

Οἱ ἐπὶ τῆς εὐταξίας νὰ ὁρίζῃ, ἵνα φιλοκαλοῦν, καὶ νὰ πλύνωσι *, καὶ τὰς κανδήλας τῆς καθολικῆς.

* lege πλύνωσι.

Ο Κατηγοριάρης νὰ ὑπνίζῃ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς τοῦ λαοῦ ἵνα σχολάζωσιν.

Ο Δεκανὸς ἵνα καλῇ τοὺς ἱερεῖς ἐν τοῖς αὐτῶν δικαιώμασι καὶ προσφοραῖς μάσι.

Ο Κυβούκλης, ἵνα βαστᾷ τὸ δικανίκιον τοῦ Αρχιερέως, ὅταν περιπατεῖ.

Οἱ Λαμπαδάριοι, ἵνα καθαρίζουν τὰς λαμπάδας εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ο Βασταγάριος, ἵνα βαστᾷ τὸν τῆς ἐκκλησίας ἅγιον εἰς λιτὰς, καὶ ἑορτὰς ἐπισήμους.

Ο Μυροδότης ἵνα ὑποκρατῇ τὸ ἅγιον μύρον καὶ ὅπου τὸ ὁρίζῃ ὁ Αρχιερεὺς τοῦ δοῦναι μέλλων αὐτό.

Ιστέον οὖν ὅτι ὁ μέγας καὶ ὁ δεύτερος τῶν διακόνων ταῦτα οὐκ εἰσὶν ἀρχοντίκια, ἀλλὰ ὀφφίκιά εἰσι μόνον, καὶ ὅταν λειτουργῇ ὁ Αρχιερεὺς λέγει ὁ ἀρχιδιάκονος τὸ εὐαγγέλιον· εἰ δὲ οὐδὲν θέλῃ, αὐτὸς ὁρίζει ἄλλον οἷον θέλῃ.

Ο Δεύτερος τῶν διακόνων, ὅταν λείπει ὁ Αρχιδιάκων, ὁρᾷ τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ιδεῖ δὲ καὶ τοῦτο, τὸ συνοδικὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἅπασα ὁ Χαρτοφύλαξ ἀναγινώσκει αὐτά, εἰ δὲ οὐκ ἔστι Χαρτοφύλαξ οἷος πρωτεύει τῶν ἀξιωμάτων.

Καὶ διερμηνεύσομεθα καὶ τὰ μηνιαῖα τῶν κληρικῶν.

Η πρώτη πεντὰς τὰ διπλᾶ.

Η δευτέρα πεντὰς ἓν, καὶ ἥμισυ.

Η τρίτη πεντὰς ἓν, καὶ τέταρτον.

Codin. de Orig. CP.

nem præbet: quod etiam primo sacerdoti præstat Episcopus. Porro dominium obtinet in omneis Ecclesiæ prærogativas, & loco Patriarchæ feder.

Secundarius *, si absit Protopapa, vice ejus fungitur.

* Secundus presbyterorum.

Rector Ecclesiarum ad hoc est, ut Antemensia, & Stauropegia scribat.

Exarchus, ut si judicium aliquod adversus Ecclesiam latum sit, an juste fuerit latum, renunciet.

Catechetes (Catechista) populum, & qui repudiata hæresi fidem orthodoxam amplectuntur, prima religionis elementa docet, deinde curat illos baptizari.

Visitator * orthodoxam ampleauros fidem hinc inde ambulans dirigit.

* Circumcursor.

Duo Ecdici simul cum primo Ecdico minoris momenti lites dirimunt.

Butistes, postquam Patriarcha sacri baptismatis preces recitavit, infantem prehendit, & illum baptizat.

Duo Domestici stant in duobus choris, & una cum Protopsalte psallunt.

Duo Convocatores populi Diaconos convocant, pronunciantque, ne illorum aliquis desideretur *: præterea etiam primates & populum in Ecclesiam congregant.

* in Ecclesia,

Duo Primicerii stant supra Subdiaconos, & psallunt cum Protopsalte.

Protopsaltes in medio Ecclesiæ stat, primusque psallit, & post illum Domestici, & Primicerii.

Proximus, ut imperet, & signum det in sancta Ecclesia (ut recitetur Officium.)

Deputatus Principes vocat, ut coram Patriarcha veniant: arcet præterea populum a plateis.

Theorii * curam habent, & circumspiciunt, ut quisque magnarum locum suum & ordinem occupet.

* Vigiles, Goar.

Recti præfecti, ut abstergant mundentque candelabra Catholicæ Ecclesiæ.

* Ceremoniarum magistri.

Categoriares, ut celebriores recitet festivitates, quas ritu peculiari, & a labore cessans plebs celebret.

Decanus, ut sacerdotes & eorum oblationes in jus vocet.

Edit. Parisf. pag. 117.

Cubucles *, ut cum Patriarcha ambulat, sceptrum judiciale ferat.

* Cubicularis

Lampadarii, ut in Ecclesia lampades mundent.

Bastagarius *, ut sanctum Ecclesiæ Patronum ferat; cum preces solemnes fiunt, & festa insignia celebrantur.

* Bajulus.

Murodotis (olei dispensator) curam habere debet oleum quod in sua est potestate, cum præceperit Patriarcha, proferendi.

Sciendum est magnum Archidiaconum* & Secundarium Diaconum Archonticia non esse, verum officia tantum. Cum autem Patriarcha missam celebrat, recitat Evangelium Archidiaconus: si vero nolit, alium quem voluerit potest substituere.

* Archipresbyterum, & secundum presbyterorum.

Secundarius Diaconorum, si absit Archidiaconus, ejus locum servat.

Sciendum insuper, Synodicum, & quamcunque lectionem a chartarum custode recitari; si vero abierit, ejus fungitur munere, qui prior est dignitate.

Enarrabimus deinde Menstruas (distributiones) Clericorum.

Primus Quinarius duplum.

Secundus Quinarius unum & dimidium.

Tertius Quinarius unum, & quartam partem.

* Archipresbyter.

Incipit Protopapa * in duplum.

Hæc est sanctæ Dei Ecclesiæ constitutio a sanctissimis Patriarchis, & Oecumenicorum Conciliorum Patribus sancita, quæque in usus, quos annotavimus, in Ecclesia introducta atque stabilita est.

Ἄρχεται οὖν ὁ πρωτοπαπᾶς εἰς τὰ διπλᾶ τοῦ.

Αὕτη ἐστὶν ἡ τάξις τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἥνπερ ἐνομοθέτησαν οἱ ἁγιώτατοι πατριάρχαι, καὶ οἱ οἰκουμενικοὶ πατέρες παρὰ τῶν ἁγίων συνόδων καὶ ἐνέθησαν αὐτὴν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὴν ποιοῦν οὕτως ὡς ἐφυλάξ.

Throni Ecclesiarum, quæ Patriarchatui Constantinopolitano subjacent, eo ordine quo a Sapientissimo Leone fuerunt dispositi.

Παρὰ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ὅπως ἔχωσι τάξιν οἱ Θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.

Metropoles.		Αἱ Μητροπόλεις.
1. Cæsarea.	I	Η Καισάρεια.
2. Ephesus.	II.	Η Εφεσος.
3. Heraclea.	III.	Η Ηράκλεια.
4. Ancyra.	IV.	Η Αγκύρα.
5. Cyzicus.	V.	Η Κύζικος.
6. Sardes.	VI.	Αἱ Σάρδεις.
7. Nicomedia. *	VII.	Η Νικομήδεια.
8. Nicæa.	VIII.	Η Νίκαια.
9. Chalcedon. ∴	IX.	Η Χαλκηδών.
10. Sida.	X.	Η Σίδη.
11. Sebastia,	XI.	Η Σεβάστεια.
12. Amasea.	XII.	Η Αμάσεια;
13. Melitine.	XIII.	Η Μελιτίνη.
14. Tyana.	XIV.	Τὰ Τύανα.
15. Gangra.	XV.	Η Γάγγρα.
16. Thessalonice.	XVI.	Η Θεσσαλονίκη.
17. Claudiopolis.	XVII.	Κλαυδιούπολις.
18. Neocæsarea. ∴	XVIII.	Νεοκαισάρεια.
19.	XIX.	. . . .
20. Pisinus.	XX.	Η Πισινοῦς.
21. Myra.	XXI.	Τὰ Μύρα.
22. Caria.	XXII.	Η Καρία.
23. Laodicea.	XXIII.	Η Λαοδίκεια.
24. Synada.	XXIV.	Τὰ Σύνναδα.
25. Iconium.	XXV.	Τὸ Ικόνιον.
26. Antiochia.	XXVI.	Η Αντιόχεια.
27. Sylæum.	XXVII.	Τὸ Σύλαιον.
28. Corinthus. ∴	XXVIII.	Η Κόρινθος.
29. Athenæ.	XXIX.	Αἱ Αθῆναι.
30. Micissus.	XXX.	Η Μίκισσος. *
31. Seleucia.	XXXI.	Η Σελεύκεια.
32. Calabria.	XXXII.	Η Καλαβρία. *
33. Patræ.	XXXIII.	Αἱ Πάτραι.
34. Trapezus.	XXXIV.	Η Τραπεζοῦς.
35. Larissa. ∴	XXXV.	Η Λάρισσα.
36. Naupactus.	XXXVI.	Η Ναύπακτος.
37. Philippopolis.	XXXVII.	Η Φιλιππούπολις.
38. Trajanopolis.	XXXVIII.	Η Τραϊανούπολις.
39. Rodus.	XXXIX.	Η Ρόδος.
40. Philippi (urbs.)	XL.	Η Φιλίππου. *
41. Andrianopoli.	XLI.	Η Αδριανούπολις *
42. Hierapolis.	XLII	Η Ιεράπολις.
43. Dyrrachium. ∴	XLIII.	Τὸ Δυρράχιον.
44. Smyrna.	XLIV.	Η Σμύρνη. *
45. Catana.	XLV.	Η Κατάνη.
46. Amorion.	XLVI	Τὸ Αμόριον. *
47. Bamachus.	XLVII.	Η Βάμαχος. *
48. Cotyajum.	XLVIII.	Τὸ Κοτυάειον.
49. Sancta Severina.	XLIX.	Η ἁγία Σεβηριανή.
50. Mitylene.	L.	Η Μιτυλήνη.

Habet hunc indicem editio Luparensis pag. 379. Cod. Curopal. sed paulo immutato ordine: habet etiam Leunclavius Juris Græc. R. pag. 88. T. 1.

* Nicomedia Leunclav. ib.

Edit. Paris. pag. 318.

Hunc hiatum editio Luparana agnoscit pag. 379.

Hic hiatus est unius urbis in MS.

* Μυκισσὸς *Leunclavio p. 88. & præterea interponitur apud illum* ἡ Κρήτη: Μυκισσὸς *Gretser. in ed.*

* Καλαυρία *Leuncl.*

* *Leuncl. habet* ἡ Φιλίππων, *scilicet* πόλις *sine dubio eorum ad quos Paulus Apostol.*

* Ἀδριανούπολις *Codino.*

* Σμύρνα, *Leuncl. pag. 88.*

> * Ἀμμόριον Leuncl. pro eadem. * Κέραμος Codin. & Leuncl. * Κελτζῶν Leuncl. * Δεῦτρα Leuncl. * Μήθυμνα, Leuncl.
> † Desiderantur hæ tres in Codin. sed in eodem recensentur inter Archiepiscopatus: desiderantur similiter in Jure Græc. R. Leuncl.
> Edit. Paris. pag. 319. * Corcyra, Leunclavius pag. 89.

LI.	Αἱ νέαι Πάτραι.	51. Nove Patræ.
LII.	Τὰ Εὐχάϊτα.	52. Euchaita.
LIII.	Η Ἄμαστρις.	53. Amastris.
LIV.	Αἱ Χῶναι.	54. Chonæa.
LV.	Η Ὑδροῦς.	55. Hydrus.
LVI.	Η Ἐλευσίνη. *	56. Eleusine.
LVII.	Η Κολωνεία.	57. Colonea.
LVIII.	Αἱ Θῆβαι.	58. Thebæ.
LIX.	Αἱ Σέῤῥαι.	59. Serræ.
LX.	Η Πομπηϊούπολις.	60. Pompejopolis.
LXI.	Η Ῥωσία.	61. Rhosia.
LXII.	Η Ἀλανία.	62. Alania.
LXIII.	Η Αἶνος.	63. Ænus.
LXIV.	Η Τιβεριούπολις.	64. Tiberiopolis.
LXV.	Η Εὐχανία.	65. Euchania.
LXVI.	Η Κερασοῦς.	66. Cerasus.
LXVII.	Η Νακώλεια.	67. Nacolea.
LXVIII.	Η Γερμανία.	68. Germania.
LXIX.	Τὰ Μάδυτα.	69. Madytâ.
LXX.	Η Ἀπάμεια.	70. Apamea.
LXXI.	Τὸ Βασίλειον.	71. Basileum.
LXXII.	Η Δρίστρα. *	72. Dristra.
LXXIII.	Η Ναζιανζός.	73. Nazianzus.
LXXIV.	Η Κέρκυρα.	74. Cercyra. *
LXXV.	Η Ἄβυδος.	75. Abydus.
LXXVI.	Η Μέθυμνα. *	76. Methymna.
LXXVII.	Η Χριστιανούπολις.	77. Christianopolis.
LXXVIII.	Τὸ Ῥούσιον.	78. Rusium.
LXXIX.	Η Λακεδαιμονία.	79. Lacedæmonia.
LXXX.	Η Ναξία.	80. Naxia.
LXXXI.	Η Ἀτταλία.	81. Attalia.
LXXXII.	Η Μέλιτος. †	82. Melitus.
LXXXIII.	Η Σηλυβρία.	83. Silebria.
LXXXIV.	Η Ἀορος.	84. Aprus.

Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων Πατριαρχῶν.

Ordo Prioritatis in Concessu sanctissimorum Patriarcharum.

Πρῶτος, ὁ Ῥώμης. — Primus Romæ.
Δεύτερος, ὁ Κωνσταντινουπόλεως. — Secundus Constantinopolis.
Τρίτος, ὁ Ἀλεξανδρείας. — Tertius Alexandriæ.
Τέταρτος, ὁ Ἀντιοχείας. — Quartus Antiochiæ.
Πέμπτος, ὁ Αἰλίας, ἤτοι Ἱεροσολύμων. — Quintus Æliæ, *, sive Hierosolymorum.

Αἱ Ἀρχιεπισκοπαί.

Archiepiscopatus.

> * Γέρμια, Codino: Γόρμια: Leuncl. * Σηλυμβρία, Cod. quid si Σηλυβρία. * Non habet Codin. nec Leunclav. * In Leunclavio decimo loco legi-
> * Germia, Leunclav.

I.	Η Βιζύη.	1. Bizye.
II.	Η Λεοντόπολις.	2. Leontopolis.
III.	Η Μαρώνεια.	3. Maronea.
IV.	Τὰ Γέρμενα. *	4. Germena. *
V.	Η Ἀρκαδιούπολις.	5. Arcadiopolis.
VI.	Τὸ Πάριον.	6. Parium.
VII.	Η Μίλητος.	7. Miletus.
VIII.	Η Προικόννησος.	8. Præconnesus.
IX.	Η Σηλυμβρία. *	9. Selibria.
X.	Η Κυθήρων αἰγαιοπέλαγος. *	10. Cytherum Ægæum mare.
XI.	Η Ἄπρος. *	11. Apros.
XII.	Τὰ Κύψελα.	12. Cypsela.
XIII.	Η Νίκη.	13. Nice.
XIV.	Η Νεάπολις.	14. Neapolis.

15. Selge.	XV.	Η Σέλγη.	
16. Cherson.	XVI.	Η Κερσών.	
17. Messene.	XVII.	Η Μεσσήνη.	
Edit. Paris. 18. Garella.	XVIII.	Η Γαρέλλα.	
pag. 320. 19. Brysis.	XIX.	Η Βρύσις.	
20. Dercus.	XX.	Η Δέρκος.	
21. Carabizye.	XXI.	Η Καραβιζύη. *	
22. Lemnus.	XXII.	Η Λῆμνος.	
23. Leucus.	XXIII.	Η Λεῦκος *.	
24. Mithea.	XXIV.	Η Μιθεία.	
25. Cudræ.	XXV.	Αἱ Κῦδραι,	
26. Soteriopolis.	XXVI.	Η Σωτηριούπολις. *	
27. Pedachthon.	XXVII.	Η Πηδαχθών. *	
28. Germus.	XXVIII.	Η Γέρμος. *	
29. Bosporus.	XXIX.	Η Βόσπορος.	
30. Cotradis.	XXX.	Η Κοτράδις.	
31. Eroine.	XXXI.	Η Ερωίνη.	
32. Carpathus.	XXXII.	Η Κάρπαθος.	
33. Mesembria.	XXXIII.	Η Μεσημβρία.	
34. Gotthia.	XXXIV.	Η Γοτθία.	
35. Sugdaia.	XXXV.	Η Σουγδαία. *	
36. Fulli.	XXXVI.	Αἱ Φοῦλλοι. *	
37. Ægena.	XXXVII.	Η Αἴγινα.	
38. Pharsala.	XXXVIII.	Τὰ Φίρσαλα. *	
39. Metracha.	XXXIX.	Τὰ Μίτραλα.	
40. Æcheali.	XL.	Η Αἰχιαλὺ. †	
41. Cyus Bithyniæ.	XLI.	Ο Κίος Βιθυνίας.	

Thronus Apostolicus.

Provincia Cretæ insulæ ad nos usque præ reliquis dominium semper obtinuit, juxta prædictum illud Apostoli ad Titum; ut habeas dominium, & locum obtineas totius Synodi Ecclesiæ Romanæ.

In illa hæ sunt Urbes.

Gortyne metropolis.	Η Γορτυώης μητρόπολις.
Cnossus.	Ο Κνωσσῶν.
Arcadon.	Ο Αρκάδων.
Chersonesi.	Ο Χερσονήσου.
Mylopotami.	Ο Μυλοποτάμου. *
Agrii.	Ο τοῦ Αγρίου.
Lampes.	Ο Λάμπης.
Cydoniæ.	Ο Κυδωνίας.
Sanctæ Petræ.	Ο Ιερᾶς Πέτρας. *
Sitiæ.	Ο Σιτίας.
Cyssami.	Ο Κυσσάμου.

De nominibus urbium & locorum.

pag. 321.

Amæpolis (olim) nunc Chrysopolis.
Apia, nunc Corone.
Apollonia, nunc Hierissus, quæ etiam Olynthus erat.
Argos Thessalicum, quæ nunc Larissa.
Asia, quæ Ephesus.
Ptolemais Philadelphia.
Achaja, quæ nunc vocatur Petra.

Θρόνος Αποστολικός.

ΕΠΑΡΧΙΑ τῆς Νήσου Κρήτης ἀπομνημόνευκεν ἔχουσα παρ' ἑαυτῇ τὴν δεσποτείαν διὰ τὸν ἅγιον Απόστολον πρὸς Τίτον τὸ λέγειν, νὰ ἔχῃς τὴν δεσποτείαν, καὶ νὰ ἐπέχῃς τὸν τόπον πάσης τῆς Συνόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ρώμης.

Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτῇ αἱ πόλεις.

Περὶ ἐπωνυμίας πόλεων καὶ τόπων.

Αμαίπολις, ἡ νῦν Κρυσύπολις.
Απία, ἡ νῦν Κορώνη.
Απολλωνία, ἡ νῦν Ιερισσὸς, ἥτις καὶ Ολυνθος ἐλέγετο.
Αργος Θετταλικὸν, ἡ νῦν Λάρισσα.
Ασία, ἡ Εφεσος
Πτολεμαΐς, ἡ Φιλαδελφία.
Αχαΐα, ἡ νῦν Πάτρα.

[illegible] tur ὁ Κίος undecimo ὁ Αφροί.

* Καραβιζύη, Codino.
* Λευκαί, Leuncl.

* Lege Σωτηρόπολις.
* Πηδαχθόη Leuncl.
* ὁ Γέρμου Leuncl. & Cod.

* Σουγδία Codino, *
* αἱ Φοῦλλαι Leuncl.
* Αἴδινα Leuncl.
* In marg. erat ista τὰ Μίτραχα; Leunclavius legit Μάτραχα.

† Duo desiderantur in Codino, etiam in Leuncl.

* In quodam MS. Μυλοποτάμου; Leunclau. habet Αὐλοποτάμου: quid si Μυλοποτάμου.

* Leuncl. ex duas facit ex una diœcesi, separatimq; posuit ὁ Ιερᾶς Hiræ, & ὁ Πέτρας Petræ.

Βοιωτία, ἡ νῦν Λιβαδία.	Bœtia, quæ nunc Libadia.
Βεῤῥοιόπολις, ἡ νῦν Στρόμνιτζα.	Berrhœopolis, nunc Stromnuza.
Βελεντιόπολις, τὸ Βελαβούσιον.	Belentiopolis, jam Belebusium.
Ελισσῶν, ὁ Ελασσών.	Elisso, quæ hodie Elasso.
Επίδαμνος, τὸ νῦν Δυῤῥάχιον.	Epidamnus, nunc Dyrrachium.
Ευρώπη, ἡ δύσις πᾶσα.	Europæ partes omnes occidentales.
Ηράκλεια, ἡ νῦν Πελαγονία.	Heraclea, quæ nunc Pelagonia.
Ιλλύριοι, οἱ Αλβανῖται.	Illyrii, qui appellantur Albanitæ.
Ιλλυρικὸν, τὰ νῦν Κανίκια, καὶ Ησερβία.	Illyricum, nunc Canicia, & Servia.
Θεούπολις, ἡ νῦν Προῦσα.	Theopolis, quæ nunc Prusa.
Θέρμη, ἡ νῦν Θεσσαλονίκη, καὶ Εμαθία.	Thermi, nunc Thessalonice & Emathia.
Καττιαῖοι, οἱ νῦν Μακεδόνες.	Catiæi, nunc Macedones.
Κιλικία, ἡ Αρμενία, Κίλιξ, ὁ Αρμένιος.	Cilicia, & Armenia, Cilix, Armenius.
Κολασσαὶ, αἱ Χῶναι.	Colassæ, quæ nunc Chonæ.
Οδρυσος, καὶ Ορεστία, ἡ νῦν Αδριανούπολις.	Odryssus, alio modo Orestia, nunc Adrianopolis.
Ορθαγορία, ἡ νῦν Μακρή.	Orthagoria, quæ nunc Macri.
Ολυμπία ἐν Αρκαδίᾳ.	Olympia in Arcadia.
Πίδασος, ἡ νῦν Μεθώνη, πλησίον ἧς ἡ Χεῤῥόνησος, ἥτις καλεῖται Πύλος, ἡ πατρὶς Νέστορος, νῦν δὲ Αβαρῖνος.	Pidasus, hodie Methone, juxta quam Peninsula dicta Pylus, quæ patria Nestoris, jam vero Avarinus dicitur.
Πύδνα, τὸ Κίτρος.	Pydra, nunc Ciprus.
Ποτίδαια, ἡ νῦν Κασσάνδρεια, ἤγουν Βέῤῥοια.	Potidæa, quæ nunc appellatur Cassandrea, vel Berrhœa.
Ροδόπη, ἡ Φιλιππούπολις.	Rhodope, nunc Philippopolis.
Σίρμιον, ἡ νῦν Οὐγγρία, πάλαι δὲ Γήπεδον.	Sirmium, quod nunc Ungria; olim autem Gepidum.
Φωτικὴ, ἡ νῦν Πέλλα.	Photice, nunc Pella.
Ελλὰς, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος.	Hellas, quæ jam Peloponnesus.
Εὔβοια, ὁ Εὔριπος.	Eubœa, quæ alias Euripus.

* Eadem habet Officia in Juris Græc. R. T. 1. pag. 184. & in Codino, ordine tamen inverso pag. 18. editionis Luparensi.

Τὰ Οφφίκια * τοῦ Παλατίου.

Officia Palatii.

I.	Ο Δεσπότης.	1.	Dominus.
II.	Ο Σεβαστοκράτωρ.	2.	Sebastocrator. *
III.	Ο Καῖσαρ.	3.	Cæsar.
IV.	Ο Πανυπερσέβαστος.	4.	Panhypersebastus. *
V.	Ο Πρωτοβεστιάριος.	5.	Protovestiarius.
VI.	Ο μέγας Δοὺξ.	6.	Magnus Dux.
VII.	Ο μέγας Δομέστικος.	7.	Magnus Domesticus.
VIII.	Ο Πρωτοστράτορχης. *	8.	Protostratarcha.
IX.	Ο μέγας Λογοθέτης.	9.	Magnus Logothetes.
X.	Ο μέγας Στρατοπεδάρχης.	10.	Magnus exercituum Præfectus.
XI.	Ο μέγας Πριμμικήριος.	11.	Magnus Primicerius.
XII.	Ο μέγας Κοντόσταυλος. *	12.	Magnus Comes stabuli.
XIII.	Ο ἐπὶ τοῦ Κανικλείου. *	13.	Canicli Præfectus.
XIV.	Ο Πρωτοσέβαστος.	14.	Primoaugustus.
XV.	Ο Επικέρνης.	15.	Pincerna.
XVI.	Ο Παρακοιμώμενος τῆς μεγάλης σφενδόνης.	16.	Accubitor magni sigilli.
XVII.	Ο Παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος.	17.	Accubitor cubiculi.
XVIII.	Ο μέγας Βαΐουλος.	18.	Magnus Bajulus.
XIX.	Ο Κουροπαλάτης.	19.	Curopalates.
XX.	Ο Πρωτοβεστιαρίτης.	20.	Protovestiarites.
XXI.	Ο Δομέστικος τῆς βασιλικῆς τραπέζης.	21.	Domesticus Imperatoriæ mensæ.
XXII.	Ο ἐπὶ τῆς τραπέζης.	22.	Mensæ Præfectus.
XXIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ γενικοῦ.	23.	Universi thesauri rationibus Præfectus.
XXIV.	Ο μέγας Παπίας.	24.	Magnus Papias.
XXV.	Ο Επαρχος.	25.	Eparchus.
XXVI.	Ο μέγας Δρουγγάριος τῆς βίγλης.	26.	Magnus Drungarius Biglæ. *
XXVII.	Ο μέγας Εταιρειάρχης.	27.	Magnus Sociorum Præfectus.
XXVIII.	Ο Λογοθέτης τοῦ δρόμου.	28.	Cursus rationibus Præfectus.
XXIX.	Ο Υπατὸς τῶν φιλοσόφων.	29.	Supremus Philosophorum.

* Πρωτοστράτωρ, Leuncl.

* Κοντοσταῦλος, Leunclav. & Regia Exempl.

* Alias vocatur ὁ ἀπὸ τοῦ κανικλείου, vel simpliciter κανικλείου.

* Augustoimperator, Vvolfio.

* Super omnes augustus.

Edit. Paris. pag. 322.

* Vigilum.

30. Magnus Chartularius.	XXX.	Ο μέγας Χαρτουλάριος.
31. Mysticus. *	XXXI.	Ο Μυστικός.
32. Protasecretis.	XXXII.	Ο Πρωτασηκρῆτις. *
33. Exercitui Præfectus. *	XXXIII.	Ο ἐπὶ τοῦ στρατοῦ.
34. Magnus Drungarius classis.	XXXIV.	Ο μέγας Δρουγγάριος τοῦ στόλου.
35. Scholarum Domesticus.	XXXV.	Ο Δομέστικος τῶν σχολῶν. *
36. Primicerius Aulæ.	XXXVI.	Ο Πριμμικήριος τῆς αὐλῆς.
37. Protospatharius.	XXXVII.	Ο Πρωτοσπαθάριος.
38. Magnus Princeps.	XXXVIII.	Ο μέγας Ἄρχων.
39. Tatar Aulæ.	XXXIX.	Ο Τάταρ τῆς αὐλῆς. *
40. Magnus Tzausius.	XL.	Ο μέγας Τζαούσιος.
41. Prætor populi.	XLI.	Ο Πραίτωρ τοῦ δήμου.
42. Rationibus rerum domesticarum Præfectus.	XLII.	Ο Λογοθέτης τῶν οἰκιακῶν.
43. Magnus Logariastes.	XLIII.	Ο μέγας Λογαριαστής.
44. Supplicum libellorum Præfectus.	XLIV.	Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων.
45. Archidiaconus.	XLV.	Ο Ἀρχιδιάκονος.
46. Scutarius. *	XLVI	Ο Σκουτέριος.
47. Protocynegus.	XLVII.	Ο Πρωτοκυνηγός.
48. Amirales.	XLVIII.	Ο Ἀμηράλης.
49. Actuarius.	XLIX.	Ο Ἀκτουάριος.
50. Magnus Adnumiastes.	L.	Ο μέγας Ἀδνουμιαστής.
51. Quæstor.	LI.	Κοιαίστωρ. *
52. Rationibus militaribus Præfectus.	LII.	Ο Λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ.
53. Primus Accipitrarius.	LIII.	Ο Πρωτοϊερακάριος. *
54. Judex Veli.	LIV.	Ο Κρίτης τοῦ βήλου.
55. Magnus Interpres.	LV.	Ο μέγας Διερμηνευτής.
56. Rationibus gregum Præfectus.	LVI.	Ο Λογοθέτης τῶν ἀγελῶν.
57. Custos juris.	LVII.	Ο Δικαιοφύλαξ.
58. Secutor.	LVIII.	Ο Ἀκόλουθος.
59. Orphanorum Nutritor.	LIX.	Ο Ὀρφανοτρόφος.
60. Protonotarius.	LX.	Ο Πρωτονοτάριος.
61. Judex fossati.	LXI.	Ο Κρίτης τοῦ φοσσάτου. *
62. Domesticus murorum.	LXII.	Ο Δομέστικος τῶν τειχέων.
63. Equorum primus Præfectus.	LXIII.	Ο Πρωταλογάτωρ. *
64. Vestiarii Præfectus.	LXIV.	Ο Βεστιαρίου.
65. Exercitus Præfectus monocaballων.	LXV.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μονοκαβάλλων.
66. Imperator Jaculatorum (Sagittariorum equitum.)	LXVI.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν μυρτάτων.
67. Tribunus Hastariorum (hastatorum.)	LXVII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζακόνων. *
68. Tribunus Sagittariorum peditum.	LXVIII.	Ο Στρατοπεδάρχης τῶν τζαγγρατόρων. *
69. Memoriæ Præfectus.	LXIX.	Ο ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων.
70. Cubiculo Præfectus.	LXX.	Ο Προκαθήμενος τοῦ κοιτῶνος.
71. Vestiarii Præfectus.	LXXI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ Βεστιαρίου.
72. Thematum Domesticus.	LXXII.	Ο Δομέστικος τῶν θεμάτων.
73. Primus Comes.	LXXIII.	Ο Πρωτοκόμης.
74. Domesticus thematum Orientalium.	LXXIV.	Ο Δομέστικος τῶν Ἀνατολικῶν θεμάτων.
75. Domesticus thematum Occidentalium.	LXXV.	Ο Δομέστικος τῶν δυτικῶν θεμάτων.
76. Præses magni Palatii.	LXXVI.	Ο Προκαθήμενος τοῦ μεγάλου παλατίου.
77. Blachernarum Præfectus.	LXXVII.	Ο Προκαθήμενος τῶν Βλαχερνῶν.
78. Computor Aulæ.	LXXVIII.	Ο Λογαριαστὴς τῆς αὐλῆς.
79. Magnus Dioecetes (administrator)	LXXIX.	Ο μέγας Διοικητής.
80. Custos legum.	LXXX.	Ο Νομοφύλαξ.
81. estiarites.	LXXXI.	Ο Βεστιαρίτης. *

Left margin notes:

* Secretarius. (31)
* Magister militum. (33)
* Scuterius Leunclav. (46)
Edit. Paris. pag. 323. (62)

Right margin notes:

* Πρωτασηκρῆτις, Leuncl. (32)
* Codinus & Reg. p. 18. μυστικός, δομέστικος retine, forsan μυστικός hic invectum affinitate.
* Lupar. pag. 19 in Codini contextu habet Τατᾶς, in margine, τὰ τῆς αὐλῆς.
* Sic Reg. Codinus Κοιαίστωρ p. 19. (51)
* Πρωτοϊερακάριος: Leuncl. (53)
* Reg. φοσσάτου. (61)
* Ab ἄλογον, quod verbum in Græcia barbara equum significat. (63)
* In quodam MS. τζακόνων. (67)
* Τζαγγρατόρων. (68)
* Aliis [illegible] (81)

LXXXII.	Ο Εταιριάρχης. *	82.	Societatum Præfectus.
LXXXIII.	Ο Αρχων τῶν ἀλλαγίων.	83.	Allagiorum Præfectus.
LXXXIV.	Ο μέγας Μυρταΐτης.	84.	Magnus Murtaites.
LXXXV.	Ο Κριτὴς τοῦ σεκρέτου.	85.	Judex Secreti.
LXXXVI.	Ο Ραβδοῦχοι.	86.	Apparitores.
LXXXVII.	Ο Καβαλλάριος.	87.	Caballarius.
LXXXVIII.	Ο Σεβαςός.	88.	Augustus.
LXXXIX.	Ο Προκαθήμενος κάςρου.	89.	Præsidens Castro.
XC.	Ο Δρουγγάριος ςόλου.	90.	Drungarius classis.
XCI.	Ο Κόμης.	91.	Comes.

* Εταιριάρχης, Leunclav.

F I N I S.

C O R R I G E N T E

D. GEORGIO PATUSSA

ATHENIENSI,

FLANGINIANI SEMINARII

MAGISTRO ET RECTORE.